

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YENİÇAĞ TARİHİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

692 NO'LU BALIKESİR ŞER'İYE SİCİL DEFTERİ
(Transkripsiyon ve Değerlendirme)

HAZIRLAYAN

Sevgi AYGÜN

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KORKMAZ

MANİSA - 2005

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YENİÇAĞ TARİHİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

692 NO'LU BALIKESİR ŞER'İYE SİCİL DEFTERİ
(Transkripsiyon ve Değerlendirme)

HAZIRLAYAN

Sevgi AYGÜN

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KORKMAZ

MANİSA - 2005

ÖZET

Balıkesir şehrinin kuruluş tarihi ve ilk iskân yeri kesin olarak bilinmemekle birlikte, ilk yerleşiminin Kepsut civarında başladığı tahmin edilmektedir. Şehrin bugün bulunduğu yerdeki iskânı ise, daha sonra olmuştur. Nitekim şehrin isminin de burada bulunan Paleo-Kastra adındaki kaleden intikal ettiği ileri sürülmektedir. Bölgenin en eski sakinleri Bitinler ve Mizlerdir. Mizyalılar'dan sonra bölgede sırasıyla, Mısır, Asur, Lidya, İran, İskender, Bergama, Romalılar ve Türkler'in hakimiyetine girmiştir. Bölgedeki Türk hakimiyeti, Anadolu Selçuklu Sultanı Süleyman Şah'ın Bizans üzerine yaptığı saldırıda Balıkesir şehri dahil Çanakkale ve çevresini almasıyla başlamıştır. Anadolu Selçuklu Devleti'nin XIII. yüzyılda çökmeye yüz tuttuğu sırada kurulan Karesioğulları Beyliği'nin merkezi olan şehir, Orhan Bey döneminde beyliğin alınması ile Osmanlı hakimiyetine girmiştir.

Coğrafi konumu sebebiyle ilkçağlarda İstanbul-Miletopolis güzergâhında önemli bir ticaret merkezi olan Balıkesir şehri, Osmanlı Devleti döneminde de bu özelliğini korumuştur. Osmanlı Devleti'nin ana ticaret yollarını birbirine bağlayan tâli yollar üzerinde bulunması, Kütahya'dan Bursa'ya gidecek olan tüccarların şehre uğramasını sağlamıştır.

Tüccarlar ve şehir içindeki çeşitli esnaf aracılığıyla gerçekleşen ticaret haricinde, Balıkesir halkı da tarım, hayvancılık, dokumacılık ve sanayi alanlarında yapmış oldukları üretimle iktisadi hayatı canlı tutmuşlardır. Ziraî alanda arpa, burçak, yulaf ve özellikle de buğday, nohut, üzüm ve zeytin şehirde en fazla yetiştirilen tarım ürünlerindedir. Aba, kaliçe, kilim, makrama, heğbe, keten ipliği, destmâl ve çuval da şehirde dokunan önemli dokuma ürünlerindedir. Ayrıca tarım ve hayvancılıktan elde edilen ürünlere paralel olarak gelişen yağhane, sabunhane ve debbağhane şehirde bulunan sanayi tesislerindedir.

XVI. yüzyıldan sonra Osmanlı Devleti'nin merkezi idaresi ve müesseselerde görülen bozulmalar, Balıkesir şehrini de olumsuz yönde etkilemiştir. Timar tevcihlerinde yapılan sahtekarlıklar yanında, askeri kesim mensuplarının

görevlerini suistimal ederek halktan kanunsuz olarak vergi toplamaları, mahkemeye intikal eden şikayet konularındandır.

Şehir ahalisinin çekirdeği hükmündeki aile müessesesinde, genellikle tek eşli evlilikler yaygındır. Elimizdeki tereke kayıtları, ailelerin en fazla dört çocuklu olduklarını göstermektedir.

ABSTRACT

Although when and where Balıkesir city was firstly established is unknown. Exactly to us it was considered to be in the vicinity of Kepsut. The new settlement area was however later established. It is also claimed that the name of the city was originated from the castle that was called Paleo-Kastra. The very early settlement of the region was Bitinians (Bithynions) and Mizes (Mysions). Later, Mizinians succeeded by Egyptians, Assyrians, Lidians, Persians, Alexander and his generals, Pergamon Kingdoms, Roman Empire and at the end by the Turks in chronological order. Turkish rule has begun with Suleyman the Sultan of Selchuk Turks. Who conquered the region and neighbouring area of Çanakkale together with Balıkesir. Balıkesir was then become the capital of Karesioğulları beylik when the Selchuk began to lose their power. The city then came under the rule of Ottomans by Sultan Orhan Beg who dominated the region.

In ancient period, on the road between İstanbul (Constantinopolis) and Miletopolis, Balıkesir depending upon its geographical position was a trade centre. City continued its uniqueness in the Osmanlı period from this point of view. Balıkesir was not only on the main road of trade between İstanbul-Miletopolis but also it was on the subway between Kütahya and Bursa.

The people of the city earned their life by trade mainly, but some were also busy with agriculture, animal breeding, textile and crafts. The people who were busy with agriculture produced mainly barley, common vetch, oat and especially wheat, chickpeas, grapes and olives.

Most common textile goods that was produced by local people were carpets, kilims and others that locally called hegbe, makrama, kaliche, aba and sack. And most commonly produced agricultural products were grapes, wheat and other cereals, olives, nuts etc. Other subsidiary industry was also developed and

depending on this agricultural productions. In the city there were also oilmills, leather and soap productions.

In late sixteenth century when problems ocured in Osmanlı government's internal affairs it also adversely affected Balıkesir. It is understood from the sicil that conterfeits related writh timar and various types of malpractices of military officials; illegal tax collection were handled in the court hearings of Balıkesir. Monogamy was common in the city. According to the court regirsters families mostly had four children.

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “692 No’lu Balıkesir Őer’iye Sicil Defteri Transkripsiyon ve Deđerlendirme” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gűsterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2005

Sevgi AYGÜN

ÖNSÖZ

Osmanlı şer'îye mahkemelerinde her türlü işlemlerin ve merkezden gönderilen fermanların birer sûretlerinin kaydedildiği şer'îye sicilleri, Osmanlı Devleti'nde uygulanan hukuk kuralları yanında dönemin siyasî, askerî, iktisadî ve sosyal konuları hakkında bize çok değerli bilgiler sunmaktadır. Transkripsiyon ve değerlendirmesini yaptığımız Balıkesir'e ait 692 No'lu Şer'îye Sicil Defteri, tarih olarak Osmanlı padişahlarından III. Murad'ın saltanatının sonlarına rastlamaktadır. Bu dönem, Osmanlı Devleti'nde merkezi idarenin bir takım zaaflarıyla beraber, siyasî, askerî, iktisadî ve sosyal alanlardaki müesseselerin, klasikleşen özelliklerini yitirmeye başladığı yılları göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca, sicil defterimizin kapsadığı yıllara ait diğer şehirlerin sicil defterleri, birkaçı dışında mevcut değildir. Bu da, defterimizin Osmanlı sosyal tarihi açısından önemini ortaya koymaktadır.

Sicil defterimiz üzerinde, 1989 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof. Dr. Mücteba İlgürel yönetiminde, Muzaffer Doğan tarafından "Balıkesir Şer'îye Sicilleri 692 No'lu Defter (vr.1b-45b)" başlıklı bir yüksek lisans tezi de yapılmıştır. Sicil defterimizin 1-45. varaklarının transkribesi ile dört sayfalık değerlendirmeden ibaret olan bu çalışma, bize ışık tutmakla beraber tamamı 122 varak olan defter içinde eksikliği hissedilen bir husus olarak durmaktaydı. İşte bu tesbitten yola çıkarak çalışmamızı, ilgili bilim çevrelerinin ihtiyacına da cevap verecek tarzda, defterin tamamının transkribesi ile oldukça geniş bir analiz ve değerlendirmesini içine alacak şekilde genişlettik. Çalışmamızın giriş bölümünde, şer'îye sicilleri hakkında genel bir malûmat verilip, defterimizin tanıtımı yapıldıktan sonra Balıkesir şehrinin Osmanlı hakimiyetine geçmesinden evvelki devirleri ile bölgenin Osmanlı Devleti tarafından fethedilmesini içeren, Balıkesir şehrinin tarihçesi de bu bölüme dahil

edilmiştir. Sicilimizin transkripsiyonu sonucunda, türlerine göre tasnif ettiğimiz belgeler, defterimizin analiz bölümünde oluşturduğumuz alt başlıklar altında değerlendirilmiştir. Transkripsiyon sırasında okuyamadığımız kısımlar parantez içinde belirtilirken, okuyup da emin olamadığımız kısımlar ise (?) işareti konularak gösterilmiştir. Biz bu çalışmamızla, hem Osmanlı Devleti'nin XVI.yy.daki genel durumuna yeni bilgiler ilave ettiğimize hem de bir taşra şehrinin tarihine yeni bazı katkılarda bulunduğumuza inanıyoruz.

Çalışmam esnasında her türlü yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa Korkmaz'a, sicilimizdeki Arapça kısımların okunmasında yardımlarını gördüğüm Prof. Dr. Nadir Özkuyumcu'ya ve Öğretim Görevlisi Dr. Mehmet Günay'a, ayrıca maddî ve manevî yardımlarından dolayı da aileme teşekkür ederim.

Sevgi AYGÜN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	I
ABSTRACT	III
ÖNSÖZ	VI
KISALTMALAR	XII
TABLolar LİSTESİ	XIII
I. GİRİŞ	1
A) ŞER'İYE SİCİLLERİ HAKKINDA MALÛMAT	1
B) 692 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNİN DURUMU ve KRONOLOJİK BİLGİLER	4
II. BALIKESİR ŞEHRİNİN TARİHÇESİ	5
III. DEFTERİN ANALİZİ ve DEĞERLENDİRİLMESİ	9
A) <i>BALIKESİR ŞEHRİNİN FİZİKİ YAPISI ve MAHALLELERİ</i>	11
B) 1591-1594 YILLARINDA BALIKESİR'DE YÖNETİCİLER	14
1. Ehl-i Şer'	15
a) <i>Kadı</i>	15
b) <i>Nâib</i> :	18
c) <i>Muhzırbaşı ve Muhzırlar</i> :	19
d) <i>Mahkeme Kâtipleri</i> :	20
e) <i>Kassamlar</i>	20
2. Ehl-i Örf	21
a) <i>Sancakbeyi</i>	21

b) <i>Subaşı</i>	23
c) <i>Timarlı Sipâhîler</i>	24
d) <i>Yeniçeriler</i>	30
3. Reâyâ	31
4. Âyân ve Eşrâf	32
IV) ASKERÎ SINIF MENSUPLARI ARASINDA CEREYAN EDEN OLAYLAR	33
V) 1591-1594 YILLARINDA BALIKESİR KAZASININ MERKEZ ile İLİŞKİLERİ	34
A) Asker Temini	34
B) Matbah-ı Âmire (Saray Mutfağı) İhtiyacının Temini	39
C) Orducu Esnafı Temini	40
VI) 1591-1594 YILLARINDA BALIKESİR'İN SOSYAL ve EKONOMİK HAYATI	41
A) Aile Hayatı	41
1) <i>Evlenme</i>	41
2) <i>Boşanma</i>	43
3) <i>Vesâyet</i>	45
4) <i>Nafaka</i>	45
5) <i>Verâset ve Muhallefât</i>	47
B) <i>Köle ve Câriyeler</i>	51
1) <i>Köle Edinme</i>	52
2) <i>Köle ve Câriye Azadı</i>	53
3) <i>Buluntu ve Kaçak Köleler</i>	54
4) <i>Câriyeler</i>	55
C) ASÂYİŞ	56

1) Reâyânın Karıştığı Asâyîş Olayları	57
1a) Öldürme :	58
1b) Yaralama :	58
1c) Hırsızlık :	59
1d) <i>Gasb</i>	60
1e) <i>Şetm</i>	61
1f) <i>Mala Zarar Verme</i> :	61
1g) <i>Namus ve İffet Suçları</i> :	62
1h) <i>Suhte Olayları</i> :	64
2) Askerî Sınıfın Suistimâlleri	66
D) TİCARÎ, İKTİSÂDÎ ve ZİRÂÎ ALANLARDAKİ FAALİYETLER	68
1) <i>Alım - Satım</i>	69
2) <i>Alacak – Borç</i>	72
3) <i>İcar</i>	74
4) <i>Esnaf</i>	75
5) <i>Narhlar</i>	77
6) <i>Üretim</i>	79
E) VAKIFLAR	81
1) <i>Zâviye Vakıfları</i>	83
1a) İne Beğ Zâviyesi Vakfı	84
1b) İshak Baba Zâviyesi Vakfı	84
1c) İzmiroğlu Hamza Beğ Zâviyesi Vakfı	85
1d) Şerefeddin Paşa Zâviyesi Vakfı	85
1e) Şeyh Lütfullah Zâviye ve Câmîî Vakfı	85
2) <i>Mescid Vakıfları</i>	86

2a) Ahi Mehmed Mescidi Vakfı	86
2b) Dinkciler Mescidi Vakfı	86
2c) Elhâc Ali Mescidi Vakfı	86
2d) Mirza Beğ Mescidi Vakfı	87
2e) Okçukara Mescidi Vakfı	87
3) <i>Câmi Vakıfları</i>	88
3a) Kaya Beğ Câmîî Vakfı	88
3b) Şeyh Bedreddin Câmîî Vakfı	91
3c) Zağnos Paşa Evkâfı	97
4) <i>Medrese Vakıfları</i>	92
4a) Fatma Hatun Medresesi Evkâfı	92
4b) Hoca Sinan Medresesi Vakfı	92
4c) Yıldırım Han Medresesi Vakfı	92
5) <i>Muâllimhane Vakıfları</i>	93
5a) Mahmud Ağa Evkâfı	93
5b) Zağnos Paşazâde Mehmed Vakfı	93
6) <i>Medine-i Münevvere Evkâfı</i>	94
6a) Medine-i Münevvere Evkâfı	94
6b) Seyyid Mehmed el-Macarî Vakfı	96
7) <i>Para Vakıfları</i>	96
7a) Elhâc Ahmed Vakfı	96
7b) Hacı Mustafa bin Durası Vakfı	96
8) <i>Diğer Vakıflar</i>	96
8a) Hersekzâde Ahmed Paşa Evkâfı	96

8b) Sultan Murad Gazi Evkâfi	97
F) MUKATA‘ALAR	97
VI) KEFÂLET – VEKÂLET – HİBE	100
A) Kefâlet	100
B) Vekâlet	100
C) Hibe	101
SONUÇ	102
METİN (TRANSKRİPSİYON)	106- 457
BİBLİYOGRAFYA	458
1530 Tarihli Karesi Livâsı Haritası	466

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.t.	: Adı geçen tez
A.Ü.	: Ankara Üniversitesi
A.Ü.D.T.C.F.D	: Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi
bkz.	: Bakınız
BŞS	: Balıkesir Şer'iyeh Sicili
b.t.	: Basım tarihi
b.y.	: Basım yeri
Çev.	: Çeviren
DİA	: Diyanet İslâm Ansiklopedisi
Edt.	: Editör
E.Ü.	: Ege Üniversitesi
Haz.	: Hazırlayan
H.Ü.	: Hacettepe Üniversitesi
İ.A.	: İslâm Ansiklopedisi
İ.F.M.	: İktisat Fakültesi Mecmuası
İ.Ü.E.F.	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
OA	: Osmanlı Araştırmaları
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
S	: Sayı
s	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
Terc.	: Tercüme
VD	: Vakıflar Dergisi
Y.	: Yıl
Yay. Haz.	: Yayına Hazırlayan

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1. 1591-1594 Yıllarında Balıkesir Şehri'nin Mahalleleri	12
Tablo 2. 1591-1594 Yıllarında Balıkesir'de ve Kaza Mahkemelerinde Görev Yapan Kadılar	17
Tablo 3. 1591-1594 Yıllarında Balıkesir Sancağı'nda Timar Tasarruf Edenler, Timar Bölgeleri ve Değerleri	27
Tablo 4. 1591-1594 Yıllarında Balıkesir Şehri ve Balıkesir'e Bağlı Köylerin Çıkardıkları Kürekçiler ve Aldıkları Ücretler	38
Tablo 5. Tereke Kayıtlarına Göre Terekelerin Miktarları ve Vârisler	49
Tablo 6. Terekelere Göre Balıkesir'de Kullanılan Eşyalar	50
Tablo 7. Mensubiyetlerine Göre Köle ve Cârîyeler	52
Tablo 8. Alım-Satıma Konu Olan Gayri Menkûllerin Belgelere Dağılımı	70
Tablo 9. 1591-1594 Yıllarında Balıkesir'de Mal Üreten ve Hizmet Üreten Esnaf Grupları	76
Tablo 10. 1591-1594 Yıllarına Ait Narhlar	79
Tablo 11. Kaya Beğ Câmîî Vakfı'nın 1002 (1593) Yılına Ait Gelir Kaynakları	89
Tablo 12. Kaya Beğ Câmîî Vakfı'nın 1002 (1593) Yılına Ait Vakıf Personeli Harcamaları	90
Tablo 13. Kaya Beğ Câmîî Vakfı'nın 1002 (1593) Yılına Ait Müteferrik Harcamaları	90
Tablo 14. Haremeyn-i Şerîfeyn Vakfı'na Vergi Veren Nüfusun Balıkesir ve İvrindi Kazaları'na Bağlı Köylere Göre Miktarı	95

I. GİRİŞ

A) ŞER'İYE SİCİLLERİ HAKKINDA MALÛMAT

Osmanlı Devleti'nde kadı veya nâibin görev yaptığı mahkemede, insanlarla ilgili bütün hukukî olayları, kadıların verdikleri karar sûretlerini hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları ihtiva eden defterlere Şer'îye Sicili (Sicillât-ı Şer'îye), Kadı Defterleri, Mahkeme Defterleri, Zabt-ı Vekâyi Sicilleri veya Sicillât Defteri denilmektedir.¹

Kadı defterleri, belli bir usûle göre uzunca ve dardır. Ancak bazen mahkemelere bazen de hakimlere göre defterlerin ebatları değişmekte olup, standart ölçüde yapılmamışlardır. Yazıları genellikle tâlik kırmasıdır. Kağıt çok sağlam, parlak ve mürekkepleri de bugün bile parlaklığını koruyabilecek kadar sabittir. Defterin üzerinde çoğunlukla kadının ismi bulunmaktadır.² Şer'îye sicillerinde bulunan yazılı kayıtları iki grupta inceleyebiliriz. Bunlardan ilki, kadılar tarafından yazılan hüccetler, ilâmlar, ma'rûzlar, müraseleler ve diğer kayıtlardır. Diğer ise, kadıların kendilerinin oluşturmadığı ancak onlara hitaben gönderildiği için sicile kaydedilen fermânlar, tayin berâtları, buyruhdular ve diğer hüküm çeşitleridir.³ Mahalli konulara ilişkin kadı veya nâiblerin verdikleri kararlar defterin "sicill-i mahfûz" denilen bölümüne; merkezden gönderilen emirler ve her türlü yazı da "sicill-i mahfûz defterlü" denilen bölümüne kaydedilmiştir. İlk kadı sicillerinin, Emeviler döneminde Mısır'da tutulmaya başlandığı bilinmektedir. Muaviye döneminde Mısır kadısı olan Süleym bin İtr, daha önce hükme bağlamış olduğu bir miras davasının, taraflardan biri tarafından sonradan inkâr edilmesi üzerine tekrar hükme bağlayarak, sonra da ispatını kolaylaştırmak için bir sicile kaydetmiş ve bunu şahitler aracılığıyla da desteklemiştir. Bu usûl daha sonra istikrarlı bir biçimde devam ederek, Osmanlı Devleti'nde daha da gelişerek, mahalli tarih araştırmaları için önemli bir kaynak haline geldiği görülmektedir.⁴ Devlet merkezi ile yazışmalar, halk dilekleri, fermânları, berâtlar, ilâmlar, hüccetler, mahallin beledî ve inzibatî işleri, devletin çıkardığı muhtelif yasaklar (tütün ve içki yasağı gibi) bölgede

¹ Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler I*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1988, s. 17.

² Akgündüz, a.g.e, s. 18.

³ Akgündüz, a.g.e, s. 20.

⁴ M. Akif Aydın, "*Osmanlı'da Hukuk Osmanlı Devleti Tarihi II*", (Edt.E. İhsanoğlu), İstanbul, 1999, s. 418.

yetiŝen ürünler, kasaba ve şehirlerin yaklaşık nüfusunun tayini siciller sayesinde mümkün olmaktadır. Ayrıacı timar teşkilâtı ve vakıf müesseseleri için bu defterler belli başlı kaynaklardandır. Ŗiddetli soğuklar da bu defterlere kaydedilmiştir.⁵ Sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel hayatımızın çok önemli belgeleri durumundadır.⁶ Dolayısıyla sicil defterleri incelenmeden, Osmanlı Devleti'nin idarî ve içtimaî tarihini hakkında ortaya çıkarmak mümkün değildir. Hatta yalnızca Türkiye sınırları içinde yer alan topraklarda değil, Osmanlı Devleti'nden ayrılan ve bugün sınırlarımız dışında kalan toprakların gerçek tarihinin yazımı, bu vesikaların incelenmesine bağlıdır. Nitekim Dr. C. Truhelka tarafından Yaiça (Jaica) Kadısı'na ait sicil defterinin yayınlanması, Bosna'ya ait doğru tarihin yazılmasında sicil defterlerinin önemini bir kere daha ortaya koymuŝtur.⁷

Ŗer'ye sicillerine mahallin tarihi haricinde genel tarih ačíından baktığımızda, önemli tarihi olayların, tarihi ŝahsiyetlerin, mahalli yer adlarının ve önemli tarihi müesseselerin bütün ayrıntılarıyla doğru olarak tespitinde birinci derecede öneme sahip olduğunu görmekteyiz.⁸ İktisat tarihi ačíından da siciller birinci elden orijinal kaynaklardır. 15. ve 20. yüzyıllar arasında Türk halkının özellikle de Anadolu halkının hayat ve gečíim tarzları, memlekete dıŝarıdan giren ve yine memleketten dıŝarı çıkan ithalat ve ihracat konusu olan eŝya, Anadolu halkının yetiŝtirdiđi tarım ürünleri, imâl ettiği sanayi mamulleri, Anadolu'da mevcut olan sanat ve meslek çeŝitleri, halktan toplanan vergiler, hukuk ve ceza davalarındaki tazminatların miktarları ve cinsi, para arzı ve çeŝitleri, enflasyon ve devalüasyonun gerçek anlamdaki tarihi seyri doğru olarak ancak sicillere yansıyan kayıtlardan anlaŝılabilir.⁹

Devrin askerî yapısını anlamak için sicillere müracaat edildiğinde, meydana gelen askerî hadiseler, asker toplanması, asker adedi, nereye nasıl gidecekleri, iâŝeleri gibi askerî tarihimize ışık tutacak önemli bilgiler elde edilmektedir. Savaş yapılmadan önce, sefer hazırlıklarına dair beylerbeyi ve sancakbeylerine yazılı emirler gönderildiği gibi ordunun ihtiyacı olan gıda maddeleri, at, gemi, kürekçi vb. ihtiyaçların karşılanması için kadılara da yazılı emirler gönderilirdi. Dolayısıyla bu yazılı emirler, harp tarihi ve

⁵ Mücteba İlgürel, “Ŗer'ye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru”, İÜEF Tarih Dergisi S.28-29 (1974-1975), İstanbul 1975, s. 123.

⁶ Osman Ersoy, “Ŗer'ye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru” AÜDTCFD, S:1-4, c.21, Ankara 1963, s.33

⁷ Halil İnalıcık, “Osmanlı Tarihi Hakkında Mühim Bir Kaynak” AÜDTCFD S:2, Ankara 1943, s. 89.

⁸ Akgündüz, “Ŗer'ye Sicilleri Mahiyeti Toplu Katalođu ve Sečíme Hükümler I” s. 13.

⁹ Akgündüz, a.g.e, s. 15.

askerî konularla ilgili bilgi edinilmesini sağlamaktadır. Meselâ, Osmanlı padişahı III. Mehmed'in Avusturya ve Macaristan üzerine sefere çıkabilmek için Anadolu'dan nasıl asker topladığı ve Eflâk İsyanı ile zorlaşan bunalımlı dönemde savaşla ilgili olarak halka ne gibi yazılı emirler gönderdiği Bursa şer'îye sicilleri esas alınarak ortaya konmaktadır.¹⁰

Sicillerin bilgi edinmemizi sağladığı alanlardan diğeri de, toplumların sosyal tarihleridir. Bölgede yaşayan insanların aile yapıları, evlilik gelenekleri, dinî mensûbiyetleri, eş sayıları, çocuk sayıları zaman zaman statüleri ve meslekleri, ekonomik varlıkları, boşanma sebepleri, kadınların mehr-i müeccel ve nafaka miktarları, yerleşim yerleri ile ilgili âdetâ anket sorularına cevap vermektedirler.¹¹

Günümüze kadar Şer'îye sicilleri üzerinde yapılan çalışmaları üç başlık altına toplamak mümkündür. Bunlar, Şer'îye sicillerine dayalı olarak yapılan araştırmalar, kataloglama çalışmaları ve metin yayın çalışmalarıdır.

Metin yayın çalışmaları ilk defa Halit Ongan tarafından yapılmıştır. Halit Ongan, Ankara'nın bir ve iki numaralı Şer'îye sicillerinin telhisli fihristlerini yayınlamak için metin yayın çalışmalarını başlatmıştır. C. Cahit Güzelbey'de Gaziantep Şer'îye Sicilleri üzerinde bu yönde bir çalışma yapmıştır. Osman Ersoy, M. Çağatay Uluçay, M. Tayyib Gökbilgin, Halil İncelik gibi tarihçiler de metin yayın çalışmaları yapmışlardır.¹² Sicillere dayalı olarak yapılan çalışmalar da, günümüzde pek çok araştırmacı tarafından sürdürülmektedir. Bu çalışmalar içinde, tek Şer'îye sicillerinden transkripsiyon ve değerlendirme çalışmaları daha kapsamlıdır. YÖK Tez Dökümantasyon Merkezi'nde de en fazla Konya ve Kayseri Şer'îye Sicilleri üzerinde çalışma yapıldığı görülmektedir. Bunun dışında, şehir ve kasabalara ait siciller kullanılarak bu gibi yerleşimlerin sosyo-ekonomik tarihi ortaya konulmaktadır.

Şer'îye Sicilleri, arşiv malzemesinden yararlanmak sûretiyle bugüne kadar yazılmış olan Osmanlı tarihlerinde görülen yanlışlıkların düzeltilmesini sağlayarak, daha az hatalı ve umumî Osmanlı Tarihi ve özellikle teşkilât tarihlerinin yazılmasını

¹⁰ Akgündüz, a.g.e, s. 16.

¹¹ Hayri Erten, **Konya Şer'îye Sicilleri Işığında Ailenin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı (XVIII. Yüzyıl İlk Yarısı)**, Ankara 2001, s. 12.

¹² Vehbi Günay, **H.1159 (M.1746) Tarihli Karaferya Kazası Şer'îye Sicili** : Transkripsiyon ve Değerlendirme (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) İzmir 1993, s. 20.

sağlayacaktır. Bugüne kadar hemen hemen yok denecek kadar az ve ihtiyaca yeterli olmaktan uzak olan broşürümsü araştırma ve etüdler yerine, bu kaynakların yardımıyla yapılacak olan ciddi eserler sayesinde, şehir ve kasabalarımızın, köylerimizin daha iyi tanınması ve tanıtılması mümkün olacaktır.

B) 692 NUMARALI BALIKESİR ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNİN DURUMU ve KRONOLOJİK BİLGİLER

Trankripsiyon ve değerlendirmesini yaptığımız Balıkesir'e ait 692 numaralı Şer'ie sicil defteri, hâlen Ankara Milli Kütüphane Başkanlığı Eski ve Nadide Eserler Bölümü'nde muhafaza edilmektedir. 11x32 cm. boyutunda, 122 varaktan ve 242 sayfadan oluşan bir defterdir.

Defterin tarafımızdan yapılan sayfa numaralandırılmasında, boş bırakılan ilk sayfa nazar-ı itibara alınmamıştır. Buna göre, birinci sayfa Ayşe Hatun'un dört aylık hamile olduğunu beyanıyla, hîn-i kısımette hisse talep ettiğini bildirir, hüccet ile başlamaktadır. Aynı hüccetin sol alt köşesinde, kadının kontrol ettiğine dair "bakıldı" ibaresi yer almaktadır. Sicilde yedi adet hüccetin altında kalan boşluklara, "beyaz-ı sahih" ibaresi, bir adet vakıf tahriri sureti altındaki boşluğa da "sah" ibaresi yazılmıştır. Bu ibarelerin, sayfa boşluklarını kaplayacak biçimde yazılmaları, buralara başka kayıtlar düşülmesini önlemek için olduğu kadar, bahse konu belgelerin doğruluğunu ifade anlamında oldukları da düşünülmelidir. Ancak istisnaî olarak defterimizde 159 ve 189'uncu sayfalara dercedilen fermanların sonlarında yaklaşık yarımşar sayfa boşluklar bırakıldığı görülmektedir. Bunlardan başka, müvellâ, kassam-ı askerî ve kadıların imzalarının yer aldığı bazı belgelere de rastlanmaktadır. Defterin 122'nci varakı, bir başka deyişle son sayfa olan 242'nci sayfası, muhırbaşı Hacı Beğ'in yirmiiki günlük ihzariyesini tamamıyla aldığına dair hüccetle son bulmaktadır.

Defterimizin kronolojik sınırı, 1000-1003 (1592-1594) yıllarını kapsıyorsa da, belge sayısı itibariyle en çok yoğunluk 1002 (1593-1594) yılına tekabül etmekte, daha sonra ise 1001, 1003 ve 1000 yılları şeklinde bir sıra izlenmektedir. Defterin tarihlendirilmesi, sayfa veya varak numaralarıyla bir paralellik göstermemekte, yerine göre 1001 tarihinden 1003 tarihine veya 1002 tarihinden 1001 tarihine geçilebilmektedir.

Defterin yine sayfa veya varak düzenine göre, ilk 120'nci sayfasına kadar aralara serpiştirilen birkaç muhallefât, ferman ve berat kayıtları dışında en çok hüccetler ve ilâmlar yer almaktadır. 120-242'nci sayfalar arasında ise, yukarıda bahsedilen aynı tür belgelerin yanısıra bu defa, mektuplar ile daha yoğun olarak fermanların dizildiği görülmektedir.

Sicilde genellikle Osmanlı Türkçesi kullanılmış olmakla birlikte, az sayıda da olsa Arapça kayıtlar yer almaktadır. Bunlar en çok, borç seneti olmak üzere sırasıyla kölelik ve veraset ile ilgilidir.

Defterdeki hat karakterlerinin farklı olması, herhalde mahkemede görevli birkaç kâtibin bulunması ile ilgili olmalıdır. Ancak bunun yanısıra, bir kâtibin değişik karakterlerdeki hatlarının da söz konusu olduğu düşünülmelidir. Hatlarda yer yer bozukluklar, cümle düşüklükleri ve hatalı yazıldığı için üzeri çizilen kelimeler göze çarpmaktadır. Bunlardan, cümle düşüklükleri olanlar tarafımızdan düzeltilerek parantez içerisine alınmıştır. Ancak bu olumsuzlukların, kâtiplerin liyâkati ve eğitim seviyeleriyle ilgili olduğu da söylenmelidir.

Defterde 79, 80 ve 85'nci sayfaların sonlarında küçük yırtıklar bulunmakla beraber, bunların bu sayfalardaki kayıtlara zarar vermediği görülmektedir.

Sicilimizde sonradan oluşan fizikî hatalar da vardır. Nitekim baş tarafı 85 ve 47'nci sayfalarda yer alan iki hüccetin devamları, 16 ve 82'nci sayfalarda dercedilmiştir. Önemli bir düzensizliğe işaret eden bu husus, muhtemelen defterin ciltlenmesi sırasındaki hatalı dizgiden kaynaklanmıştır.

II. BALIKESİR ŞEHRİNİN TARİHÇESİ

Balıkesir şehri, coğrafi olarak Anadolu'nun batısında, Marmara Bölgesi'nin güneyinde yer alan ve daha önce Karesi Beyliği'nin, günümüzde ise kendi adını taşıyan vilayetin merkezî olan bir şehrimizdir.¹³ Doğusunda Bursa, Kütahya; güneyinde Manisa, İzmir; batısında da Çanakkale şehri ile komşudur. Ayrıca Marmara Denizi ve Ege Denizi'ne kıyıları bulunmaktadır.¹⁴

¹³ Besim Darkot, "Balıkesir" İA II, İstanbul 1979, s. 276.

¹⁴ Mustafa Salman, "Balıkesir Tarihi, Coğrafyası, Balıkesir 1957" s. 7; Cenap Refik Orkon, Balıkesir Coğrafyası, Balıkesir 1936, s. 5.

Balıkesir şehrinin kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemek ile birlikte, ilk iskân yerinin şehrin 26 km doğusunda Kepsut civarındaki Akhyaous (Hadrianoutherani) olduğu tahmin edilmektedir. Bu şehir, İstanbul Miletopolis güzergâhında önemli bir ticaret merkezi olmuştur. Bölgenin en eski sakinleri ise Bitinler, Mizler ve Friglerdir. Şehrin bugün bulunduğu yerdeki iskânının çok sonra başladığı sanılmaktadır. Nitekim, daha önce burada yalnızca Paleo-Kastra adında bir kale bulunmakta idi. Balıkesir adının da bu kale adından değişerek intikal ettiği ileri sürülmektedir.¹⁵

Mizyalılar'ın bölgedeki hâkimiyeti döneminde, müstakil bir hükümet kurulamaması, bu bölgenin değişik siyasî hâkimiyetlerin altına girmesine sebep olmuştur. Mısır, Asur, Lidya, İran, İskender, Bergama, Romalılar ve Türkler bu kıtada hâkimiyet kuran siyasî güçlerdendir.¹⁶ Bölgenin Türk hakimiyetine girmesi, Anadolu Selçuklu Devleti döneminde olmuştur. Malazgirt Zaferi'nden sonra Kutalmışoğlu Süleyman Şah, Anadolu'da merkezi İznik şehri olan Selçuklu Devleti'ni kurduktan sonra, ümerâsı da Çanakkale, Adalar Denizi, Lidya, İyonya ve Karya bölgelerine sefer düzenlemişlerdir. Süleyman Şah'ın 1076 yılında Sızık ve Aydınçık'ı alarak, Bizans üzerine yapmış olduğu saldırı sırasında Balıkesir şehri dahil olmak üzere Çanakkale ve çevresi Türklerin idaresine girmiştir.¹⁷ I. Haçlı Seferi'nde şehir tekrar Bizanslılar tarafından alınmışsa da, Türklerin bölgeye akınları devam etmiştir. Böylece 1300 yıllarına doğru şehir ve civarı kesin olarak Türk hakimiyetine girmiştir.¹⁸ Anadolu Selçuklu Devleti'nin XIII. yüzyılda çökmeye yüz tuttuğu sıralarda ise, şehir Karesioğulları'nın hâkimiyetine girmiştir. Karesioğulları, XIII. yüzyıl sonları ve XIV. Yüzyıl başlarında büyük ve küçük Mysia (Balıkesir ve Çanakkale)'da kurulmuş olan bir Türk beyliğidir. Bu beylik ailesinin atasının XI. yüzyılın ikinci yarısından sonra Orta Anadolu'da bir devlet kurmuş olan Melik Danişmend Gazi olduğu ileri sürülmektedir.¹⁹ Danişmendliler Devleti, XII. yüzyılın ikinci yarısında Anadolu Selçuklu Devleti tarafından ilhak edilince, bu aileye mensup olanlar da Selçukluların hizmetine girerek, Bizans hududu üzerindeki bölgelerde uç beyi olarak görev yapmışlardır. XIII. yüzyıl sonlarında Anadolu Selçuklu Devleti'nin çöktüğü dönemde, Karesioğulları ailesinden

¹⁵ Mücteba İlgürel, “Balıkesir” DİA V, İstanbul 1992, s. 12.

¹⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Karesi **Vilâyeti Tarihçesi** (Haz. Abdülmecit Mutaf), Balıkesir 2000, s. 8.

¹⁷ Uzunçarşılı, a.g.e, s. 16.

¹⁸ İlgürel, “Balıkesir” DİA V,s.13.

¹⁹ İ. Hakkı Uzunçarşılı, “Karesioğulları” İA VI, İstanbul s. 331.

olup uç beyliği yapan Kalem Bey ile oğlu Karesi Bey, Bizans hududunda bulunan diğer uç beyleri gibi Bizans şehirlerini zapta girişmişlerdir. Böylece, bu fetih hareketleri sonunda Mysia kıtasına girerek Balıkesir şehrini beyliklerinin merkezi yapmışlardır.²⁰

Karesi Bey döneminde, Moğolların önünden kaçan Sarı Saltuk Türkleri'nin beyliğin topraklarına yerleştirilmesi ile bölgedeki Türk nüfusunun artması sağlanmıştır.²¹ Karesi Bey'in ölümünden sonra yerine oğlu Aclan Bey geçmiştir.

Aclan Bey döneminde, Osmanlı Beyliği ile dostane ilişkiler kurulmuştur. Bu dostluğun bir işareti olarak da, oğullarından Dursun Bey'i Orhan Bey'in yanına göndermiştir.²² Diğer oğulları Yahşi Bey ile Demir Han ise, Aclan Bey'in ölümünden sonra beyliğin yönetiminde görev almışlardır. Buna göre Yahşi Bey Pergamos bölgesini, Demir Han da Balıkesir bölgesini yönetmiştir.²³ Demir Han ile kardeşi Dursun Bey arasında yaşanan hakimiyet mücadelesi, Osmanlı Beyliği ile olan dostane ilişkilerin bozulmasına sebep olmuştur. Ancak bu gelişmenin, Osmanlı Beyliği lehinde olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü Osmanlı Beyliği, kuruluşundan itibaren Bizans Devleti aleyhinde bir genişleme siyâseti takip etmiştir. Komşusu Osmanlı Beyliği'nin, batıya doğru genişlemesini engelleyen bir konumda bulunmasına rağmen beylik içinde cereyan eden bu hakimiyet mücadelesi, Osmanlılar'ın Karesi topraklarını hakimiyet sahaları içine almalarına fırsat verdi.²⁴

Karesi Beyliği içinde yaşanan hakimiyet mücadelesinde Demir Han'ın, babası Aclan Bey'in yerine geçtikten sonra hayırsız ve hırçın davranışlar göstermesi etkili olmuştur. Bu davranışları sebebiyle bölge halkı karşısında itibarı düşen Demir Han'ın yerine Dursun Bey'in getirilmesi fikri ortaya çıkmıştır. Bunun için bölge halkı Karesi emirlerinden en nüfuzlu şahsiyet olan Hacı İlbeyi'ni, Osmanlılar'ın yanında bulunan Aclan Bey'in diğer oğlu Dursun Bey'e göndererek bu fikirlerini iletmişlerdir. Dursun Bey, sadece halk daveti ile gerekli başarı sağlayamayacağı düşüncesi ile Orhan Bey'den Balıkesir, Bergama ve Edremit bölgelerini kendisine vermek şartı ile yardım istemiştir.²⁵ Yardım teklifini kabul eden Orhan Bey, Dursun Bey ile beraber Balıkesir

²⁰ Erdoğan Merçil, “İlk Müslüman Türk Devletleri”, Ankara 1997, s. 307.

²¹ Uzunçarşılı, “Karesioğulları”, İA VI, s. 332.

²² Hoca Saadettin Efendi, “Tacü't-Tevârih”, (Haz. İ. Parmaksızoğlu), Ankara 1992, s. 79.

²³ Elizabeth A. Zachariadou, “Karesi ve Osmanlı Beylikleri : İki Rakip Devlet” Osmanlı Beyliği (1300-1389)” (Edt. Elizabeth A. Zachariadou), İstanbul 1997, s. 247.

²⁴ Zerrin Günel Öden, “Karesi Beyliği”, Ankara 1999, s. 49.

²⁵ Aşıkpaşazâde Ahmed Aşıkî, “Aşıkpaşaoğlu Tarihi”, (Haz. N. Atsız), İstanbul 1999, s. 43.

üzerine hareket etmiştir. Durumu haber alan Karesioğlu Demir Han Bey, Bergama Kalesi'ne sığınmıştır. Orhan Bey iki kardeşi barıştırmak amacıyla Dursun Beyi, Hacı İlbeyi ile birlikte Bergama'ya göndermiş; ancak kaleden atılan bir ok Dursun Bey'in ölümüne sebep olmuştur. Bunun üzerine Orhan Bey, Bergama üzerine gelerek burasını topraklarına katmıştır.²⁶ Karesi Beyliği'nin bir kısmının Osmanlı topraklarına katılması, Demir Han'ın emirlerinden Hacı İlbeyi, Evranos, Ece Halil ve Gazi Fazıl beylerin Osmanlı Beyliği'nin hizmetine girerek, beyliğin Rumeli'de hakimiyet kurmasında büyük etkilerinin olmasını sağlamıştır. Orhan Bey, beyliğin topraklarını ele geçirdikten sonra, bu bölgeyi oğlu Süleyman Paşa'ya iktâ olarak vermiştir.²⁷

Karesi Beyliği'nin tamamen Osmanlı topraklarına katılması ise, I. Murad döneminde olmuştur. I. Murad Truva, Çanakkale topraklarındaki Karesi topraklarını ve Rumların elindeki Biga'yı alıp boğaza kadar olan yerleri de elde ederek, Karesi bölgesinin ilhâkını tamamlamıştır.²⁸

Karesi Beyliği'nin Osmanlı topraklarına katılmasından sonra bu bölge, Anadolu Eyaleti'ne bağlı bir sancak olarak idare edilmiştir. XVI. Yüzyıl sonundan itibaren Balıkesir Sancağı, Karasi Sancakbeyi'nin bulunduğu merkez Balıkesir şehrine bağlı Bigadiç, Sındırgı, Başgelembel, Kemer, Edremit (Burhaniye), Edremit, Ayazmend (Altınova), Kozak, İvrindi, Manyas, Fart (Susurluk) kazalarından oluşmuştur. 1785 yılında Ayvalık da kaza olarak buraya bağlanmıştır.²⁹ 1841 yılında Osmanlı eyâlet sisteminde yapılan düzenleme sonunda Karesi Sancağı, Hüdavendigâr Eyaleti'ne bağlanmıştır. 1845 yılında idare sisteminde yapılan diğer bir değişiklikle de Karesi Manisa sancağı ile birleştirilerek yeni bir Manisa Sancağı oluşturulmuştur. Yapılan değişiklikler sonunda 1878 yılına ait Hüdavendigâr Vilâyet Salnamesine göre, İvrindi, Balya, Kepsut, Fart (Susurluk), Giresun (Savaştepe) nahiyeleriyle Ayvalık, Erdek, Edremit, Bigadiç, Kemer Edremit ve Soma kazaları merkez sancağa dahil edilmiştir. 1880 yılında Biga Sancağı ile birlikte Karesi Vilayeti meydana getirilmiştir. 1888 yılında ise Balıkesir Vilayeti kaldırılarak, tekrar Hüdavendigâr (Bursa) Vilayeti'ne bağlanmıştır. 28 Ağustos 1909 tarihinde Hüdavendigâr Vilayeti'nden tekrar ayrılan

²⁶ Aşıkpaşazâde Ahmed Aşıkî "Aşıkpaşaoğlu Tarihi", s. 44.

²⁷ Öden, a.g.e. s. 55.

²⁸ Uzunçarşılı, "Karesioğulları", İA VI s. 334.

²⁹ İ. H. Uzunçarşılı, "Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu Karakoyunlu Devletleri", II. Baskı, Ankara 1969, s. 102.

Karesi Sancağı, bağımsız olmuştur. 8 Ekim 1923 tarihinde de müstakil bir vilayet haline getirilmiştir.³⁰

Günümüzde Balıkesir Vilayeti şehri merkez olmak üzere Bigadiç, Sındırgı, Dursunbey (Balat), İvrindi, Balya, Susurluk, Manyas, Bandırma, Erdek, Gönen, Burhaniye, Edremit, Ayvalık ilçelerinden oluşmaktadır.³¹

1530 yılında yapılmış olan tahrire göre, Balıkesir şehrinin nüfusunun 4500-5000 kadar olduğu tahmin edilmektedir.³² 1530 yılında Balıkesir şehrinde toplam 22 mahallede, 884 hane veri mükellefi Müslüman, 238 de mücerred bulunmaktaydı. 88 hane askerilere, 14 hane de Yahudilere aitti. 1573 tahririnde ise, 1479 hane, 681 mücerred ile 147 hane askeriler ve 147 hane de konar-göçer yerleşik hane şeklinde belirtilmektedir.³³ Bu bilgiler doğrultusunda Balıkesir şehrinde 1530 tahririnde toplan 986 hane, 1573 tahririnde ise toplam 1773 hane bulunmaktaydı. Her hanede 5 kişinin yaşadığı kabul edilirse, 1530 tahririne göre Balıkesir şehrinde tahminen 5168 kişi, 1573 tahririne göre ise aynı hesaplama 9545 kişi yaşadığı belirtilmektedir.³⁴

III. DEFTERİN ANALİZİ ve DEĞERLENDİRİLMESİ

Sicilimizin kronolojik sınırı olan 1000-1003 (1591-1594) yılları, Osmanlı Devleti'nin siyasî, askerî, iktisadî ve sosyal alanlarda önemli bozulmaların hissedilmeye başlandığı bir buhran dönemini kapsamaktadır.

Osmanlı Devleti'ni olumsuz yönde etkileyen bu gelişmelerin sebebi, daha önceki dönemlerde oluşmakla birlikte, özellikle XVI. yüzyıldan sonra hem ülke içinde hem de ülke dışında meydana gelen siyasî, askerî ve iktisadî alanlardaki gelişmeler ile birleşerek, Osmanlı merkezî idaresindeki olumsuzlukların, müesseselerdeki bozulmaların daha açık bir şekilde hissedilmesine yol açmıştır. Dönemin siyasî ve askerî gelişmelerine bakacak olursak, XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti, doğuda İran batıda ise Avusturya ile uzun süren bir savaş içindedir. Yüzyılın son on yılında, İran

³⁰ Necmi Ülker, “Osmanlı Döneminde Balıkesir Tarihi ve Nüfus Hareketleri (1453-1920)”, Bitez Kent : Balıkesir, İstanbul 2003, s. 79.

³¹ Ülker, a.g.m., s. 80.

³² Ülker, a.g.m., s. 80.

³³ Sezai Sevim, “XVI. Yüzyılda Balıkesir Şehri ve Nüfusu Hakkında Bazı Bilgiler” TDA 82, İstanbul 1993, s. 79.

³⁴ Ülker, a.g.m., s. 81.

cephesindeki uzun savaş yeni toprak kazançları ve barışla sonuçlanırken, batıda III. Murad'ın tahta çıktıktan sonra Avusturya ile yenilemiş olduğu anlaşma, karşılıklı sınır saldırıları sebebiyle 1593'te başlayan ve ondört yıl sürecek bir savaşa sebep olmuştur.³⁵ Devletin artan savaş masraflarına karşılık, yine bu yüzyılın başında Amerika'nın keşfi ile işletilmeye başlanan altın ve gümüş yatakları Batı Avrupa ülkelerine bu maddelerin akışını gittikçe hızlandırmış ve XVI. yüzyılın sonlarında doygunluk noktasına ulaştırmıştır. Bu dönemde sözü edilen bol miktardaki altın ve gümüşün Osmanlı piyasasına da girmesi paranın değerinin düşmesine ayrıca, eşya fiyatlarının yükselerek halkın alım gücünün azalmasına sebep olmuştur. Halkı olumsuz yönde etkileyen bu ekonomik gelişmelere karşılık, Osmanlı merkezi idaresi artan masraflarına yeni gelir kaynakları bulmak amacıyla, olağanüstü durumlarda topladığı avârız vergisinin hem miktarını arttırmış hem de her yıl almaya başlamıştır.³⁶ Ayrıca savaşların uzun sürme sebebi olarak görülen, batının gelişin askerî teknolojisi ve yeni taktiklerine karşılık olarak da, merkezi ordu mevcudunu arttırma yoluna gitmiştir. Bu da, timarlı sipâhîlerin askeri-teknik bakımlardan önemlerinin azalmasına, buna karşılık kapıkullarının güçlenmesine yol açmıştır.³⁷ Yine III. Murad döneminde mansıp tevehhülünün kanunlara uygunsuz olarak yapılmaya başlanması, saray mensuplarının rüşvet alarak mansıpları ehil olmayanlara vermesi³⁸, en çok kapı halkı barındıran şahısların göreve getirilmesi merkezi otorite aleyhine bu şahısların siyasal nüfuslarını arttırmalarına yol açmıştır.³⁹ Kapı halkının arttırılması, her ne kadar sayıca azalan timarlı sipahiden meydana gelen boşluğu gidermeye yönelik ise de, ümerânın siyasal nüfuzunu bu şekilde arttırarak, önemli devlet görevlerini elde etme gayesi, onları böyle bir tasarrufa yöneltmekteydi. Bütün bu gelişmeler de, Osmanlı sosyal hayatında yüzyılın sonunda Anadolu'yu kargaşalığa sürükleyen sosyal bir soruna sebep olmuştur. Nitekim ümerâ kesiminin, kalabalık kapı halkının masraflarını karşılamak için halktan kanunsuz olarak zorla para, yiyecek almaları, zaten merkezî idarenin ağır vergileri altına ezilen halkın, toprağını

³⁵ Kütükoğlu, "Murad III", İA VIII, s. 622.

³⁶ Mehmet İpşirli, "Osmanlı Esas Yapısının Bozulması ve Islahı Çalışmaları Üzerine Bazı Gözlemler" Genel Türk Tarihi VI (Edt.H.Celal Güzel-Prof. Dr. Ali Birinci), Ankara 2002, s. 228.

³⁷ Metin Kunt, "Sancaktan Eyalete 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi", İstanbul 1978, s. 111.

³⁸ Kütükoğlu, "Murad III", İA VIII, s. 623.

³⁹ Kunt, "Sancaktan Eyalete", s. 109

terk edip çiftbozan olmasına ve Celâlî isyanlarında büyük etkisi olan levendat ve suhtevat adı verilen iki yeni insan zümresini ortaya çıkarmalarına yol açmıştır.⁴⁰

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Kanunî'den itibaren görülmeye başlanan ve III. Murad döneminde hız kazanan devletin siyasî, askerî, mâlî ve ekonomik alanlarındaki olumsuzlukları ile müesseselerdeki bozulmaların genel panoraması bu şekilde olmakla beraber, bu genel panoramanın yeni araştırma ve buluşlarla değişik bir çehreye bürünerek daha farklı bir görünüm kazanacağı muhakkaktır. Bu cümleden olarak, lokal çapta da olsa kronolojik sınırı 1591-1594 yıllarına tekabül eden sicilimizdeki belgeler, bahse konu panoramayı desteklediği gibi, ona farklı bilgiler de ilâve etmektedir. XVI. yüzyıla ait şer'îye sicil defterleri koleksiyonunun birkaç şehir dışında mevcut bulunmaması da göz önüne alındığında sicil defterimizin önemi ve ilim âlemine tanıtılmasının zarurietini kendiliğinden ortaya çıkarmaktadır. Bu bakımdan 1591-1594 yıllarına ait Balıkesir şer'îye sicil defteri analizi ve transkripsiyonu tarafımızdan yapılmıştır.

Analiz ve değerlendirmede belgeler teker teker ilgili konulara göre tasnif edilerek, bazen bir belgenin birden fazla vechesi bu tasnifte dikkate alınmıştır. Böylece tasnif sonucu oluşan ana ve ara başlıklar aşağıda olduğu gibi tertip edilmiş ve transkribe metnin günümüz metodolojisiyle nasıl derli toplu görünmesi gerektiği imkânlarımız ölçüsünde ortaya konulmuştur.

A) BALIKESİR ŞEHRİNİN FİZİKÎ YAPISI ve MAHALLELERİ

Balıkesir'de savunma mekânı olarak karşımıza çıkan kalenin mevcudiyeti ilkçağlara kadar uzanmaktadır.⁴¹ Nitekim, Hisariçinde teşekkül eden XVI. yüzyılın ilk yarısında hem Câmî-i Atik hem de Hisariçi isimleriyle anılan mahalle,⁴² 1591-1594 yıllarını ihtiva eden sicilimizde de, Hisariçi'nin aynı anlamdaki versiyonu olan Sahn-ı Hisar ismiyle anılıyordu.⁴³

⁴⁰ Akdağ, "Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası Celâlî İsyancıları", s. 70

⁴¹ İlgürel, "Balıkesir", s. 12.

⁴² Sezai Sevim, "XVI. Yüzyılda Karesi Sancağı (Tahrir Defterlerine Göre)" A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara 1993, s.127-139.

⁴³ BŞS 692/24d.

Diğer mahallelerin teşekkül ve isimlendirilmesinde, gazilerin, kolonizatör Türk dervişlerinin, muhtemelen bölgenin fethinde rol oynayan şahsiyetlerin, ulemânın, mescidlerin bânilerinin, muhtelif zanaatkâr ve esnâf ile Hacı lâkabı olan varlıklı kimselerin rolü olduğu sicilimizin taranmasıyla tesbit ettiğimiz aşağıdaki mahalle isimleri tablosundan anlaşılmaktadır.

Tablo 1. 1591-1594 Yıllarında Balıkesir Şehri'nin Mahalleleri

MAHALLE İSİMLERİ	
Börekçiler	Kasablar
Börkçüler	Martlı
Dinkçiler	Mirza Beğ
Elhac Ayni	Mustafa Fakih
Elhâc İsa	Okçukara
Elhâc İsmail	Oruçgazi
Elhâc Umur	Ramazanlar
Eski Kuyumcular	Sahn-ı hisar (Hisar içi)
Hacı Gaybi	Salahaddin
Hacı İshâk	Şeyh Latif
İzmirliler	Şeyh Lütfullah
Karaoğlan	

Tabloda yer alan Okçukara, Ali Fakih, Karaoğlan Oruçgazi, Şeyh Lütfullah gibi mahallelerin, aynı zamanda bölgenin fethinde rol oynayan şahsiyetlerin isimlerini hatırlatması sebebiyle, ilk kurulan mahalleler arasında oldukları düşünülebilir.

1573 yılı tahririnde mevcut olan Ali Fakih (Namazgah), Debbağlar (Dede Hoca) ve Hacı Habib (Yenice) Mahallelerini⁴⁴ sicilimizde tesbit ettiğimiz yirmüç mahalle üzerine ilâve edersek 1591-1594 yıllarında Balıkesir mahallelerinin sayısı yirmialtıyı bulmaktadır.

⁴⁴ Sezai Sevim a.g.t, s.127-139.

Bu mahallelerden isimleri sicilimizde mevcut olup, 1573 yılı tahririnde bulunmayan Elhâc Aynî, Elhâc İsa, Ramazanlar ve Şeyh Latif mahallelerinin 1573-1594 yılları arasında kurulduğu anlaşılmaktadır.

Bu dönemde Balıkesir’de tesbit ettiğimiz dinî yapıların bir kısmı buldukları mahalleler ile aynı ismi taşıırken, çoğu da bânilerinin ismiyle anılmaktadır. Meselâ Dinkçiler mescidi, bulunduğu Dinkçiler Mahallesi ile aynı ismi taşıırken, Elhâc İshak Mahallesi’nde bulunun Kaya Bey Câmîî, Hisariçi Mahallesi’ndeki Ahi Mehmed Mescidi ve Hacı Gaybi Mahallesi’nde bulunan İshak Paşa Zâviyesi banîlerinin ismiyle anılan ve buldukları mahallerle farklı isimler taşıyan dinî yapılandıdır. Dinî yapılar haricinde adı belirtilmemekle birlikte Martlı Mahallesinde bir de han bulunmaktadır.⁴⁵

XVI. yüzyılın son çeyreğinde gerek nüfus artışları ve gerekse bazı yeni iskân edilenlerle⁴⁶ Balıkesir’deki mahalle sayısı artarak, çarşı ve pazar yerleri de gelişmiştir. 1594 yılı itibariyle Balıkesir’deki çarşı ve pazar yerlerini Kefskerli Çarşısı, Attarlar Çarşısı, Tahte’l-kale ve Aşağı Pazar isimleriyle tesbit etmekteyiz. Mesleklerini çarşı ve pazar yerlerinde icrâ eden esnaf ve meslek erbâbı dışında, Osmanlı şehirlerinin hemen hepsinde görülen bazı meslek gruplarının kendi mesleklerinin adıyla anılan mahallelerde yaşadıkları görülmektedir.⁴⁷ Sicilimizde Balıkesir için de vârid olan bu hususu, Kasaplar, Börkcüler, Börekçiler ve Eski Kuyumcular gibi meslek erbabıyla özdeşleşen mahalle isimlerinden anlamaktayız.

Sicil defterimizde tesbit ettiğimiz mahalle isimlerinin bazıları günümüzde de devam ederken, bazılarının isimleri ve sınırlarında değişiklikler meydana geldiği görülmektedir. Örneğin Hisariçi, Dinkçiler, Hacı İsmail, Karaoğlan, Kasaplar, Eski Kuyumcular, Mirza Beğ ve Oruçgazi Mahalleleri aynı isimle günümüzde de varlıklarını devam ettirmektedir. Börkcüler, Börekçiler, Hacı İshak, Hacı Emür Mahalleri ise isim olarak unutulup, günümüze kadar gelememiştir. Tabloda belirttiğimiz diğer mahallelerin ise kurulduğu bölgelerin sınırları değişerek, günümüzde bu bölgelerde yeni mahalleler

⁴⁵ BŞS 692 / 25d.

⁴⁶ “Meselâ bu hususta evâil-i Safer 984 (1576) tarihli mufassal defterde Okcukara Mahallesi’nde yerleştikleri kayıtlı olan dört nefer Cingane, evâsıt-ı Safer 1002 (1593) tarihinde aynı mahalle sakinlerinden üç kişinin şahadetleriyle mahalle reâyası oldukları yeniden tescil edilmiştir.” BŞS 692 / 186a.

⁴⁷ Özer Ergenç, “Osmanlı Şehrinde Esnaf Örgütlerinin Fizik Yapıya Etkileri” Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi (1071-1920) Birinci Uluslararası Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Tarih Kongresi Tebliğleri (Edt. Osman Okyar-Halil İnalçık, Ankara 1980, s. 104.

bulunmaktadır. Meselâ, Hacı Gaybi Mahallesi'nin bulunduğu bölgemin büyük bir kısmında Hükümet Konağı inşa edilmişken, gere kalan kısmı da Eski Kuyumcular Mahallesi'ne dahil edilmiştir. Mustafa Fakih Mahallesi'nin bulunduğu bölgede Karasi Bey Mahallesi, İzmirliüler Mahallesi'nde Ege Mahallesi, Martlu Mahallesi'nin bulunduğu bölgede Hacı İlbey Mahallesi, Şeyh Lütfullah Mahallesi'nin bulunduğu bölgede ise Yıldırım Mahallesi bulunmaktadır. Salahaddin Mahallesi'nin bulunduğu bölgenin bir kısmında ise Akıncılar Mahallesi, diğer kısmında ise Yıldırım Mahallesi'nin bulunduğu belirtilmektedir.⁴⁸

B) 1591-1594 YILLARINDA BALIKESİR'DE YÖNETİCİLER

İlkçağlardan günümüze kadar insan toplulukları, yaşadıkları hayatın çeşitliliğine bağlı olarak karmaşık grift tabakalaşmalar, hiyerarşiler oluşturmuşlardır.⁴⁹ Osmanlılar da pek tabîi olarak bu kâide içinde mütâlâa edilmelidir. Buna göre, Osmanlı cemiyeti askerî ve reâyâ olmak üzere iki büyük sınıfa ayrılmıştır. Askerî sınıf, hükümdar berâtıyla tayin edilenleri, yani saray ve çevresindeki memurları, dinî yada idarî fonksiyon taşıyan memurları ve mensuplarını, ehl-i seyfi ve ulemâyı ihtiva ediyordu.⁵⁰ Statüsünü biraz daha genişletecek olursak askerî sınıfı, Osmanlı Devleti'nin idarî mekanizmasında herhangi bir yer işgal eden ve kendilerine devlet ya da vakıflar tarafından hangi biçimde olursa olsun, bir ücret ödenen kişiler şeklinde de tanımlayabiliriz. Reâyâ sınıfı ise, vergi ödenekle yükümlü olan ancak idareye katılmayan, müslim ve gayr-i müslim tebaayı kapsıyordu. Ödediği vergiler, yetiştirdiği ürünler ve imâl ettiği eşyalarla devletin yaşaması ve idâmesini sağlayan reâyânın bu hayati fonksiyonu dolayısıyla, statü değiştirerek askerî sınıfa geçmesi, devletin temel prensiplerine aykırı sayılmakla beraber, sınırlarda akıncılık görevini ifâ edenlerle, medrese eğitimi sonunda ulemâ saflarında yer alanlar, hükümdar berâtını alarak askerî sınıf mensupları arasına katılabilirlerdi. Diğer taraftan Osmanlı hükümdarları, emir ve iradesinin yerine getirmesiyle örfi, İslâm Cemiyeti'nin lideri sıfatıyla şer'î bakımdan söz sahibiydi. Bu açıdan hükümdar berâtıyla tayin edilen askerî sınıfı, onun manevi

⁴⁸ Sevim, a.g.e, s. 127-139.

⁴⁹ Bahaeddin Yediyıldız, "Türk Vakıf Kurucularının Sosyal Tabakalaşmadaki Yeri 1700-1800" OA III, İstanbul 1982, s. 143.

⁵⁰ Halil İnalçık, "Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi I (1300-1600)" Çev. Halil Berktaş, İstanbul 2000, s. 52.

şahsında tezahür eden söz konusu özelliklerin tabî bir sonucu olarak, ehl-i örf ve ehl-i şer diye iki kategoriye ayırmak gerekmektedir. Osmanlı şehir ve kasabalarında, hükümdarın emirlerini uygulama alanına koymak için ehl-i şer’ daima ehl-i örfe yardımcı olmuştur. Bu bakımdan bu iki zümreye idareci zümre de denmektedir.⁵¹

İdareci zümre ile halk arasında, eşrâf ve âyân diyebileceğimiz bir aracı zümreyi de görmek mümkündür. Sicilimize göre, söz konusu zümre içinde hem ehl-i şer’ hem de ehl-i örfe mensup kimselerin bulunması, fonksiyonları bakımından bunları ayrı bir kategori halinde ele almayı gerektirmektedir.

1. Ehl-i Şer’

a) **Kadı** : Kelime olarak “hükmeden”, “yerine getiren” manalarına gelen kadı, Osmanlı Devleti’nin şer’î ve hukukî hükümlerini tatbik eden, aynı zamanda buldukları idari birimde yürütmeye ilgili birçok görevleri yerine getiren idarecilerdir. Dolayısıyla, kadıların hukukî olduğu kadar idari olarak da önemli görevleri bulunmaktadır.⁵²

Hakim veya hakimü’ş-şer’ adı da verilen kadıların tayini, devletin en yüksek makamı olan padişah tarafından yapılmaktaydı.⁵³ Hatta her kaza merkezinde bulunan mahkemenin teşekkülü, padişah beratı ile tayin olunan bir kadı veya onun vekili olan bir şahsın (nâib) varlığına bağlanmaktaydı.⁵⁴ Osmanlı Devleti’nde kadıların yetiştirildikleri merkezler medreselerdi. Medrese tahsili görüp icazet alan kadılar, icazet alışı sıralarına göre “matlab defteri” adı verilen bir deftere yazılmaktaydılar. Bunlara da “mülâzım” adı verilmekteydi. Mülâzımlar eğer kaza (yargı) mesleğini seçerlerse, en küçük idari birimden başlayarak kadı olarak tayin edilirler ve sonra da yükselerek kazasker hatta şeyhülislâm olabilmekteydiler.⁵⁵ Ayrıca, medreseden yeni mezun olanlar haricinde, bir

⁵¹ Mustafa Korkmaz, “Şer’iye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılda Bor’da Sosyal ve Ekonomik Hayat”, H. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 1995, s. 74-75.

⁵² Yusuf Halaçoğlu, “Klâsik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı Genel Tarihi IV” (Edt. H. Celal Güzel-Prof. Dr. Ali Birinci), Ankara 2002, s. 197.

⁵³ Akgündüz, “Şer’iye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler I”, s. 68.

⁵⁴ Halil İnalçık, “Mahkeme”, İA VII, İstanbul 1970, s. 149.

⁵⁵ Akgündüz, a.g.e, s. 68.

müddet müderrislik görevi verildikten sonra kadılığa tayin olunanlar da bulunmaktaydı.⁵⁶

Kadı olarak görevlendirilecek olan kadı adaylarının ayrıca, bazı özelliklere sahip olması da gerekmektedir. Buna göre, müslüman olmaları ve tam ehliyetli yani baliğ, akıllı ve hür olmaları gerekmektedir. Bunların yanında, düzenli bir şekilde hüküm verebilen, anlayışı kuvvetli, dürüst, güvenilir, şahsiyet sahibi, sağlam iradeli, hukukî meselelere ve yargılama usulüne vâkıf ve mahkemeye gelen hukukî davaları şer'î esaslara göre karara bağlayacak yeterlilikte olması gerekmektedir.⁵⁷ Kadıların görev müddetleri ise, devirlere göre 18 aydan 3 yıla kadar değişmekteydi. Sürelerini dolduran kadılar, ma'zûl olarak bir üst dereceye yükselmek için süre beklerlerdi. Bu müddet zarfında, İstanbul'a gelerek kazasker dairesinde tecrübe kazanmaktaydılar. Sıraları geldiğinde de derecelere uygun kadılığa tayin olunmaktaydılar. Bir kadılığa birden fazla aday çıktığında ise, imtihan yapılarak en ehil olanına verilmekteydi.⁵⁸ Sicilimizde incelemiş olduğumuz belgeler doğrultusunda, 1591-1594 yıllarında Balıkesir mahkemesi ve diğer kaza mahkemelerinde görev yapan kadılar hakkında bilgi sahibi olmaktayız. Bu kadıların isimleri, görev yerleri ve görevde oldukları tarih aşağıdaki tabloda verilmiştir.

⁵⁶ İ. Hakkı Uzunçarşılı, “İlmiye Teşkilatı”, Ankara 1988, s. 87.

⁵⁷ H. Cin-A. Akgündüz, “Türk İslâm Hukuk Tarihi I”, İstanbul 1990, s. 270; Akgündüz, a.g.e. s.70.

⁵⁸ Uzunçarşılı, İlmiye Teşkilâtı, s. 105.

Tablo 2. 1591-1594 Yıllarında Balıkesir’de ve Kaza Mahkemelerinde Görev Yapan Kadılar⁵⁹

Görevli kadının ismi	Görev yaptığı kazanın ismi	Görev zamanı
Muslihiddîn Efendi b. Mahmud	Balıkesir	1001 / 1593
Muslihiddîn b. Mehmed	Balıkesir	1001 / 1593
Ahmed Efendi b. İbrahim	Balıkesir	1001 / 1592
Ramazan Efendi	Balıkesir	1001 / 1593
Mevlâna Ali Çelebi	Balıkesir	1002 / 1594
Mevlâna Ahmed Efendi	Balıkesir	1002 / 1594
Mehmed Efendi (Nogay)	Balıkesir	1002 / 1593
Muslihiddîn Efendi	Balıkesir	1002 / 1593
Mevlânâ İbrahim	Balıkesir	1002 / 1593
Muslihiddîn Efendi	İvrindi	1001 / 1592
Mevlâlâ Mustafa	Balya	1003 / 1594
Ramazan Efendi	Kepsud	1001 / 1592
Mevlânâ Mehmed	Kepsud	1001 / 1592
Abdurrahman	Kepsud	1001 / 1592
Mevlânâ Muhyiddin	Kepsud	1002 / 1594
Mustafa b. Şüca	Lapseki	1002 / 1594
Muslihiddîn Efendi	Lapseki	1002 / 1594
Alaaddin Efendi b. Mehmed Çelebi	Manyas	1002 / 1593
Ali Çelebi Efendi	Manyas	1001 / 1592
Mevlâna Mehmed	Mihaliç	1002 / 1593
Mevlânâ Muhiddin	Mihaliç	991 / 1583
Mehmed b. İlyas	Sındırgı	1001 / 1593
Mahmud	Sındırgı	1002 / 1593
Mevlânâ Şemseddin	Fart	1002 / 1594

Sicilimizde incelemiş olduğumuz belgeler doğrultusunda kadınların mahkemedeki yargı görevleri haricinde, birçok idari ve beledi görevi de yerine

⁵⁹ BŞS 692/4a 4b, 6b, 13a, 28a, 33a, 44c, 45a, 46a, 59g, 68d, 78a, 87b, 105a, 115c, 123a, 129a, 130b, 167a, 203a, 204a, 207a, 222a.

getirdiğini görmekteyiz. Çarşı ve pazarlarda satılan malları, bu mallarda bulunması gereken özellikleri ve fiyatları denetleyerek, günümüz belediyeleri tarafından ifa edilen birçok görevi gerçekleştirmekteydiler. Bunlardan imâm, hatip, müezzin adaylarının seçilerek tayin beratlarının hazırlanması için hükümet merkezine inha mektubu gönderilmesi, asker teminine yardımcı olunması, saraya mutfağının ihtiyaçlarının temini, vakıfların kurulması ve şartlarına uygun yönetilmesi, köle edinme ve azadı, terekelerin taksimi, alım-satım, borç, kira, vekalet, nikâh akidleri gibi hukukî işlemlerin yapılması, boşanmaların tescili bu görevleri arasındadır.

b) *Nâib* :

Sözlükte vekil demek olan nâib terimi, kadıların kendi yerlerine davaya bakmak amacıyla görevlendirdikleri şahıslar manasını ifade etmektedir.⁶⁰ Yargı görevini yerine getiren kadıların, bu esnada yardımına başvurduğu görevlilerin başında nâibler gelmektedir.⁶¹ Nâiblerin tayini, kadılar tarafından yazılan ve “niyâbet mürâselesi” adı verilen mürasele ile olmaktadır. Kadılar tayin oldukları kazalara bağlı nahiyelere gitmeyerek, buraları nâiblere iltizama vermekteydiler. Böylece nâibler, kadı adına söz konusu nahiyenin şer’î işlerini yürütürlerdi. Kadıların görev yaptığı kazaların büyük olması halinde, birden fazla nâib tayin edilebilmekteydi.⁶² Büyük kazalarda görevli olan nâibler, görevlerinin özelliğine göre bâb nâibi denilen kapı nâibi, esnafı kontrol eden ayak nâibi ile kazasker, şeyhülislâm ve mevâliye denilen arpalıklardaki şer’î yargılamaları yapan arpalık nâibleri adlarıyla anılmaktaydı.⁶³

Kadınlarda olduğu gibi nâib tayininde de, son derece dikkatli davranılmaktaydı. Bir kadıda bulunması gereken dürüstlük, ahlâk, bilgi ve fazilet gibi bütün özellikler nâibde de aranmaktaydı.⁶⁴

Sicilimiz incelemiş olduğumuz belgelerde, şahitler arasında bu dönemde Balıkesir mahkemesinde görev yapan Nâib Emrullah ile Nâib Hüseyin Çelebi’nin isimlerini tesbit etmekteyiz.⁶⁵

⁶⁰ H. Cin – A. Akgündüz “Türk-İslâm Hukuk Tarihi II”, s. 279.

⁶¹ Aydın, “Osmanlı’da Hukuk”, s.399.

⁶² Uzunçarşılı, “İlmiye Teşkilâtı”, s. 177.

⁶³ Akgündüz, “Şer’îye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler I”, s. 72.

⁶⁴ Halaçoğlu, “Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilâtı”, s. 199.

⁶⁵ BŞS, 692 / 242i.

c) Muhzırbaşı ve Muhzırlar :

Muhzır sözlük anlamı olarak, huzura getiren ve ihzar eden manalarına gelmektedir. Terim anlamı olarak ise, davacı ve davalıları mahkemeye getiren ve bugünkü emniyet görevlileri ile savcının bazı görevlerini ifa eden memur demektir.⁶⁶ Yargılama esnasında, mahkemenin emniyet ve asâyişini teminden de sorumlu olan muhızrlar, gerektiğinde mahkemeye çağrılan kimseleri zor kullanarak da getirebilmekteydiler.⁶⁷

Muhızrların düzenli bir maaşları bulunmamaktaydı. Mahkemedeki davacı ve davalı taraflardan belli bir ücret almaktaydılar. Bazı hukukçulara göre bu ücret davacıdan, bazılarına göre ise dava meclisine gelmeyen davalıdan alınmaktadır. Osmanlı Devleti'nde ise, davalı taraftan alınması benimsenerek, şer'î mahkemelerdeki uygulama da bu yönde olmuştur. Muhızrlar öldüğünde gediği oğluna verilirdi. Eğer yoksa, başka bir kişi göreve getirilirdi. Görev süreleri ise bir yıldır. Muhzır sayısının fazla olduğu şer'î mahkemelerde, onların başı makamında olan bir de muhızrbaşı bulunmaktaydı. Berat ile tayin edilen muhızrbaşılar, altıbölük halkından seçilmekteydi. Görevlerini ya bizzat ya da iltizam usulü çerçevesinde vekilleri vasıtasıyla icra ederlerdi.⁶⁸

Sicil kayıtlardan Balıkesir'de bir muhızrbaşının emri altında görev yapan muhızrlardan bahsedilmektedir. Buna göre 1001-1002 (1593-1594) yıllarında muhızrbaşı olan Hacı Bey ile emrindeki Mehmed Çelebi, Mustafa ve Ali İsimli üç muhızr zikredilmektedir. Bunların Balıkesir ihzariyesini "ber vech-i emanet" şeklinde tasarruf ettiklerini, bu husustaki hüccetlerden izlemek mümkündür.⁶⁹

Yine 20 Şevval 1002 (Haziran 1593) tarihli bir sicil zaptında Balıkesir ihzariyesinin yıllık hasılatı 3000 akçe olarak kaydedilmiştir.⁷⁰

Yukarıda zikredilenler dışında, parekende sicil kayıtlarında Muslihiddîn, Ali bin Pir Ahmed, Yakub, Mehmed bin Kasım'ın muhızr olarak isimlerine rastlanmaktadır.⁷¹

⁶⁶ Akgündüz, "Şer'îye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler I", s. 72.

⁶⁷ İnalçık, "Mahkeme" İ.A VII, s. 150.

⁶⁸ Akgündüz, a.g.e, s. 73.

⁶⁹ BŞS 692 / 1b, 1c.

⁷⁰ BŞS 692 / 1d.

⁷¹ BŞS 692 / 242e 242g, 242h, 242i.

d) Mahkeme Kâtipleri :

Kâtipler, şer'î mahkemelerde sicilleri yazan, vesikaları tanzim eden ve kadıların vermiş olduğu kararları önceden belirlenen usullere uygun olarak yazan görevlilerdir.⁷² Kadıların maiyetindeki mahkeme personelinden olan kâtiplerin, şer'î mahkemelerdeki bu önemli görevleri sebebiyle, seçiminde büyük titizlik gösterilmekteydi. Bu nedenle göreve getirilecek olan kâtiplerin, güvenilir, davaları tutanağa geçirmede ve ilâmları tanzim usulünde maharetli kişiler olmasına büyük önem verilmiştir. Ayrıca, tayinlerde kadının arzının olması da gerekmektedir.⁷³

Sicilimizde berât kayıtları bulunmamakla birlikte, mevcut kayıtlar 1001-1002 (1593-1594) yıllarında Balıkesir mahkemesinde Hüseyin, İbrahim ve Ahmed Çelebi isimli kâtiplerin görev yapmakta olduğunu göstermektedir. Kâtiplerle ilgili olarak sicil kayıtlarında tesbit ettiğimiz bir başka husus, onlardan bazılarının Şuhûdü'l-hâl heyeti arasında yer almalarıdır.⁷⁴

e) Kassamlar

Kadıya bağlı olarak görev yapan kassam, kelime anlamı olarak taksim eden, taksim işini yapan anlamına gelmektedir. Hukukî olarak ise, vefat etmiş olan bir şahsın terekesini, mirasçıları arasında taksim eden şer'î memur demektir.⁷⁵ Osmanlı Devleti'nin adliye teşkilâtında, iki sınıf kassam bulunmaktaydı. Birincisi, şer'î mahkemelerin bulunduğu yerlerde mevcut olan ve halktan vefat edenlerin terekesini tutan kassamlardır. İkincisi ise, askerî sınıf terekelerini mirasçılar arasında taksim eden kazasker kassamlarıdır.⁷⁶

Kassamlarla ilgili olarak sicilimizde geçen iki kayıttan birincisinde, Kerim Çelebi'nin reâyâdan ölenlerin terekelerini,⁷⁷ ikincisinde de Abdullah bin Ahmed'in askerî sınıf mensuplarından ölenlerin terekesini⁷⁸ mirasçılarına taksiminde görevli oldukları görülmektedir.

⁷² İncalcık, "Mahkeme", İA VII, s. 150.

⁷³ Akgündüz, "Şer'îye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler I" s. 75.

⁷⁴ BŞS 692 / 1b.

⁷⁵ Akgündüz, a.g.e. s. 75.

⁷⁶ Aydın, "Osmanlı'da Hukuk", s. 400.

⁷⁷ BŞS 692 / 4b.

⁷⁸ BŞS 692 / 29a.

2. Ehl-i Örf

a) *Sancakbeyi*

Osmanlı Devleti'nin taşra idaresi, yukarıdan aşağıya doğru eyalet, sancak, kaza, nahiye ve köy olarak teşkilatlanmıştır. Kendine bağlı köyler ile birlikte nahiyelerin birleşmesinden kazalar, kazaların birleşmesinden sancaklar ve sancakların birleşmesinden de eyaletler ortaya çıkmaktaydı.⁷⁹ Her bir yerleşim birimi de, görevli idareciler tarafından idare edilmiştir. Sancaklarda sancakbeyleri, kazalarda kadı, alaybeyi ve subaşı önemli sorumluluklar yüklenmişlerdir. Sancakbeyleri tarafından idare edilen sancaklar, diğer yerleşim birimlerinden farklı olarak idari hüviyetleri haricinde, askerî özellikleri de bünyelerinde barındırmışlardır. Bunda, eski Türk devlet geleneği ve Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerdeki fetih hareketlerinin önemli bir etkisinin olduğunu söyleyebiliriz. Osmanlı Devleti'nden önceki Türk-İslâm Devlet geleneğinde sancak, hutbe ve sikkelerde hükümdarın adının geçmesi bağımsız bir siyasî otoritenin ifade edilmesinde kullanılmıştır. Osmanlı Devleti'nde ise, hutbe ve sikkelerde hükümdarın adının geçmesi, bağımsızlık sembolleri olarak kaldığı halde sancak, tuğ ve davul hükümdarın temsilcileri durumunda bulunan kişilerin, sembolü haline gelmiştir. Devletin kuruluş yıllarında gaza ve fetihleri amaçlayan bir askerî düzenin olması, hükümdarın temsilcilerinin de bu doğrultuda askerî birliklerin başındaki kumandanların olmasına yol açmıştır.⁸⁰ Bu nedenle de, sancağın ilk dönemlerde askerî yönü ağırlık kazanmıştır. Ancak daha sonra ise, idarî ve askerî yönü beraber devam etmiştir.⁸¹

Sancakbeyleri, sancağın en büyük idarecisi olması sebebiyle, geniş yetki ve sorumlulukları bünyelerinde barındırmaktaydılar. Görev bölgelerinde asâyişi ve emniyeti sağlamak, suçluları cezalandırmak, timarların tevcihi, sipâhînin reâyâ ile münasebetinde kanunlara uygun hareket etmesini sağlama, sancakta bulunan subaşı, alaybeyi, dizdar, çeribaşı gibi diğer ehl-i örf görevlilerin uyum içinde çalışmalarını temin etme önemli görevleri arasında sayılabilir. Ayrıca bir sefer zamanında, sancağında bulunan timarlı sipâhîlerin yoklamasını yaparak, cebelüleriyle birlikte

⁷⁹ Halaçoğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilâtı", s.165.

⁸⁰ Kunt, s. 15.

⁸¹ Mehmet İpşirli, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı" Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi (Devlet ve Toplum)I, İstanbul 1994, s. 233.

eksiksiz olarak, sancağın bağlı olduğu eyaletin beylerbeyi komutasında savaşa iştirak etmekteydiler.⁸²

Sicilimizin kronolojik sınırı olan 1000-1003 (1591-1594) yıllarında sırasıyla Ahmed Bey ile Hüseyin Bey'in Karesi Sancakbeyi olarak isimleri geçmektedir. Tayin beratları incelendiğinde dikkatimizi çeken husus, her iki sancakbeyinin de bir önceki görevlerinin Hasankeyf Sancakbeyliği olmasıdır. Yine dikkate değer bir başka husus, 26 Cemaziye'l-evvel 1002 (Ocak 1594) tarihinde Karesi Sancakbeyliği'ne tayin edilen Ahmed Bey'in, yaklaşık iki ay bu görevde kaldıktan sonra yerine 3 Recep 1002 (Mart 1593) tarihinde Hüseyin Bey'in getirilmesidir.⁸³ Aslında sancakbeyliği görevinde bulunanların müddet-i örfiyelerinin ortalama 1 yıl ile 3 yıl olduğu dikkate⁸⁴ alındığında Ahmed Bey'in iki aylık sancakbeyliği görev süresinin teâmüle uygun olmadığı anlaşılmaktadır. Bu hususta, sicil kayıtlarında da açıklayıcı herhangi bir bilginin bulunmaması, bunun sebebini açıklamamızı engellemektedir.

Sicilimizde incelediğimiz fermân kayıtlarında sancakbeylerinin gasb, hırsızlık, öldürme gibi asâyişi bozucu hareketlerin önlenmesi, askerî kesimin görevlerinin suistimâllerinin önlenmesi, Balıkesir kazasının donanma için çıkardığı kürekçilerden sekizinin hastalık, firar gibi sebeplerle yerlerine ulaşmamaları üzerine, yerlerine başka kürekçilerin gönderilmesi, şahıslar arasında alacak konusu sebebiyle çıkan anlaşmazlıkların çözümlenmesi, timar tevcihi, timar tevcihinde yapılan hile ve sahtekârlık sebebiyle yaşanan anlaşmazlıkların önlenmesi, ehl-i örf arasındaki anlaşmazlıkların çözümlenmesi gibi önemli idarî, adli ve askerî görevleri yerine getirmeleri istenmektedir.

Ayrıca, Karesi Sancakbeyi'nin mutâd görevleri arasında vakıf gelirlerinin işletilmesi görevini de yürüttüğüne şahit olmaktayız. Nitekim evâhir-i Rebiü'l-evvel 1002 (Kasım sonları 1593) tarihli Balıkesir Sancakbeyi ile Basra mal defterdarına gönderilen fermâna göre, Bağdad beylerbeyisi iken vefat eden Abdurrahman Bey, hayatta iken kendi adıyla tesis ettiği vakfa ait 5000 akçeyi işletmesi için Basra defterdarı Mehmed Efendi'ye teslim etmiş, o da mevcut paranın yarısını yine nemalandırmak üzere Karesi Sancakbeyi Hüseyin'e bırakmıştır.⁸⁵

⁸² İpşirli, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı", s. 294; Kunt, a.g.e., s. 24-25.

⁸³ BŞS 192 / 160a, 172a.

⁸⁴ İpşirli, a.g.m, s. 234.

⁸⁵ BŞS 692 / 158a, Vakıf parasının işletilmesiyle ilgili diğer tamamlayıcı bilgiler için bkz, BŞS 692 / 13b.

b) *Subaşı*

Sancaklarda sancakbeyinin özel ücretli yardımcısı ve polis amiri, daha küçük yerleşim yerlerinde ise, idare amiri görevini üstelenen subaşılar, şer'îye mahkemelerinde önemli görevleri yerine getirmekteydiler. Kadıların emri altında çalışan subaşıların şer'îye mahkemelerinde, alınan kararları yerine getirmek, hapsine karar verilen şahısları hapsedmek, hapishaneye kadar nezaret etmek, cezaları uygulamak ve para cezalarını tahsil etmek gibi cezaların infazıyla ilgili görevleri bulunmaktaydı.⁸⁶

Subaşılar, XVI. yüzyılın ikinci yarısına kadar merkezî hükümet tarafından tayin edilirken,⁸⁷ XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren serbest timar bölgeleri ve serbest olmayan timar bölgeleri şeklindeki ayrıma uygun olarak, serbest timar bölgelerinde dirlik sahibi, serbest olmayan timar bölgelerinde de sancakbeyi tarafından tayin edilmeye başlanmışlardır.⁸⁸

Subaşıların mahkemedeki bu görevlerine ek olarak, zanlı durumda bulunan şahısları, sorgularının yapılması amacıyla mahkemeye getirme görevleri de bulunmaktadır.⁸⁹ Özellikle şahıs haklarının ihlâlinin ön planda olduğu, öldürme davaları ile takip edilmesi çoğunlukla şikâyete bağlı olmayan zina gibi davalarda, subaşılarının doğrudan doğruya meseleye müdahalesi söz konusudur. Nitekim, sicilimizde öldürme, hırsızlık, zina ile ilgili kayıtlarda, subaşılarının mahkemede hazır bulunarak şikâyette buldukları ve zanlı durumdaki şahısları mahkemeye getirdiklerini görmekteyiz. 2 Muharrem 1001 (Ekim 1592) tarihli bir kayıтта, yaralanan ve beş gün yattıktan sonra vefat eden İbrahim'in, babası Elhâc Mustafa tarafından izinsiz olarak defnedilmesi üzerine, subaşı Mahmud Bey durumu mahkemeye intikâl ettirerek, olayın soruşturulmasını istemiştir.⁹⁰

Hırsızlık olayı ile ilgili sicilimize kaydedilen belgelerden birinde, Şeyh Latif mahallesi sâkinlerinden Ali bin Mehmed, evinde beş sini, üç pare bez ve üç pare iplik çalındığını, fiilin muhtemelen Turasan isimli kimsenin hatunu ile oğlu Mehmed tarafından işlendiğini mahkemeye bildirerek, ilgili şahısların mahkemeye çağrılmasını

⁸⁶ Akgündüz, “Şer'îye Sicilleri, Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler I”, s. 74.

⁸⁷ Mustafa Akdağ, “Türkiye'nin İktisâdi ve İctimaî Tarihi II”, İstanbul 1974, s. 94.

⁸⁸ Mücteba İlgürel, “XVII. Yüzyıl Balıkesir Şer'îye Sicillerine Göre Subaşılık Müessesesi” VIII. Türk Tarih Kongresi II, Ankara 1981, s. 1276.

⁸⁹ Aydın, “Osmanlı'da Hukuk”, s. 358.

⁹⁰ BŞS 692 / 74a.

istemiştir. Bunun üzerine Karesi Sancakbeyi Hüseyin Bey'in subaşı Haydar Bey, sorgulanabilmeleri için zanlıları mahkemeye celbetmekle görevlendirilmiştir.⁹¹

Son olarak, Evâil-i Zilhicce 1001 (Ağustos başları 1592) tarihli bir kayıta, subaşının zinadan şüphelendiği bir hususu da mahkemeye intikâl ettirdiğini görmekteyiz. Buna göre, Hüseyin bin Durmuş'un evine gece yarısı namahrem birinin zina maksatlı olarak girdiği şeklinde bir dedikodu üzerine, Subaşı İbrahim Çelebi ilgili aile fertlerini mahkemeye celbederek, olayın soruşturulmasını istemiştir.⁹²

Şehir içindeki subaşılarından başka, sicilimizde açıkça belirtilmemekle birlikte köy subaşlarından da bahsedilebilir. Nitekim bir kayda göre, sahibi henüz bulunmaksızın köyde yakalanan öküze yapılan yem masrafları ve yâve akçesi hesap edilerek, köy zâbiti tarafından bilahare sahibinden alınması kararlaştırılmıştır.⁹³ İşte, köy zâbiti unvanıyla zikredilen kimse, bu bahsettiğimiz köy subaşı olmalıdır. Bunun dışında sahipsiz bir eşeğin yakalanarak yâveci olan kimseye teslim edilmesi⁹⁴ hakkında rastladığımız kayıttan hareketle yâvecilerin dirlik sahiplerine, bu arada muhtemelen köy subaşlarına bağlı olarak görev yaptıkları düşünülmelidir.

c) *Timarlı Sipâhîler*

Osmanlı Devleti'nde geçimlerini veya hizmetlerine ait masrafları karşılamak üzere, bir kısım asker ve memurlara muayyen bölgelerden, kendi nâm ve hesaplarına olmak üzere, tahsis edilen vergi kaynakları ile ayrıca, en küçük dirliklere timar adı verilmektedir.⁹⁵ Timar sahiplerine ise, Osmanlı tarih terminolojisinde sahib-i arz adı verilmekteydi. Sahib-i arz öldüğü veya timarı herhangi bir sebeple boş kaldığında, timarı bir başkasına veya eli silah tutabilecek oğlu varsa ona verilirdi. Timar sahibi kendisine verilen yeri, kanunnâmelerde bu hususta belirtilen hükümler gereğince bir başkasına bırakamazdı.⁹⁶

⁹¹ BŞS 692 / 24a "Evâil-i Şaban 1001 (Mayıs 1592) tarihli bu sicil kaydı haricinde hırsızlıkla ilgili diğer kayıtlar, asayiş başlığı altında ele alındığından bunlardan burada bahsetmeyeceğiz.

⁹² BŞS 692 / 72e.

⁹³ BŞS 692 / 160c.

⁹⁴ BŞS 692 / 69e.

⁹⁵ Ö.Lütfi Barkan, "Timar", İA XII/I, İstanbul 1979, s. 286.

⁹⁶ Nicoara Beldiceanu, "XIV Yüzyıldan XVI.Yüzyıla Osmanlı Devleti'nde Timar" (Çev. M. Ali Kılıçbay), Ankara 1985, s.67-68.

Timar sahipleri, kendilerine tahsis edilen timarın geliri karşılığında birtakım askerî vazifeler görerek, savaş zamanında sefere katılmaktaydılar. Bunun için de, hasıllarının kılıç adı verilen ilk üç bin akçesini kendilerine ayırarak, geriye kalan her üç bin akçe için cebelü adı verilen tam teçhizatlı asker çıkararak, sefere götürürlerdi.⁹⁷ Ancak timar sistemi, timarlı sipâhînin savaş zamanındaki bu görevi dolayısıyla yalnız askerî güç sağlama yöntemi olarak değil, aynı zamanda Osmanlı mali idaresi ve mahalli idaresindeki katkıları sebebiyle de önemli bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır.⁹⁸ Timarlı sipâhîler, barış zamanında vergi toplama, asâyişi koruma, adalet ve barışı sürdürme görevlerini yerine getirerek, sivil idareyi temsil etmekteydiler.⁹⁹

Sicilimizde timar tasarruf edenlerle, muhtelif dirliklere dair elli belge bulunmaktadır. Bunlardan biri Vezir İbrahim Paşa'ya tevcih edilen haslardan olup, daha önceleri İnebahtı Sancağı'nda kendisine ait 17651 akçelik haslarının yerine tevcih edilmiştir.¹⁰⁰

Zeâmetlerle ilgili dokuz belge bulunmaktadır. Bunlardan üçü Kâtip Numan, Hasan ve Mehmed'e tevcih edilen zeâmet berâtlarıdır.¹⁰¹ Kâtip Numan'a tevcih edilen zeâmet berâtında, kendisinin hem kitâbet (kâtiplik) hem de subaşılık görevini yürütmesi, Hasan'a tevcih edilende ise, sadece subaşılık görevini yürütmesi istenmektedir. Dört belge ise, sahib-i arza vergilerini ödemeyenlerin mükellefiyetlerini yerine getirmelerinin sağlanması için Balıkesir kadısına gönderilen fermânlardır. Bu fermânlardan biri, zeâmet sahibi Ali'ye resm-i bennaklarını ödemeyen reâyâyâya¹⁰², ikincisi zeâmet sahibi Hasan'ın reâyâsından dört kişinin köylerini terk ederek Balıkesir'e yerleşmelerine¹⁰³, üçüncüsü Nesimi isimli kethüdanın zeâmeti bölgesinde ziraat yapan Kepsud kadısı Mevlânâ Mehmed ve kardeşi Hamza'nın ödemedikleri öşür ve resm-i çiftliklerini ödemeleri, yine zâim Mustafa'nın babası Sinan'ın eksik olarak ödediği resm-i çiftinin tamamını ödemesine¹⁰⁴, dördüncü kayıt ise Nesimi kethüdânın reâyâsından bazılarının nim çift ve bennâk resimlerini defter yazısında olduğu gibi

⁹⁷ Yusuf Halaçoğlu, "XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı", Ankara 1991 s. 88.

⁹⁸ Aydın Yalçın, "Türkiye İktisat Tarihi", Ankara 1979, s. 375.

⁹⁹ İnalçık, "Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi I" (1300-1600), s. 157.

¹⁰⁰ BŞS 692 / 139a "Vezir İbrahim Paşa'ya tevcih edilen haslara ait bilgi için bkz. Tablo 3.

¹⁰¹ BŞS 692 / 54b, 164a, 165a.

¹⁰² BŞS 692 / 156b.

¹⁰³ BŞS 692 / 157b.

¹⁰⁴ BŞS 692 / 203a.

ödememelerine¹⁰⁵ aittir. Zeâmet konusundaki son iki belge ise, zeâmetlerinin tasarruflarıyla ilgili olarak zâimlerin sınır anlaşmazlıklarıyla alâkâlıdır.¹⁰⁶

En küçük dirlikler olan timarlara ait ise, yirmiiki adet belge bulunmaktadır. Bunlardan kendilerine timar tevcih edilen sipâhîlere ait olanları dokuz adettir.¹⁰⁷ İncelediğimiz bu belgelerden anlaşıldığı üzere, timar tevcihlerinin bir kısmında yararlılıkları görülen sipâhîlere verilen terakkiler etkili olmuştur. Timar olarak dağıtılan yerlerin değerleri 950 akçe ile 24 bin akçe arasında değişmektedir. Timar tevcihinde ise, Anadolu beylerbeyinin teklifi etkili olmaktadır. Azledilen veya ölen sipâhîlerden boşalan timarların tevcihinde ortaya çıkan karışıklık ve sahtekârlıklarla ilgili olarak sicilimizde üç olaya ilişkin on adet belge bulunmaktadır. İlk olay, Başgerdek Nahiyesi'ne bağlı Akça Köyü ve çevresindeki beşbin akçe timarı tasarruf eden Mustafa'nın vefat etmesiyle bu bölgeyi kendilerine tevcih ettirmek isteyen Bostan ve Mehmed isimli şahıslar arasındaki anlaşmazlık ile ilgilidir. Bu konu ile ilgili ilk belgede, Bostan, Akça ve çevresindeki beşbin akçe timarı tasarruf eden Mustafa'nın timar bölgesinin 7 Muharrem 1000 tarihinde kendisine tevcih edildiğini; ancak Mehmed isimli şahsın Mustafa'nın Muharrem ayının dokuzuncu günü öldüğü ve onbirinci günü de bu bölgenin kendisine verilmiş olduğu iddia ederek, tasarrufunu engellediğini bildirmiştir.¹⁰⁸ Bu konu ile ilgili fermân kaydında, Mehmed'in müdahalesinin önlenmesi istenmişse de ikinci kayıta, Mehmed'in de Bostan hakkındaki benzer şikâyeti üzerine, şikâyet konusu Divân-ı Hümâyûn'da görüşülmeye başlanmış, dâvâ aydınlanana kadar söz konusu timarın her iki müddeiye de tasarruf ettirilmemesi istenmiştir.¹⁰⁹ Diğer bir kayıta, Mustafa'nın ölüm tarihi babasının ve şahitlerin beyanı ile belirlenerek, timar bölgesi Bostan'a bırakılmış; ancak Bostan'ın timar bölgesini almak için hile yaptığının anlaşılması üzerine, aynı bölge Mehmed'e bırakılarak Bostan'ın müdahalesi önlenmiştir.¹¹⁰ İkinci olay ise, Depecik köyü ve çevresinde 2999 akçe timar tasarruf eden Budak bir Haydar'ın vefat etmesi üzerine, boşalan timar bölgesini tasarruf etmek

¹⁰⁵ BŞS 692 / 205a.

¹⁰⁶ BŞS 692 / 154a, 227a.

¹⁰⁷ BŞS 692 / 18b, 48b, 54b, 55a, 120c, 145a, 174a, 197b, 224a.

¹⁰⁸ BŞS 692 / 121a.

¹⁰⁹ BŞS 692 / 134c.

¹¹⁰ BŞS 692 / 148a, 152a, 153b.

için Sadık ve Bayezid isimli şahıslar arasında yaşanan ve Bayezid lehine sonuçlanan anlaşmazlıktır.¹¹¹

Timar tasarrufundaki anlaşmazlık konusuyla ilgili son olay ise, Balıkesir Nahiyesi'nde Uluköy Köyü'nde 1500 akçe timar tasarruf eden Durmuş'un timarını daha önce rızasıyla Mehmed isimli şahsa verdiği halde, daha sonra bunu inkâr edip kendisinin üzerine aldığını belirtmesi sebebiyle aralarında yaşanan ve beylerbeyi inhâ mektubuyla Mehmed lehine karara bağlanan anlaşmazlıktır.¹¹² Sicilimizde incelediğimiz timar tevcihleri ile ilgili belgeler¹¹³ doğrultusunda, Balıkesir Sancağı'nda has, zeâmet ve timarlar ile sahiplerini aşağıdaki tabloda olduğu gibi tesbit edebilmekteyiz.

Tablo 3. 1591-1594 Yıllarında Balıkesir Sancağı'nda Timar Tasarruf Edenler, Timar Bölgeleri ve Değerleri

Timar Sahibi	Timarın Cinsi	Timarın Bulunduğu Köy veya köyler	Timar Köyünün Tâbi Olduğu			Timarın Toplam Değeri	
			Sancak	Kaza	Nahiye		
Vezir İbrahim Paşa	Has	Bardakçı		Balıkesir		723	Toplam 22740
		Ağacık		Edremid		5400	
		Murat Beğ Obası (nâm-ı diğer Hırsızlar)		Temrezler		1840	
		Kadı		Giresun		1007	
		Kuru Küçük (nâm-ı diğer Devebeli)		Sındırgı		1700	
		.....		Manyas		2569	
		Küçük Çeltüğü		Boğazhisar		2710	
		Çandır		Edremid		3000	
		Haydarlar		Manyas		3791	

¹¹¹ BŞS 692 / 144a, 163a, 184b.

¹¹² BŞS 692/ 48a, 181a.

¹¹³ BŞS 692 / 6a, 8b, 10b, 48b, 54b, 55a, 120c, 139a, 145a, 155a, 164a, 174a, 197b, 224a, 227a.

Hasan	Zeâmet	Köteylü		Balıkesir		3000	Toplan 24425
		Közürçülü		Balıkesir		913	
		Çölmekçi		Balıkesir		3559	
		Yeni (nâm-ı diğer Dere)		Balıkesir		626	
		Emir Çayırı		Balıkesir		3440	
		Ömer Oğlu		Balıkesir		2184	
		Ali Bey		Balıkesir		920	
		Bazar (Saruhallu ve Halillü)		Balıkesir		2624	
		Bahar Yakub		Balıkesir		250	
		Sal (nâm-ı diğer Haydarlar)		Fart		2532	
		Depe		Manyas		1915	
		Depe		Manyas		424	
		Toluca		Manyas		519	
		Yancık		Manyas		519	
Bayat		Manyas		1000			
Katip Numan*	Zeâmet		Karesi Hâmid Tire			36599	
Mehmed	Zeâmet	Köteylü		Balıkesir		24499	
Ali	Timar	Taksirler		Balıkesir		-	
Piri Beğ	Timar	Şeyhler Tepesidelik	Karesi		Balıkesir	1000	
Bâli	Timar	Kabaklı	Karesi		Balıkesir	1862	
Durmuş	Timar	Uluköy	Karesi		Balıkesir	1500	
İne Han Beğ	Timar	Elekçi (nâm-ı Diğer Kapaklu)	Karesi		Balıkesir	1846	
Derviş Mehmed	Timar	Uluköy	Karesi		Balıkesir	6000	
Bostan bin Ali	Timar	Akçaköy	Karesi		Balıkesir	5000	

* Kâtip Numan'ın zeâmeti, 30000 akçe iken terakkilerle 36599 akçeye yükseltilmiştir. Bkz. BŞS 692/164a.

Bayezid	Timar	Depecik	Karesi		Balıkesir	2997	
Abdi	Timar	Balcıağaç Akçaviran (okunamadı)	Karesi Karesi Karesi		Balıkesir Fart Başgerdek	7500 950 967	Toplam 9417
Mustafa**	Timar	Tarhala	Karesi		Boğazhisar	8510	
Pir Ali	Timar	Bergoslu	Karesi		Fart	6998	

Timarların tevcihi ve timar tasarrufunda yaşanan anlaşmazlıklar dışında, bu konuda karşımıza çıkan gerek doğrudan gerekse dolaylı olmak üzere müteferrik birtakım belgeler de bulunmaktadır. Bunları, ferağ yoluyla bağışlanan iki aded timar¹¹⁴, Balıkesir Sancağı Alaybeyisi tarafından tapu resmi karşılığında tefviz edilen yedi kıt'a tarla¹¹⁵, Balıkesir kazası köylerinden Ziyaretlü Köyü yakınlarında timar sahibine ait mezra, sazlık ve ağıl yerinin mukata'aya verilmesi¹¹⁶, timar sahibinin tasarruf ettiği timar bölgesi dahilindeki yeri, reâyâdan iki kişinin ekmeyerek mahsulüne zarar getirmeleri ve sipâhînin bu yöndeki şikâyeti¹¹⁷, timar sahibi Ahmet Çelebi'nin defter-i Cedid-i hâkânî mücebince Şaban Veled-i Halil'in reâyâsından olduğunu ispatı ve bu hususun sicill-i mahfûzda tescil edilmesi¹¹⁸, timar sahiplerinin arazisinde yakalanan ve yâve resmine konu olan başıboş hayvanlar¹¹⁹, mensuh piyade çiftliklerinden olup timar

** Mustafa'nın timarı 7611 akçe değerinde iken yararlılık göstermesine binaen 8610 akçeye çıkarılmıştır. Bkz. BŞS 692 / 174a.

¹¹⁴ “Balıkesir Kazası’ndan Akçaköy köyünde 350 akçe hisse sahibi olan Ahmed isimli sipahi, bu hissesini Kenan Beğ İbn-i Abdullah isimli sipahiye ferağ etmiştir.” BŞS 692 / 2b. Yine bir başka belgede, “İvrindi kazasına bağlı Ağaç köyünde 4999 akçe timar yerini tasarruf eden Mustafa Beğ İbn-i Seydi, bu bölgeyi Veli oğlu Hüseyin’e ferağ ederek, karşılığında da yirmi bin akçe almıştır.” BŞS 692 / 71a.

¹¹⁵ “Balıkesir Sancakbeyi’nin Vekili Hüseyin bin Durmuş, Atnos köyünde vefat eden Abdi’nin Depecik köyü yakınlarında olan yedi kıt'a tarlasını Ali bin Hüseyin, Mustafa bin Hızır, Veli bin Memi, Mehmed bin Memi, Musa bin Pir Ali, Mustafa İbn-i Esad, İskender bin Abdullah, Yusuf bin Hızır, Ahmed bin Mehmed, Mehmed bin Musa ve Halil bin Esad isimli şahıslara bin akçe resm-i tapu karşılığında vermiştir.” BŞS 692 / 32d.

¹¹⁶ “Ziyaretlü Köyü yakınlarında Kara Aydın isimli mezra’ayı tasarruf eden Hacı Çakır, timar dahilinde olan sazlığı on sekiz akçe, ağıl yeri olarak bilinen yeri de on iki akçe karşılığında Hacı Yusuf oğlu Veli’ye mukata’a ile vermiştir.” BŞS 692 / 3c.

¹¹⁷ “Balıkesir kadısına gönderilen fermanda Hasan isimli sipahinin, beratla mutasarrıf olduğu Naldöken isimli köy sınırında ziraat yapan İbrahim ve Abdurrahman’ın uzun süreden beri ekmedikleri ve kendi mahsulüne zarar getirdiğini bildirdiğini belirterek, olayın araştırılarak belirttiği gibi ise ekilmeyip boz bırakılan bu bölgenin sipahiye verilerek istediğine tapuya vermesi bildirilmektedir.” BŞS 692 / 225a.

¹¹⁸ BŞS 692 / 23c.

¹¹⁹ BŞS 692 / 14a, 27e, 27f, 64a, 208c, 209b, 209d.

sahiplerine hasıl kaydedilen çiftlikler¹²⁰ ile Balya Nahiyesi'ne tâbi Kocaili Köyü'nün, Bostan Çelebi defterine göre tesbit edilen vergi nüfusunun muhtemelen bu köyün sahib-i arzına kolaylık sağlaması için bahse konu defterden istihraç edilerek, sicilimize kaydedilmesi¹²¹ şeklinde tesbit etmekteyiz.

d)Yeniçeriler

XVI. yüzyılda, fetih süreci tamamlanarak idarî taksimatta yer alan sancaklara, sancakbeyi ve kadının yanısıra güvenlik amaçlı bir bölük yeniçeri de gönderildi. Ancak XVI. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren yeniçerilerin yasakçı ve korucu sıfatıyla taşrada daha kalabalık olarak yer almaya başlamaları, Şehzâde Bayezid ile Şehzâde Selim arasında cerayan eden, Konya muharebesinden sonra vuku bulmuştur. Bunun sebebi bilindiği üzere Şehzâde Bayezid'in isyanında, timarlıların Bayezid safhında yer almalarına kızan Kanuni Süleyman'ın onlara olan itimadının kaybolmasıyla taşradaki güvenliği kapıkullarıyla kontrol etmek istemesinden kaynaklanmaktadır. Taşrada hem güvenliği sağlamak hem de timarlı sipâhîlerin vâki olabilecek isyanlarına karşı önlem alabilmek için XVI. yüzyıldan itibaren yeniçeriler, taşraya daha kalabalık bölükler halinde gönderilmişlerdir.¹²²

İşte yeniçerilerin taşra hayatındaki serüveni, izaha çalıştığımız olaydan anlaşılacağı üzere, Karesi Sancağı'nda da başlamıştır. Bu cümleden olarak, sicilimiz intikal eden altı belge bu hususa işaret etmektedir. Bu belgelerden ikisi, mahkemede yer alan şuhûdü'l-hâl heyeti arasında yeniçerilerin isimlerinin de geçmesiyle ilgilidir. Adı geçen yeniçerilerden biri Mehmed Beğ,¹²³ diğeri ise Karesi Sancağı'ndaki yeniçerilerin serdarı olduğu anlaşılan Veli Beğ'dir.¹²⁴ Yeniçerilerle ilgili diğer iki belgeden birincisi, Balıkcı Ahmed isimli şahsın, Yusuf Paşa isimli yeniçeriyi alacak olduğu 700 akçe sebebiyle dava etmesiyle ilgilidir.¹²⁵ Diğeri ise, Kostantin Veled-i Yorgi isimli zimmînin, kayıp olan katırımın dergâh-ı âli yeniçerileri zümresinden yetmiş beşinci yayabaşları cemaatinden Mehmed Beğ İbn-i Abdullah'ta bulunduğu iddiasıyla

¹²⁰ BŞS 692 / 143b, 144b, 199a, 207a.

¹²¹ BŞS 692 / 10b.

¹²² Mustafa Akdağ, “Yeniçeri Ocak Nizamının Bozuluşu”, AÜ DTCFD V, Ankara 1947, s. 296.

¹²³ BŞS 692 / 69a.

¹²⁴ BŞS 692 / 71c.

¹²⁵ BŞS 692 32b.

ilgilidir.¹²⁶ Bu konu hakkındaki son iki belge ise, sefer sebebiyle yeniçerilerin toplanarak sefere iştiraklerinin sağlanması ile ilgili fermân kayıtlarıdır. Bu kayıtların ilkinde, 1001 (1593) tarihinde Avusturya üzerine yapılacak sefer dolayısıyla Tire, Mihaliç ve Balıkesir’de ikamet eden yeniçerilerin, merkezden gönderilen Dergâh-ı mualla yeniçerilerinden Gönderici Mehmed ve Kullukçu İskender marifetiyle sefere iştiraklerinin en kısa sürede sağlanması bildirilmektedir.¹²⁷ Yeniçeri serdarı olduğu halde yeniçerilerin merkezden gönderilen görevlilerce toplanması, herhalde seferin aciliyetine binaen ortaya konulan bir uygulamadır. Yeniçerilerin seferlere iştirak ettirilmesi görevi, yeniçeri serdarına da verilebilirdi. Nitekim kış mevsiminde sefere gidilmesi, durumun aciliyetini göstermektedir. Bu konu ile ilgili ikinci kayıt, yine sefer sebebiyle yeniçerilerin gönderilmesi ile ilgilidir.¹²⁸

3. Reâyâ

Osmanlı Devleti’nde askerî sınıf dışında kalan, geçimini tarım ve sanâyi alanında üretim yapmak ve ticaretle uğraşmak sûretiyle temin eden ve devlete vergi veren reâyâ kesimi, toplumun en kalabalık kesimini oluşturmaktaydı. Osmanlı Devleti’nde reâyâ, devletin hâkim olduğu coğrafyanın etkisi, özellikle de yönetim, siyâset ve insan anlayışı doğrultusunda çeşitli din, mezhep ve ırklardan tereküp etmekteydi.¹²⁹

Sicilimizde incelediğimiz belgeler doğrultusunda Balıkesir şehrinde yaşayan reâyânın farklı dinî ve etnik gruplardan oluştuğunu görmekteyiz. Dini zümreler açısından bu dönemde Balıkesir’de Müslümanlar, Hristiyanlar ve Yahudiler bulunmaktaydı. Balıkesir ve civarında yerleşik ve yarı yerleşik durumda bulunan reâyâyı etnik zümreler açısından ifade etmek gerekirse, yoğunlukları dikkate alınarak Türkler, konar-göçer Türkmen Cemaatleri,¹³⁰ Rumlar, Kıptîler ve Ermeniler şeklinde bir sıralama yapmak mümkündür.¹³¹ Bunlar içinde ödedikleri vergilerin miktarlarının

¹²⁶ BŞS 692 / 65a.

¹²⁷ BŞS 692 / 53a.

¹²⁸ BŞS 692 / 166a.

¹²⁹ Bahaeddin Yediyıldız, “Osmanlı Toplumunu” Osmanlı Devleti Tarihi II” (Edt. E. İhsanoğlu), İstanbul 1999, s. 465.

¹³⁰ Sicilimizde Balık, Çakır, Gök Musa, Hazmun, Helvacılar, Karamanlar, Karıncıklar, Sakarlar Cema’atlerini tesbit etmekteyiz. Bu husus ile ilgili bkz. BŞS 692/ 2d, 3c, 26c, 29c, 55c, 66b, 185a, 186b.

¹³¹ BŞS 692 / 29b, 65a, 69a, 70b, 75c.

farklılığına atıf yapan sicil kayıtlarına göre, Kiptîlerin bir kısmının ihtida ederek Müslümanlığı seçtikleri anlaşılmaktadır.¹³²

4. Âyân ve Eşrâf

Şehir ve kasabaların ileri gelenleri¹³³ arasında sayılan eşrâf ve âyân zümresi, devlet ile reâyâ arasında şehrin çeşitli problemlerini çözmek için hükümetle doğrudan irtibatı bulunan kimselerdir. Bu zümre aynı zamanda, merkezî idarenin reâyâ ile ilgili olarak gönderdiği emir ve isteklerin yerine getirilmesinde, onlara yardımcı olurdu.¹³⁴

Sicilimizde bu hususla ilgili iki kayıt bulunmaktadır. Bunlardan birincisinde, arasında Manyas, İvrindi ve Fart Kaza kadılıklarından ma'zûl Mevlânâ Ali Çelebi, Mevlânâ Muslihiddîn Efendi İbn-i Hacı Mahmud ve Mevlânâ Ahmed Çelebi Efendi'nin isimleri sayılmaktadır.¹³⁵ Kefil-i bi'l-mâl oldukları kayıt altına alınan bu kimselere ait kazıyye, münferit de olsa XVI. yüzyılın sonları itibariyle Balıkesir'de eşrâf ve âyân olarak nitelendirilen, kimselerin kimlikleri hakkında bir fikir vermektedir. Eşrâf ve âyânı belirleyen unvan ve lâkaplar arasında sayılan Çelebi ve Efendi ile Mevlânâ Muslihiddîn Efendi'nin babası Hacı Mahmud'tan hareketle, bunların ilmiye mensuplarının ve varlıklı kimselerin oğulları oldukları anlaşılmaktadır.

İsimleri zikredilmeksizin eşrâf ve âyândan bahsedilen ikinci kayıt, onların Balıkesir ahalisini temsil mevkiinde bulduklarını göstermektedir. Buna göre, Balıkesir müftüsü ve aynı zamanda müderris olan Mevlânâ Lütfullah mahkemeye başvuranlara verdiği fetvâlarda “her mesâili kütüb-i fikiyyeye tatbik etmesi gerekirken fetvâlarda nakl yazmayıp olur olmaz yazmakla” kadılar tereddüte düşmüş, Balıkesir eşrâf ve âyânından olanlar duruma müdahale ederek, şehir kadısının bu hususun düzeltilmesi yolunda Divân-ı Hümayûn'a mektup göndermesini sağlamışlardır. Bahse konu mektup gereğince, merkezî hükümet tarafından müftünün fetvâlarını “kütüb-i fikiyyeye” uygun olarak düzenlenmesi yolunda fermân gönderilmiştir.¹³⁶

¹³² BŞS 692 / 202a.

¹³³ Özer Ergenç, “Osmanlı Klasik Döneminde Eşrâf ve Âyân Üzerinde Bazı Bilgiler”, OA III, İstanbul 1982, s. 105-113.

¹³⁴ Mustafa Akdağ, “Türkiye Tarihinde Buhran Serisinden : Medreseli İsyancıları” İFM XI (1949-1950) No:1-4, s.372.

¹³⁵ BŞS 692 / 97b.

¹³⁶ BŞS 692 / 140a.

IV) ASKERÎ SINIF MENSUPLARI ARASINDA CEREYAN EDEN OLAYLAR

Bu hususta cereyan eden üç farklı olay karşımıza çıkmakta olup, bunlar çeşitli anlaşmazlıkları ihtiva etmekte ve bize aynı zamanda XVI. yüzyılın sonlarında timar ile vakıf teşkilâtındaki çözümlerin bazı yönlerini de göstermektedir.¹³⁷

Olaylardan birincisi Dergâh-ı muâlla müteferrikalarından Osman'ın Balıkesir kazasına tâbi Başgelembe kasabasında uğradığı baskın ve yağmalanma ile ilgili iddiayı ihtiva etmektedir. Buna göre, sefer-i hümâyûna giderken Başgelembe kasabasından geçmekte olan müteferrika Osman, Balıkesir subaşısının adamları tarafından yakalanmış ve bir adet kemer rahtı, bir yakut yüzüğü, bir yağmurluğu, bir gümüş bozdoğanı ve yüz doksan sikke florisi ile Rıdvan isimli kölesine el koyulmuştur. Suçlamaya konu olan bu unsurları ihtiva eden Defterdar Mehmed tarafından hükümdar katına gönderilen şikâyet mektubu üzerine, Balıkesir kadısı ile Manisa kadısına hitaben Evâil-i Ramazan 1002 (Mayıs başları 1593) tarihinde bir fermân¹³⁸ ardından yine aynı konuda bu defa Evâil-i Zilkâde 1002 (Temmuz başları 1593) tarihli Manisa, Tarhanyat, Balıkesir ve Başgelembe kasabası kadısına hitaben ikinci bir fermân daha gönderilmiştir.¹³⁹ Bu ikinci fermânda özet olarak, müteferrika Osman'ın “gayr-i vâki iftira” ederek haksız yere mal teminine çalıştığı hususunda, olayı inceleyen kadıların kanaat izhar ettikleri beyan edilmekte böylece, davanın Kapıkulu sipâhîleri Ağası Ahmed Ağa tarafından şikâyetli tarafları bir araya getirerek, yeniden gördürülmesi ve hak sahiplerinin haklarının iade edilmesi istenmektedir.

İkinci olay, Karesi Sancağı'ndaki Nişancılık haslarından olan topraklarda tutulan başıboş hayvanlar ve köleler hususunda, sözü edilen hasların voyvodası ile bu topraklar üzerinde kendilerinin hakkı olduğunu ileri süren Medine-i Münevvere evkâfı mütevellisi arasındaki niza sonucu yapılan şikâyettir. Buna göre, Nişancılık hasları voyvodası olan Hamza, nizaya sebep olan topraklardaki yâve ve kaçgun vergilerine Medine-i Münevvere evkâf mütevellisi tarafından el konulduğunu, merkezî hükümete şikâyet etmiş, merkezden yapılan incelemede, söz konusu topraklardaki bâd-ı heva cümlesine giren vergilerin Nişancılık haslarına ait olduğu, dolayısıyla vakıf

¹³⁷ İnalçık, “Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi” (1300-1600) , s.168.

¹³⁸ BŞS 692 / 149a.

¹³⁹ BŞS 692 / 149b.

mütevellilerinin haksızlıkla el koydukları bu vergilerin onlardan geri alınarak, hak sahibine verilmesi gerektiği kanaatine varılarak, bunun halli için Balıkesir kadısına hitaben Evâhir-i Ramazan 1002 (Mayıs sonları 1593) tarihli bir fermân gönderilmiştir.¹⁴⁰

Üçüncü olay ise, daha önce Basra Beylerbeyi olup, hâlen Bursa Sancakbeyliği görevini yürüten Ahmed'in kethüdası ve Kepsud zâimi Nesimi'ye ait bazı timar arazisine Ayn-ı Ali Zâviyesi zâviyedârlarının el koymasıyla ilgilidir. Sözü edilen timar arazisindeki bazı yerlerin tasarruf hakkını yeni elde eden kimseler vergilerini sipâhîlerine vermek isterken, Kepsud kadısı bu yerlerin Ayn-ı Ali Zâviyesi evkâfı toprağından olduğuna dair hüccet vermiş ve bu yüzden vergi mükellefleri vergilerini "hilâf-ı şer" zâviyedârlara vermek zorunda kalmışlardır. Kethüdasının bu tasarruftan zarar görmesi üzerine Bursa sancakbeyi Ahmed'in arzı gereğince haksızlığın giderilmesi yolunda Balıkesir kadısına bir fermân gönderilmiştir.¹⁴¹

Bu olaylar timarların gerilemesi sürecinde, dinî ve askerî seçkinlerin meydana gelen boşluklardan kendi çıkarlarına pay almaya çalışarak, haksız tasarrufta bulunmalarını göstermesi bakımından önemlidir.

V) 1591-1594 YILLARINDA BALIKESİR KAZASININ MERKEZ ile İLİŞKİLERİ

A) Asker Temini

Sicilimizin kronolojik sınırı olan 1000-1003 (1591-1594) yılları, Osmanlı Devleti'nin Avusturya ile savaş içerisinde olduğu bir dönemi kapsamaktadır. Doğuda İran ile yapılan savaşlar 1590 yılında sona erdikten sonra, Avusturya sınırında yaşanan hudut hadiseleri, Osmanlı Devleti'nin batıda yeni bir savaşa girmesine sebep olmuştur. Osmanlı padişahı II. Selim'in vefatından önce sekiz sene için yenilenen Avusturya antlaşması, III. Murad'ın cülûsundan sonra Bosna ve Macaristan hududundaki akınlara rağmen onaylanarak, devam ettirilmiştir.¹⁴² Ancak antlaşma, akınları sona erdirememiştir. Fırsat buldukça her iki tarafın hudut kumandanları birbirleri üzerine

¹⁴⁰ BŞS 692 / 157a.

¹⁴¹ BŞS 692 / 203b, 204a.

¹⁴² Bekir Kütükoğlu, "Murad III", İA VIII, İstanbul 1960, s. 622.

akınlar yapmakta ve her biri kabahati karşısındakinin üzerine artmaktaydı. Bununla beraber, bu taarruzların mühim bir kısmı, karşı tarafın haydut çetelerinden kaynaklanıyordu. Bosna hududunda, Dalmaçya’da bulunan ve Uskok adı verilen haydut çetelerinin Türk topraklarına saldırmaları ve bu saldırılardan Alman İmparatoru ve Venedik Cumhuriyeti tarafından önlenmemesi, Osmanlı hudut beylerinin de bunlara mukabele etmelerine yol açmaktaydı. Bu olaylara rağmen iki devlet arasında 1590 yılında yenilenen anlaşma, sekiz sene süre ile tekrar yenilenmiştir. Ancak Bosna valisi Hasan Paşa’nın bu saldırılara karşılık, Avusturya topraklarına yapmış olduğu akın ilişkilerin gerginleşmesine sebep olmuştur. Avusturya, Hasan Paşa’nın bu saldırısı üzerine, İstanbul’daki elçileri aracılığı ile vermekte oldukları vergileri vermeyeceklerini bildirerek, Osmanlı Devleti’ne bağlı olan Erdel, Eflak ve Boğdan beylerini de ayaklanmaya teşvik etmiştir.¹⁴³ Ayrıca, Osmanlı ordusu üzerine bir akın düzenleyerek, Sisek’te yenilgiye uğratmışlardır.¹⁴⁴ Bu yenilgide başta Bosna valisi Hasan Paşa olmak üzere bazı sancakbeylerinin şehit olması sebebi ile bu sene Osmanlı tarihinde “bozgun senesi” olarak anılmıştır.¹⁴⁵

Osmanlı merkezî idaresi ise, bu yenilginin öcünü almakta gecikmeyerek, vezir-i âzam Sinan Paşa’yı Avusturya üzerine yapılacak bir sefer ile görevlendirmiştir.

Peçevî, böyle bir sefer düzenlenmesini Sinan Paşa’nın zafer kazanarak prestijini yükseltmek istemesine bağlamakta ise de,¹⁴⁶ siyasî gelişmeler bu seferin kaçınılmazlığını ortaya koymaktadır. Nitekim kış mevsimi yaklaşmasına rağmen sefer hazırlıklarına derhal başlanmıştır.¹⁴⁷ Bu amaçla sancak ve kazalardaki kadılara asker ihtiyacı için fermânlar gönderilerek, yeniçerilerin yeniçeri ağası ile sefere katılmaları emredilmiştir.¹⁴⁸ Sicilimizde bulunan bir fermân kaydı, su sefer hazırlıkları ile ilgilidir. Evâil-i Şevval 1001 (Temmuz başları 1592) tarihinde İzmir, Tire, Mihaliç ve Balıkesir kadılarına gönderilen fermânda, Bosna’da “küffar haksarları” karşısında şehit olan

¹⁴³ İ. Hakkı Uzunçarşılı, “**Osmanlı Tarihi III**”, Ankara 1951, s. 69.

¹⁴⁴ J. Louis Bacque-Grammont, “**Osmanlı İmparatorluğu’nun Doruğu : Olaylar (1512-1606)**” Osmanlı İmparatorluğu Tarihi, (Yay-Yönt. Robert Mantran) Çev. Server Tanilli, İstanbul 1992, s. 193.

¹⁴⁵ J. Van Hammer, “**Büyük Osmanlı Tarihi**” (Terc. Mehmet Ata) Yay. Haz. Mümin Çevik-Erol Kılıç, IV, b.y ve bt. yok, s. 210.

¹⁴⁶ İbrahim Peçevî, “**Peçevi Tarihi II**”, (Haz. B.Sıtkı Baykal) Ankara 1982, s.132.

¹⁴⁷ “Kış mevsimi yaklaşması sebebi ile seferin ertelenmesi söylentilerine karşılık, mâni olanların kâfir olduklarına dair Sinan Paşa tarafından fetva çıkartılmıştır.” Bkz. **Solakzâde Tarihi II**, (Haz. V. Çabuk) Ankara 1989, s. 356.

¹⁴⁸ Selânikli Mustafa Efendi, “**Tarih-i Selânikî**” (971-1003/1563-1595) I, Haz. M. İpşirli, Ankara 1999, s. 355.

Bosna beylerbeyi ve sancakbeylerinin intikâmının alınması amacı ile Rumeli tarafına düzenlenen sefer için, bölgelerinde sâkin ne kadar yeniçeri varsa bir an önce toparlanarak orduya katılmaları bildirilmektedir. Yine aynı fermânda, adı geçen kazalardaki yeniçerileri sefere götürmek için Dergâh-ı mualla yeniçerilerinden Gönderici Mehmed ile Kullukçu İskender'in görevlendirildikleri belirtilerek, bir bahane ile gelmeyen yeniçerilerin tesbit edilmeleri bildirilmektedir.¹⁴⁹

Sefer hazırlıkları tamamlanarak yola çıkan Osmanlı ordusu, Belgrad'a gelmiştir. Düşman askerinin Raab yakınlarında mevki tuttuğu haberinin alınması üzerine, Vesprim ve Paluta ele geçirilmeye çalışmıştır. Önce Vesprim kalesi, sekiz gün sonra da Paluta kalesi Osmanlı ordusu tarafından alınmıştır. Yeniçeriler arasında disiplinsiz hareketlerin görülmesi üzerine, ordu Belgrad'a çekilerek Sinan Paşa tarafından merkeze muharebenin başarıyla sonuçlandığına dair haber gönderilmiştir.¹⁵⁰

Sicilimizde asker temini ile ilgili bulunan diğer kayıtlar ise kürekçi ve azab temin edilmesi hakkındadır. Osmanlı Devleti'nin donanmasında iki çeşit kürekçi bulunmaktaydı. Bunlardan ilki, savaş esirleri ile işledikleri suçlar sebebi ile kürek çekme cezasına çarptırılan mahkûmlar idi. Diğeri ise olağanüstü zamanlarda alınan avâriz-ı divâniye vergisi doğrultusunda halktan toplanan kürekçilerdir.¹⁵¹ Osmanlı merkezî idaresi, olağanüstü zamanlarda vaziyetin icab ettirdiği masraflar olan yiyecek ve savaş levâzımlarını, kendi kaynaklarından karşılayamayacağına karar verdiğinde ülkenin bütün imkânlarını seferber etmekteydi. Bu amaçla halktan, divânın teklif ve kararı, padişahın da emri ile "avâriz-ı divâniye" adı verilen vergi toplanmaktaydı. Avâriz vergileri, ordunun ihtiyacı olan zahirenin temini, savaş malzemesi, arpa ve saman tedarik etmek ve nakletmek, kürekçi, azap, cerahor, kavas gibi adlar altında orduya yardımcı sınıflar temin etmek, hisar yapmak ve "avâriz akçesi" veya "avâriz bedeli akçesi" adı altında bir miktar para vermek gibi aynî (mal), hizmet ve para şeklinde toplanmaktaydı.¹⁵²

İhtiyaç halinde sancak ve kazalara gönderilen hükümler ile, daha önce gerçek haneden farklı olarak avârizhanelerine ayrılmış olan bölgelerden, bu vergiler temin

¹⁴⁹ BŞS 692 / 53a.

¹⁵⁰ Hammer, "Büyük Osmanlı Tarihi IV", s. 211.

¹⁵¹ İ. H. Uzunçarşılı, "Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı", Ankara 1948, s. 483.

¹⁵² Ö. Lütfi Barkan, "Avâriz" İA II. İstanbul 1979, s. 14; M.S. Kütükoğlu, "Osmanlı İktisadi Yapısı" Osmanlı Devleti Tarihi II (Edt. E. İhsanoğlu), İstanbul 1999, s. 539.

edilmekteydi. Meselâ kürekçi ve azap temininde her 15 veya 20 gerçek hane bir avârizhanesi kabul edilerek, aralarında bir kişiyi bir görevi yerine getirmesi için seçmekteydiler. Bunun için mahalle ve köy halkı toplanarak, içlerinden askerliğe yarayacak olanları seçerler ve aralarından topladıkları parayı harçlık olarak seçtikleri kimselere veya sefer devam ettiği sürece, her ay verilmek üzere onları sevk eden emirlere vermekteydiler.¹⁵³

Sicilimizde Karesi, Hüdavendigâr, Kütahya, Aydın ve Saruhan Sancakları'ndaki kadılara gönderilen bir fermân sûretinde, bölgelerindeki her 15 avârizhânesinden “birer nefer kürekçi” çıkarmaları ve bunların 1003 (1594) yılı nevrüz-u hümâyûnuna yetişecek şekilde gönderilmeleri bildirilmektedir. Yine aynı fermânda, görevlendirilen kürekçilerin maaşlarının her avârizhanesinden ikişer akçe toplanarak karşılanacağı ve buna başkalarının müdahale ettirilmemesi emredilmektedir.¹⁵⁴

Fermân doğrultusunda Balıkesir kadısının tedarik ederek Tersane-i Âmire'ye gönderdiği kürekçilerden 8'i gaiplik, hastalık ve firar gibi sebeplerle eksildiğinden, gönderilen bir diğer fermânla yerlerine başka yarar kürekçilerin ihraç edilerek, eksiğin tamamlanması istenmektedir.¹⁵⁵ Balıkesir kadılığı tarafından nefis-i Balıkesir mahalleleri ile Balıkesir kazasına bağlı köylerin mülhâkatlarıyla beraber çıkardıkları kürekçilerin isimleri ve aldıkları ücretler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.¹⁵⁶

¹⁵³ Barkan, “Avarız”, s. 16.

¹⁵⁴ BŞS 692 / 128a.

¹⁵⁵ BŞS 692 / 140a.

¹⁵⁶ BŞS 692 / 57e, 57g, 58b, 58d, 58f, 59a, 59c, 59e, 59g, 234a, 234c, 234e, 2345b, 235c, 235e, 235g, 236b, 236d.

Tablo 4. 1591-1594 Yıllarında Balıkesir Şehri ve Balıkesir'e Bağlı Köylerin Çıkardıkları Kürekçiler ve Aldıkları Ücretler

Kürekçi yazılan Mükellef	Kürekçi tekâlifini karşılayan		Her bir kürekçi mükellefine verilen ücret/akçe	Açıklama
	Mahalle	Köy		
Musa bin Elhâc Mehmed	Börkcüler		-	Ücret belirtilmemiştir
Durmuş bin Şaban	Karaoğlan		2500	Kürekçi yazılan mükellef Elhâc İsmail mahallesi sâkinidir.
Maden bin İskender	Elhâc İsmail		3000	
Mustafa bin Ahmed		Oruçgazi	2800	
Ahmed bin Ali	Mirza Beğ		2500	
Mustafa bin Mehmed	Salahaddin		2600/	Kürekçi yazılan mükellef Oruçgazi mahallesi sakinidir.
Mehmed bin Ahmed		Üçpınar	2800	
Rıdvan bin Hasan		Paşa	3000	Kürekçi yazılan mükellef Karaoğlan mahallesi sakinidir
Hasan bin Mustafa	Mirza Beğ		3000	
Halil bin Ali		Mendehorya	2700	Kürekçi yazılan mükellef Elhâc Umur mahallesi sakinidir
Hüseyin (Kuzucuoğlu)	Sahn-ı hisar		2700	
Mehmed İbn-i Mübarek		Zencirye	2500	Kürekçi yazılan mükellef Şeyh Lütfullah mahallesi sakinidir
Hızır bin İlyas		At	2500	Kürekçi yazılan mükellef Sahn-ı hisar mahallesi sakinidir
Hüseyin bin Süleyman		Kesik-Bayat	2900	Kürekçi yazılan mükellef Deynekçiler mahallesi sakinidir
Ali bin Mehmed	El-hâc İshak		2500	
Ahmed İbn-i Mahmud		Eftelya	2500	
Mustafa bin Mustafa		Çağış	2800	Kürekçi yazılan mükellef Sahn-ı Hisar mahallesi sakinidir
Keyvan bin Abdullah		Kasunlar	2100	Kürekçi yazılan mükellef Karaoğlan mahallesi sakinidir
Mehmed bin Hamza		Gebeler	2800	Kürekçi yazılan mükellef İmaretli mahallesi sakinidir

Kürekçilerden başka yine donanmada istihdam edilen azaplar da ihtiyaç vâki oldukça avârizhânesi tahririne uygun olarak temin edilmekteydi. Bu çerçevede muhtemelen 1001 (1592) tarihli fermân gereğince, her 20 avârizhânesine bir azab tevzi edildiğinde Balıkesir mahallelerinden Deynekçiler ve Şeyh Lütfullah mahallesine de mülhâkatı olan köylerle beraber bir azab tevzi edilmiştir.¹⁵⁷ Bir başka sicil kaydında Martlı mahallesinin de bir azab çıkardığı görülmektedir.¹⁵⁸

B) Matbah-ı Âmire (Saray Mutfağı) İhtiyacının Temini

Saray mutfağının bazı bölümlerinin, birtakım ihtiyaçlarının karşılanmasında Balıkesir’de üretilen eşya ve ürünlerden de bahsedilmektedir. Bunlara ait iki sicil kaydı mevcut olup, 22 Şevval 1002 (Temmuz 1592) tarihli birincisinde Balıkesir kadısı, Mihaliç ve Karesi Mukataat-ı müfettişi ile Nazırı’na gönderilen fermânda “Hassa Fodula Fırını” ihtiyacı olan beş yüz çift un çuvalı istenmektedir. Buna göre, Matbah-ı Âmire emininin ihtiyaç tezkeresi gereğince istenilen un çuvallarının, Balıkesir ve civarındaki üreticilerden alınması, hak sahiplerinin paralarının bahse konu mukata’anın gelirlerinden karşılanması ve temin edilen çuvalların, Hassa Fodula Fırını üstâdlarından Hasan ve Murad marifetiyle Matbah-ı Âmire’ye ulaştırılması lâzım gelmekteydi.¹⁵⁹

13 Ramazan 1002 (Mayıs 1593) tarihli belge, yine Karesi Mukata’at-ı Müfettişi ile Mihaliç, Aydıncık, Kirmastı, Kepsud ve Balıkesir kadılarına hitaben gönderilen fermân sûreti ile ilgilidir. Bu defa, Hassa Fırın ve Kilâr-ı Âmire ihtiyacı için onbin kile buğday ile onbin kile nohutun¹⁶⁰ tedarik edilmesi istenmektedir. Matbah-ı Âmire Emini’nin tezkeresi gereğince istenilen buğday ve nohut, sadece üretici reâyâdan değil askerî sınıf mensubu olup da, üretim yapanlardan da narh-ı câri çerçevesinde temin edilebilecekti. Söz konusu satın almada hak sahiplerinin paraları, ilgili kazalardaki mukata’a gelirlerinden karşılanacak ve temin edilen buğday ve nohutlar, Hassa Fodula Fırını üstâdlarından Hasan ve Murad marifetiyle en yakın iskeleden İstanbul’a

¹⁵⁷ BŞS 692 / 57a.

¹⁵⁸ BŞS 692 / 57c.

¹⁵⁹ BŞS 692 / 132a.

¹⁶⁰ 1518 yılı itibarıyla bir İstanbul kilesinin 25.65 kg olduğu göz önüne alınırsa (bu hususta bkz. Walter Hinz, “İslâmda Ölçü Sistemleri” Çev. Sevim Acar, Marmara Üniversitesi Fen-Edb. Fakültesi Türklük Araştırmaları Dergisi S.5 (Yıl : 1989) İstanbul 1990, s. 57 Balıkesir ve civarından saray mutfağına gönderilen buğday ve nohut 256’şar tona tekabül ettiği anlaşılır.

ulaştırılacaktı.¹⁶¹ Tedarik edilecek buğday ve nohutun miktarı, kazalara göre belirtilmemiş olsa bile diğer kazaların içinde en büyüğü olan Balıkesir Kazası'nın en büyük paya sahip olduğu düşünülmelidir. Nitekim M. Kütükoğlu da bu hususla ilgili bir araştırmasında, başta Rumeli, Eflâk-Boğdan ve Batı Anadolu'yu İstanbul'un zahire ambarı olarak değerlendirmiştir. Hububat, Eflâk-Boğdan, Tuna iskelesi ile Karadeniz'in Anadolu ve Rumeli yakası iskelelerinden; Trakya ve Ege Denizi'nin bilhassa Rumeli sahilleriyle Kocaeli, Hüdavendigâr ve Karesi Sancakları'ndan deniz yoluyla taşınmaktaydı.¹⁶² Osmanlı Sarayı'nın, İstanbul'da görevli olarak bulunan yeniçeriler ve sivil halkın, çok miktarda ve çeşitli olan ihtiyaçlarının devletin deniz yoluyla ulaşabileceği bölgelerden karşılanması, bu bölgelerin tarımsal üretimi ve imâlatını da geniş ölçüde etkilemiştir.¹⁶³

C) Orducu Esnafı Temini

Osmanlı Devleti'nin sefer hazırlıkları içerisinde, askerî malzeme yanında Osmanlı askerinin ihtiyaç duyabileceği birçok mal yada hizmetin temin edilmesinin önemli bir yeri bulunmaktaydı. Osmanlı devlet adamları, sefer öncesinde Osmanlı askerinin ihtiyacı olan bu mal ve hizmetlerin gerekli zaman ve yerlerde teminini sağlayarak, sefer sırasında lojistik problemlerin yaşanmasını önlemeye çalışmışlardır. Bu amaçla, Osmanlı şehirlerindeki loncalardan, orduyla beraber hizmet görecektir olan esnaf grupları temin edilmiştir. Sefer zamanında orduya katılan bu gruba “orducu ensafi” adı verilmiştir.¹⁶⁴

Sicilimizde bu hususta bir adet kayda rastlanmış olup, 1594 yılında Osmanlı Devleti'nin Avusturya üzerine düzenlemiş olduğu seferin lojistik ihtiyaçları için, Balıkesir şehrinden de orducu esnafının temin edildiği anlaşılmaktadır. Bu hususta, Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1002 (Ocak başları 1594) tarihinde Anadolu Beylerbeyi tarafından Karesi Vilâyeti'ndeki kadılara gönderilen buyruldunda, daha önce gönderilen fermân gereğince, Anadolu askerî için orduculara ihtiyaç duyulduğu bildirilerek, Karesi Sancağı'ndaki bütün kazaların her esnaf grubundan üç kişi çıkartılıp, vâkit kaybetmeden

¹⁶¹ BŞS 692 / 133b.

¹⁶² Kütükoğlu, “Osmanlı İktisadi Yapısı”, s. 569.

¹⁶³ Suraiya Faroqi, “İstanbul'un İlaşesi ve Tekirdağ-Rodosluk Limanı (16-17.yüzyıllar)”, ODTÜ Gelişme Dergisi (1979-1980) Özel Sayı Ağustos 1981, s. 139.

¹⁶⁴ Bülent Çelik, “Osmanlı Sefer Organizasyonlarında Esnaf temsilcileri : Orducular” Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi, Y.1, S.1, Ankara 2003, s. 53.

gönderilmeleri istenmiştir.¹⁶⁵ Belgede, ihtiyaç duyulan esnaf birliklerinin hizmet alanları belirtilmeyip, “her ehl-i hireften üçer nefer” tabirinin geçmesi ihtiyacın her alanda olduğunu göstermektedir. Sefer zamanında askerî en önemli ihtiyacı olan beslenme için habbâz (ekmekçi), kasap, aşçı, bakkal; giyimi için hallâc, hayyât (terzi), bezzâz, kazzâz, pabuçcu ve çizmeci; sağlık, temizlik ve aydınlanması için attâr, berber, hamamcı ve mumcular; hayvanların ihtiyacı için nalbant, arabacı, muytâb, semerci ve arpacılar ile kullandıkları silahların bakım ve onarımı için şimşirgîrân (kılıççı) kemangîrân (yaycı), tabancacı ve tüfekçilerin¹⁶⁶ olabileceği muhtemeldir.

Orduculuk hizmeti, avârız vergilerinden muaf olmayı sağlamaktaydı. Ancak kendilerine orduculuk mükellefiyeti verilenlerden, bu hizmeti yerine getirmeyenler, bedelini nakden ödemek zorunda idiler.¹⁶⁷

Osmanlı merkezî idaresi tarafından, sefere hangi ustanın gideceğinin tesbit edilmesi hususu, lonca teşkilâtına bırakılmış ise de, kadı ile lonca ileri gelenlerinin oluşturduğu toplantıda görüşülerek karara bağlanırdı. Tesbit edilen ordular, Osmanlı ana birliklerinden önde giderek, askerler gelmeden önce menzillerde hazır bulunurlar ve üretim hazırlıklarını yaparlardı.¹⁶⁸

VI) 1591-1594 YILLARINDA BALIKESİR’İN SOSYAL ve EKONOMİK HAYATI

A) Aile Hayatı

Sicilimize akseden aile hayatıyla ilgili belgeleri evlenme, boşanma, vesayet, nafaka ve veraset isimleri altında görmekteyiz.

1) Evlenme

Sicilimizde doğrudan nikâh akdine ilişkin kâmil manada bir kayıt bulunmamaktadır. Bu husustaki kayıtlar, mehir davaları, evlenme sarısında veya evlilik sürerken yaşanan bazı olumsuzluklar ile küçük yaşta olduğu halde, annesinin rızasıyla

¹⁶⁵ BŞS 692 / 176a.

¹⁶⁶ Çelik, a.g.m, s. 60.

¹⁶⁷ Çelik, a.g.m, s. 54.

¹⁶⁸ Çelik, a.g.m, s. 60.

birisine nikâhlanmış olan kızın durumunun mahkemece tescil edilmesi ve göz koyduğu kızın zorla nikâhlanmaya çalışılması gibi hususları yansıtmaktadır.

Evlenme esnasında erkek tarafının kız tarafına İslâm Hukuku esasları dahilinde vermek zorunda olduğu mehr-i muaccel ve mehr-i müeccel isimleri altındaki mehirler¹⁶⁹ hususunda üç kayıt bulunmaktadır. Birincisinde, Balıkesir kazasına bağlı, Yakub Köyün'den Aişe bint-i Ali vefat eden eşi Ahmed bin Ali'nin zimmetinde bin akçe mehr-i müeccel ve bir yorgan, iki döşek ve iki yastık da mehr-i muaccel alacağı olduğunu şahitler huzurunda mahkemeye tescil ettirmiştir.¹⁷⁰ İkincisinde, Balıkesir sakinlerinden olan Fatma bint-i Hacı eşi Hüseyin bin İbrahim zimmetinde mehr-i muaccel olarak bir yastık ve bir döşek, mehr-i müeccel itibarıyla beş yüz akçe alacağı olduğunu mahkeme huzurunda beyan etmiş, zevci de bu beyanı tasdik etmiştir.¹⁷¹ Üçüncüsünde ise, Balıkesir sâkinlerinden olup, başka bir diyarda geçici olarak ikamet eden Mehmed'in zevcesi Cemile, bu ikâmet müddeti sırasında başka birisiyle evlendirilmiş, dolayısıyla Mehmed'in, eşi Cemile zimmetinde olan onbin akçe mehr-i muacclesi Mehmed tarafından talep edilmiştir. Bu husustaki fermân metninde konunun soruşturulması istenmektedir.¹⁷²

Evlenme sırasında veya evlilik sürerken yaşanan bazı olumsuzluklara dair iki adet belgeye rastlanmıştır. Bunlardan birincisi, Hüseyin isimli kimsenin oğlu Mehmed'e nikâhlanan Emine'yi kayın babası Ahmed'in vermediğini şikâyet etmesi ile ilgilidir. Bu hususta Balıkesir kadısına gönderilen fermânda, konunun araştırılması istenmekte, şayet durum bu şekilde ise, eşinin babasından alınarak, zevcine iade edilmesi emredilmektedir.¹⁷³ İkinci belge de, cereyan tarzı itibarıyla birinci belgede zabtedilen olaya benzemekle beraber, Emine ile İbrahim arasında aktedilen nikâha şahitlikten ferâgat ettiğini bildiren Mustafa'nın, bu nikâhın sahih olmadığı iddiası hususuyla birinciden ayrılmaktadır. Meselenin halline ilişkin Balıkesir kadısına gönderilen fermânda, yine konunun araştırılması şayet zevcinin iddiası doğru ise, kızın babasından alınarak zevcine teslim edilmesi istenmektedir.¹⁷⁴

¹⁶⁹ “Mehir, evlenirken erkeğin kadına verdiği yahut taahhüt ettiği para veya maldır.” H. Basri Çantay, “**Kur’ân-ı Hakim ve Meâl-i Kerim I**”, İstanbul 1972, s. 124-125.

¹⁷⁰ BŞS 692 / 76f.

¹⁷¹ BŞS 692 / 83b.

¹⁷² BŞS 692 / 201a.

¹⁷³ BŞS 692 / 212a.

¹⁷⁴ BŞS 692 / 257a.

Sicilimizde küçük yaşta olduğu halde velisinin rızasıyla nikâh akdi gerçekleştirilen kızla ilgili bir adet belge bulunmaktadır. İslâm Hukuku, nikâhta taraflara bir yaş sınırlaması getirmeyerek, hangi yaşta olursa olsun velileri tarafından evlendirilen çocukların nikâhını geçerli saymıştır.¹⁷⁵ Küçük yaşta da olsa çocuklar ebeveynleri izin verdiğinde evlendirilebilmişlerdir. Nitekim bu husustaki sicil kaydında da, veli izninin mutlak bulunması lâzım geldiğine işaret edilmektedir. Buna göre Kepsut Kazâsı'na bağlı Badeni Köyü'nden Mehmed bin Durmuş'un vekili Ramazan Efendi, aynı köyden Turbule Hatun'un kızı Sünbile'nin Mehmed'e nikâhlandığına şahit olduğunu beyan etmiş, kızın velisi bulunan Turbule Hatun da nikâha rızası bulunduğundan kabul ederek, nikâhın gerçekleşmesine yardımcı olmuştur.¹⁷⁶

Zorla nikâhlanmaya çalışılan kızla ilgili kayda gelince, bu hususta Balıkesir kazası sakinlerinden Mehmed, nikâhına rızası olmadığı halde kızı Aişe'nin Beşe Bâli isimli kimse tarafından nikâha zorlandığını Divân-ı Hümâyûn'a dava etmiş, davanın çözümlenmesi yolunda Balıkesir kadısına hitaben bir fermân gönderilmiştir.¹⁷⁷

2) Boşanma

Sicilimizde boşanma ile ilgili dört adet belgeye rastlanmıştır. Buna göre, zevcin verdiği bir sözü yerine getirmek için tâlâk sözünü bir yemin gibi telâkki etmesi, zevc ve zevce arasında mizac yönünden uyuşmazlık ile "lâfz-ı inşallah" ile tâlâk vermek gibi boşanma sebepleri tesbit edilmektedir.

Zevcin, verdiği sözü yerine getirmek amacıyla boşanmayı yemin olarak kullanmasıyla ilgili sicilimizde iki kayıt bulunmaktadır. Bunlardan birincisinde, Hilalce Köyü'nden Hızır bin Mahmud, İlyas isimli çobanın nefesine kefil olmuşken, kefil olduğu takdirde hatunu Nesli'nin kendisinden üç tâlâk ile boş olmasını söylemiştir. Bu durumun bazı müslümanlar tarafından haber verilmesiyle Hızır bin Mehmed, mahkemeye çağırılmıştır. Mahkemedeki sorgusunda, subaşı Haydar Bey'in kendisine üç tâlâk şart vereceği korkusuyla hatununu bâin tâlâk¹⁷⁸ ile boşadığını bildirmiştir.

¹⁷⁵ Ö.Nasuhi Bilmen, "Hukuk-ı İslâmiyye ve Istilahât-ı Fıkhiyye Kamusu II", İstanbul ty, s. 47.

¹⁷⁶ BŞS 692 / 11a.

¹⁷⁷ BŞS 692 / 124a.

¹⁷⁸ Bâin talak; yeni bir mehir ile yeniden nikâhlanmadıkça normal aile hayatına dönüş imkânı bırakmayan boşama şeklidir. Bkz. Hayreddin Karaman, "Mukayeseli İslâm Hukuku I", İstanbul 1986, s. 303.

Bunun üzerine mahkeme, Nesli Hatun'un, Hızır bin Mahmud'tan tâlâk-ı selâse ile boşanmasına karar vermiştir.¹⁷⁹

İkinci kayıta ise, Süleyman bin Ramazan'ın vekili Muslihiddîn bin Ali mahkemede, Rahime bint-i Ali'nin zevci Mehmed bin Ramazan huzurunda müvekkili Süleyman'ın İstanbul'a gittiğinde Rahime Hatun'un nikâhında olduğunu, boşanmadan ayrıldıklarından sonra ise, Rahime Hatun'un Mehmed bin Ramazan ile evlendiğini belirterek, Süleyman bin Ramazan'ın zevcesini geri istediğini bildirmiştir. Mehmed bin Ramazan ise, daha önce Süleyman bin Ramazan'ın katır çaldığını ve katırı bir aya kadar getirmediği takdirde hatununun üç tâlâk ile boş olmasını bildirdiğini ve katırı getirmeden İstanbul'a gittiğini belirtmiştir. Şahitlerin de Mehmed bin Ramazan'ın beyanını doğrulması üzerine mahkeme, Rahime Hatun'un yine Mehmed bin Ramazan yedinde olmasına hükmetmiştir.¹⁸⁰

Zevc ve zevcenin mizac yönünden uyuşmaması hususundaki kayda göre, Bergama'nın Kurşunlu mahallesi sakinlerinden Mehmed, evâhir-i Şevval 1001 (Temmuz sonları 1592) tarihinden iki yıl dört ay önce zevcesi Fatma bint-i Şahin'den aralarında anlaşmazlık bulunduğu için, tâlâk-ı bâin ile boşanmış olup, zevce Fatma, Ali bin Pir Ahmed'i vekil göstererek medeni halini Balıkesir mahkemesinde tescil ettirmiştir.¹⁸¹

Dördüncü boşanma kaydı, mahalli kadının sonuçlandıramadığı ve dolayısıyla Divân-ı Hümâyûn'a intikal eden bir boşanma davasıdır. Bu hususta Balıkesir ve Bigadiç kadılarına gönderilen fermân metninde, boşanmalarından bahsedilen zevc Hızır ile ismi belirtilmeyen zevcenin boşanma sebebi olarak "Lafz-ı İnşallah ile tâlâk verme" ibaresi kullanılmaktadır. Anlaşıldığı kadarıyla, zevcenin babası Mehmed bu boşanmayı istemektedir. Çünkü boşanma gerçekleştiği takdirde "hilâf-ı şer-i şerif" iddia ettiği kızına ait otuz bin akçe mehirden umduğu çıkarını gerçekleştirmek için yol açılmış olacaktır. Ancak bu husustaki fetvâda böyle bir boşanma gerekçesi kabul edilmediğinden fermânda, mahkemenin bu hususu göz önüne alarak, konuyu yeniden görüşmesi ve karara bağlaması istenmektedir.¹⁸²

¹⁷⁹ BŞS 692 / 26a.

¹⁸⁰ BŞS 692 / 70d.

¹⁸¹ BŞS 692 / 67b.

¹⁸² BŞS 692 / 219a.

3) Vesâyet

Vesâyet, haklarını kullanma gücü bulunmayan ya da noksan olan bir kişinin, mallarını koruma, işletme ve tasarruf etme hakkının başka bir kimseye tanınmasıdır. Bu koruma işini üzerine alan kişiye de vasî adı verilmektedir.¹⁸³ Aile içinde ebeveynlerden birinin veya her ikisinin ölümü halinde, küçük yaşta bulunan çocukların sosyal ve ekonomik yönden zarar görmesinin önlenmesi amacıyla, Osmanlı aile hukukunun temeli olan İslâm Dinî, vesâyet kurumunu geliştirmiştir.¹⁸⁴

Sicilimizde vesâyet konusu ile ilgili 16 kayıt bulunmaktadır.¹⁸⁵ Bunlardan haklarını koruma ehliyetinde bulunmayan küçük çocuklara, vasî tayin edilen yakınları arasında dede, amca, baba bir erkek kardeş sayılmaktadır. Vasîlerin tasarruflarını denetleyen nâzırların tâyin edilmesi de âdetdendi. Nâzır tâyin edilenler genellikle anneler olmakla beraber içlerinde amcası ve halası vasî tayin edilenler de bulunmaktadır. Vasîlerin en önemli görevi, terekelerin vasîyet altındaki çocuklar namına muhtelif şekillerde işletilmesi ve alım-satım faaliyetlerine tâbi tutulmasıdır.¹⁸⁶

4) Nafaka

İslâm hukuku, ailedeki bireylerin yiyecek, giyecek, mesken gibi geçim masraflarını nafaka kavramı ile açıklayarak, bu görevi kocaya vermiştir.¹⁸⁷ Kadın zengin olsa veya bir işte çalışıyor bile olsa, evin masraflarına katılmak zorunda değildir.¹⁸⁸ Ailede koca evinde bulunup bu görevini yerine getirdiği sürece bir sorun olmamıştır. Ancak bulunduğu yerleşim yerinden ayrılıp başka bir yere gittiğinde veya öldüğünde, kadınların bizzat veya vekilleri aracılığıyla mahkemeden nafaka talep ederek, bu sorunu çözmeye çalıştıklarını görmekteyiz.

¹⁸³ H. CİN – A. AKGÜNDÜZ, “**Türk-İslâm Hukuk Tarihi II**”, s. 31.

¹⁸⁴ Kur’ân-ı Kerim 4/6. Bu hususta bkz. Elmalılı Hamdi Yazır, “**Hak Dini Kur’ân Dili Meâlî**” (Haz. Selahattin Kaya), İstanbul ty, s. 78.

¹⁸⁵ Vesâyet konusu ile ilgili bkz, BŞS 692 / 48a, 49b, 60c, 76e, 80a, 81d, 95a, 110f, 117a, 117c, 134b, 151b, 162a, 162b, 185b, 211a.

¹⁸⁶ Meselâ bununla ilgili olarak, Meryem isimli küçük çocuğa miras olarak kalan köhne bir evin bir çocuk nâmına satılması için vasî Mehmed Çelebi bin Tanrıverdi’nin mahkemeye müracaatı, mahkemenin de satışının câiz olduğuna dair kayıt örneği dikkat çekicidir. “BŞS 692 / 117c; Yine vasîlerinin ismi belirtilmeksizin muhtemelen vesayet altındaki ikisi kız, bir erkek üç çocuğa alınan kisvelere dair masraf listelerine de yer verilmiştir. BŞS 692 / 211a.

¹⁸⁷ Bilmen, “**Hukuk-ı İslâmiyye ve İstilahât-ı Fıkhiyye Kâmusu I**”, s. 444.

¹⁸⁸ Karaman, “**Mukayeseli İslâm Hukuku I**”, s. 286.

Sicilimizde nafaka konusu ile ilgili dokuz adet belge bulunmaktadır. Bu belgelerden üçünde sadece miktarları ve hak sahiplerinin isimleri kaydedilmiştir. Bunlardan ilk ikisi, babası ölen küçük çocuğa günlük 2 akçe¹⁸⁹, diğeri de kocasından boşanmış olan zevceye günlük 3 akçe olmak¹⁹⁰ üzere miktarları belirlenmiş nafakalar yer almaktadır. Diğer altı belge de nafaka almak isteyen kadınlar ile ilgilidir. Bunlar gaiblik, boşanma ve ölüm gibi sebeplerden dolayı ailevi ihtiyaçları karşılayamadıklarından nafaka almak hususunda mahkemeye başvurmuşlardır.

Ölüm sebebi ile mahkemeye yapılan üç başvuru kaydı bulunmaktadır. Bu kayıtlardan birincisi, Öküzçüler Köyü'nden Aişe bint-i Mustafa'nın aynı köyde vefat eden zevci Abdurrahman'dan olan sagire kızı Aişe ve sagir oğlu Ali'ye nafaka talebiyle ilgilidir. Mahkeme, çocukların her birine ikişer akçe günlük nafaka takdir ederek, nafakanın kendilerine düşen terekelerinden karşılanmasına karar vermiştir.¹⁹¹ İkinci kayıta, Emirza mahallesinden Şâmile bint-i Mehmed, küçük kızı Fatma bint-i Mehmed'in kisve ve diğer masrafları için babası Mehmed'in malından alınmak üzere mahkemeden nafaka talep etmiş, mahkeme ilgili masraflar için günlük on akçe takdir etmiştir.¹⁹² Üçüncü kayıt ise, Halime bint-i Hasan'a ve oğlu Mehmed'e, zevci Rıdvan bin Hasan'ın malından günlük beşer akçe nafaka tayin edilmesiyle ilgilidir.¹⁹³

Gaiblikten dolayı nafakaya ihtiyacı olan zevcenin, küçük kızı ve kendisi için mahkemeye iki başvurusu yer almaktadır. Birincisi Hadice bint-i Derviş'in başka diyara giderek, dönmeyen zevci Mehmed Çelebi bin Mustafa Çelebi'nin malından sarfedilmek üzere, küçük kızı Aişe'ye nafaka takdir edilmesiyle ilgilidir ve mahkeme günlük beş akçe verilmesine karar vermiştir.¹⁹⁴ İkincisi ise, bu defa zevce Hadice'nin şahsi ihtiyacı için nafaka talebidir ki, mahkeme yine Mehmed Çelebi'nin malından karşılanmak üzere Hadice'ye de günlük on akçe nafaka verilmesini kararlaştırmıştır.¹⁹⁵

Bu iki kayda nazaran, nafaka takdirinde şehrin ileri gelenlerinin kanaatleri de dikkate alınmıştır.

İslâm Hukuku'na göre, boşanan veya kocası ölen kadının evlilik ile ilgisinin kesilmesi ve yeniden evlenecek duruma gelmesi için iddet adı verilen bir süreyi

¹⁸⁹ BŞS 692 / 24d, 36a.

¹⁹⁰ BŞS 692 / 68f.

¹⁹¹ BŞS 692 / 107d.

¹⁹² BŞS 692 / 108a.

¹⁹³ BŞS 692 / 108b.

¹⁹⁴ BŞS 692 / 109b.

¹⁹⁵ BŞS 692 / 109c.

beklemesi gerekmekteydi. Bu süre içerisindeki bütün ihtiyaçları da kocası tarafından karşılanırdı.¹⁹⁶ Sicilimizde bu husus ile ilgili bir kayıt bulunmaktadır. Buna göre, Kasım bin Mehmed isimli şahsın boşadığı zevcesi Halime bint-i Mehmed, hamile olduğu halde mahkemeye iddet nafakası almak üzere başvurmuştur. Mahkemece kendisine, boşadığı kocası tarafından günlük iki akçe nafaka verilmesi kararlaştırılmıştır.¹⁹⁷

5) Verâset ve Muhallefât

Ölen kimlerin geride bırakmış oldukları mallara tereke adı verilmektedir. İslâm Hukuku'na göre, bir kimsenin ölümünden sonra bıraktığı bütün mal varlığı, ölen kimseye yakınlığı şer'î olarak tesbit edilen kimseler arasında, şer'î miras kaideleri doğrultusunda paylaşılırmaktaydı.¹⁹⁸ Terekeden hisse alımında anne, baba, babanın babası, anne ve babanın annesi, öz kız, ana bir erkek kardeş, oğlun kızı, ana-baba bir kız kardeş, baba bir kız kardeş, ana bir kız kardeş ve eşler (karı-koca) gibi yakın akrabalar birinci derecede mirasçılar olarak kabul edilmiştir.¹⁹⁹

Terekelerin vârisler arasında paylaşımına başlamadan önce, bazı işlemler yapılmaktaydı. Buna göre ilk olarak, ölen kişinin cenazesinin kaldırılması için gerekli techiz ve tekfin masrafları ile şahıslar üzerinde bulunan borçları ödenmekteydi. Daha sonra ise, vasiyetin yerine getirilmesine ve vârisler arasında paylaşılmasına başlanarak, Şer'îye sicillerine kaydedilmektedir.²⁰⁰ Vârisler terekeden hisselerini aldıktan sonra, şer'î mahkemeye giderek, hisselerini aldıklarını tescil ettirmektedirler. Ayrıca, tereke ve terekedeki hisseleriyle ilgili olarak diğer vârislerle yaşadıkları anlaşmazlıkları da mahkemeye intikal ettirebilmektedirler. Sicilimizde verâsetle ilgili olarak kaydedilen otuzüç adet dava kaydı bulunmaktadır. Bunlar :

Vârisin verâset payını nakden aldığına dair hüccet²⁰¹, ölen kimsenin hayattayken satmış olduğu mülküne, vârislerin sahip çıkması²⁰², ölen kimsenin zimem-i nasda olan alacaklarının tesbit edilmesi ve vârislere hakları nisbetinde dağıtılması²⁰³, vârisin küçük yaşta olması hasebiyle vasisi ile diğer vârisler arasında tereke paylaşımında anlaşmazlık

¹⁹⁶ Karaman, a.g.e, s. 328.

¹⁹⁷ BŞS 692 / 243b.

¹⁹⁸ Karaman, a.g.e., s. 355.

¹⁹⁹ Ö. Lütfi Barkan, "Edirne Askeri Kassamı'na Âit Tereke Defterleri (1545-1659)", Belgeler III/5-6, Ankara 1968, s. 20.

²⁰⁰ Barkan, a.g.m, s. 19.

²⁰¹ BŞS 692 / 6a, 6b.

²⁰² BŞS 692 / 5a.

²⁰³ BŞS 692 / 25a.

çıkması²⁰⁴, üvey oğul ile öz kız arasında verâset paylaşımında yaşanan anlaşmazlık²⁰⁵, ölen kimsenin çocuklarına kalan hisselerin, anneleri tarafından izinleri olmadan satılması üzerine çocukların vasisinin haklarını araması²⁰⁶, vârisler arasında muhalefât paylaşımında fazla hisse alınması üzerine, bunun geri verilmesinin belirtilmesi²⁰⁷, ölen kimsenin terekesinden hisse almak amacıyla akrabalığın kanıtlanması²⁰⁸, ölen kimseden kalan malın tasarrufunda, vârisler arasında yaşanan anlaşmazlık²⁰⁹, ölen kimsenin terekesinden yararlanmak için daha önce akrabalığını kanıtlayan şahsın, bu davasından vazgeçtiğini bildirmesi²¹⁰, vârisin zevci tarafından, ölen kimsenin muhalefâtının satılarak sicile kaydettirilmesi²¹¹, vârise babasından intikâl eden evin, komşusuyla sınır anlaşmazlığına sebep olması²¹², ölen kimsenin hayattayken kızına hibe ettiği ev yerini, öldükten sonra oğlunun vasisinin tereke içine almak istemesi²¹³, kürekçi olarak sefere giden şahsın vefat etmesiyle, emanet bıraktığı üçbin akçesinin kardeşi tarafından alınması²¹⁴, ölen kimsenin sağlığında tasarruf ettiği evin, ölümünden sonra öz oğulları ile ikinci eşi arasında anlaşmazlığa sebep olması²¹⁵, vârislerin babaları ve kardeşlerinin ölümünden sonra değırmendeki hisselerini almak istemeleri²¹⁶, gâib olduğu için ölü kabul edilen kimsenin vârisleri varken, mallarına beytü'l malın el koymak istemesi üzerine vârislerle aralarında yaşanan anlaşmazlık²¹⁷, vârislerin babalarından intikal eden bağ ve değırmendeki tasarruflarına beylerbeyinin müdahale etmesi²¹⁸, öldürülerek eşyaları gasbedilen şahsın, bu eşyalarının bulunarak vârislerine intikâl ettirilmesini emreden fermân sûreti²¹⁹, ölen kimsenin eşinin, hâmile olduğu gerekçesiyle hisse talep etmesi²²⁰ ve vârislerin kendilerine intikâl eden verâsete müdahale edenleri dava etmeleri²²¹ ile ilgilidir.

²⁰⁴ BŞS 692 / 22b.

²⁰⁵ BŞS 692 / 42a, 77c.

²⁰⁶ BŞS 692 / 60b, 105a.

²⁰⁷ BŞS 692 / 62c.

²⁰⁸ BŞS 692 / 4b, 60c.

²⁰⁹ BŞS 692 / 30a, 40a, 42a, 79b.

²¹⁰ BŞS 692 / 84b.

²¹¹ BŞS 692 / 102b.

²¹² BŞS 692 / 102c.

²¹³ BŞS 692 / 104a.

²¹⁴ BŞS 692 / 117b.

²¹⁵ BŞS 692 / 119b, 183b.

²¹⁶ BŞS 692 / 123a.

²¹⁷ BŞS 692 / 133a.

²¹⁸ BŞS 692 / 146a.

²¹⁹ BŞS 692 / 180a

²²⁰ BŞS 692 / 1a, 48c.

²²¹ BŞS 692 / 35a, 158b, 173a, 191c.

Vârislerin arasında yaşanan verâset anlaşmazlıkları haricinde, sicilimizde bulunan ondört tereke (muhallefât) kaydında²²², ölen kimselerin mirasçılarına bıraktıkları terekelerinin değeri bize, Balıkesir’de yaşayanların refah düzeyleri ile ilgili fikir verdiği gibi, aile fertlerinin sayıları hakkında da bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Bu hususta, aşağıdaki tablodan yararlanmak mümkündür.

Tablo 5. Tereke Kayıtlarına Göre Terekelerin Miktarları ve Vârisler

Tereke sahibi	Terekenin değeri (Akçe)	Mirasçılar						
		Eş	Oğul	Kız	Kız Kardeş	Erkek kardeş	Hâmil	Yakını
Abdullah Çelebi bin Elhâc Şaban	59610	1	1	-	-	-	1	-
Memi bin Kara Hamza	4970	1	1	1	-	-	-	-
Bilal bin Abdullah	4200	1	1	-	-	-	1	-
Bekir bin Bostan	18640	3	-	1	1	-	-	-
Turgud	12350	-	2	-	-	-	-	-
Ayşe Hatun	3500	-	-	-	-	-	-	-
Mustafa bin İlyas	8980	1	1	-	-	-	-	-
Emirşah İbn-i Seferşah	3940	1	2	4	-	-	-	-
Elhâc Hüseyin bin Abdullah	11842	1	-	-	2	-	-	-
Hasan bin Pir Ahmed	6000	1	3	-	-	-	-	-
Elhâc Budakşah	12000	-	3	-	-	-	-	-
Fazlullah bin Nasuh	13330	-	-	-	-	-	-	1
Elhâc Yusuf bin Veli	29040	2	4	-	-	-	-	-
Elhâc Hüseyin bin Ali	36810	1	-	2	-	2	-	-

²²² BŞS 692 / 49b, 55b, 55c, 118c, 159a, 161a, 162a, 162b, 175a, 184a, 185a, 185b, 186b, 229a.

Tablodaki tereke sahiplerine bakıldığında, bunlar içinde vârislerine en çok tereke payı bırakanların hacı ünvanı taşıyanlar olduğu görülür. Bunların daha çok ticaret ve hayvancılıkla işgal ederek sermaye birikimi meydana getiren veya gayrimenkûl zengini olan kimseler oldukları anlaşılmaktadır.²²³

Ölenlerin mirasçılarına bıraktıkları terekelerinden hareketle, Balıkesir ve civarında kullanılan mallara dair aşağıdaki tablodan bilgi edinmek mümkün olmaktadır.

Tablo 6. Terekelere Göre Balıkesir’de Kullanılan Eşyalar

Balıkesir’de Kullanılan Eşyalar		
Giyim Eşyaları	Ak kuşak	Kaftan
	Arakıyye	Kâtibî yakalı ferace
	Bağdadî kaftan	Kuşak
	Dolama	Makrama
	Elbise	Seravil
	Ferace	Terlik
	Gömlek	Yaşmak
	İç etek	Zıbın

²²³ Bu hususta Attar Elhâc Hüseyin bin Ali, Helvacılar Cemaati’nden olup koyun sürüsü sahibi Yusuf bin Veli ile gayrimenkulleriyle öne çıkan Ahmed Çelebi bin Elhâc Şaban’ın terekeleri fikir vermektedir. BŞS 692 / 49b, 186b, 229a.

Ev Eşyaları	Bakraç	Peşkir
	Destmâl	Peştamal
	Döşek	Sahan
	Fener	Sedir
	Güğüml	Sini
	Hereni	Tabe
	İbrik	Tas
	Kaliçe	Tava
	Kilim	Tencere
	Küp	Tepsi
	Leğen	Yastık
Minder	Yorgan	
Dokuma Ürünleri	Aba	Kirbas
	Çuval	Çuha-i ahmer
	Heğbe	Kemha
	Keten ipliği	Kutni-i ahmer

B) Köle ve Câriyeler

İslâm Hukuku'nda erkek köleye abd (abid) veya memlûk, kadın esire ise ama veya câriye adı verilmekteydi.²²⁴ Doğu ve Batı dünyasında, hür doğmuş olan insanların köle olamayacağı ilke olarak benimsenmesine rağmen, karşılıklı çatışmalar sebebiyle savaş ve korsanlık faaliyetleri sonucunda alınan esirler, 15. ve 16. yüzyıllarda köle olarak tasarruf edilmiştir. Bu duruma, Osmanlı Devleti de karşı çıkmayarak özellikle savaş esirlerinden yararlanma yoluna gitmiştir.²²⁵

²²⁴ TH. W. Juynboll, "ABİD" İ.A. I, İstanbul 1997, s. 110.

²²⁵ Halil Sahillioğlu, "Onbeşinci Yüzyılın Sonu ile on Altıncı Yüzyılın Başında Bursa'da Kölelerin Sosyal ve Ekonomik Hayattaki Yeri" ODTÜ Gelişme Dergisi 1979-1980 Özel Sayı Ağustos 1981, s. 67.

Sicilimizde köle ve câriye konusu ile ilgili olarak 41 belge bulunmaktadır. İncelediğimiz bu belgeler, 1591-1594 yıllarında Balıkesir’de köle edinme ve azadının yapılaş şekli, buluntu ve kaçak kölelere uygulanan muameleler hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Ayrıca, câriye satışı ve tasarrufu sebebiyle çıkan anlaşmazlıklar ile köle ve câriyeler arasında evlilik anlaşmazlığı sebebi ile mahkemeye intikal eden dava konuları da, köle ve câriye başlığı altında incelediğimiz kayıtlar arasında bulunmaktadır. Sicilimizde incelediğimiz kayıtlar doğrultusunda, özel işlerde istihdam edilen köle ve câriyelerin mensubiyetleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 7. Mensubiyetlerine Göre Köle ve Câriyeler

	Mensubiyeti Bilinenler						Mensubiyeti Bilinmeyenler
	Rus	Macar	Bosna	Arap	Çerkez	Kıbrıs	
Köle	17	6	8	1	-	1	6
Câriye	-	-	-	-	1		5

1) Köle Edinme

Sicilimizde köle edinme amacıyla mahkemeye intikal eden, 10 belge bulunmaktadır. Bu belgelerden anlaşıldığı üzere, köle edinme belli bir düzen içerisinde gerçekleşmekteydi. Buna göre; köle sahipleri köle tüccarlarından aldıkları köleler ile kendilerine hizmet edecekleri müddeti tescil için mahkemeye başvurmaktaydılar. Yapmış oldukları bu başvurularda, kölelerin isimlerini, mensubiyetlerini, fizikî özelliklerini ve hizmet sürelerini belirtmekteydiler.²²⁶ Kölelerin bu özelliklerinin mahkeme huzurunda ayrıntılı bir şekilde belirtilmesinde, bunların kaybolması ve kaçması gibi durumlarda kimlere ait olduklarının kanıtlanması amacı güdülmüştür. Köle edinme ile ilgili belgelere göre mensubiyetler; Rus asıllı 4, Bosna asıllı 4 ve Macar asıllı 2 şeklindedir.

²²⁶ Bu hususlarla ilgili olarak bkz. BŞS 692 / 3d, 15a, 15b, 28a, 61b, 66a, 106b, 107a, 236a, 240a.

Söz konusu belgelere göre, sahiplerine hizmet edecek olan kölelerin hizmet süreleri 8-15 yıl arasında değişmektedir. Bu süreler tamamlandığı taktirde köleler, sahipleri tarafından azad edilebileceklerdir. Ancak, hizmet süreleri boyunca köleler, kaçmayacak, hırsızlık yapmayacak ve sahiplerine ihanet etmeyeceklerdir. Bu şartların ileri sürülmesi ile köle sahibi, kendi aleyhinde olabilecek bir gelişmenin önceden önüne geçmekteydi. İstenilen şartları kölesinin kabul ettiğini teyid ettiren köle sahibi, bu hususu mahkemede tescil ettirdikten sonra, köle edinme prosedürü tamamlanmış oluyordu.

2) Köle ve Cârîye Azadı

Azatlık, Arapça deyimini ile “itak”, sahibi tarafından kölesinin hürriyetinin bağışlanması anlamına gelmektedir.²²⁷ Sahipleri tarafından kölelikleri mahkemeye tescil ettirilen kölelerin, hizmet sürelerinin bitiminde veya bu süre beklenmeksizin sahipleri tarafından azat edildiklerinde, hürriyetlerine kavuşmaları yine mahkemeye yapılan başvurudan sonra tescil edilmekteydi.²²⁸ Ancak köle ve cârîye azatlarında, köle edinmeden farklı olarak köle sahibinin haricinde vekili, vârisleri hatta bizzat köle ve cârîyeler başvuruda bulunabilmekteydi.²²⁹ Köle ediniminde belirttiğimiz gibi, köle sahipleri kölelerinin hizmet sürelerini mahkeme huzurunda bildirerek, bu sürenin sonunda azat edeceklerini belirtmekteydiler. Ancak, köle azadı ile ilgili bulunan 8 belgeye baktığımızda, bunlardan sadece bir tanesi süresi dolan kölenin azadı ile ilgilidir.²³⁰ Diğer belgelerde ise, sahibinin isteği doğrultusunda bir azat gerçekleşmiştir. Köle sahiplerinin köle ve cârîyelerini, hizmet sürelerini beklemeden yapmış oldukları bu azatlarda, İslâm Dini'nin bu husustaki teşvikinin etkisini görebiliriz.²³¹ Köle azadı ile ilgili belgelerde, köle sahiplerinin mahkeme huzurunda “hasbeten lillâhi'l-azîm ve muktezâ-yı hadis-i resûlü'l-kerîm azad eyledim sair ahrar-ı asliyyet gibi hür olsun” şeklindeki ifadeleri bu etkileri açıkça göstermektedir.²³²

²²⁷ Sahillioğlu, a.g.m, s. 73.

²²⁸ Köle ve cariye azadı ile ilgili bkz, BŞS 692 / 9b, 25b, 28b, 29a, 110d, 114a, 114b, 114c, 114e, 115b, 241a.

²²⁹ “Basra Defterdarı Mehmed Efendi Vekili Mehmed Beğ aracılığı ile Kulu Macar asıllı Hasan b. Abdullah'ı azat ettiğini bildirmiştir.” BŞS 692 / 25b.

²³⁰ BŞS 692 / 28b.

²³¹ Bu hususta özellikle kölelerin hür bırakılmalarını teşvik eden Nûr süresinin 33. ayetinin birinci derecede rol oynadığı muhakkaktır.

²³² BŞS 692 / 29a.

Köle ve câriye azatlarında, İslâm Dini ve ahiret gerçeğinin etkisi ile köle sahiplerinin mahkemede yapmış oldukları bu azatlar haricinde, tedbir niteliğindeki azatları da bulunmaktadır. Eğer bir kimse, köle veya câriyesine “öldüğüm vakit sen hürsün derse” bu tarzdaki azada da tedbir denilmekteydi.²³³ Böyle bir durumda köle veya câriye, mahkemeye başvurarak sahibinin bu sözünü şahitlerle kanıtladığı takdirde, özgürlüğünü elde edebilmekteydi. Sicilimizde bu husus ile ilgili bir kayıta, Mustafa Fakîh mahallesinde oturan Meryem bint-i Abdullah isimli câriye, sahibi Ümmü İbnetü İsa Bâli'nin hayattayken kendisinin ölümü halinde, câriyesinin ölümünden 40 gün önce azat olduğunu bildirdiğini mahkeme huzurunda söyleyerek, azat edilmesini istemiştir. Mahkeme, şahitleri de dinleyerek Meryem lehinde bir karar vermiştir.²³⁴

Köle ve câriye azatlarının mahkemeye bildirilmesi, haksız kazanç yolları ve tasarruflarının önüne geçirilmesinde de etkili olmuştur. Böylece daha önce sahibi tarafından azat edilen köle, bir başkasına para ile satılarak tekrar köle edinilememiştir. Sicilimizde bu husus ile ilgili bulunan bir kayıta, Mahmud b. Yusuf isimli bir şahıs mahkemeye gelerek, El-hâc Ali İbn-i El-hâc Mehmed isimli bakkalın kendisine sattığı Kasım isimli kulun, daha önce azat edildiğini bildirmiş ve El-hâc Ali'yi dava etmiştir. Kasım'ın mahkeme huzurunda, daha önce köle iken daha sonra azat edildiğini kanıtlaması, Mahmud b. Yusuf'un maddi yönden mağdur bir duruma düşmesine sebep olmuştur.²³⁵ Dolayısıyla, köle azatları mahkemeye intikal ettirilerek, sadece köle sahibinin değil, kölenin de aleyhinde olabilecek bir gelişme önlenmeye çalışılmıştır.

3) *Buluntu ve Kaçak Köleler*

Köleler herhangi bir sebeple hizmet süreleri sona ermeden, sahiplerinin yanından kaçtıkları veya başka bir bölgede bulduklarında, tekrar sahiplerine teslim edilmeleri amacıyla alikonularak, yakalandıkları çevre zâbitine teslim edilmekteydiler. Sicilimizde, buluntu ve kaçak köleler ile ilgili 17 belge bulunmaktadır.²³⁶ Bu belgelere göre, yakalanan kölelere buldukları çevrenin özelliğine göre farklı uygulamalar

²³³ Juynboll, “Abid” İA I, s. 112.

²³⁴ BŞS 692 / 9b.

²³⁵ BŞS 692 / 241a.

²³⁶ Buluntu ve Kaçak köleler ile ilgili bkz, BŞS 692 / 26c, 27b, 29b, 29c, 31a, 69f, 69g, 125a, 190c, 192a, 192e, 201b, 201c, 201d, 209c, 227b.

yapılmıştır. Sicilimizde buluntu köleler ile ilgili kayıtlarda, kölenin bulunduğu çevre (vakıf, zeamet bölgesi, köy) bulan kişinin ismi, kölenin fizikî özellikleri ile aslı ve teslim edildiği çevre zâbitinin ismi kaydedilmekteydi. Bunların yanısıra, zâbit tarafından belirlenen ve bilâhire sahibinden alınmak kaydıyla, kölelerin ihtiyaçları için nafaka da tayin edilmekteydi. Ancak bu nafaka, vakıf arazileri içinde tutulan kölelerden alınmamaktaydı. Bu husustaki kayıtlarda, Hersek Paşa Vakıf reâyâsı ile Medine-i Münevvere reâyâsının teslim ettiği kölelere nafaka tayini yapılmamıştır.²³⁷ Nafaka tayini yapılan köleler için ise, günlük 2,3,4, akçe arasında değişen masraflar yapılmıştır.²³⁸

İncelediğimiz belgelerde süreleri belirtilmemekle birlikte, buluntu kölelerin sahipleri tarafından geri alınmaları için bir süre verilmiştir. Bu süre içerisinde, bulunan kölelerin sahipleri ortaya çıkmadığında sürenin bitiminde mahkeme tarafından satılmalarına izin verilmekteydi.²³⁹

Köle sahipleri bu süre içerisinde kölelerini almak için başvurduklarında ise, kendilerine bir müddet verilerek kölelerinin kendilerine ait olduğunu şahitlerle kanıtlamak durumundaydılar.²⁴⁰ Bunu yaptıktan sonra ise, kölelerini geri alabilmişlerdir. Kaçak olan köleler ise, bulduklarında “Avaik Zâbitleri”ne teslim edilmekteydiler.²⁴¹

4) *Câriyeler*

Sicilimizde, câriyeler başlığında ele aldığımız 4 belge bulunmaktadır. İncelediğimiz belgelerin köle ediniminden farklılıklar arz etmesi dolayısıyla, câriyelerin edinilmelerini ayrı bir başlık altında inceledik. Ancak, incelediğimiz bu 4 belgenin hepsi doğrudan câriye edinmeyle ilgili değildir. Câriye edinme sebebiyle, aile üyeleri ve câriyenin eski ve yeni sahipleri arasında çıkan anlaşmazlıklar da bulunmaktadır.

²³⁷ BŞS 692 / 27b, 29b.

²³⁸ BŞS 692 / 190c, 192a, 192e, 209c, 201b, 201c.

²³⁹ BŞS 692 / 201d.

²⁴⁰ “Medine-i Münevvere reâyâsından Ömer bin Mustafa tarafından bulunarak vakıf zâbitine teslim edilen kölenin, kendisine ait olduğunu bildiren Baba Kostantin isimli zimmi, şahitlerle bunu kanıtlayarak kölesini geri almıştır.” BŞS 692 / 29b, 29c.

²⁴¹ BŞS 692 / 125a.

Köle ediniminde, köle sahibi mahkeme huzurunda kölesinin fiziki özelliklerini, etnik durumu ve hizmet süresini kaydettirmektedir. Cârîyelerin ise, yalnızca satın alma yolu ile sahiplerinin malı olduğu kayıt altına alınmıştır. Sahibi bundan sonra, cârîyesini bir başkasına satabildiği gibi, hibe etme hakkına da sahip olmaktadır. Cârîyeler nakden satıldığı gibi, mal takası karşılığında da satılabilmektedir. Bununla ilgili bir kayıta, Derviş Beğ İbn-i Bekdaş isimli bir şahıs, Kâmile isimli cârîyesini Mehmed Ağa'ya 8000 akçe karşılığında satmıştır. Mehmed Ağa, cârîyenin değeri olan 8000 akçenin yarısını vererek kalan yarısı olan 4000 akçe için de bu değerdeki bir atı Derviş Beğ İbn-i Bekdaş'a vermiştir.²⁴²

Cârîye, sahibi tarafından hibe edildiğinde ise, bütün tasarruf hakkı yeni sahibine geçmektedir. Hibe, aile içindeki eşler arasında gerçekleşmiş olsa bile, hibe eden kişinin cârîye üzerinde hiçbir hakkı kalmamaktadır. Bu husus ile ilgili bir kayıta, El-hâc Emür mahallesinde oturan Aişe bint-i Mehmed, vekili Mehmed Beğ İbn-i Abdurrahman aracılığıyla mahkemede zevci Abdurrahman Beğ İbn-i Bâli'yi kendisine hibe ettiği cârîyeyi, zorla geri aldığı iddiasıyla dava etmiştir.²⁴³

Cârîye edinmelerde, alım-satım ve hibenin haricinde sahibi eğer erkek ise, eşinin rızası da etkili olmuştur. Bu hususla ilgili bir kayıta, yeniçeri Mehmed Beğ, mahkeme huzurunda Veli Beğ'in Fahir karyesinden 3500 akçeye aldığı bir Çerkez cârîyesi ile 2000 akçe değerindeki bir doru yundu kendisiyle eve gönderdiğinde, Veli Beğ'in hatununun kabul etmediğini bildirmiştir. Bunun üzerine cârîye ve yund, Bestan isimli bir kişide emanet olarak bırakılmıştır.²⁴⁴

C) ASÂYİŞ

Sicilimizde asâyîş konusu ile ilgili ele aldığımız 52 belge bulunmaktadır. Bu belgelerin büyük bir bölümünü, bu dönemde gerek halktan gerekse askerî kesimden kaynaklanan asâyîşi bozucu hareketler oluşturmaktadır. Sicilimizin kronolojik sınırı olan 1000-1003 (1591-1594) yılları, Osmanlı Devleti'nin Celâli İsyanları sebebi ile asâyîşi sağlama zorlukları çektiği bir dönemi kapsamaktadır. Uzun süren savaşlar,

²⁴² BŞS 692 / 43d.

²⁴³ BŞS 692 / 37d, 200a.

²⁴⁴ BŞS 692 / 182b.

paranın değerini kaybetmesi, iktisadî darlık, devlet görevlerinin ehil olmayanların eline geçmesi ve beraberinde askerî kesimin halk üzerindeki ekonomik baskıları kırsal kesimdeki halkın toprağını terk etmesine sebep olmuştur.²⁴⁵ Çiftbozan adını alan bu kimseler, isyanlarda büyük etkileri olan “levendât” ve “suhtevât” adı verilen iki yeni insan zümresini ortaya çıkarmıştır. Köylerini terk eden delikanlılar, levend grubunu oluşturup ümerâyâ “kapı halkı” olarak yazılırken, daha küçük yaşta olanlar aileleri tarafından medreselere gönderilerek, hem imâretlerde barınmaları hem de okumaları sağlanmıştır.²⁴⁶ Ancak, medreselere bu dönemde çok fazla öğrenci alınması, medreselerin dolmasına ve Bursa, Edirne ve İstanbul’daki daha yüksek medreselere de belli sayıda talebelerin yerleşmesi, çoğunun açıkta kalmasına sebep olmuştur.²⁴⁷ Medreselere yerleşemeyen bu talebe kesimi de, 16.ve17. yüzyıl boyunca güvenliği tehdit eden, hareketleri ile halk üzerinde önemli bir baskı grubu haline gelmiştir. Medrese talebelerinin sebep olduğu bu iç kargaşa, yalnız merkez İstanbul şehri ve büyük şehirlerde değil, merkez dışındaki taşra şehirlerinde de etkisini hissettirmiştir. Sicilimizde asâyiş konusu ile ilgili belgelerin önemli bir orana sahip olması, bir taşra şehri olan Balıkesir’de de güvenliği sağlama güçlüklerinin yaşandığını göstermektedir.

İncelediğimiz belgeler doğrultusunda, daha önce belirttiğimiz gibi asâyişi bozucu hareketlerin yalnız reâyâdan değil, askerî kesimden de kaynaklanması sebebi ile asâyiş konusunu iki ayrı başlık altında inceledik.

1) Reâyânın Karıştığı Asâyiş Olayları

Asâyiş konusu ile ilgili incelediğimiz belgelerde, Balıkesir’de bu dönemde yaşayan reâyânın bir arada yaşammasının beraberinde getirdiği birtakım anlaşmazlık ve düşmanlıklar sebebi ile, mahkemeye başvurarak şikâyetçi olduklarını görmekteyiz.

Mahkemeye mağdurun bizzat kendisi veya yakınları baş vurabildiği gibi, ehli-örfün de müracaatı vâki olmaktadır. Özellikle şahıs haklarının ihlâlinin ön plânda olduğu, öldürme davaları ile kamu hakkının ihlâlinin ağır bastığı ve takip edilmesi çoğunlukla şikâyete bağlı olmayan zina gibi davalarda, subaşilar doğrudan doğruya

²⁴⁵ Kütükoğlu, “Murad III”, s. 623-624.

²⁴⁶ Akdağ, “Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası Celâli İsyânları”, s. 70.

²⁴⁷ Akdağ, a.g.e, s. 154.

meseleye müdahale ederek, sanık durumunda bulunan kimseleri mahkemeye getirmişlerdir. Böylece, asâyişin bozulmasına sebep olan ceza davalarında, kadı ile ehl-i örf arasında yakın bir işbirliği kurulmuştur.²⁴⁸ Sicilimizde reâyânın belli başlı asâyişi bozucu hareketlerini aşağıdaki başlıklar altında inceledik.

1a) Öldürme :

Sicilimizde öldürme olayı ile ilgili olarak, mahkemeye intikal eden iki kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan ilki, Elhâc Emür mahallesi sakinlerinden Mehmed Çelebi'nin hizmetkârı Hüseyin'in, mahallede ölü bulunması olayının soruşturulması ile ilgilidir. Söz konusu dava mahkemede görülürken asâyişin sağlanması ve korunmasında görevli olan subaşı Mahmud'un da şahitler ile birlikte mahkemede hazır bulunduğu anlaşılmaktadır.²⁴⁹

Bu konu ile ilgili ikinci belge ise, Turus Köyü sâkinlerinden Elhâc Mustafa'nın muhtemelen dövülerek öldürülen oğlu İbrahim'i mahkeme izni olmaksızın defnetmesi hakkındadır.²⁵⁰ Bu husus ile ilgili, suçlu yada suçluların tesbiti amacı ile görülecek davaya, maktûlün babası Elhâc Mustafa bizzat subaşı Mahmud tarafından mahkemeye getirilmiştir. Böylece şikâyete bağlı olarak ortaya çıkan bu olayın soruşturulmasında, asâyişten sorumlu olan subaşı da yer almıştır.

1b) Yaralama :

Yaralama konusu ile ilgili olarak sicilimizde, dokuz kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan bir tanesi, yaralama sebebi ile mağdur tarafa verilmesi kararlaştırılan diyetin alındığının bildirilmesi ile ilgilidir.²⁵¹

Yaralama sebebi ile mahkemeye intikal eden diğer belgelerden anlaşıldığı üzere, mahkemeye mağdurun bizzat kendisi dışında, bir yakını veya vekili başvurarak, şikâyette bulunabilmekteydi. Belgelerimizde, özellikle kadınların yakınları aracılığı ile mahkemeye başvurduğunu görmekteyiz.²⁵² Darp ve çoğunlukla da kesici alet sebebi ile

²⁴⁸ Aydın, “Osmanlı'da Hukuk”, s. 396.

²⁴⁹ BŞS 692 / 94a.

²⁵⁰ BŞS 692 / 74a.

²⁵¹ BŞS 692 / 23a.

²⁵² BŞS 692 / 5b, 44a, 73c.

meydana gelen yaralama olaylarında, zanlı tarafa bir ceza uygulanıp uygulanmadığı belirtilmemekte, mahkeme mağdur tarafın şikâyetini dinledikten sonra, şehrin güvenilir kişileri veya olayın geçtiği yer ahalisinin beyanlarını kayıt altına almaktaydı.²⁵³ Bazı davalarda ise, mağdur tarafın şikâyetinden sonra araya muslihunun girmesi ile, davacı ve davalı taraflar barıştırılarak, şikâyetin düşmesi sağlanıyordu. Bu husus ile ilgili bir kayıta, Balıkesir’de oturan Fatma Hatun’un vekili Mehmed bin Elhâc Mustafa mahkemeye gelerek, İbrahim bin Hasan isimli şahsın, Fatma Hatun’u bıçakla yaraladığını belirterek şikâyette bulunmuştur. İbrahim bin Hasan’ın bu beyanı inkâr etmesi üzerine, mahkeme şikâyetçi taraftan delil göstermesini istemiş; ancak yukarıda belirttiğimiz gibi araya muslihûnun girmesi ile tarafların barıştırılması sağlanmıştır.²⁵⁴

1c) *Hırsızlık* :

Hırsızlık konusu ile ilgili olarak sicilimizde, üç olaya ilişkin on adet kayıt bulunmaktadır. İncelediğimiz bu belgelerden anlaşıldığı üzere, mağdur olan taraf mahkemeye başvurduğunda, çalınan eşyalarının sayısı ve çeşitlerini belirterek, şüphelendiği şahısların mahkemeye celbini talep etmekteydi. Hırsızlık ile itham edilen şahısların mahkemeye celbi, subaşı marifeti ile sağlanmaktadır. Sicilimizde dercedilen bu konu ile ilgili birinci kayıta, Şeyh Lâtif mahallesinde oturan Ali bin Mehmed isimli bir şahıs, mahkemeye başvurarak evinden beş tepsi, üç parça bez, üç parça iplik ve on adet de çemberin çalındığını bildirerek, Turasan isimli bir şahsın hatunu ve oğlu Mehmed’ten şüphelendiği gerekçesi ile bu şahısların da mahkemeye çağrılmasını istemiştir.²⁵⁵ Subaşı Haydar Bey tarafından, mahkemeye celbedilen zanlıların sorgulanmasından sonra, hırsız olanlar tesbit edilerek kayıt altına alınmıştır.

Köleler hırsızlık ile itham edildiklerinde, köle sahipleri de mahkemeye celbedilmekteydi. Bu husus ile ilgili sicil kaydında, Elhâc Nurullah bin Elhâc Ali isimli bir şahıs mahkemeye gelerek, bir katır ile bir yük esbab, 500 guruş ve 600 sikke Flori ve 10 çeki gümüş, bir büyük kaliçe ve yorganlarının kaybolduğunu, daha sonra katırı bulunduğu halde esbabının bulunmadığını ve Yorgi isimli zimmînin evinde bulunduğunu haber aldığını bildirmiştir. Mahkemeye celbedilen Yorgi sorgusunda, sözü

²⁵³ BŞS 692 / 75c, 82a, 198a, 239a, 239b.

²⁵⁴ BŞS 692 / 44a.

²⁵⁵ BŞS 692 / 24a, 24b, 24c.

edilen eşya ve paraları, Kurd isimli şahsın köleleri Yovan ve Pervane'nin, evine getirerek paylaştıklarını ve daha sonra da bunları emanet olarak bıraktıklarını bildirmiştir. Bunun üzerine, kölelerin sahibi Kurd mahkemeye çağrılmış, verdiği ifadesinde on gün içinde kölelerini mahkemeye celbedeceğini, çaldıkları mallara da kefil olduğunu bildirmiştir.²⁵⁶

Bu konu ile ilgili bir başka kayıta, Taşbazar mahallesinde sakin Mustafa bin Hacı Hüseyin, evinde bulunduğu sırada Hacı Ali isimli bir kimsenin evine gelerek, bir çuka feracesini çaldığı iddiası ile mahkemeye müracaat etmiştir. Mahkemeye celbedilen Hacı Ali'nin, bu iddiaya kabul etmemesi üzerine, mahkeme davacı taraftan konu ile ilgili delil getirmesini istemiştir. Ancak bu hususta delil vâki olmaması üzerine, Hacı Ali'ye hırsızlık yapmadığı konusunda yemin teklif edilmiş ve bu husustaki yemini kayıt altına alınmıştır.²⁵⁷

1d) Gasb

Sicilimizde, şahısların mallarına zorla el koyma sebebi ile mahkemeye intikal eden şikâyetleri, gasb başlığı altında inceledik. Bu konu ile ilgili olarak sicilimizde, iki olaya ilişkin dört adet belge bulunmaktadır. Bu belgelerden ilki, Süleyman isimli bir tüccarın Germiyan'dan Bursa'ya ticaret için giderken, bazı eşkiya tarafından öldürülüp, eşyalarına el konulması ile ilgilidir. Balıkesir subaşısı Mahmud mahkemede, maktûlün eşyalarının Ali isimli bir şahsın evinde bulunması sebebi ile mahkemeye müracaat ederek, bu olayın soruşturulmasını istemiştir.²⁵⁸ Gasb olayının zanlısı Ali, mahkemede ilk ifadesinde maktûlü kendisinin öldürmediğini, gasba konu eşyaları Kara Ali, Bazergan Halil ve Yusuf isimli şahısların kendisine satmak amaçlı olarak verdiklerini bildirmiştir.²⁵⁹ Ali ikinci olarak mahkemeye getirildiğinde ifadesini değiştirmiş, maktûlü diğer adı geçen kişilerle beraber öldürdüğünü, eşyalarını da aralarında paylaştıklarını itiraf etmiştir.²⁶⁰

Sicilimizde bu konu hakkındaki diğer olay, Yusuf isimli şahsın Divân-ı Hümâyûn'a yapmış olduğu şikâyeti ile ilgilidir. Yusuf'un yapmış olduğu şikâyeti

²⁵⁶ BŞS 692 / 107b, 111a, 111b, 112a, 116a, 128b.

²⁵⁷ BŞS 692 / 113b.

²⁵⁸ BŞS 692 / 21a.

²⁵⁹ BŞS 692 / 88c.

²⁶⁰ BŞS 692 / 90a.

doğrultusunda 1002 (1594) yılında Balıkesir ve Tarhala kadılarına gönderilen fermânda, Balıkesir kazasından Maden ve Hasan isimli kardeşlerin, adı geçen Yusuf isimli şahsın 13 kile tuzunu ve 1600 akçesini, daha önce de bir devesini gasbettikleri iddiasının soruşturulması isteniyor, sonuç iddia edildiği gibi ise, gasbedilen malların sahibine iade edilmesi emrediliyordu.²⁶¹

1e) Şetm

Sicilimizde incelenmiş olduğumuz belgelerde, kişilerin aralarındaki ilişkilerin zedelenmesine sebep olan ithamlar, mahkemeye intikal eden şikâyet sebepleri içerisinde yer almaktadır. Bu konu ile ilgili olarak sicilimizde, üç kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan anlaşıldığı üzere, mahkemeye bu konu ile ilgili yapılan başvurularda şikâyetçi olan dinlendikten sonra, zanlı tarafın da ifadesi alınmaktaydı. Zanlı tarafın sorgusunda, suçlu olmadığını kanıtlaması amacı ile mahkeme tarafından şahit veya delil göstermesi istenmekteydi. Mahkeme huzurunda bunları gerçekleştiremediğinde ise, söz ile ikâz edildiğini görmekteyiz. Bu husus ile ilgili bir kayıta, Sakar Cemaati'nden İlyas bin Halil mahkemeye gelerek, Hasan oğlu Şehsuvar'ın kendisine “faiz yiyici” dediğini belirterek şikâyette bulunmuştur. İlyas bin Halil'in bu şikâyetine karşılık, Şehsuvar inkâr yoluna gitmiştir. Bunun üzerine mahkemenin istediği delillere karşılık, şahitlerin aleyhinde ifade vermesi üzerine, Şehsuvar'ın mahkemece söz ile ikâzına karar verilmiştir.²⁶² Bu husustaki diğer kayıtlardan ikincisi, Musa'nın Ramazan isimli kimsenin zevcesine sövmesi; üçüncüsü de Musa'nın inkârı ile ilgilidir.²⁶³

1f) Mala Zarar Verme :

Mala zarar verme konusu ile ilgili olarak sicilimizde iki belge bulunmaktadır. Bu belgelerden ilki, İzmirler mahallesinde oturan Kalburcu Mehmed'in, avlusunu yaktığı iddiasıyla aynı mahalleden Mehmed bin Hamza'yı şikâyetiyle ilgilidir. Kalburcu Mehmed, duruşmada mahkemenin istediği delili gösteremediğinden, bu defa Mehmed bin Hamza'ya zikredilen fiili yerine getirmediğine dair yemin teklif edilmiş, Mehmed'in yeminini yeterli görmeyen mahkeme, aynı mahallenin ileri gelenlerinden Mehmed'in

²⁶¹ BŞS 692 / 150b.

²⁶² BŞS 692 / 2d.

²⁶³ BŞS 692 / 101d, 101g.

“keyfiyet-i hâli” hakkında bilgi istemiştir. Bunlar da O’nun müstâkim kimse olduğunu beyan etmişlerdir.²⁶⁴

İkinci belge ise, evinin duvarını yıkmaya çalıştığı iddiasıyla Elhâc İshâk mahallesi sâkini Mehmed bin Mustafa’nın, Mustafa bin Ahmed tarafından şikâyet edilmesiyle ilgilidir. Mustafa bin Ahmed mahkemedeki ifadesinde, evinin doğu yönünde olan duvarının Mehmed bin Mustafa’nın evine bitişik olduğunu ve onsekiz yıldan beri de tasarruf edegeldiğini, ancak şimdi adı geçen şahsın kendi mülkü olduğu iddiasıyla bu duvarı yıkmak istediğini, bu yüzden yıkımının önlenmesini talep etmiştir. Gerek aynı mahalleden gerekse başka mahallelerden teşkil edilen heyet, duvarın bulunduğu yere giderek durumu keşfetmişler, heyet arasında bulunanlardan Mehmed Çelebi bin Ahmed ve Hacı Osman bin Ömer zikredilen duvarın Mustafa bin Ahmed’e ait olduğuna şahit olduklarını bildirmişler, Mehmed bin Mustafa da mahkemenin kendisinden istediği delili gösteremediğinden, davadan men edilmesi yönünde karar verilmiştir.²⁶⁵

1g) Namus ve İffet Suçları :

Sicilimizde namus ve iffet suçları adı altında incelediğimiz, altı belge bulunmaktadır. Bu belgelerin ikisi, ırza tecavüz ve tecavüze yeltenme iddiaları ile ilgili olup, mahkemeye yapılan şikayetleri içermektedir.²⁶⁶ Diğer dört belgeden birincisi, Elhâc İshâk mahallesi sakini Hatice bint-i Mustafa’nın, aynı mahalleden Durali isimli kimse ile zevcesi Ruh Hatun’u şikâyeti ile ilgilidir. Hatice Hatun mahkemedeki ifadesinde, adı geçen karı kocanın kendisini Kara Hacı isimli kimse ile “na makûl fiil etmek için” tahrik ettiklerini bildirir. Ancak mahkemede hazır bulunan mahalle sakinleri, bunun bir söylentiden ibaret olduğunu bildirirler.²⁶⁷

İkinci kayıt, Elhâc İsa mahallesi sakini Hüseyin bin Durmuş’un, Balıkesir subaşı İbrahim Çelebi tarafından mahkemeye şikâyet edilmesi ile ilgilidir. Subaşı şikâyetinde, gece geç vakitte Hüseyin’in evine namahrem girdiğini, buna zevcesiyle

²⁶⁴ BŞS 692 / 41c.

²⁶⁵ BŞS 692 / 62a.

²⁶⁶ BŞS 692 / 2c, 102a.

²⁶⁷ BŞS 692 / 42b.

beraber rıza gösterdiklerini bildirmiş; ancak mahalle sakinleri bu hususta verdikleri ifadelerinde Hüseyin ve zevcesinin itimada şayan kimseler olmaları hasebiyle böyle bir davranışa girmeyeceklerini bildirmişlerdir.²⁶⁸

Bu konu ile ilgili üçüncü kayıt ise, Dinkçiler mahallesi imâmı Hüsam Halife'nin mahkemeye şikâyet edilmesi ile ilgilidir. Şikâyetçilerden Mehmed bin Hasan'ın zevcesi Meryem bint-i Osman Dede ifadesinde, imâmın zorla evine girerek kendisine tecavüze yeltendiğini, bu sırada bağırmasıyla adı geçen imâmın kaçtığını, daha önceleri de kendisini, daima söz atarak rahatsız ettiğini bildirmiştir. Başta mahalle müezzini olmak üzere ifade veren diğer mahalle sakinleri de imâmın “zanparaluk” ile meşhur ve mütearif kimse olduğunda ittifak etmişler ve mahallelerinde başka bir imâmın görevlendirilmesini istemişlerdir.²⁶⁹

Son kayıt ise, Sancakbeği Hüseyin Beğ'in subaşı Kenan Beğ'in Dinkçiler mahallesi sakinlerinden Başçı Mehmed'in zevcesi Ünzile ile ilgili olarak mahkemeye yaptığı başvuru hakkındadır. Subaşı başvurusunda, mahalle imâmı Hüsam Halife'yi ve Ünzile'yi “mabeyni hoş olup birbirleriyle muamele ederler imiş” şeklinde itham etmektedir. Ancak konu ile ilgili duruşma, mahalle sakinlerinin böyle bir olaya sebebiyet vermeyeceğine dair kanaatleri doğrultusunda Ünzile'nin aklanmasıyla sonuçlanmıştır.²⁷⁰

Bu örnekler de gösteriyor ki, diğer şehirlerde olduğu gibi, bir Osmanlı şehri olan Balıkesir'de de mahalle sakinleri önemli bir fonksiyon ifa etmektedirler. Gerçekte de Osmanlı şehirlerinde mahalle, birbirini tanıyan bir ölçüde birbirlerinin davranışlarından sorumlu ve sosyal dayanışma içinde olan topluluğunun yaşadığı yer anlamındadır.²⁷¹ Câmi veya mescit de, mahallenin toplumsal merkezî durumundadır. Bu nedenle, mahalle sakinleri açısından câmie sürekli gelme, komşularının gözünde tanınır ve güvenilir olmanın bir ölçüsü olmuştur.²⁷² Mahalle sakinleri birbirini yakından tanıdıkları için herhangi bir olayda, bir kişinin durumu hakkında komşularının veya mahalle imâmının tanıklığının önemli bir yeri bulunmaktaydı. Mahkemede kanıtlar ve

²⁶⁸ BŞS 692 / 72f.

²⁶⁹ BŞS 692 / 108c.

²⁷⁰ BŞS 692 / 108d.

²⁷¹ Özer Ergenç, “Osmanlı Şehirlerindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, Osmanlı Araştırmaları IV, İstanbul 1984, s. 69.

²⁷² Ergenç, a.g.m, s. 73.

görgü tanıklarının sözleri değerlendirilirken, sanığın mahallesinde nasıl tanındığı da araştırılmaktadır.²⁷³

1h) *Suhte Olayları* :

Osmanlı Devleti'nde Sıbyan mektebinde okuyan köy çocukları, belli bir yaşa geldiklerinde kasaba ve şehirlerdeki orta medreselere giderek, imâretlere yerleşirlerdi. Suhte adı verilen bu öğrenciler, medreselerden mezun olduklarında, devletin askerîler sınıfının ehl-i şer' kesiminde hizmet etmeye başlardı. 16. yüzyıla kadar, devletin geniş topraklarında medrese bitirenler kadılık, nâiplik, müderrislik, imâmlık ve benzeri vazifelere kısa bir sürede atanmaktaydılar.²⁷⁴ Ancak 16. yüzyıldan sonra ekonomik bunalım döneminde, çift bozan halkın, çocuklarını bu akıbetten korumak amacı ile medreselere göndermesi, medreselerin dolmasına sebep olmuştur. Böylece her sene müderrislerden icâzet alan binlerce talebeden çok azı Bursa, Edirne ve İstanbul'daki daha yüksek medreselere yerleşebilmiştir. Büyük bir kısmı ise, imâretlerde yığılıp kalmıştır. Bu üç şehirdeki yüksek medreselerden çıkanların hepsi de, İstanbul'daki Süleymaniye ve Fatih sahn medreselerine girebilmekteydi. Bütün bunlar, Edirne, Bursa ve diğer Anadolu şehirlerinde kalabalık bir talebe grubunun toplanmasına sebep olmuştur. Medrese öğrencileri üzerindeki bu olumsuz gelişmelerin, çiftbozan olarak şehre göç eden işsiz halk ile aynı dönemde yaşanması neticesinde medreseliler buhranının yaşanmasına sebep olmuştur.²⁷⁵ Medreselerde biriken talebe grupları, 16. yüzyılın ortalarından itibaren Anadolu'da ve kısmen Rumeli bölgesinde halkın üzerinde baskı kurarak, Osmanlı merkezî idaresi tarafından şiddetli taleplere, hatta katliam denebilecek cezalara rağmen kontrol altına alınamayan isyan grupları haline gelmiştir.²⁷⁶ Suhte hareketlerinin tehlikeli boyutlara ulaştığı bölgelerden biride Karesi bölgesi idi. Bursa- Balıkesir bölgesi, İstanbul'dan sonra en fazla medrese öğrencisi barındıran bölge özelliğine sahipti. Bölgenin en fazla medrese öğrencisi barındıran Bursa şehrindeki olaylar diğerlerinden farklı bir seyir takip etmekteydi. Bu şehirdeki öğrenciler, bölükler halinde köylere çıkmayıp, bütün hareketlerini Bursa içinde sürdürmekteydiler. Talebeler kendi sancaklarında soygun fırsatı bulamadıkları zaman

²⁷³ Ergenç, a.g.m, s. 74.

²⁷⁴ Akdağ, Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası, s. 154.

²⁷⁵ M. Çağatay Uluçay, "XVII. Asırda Saruhan'da Eşkiyalık ve Halk Hareketleri", İstanbul 1944, s. 27.

²⁷⁶ Akdağ, a.g.e., s. 70.

Balikesir, Biga, Bergama gibi Karesi çevresi ve yörelerinde suhte bölüklerine katılmaktaydılar.²⁷⁷ Osmanlı merkezî idaresi, suhte gruplarının halk üzerindeki bu soygunlarını önlemek amacıyla il erleri teşkilâtı düzenlemesine karar vermiş, bu amaçla her oniki kişiye bir yiğitbaşı seçilmesi, bütün hanelerin birbirine kefil olmaları, ahalinin suhte gruplarına yardımda bulunmaması maksadıyla ahaliye şartlı tâlâk üzere yemin ettirilmesi gibi tedbirler almak amacıyla kadılara fermânlar göndermiştir.²⁷⁸ Ancak, Osmanlı Devleti'nin mevcut vergi sistemi özellik itibarıyla bu tedbirlerin uygulamaya geçirilmesinde önemli bir engel teşkil etmekteydi. Asâyîşi sağlamakla görevli olan memurlar, serbest timar veya has bölgelerinde meydana gelen cürüm ve cinâyet olayları sebebiyle resimler almaktaydılar. Bu dönemde yaşanan iktisadî darlık sebebiyle, cürüm ve cinâyet olaylarından almış oldukları bu resimler, asâyîş memurları ve ümerânın gelirleri arasında önemli bir yere sahip olmuştur. Dolayısıyla, asâyîş olaylarının artmasında, bu görevlilerin menfaatleri de ön plânda bulunmaktaydı.²⁷⁹ Bu nedenle, Osmanlı merkezî idaresi tarafından alınan tedbirlere rağmen, suhte hareketinin önüne geçilememiştir.

Bununla birlikte, 1587-1597 yılları arasındaki süre, suhte hareketlerinin durgunlaştığı bir dönem olmuştur. Sicilimizin kronolojik sınırı olan 1591-1594 yıllarında Balikesir'de bu durgunluğun etkilerini görmekteyiz. Suhte grupları ile ilgili olarak sicilimizde üç kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan ikisi, suhte guruplarına karşı reâyânın nasıl hareket etmesi gerektiğini içeren fetvâ kayıtları hakkındadır. Fetvâ kayıtlarının ilkinde, daha önce padişah tarafından fesatlık çıkarın suhte gruplarına karşı, ümerânın yanında reâyâyâ da salahiyet verilmiş olduğu belirtilerek, kendi halinde olup isyanlara karışmayan suhtelere müdahale edilip edilmeyeceği sorulmaktadır. Karşılık olarak, müdahale edilmemesi, edilirse buna sebebiyet verenlerin âsi olacakları cevabı verilmiştir.²⁸⁰ Diğer fetvâ kaydında ise, kendi halinde olan ve olaylara karışmayan suhte yakalanmadığında, reâyânın hatunlarına tâlâk geçerli olup olmayacağı sorulmuştur. Yine karşılık olarak verilen cevapta, olmayacağı bildirilmiştir.²⁸¹ Ayrıca, bu konu ile ilgili olarak 1001 (1593) yılında Hüdavendigâr, Biga ve Karesi sancaklarındaki kadılara

²⁷⁷ Akdağ, a.g.e, s. 191.

²⁷⁸ Akdağ, a.g.e, s. 277.

²⁷⁹ Mustafa Akdağ, "Türk Tarihinde İctimai Buhranlar Serisinden : Medreseli İsyancıları" İFM, XI (1949-1950) No : 1-4, s. 367.

²⁸⁰ BŞS 692 / 50a.

²⁸¹ BŞS 692 / 50b.

gönderilen fermânda, bu bölgelerde fesatlık çıkarıp, soygun yapan suhte gruplarının yakalanması, ancak kendi halinde olup yalnız ilim ile meşgul olan suhte talebelerine müdahale etmemeleri bildirilmiştir.²⁸²

2. Askerî Sınıfın Suistimâlleri

XVI. yüzyılın ortalarından itibaren Osmanlı merkezî idaresi, Avrupa'da gelişen askerî teknoloji ve savaş taktiklerini bertaraf edebilmek için çözüm yolları arıyordu. Bunun için ilk plânda, merkezî ordunun sayıca arttırılması yoluna gidilmiştir.²⁸³ Bu da, daha fazla kapıkulunun beslenmesi ve techizi anlamına geliyordu. Kapıkullarının arttırılmasına paralel olarak, taşradaki ümerânın da kapı halkı sayısını arttırdıklarını görmekteyiz. Kapı halkının arttırılması, her ne kadar sayıca azalan tımarlı sipâhînden meydana gelen boşluğu gidermeye yönelik ise de, ümerânın özellikle siyasal nüfuzunu arttırarak önemli devlet görevlerini elde etme gayesi, onları böyle bir tasarrufa yöneltiyordu.

Levent ve suhtelerin, XVI. yüzyılda asâyişi bozucu eşkıyalık hareketlerine girişmelerinin önüne geçilmesi, ehl-i örfün alacağı tedbirlere bağlıydı. Bu çerçevede güvenliği sağlama ve suçluları yakalama hareketine kalabalık kapı halkıyla iştirak edilmesi, reâyâ ile aranının açılmasına zemin hazırlamıştır.²⁸⁴ Çünkü haddinden ziyade bir grubu oluşturan levent ve sekbanların, ihtiyaçlarını karşılamak için halka çeşitli salmalar yüklenmesi, onları maddeten sıkıntıya koymuş ve hayatından bezdirmiştir. Bu dönemde ümerânın kanun dışı tekâlifini ve zulümlerini önlemek için merkezî idare tarafından Adaletnameler neşredilmiştir. Adaletnamelerde suçlanan ümerâ kesimi, vüzerâ, beylerbeyi ve sancakbeylerinin adamları yani voyvada ve subaşılar, kethüda, kadı, naip ve tımarlı sipâhîler olarak belirtilmiştir.²⁸⁵

Sicilimizde bulunan sekiz adet belgenin konusunu, reâyânın, askerî kesimin görevlerini suistimâlleri sebebiyle merkeze yapmış oldukları şikâyetler ve bu suistimâllerin önlenme istekleri oluşturmaktadır. Bu şikâyetlere karşılık, merkezî idare

²⁸² BŞS 692 / 51a.

²⁸³ Kunt, Sancaktan Eyalete, s. 109.

²⁸⁴ Akdağ, "Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası", s. 243.

²⁸⁵ İnalçık, "Adaletnameler" Belgeler Türk Tarih Belgeleri Dergisi II/3-4 Ankara 1967, s. 83-84.

tarafından emir ve fermânlar gönderilerek, kadıların uyarıldığı görülmektedir.²⁸⁶ Bu hususla ilgili bir kayıta, Bursa'daki Haremeyn-i Şerifeyn vakıf yerlerinin kadılarına fermân gönderilerek, vilâyet kadılarının bu bölgelerdeki reâyâ muaf olduğu halde, haksız kazanç için avâriz-ı divâniye ve tekâlif-i örfiye vergilerinden muaf olmadıklarını bildirdikleri, halktan kürekçi, buğday ve arpa alarak rencide ettikleri belirtilerek önlenmesi istenmiştir.²⁸⁷

Kadılar haricinde, timarlı sipâhîler ve subaşılar da, reâyâyâ haksız suçlamalarda bulunup, hakim kararı olmadan onları cezalandırma yoluna gitmeleri sebebiyle reâyâ tarafından şikâyet edilen askerî grup içinde yer almaktadır.²⁸⁸ Sicilimizde bu husus ile ilgili bir kayıta, Hızır isimli şahıs mahkemeye gelerek, Bigadiç kazasında bulunan Haydar subaşının bu bölgedeki bazı kimseler ile anlaşarak, hapisten kaçan İbrahim'e kefil olduğuna dair haksız suçlamada bulunduğunu ve kendisinden de 2100 akçe aldığını bildirmiştir. Buna karşılık 1001 (1593) yılında Balıkesir, Biga kadılarına gönderilen fermânda, Hızır isimli şahsın şikâyetinin araştırılması ve belirtildiği gibi ise, parasının geri alınması bildirilmiştir.²⁸⁹ Yine başka bir fermân kaydında, Şeyh Lütfullah Zâviye Vakfının câbisinin, sancakbeği adamlarının 10-15 nefer atlı ile gelerek reâyâdan yem, yemek, koyun, kuzu, arpa ve saman aldıklarını, ayrıca vakıf köyün'den toplanan vergilere de subaşılardan müdahale ettiklerini bildirdiği belirtilerek, bunun önlenmesi istenmiştir.²⁹⁰

Sicilimizde ayrıca, asâyişi bozucu hareketler haricinde bazı bölge reâyâsının kendi güvenliklerini sağlamak için almış oldukları tedbirler de, asâyiş konusu içinde mütalaa edilebilir. Subaşılar bilindiği gibi, buldukları bölgelerin asâyişini sağlama ve suçluların yakalanması gibi güvenlik konularında önemli bir yere sahiptirler. Bu görevlerini de, bir devlet görevlisi olarak yerine getiriyorlardı. Ancak incelediğimiz belgelerden anlaşıldığı üzere, güvenliği sağlayan subaşılar haricinde daha küçük bölgelerin korunması için özel koruma görevlilerinin tutulduğunu da görmekteyiz. Balıkesir'de bu dönemde üzüm bağlarını haramiden ve hırsızdan korumak için bağların

²⁸⁶ BŞS 692 / 129a, 220a.

²⁸⁷ BŞS 692 / 220a.

²⁸⁸ BŞS 692 / 45a, 120d, 131a, 169a, 218a, 221a.

²⁸⁹ BŞS 692 / 218a.

²⁹⁰ BŞS 692 / 131a.

ahalisi tarafından bekçiler kiralanmıştır.²⁹¹ Belgelerde kira miktarları belirtilmemekle birlikte, bağların haracı kadar olduğu bildirilmektedir. Ayrıca, bağların güvenliği için kiralanmış olan bu bekçilere deştbanlık görevi de verilmiştir. Deştbanlık görevi alan bekçiler, bağlara giren başıboş hayvanları tuttuklarında, belirli bir miktar cerime (âdet-i lâzime) aldıktan sonra sahiplerine teslim edeceklerdi.²⁹²

D) TİCARÎ, İKTİSÂDÎ ve ZİRÂÎ ALANLARDAKİ FAALİYETLER

Osmanlı Devleti'nde ticaret yolları, İstanbul şehri merkez olmak üzere Anadolu'da ve Rumeli'de sağ kol, sol kol ve orta kol olmak üzere üç ana kol halinde uzanmaktaydı. Bu ana kollar da birbirine tâli yollarla bağlanmıştır.²⁹³ Balıkesir şehrinin de, bulunduğu coğrafi konum dolayısıyla bu tâli yollar içinde olduğunu görmekteyiz. Nitekim bu hususta, asâyiş konusunda ele aldığımız belgelerin birinde tüccar tâifesinden Süleyman'ın Balıkesir'de katledilerek, eşyalarına el konulması, yine başka bir belgede de Balıkesir'den geçen Nurullah isimli bir tüccarın para ve eşyalarının çalınması ile ilgili olay Balıkesir şehrine uğrayan bu yol sistemi hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Buna göre, Germiyan (Kütahya)'dan gelen tüccarlar Balıkesir şehrine uğrayarak buradan Bursa'ya geçmekteydiler.²⁹⁴ Robert Mantran bu yolu, Burdur ve Afyon üzerinden gelip Antalya, Manisa, Balıkesir şehirlerinden geçerek Bursa'ya ulaşan İzmir yolu olarak ifade etmektedir.²⁹⁵

Ayrıca, kara ticareti haricinde Balıkesir'in deniz ticaretinde de önemli bir payı bulunmaktaydı. Edremit şehri, Anadolu kıyısında başkentle en fazla ilişkisi olan

²⁹¹ BŞS 692 / 67c, 68a, 68b.

²⁹² BŞS 692 / 68c, 114f.

²⁹³ Anadolu'da sağ kol, Üsküdar-Eskişehir-Konya-Adana-Antakya yolu ile Halep ve Şam güzergâhını takip eden Hac yolunu; orta kol, Üsküdar-Gebze-İznik-Bolu-Tosya-Merzifon-Tokat-Sivas-Hasan Çelebi-Malatya-Harput-Diyarbakir-Nusaybin-Musul-Kerkük güzergâhını takip eden Bağdat-Basra yolunu; sol kol, orta kolla Merzifon'a kadar aynı güzergâhını takip ederek, buradan Lâdik-Niksar-Karahisar-ı Şarki-Kelkit-Aşkale-Erzurum yoluyla Hasankale'den bir kol Kars, diğer kol ile de Tebriz'e ulaşırdı. "Y. Halaçoğlu, XIV.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı, s. 148.

²⁹⁴ Bu konu ile ilgili incelediğimiz belgelerde Balıkesir'in ticarî ulaşımındaki yerinin yanında, tüccarlar vasıtasıyla şehre giren malları da tesbit edebilmekteyiz. Meselâ, Germiyan (Kütahya)'dan Bursa'ya giderken Balıkesir'e bağlı, Aişe Bacı Köyü'nde katledilen tüccar Süleyman'ın yanında altmış kıt'a astar bulunurken, tüccar Nurullah'ın çalınan eşyaları arasında büyük kaliçe, çatma altınlı yorgan, Yemeni yorgan, katibî yakalı ferace, kırmızı kilim, Bağdadî kaftan, ak tafta peşkir, bez, dülbend, Halep boğçası, don, kuşak, gömlek, Acem çarşafı ile yirmiyüç altın, elli guruş ve kırk padişâhî ile bir miktar hurda akçeden oluşan nakit paraları bulunmaktadır. "BŞS 692 / 74a, 112a".

²⁹⁵ Robert Mantran, "XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında İstanbul Kurumsal, İktisadî, Toplumsal Tarih Denemesi II", (Çev. M. Ali Kılıçbay-Enver Özcan), Ankara 1990, s. 83.

limanlardan olma özelliğine sahipti.²⁹⁶ Nitekim sicilimizde, saray mutfağının ihtiyacı için Balıkesir'den istenilen buğday ve nohudun payitahta ulaştırılması için Edremit Limanı'ndan yükleme yapılmış olabileceği düşünülmelidir.

Bu genel bilgilerden sonra Balıkesir'deki ticarî, iktisâdî ve zirâî alanlardaki faaliyetleri sici kayıtları çerçevesinde aşağıdaki başlıklar altında inceleyebilmekteyiz.

1) *Alım - Satım*

Sicilimizde alım-satım konusu ile ilgili mahkemeye intikal eden, 26 kayıt²⁹⁷ bulunmaktadır. İncelediğimiz bu kayıtlarda dükkan, menzil, ev, değirmen, dam, çardak, bağ, tarla ve hayvan gibi gayr-i menkûllerin satışının yapıldığını görmekteyiz. Bu mülk satışları ile ilgili olarak, mahkemeye yapılan başvurulardan anlaşıldığı üzere, bir mülk satılırken satışa konu olan mülkün sınırları, fiyatı mülkü satan ile alan arasında görüşülüp karara bağlandıktan sonra, kadı tarafından satış hücceti verilmektedir.

Bir satış hüccetinde, mülkü satan ve alan kişi ile, bazen mülkü alan kişinin bazen de satan kişinin mahkemece tescil edilen vekilinin ismi de bulunmaktadır. Yine söz konusu hüccete nazaran, satıcı, alıcı veya vekillerinin mahkemeye yaptıkları başvurulardan sonra, satılan mülkün yeri, ayrıntıları ile tarif edildiği gibi, varsa diğer eklenti ve özellikleri ile fiyatı da belirtilmekteydi. En sonunda mülkü satan kişi, mülkün değeri olan parayı alıcıdan aldığını, mülkün yeni sahibine ait olduğunu ve kendisinin de mülkle bir ilgisinin kalmadığını beyan etmekte, alıcı da satan kişinin bu beyanını mahkeme huzurunda doğrulamaktaydı. Sicilimizde alım-satım konu olan gayri menkûllerin dağılımı, aşağıdaki tablodaki gibidir.

²⁹⁶ Mantran, a.g.e, s. 91

²⁹⁷ BŞS 692 / 2a, 2b, 3b, 8a, 9b, 22b, 22c, 23b, 27d, 31b, 32d, 34d, 36f, 38b, 64b, 67a, 76e, 81a, 87a, 88b, 105b, 106b, 106c, 117c, 125b, 239c.

Tablo 8. Alım-Satıma Konu Olan Gayri Menkûllerin Belgelere Dağılımı

Gayr-i menkûller	Adedi / Miktarı
Dükkan	2
Menzil	6
Ev	2
Değirmen	3
Dam	1
Çardak	1
Bağ	2
Tarla	1
Hayvan	3
Boş avlu	1
Toplam	22

Tabloda belirttiğimiz gayri menkûllerin dışında ayrıca, 5 adet belgede de attar dükkanı eşyası, bakır ve lök²⁹⁸ gibi malların satışı bulunmaktadır. Sicilimize intikal eden kayıtlara göre menzil, ev ve çevresindeki dam, çardak, tarla gibi tamamlayıcı unsurlardan oluşan aynı zamanda, insanların yaşamasına tahsis edilen mekânlar bütünü anlamındadır. Sicilimizde satışı yapılan menzillerden ilkinde, ev ile beraber dam tamamlayıcı unsur olarak gözükmektedir,²⁹⁹ ikincisinde bir ev ile tarla tamamlayıcı unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.³⁰⁰ Ancak, bu belgeler dışında satışı yapılan menzillerin eklentilerinin belirtilmediği belgeler de bulunmaktadır.³⁰¹ Bazen menzil ile ev, birbirinin müterâdifî gibi kullanılmaktadır. Şayet bu gibi eklentiler yok ise, o takdirde ev ve çevresindeki eklentilerden meydana gelen veya sadece oturlan evden ibaret olan iki mesken tipinden söz edebiliriz.

²⁹⁸ “Lök; kireç, yumurta akı, pamuk ve zeytin yağının karıştırılmasından elde edilen kırılmış çanak ve çömleri, künkleri yapıştırmakta kullanılan bir macundur.” TDK Türkçe Sözlük II, Ankara 1988, s. 970.

²⁹⁹ BŞS 692 / 3b.

³⁰⁰ BŞS 692 / 27d.

³⁰¹ BŞS 692 / 87a, 106c, 177c.

Sicilimizde menzil satışı ile ilgili olarak bulunan 6 kayıta, satış ikrarı dışında 2 kayıt, vasinin menzil satış izni ve vârislerden birinin miras kalan menzildeki hissesini satmış olduğunu belirtmesi amacıyla hüccet verilme isteği ile ilgilidir.³⁰²

Sicilimizde bulunan belgelerden, tarla satışlarının alım-satıma konu olan diğer menkûl ve gayri menkûllerden farklı olduğunu görmekteyiz. Osmanlı kanunnâmeleri, tarımsal toprakların büyük bir kısmını meydana getiren tahıl ekim arazileri ile, çayırları, otlakları ve köylülerin tarıma açtığı toprakları mirî arazi olarak kabul etmiştir. Mülkiyeti devlete ait olan bu arazilerin reâyâyâ verilmesi ise, tapu sözleşmesi ile olmaktadır.³⁰³ Tapuya bağlı tasarruflarda, gerçek anlamıyla mülkiyetin unsurları olan bazı temel haklar dışarıda bırakılmıştır. Bu topraklar üzerinde kiracı niteliğinde olan reâyâ, toprağı işleyip vergisini ödemesine rağmen, toprağını satamaz, bağışlayamaz, vasiyet edemez, bağ veya meyva bağçesine dönüştürme yada buraya bina etmek sûretiyle özgün kullanımını değiştiremezdi.³⁰⁴ Ancak bununla birlikte, Osmanlı arazi hukuku reâyâyâ ferağ hakkı gibi bazı ayrıcalıklar da vermiştir. Reâyâ ferağ ile, arazisini yalnızca tasarrufu olmak kaydıyla, yetişkin oğullarına veya bir yabancıya devredebilmekteydi.³⁰⁵ Bu açıklamalar çerçevesinde sicilimizde satışa konu olan tarlaların alım satımının aslında tasarruflarında el değiştirme olduğu şüphesizdir. Böylece ev satılırken tamamlayıcı unsuru sayılan tarlanın tasarruf hakkı da yeni sahibine devrediliyordu.³⁰⁶

Sicilimizde alım-satım için mahkemeye intikal eden belgelerden anlaşıldığı üzere, müslim-gayri müslim ayrımı yapılmamıştır. Ayrıca satışa konu olan mülklerden altı tanesinin kadınlar tarafından alınıp satılması, bu dönemde kadınların da iktisadî açıdan söz sahibi olduklarını göstermektedir.

Mülk satışlarında, aile fertleri arasındaki alışverişlerin önemli bir yeri olduğunu görmekteyiz. Nitekim kayıtların ikisi eşler arasında,³⁰⁷ diğer ikisi de kardeşler arasında yapılan mülk alım-satımı ile ilgilidir.³⁰⁸ Özellikle eşler arasında yapılan alım-satımlar, satılan mülkün değeri itibari ile dikkat çekicidir. Karı-koca arasında gerçekleşen alım-

³⁰² BŞS 692 / 106, 117c.

³⁰³ İnalçık, Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi I, (1300-1600), s. 151.

³⁰⁴ İnalçık, a.g.e, s. 153.

³⁰⁵ Halil İnalçık, "Köy, Köylü ve İmparatorluk", Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi, İstanbul 1993, s. 13.

³⁰⁶ BŞS 692 / 27d.

³⁰⁷ BŞS 692 / 27d, 105b.

³⁰⁸ BŞS 692 / 106b, 106c.

satımlardaki fiyatları ile belgelere akseden bu türden satış değerlerini karşılaştırdığımızda, en yüksek fiyatların karı-koca arasında yapılan alışverişlerde görürüz. Sicilimizde ev satışı ile ilgili bir kayıta, bir ev 1200 akçeye satılmış iken, karı-koca arasındaki bir ev satışı 6000 akçe olarak gösterilmiştir. Bu miktar, eklentileri bulunan menzil satışlarından bile fazladır. Belgelerde geçen menzil fiyatları 1300-2110 akçe arasında değişmektedir. Karı-koca arasındaki ev alım-satımında muhtemelen, miras kaygısı önemli rol oynamış olabilir.

2) Alacak – Borç

Sicilimizde mahkemeye intikal eden hususlar içerisinde, önemli bir orana sahip olan konulardan biri de, alacak-borç konularına aittir. Bu konu ile ilgili sicilimizde bulunan 55 belge içerisinde, borçlanma akitleri, alacak-borç anlaşmazlıkları, alacaklıların ve borçluların durumlarını mahkemede ikrarları ve borçlu olanların ödemelerine ait bildirimler bulunmaktadır. Bu tasnife göre, içerisinde borçlanma akitlerine ait olan belgeler daha fazladır ve çoğunlukla Arapça yazılmıştır. Bu belgelerde alacakların adı, borçlunun adı, borç miktarı ve borcun ne kadar süre sonra ödeneceğine dair bir hüküm yer almaktaydı.³⁰⁹ Bu hususta vereceğimiz örnekler, konuyu iyice belirli hali getirecektir. Kayıtlardan birinde, Tarhala kazasına bağlı Musa Kocalu Köyün'den Şemseddin Efendi, defterdar Mehmed Efendi'den onüç gün vade ile 22000 akçe borç aldığını ve borcunu belirtilen sürede ödeyeceğini belirtmiştir.³¹⁰ Bu kayıta olduğu gibi, borçlanma akitlerinde, borcun ödeneceği tarihin kayıt altına alınmasının, borçluların lehinde bir tedbir olduğu anlaşılıyor. Çünkü alacaklı olan taraf, mahkemeye, gününden önce başvurarak, alacağını talep edebilmekteydi.³¹¹ Böyle bir durumda, borçlu taraf süresinin dolmadığını belirterek, borcunu erteletebilmekteydi. Mesela, bununla ilgili olarak zabtedilen bir kayda göre; Nasuh b. Mustafa, İsmail b. Abdullah'a 2500 akçeye sattığı bağın değerini istediğinde, İsmail b. Abdullah iki ay daha vadesi olduğunu bildirerek ödeme yapmamıştır.³¹²

³⁰⁹ BŞS 692 / 27e, 27g, 27h, 29d, 29e, 31c, 32a, 32b, 36d, 36e, 37a, 38a, 39e, 39f, 43b, 43c, 44b, 61d, 69c, 69d, 70a, 72d, 72e, 73a, 73b, 74c, 75a, 75b, 76a, 76b, 76c, 76d, 77a, 77b, 79c, 80c, 101c, 114c.

³¹⁰ BŞS 692 / 4a.

³¹¹ BŞS 692 / 32c, 36c, 62c, 64c.

³¹² BŞS 692 / 12a.

Borçlular, borçlarına karşılık para yerine alacaklı tarafın kabulü halinde mal da verebilmekteydi. Nebi b. Mustafa mahkeme huzurunda, Çadircı Hasan Beğ b. Gülabi'ye olan 1100 akçelik borcuna karşılık, bu miktar değerinde bir bağ verdiğini ve Hasan Beğ'in de bu bağ kabul ettiğini bildirmiştir.³¹³ Bu bölgede belirttiğimiz aksine durumlar da olmuştur. Alacaklı taraf alacağına karşılık borçlunun mallarına haberi olmadan el koyabilmiştir. Bununla ilgili bir kayıta, Ermenak Kazâsı'na bağlı İznebolu Köyü'nden Abdi b. Mustafa mahkemede, El-hâc Nurullah b. Ali'ye emanet olarak bıraktığı 8 adet Ermenak dülbendini geri vermediğini bildirerek, dava etmiştir. El-hâc Nurullah ise, sorgusunda şahitler huzurunda, Abdi b. Mustafa'nın kendisine 330 akçe borcu olduğunu kanıtlayarak, borcuna karşılık üç dülbendini aldığını ve diğer beş dülbendin de kendisinde olduğunu belirtmiştir.³¹⁴

Sicilimizde, alacak-borç başlığı içinde incelediğimiz diğer konulardan biri de, alacaklı ve borçlu taraflar arasında yaşanan anlaşmazlıklardır. Borçlu taraf bazen, mahkemede alacaklı tarafın “borç ikrarını” inkâr yoluna gidebilmekteydi.³¹⁵ Borçlu taraf, borcunu ödemedi vefat ettiğinde bu anlaşmazlık, vârisler nezdinde devam etmiştir. Vârislerin alacaklılar tarafından dava edilmesi bu hususu açıklamaktadır. Bu hususla ilgili bir kayıta, Okçukara Mahallesi'nde oturan Hasan Halife b. Hızır, mahkemede Kepsud Kazâsı'na bağlı Kürkcüler Köyü'nden Mehmed b. Mustafa'ya müteveffa babasının kendisine 5700 akçe borcu olduğunu iddia ederek, ödenmesini istemiştir. Mehmed b. Mustafa, Hasan Halife'nin bu iddiasını önceleri kabul etmese de, daha sonra kabul ederek bu borcunu ikrar ettiğini görmekteyiz.³¹⁶ İncelediğimiz bu belgelerin bazılarında, vârisleri temsil eden vasiler de anlaşmazlık sebebi ile, alacaklılar tarafından dava edilebilmiştir.³¹⁷

Alacak-borç sebebiyle ilgili anlaşmazlıklara sebebiyet vermemek için, borçlu taraflar borçlarını ödediklerinde bunu mahkemede tescil ettiriyorlardı. Nitekim bununla ilgili bir kayıta, Belviran kasabasında oturan Hoca Lütfullah b. Yusuf, Hacı Ali b. Ali

³¹³ BŞS 692 / 27a.

³¹⁴ BŞS 692 / 73/b.

³¹⁵ “Hacı Nurullah b. Hacı Ali, Hacı Mustafa . Hacı Hamza'ya faizsiz olarak verdiği 15 akçeyi geri istediğinde Hacı Mustafa bunu inkar etmiştir.” BŞS 692 / 66b, 147b.

³¹⁶ BŞS 692 / 80a.

³¹⁷ BŞS 692 / 110b, 110c, 110d.

b. Mehmed'in kendisine olan 300 guruş borcunu ödediğini, şâyet bu konuyla ilgili dava ederse, bunun dikkate alınmamasını bildirmiştir.³¹⁸

Sicilimizde alacaklılar ve borçlular arasındaki bu borç akitleri ve anlaşmazlıkları haricinde eşler ve ortaklar arasındaki alacak-verecek konularının da mahkemeye yansıdığı görülmektedir.³¹⁹

Alım-satım konusunda belirttiğimiz gibi, aile içinde eşler ayrı olarak mal varlığına sahip olabilmekteydiler. Bu mallarını da istedikleri gibi tasarruf edebilmişlerdir. Dolayısıyla, birbirlerinin izni olmadan karşılıklı olarak mallarına, paralarına el koyamamaktaydılar. Sicilimizde bu husus ile ilgili, Balıkesir ve Bigadiç kadılarına gönderilen bir fermân bulunmaktadır. Fermânda, Şaban isimli bir kişi, Divân-ı Hümâyûn'a yaptığı başvuruda, 2000 akçesinin izni olmaksızın eşi Kadınşah tarafından alındığını belirtmiş ve olayın soruşturulması istenmiştir. Yine aynı fermânda, olay anlatıldığı gibi ise, bir an önce belirtilen bu miktarın Kadınşah'tan geri alınması istenmektedir.³²⁰

3) İcar

Mülklerin, sahipleri tarafından tasarruf edilme şekillerinden biri olan icar (kiraya verme) konusu ile ilgili sicilimizde, 3 belge bulunmaktadır. Bu belgeler, kiralanan mülklerin bir nevi kira sözleşmesi niteliğindedir.³²¹ Şehirde mahkemeye, kiralama amacıyla yapılan başvurularda, mülkün sahibi, kiralayan kişi, kiralanan süre ve kira miktarı bildirilerek kaydedilmekteydi. Ayrıca mal sahibinin, malını kiraya verdiği ve kiralayan kişinin de bu malı, kiraladığına dair beyanları da bulunmaktaydı. İncelediğimiz belgelerde kiraya verilen yerler içerisinde ticarî kazanç sağlayan dükkanlar bulunmaktadır. Kira miktarları ise şu şekildedir.

Attar dükkânı, içindeki eşyaları satıldıktan sonra yıllığı 720 akçeye, kasap dükkânı 700 akçeye, yağhane ise 6750 akçeye kiralanmıştır.

³¹⁸ BŞS 692 / 116b.

³¹⁹ BŞS 692 / 100a, 103a, 143a.

³²⁰ BŞS 692 / 143a.

³²¹ İcar konusu ile ilgili olarak bkz, BŞS 692 / 25d, 31b, 66c.

4) *Esnaf*

Osmanlı Devleti'nin iç ticaret ve sanâyi kesimleri esnaf birlikleri halinde teşkilatlanmıştır. Esnaf, sınıflar ve iş kolları anlamına gelmektedir. Küçük ticaret erbâbı ve zanaatkarlardan oluşan esnaf, hem iş kolları ile ilgili hammaddeyi işleyerek üretim yapmakta hem de bunların satışı ile meşgul olmaktadır.³²²

Her esnaf birliği kendi içerisinde hiyerarşik bir yapıya sahipti. Mertebelendirmenin aşağı derecelerinde çıraklar, kalfalar ve ustalar, daha üst seviyelerde ise; şeyh, nakib, duacı, çavuş, yiğitbaşı ve kethüda yer alıyordu.³²³ Bir esnaf teşekkülüne ilk katılanlar iş yerini, diğer çırak ve kalfaları öğreninceye kadar küçük hizmetlerde bulunurdu. Bunları öğrendikten sonra da, dükkânda çalışmaya başladılar.³²⁴ Bütün esnaf birliklerinin en üst makamını ise, buldukları bölgelerin kazaî, mülki ve beledi başkanı olan kadı oluşturmaktaydı. Dolayısıyla, esnaf teşkilâtının idaresinde de kadının önemli görevleri bulunmaktaydı. Esnafın seçtiği şeyh başkanlığındaki heyet üyelerini tayin ve azletmek, esnafı murakebe etmek, aralarındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak, şehre giren ziraât mahsulleri sicile kaydetmek, kanun ve nizamlara aykırı hareket eden esnafı cezalandırmak ve şehirdeki esnaf miktarını ayarlamak kadının bu görevleri arasındaydı.³²⁵ Sicilimizdeki belgelerden anlaşıldığı üzere, şehirde faaliyet gösterecek esnaf adayı, muhtemelen ilgili esnaf grubunun şeyhi tarafından teklif edilir ve bu teklif kadı tarafından tescil edilirse esnaflık süreci başlardı. İncelediğimiz belgelerde, kadı tarafından esnaflıkları tescil edilen Kasap Ramazan Efendi,³²⁶ Sucu Mehmed bin Seydi Ali,³²⁷ Sığır kasabı Süleyman bin Abdullah,³²⁸ ve bakkal Hacı Mustafa bin Hacı Salih'in³²⁹ tayin kayıtları bulunmaktadır. Sicilimizi incelediğimizde, Balıkesir'deki esnaf gruplarını aşağıdaki tabloda olduğu gibi tesbit edebilmekteyiz.

³²² Ahmet Tabakoğlu, “*Türk İktisat Tarihi*”, İstanbul 1986, s. 404.

³²³ Kütükoğlu, “*Osmanlı İktisadi Yapısı*” s. 475.

³²⁴ Tabakoğlu, a.g.e., s. 404.

³²⁵ Tabakoğlu, a.g.e., s. 406.

³²⁶ BŞS 692 / 238a.

³²⁷ BŞS 692 / 242a.

³²⁸ BŞS 692 / 242g.

³²⁹ BŞS 692 / 242f.

Tablo 9. 1591-1594 Yıllarında Balıkesir Şehrindeki Esnaflar

ESNAFLAR	
Attar	Habbaz
Bakkal	Helvacı
Balıkçı	Kalburcu
Bennâ	Kasap
Çarıkçı	Kazgancı
Çölmekçi	Mücellid
Debbağ	Nalbant
Değirmenci	Paşmakçı
Dellak	Sabuncu
Derzi	Sucu
Divarcı	Zafrancı

Tesbit ettiğimiz esnaf grupları, Balıkesir'in bu dönemdeki üretim tüketim faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Buna göre, üretime konu olan tesisler arasında sabunhane ve yağhane ilk sıraları almaktadır. Bunları, debbağhane izlemektedir. Osmanlı merkezî idaresi, halk ve ordunun ihtiyacı olan eşyalarda kullanılan derinin bulunmasında sıkıntı çekilmemesi için, çoğu zaman deri ihracına yasaklar koyarak derilerin debbağ esnafının elinde toplanmasını sağlamıştır.³³⁰ Debbağ esnafı da, bu derileri aldıktan sonra bazı kimyevî muamelelerle deriyi kullanılabilir bir hale getirirlerdi. Yine bu deriler de, üretimleri deriye bağlı esnaflar elinde, çeşitli eşyalar yapılarak şekillendirilirdi. Meselâ çarıkçılar,³³¹ bu esnaf gruplarından biridir. Bunların dışında babuçcu esnafından da söz edilmektedir. Osmanlı merkezî idaresinin esnaf gruplarının ürettikleri malları pazarlamaları hususunda ihtisap kanunlarını vücuda getirdiğini görmekteyiz. Selçuklular zamanından itibaren devam ettirilen bu uygulama, Osmanlı Devleti döneminde oldukça geliştirilmiştir. Buna göre; esnaf grupları büyük şehirlerdeki çeşitli pazarlar ile kurulan kapalı ve açık çarşılarda, vakıflar tarafından inşa ettirilen dükkânlarda faaliyet göstermişlerdir. Yalnız büyük şehirlerde değil, taşra

³³⁰ Kütükoğlu, "Osmanlı İktisadî Yapısı", s. 635.

³³¹ BŞS 692 / 74/1

şehirlerinde de, bu çarşıların küçük modelleri bulunmaktaydı.³³² Sicilimizde, bu dönemdeki Balıkesir esnafının ve halkın alış-veriş yapması için kurulmuş olan üç çarşının bulunduğunu görmekteyiz. Bunlar Attarlar Çarşısı³³³, Tahte'l kale³³⁴ ve Kefşkerli Çarşısı'dır.³³⁵ Çeşitli esnaf grupları, bu çarşılarda faaliyet göstermekteydiler.

Dükkânlar dışındaki açık pazar yerlerinde faaliyet gösteren esnaf da, kadılarından izin almak zorundaydı. Bu hususla ilgili bir kayıta, Bektaş bin Halil isimli bir kişinin pazar günü Tahte'l kalede pazarcılık yapabileceğine kadı tarafından icâzet verilmiştir.³³⁶ Yine başka bir kayıta, Abdurrahman bin Ali'nin bir dükkandan yemiş alıp satabileceğine dair mahkemece izin verildiği görülmektedir.³³⁷

5) *Narhlar*

Narh, bir mal veya hizmet için ilgili resmi makamların tesbit ettiği fiyattır.³³⁸ Osmanlı merkezî idaresi, halkın refahının sağlanması amacıyla bu müesseseye büyük önem vermiştir. Narh tesbit etme işi, adlî mercilere bırakılmıştır. Bununla birlikte, üretici ve tüketici grupları da narh tesbitini istemek amacıyla idarî makamlara başvurabilmekteydi. Genel olarak narh tesbitini isteyen grup, maddî imkânları sınırlı olan nüfus kitlesi olmaktadır. Bu nedenle, narhların çoğunlukla tüketici tabakasını korumak için alınan bir tedbir olduğunu söyleyebiliriz.³³⁹ Narh tesbiti, kadıların başkanlığındaki ilgili esnafın şeyh, kethüda, yiğitbaşı, ehl-i hibre gibi yönetici ve uzmanlarıyla halkın temsilcilerinden oluşan bir heyet tarafından yapılmaktaydı. Esnafın narh için idarî makamlara başvurması durumunda ise, heyet huzurunda “çaşni tutma” adı verilen bir üretim süreci meydana getirilmekteydi. Böylece, malın hammadde halinden son halini alıncaya kadar geçirdiği safhalardaki maliyetleri, iş saatleri ve

³³² Tabakoğlu, “**Türk İktisat Tarihi**”, 373.

³³³ BŞS 692 / 31b.

³³⁴ BŞS 692 / 81c.

³³⁵ BŞS 692 / 8a.

³³⁶ BŞS 692 / 81c.

³³⁷ BŞS 692 / 33b.

³³⁸ Mübahat Kütükoğlu, “**Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1640 Tarihli Narh Defteri**”, İstanbul 1983, s. 3.

³³⁹ Halil Sahillioğlu, “**Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1525 Yılı Sonunda İstanbul'da Fiyatlar**” Belgelerle Türk Tarih Dergisi I, İstanbul 1967, s. 27.

ücretler müşahede ile tesbit edilerek, kâr bırakıp bırakmamasına göre bir karar verilirdi.³⁴⁰

Osmanlı Devleti narh uygulamasında, özellikle arz ve talep şartlarını ön planda tutarak, hem üretici hem de tüketici haklarını korumaya çalışmıştır. Halkın zorunlu ihtiyaçlarını temin ederken günlük hayatın lüzumlu elemanlarını kolay karşılayabileceği bir fiyat teminini sağlamaya çalışmıştır.³⁴¹ Büyük enflasyon devirlerinin haricinde, mevsime bağlı olarak değişen yiyecek maddeleri dışındakilerin, narhlarında çok fazla değişiklik yapılmamıştır. Mevsime bağlı olarak değişen fiyatlar ise; başta ekmek olmak üzere et, sebze ve meyveydi. Ekmek fiyatları, harmandan sonra ayarlanır ve ihtiyaç duyuldukça da değişiklik yapılırdı. Özellikle, Ramazan ayını halkın bolluk ve huzur içinde geçirmesi amacıyla idareciler, Şaban ayının sonunda yiyecek fiyatlarına ait narhları tekrar düzenletirlerdi. Ayrıca harp, abluka, seferberlik gibi olağanüstü durumlarla kıtlık, sel, şiddetli geçen kışlar, çekirge istilasası gibi afetler de fiyat tespitlerine sebep olan durumlardı.³⁴²

İstanbul'da fiyatlar tespit edildikten sonra ise, bu yeni fiyatlar örnek olmak üzere taşra şehirlerine gönderilirdi. Ayrıca, taşra şehirlerinden de bilgi vermek amacıyla fiyat listeleri zaman zaman merkeze gönderilirdi. Belirlenen bu fiyatlar, ister tatbik edildiği kazâda verilmiş olsun isterse de merkezden gönderilmiş olsun, İstanbul dışındaki kadılıklarda, kadılar tarafından sicile kaydedilmiştir.³⁴³ Sicilimize kaydedilmiş olan narhlarla oluşan bazı malların fiyatları aşağıdaki gibidir.³⁴⁴

³⁴⁰ Mübahat Kütükoğlu, “Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1640 Tarihli Narh Defteri”, İstanbul 1983, s. 13; Tabakoğlu, “Türk İktisat Tarihi”, s. 322.

³⁴¹ Ziya Kazıcı, “Osmanlılarda İhtisâb Müessesesi”, İstanbul 1987, s. 87.

³⁴² Kütükoğlu, “Osmanlı İktisadî Yapısı”, s. 562-563.

³⁴³ Kütükoğlu, a.g.m, s. 564.

³⁴⁴ BŞS 692 / 234b, 234c, 242a, 242e, 242f.

Tablo 10. 1591-1594 Yıllarına Ait Narhlar

Mallar	Birim miktarı	Fiyatı / Akçe
Helva	Vukıyye	60
Arpa	Kile	280
Mum yağı	Vukıyye	5
Pirinç	Vukıyye	6
Tatlı	Vukıyye	3,5
Sabun	Vukıyye	14

Narh fiyatları belirlendikten sonra, esnafın narha riâyet etmelerini temin etmek amacıyla çarşı ve pazarlar devamlı kontrol altında tutulmuştur. Günlük kontroller muhtesip ile maiyetindeki kol oğlanları vasıtasıyla yürütülmüştür.³⁴⁵ Muhtesip, belediye zabıtası durumundadır. Görevi, kadı tarafından tesbit edilen narh fiyatlarını ve ihtisap kanunnâmelerinde nasıl imâl edilmesi gerektiği tesbit edilen malların, kanunnâmeye aykırı bir şekilde imâl edilmesini yoklamak ve tesbit edildiğinde de suçluları cezalandırmaktır.³⁴⁶ Sicilimizde bu husus ile ilgili bir kayıta, Abdullah isimli bir kasabın sattığı 900 dirhem et muhtesip tarafından tartıldığında, 6 dirheminin eksik olduğu görülmüş, gerekli cezaî işleme dayanak olmak üzere durum zabt altına alınmıştır.³⁴⁷

6) Üretim

Tüccarlar ve esnaf grupları vasıtasıyla şehir içinde gerçekleşen ticaret haricinde, Balıkesir halkının tarım ve sanâyi alanında yapmış olduğu üretimle iktisâdî hayatı canlı tuttuğunu görmekteyiz.

Zirâî alanda arpa, burçak, yulaf ve özellikle de buğday, üzüm ve zeytin şehirde en fazla yetiştirilen tarım ürünlerindedir. Alım-satım ile ilgili kayıtlarda ve terekelerde bağların çokluğu, tarımın daha fazla bu yönde yapıldığını göstermektedir. Balıkesir yakınlarındaki Karayer adıyla bilinen bölge, Ekinli bağ, Keşfi Efendi Kuyusu ve Kazan

³⁴⁵ Kütükoğlu, “Osmanlı İktisadî Yapısı”, s. 565.

³⁴⁶ Sahillioğlu, “Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1525 Yılı Sonunda İstanbul’da Fiyatlar”, s. 38.

³⁴⁷ BŞS 692 / 174b, 177c.

Ağa Deresi yakınlarındaki bölgeler ile Rihleti Kuyusu'ndan Karatepe'ye kadar olan "eski ve yeni bağlar" adıyla bilinen yerler bağların yoğun olarak bulunduğu bölgelerdir.³⁴⁸

Zirâî üretimde üzüm bağlarından sonra, buğday, nohut ve zeytin gibi tarım ürünlerinin geldiğini görmekteyiz. Sicilimizde bulunan bir fermân sûretine nazaran, başta Balıkesir olmak üzere Mihaliç, Aydıncık, Manas ve Kirmastı kazalarında yetiştirilen buğday ve nohut, saray mutfağının ihtiyacını karşılamaktaydı. Zeytin de, bu ürüne dayalı sanâyi tesislerinin hammaddesi olması bakımından önemli bir yere sahipti. Bu cümleden olarak, Balıkesir'de bir yağhane, İvrindi'de de bir sabunhane bulunmaktadır.³⁴⁹

Zirâî üretimin yan kolu olan hayvancılığın da önemli bir yeri vardır. Otlak ve mera ile ilgili kayıtlarla,³⁵⁰ terekelerden³⁵¹ hareketle kırsal kesimlerde koyun, kuzu, keçi, oğlak, bakar, sığır, öküz, dana, inek isimleri altında küçükbaş ve büyükbaş hayvanların varlığını tesbit etmekteyiz.

Köyler dışında şehirde küçük çapta da olsa, hayvancılık yapılmakta ve hayvanların otlatılması için çoban tutulmaktaydı. Çobanlar, hayvanları sabah götürüp otlattıktan sonra, akşam getirerek şehir içine salmaktaydılar.³⁵² Bilindiği üzere hayvancılık, zirâî üretim, et ve süt ürünleri ile dericilik sanâyi açısından da önemli bir yere sahipti. Nitekim Balıkesir'de debbağhanenin varlığı, bu sanâyi koluna bağlı üretimin kaynağını oluşturmaktaydı.³⁵³

Dokumacılık da, şehirde önemli bir uğraş alanıdır. Balıkesir şehri, dokuma sanayiinin belli başlı merkezleri arasında bulunmaktadır.³⁵⁴ Özellikle şehirde, aba dokumacılığı ön plandadır.³⁵⁵ Tereke kayıtlarından hareketle, Balıkesir'de dokunan belli

³⁴⁸ BŞS 692 / 23b, 40a, 67c, 68a, 68b.

³⁴⁹ BŞS 692 / 63a, 66c, 113d, 115c.

³⁵⁰ BŞS 692 / 44c, 45-46a, 47a, 79a, 210a.

³⁵¹ BŞS 692 / 55c, 118c, 159a, 162a, 162b, 184a, 185a, 185b, 186b.

³⁵² BŞS 692 / 116.

³⁵³ BŞS 692 / 2a, Dericiliğin kolları arasında babuçu ve çarıkcılara rastlanmaktadır.

³⁵⁴ "Denizli, Bursa, Balıkesir, Ankara Tosya, Halep, Şam, Bilecik, Amasya, İstanbul Manisa, Hamit, Borlu, Diyarbakir, Tokat, Kastamonu, Karaman, Kayseri ve Selânik şehirleri belli başlı dokuma merkezleridir. "M. Kütükoğlu, "Osmanlı İktisadi Yapısı" s. 626-633; Bu hususta ayrıca bkz. Necdet Sevinç, "Osmanlılarda Sosyo-Ekonomik Yapı", İstanbul 1978, s. 35-42.

³⁵⁵ Kütükoğlu, a.g.m, s. 628; Nitekim tereke kayıtları içinde abaya da rastlanmaktadır. Bkz. BŞS 692 / 175a.

başlı diğer ürünleri kalıçe, kilim, makrama, heğbe, keten ipliği, destmâl, çuval isimleriyle tesbit etmekteyiz.³⁵⁶ Bunlar içinde özellikle çuval önemlidir. Nitekim 22 Şevval 1002 (Haziran 1593) tarihli fermân sûretinde, saray mutfağı ihtiyacı için beşyüz adet çuval siparişi dikkat çekmektedir.³⁵⁷

Bunların dışında mal ve hizmet üreterek mahalli ihtiyaçları karşılayan küçük meslek gruplarını da görmekteyiz. Bakkal, balıkçı, benna, terzi, dellak, divarcı, hamamcı ve kasap gibi hizmet üreten esnaf grupları ile çölmekçi, helvacı, kalburcu ve sabuncu gibi mal üreten esnaf grupları şehir halkının ihtiyaçlarını karşılayarak, üretime katkıda bulunmaktadır.³⁵⁸

E) VAKIFLAR

Vakıf kelimesinin sözlük anlamı, hapsetmek ve alıkoymak olup, hukukî olarak ise bir şeyin intifa hakkının kamu yararına ve Allah'ın kullarına tahsis edilerek, devamlı olarak başkalarının mülkü olmasını engellemek, durdurmak anlamındadır.³⁵⁹ Vakıf müessesesi, VIII. yüzyıl ortalarından XIX. yüzyıl sonlarına kadar süren dönemde, İslâm ülkelerinin içtimaî ve iktisadî hayatında önemli bir rol oynayan dinî-ictimai bir müessese olmuştur.³⁶⁰

Osmanlı Devleti başta olmak üzere, bütün Türk-İslâm Devletleri'nde günümüzün modern devlet anlayışı çerçevesinde, devlet tarafından gerçekleştirilen eğitim, sağlık, kültür ve sosyal alanlardaki birçok kamu hizmeti, vakıflar tarafından yerine getirilmiştir.³⁶¹ Bununla birlikte hiçbir İslâm Devleti'nde, Osmanlı Devleti döneminde olduğu kadar, vakıf sisteminden yararlanılarak ülke zenginliklerinin paylaşılması, âdil devlet yönetiminin kurulması ve erdemli şehirlerin oluşturulması hususlarında aynı başarı gösterilememiştir.³⁶² Bunda, Aşık Paşazâde'nin "dünya halkına

³⁵⁶ BŞS 692 / 118c, 175a.

³⁵⁷ BŞS 692 / 132a, Tereke kayıtları içinde çuvala ilgili olarak ayrıca bkz. BŞS 692 / 175a.

³⁵⁸ BKz. Tablo 10.

³⁵⁹ Ahmet Akgündüz, "İslâm Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi", Ankara 1988, s. 29.

³⁶⁰ Bahaeddin Yediyıldız, "Vakıf" İA XIII, İstanbul 1986, s. 153.

³⁶¹ Hasan Yücel, "Türk Toplumunda Vakıf Aile İlişkisi", *Türkler X* (Edt.H.Celal Güzel ve diğerleri), Ankara 2000, s. 461.

³⁶² Nazif Öztürk, "Osmanlı Döneminde Vakıflar", *Türkler X* (Edt.H.Celal Güzel ve diğerleri), Ankara 2000, s.433-434.

nimetler yediren yoksul doyurucu ve sofrası sahibi”³⁶³ olarak nitelediği Osmanlı hükümdarları ve devlet adamlarının önemli bir yeri bulunmaktadır. Vakıf kurucularının kimliklerine baktığımızda, birinci derecede hükümdarlar, oğulları ve kardeşleri, ikinci derecede vezirler, beylerbeyleri, has ve zeâmet sahipleri gibi vakıf kurma mâli imkânlarına sahip kimseler olduğu görülmektedir. Ayrıca üçüncü olarak, tekkeler, zâviyeler, dergâhlar gibi tasavvuf ocaklarına da vakıf yapılmıştır.³⁶⁴ Özellikle Osmanlı Devleti’nin kuruluş aşamasında, Ö. L. Barkan’ın “kolonizatör Türk dervişleri” adını verdiği dervişler, fethedilen ıssız, çorak bölgelerde kurmuş oldukları tekkeler ve zâviyeler aracılığıyla bu bölgelerin yerleşime açılmasında önemli bir yere sahip olmuşlardır. Fethedilen bölgelerin iskân ve imarını kolaylaştırmaları, Osmanlı padişahları tarafından kendilerine toprak tahsislerini ve buralarda vakıf kurmalarını sağlamıştır.³⁶⁵ Böylece, fethedilmiş olan şehirlerin yenileştirilmesi ve bir Türk şehri haline getirilmesinde vakıf kurumları ve binaları önemli bir yere sahip olmuştur. Ayrıca vakıflar, hem kurulan binalara dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı koruyucu ve sigorta görevini görmüş hem de kurucularının halk gözünde saygınlık kazanmasını sağlamıştır.³⁶⁶

Şehirdeki para vakıfları hariç tutularsa, bir vakfın kurulması için üç aşamanın gerçekleşmesi gerekmektedir. İlk aşamada, kurulacak vakfın fikri tasarımı yapılmaktaydı. Sonra, seçilen amaçlar doğrultusunda “müessesât-ı hayriyye” adı verilen hizmet binaları yapılarak, bu hizmetlerin sürekliliğini sağlamak için gerekli olan gelir kaynakları belirlenmekteydi. Üçüncü aşamada ise, hazırlanan vakfiye, mahkemenin onayına sunulmaktaydı.³⁶⁷ Mahkeme tarafından kurulması tasarlanan vakfa izin verilmesi için, vakfeden (vâkıf) ve vakfedilen mala (mevkûfa) ait bazı şartların da gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Bu şartlara göre; vâkıf, tam eda ehliyetine sahip yani reşid olarak bülûğa ermiş olmalı ve ayrıca hür olmalıdır. Dolayısıyla, çocukların, akıl hastalarının, borçluların ve kölelerin vakıf muameleleri geçerli olmamaktadır. Vakfedilen malın ise; şer’an mal kabul edilen bir özellikte olması gerekmektedir. Buna

³⁶³ Aşıkpaşazâde Ahmet Aşıkî, “Aşıkpaşaoğlu Tarihi” (Yay. Haz. N. Atsız), İstanbul 1992, s. 19.

³⁶⁴ H. Ziya Ülken, “Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği” VD IX, İstanbul 1971, s. 32.

³⁶⁵ Ö. Lütfi Barkan, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I, İstîlâ Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zaviyeler” VD S.2, İstanbul 1942, s. 355.

³⁶⁶ Ülken, Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği”, s. 30.

³⁶⁷ Öztürk, “Osmanlı Döneminde Vakıflar”, s. 434.

göre, denizdeki balık, şer'an mal kabul edilmeyen domuz vakıf konusuna girmemekteydi. Ayrıca vakfedilen mal, vâkıfın mülkü olmalıdır.³⁶⁸ Vakfın geçerliliği için belirtilen bu şartlar sağlandıktan sonra, vakfın idaresi ve işlerin düzenlenmesi ya doğrudan vâkıf tarafından ya da tesbit etmiş olduğu şartlara göre tayin edilen ve nâzır, mütevellî gibi ünvanlar alan vekiller tarafından yerine getirilmiştir. Vakıf idaresinde mütevelliden başka, müderrisler, kayımlar ve imâmlar da bulunmamaktadır.³⁶⁹

Sicilimizde vakıf konusu ile ilgili 69 belge bulunmaktadır. Bu belgelerden 20'si vakıf görevlilerinin tayin berâtı,³⁷⁰ 6'sı vakıf binalarının tamiri³⁷¹, 2'si vakfa gelir getiren binaların kiraya verilmesi³⁷², 3'ü vakıf mütevellisi tarafından vakıf bölgesindeki bir miktar mezraanın mukataaya verilmesi³⁷³, 6'sı yeni kurulan para vakıfları³⁷⁴, 3'ü evlâtlık statüsünde olan vakıf köylerdeki bir takım tasarruflar³⁷⁵, 6'sı vakıf gelirleri ve harcamaları³⁷⁶, 5'i mahallelerin avârız vakıflarına ait nukudun işletilmesi ve vakıftan alınan borç³⁷⁷, 9'u vakıf tasarrufunda ortaya çıkan anlaşmazlık³⁷⁸, 2'si Balıkesir ve çevresindeki Haremeyn-i Şerifeyn reâyâsı³⁷⁹, 3'ü Medine-i Münevvere evkâfı arazisinde tutulan başıboş hayvanlar³⁸⁰, 4'ü de askerî sınıf mensuplarının vakıf bölgelerindeki haksız tasarrufları³⁸¹ ile ilgilidir. Bu belgeler ışığında Balıkesir'deki belli başlı vakıf müesseselerini tarihi tekâmül seyri içerisinde zâviyeler, mescidler, câmiîler, medreseler, Haremeyn-i Şerifeyn Evkâfı ve para vakıfları şeklinde bir sıralamaya tâbi tutabiliriz.

³⁶⁸ Ahmet Akgündüz, “Osmanlı Hukukunda Vakıflar, Hükümleri ve Çeşitleri”, Türkler X (Edt.H.Celal Güzel ve diğerleri), Ankara 2000, s. 449.

³⁶⁹ Fuat Köprülü, “Vakıf Müessesesinin Hukuki Mahiyeti ve Tarihi Tekâmülü”, VD II, İstanbul 1942, s. 24.

³⁷⁰ BŞS 692 / 39d, 49a, 81b, 84a, 120a, 120b, 127b, 130b, 142b, 150a, 155b, 160b, 170a, 178a, 182a, 183a, 190a, 190b, 200b, 217a.

³⁷¹ BŞS 692 / 39a, 39b, 39c, 86a, 87b, 89c.

³⁷² BŞS 692 / 101a, 101b.

³⁷³ BŞS 692 / 18b, 18c, 18d.

³⁷⁴ BŞS 692 / 20a, 109a, 112,b, 127c, 132b, 239a.

³⁷⁵ BŞS 692 / 44c, 45a, 47a.

³⁷⁶ BŞS 692 / 12c, 113a, 126a, 126b, 127a, 141b.

³⁷⁷ BŞS 692 / 13a, 32c, 33a, 141a, 239a.

³⁷⁸ BŞS 692 / 63a, 83a, 104b, 168a, 171a, 194b, 195a, 196a, 200b.

³⁷⁹ BŞS 692 / 61a, 213a.

³⁸⁰ BŞS 692 / 163b, 192d, 194a.

³⁸¹ BŞS 692 / 22a, 130a, 131a, 169a.

1) Zâviye Vakıfları

1a) İne Beğ Zâviyesi Vakfı

İne beğ, I. Murad döneminde subaşılık görevi yapmıştır. I. Kosava Savaşı'ndan (1389) Timur muharebesine (1402) kadar olan dönemde savaflara katılmıştır. Fetret döneminde, kardeşler arasında yaşanan mücadelede Süleyman Çelebi ile birlikte Edirne'ye İsa Çelebi'nin yanına gitmiştir. Şehzâdeler arasındaki savaşta, vefat etmiştir.³⁸² Balıkesir'de adıyla anılan bir zâviye bulunmaktadır. Zaviyenin yakın zamana kadar mevcut olduğu ve medrese olarak kullanıldığı bilinmektedir.³⁸³ Günümüzde ise, zaviyenin bulunduğu yere çarşı dükkânları yapılmıştır. Sicilimizde İne Beğ vakfı ile ilgili üç kayda rastlanmıştır.

Bunlardan birincisi, zâviyenin şeyhi olduğu halde görevini ihmal ettiği gerekçesi ile azledilen İbrahim Halife ile ilgili olup, azledilen bu şeyhin yerine günlük 11 akçeyle ulemâdan Seyyid Hamza zâviye şeyhi olarak tayin edilmiştir.³⁸⁴ İkinci belge, zâviye vakfına gelir getiren ve Balıkesir'de bulunan Kenare ve Taşbazar isimli iki hamamla ilgili olup, 1003/1594 yılında tamir edildiği kaydedilmiştir.³⁸⁵ Üçüncüsü ise, vakfa gelir getiren Taşbazar hamamının müteveli Elhâc Hamza tarafından 1002/1594 yılında günlük 7 akçe ile verilmek kaydıyla Elhâc Hüseyin'e kiralanmasıyla ilgilidir.³⁸⁶

1b) İshak Baba Zâviyesi Vakfı

Sicil kaydımıza göre zâviye, Hacı Gaybi mahallesindedir. Günümüzde ise mevcut değildir. Yer olarak, şimdiki Hükümet Caddesi'nde Zorbalı Hanı olarak bilinen yerin karşısında bulunan dükkanların yerinde olduğu belirtilmektedir.³⁸⁷

Sicil kaydında, evliyadan olan İshak Baba hakkında herhangi bir bilgi bulunmamakla beraber, zâviyenin yanı başında mezarının bulunduğu kaydedilmektedir. Bunun yanısıra, 1001/1592 tarihi itibarıyla zâviyedar olan Küçük Mehmed'in ismi zikredilmektedir. Yine sicilimizdeki bilgilerden, bu zâviyenin etrafının yollarla çevrili olduğu ve zâviyedarların, 40-50 yıldan beri mülkiyet statüsü ile tasarruf etmedikleri

³⁸² Mehmed Süreyya, "Sicill-i Osmani III", (Yay. Haz. Nuri Akbayır), İstanbul 1996, s. 799.

³⁸³ Sevim, a.g.t., s. 288.

³⁸⁴ BŞS 692 / 155b.

³⁸⁵ BŞS 692 / 89c.

³⁸⁶ BŞS 692 / 101b.

³⁸⁷ Sevim, a.g.t., s. 284.

halde, zâviyedar Küçük Mehmed'in zâviyeye ait olan evi, Hacı Hüseyin isimli kimseye satarak bu statüyü bozduğu, mahalle sakinlerinin mahkemeye yapmış oldukları müracaatlarından anlaşılmaktadır. Zâviyenin gelir kaynaklarından bahsedilmemekle beraber, vâkıfın şartlarına aykırı olarak satılan evin arsası üzerine bir yağhane inşa edildiğinden de bahsedilmektedir.³⁸⁸

1c) İzmiroğlu Hamza Beğ Zâviyesi Vakfı

Evlalık statüsünde olan bu vakfın, 1000/1591 tarihli kaydına nazaran vakfın mütevelliliğini 20 yıldır sürdüren Mustafa isimdeki bir kimsenin, görevinin Hamza isimindeki bir şahıs tarafından zorla alındığına dair mahkemeye şikayeti bulunmaktadır. Balıkesir kadısı Mevlânâ İbrahim'in arzıyla, Mustafa'nın yeniden vakfın mütevelliliğine getirildiği anlaşılmaktadır.³⁸⁹

1d) Şerefeddin Paşa Zâviyesi Vakfı

Balıkesir'de bulunan zâviyenin 1002/1594 yılındaki mütevellisi, Mehmed Şah İbn-i Hasan'dır. Sicilimizde, vakfın tâmire muhtaç olduğu belirtilen hamamlarının tamir edilmesi için, vakıf mütevellisi Mehmed Şah İbn-i Hasan'ın başvurusu bulunmaktadır.³⁹⁰

1e) Şeyh Lütfullah Zâviye ve Câmî Vakfı

Zâviye, Hacı Bayram-ı Veli'nin müridlerinden olup, Balıkesir'de sakin olan Şeyh Lütfullah tarafından yaptırılmıştır. Balıkesir'de zâviyenin haricinde, bir de Şeyh Lütfullah Câmî adıyla bir câmi bulunmaktadır.³⁹¹ Câmi bugün de halen ibadete açıktır. Sicilimizde bulunan bir kayıтта, zâviyenin vakıf köyü olan Hilâlce Köyü reâyâsının vakfa ödemiş oldukları vergilerine sancakbeği ve subaşlarının müdahale ettikleri gerekçesi ile vakfın câbisinin yapmış olduğu başvuru bulunmaktadır.³⁹²

³⁸⁸ BŞS 692 / 63a.

³⁸⁹ BŞS 692 / 160b.

³⁹⁰ BŞS 692 / 86a.

³⁹¹ Kemal Ertan, "Balıkesir Camileri", Balıkesir Halkevi Kaynak Dergisi, S.9, Balıkesir 1949, s. 11.

³⁹² BŞS 692 / 131a.

2) Mescit Vakıfları

2a) Ahi Mehmed Mescidi Vakfı

Mescit Hisariçi mahallesindedir. 1152/1739 M'de Yahşi Bey'in oğlu İbrahim Bey tarafından harap halden kurtarılıp yeniden yaptırılmıştır. Bu nedenle, mescit, İbrahim Bey Camii olarak da bilinmektedir.³⁹³ Günümüzde halen kullanılmaktadır. Vakfın mütevellisi bulunan Mevlânâ Alaaddin, mahalle ahalisinin şikâyet ve görüşlerini de göz önüne alarak, bu mescide bir minare yapılması için mahkemeye başvurmuş, mahkemece yapılan tesbitin sonucuna göre, 1592 yılına ait 4807 akçelik zevâid ile müteakip yıla ait elde edilecek zevâid birbirine eklenerek mescide bir minare yapılmasına hükmedilmiştir.³⁹⁴

2b) Dinkciler Mescidi Vakfı

Mescit, Dinkciler mahallesindedir. Hacı Üveys tarafından inşa ettirilen mescit, Tahtalı Mescit adıyla da bilinmektedir.³⁹⁵ 862 H/1452 M yılında yapılan ilk yapı deprem nedeniyle harap olduğu için, tamamen yeniden yapılmıştır.³⁹⁶ Mescidin imâmı bulunan ve mahalle ahalisinin de kendisinden memnun olduğu Hüsam Halife, bir ara görevinden azledilmiş ve yerine Sinan Halife getirilmiştir. Hakkında soruşturma yapılan ve herhangi bir kusur ile kabahatine rastlanmayan Hüsam Halife, 1594 yılında günlük 1 akçe ücret ile yeniden bu mescidin imâmlığına tayin edilmiştir.³⁹⁷

2c) Elhâc Ali Mescidi Vakfı

Bânisinin Hacı Ali Paşa olduğu belirtilmektedir.³⁹⁸ Mescidin banisi bulunan Hacı Ali'nin kızları Fatma ve Meryem'in 1594 tarihli müracaatından anlaşıldığı kadarıyla, mescit bu tarihe yakın bir zamanda inşa edilmiştir. Mescidi inşa ettiren Hacı Ali, 5000 akçe miktarındaki parasını da, kurmuş olduğu bu mescide vakfetmiştir. Ayrıca, bu paranın hangi şartlarda harcanacağını da belirtmiştir. Buna göre vâkıf, ölümü halinde 5000 akçenin yıllık ribhini mescidin imâmı ve mütevellisi bulunan Ebubekir'e

³⁹³ Sabih Erken, "Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler II", Ankara 1977, s. 27.

³⁹⁴ BŞS 692 / 87b.

³⁹⁵ Aynur Durukan, "Balıkesir ve Çevresindeki Türk Dönemi Yapıları", Bitek Kent : Balıkesir, İstanbul 1983, a.g.e., s. 26.

³⁹⁶ Erken, a.g.e., s. 26.

³⁹⁷ BŞS 692 / 130b.

³⁹⁸ Sevim, a.g.t., s. 279.

ruhuna her gün bir cüz-i şerif okuması şartıyla bağışlamıştır. Ancak merhûm Hacı Ali'nin kızları bulunan Fatma ve Meryem, 1594 tarihinde kendilerinin muhtaç durumda olduklarını, dolayısıyla mevcut paradan 2000 akçenin kendilerine verilmesini ihtiva eden talebelerini mahkemeye ilemişlerdir. Mahkeme de verdiği kararda, mevcut paranın 3000 akçesinin yıllık ribhini, tevliyet görevini yerine getirdiği takdirde imâma, geri kalan 2000 akçesinin de muhtaç durumda bulunan Fatma ve Meryem'e verilmesini kararlaştırmıştır.³⁹⁹

2d) Mirza Beğ Mescidi Vakfı

Mescidin bânisi, Candaroğulları'ndan Kasım Bey'in oğlu İskender Bey'dir. Bugün mescide, Aziziye veya Kırımlılar mescidi denilmektedir.⁴⁰⁰ Sicilimizde vakıfta mütevelliyeye olan Fahrünnisa Hatunun görevine, Balıkesir kadısı Mevlânâ Mehmed'in arzıyla 2 akçe zam yapılması ile ilgili 975 (1567) tarihli bir kayıt bulunmaktadır.⁴⁰¹ Bugün adı Aziziye Câmii olarak değişmiştir.

2e) Okçukara Mescidi Vakfı

Bu mescit, Okçukara mahallesindedir. Mescidin bânisi, Okçukara Kadı ismiyle bilinen bir zattır. 1148/1735-1736 yılında mescide minber yaptırılarak burası câmie çevrilmiştir.⁴⁰² 1002/1594 yılında vakfın mütevellisi Elhâc Ahmed'dir. Sicilimizde adı geçen mescidin vakfı ile ilgili 4 belge bulunmaktadır. Bu belgelerin ilki, Balıkesir'de oturan Sunusî b. Mehmed'in mescidin tamiri için vakfettiği ve mütevellî Elhâc Ahmed'e teslim ettiği 2000 akçenin mescidin tamirine harcanması amacıyla mahalle ahalisinin yapmış oldukları başvuru ile ilgilidir.⁴⁰³ İkinci kayıta, mahalle ahalisi 2000 akçenin mütevellî Elhâc Ahmed'e altı yıl önce teslim edildiğini bildirerek, bu süredeki ribhini de istemişlerdir.⁴⁰⁴ Üçüncü kayıt ise, mütevellî Elhâc Ahmed'in mescidi 1002 (1594) tarihinde tamir ettireceğini bildirmesi ile ilgilidir.⁴⁰⁵ Vakıf ile ilgili son kayıt ise, vakfedilen akçelerin mütevellisi olan Abdülkadir yerine, mahalle ahalisinin isteği ile

³⁹⁹ BŞS 692 / 20b.

⁴⁰⁰ Sevim, a.g.t, s. 281-282.

⁴⁰¹ BŞS 692 / 81b

⁴⁰² Sevim, a.g.t, s. 281 (4 dolu dipnot).

⁴⁰³ BŞS 692 / 39a.

⁴⁰⁴ BŞS 692 / 39b.

⁴⁰⁵ BŞS 692 / 39c.

İbrahim b. Hüseyin'in mütevellî tayin edilmesi ile ilgilidir.⁴⁰⁶Günümüzde ise Karesi Mahallesi'nde yer almaktadır.⁴⁰⁷

3) *Câmi Vakıfları*

3a) **Kaya Beğ Câmîî Vakfı**

Hacı Umur Mahallesi'nde yer almaktadır. Câmî, Candaroğullarının Çankırı Kolu beyi olan Kasım Bey'in oğlu ve II. Murad'ın damadı olan Kaya Bey tarafından yaptırılmıştır.⁴⁰⁸ 1915 yılında yeniden yapılracasına onarılmış olduğundan, esas karakterini kaybetmiştir.⁴⁰⁹

Kaya Beğ, Balıkesir'de kendi ismiyle maruf bir mescit inşa ettirmiş, daha sonra bu mescit emr-i âlî ile câmîe tahvil edilmiştir. Ayrıca, Kaya Beğ'in söz konusu mescidin yaşatılması için bir takım gelir kaynakları tahsis ettiği anlaşılmaktadır. Bunlar arasında, Edremit'te bulunan iki bahçe, muhtemelen sonradan vakfedilen Balıkesir yakınlarında yer alan bir mezranın geliri ile Balıkesir'e tâbi Ziyaretli köyünün vergi gelirleri bulunmaktadır. Sicilimizde teferruatlı bir şekilde verilen bu gelir kaynakları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.⁴¹⁰

---

⁴⁰⁶ BŞS 692 / 39d.

⁴⁰⁷ Sevim, a.g.t, s. 28.

⁴⁰⁸ Durukan, a.g.m., s. 152.

⁴⁰⁹ Erken, a.g.e., s. 28.

⁴¹⁰ BŞS 692 / 18b, 18c, 18d, 126a, 126b.

Tablo 11. Kaya Beğ Câmîû Vakfı'nın 1002 (1593) Yılına Ait Gelir Kaynakları

Gelir Nevileri	Akçe	Açıklamalar
Öşür (müd, alef, burçak,un)	4086	Ziyaretli köyüne ait
Resm-i Bennak	180	
Harac-ı bağ ve bağçe	1700	
İcare-i bağçe der Kazâ-ı Edremid	700	Edremit'e ait
İcare-i diğer bağçe	400	Ziyaretli köyüne ait
Nukud	1080	
Mukataa-i zemin	138	
Resmi çayır	100	
İcare-i bağ ve bağçe	190	
Tapu-yı zemin	600	
Öşr-i hisse	300	
Harac-ı bostan	17	
Rüsûm-ı icâre-i çayır	145	
Resm-i tapu ve mukataa	420	
Toplam	10056	

Vakfın tabloda gösterilen bu gelirlerine karşılık, muhtelif giderleri de kaydedilmiştir. Bu giderlerden vakıf personeline ait olanlar ile diğer müteferrik giderler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.⁴¹¹

⁴¹¹ BŞS 692 / 126c, 127a

Tablo 12. Kaya Beğ Câmî Vakfı'nın 1002 (1593) Yılına Ait Vakıf Personeli Harcamaları

Vakıftan ücret Alan görevliler	Aldıkları ücretler		Açıklamalar
	Günlük	Yıllık / Akçe	
Nezaret-i kadı	1	360	
Tevliyet	6	2160	
Câbi	2	720	
İmâm	5	1800	
Hatip	2	540	
Müezzin	2	720	
Kayyim	1	360	
Devirhan	1/4	90	
Cüz han	1/4	360	Vakıftan ücret alan 4 cüzhan bulunmaktadır.
TOPLAM	7110		

Tablo 13. Kaya Beğ Câmî Vakfı'nın 1002 (1593) Yılına Ait Müteferrik Harcamaları

Müteferrik Harcamalar	Miktarı / Akçe
Rüsüm arz ve berat	300
Mütevelli-i sâbık	120
Ücret-i kadem-i beray-ı âverden emr-i şerîf	200
Resm-i muhasebe	150
Kâtibiye	50
Harc-ı makûl	46
Resm-i kayd emr-i şerîf	36
Resm-i sicil	8
Şem'i câmî-i mezbûr	24
Hasır-ı câmî	80
Mukataa-i zemin	2
Kâtibiye beray-ı cem kerden Harac-ı Bagât ve şire	70
Toplam	1091

Tabloda da belirttiğimiz üzere, Kaya Beğ Câmîî Vakfı'nın 1002/1593 yılındaki geliri 10056 akçe, gideri ise 8201 akçedir. Dolayısıyla, bu yıla ait 1855 akçe artan gelir bulunmaktadır. 1002/1593 tarihi itibarıyla câmîîn imâmı Mevlânâ Şeyh İbrahim b. Abdullah⁴¹² ve vakfın câbisi Muslihiddîn Halife'nin isimleri geçmektedir.⁴¹³

3b) Şeyh Bedreddin Câmîî Vakfı

Şeyh Bedreddin'in İvrindi'de inşa ettirdiği câmîiin vakfidir. Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1002 (Ocak başları 1594) tarihli bir mürâsele kaydına göre, câmîîn vakıf gelirleri arasında zikr edilen 4000 akçenin kimin zimmetinde olduğu bilinmediği; ancak bazı şahitlerin paranın câmîîn imâmı ve hatibi Muhyiddîn Fakîh'in üzerinde olduğunu bildirmeleri ile tahsili için Abdullah Çelebi'nin mübaşir tayin olduğu belirtilmektedir.⁴¹⁴

3c) Zağnos Paşa Evkâfı

Cami Günümüzde çarşı içinde, Ahmet Vefik Paşa Meydanı'nda yer almaktadır. 865/1460-1461 yılında Osmanlı Sultanı Fatih Sultan Mehmed'in veziri Zağnos Mehmed Paşa tarafından yaptırılmıştır. 1322/1904-1905 yılında meydana gelen depremde yıkıldığı için, dönemin Balıkesir mutasarrıfı olan Ömer Ali Bey tarafından tümüyle yenilenmiştir.⁴¹⁵ Eserin ilk yapılışından günümüze sadece kuzey kapı üzerinde ve iç kısımda bulunan kitabesi kalmıştır.⁴¹⁶

Câmîîn hemen yanındaki mezarlıkta, Zağnos Paşa'nın ve Karesi Bey'in türbeleri bulunmaktadır.⁴¹⁷ Türbenin yazıtında, Fatih Sultan Mehmed Han Hazretlerinin damadı Gazi Zağnos Paşa türbe-i şerifidir yazılıdır.⁴¹⁸

Bu vakıf ile ilgili sicilimizde bulunan kayıtların ilki, Kula'da bulunan mescitte imâm olarak görev yapan Mürüvvet Halife'nin, bu görevi için damadı İbrahim bin İskender'i vekil tayin ettiğini bildirmesi ile ilgilidir.⁴¹⁹ İkinci kayıt ise, câmîi vakfına gelir getiren ve Balıkesir'de bulunan Paşa Hamamı isimli hamamın mütevelli Hüseyin Beğ tarafından 1002 (1594) yılında günlük 18 akçe verilmek kaydıyla Abdullah

⁴¹² BŞS 692 / 104b.

⁴¹³ BŞS 692 / 182a.

⁴¹⁴ BŞS 692/12c.

⁴¹⁵ Durukan, a.g.m., s. 144.

⁴¹⁶ Erken, a.g.e., s. 15.

⁴¹⁷ Ertan, "Balıkesir Câmileri", Balıkesir Halkevi Kaynak Dergisi, S.9 s. 11.

⁴¹⁸ M. Orhan Bayrak, "Türkiye Tarihi Yerler Kılavuzu", İstanbul 1994, s. 108.

⁴¹⁹ BŞS 692 / 84a.

Çelebi'ye kiralanması ile ilgilidir.⁴²⁰ Son kayıt ise, Zağnos Paşa Câmîî'nde cüzhân olarak görev yapan Ahmed'in hizmetini yaparken yerine başka bir şahsın getirilmesi ve 1002 (1594) yılında Balıkesir kadısı Mevlânâ İbrahim'in arzıyla tekrar görevine getirilmesi ile ilgilidir.⁴²¹

4) Medrese Vakıfları

4a) Fatma Hatun Medresesi Evkâfi

Fatma Hatun, Çelebi Mehmed'in kızı, II. Murad'ın kızkardeşi ve Fatih Sultan Mehmed'in de halasıdır. Kendisine, II. Murad tarafından Balıkesir'in Mendehorya ve Hacı Köyü temlik edilmiştir. Fatma Sultan da, Balıkesir'de yaptırdığı muâllimhâneye, buraları vakfederek, tevliyetini de Sitti Hatun evladına vermiştir.⁴²² Medresede 1003/1594 yılında Mevlânâ Lütfullah müderris olarak görev yapmaktaydı.⁴²³

4b) Hoca Sinan Medresesi Vakfı

Medresenin 1002/1594 yılında müderrisi, Mevlânâ Ahmed Çelebi İbn-i Keşfi Efendi'dir. Yine aynı tarihte Muhyiddin Halife de, vakıfta câbi ve müteveli olarak görev yapmaktadır. Sicilimizde bu vakıf ile ilgili iki kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan ilki, müderris Mevlânâ Ahmed Çelebi'nin, müteveli Muhyiddin Halife huzurunda vakfın 1001/1593 yılındaki mahsulünden aldığı 5000 nakd akçeyi ödediğini bildirmesi ile ilgilidir.⁴²⁴ Diğer kayıt ise, adı geçen medreseye 1002/1594 yılında Mevlânâ Mustafa'nın günlük 20 akçe ile muid tayin olunması ile ilgilidir.⁴²⁵ Bu bahsi geçen Mevlânâ Mustafa Çelebi'nin, yedi ay sonrasına ait köle edinmeye dair bir belgenin şahitleri arasında bu medresenin müderrisi olarak kaydedildiğini görmekteyiz.⁴²⁶

4c) Yıldırım Han Medresesi Vakfı

Yıldırım Mahallesi'ndedir. Yıldırım Bayezid tarafından yaptırılan külliye'nin önemli yapılarından biridir. Külliye ilk yapımında, merkezi oluşturan cami ile ortak avluyu paylaşan medrese ve caminin kuzeydoğusundaki misafirhaneden

⁴²⁰ BŞS 692 / 101a.

⁴²¹ BŞS 692 / 150a.

⁴²² Sevim, a.g.t., s. 298.

⁴²³ BŞS 692 / 223b.

⁴²⁴ BŞS 692 / 141a.

⁴²⁵ BŞS 692 / 183a.

⁴²⁶ BŞS 692 / 106a.

oluşmaktaydı.⁴²⁷ Günümüze orijinal olarak sadece dış duvarlarının kalabildiği belirtilmektedir.⁴²⁸

Sicilimizde 5 Şaban 1001 (3 Mayıs 1592) tarihli Balıkesir kadısı arzına istinaden gönderilen fermânda, Eftelya ve Üçpınar köyleri yakınlarından geçen ve vakfa ait çeltik arazilerini sulayan nehir üzerinde kanunsuz olarak bir değirmen kuran ve yine vakfa ait arazinin bir kısmında bostanlık ve soğanlık meydana getiren Recep Çelebi İbn-i Abdi'nin bu tasarruflarından men edilmesi istenmektedir. 5 Şaban 1001 (3 Mayıs 1592) tarihi itibarıyla medresenin müderrisi, aynı zamanda müftülük görevini yürüten Mevlânâ Lütfullah Efendi idi.⁴²⁹

5) Muâllimhane Vakıfları

5a) Mahmud Ağa Evkâfı

Harem ağası olduğu anlaşılan Hadim Mehmed Ağa tarafından yaptırılmıştır. Günümüzde yerinde Hasan Baba Çarşısı bulunmaktadır.⁴³⁰ Balıkesir'de Mahmud Ağa tarafından yaptırılan bir zâviye ve muâllimhâne bulunmaktadır. Sicilimizde bulunan kayıtlara göre, 1002/1594 yılında Mevlânâ Abdurrahman muâllimhâneye muâllim tayin edilmiştir.⁴³¹ Yine aynı şahıs, zâviyede şeyh olarak da görevlendirilmiştir.⁴³² Daha sonra ise, yaşlandığı gerekçesi ile yerine Mevlânâ İbrahim muâllim olarak görevlendirilmiştir.⁴³³

5b) Zağnos Paşazâde Mehmed Vakfı

Zağnos Paşa'nın oğludur. Sicilimizde, Zağnos Paşazâde Mehmed'in Balıkesir'de yaptırmış olduğu muâllimhânesine vakfettiği Çağış Köyü'nün 1 akçe zevaidi ile imâm olan Yusuf'un görevinde ihmali olduğu gerekçesiyle, karye ahalisinin de bu yöndeki istekleriyle, mütevelli İbrahim'in arzıyla yerine, Yusuf isminde başka bir şahsın günlük bir akçe ile imâm olmasıyla ilgili bir kayıt bulunmaktadır.⁴³⁴ Yerinin neresi olduğu ise kesin olarak bilinmemektedir.⁴³⁵

⁴²⁷ Durukan, a.g.m., s. 143.

⁴²⁸ Erken, a.g.e, s. 9.

⁴²⁹ BŞS 692 /83a, 195a.

⁴³⁰ Sevim, a.g.t., s. 298.

⁴³¹ BŞS 692 / 120a.

⁴³² BŞS 692 / 120b.

⁴³³ BŞS 692 / 178a .

⁴³⁴ BŞS 692 / 142b.

⁴³⁵ Sevim, a.g.t., s. 298.

6) *Medine-i Münevvere Evkâfı*

6a) *Medine-i Münevvere Evkâfı*

Haremeyn kelimesinin tekili olan harem kelimesi, hürmetsizliği yasaklamak, mahrum etmek ve muazzez, muhterem yer anlamlarındadır. Haremeyn ise, iki harem demektir.⁴³⁶ İslâmiyet'in ilk devirlerinden itibaren sınırları, Cebrâil Aleyhisselâmın işareti Hz. İbrahim Aleyhisselâm ve sonra da Hz. Peygamber tarafından tesbit edilen Mekke-i Mükerrerme ve Medine-i Münevvere şehirlerinin her birine "Haremeyn-i Şerifeyn" denilmiştir. Osmanlı Devleti'nden önce kurulan Türk devletleri, İslâm dinîne girişleriyle birlikte Haremeyn'e yardım hususunda büyük bir özen göstermişlerdir. Gazneliler'den itibaren, Selçuklular, İlhanlı Devleti ve Eyyûbîler döneminde artarak devam eden bu özen, Osmanlı Devleti döneminde zirveye ulaşmıştır.⁴³⁷

Osmanlı sultanları, devletin siyasî ve sosyal sisteminin yerleştiği andan itibaren kendilerinden önce var olan Haremeyn vakıflarını aynen devam ettirdikleri gibi Haremeyn halkının ve hacıların ihtiyaçlarının karşılanması için önemli hizmetler yapmışlardır. Medine'ye ilk defa sure adı verilen para kesesi, Yıldırım Bayezid ile oğlu Çelebi Sultan Mehmed tarafından gönderilmiştir.⁴³⁸ Haremeyn için vakıf yapan ilk Osmanlı hükümdarı Sultan II. Murad'dır. II. Murad, Manisa Saruhan'da bulunan mallarının gelirinden 3500 floriyi Mekke fukarasına, 2500 floriyi Medine fukarasına, 200 floriyi de Kudüs fukarasına verilmesini şart etmiştir.⁴³⁹

II. Murad'dan itibaren her Osmanlı padişahı döneminde devam eden hizmetler, Yavuz Sultan Selim döneminde Mısır'ın alınması ve Memlûk Devleti'ne son verilmesiyle zirveye ulaşmıştır. Bu olaydan sonra Osmanlı hükümdarları, hem hilâfeti hem de Hicaz'ın koruyuculuğunu üstlenmişlerdir. Böylece, bölgenin siyasî bakımdan hamisi olan Osmanlı merkezî idaresi, hac yollarının güvenliği ve ihtiyaçları başta olmak üzere hacıların, ayrıca bu bölgelere yaptırmış oldukları vakıflar ile Haremeyn halkının ihtiyaçlarını karşılamada önemli hizmetler gerçekleştirmişlerdir.

Sicilimizde Medine-i Münevvere evkâfı ile ilgili 9 belge bulunmaktadır. Bu belgelerin 5'i vakıf reâyâsı tarafından bulunan köle ve hayvanların vakıf zâbitine teslim edilmesi,⁴⁴⁰ 2'si askerî sınıf mensuplarının vakfın gelirlerine müdahalesi ve muaf

⁴³⁶ Şemseddin Samî, "**Kâmûs-u Türkî**", İstanbul 1986, s. 545.

⁴³⁷ Mustafa Güler, "**Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıfları**", Türkler X (Edt.H.Celal Güzel ve diğerleri), Ankara 2000, s. 470.

⁴³⁸ İ. H. Uzunçarşılı, "**Mekke-i Mükerrerme Emirleri**", Ankara 1972, s. 13.

⁴³⁹ Güler, a.g.m, s. 471.

⁴⁴⁰ BŞS 692 / 29b, 29c, 163b, 192d, 194a.

oldukları halde vakıf reâyâsından vergi talep etmeleri,⁴⁴¹ 2'si de Balıkesir ve İvrindi kazaları ile köylerinde, vergilerini Haremeyn-i Şerifeyn vakfına vermekle yükümlü kimselerin isimleri zikredilmektedir.⁴⁴² Bu şahısların buldukları kaza ve köylere göre sayıları ise, aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 14. Haremeyn-i Şerîfeyn Vakfı'na Vergi Veren Nüfusun Balıkesir ve İvrindi Kazaları'na Bağlı Köylere Göre Miktarı

	Köyler	H. Şerifeyn Vakfına Vergi Verenler (Aded)	Köyler	H.Şerifeyn Vakfına Vergi Verenler (Aded)
Balıkesir Kazası	Balıkesir (merkez)	64	Paşa	5
	Güneler	5	Akça	35
	Dolama Ali	10	Gök	47
	Misiller	11	Karamanlı	5
	Yenice Namıdiğer Bekirili)	7	Giresin	3
	Çakır	5	Sarbuncu	5
	Çayır Pınar	6	Nergis	12
	Kamçılı	6	Köylü köyü	21
	İvazlar	10		
	Duru	19		
	Kara Koca	12		
	Köteylü	13		
	İmaretlü	15		
	Kavaklı	4		
	Nâiblü	10		
	Depesi Delik	3		
	(okunamadı)	4		
	Cinge	9		
	Küpeler	17		
	Maksudlar	5		
	Kayacıklı Sultan	21		
	Öküzçüler	10		
	Dur Aliler Cemaati	4		
Dökmen Akçesi	15			
İvrindi Kazası	Bakılar	4		
	Küsrevani	2		
TOPLAM		454		

⁴⁴¹ BŞS 692 / 130a, 220a.

⁴⁴² BŞS 692 / 61a, 213a.

6b) Seyyid Mehmed el-Macarî Vakfı

Bursa vakıflarından olan bu vakfın gelir kaynakları arasında, Balıkesir Kazası'nın Candar Köyü de bulunmaktadır. Vakfın nazırı Darü'ssaâde Ağası Mustafa Ağa arzıyla 3 Şaban 1001 (Mayıs 1592) tarihinde feragat eden İsa'nın yerine, Candar Köyü'nün gelirlerini toplamak üzere Muslihiddîn câbi olarak tayin edilmiştir. Muslihiddîn'in tayin beratında, günlük 2 akçe vazife alması belirtildiği gibi, ayrıca evkâfın mahsulünden 4 mûd un, 4 mûd şair, 6 kile hınta alması da belirtilmektedir.⁴⁴³ Vakfın nazırı Darü's-saâde Ağasının isminden bahsedildiğine göre bu vakıf, Haremeyn-i Şerîfeyn evkafından olmalıdır.

7) Para Vakfı

7a) Elhâc Ahmed Vakfı

Muhtemelen merhûm Hacı Ahmed tarafından kurulan bir para vakfı olmalıdır. Nitekim sicilimizde, mütevellisi olan oğlu Mehmed Çelebi'nin Mehmed b. Hızır'dan vakfın alacaklı olduğu 2300 akçesini talep etmesiyle ilgili bir kayıt bulunmaktadır.⁴⁴⁴

7b) Hacı Mustafa bin Durası Vakfı

Vakfın yeri ve niteliği hakkında bilginiz yoktur. Bu vakfa ait sadece bir kayıt bulunmakta olup, burada üzerinde vakfa ait 1000 akçe olduğu halde kaybolan Mehmed bin Ahmed'in annesi Hafize Hatun'un bahse konu paraya vakıf mütevellisi Bedri bin Ali'nin huzurunda kefil olduğuna dair beyanı yer almaktadır.⁴⁴⁵

8) Diğer Vakıflar

8a) Hersekzâde Ahmed Paşa Evkâfı

Balıkesir'e tâbi Aişe Bacı Köyü'nün, Hersekzâde Ahmed Paşa Câmiî evkâfına ait vakıf köylerden olduğu anlaşılmaktadır. Bu vakıf ile ilgili sicilimizde, üç belge bulunmaktadır. Bunlardan birinde, Aişe Bacı vakıf köyünde oturan İbrahim ve beraberinde iki kişinin, ehl-i örfün kendilerinden haksız kazanç için vergi almalarını şikâyetleri ile ilgilidir. Divân-ı Hümâyûn'a yapmış oldukları bu şikâyetlerinde, kendilerinin Hersekzâde Ahmed Paşa Evkâfı reâyâsından oldukları ve vergilerini de vakfa öderlerken, bazı timar erbabının haksız kazanç elde etmek için vergi talep ettiklerini bildirmişlerdir. Bu şikâyetlerine karşılık Balıkesir kadısına gönderilen

⁴⁴³ BŞS 692 / 49a, 210b.

⁴⁴⁴ BŞS 692 / 119c.

⁴⁴⁵ BŞS 692 / 33a.

fermânda, yeni vilâyet defterine bakılarak, bu şahısların vakıf reâyâsından oldukları tesbit edilirse ehl-i örfün müdahalesinin önlenmesi bildirilmiştir.⁴⁴⁶

İkinci belge ise, yine bu konu ile ilgilidir. Ehl-i örfden şikayetçi olan bu üç kişinin durumları incelenmiş, defter-i atıkde vakıf reâyâsı oldukları dolayısıyla defter-i cedîde de yine vakıf reâyâsı olarak kaydedildikleri anlaşarak bu husustaki defter sûreti zabt altına alınmıştır.⁴⁴⁷

Üçüncü belge, kaçak olduğu halde vakıf arazisinin sınırlarına giren ve vakıf reâyâsı tarafından yakalanarak, vakfın zâbiti Mehmet Çelebi'ye teslim edilen kaçak köle kaydı ile ilgilidir.⁴⁴⁸

8b) Sultan Murad Gazi Evkâfı

Bu vakıf ile ilgili sicilimizde 2 belge bulunmaktadır. Bu belgelerden ilki, vakıf arazisinde başıboş durumda bulunan hayvanların vakıf zâbitine teslimi ve sahibi ortaya çıktığında yapılan masrafların alınması için takdir olunan nafakaya dairdir.⁴⁴⁹ İkinci belge de, yine ilk belgedeki gibi vakıf reâyâsı tarafından başı boş durumda bulunan hayvanların, vakıf zâbitine teslimi ve masrafları için tayin edilen nafakanın kaydedilmesi ile ilgilidir.⁴⁵⁰

F) MUKATA‘ALAR

Mukata‘a, geliri bir kimseye dirlik olarak verilmeyip, doğrudan merkez hazinesine alınan vergi ve gelir kaynaklarına denmektedir. Maden işletmeleri, tuzla, şap vs. gibi devlete ait kaynaklar, şehirlerdeki bedesten, tabakhâne, boyahâne, kasaphâne, şemhâne, meyhâne vs. gibi ticarî ve sınaî işletmeler, damga, mizan, bac vs. gibi gümrük vergileri ile iskeleler mukata‘a usûlü ile işletilmekte idiler.⁴⁵¹ Bazı hazinelerin gelir kalemlerinden olan mukata‘alar belirli zamanlarda arttırma ile mültezimlere satıldığı gibi herhangi bir sebeple müzayedeye talip çıkmadığı zamanlarda ücretli bir emin tarafından emanetle yönetilirdi.⁴⁵²

İncelediğimiz dönemde Karesi Sancağı'nda daha önceleri ihdas edilen bir defterdarlıktan söz edilmektedir. 1001-1002 (1592-1594) tarihlerinde Karesi Defterdarı

⁴⁴⁶ BŞS 692 / 169a.

⁴⁴⁷ BŞS 692 / 170a.

⁴⁴⁸ BŞS 692 / 27b.

⁴⁴⁹ BŞS 692 / 25e.

⁴⁵⁰ BŞS 692 / 204b.

⁴⁵¹ M. Ali Ünal, “Osmanlı Müesseseleri Tarihi, Isparta 1988, s. 153.

⁴⁵² Halil Sahillioğlu, “Bir Mültezimin Zimem Defterine Göre XV. Yüzyıl Sonunda Osmanlı Darphâne Mukata‘aları”, İFM XXIII / 1-2, İstanbul 1963, s. 146-147.

olan Mehmed Efendi'nin, aynı zamanda muhassıl-ı emval olduğu da belirtilmektedir.⁴⁵³ 1001-1002 (1592-1594) yıllarında Karesi Defterdarlığı'na bağlı onki adet mukata'aya işaret edilmekle beraber bunlardan dört tanesinin adı geçmektedir.⁴⁵⁴ Bu mukata'alardan Anadolu, Rum, Karaman, Diyarbekir, Zülkadriyye, Diyâr-ı Arabistan, Midilli ve Sakız'ı içine alan Hazine-i cizye-i Yâve-i Gebrân ve Azâdegân-ı Kıptîyân Mukata'asının⁴⁵⁵ bir şubesi de Balıkesir Kazası'nda olup, mukata'ayı 20 Zilkâde 1001 (Temmuz 1592) tarihinden itibaren altı yıllığına iltizamla derûhte edenlerden Zâim Zülfikar Bey, Balıkesir'de bir kısım Kıptîlerin cizye ve bâd-ı heva türü vergilerini toplamak üzere Can Balı isimli bir kimseyi vekil tayin etmişti.⁴⁵⁶ Tarihsiz bir belgeye nazaran yine Balıkesir Kazası'na ait bir kısım Kıptîlerin cizyelerini toplamak üzere Kıptî taifesi arasından bu defa mukata'anın diğer mültezimi Mustafa tarafından Kara Cafer görevlendirilmiştir.⁴⁵⁷

Kıptî veya bir diğer ifadeyle Cingâne taifesinden tahsil edilen cizye ve bâd-ı hevâ türü vergilere zaman zaman itirazlar vukû buluyordu. İtiraz edenler bahane olarak "biz evkâf-ı selâtin ve ümerâ ve emlâka raiyyet kaydolduk" demekteydiler.⁴⁵⁸

Cingâne taifesinin bu itirazlarında tamamen haksız oldukları da söylenemez. Nitekim 12 Zilhicce 1001 (Ağustos 1592) tarihli fermânda, Cingâne taifesinin bir kısmının Bolu Beyi'ne onbeşbin akçe hasıl, bir kısmının da Hüdavendigâr Sancakbeyi'ne yirmiikibin akçe hasıl kaydedildiği bu vilâyetlerin zâbitlerinin mükelleflerin eline mühürlü temessük verdikleri bu yüzden de mukata'anın ahvalinin keşmekeşliğe sürüklendiği bildirilmekte, halbuki Rumeli ve Anadolu Vilâyetleri'ndeki Cingâne taifesinin Hass-ı Hümâyûn reâyâsı olduklarının kanun-ı kâdimden olduğuna işaret edilmektedir.⁴⁵⁹

Bahse konu mukata'a ile ilgili gönderilen bütün fermânlarda, merkezî hükümetin Cingane taifesine ait vergilerin; Hass-ı Hümâyûn'a ait vergilerden olduğunu tekrarlaması ile vilâyet muharrirlerinin bunlardan bazılarını sancak beylerinin haslarına dahil etmeleri, bu dönemdeki muharrirlerden bazılarının bilgisizliğine işaret etmektedir. Kıptîyan taifesinin haric-ez defter olanları da cizyelerini vermemek için itiraz

⁴⁵³ BŞS 692 / 97a.

⁴⁵⁴ BŞS 692 / 237a.

⁴⁵⁵ BŞS 692 / 17a.

⁴⁵⁶ BŞS 692 / 89b "Bu mukata'ayı 978 yılına kadar iltizamla deruhte eden İbrahim olup, bu tarih itibariyle üç yıllık tahvil süresinin dolduğu bildirilmekte, bu tarihten itibaren de Zülfikar bin Osman ile Mustafa bin Sinan'ın ber vech-i iştirak şeklinde yine iltizamla, bu mukata'ayı derûhte etmeye başladıkları bildirilmektedir. BŞS 692 / 85a, 238b.

⁴⁵⁷ BŞS 692 / 191a, Kıptîyan Mukata'asını tasarruf eden mültezimler bu husustaki vergileri doğrudan kendileri toplamaksızın bir başkasını görevlendikleri hakkında ayrıca bkz, BŞS 692 / 238a.

⁴⁵⁸ BŞS 692 / 122a, 187a, 188a, 202a.

⁴⁵⁹ BŞS 692 / 137b.

etmekteydiler. “Yâve kefer” olarak nitelendirilen bu taifenin itirazları, “bugün geldik, bugün gideriz” şeklindeki bahanelerine dayanmaktadır. Yâve keferesi cizyelerinin bazen evkâf, emlâk, zûemâ ve erbâb-ı timar ve doğancı olanlar tarafından “beytü’l-malı biz kabzederiz” diyerek toplanması da söz konusu oluyordu. Bunun için gönderilen fermânlarda, “kanun üzere altı ay mürûr edip ellerinde temessük olmayan yâve kefereden mirîyi ait olan” cizyelerin Hass-ı Hümâyûn’a ait olduğu, buna göre toplanması emredilmekteydi.⁴⁶⁰

Kıptıyan mukata‘asını tasarruf eden mültezimlerden başka, mukata‘anın bir kâtibi ve bir de nâzırı bulunmaktaydı. Vergilerin toplanması sırasında yapılan masraflar ve harcamalar için nâzırın, Karesi Defterdarı’ndan ödenmek üzere borç para aldığı görülmektedir.⁴⁶¹

Karesi Defterdarlığı’na bağlı ikinci mukata‘a; mevkûfat-ı livâ-ı Biga ve Karesi ve Tevâbii Mukata‘asıdır. Bu husustaki bir kayıta, mukata‘anın mültezimi olan Balıkesir Kazası Yenice Köyü’nden Yusuf Beğ İbn-i Kurd, mevkûfat gelirlerini, Karesi defterdarı ve muhassıl-ı emvâli Mehmed Efendi’ye teslim ettiği zabt altına alınmıştır.⁴⁶²

Karesi Defterdarlığı’na bağlı üçüncü mukata‘a; Memlâha-i Behram adıyla kaydedilen tuzla mukata‘asıdır. Mukata‘anın 2 Cemâziye’l-evvel 1002 (Ocak 1594) tarihli kayda nazaran mukata‘anın mültezimi Hasan Beğ İbn-i Budak’tır.⁴⁶³ Karesi Defterdarlığı’na bağlı dördüncü mukata‘a muhtemelen padişah hassı mukata‘asıdır. Evâhir-i Cemâziyelevvel 1002 (Ocak sonları 1594) tarihli bir kayda göre, mukata‘anın mültezimi Hurrem’in adı geçmektedir.⁴⁶⁴

Karesi Defterdarlığı, nakit sıkıntısına düşen çevre emin ve mültezimleri borçlandırmak sûretiyle nakit ihtiyaçlarını karşıladığı⁴⁶⁵ gibi yakın çevredeki devlet işletmelerine de mâli destek sağlamaktaydı. Meselâ, Kütahya Sancağı’ndaki Gediz ve Baverdi Şaphaneleri’nin mültezimi olan Yahudi Musi Veled-i Yagob’un vekili Yahudi Kemal veled-i Salamon’un, Karesi Defterdarı Mehmed Beğ’den yirmi iki bin akçe borç aldığı hususu buna bir örnektir.⁴⁶⁶

⁴⁶⁰ BŞS 692 / 135a.

⁴⁶¹ BŞS 692 / 237a, 237b, 237c.

⁴⁶² BŞS 692 / 98a.

⁴⁶³ BŞS 692 / 97b.

⁴⁶⁴ BŞS 692 / 97a.

⁴⁶⁵ BŞS 692 / 97b.

⁴⁶⁶ BŞS 692 / 12c, Aynı mukata‘anın evâsıt-ı Rebiü’l-âhir 1002 (Aralık 1593) tarihinde mülteziminin finans sıkıntısına düşmesi üzerine, Karesi Defterdarı’ndan borç para aldığına dair ayrıca bkz, BŞS 692 / 91a.

VI) KEFÂLET – VEKÂLET – HİBE

A) Kefâlet

Kefalet, bir şahsın alacağına veya aynı talep edilmesi hususunda kefilin zimmetini asilin zimmetine zamm etmek, yani asilin borcu eda, kefilin de taahhüt etmesi şeklinde tarif edilmektedir. Kefalet, bir adamın şahsına kefil olma anlamında kefalet-i bi'n-nefs ve bir malın edasına kefil olma anlamında kefalet-i bi'l-mal olmak üzere iki şıkka ayrılmaktadır.⁴⁶⁷

Bu hususta sicilimizde otuz üç adet kayıt bulunmaktadır. Bunlardan sekizi kefalet-i bi'n-nefs,⁴⁶⁸ dördü kefalet-i bi'l-mal⁴⁶⁹ şeklindeki kefaleti göstermektedir. Geri kalan yirmi bir adet kayıt, kürekçilik tekâlifini yerine getirecek olanlarla ilgilidir. Bu kayıtlarda, kürekçilik hizmetiyle mükellef olanların mükellefiyetlerini yerine getireceklerine dair kefalet altına giren kimse ve kimseler mevcut olmuştur. Burada kefiller, kürekçilik yapacakların sadece nefislerine değil, hizmetin yerine getirilmemesi durumunda doğacak tazminata da kefil oluyorlardı.⁴⁷⁰

B) Vekâlet

İslâm Hukuku'nda hukukî temsilin en önemli şekillerinden biri olan vekâlet, terim olarak belli ve meşrû olan bir tasarrufa bir şahsın kendi yerine başkasını yetkili kılması anlamına gelmektedir.⁴⁷¹

Sicilimizde vekâlet konusu ile ilgili kırkbeş adet belge bulunmaktadır. Bunları mahiyetleri itibariyle aşağıdaki gibi kategorize etmek mümkündür.

- a) Belgelerden biri vergi mükellefiyetini tayin ettiği vekili aracılığı ile yerine getirme,⁴⁷²
- b) Sekizi, biri nâmına borç para almaya vekil olanlara,⁴⁷³
- c) Otuzu, biri namına davaya vekil olanlara,⁴⁷⁴

⁴⁶⁷ H. Cin, A. Akgündüz, “**Türk-İslâm Hukuk Tarihi II**”, s. 261.

⁴⁶⁸ BŞS 692 / 25c, 34b, 36b, 41b, 43a, 70b, 72a, 101f.

⁴⁶⁹ BŞS 692 / 72b, 86a, 129c, 147a.

⁴⁷⁰ BŞS 692 / 57b, 57d, 57f, 58a, 58c, 58e, 58g, 59b, 59d, 59g, 59h, 234b, 234d, 234f, 235a, 235d, 235f, 236a, 236c, 236e, 237c.

⁴⁷¹ H. CİN-A. Akgündüz, “**Türk-İslâm Hukuk Tarihi II**”, s. 259.

⁴⁷² BŞS 692 / 234e.

⁴⁷³ BŞS 692 / 8a, 22b, 37b, 69b, 72c, 115a, 115c, 237b.

⁴⁷⁴ BŞS 692 / 5a, 6a, 6b, 7a, 7b, 11a, 12c, 18c, 22a, 25b, 31a, 37b, 40a, 42a, 44a, 65b, 70d, 86b, 87a, 94a, 95b, 96b, 105d, 125a, 233a, 236d, 237b, 237c, 240b.

- d) Dördü, mansıp sahiplerinin mansıplarıyla ilgili yetkilerinden bir kısmını vekilleri aracılığı ile kullanmalarına,⁴⁷⁵
- e) İki de, askerî sınıf mensuplarının dirliklerine ait mahsulâtı vekilleri vasıtasıyla toplatmalarına aittir.⁴⁷⁶

C) Hibe

Osmanlı Devleti'nde mülkler belli bir miktar karşılığında alınıp satılabildiği gibi, karşılıksız olarak mülk sahibi tarafından bir başkasına bağışlanabilmekteydi. Mülklerin karşılıksız olarak bir başkasına bağışlanmasına “hibe” adı verilmiştir. Bir mülkün hibe edilebilmesi için, mülkü sahibinin “hibe ettim” demesi yeterli olmuştur.⁴⁷⁷

Sicilimizde mülkün başka birine hibe edilmesi ile ilgili dört kayıt bulunmaktadır. Evâil-i Ramazan 1001 (Haziran başları 1592) tarihli hibe kaydında, Karaoğlan Mahallesi'nde “tahtanî ev, fırın ve tarladan” oluşan mülkler, Yasemin bint-i Abdullah tarafından zevci Ferhat bin Abdullah'a hibe edilmiştir.⁴⁷⁸ İslâm Hukuku'nda hibe tanımına uygun olan bu hibe kaydı dışındaki üç adet kayıta, hibe edilen mülkler ve mallar sayılmakla beraber cüz'i de olsa karşılığında mal ve para verildiği de ifade edilmektedir. Bunlardan karşılığında mal verilen iki kayıttan Zilhicce 1001 (Ağustos 1592) tarihli olanında, Üçpınar Köyü'nde dam ve samanlıktan oluşan mülkler Sinan bin Mustafa tarafından Mustafa bin Kulhayr'a “bir dülbend ivaz” verilmek sûretiyle hibe edilmiştir.⁴⁷⁹ Evâil-i Rebiü'l-evvel 1002 (Ekim başları 1593) tarihli olanında da, yine Üçpınar Köyü'nde anbar, kara sagîr öküz ve bir bağdan oluşan mülkler ve hayvan, Şaban bin Mustafa tarafından Mustafa bin Ali'ye “bir dülbend ivaz” verilmek sûretiyle hibe edilmiştir.⁴⁸⁰

Karşılığında bir miktar para verilen kayıt, evâil-i Recep 1002 (Mart başları 1593) tarihini taşımaktadır. Buna göre Üçpınar Köyü'nde bir ev Mahi bint-i⁴⁸¹ tarafından Mustafa bin Kulhayr'a altıyüz akçe almak sûretiyle hibe edilmiştir.⁴⁸²

⁴⁷⁵ Meselâ Balıkesir alaybeyi Velid Beğ, yedi kıt'a tarlanın tapuya verilmesi görevini vekili Hüseyin bin Durmaş'a devretmiştir. BŞS 692 / 32d; Ayrıca benzeri örnekler için b.k.z. BŞS 692 / 178b, 179a, 193b

⁴⁷⁶ Dergâh-ı Âli müteferrikalarından Aclan Ağa dirliğinden Söb Köyü'ne ait tekâlifi kendisi namına toplamak üzere Hacı Abdülkerim isimli kimseyi vekil tayin etmiştir. BŞS 692 / 223b; Diğer örnek ise Muhzır Mehmed'in tımarı cümlesinden bir cemaate ait bâd-i heva vergilerinin yine o cemaatten birinin vekâleten toplaması ile ilgilidir. Bkz, BŞS 692 / 206a.

⁴⁷⁷ Ö. Nasuhi Bilmen, “**Hukûk-u İslâmiye ve İstilahât-ı Fıkhiyye Kâmusu IV**”, İstanbul 1980, s. 223.

⁴⁷⁸ BŞS 692 / 26b.

⁴⁷⁹ BŞS 692 / 18a.

⁴⁸⁰ BŞS 692 / 19a.

⁴⁸¹ Sicilde babası belirtilmeyerek boşluk bırakılmıştır.

⁴⁸² BŞS 692 / 21a.

SONUÇ

Osmanlı Devleti'nin tüm kaza mahkemelerinde kadıların görevleri çerçevesinde yapmış oldukları icraatları ile çeşitli zamanlarda merkezden gönderilen her türlü emir ve kayıtları ihtiva eden şer'îye sicil defterleri, bu özellikleri sebebiyle bize çok değerli bilgiler sunmaktadır. Transkripsiyon ve değerlendirmesini yaptığımız Balıkesir'e ait 692 numaralı şer'îye sicil defteri, kronolojik sınırı sebebiyle Balıkesir hakkında kesin bilgiler vermemizi mümkün kılmasa da, sicilimizde incelediğimiz belgeler aracılığıyla Balıkesir şehir tarihi, Balıkesir şehrinin 1000-1003 (1591-1594) yıllarında Osmanlı merkezi idaresi ile kurmuş olduğu ilişkiler ve dönemin siyasi, askeri ve sosyal alanlardaki değişikliklerinin şehir üzerindeki etkileri gibi üç ana konuda fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır.

Osmanlı Devleti'nin diğer bütün kazalarındaki şehirlerin benzeri özelliklerini, Balıkesir'de de gözlemlemek mümkündür. Şehirde ve kırsal kesimlerde yaşayan reâyâ, ikâmet ettikleri yerlerin özelliklerine bağlı olarak bir ekonomik faaliyet ile geçimlerini sağlamaktadırlar. Şehirde oturan kesim zenaat ve ticaret ile meşgul olurken, kırsal kesimde oturanlar tarım ve hayvancılıkla meşgul olmuşlardır. Ancak, şehir içinde oturan halkın arasında da, kısmen hayvancılık ile meşgul olanlar bulunmaktadır. Nitekim bu konu ile ilgili belgelerden sığırtmaç adı verilen çobanların hayvanları akşama kadar kırsal alanlarda otlattıkları, akşamüstü de şehir içine saldıkları anlaşılmaktadır.

İlkçağlardan itibaren, coğrafi konumu sebebiyle önemli bir yere sahip olan şehir, Osmanlı Devleti döneminde de ana yolları birbirine bağlayan tâli yollar arasında yer alarak, bu özelliğini devam ettirmiştir. Şehir özellikle, Kütahya'dan Bursa'ya gidecek olan tüccarların uğrak noktası olmuştur. Bu nedenle, Balıkesir şehrinin iktisadi faaliyetlerde komşu şehirlere pazar niteliğinde olduğunu söyleyebiliriz. Kırsal kesimde, tarım ve hayvancılık ile ilgilenen Balıkesir ahalisi, dışında kalan şehirlilerin iktisadî durumu hakkında kesin bilgilere sahip değiliz. Ancak bunlar içinde halkın ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir yeri olan, mal ve hizmet üreticisi esnafın bulunduğunu tereke kayıtlarından anlamak mümkündür.

Şehirdeki toplumsal müesseselere baktığımızda, toplumun çekirdeği kabul edilen aile müessesesinde, genellikle tek eşli evliliklere rastlanmakla birlikte, az da olsa birden fazla eşi olan erkekler de bulunmaktadır. Çeşitli anlaşmazlıklar sebebiyle mahkemeye intikal ettirilen davalar içerisinde, aile üyeleri arasında alacak-borç ve verâset konularıyla ilgili yaşanan anlaşmazlıklar önemli bir orana sahiptirler. Bu da, ailedeki bireylerin cinsiyet ayrımı yapılmaksızın ayrı ayrı mal-mülk edinebildiğini göstermektedir. Nitekim veraset davalarında, haklarını alabilmek için kardeşler, birbirlerini, anne veya babalarını dava edebildikleri gibi eşler de aralarındaki alım-satım veya borçlanma anlaşmazlıklarında, çözüm için mahkemeye başvurmadan çekinmemişlerdir.

Verâset davalarında, küçük yaştaki çocukların haklarının korunmasında, çoğunlukla yakın akrabalar arasından tayin edilen vasîler önemli görevler ifâ etmişlerdir. Vasîlik kurumu haricinde, aileyi koruyucu müesseselerden olarak nitelendirebileceğimiz nafaka kurumu da, ailenin tüm bireylerinin ihtiyaçlarının karşılanmasında ve korunmasında önemli bir rol oynamıştır. Sicilimizde kadınlar tarafından yapılan nafaka taleplerinde, nafaka miktarları mahkeme tarafından tesbit edilmekle birlikte, şehir ileri gelenlerinin teklifleri doğrultusunda tesbit edilenler de olmuştur.

Aileye eşler ve çocukların yanısıra kan bağı olmaksızın dışarıdan katılan köle ve câriyelerin büyük bir kısmı, kırsal kesimde oturanlar tarafından edinilmişlerdir. Bu sebeple, kırsal kesimde ikâmet eden bu kölelerin, ziraî işlerde çalıştırıldığı tahmin edilebilir.

Şehirdeki umumî ihtiyaçlar neticesinde ortaya çıkan zâviyeler, câmiler, mescitler ve medreseler gibi dinî, tedrisî ve sosyal müesseseler bağlı buldukları vakıfları aracılığıyla önemli görevler ifâ etmiştir. Malûm olan bu hizmetler dışında, özellikle câmi ve mescitler Osmanlı cemiyetinin toplumsal merkezleri olarak, mahalle sâkinlerinin güvenilir kişiler olup olmadığının tesbitinde bir mekân görevi fonksiyonunu da yerine getirmiştir. Nitekim, herhangi bir suç isnadıyla mahkemeye şikâyet edilen bir kimse hakkında, sağlam deliller bulunmadığı hallerde, suçu işleyip işlemediğinin göstergelerinden biri olarak, “namaza küllî müdavemetlerinin” bulunup bulunmadığı da dikkate alınıyordu.

Bu dönemde, Osmanlı merkezî idaresi tarafından Balıkesir kadısına gönderilen fermanlar gereğince, kürekçi, azab ve orducu esnafı temini, matbah-ı amirenin (saray mutfağı) ihtiyacı olan buğday ve nohut gibi tahıllar ile un çuvallarının tedarik edilmesi ve bunlardan başka, Bosna valisi Hasan Paşa ile bazı sancakbeylerinin şehit edilmesi üzerine, Avusturya'ya yapılacak seferde Balıkesir kazasında bulunan yeniçerilerin iştirakinin sağlanması gibi hususlarda merkez ile ilişkiler vârid olmuştur.

Dönem olaylarının Balıkesir şehri üzerindeki etkileri hususunda ise, sicilimizdeki belgelerin taranması sonucunda dönemin panoramasını destekleyen bilgiler elde etmekteyiz. Sicilimizin kronolojik sınırı olan 1000-1003 (1591-1594) yıllarını kapsayan III. Murad dönemi, Osmanlı iktisadî ve içtimaî yapısındaki bazı gelişmelerin, geleneksel kurumları temelden sarstığı ve gelişmelerin etkilerinin daha açık bir şekilde hissedilmeye başlandığı bir dönem özelliğine sahiptir. Nitekim, III. Murad'ın tahta çıkmasından önce, ülke içinde ve dışında yaşanan gelişmeler, şeklen aynen devam eden kurumların bu dönemde işlevlerini yitirmesine sebep olmuştur. Bunda da, XVI. yüzyılın sonunda hızlanan nüfus artışına karşılık ziraat ekonomisinin aynı oranda büyümemesi, Kanuni Sultan Süleyman'ın şehzadeleri Bayezid ve Selim arasında yaşanan hakimiyet mücadelesi ile Osmanlı piyasasına giren bol miktardaki Amerikan orjinli altın ve gümüşün önemli etkileri bulunmaktadır. Bu cümleden olarak, Osmanlı piyasasına giren bol miktardaki Amerikan altın ve gümüşü, devalüasyona sebep olarak, paranın ayarının düşürülmesine ve eşya fiyatlarının yükselmesine yol açmıştır. Ayrıca, uzun süren savaşlar sebebiyle miktarı arttırılan ve sürekli hale getirilen avâriz vergisi de reâyânın ezilmesine sebep olunca, kaçınılmaz olarak şehirlere göçler başlamıştır. Göç eden reâyânın bir bölümü bey kapılarında saruca ve sekban taifesini oluştururken; medreselere yerleşerek suhte gruplarını oluşturanlar da isyan ve huzursuzlukların kaynağı haline gelmişlerdir. Sicilimizde suhtelerden kaynaklanan bir asayiş sorununa rastlanmamıştır.

Bu yüzden daha önceleri asayiş bozan suhteleri yakalamayan reâyânın eşlerinden boş olacakları yönündeki fetvâ ve ferman kayıtlarının, bu dönemde kendi hallerinde olup ilimle meşgul olan suhteler için, yeniden düzenlendiği görülmektedir. Buna göre, bu dönem fetva ve fermanlarında asayiş bozmayan ve ilimle meşgul olan suhtelere, reâyânın müdahale etmemesi, müdahale etmemekten dolayı da eşlerinden boş sayılmayacakları beyan edilmektedir.

Şehzade Bayezid isyanı sebebiyle taşrada asayişin sağlanması ve biraz da tımarlı sipahilerin kontrol edilmesi amacıyla gönderilen yeniçerilerin du dönemde sözü edilen fonksiyonlarını tam anlamıyla yerine getirdiklerinden söz edilemez. Nitekim, bunlardan bazılarının askerlik ruhuna aykırı olarak ticari hayata yönelmeleri, bu hususa işaret etmektedir.

Tımarlı sipahilerin geri plana itilmesi, ayrıca halkın toprağını terk ederek çiftbozan olması, tımarların kanun ve nizamlara aykırı olarak ehil olmayanlara verilmesi gibi hususlar da diğer müesseseler gibi tımar sisteminin de eski önemini yitirmesine yol açmıştır. Tımar sistemindeki bu düzensizlik sebebiyle meydana gelen boşluklardan, dini ve askeri seçkinlerin kendi çıkarlarına pay almaya çalıştıkları görülmektedir.

Bu dönemde reâyânın merkeze yaptıkları şikâyet başvuruları arasında, uydurma bahaneler veya mahkeme kararları beklenmeksizin reâyâdan cerime alan ehl-i örfle ilgili olanlarına da rastlanması, bir kısım idareci kesimin liyâkatsizliğini gösterdiği gibi, reâyânın suistimallerden korunmasını önemli bir ilke kabul eden Osmanlı Devleti'nin bu prensibinin de zedelendiğini göstermekte dolayısıyla, halkla idareci kesim arasındaki itimatsızlığa zemin açmaktadır.

1a

Âişe nâm hatun mâh-ı Muharremü'l-harâmın guresinden dört aylık hâmileyim
deyüb hîn-i kısmetde hisse taleb itdüğinden fî sene ihdâ ve elf.

	Mahsûl ilâ
Bakıldı	gâye-i Ramazan
	882
	an-bahâ-i çuka
Ebû Musâ'ya	teslim
30	1225
25	<u>0060</u>
30	1285

1b

Oldur ki nefsi Balıkesri'nin ihzâriyesini iştirâk üzere ber-vech-i emânet
Mehmed Çelebi ve Mustafa ve Ali nâm kimesneler muhzır tâ'yin oldundukları bi't-taleb
kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi evâsıt şehr-i Zilhiccetü'ŝ-şerîfe li sene ihdâ ve elf.

şuhûdü'l-hâl	
Hasan bin	ve Hüseyin
Sefer	el-kâtib ve gayruhum
An bahâ-i çuka	Davud Beğ'e teslim
(okunamadı)	2400
teslim	0200
200	

An yed-i Hızır an karye-i Ali Demürcü

guruş	hâne 1	
6	2	Dâvud
	teslim	Beğ'e
	6	168

1c

Muhzır Mehmed Çelebi yedinden Rebûî'âhîrin seksen sekiz ve Cemâziye'l-evvel yüzoniki ve Cemâziye'l-âhîrin ellisekiz ve Receb yetmiş yedi ve Şa'bân on altı zikr olunun meblağ muhzırbaşı olan Hacı Beğ'e teslim olunduğı kayd şüid.

Tahrifen fi gurre-i Ramazanü'l mübârek sene isneyn ve elf.

Ba'dehu mezbûr muhzır Mehmed yedinden resm-i ihzâriye Hacı Beğ'e teslim
440

Tahrîren fi gurre-i Şevvâlü'l mükerrerrem sene isnâ ve elf.

Davud	Hüsâm Halîfe'ye
(okunamadı)	280
168	200
	500

1d

Vech-i tahrîr-i tezkire oldur ki Balıkesriinin ihzâriyesi berât ile oğullarımız üzerinde olub kasaba-i mezbûrden Hacı Ahmed Beğ'i vekil idüb her senesi üçerbin akçeye satub akçesin getirüb bî kusûr bize teslim idüb sene ihdâ ve elf. tarihine gelince ve sene isneyn ve elf. tarihinden ber-vech-i emânet zabt idüb ikibin otuzbeş akçe getirüb teslim itmeğın mezbûr Hacı Ahmed Beğ'e temessüku taleb itmeğın yedine virildiki vakt-i hâcetde ibraz ide fi'l-vâki' fi 20 şehr-i Şevvâlü'l-mübarek sene isneyn ve elf.

Harrerehu el-hakîr
Abdullah Beğ

2a

Oldur ki Mustafa İbn-i El-hâc Kaya nâm kimesne meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-hurûf Balıkesri mahallâtından Şeyh Lütfullah mahallesi sâkinlerinden olan İlyas İbn-i El-hâc Mehmed muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve itirâf-ı sarih-i mer'î kılub kasaba-i mezbûrenin debbağhanesinde Hâce kapusu kurbunde vâki' bir tarafı Durmuş kethüdâ ve bir tarafı Hüseyin bin Abdullah dükkânları ve iki tarafı tarîk-i âmma müntehi olan dükkânı mezbûr İlyas İbn-i El-hâc Mehmed'e cemi'ü't-tevâbi ve'l-

levâhık altıbin ikiyüz akçeye bey' idüb semenini bi't-tamâm kabz eyledim didikde merkûm Mustafa bin Kayasen dahi mukırr-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idicek cânibinden sâdır olan ikrâr ve tasdik bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l hâl

Hacı Nurullah İbn-i

Elhac Ali

Elhac Osman İbn-i

Ömer

Elhac Hüseyin İbn-i

Hasan

Hüseyin bin

Abdullah

2b

Oldur ki Karesi sancağında Balıkesri kazâsında Akçaköy nâm karyeden üçyüz elli akçemizde hisse sâhibi olub erbâb-ı timârdan olan Ahmed nâm sipâhî meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub işbu ba'isü'l-kitâb Kenan Beğ İbn-i Abdullah nâm sipâhî tarafından tasdik-i âtîü'z-zikre vekil olan fahrü'l-akrân Ali Çavuş muvâcehesinde ikrâr u i'tirâf idüb tasarrufumda olan hisse-i merkûmesine müvekkili merkûm Kenan Beğ'e hüsn-ü rızâm ile fâriğ oldum didikde vekil-i merkûm dahi mukırr-ı mezbûru ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idicek mâ-vaka'akaydı-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâ'il-i Şehr-i Şa'bânü'l-muazzâm sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l hâl

Mustafa Beğ

Zaim-i zuema-i Karesi

İbrahim Beğ

Sipâhî

Erbâb-ı timârdan

Ali bin Adil

Erbâb-ı timârdan

Keyvan bin Abdullah

2c

Oldur ki kârye-i Zenciriyye'den Mehmed bin Hacı Mustafa meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub işbu bâ'isü'l-kitâb Mehmed bin Hüseyin nâm kimesne üzerine bana fiil-i şen'î itdi deyü davâ idüb merkûm Mehmed bin Hüseyin inkârla cevâb virüb beyyine

taleb idicek müddeî-yi-i merkûm beyyineden âciz olub merkûm Mehmed bin Hüseyin müddeî-yi merkûma fiil-i şen'î itmedüğüne yemin-i billah eyledikden sonra mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Elhac Ali İbn-i	Müslihiddin	Mehmed İbn-i	ve gayruhum
Şa'bân	el-muhzır	Kasım	el-hazırın

2d

Oldur ki cemâ'at-i Çakırdan İlyas bin Halil meclis-i şer'e hâzır olub Hasan oğlu Şehsuvar üzerine bana ribahor deyü şetm itdi hakkım taleb iderim didikde merkûm inkârla cevâb virüb beyyine taleb idicek Kalender bin Mûsâ ve İbrahim bin İsa ve İbrahim oğlu Pirce li-ecli'ş-şehâde hazırûn olub müddeî-yi merkûm libahor deyü şetm itdü deyü şahâdet eylediklerini şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub merkûm Hasan ta'zir olundukda mâ-vaka kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Ali	Mehmed İbn-i
eş-şehri (okunamadı)	(okunamadı)

3a

Oldur ki Mustafa bin Memi nâm kimesne İbrahim bin Gökce üzerine da'vâ idüb Fatma nâm hâtûna üçyüz akçeye bey' eylediğim ineğin kıymetine kefil oldu taleb iderim didikde merkûm kefâletini ikrâr idicek meblağ-ı merkûm hüküm olundu.

Fi evâsıt-ı Şa'bân sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Muslihiddîn	Ali	Mehmed İbn-i
el-muhzır		Kasım

3b

Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldur ki Ali bin İlyas meclis-i şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l kitâb kârye-i Hilâlce sâkinlerinden Ömer bin El-hâc Bazârlı muvâcehesinde

ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve itirâf-ı sarîh-i mer'î kılub kârîye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Hacı Bazarlı ve bir tarafı Ahmed ve bir tarafı Memi Dede ve bir tarafı mezbûr Elhac Bazarlı mülküne müntehi olub iki tahtâni evi bir tarafı müştemil olan menzili bi-cemî'ü't-tevâbi ve'l-levâhık üçbinyüz akçeye mezbûr Ömer bey' idüb semenini bi't-tamâm kabz eyledim didikde merkûm Ömer dahi mukırr-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhun da tasdik idüb ve mezbûr evi merkûm Aliden teslim eyledüğüne i'tirâf idicek cânibinden vâki' olan ikrâr ve tasdik bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şa'bânü'l-muâzzam sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l hâl

Mehmed Çelebi	Hacı Bâli	Ahmed bin	Mehmed bin
İbn-i Elhac	İbn-i Kasım	İlyas	Mustafa

Mehmed bin

Kasım

3c

Oldur ki Balıkesri tevâbi'inden kârîye-i Ziyâretlü kurbunda Kara Aydın nâm mezra'anın sipâhisi olan Hacı Çakır nâm sipâhî meclis-i şer'î şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb Hacı Yusuf oğlu Veli muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezbûr Veliye timar dahilinde olan sazlığı onsekiz akçe mukâta'a ve ağıl yeri dimek ile mar'rûf olan yeri oniki akçe mukâta'a ile virdim min bâ'd merkûm yerler mezbûrun mukâta'ası yeridir didikde mezbûr Veli dahi Elhac Çakır'ı ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idicek mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehri-i Şa'bân sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Haydar Beğ	Mustafa bin	Ahmed bin	Mehmed bin
bin Abdullah	İlyas	Hamza	Tanrıvirmiş

3d

Oldur ki cemaat-i Balık'dan Mustafa bin Yunus işbu hâmilü'l-kitâb orta boylu gök gözlü Rusû'l-asl İskender bin Kulu muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mevsûf kulum İskender'i onbeş yıla kitâbete kesdim kaçmayub ve ibâk itmeyüb istikâmet üzere müddet-i mu'ayyine de hizmet itdikden sonra i'takın dahi vireyin didikde mezbûr İskender kitâbet-i merkûmeyi kabûl idüb meşrûh üzere müddet-i merkûmede hizmeti iltizâm eyledikde kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halil bin	Nasuh bin	Kalender bin	Bektaş bin	Mehmed bin
Durmuş	İsmail	Kurd Ali	Tur Bâli	Kasım el-muhzır

4a

Oldur ki Bigadic kazâsından muhassıl olub Hüdavendigâr sancağına tâbi' Tarhala kazâsında Mûsâ Kocalu nâm karyede sâkin Şemseddin Efendi bin kıdvetü'l-erbâbü'l-ikbâl umdetü ashâbü'l-iclâl Defterdâr Mehmed Efendi mahzarında meclis-i şer' de ikrâr idüb müşarü'n-ileyh Efendi hazretlerinden onüç gün vade ile mirî akçeden karz' yigirmiiki akçe aldı vade-i mezbûrede edâ' idesiz didikde mâ-vaka'abi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Mevlânâ	Mustafa Çelebi bin	Elhac Ahmed bin
Muslihiddîn Efendi bin	Mehmed	Mehmed
Mehmed		
	Mevlânâ Bekir bin	
	İlyas	

4b

Kazâ-ı Kepsud tevâbi'nden Karamanlar nâm karyede sâkin olan Mehmed bin Hasan nefsi Balıkesri'de sâkin iken müteveffât olan Maheti İbn-i Yahşi'nin kız karındaşı Emine'nin oğlu olan Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm idüb ben müteveffâ-yı

mezbûrenin vâlidî Yahşi'nin karındaşı Hamza'nın oğlu olup usubet ciheti ile mezbûrenin vârisi olup ve işbu Ahmed zevi'l-erhamdan olup bi-hasbi'ş-şer' mezbûrenin muhallefâtın mesfûr Ahmed kabz itmiş usubetim ciheti ile taleb iderim deyü iddia idüb merkûm Ahmed mezkûr Mehmed'i usûbetin ve verâsetin inkâr ile cevâb virüb mezbûrdan da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl ve ahrârdan Şa'bân bin Savcı ve Emir bin Ali hâzırân olup işbu Mehmed Hamza oğludur ve Hamza dahi mezbûre Mâhinin validi olan Yahşi'nin li-eb ve ümm karındaşıdır ve mezbûran Yahşi ve Hamza'nın babaları Safer bin Yusuf'dur ve bi'l-cümle mezbûr Mehmed müteveffâ-i merkûmenin ammisi oğludur biliriz ve vech-i meşrûh üzere şahâdet iderüz deyü edâ-i şahâdet-i şer'îye idicek ba'de'l hâme şerâitü'l kabûl şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olup mezbûr Mehmed'in mesfûre Maheti'nin bî-tarikü'l-vücûbe varisi olduğuna hükm-i sahîh-i şer'î ile hükm olunub ve mezbûrenin vezi'l-rahimi olan Mehmed üzerine min-hasebü'l verese mukaddem olmağın mezbûrenin muhallefâtı kalil ve kesir müşârü'n-ileyh Mehmed'e teslim ile emr olunub mâ-vaka'abi't-taleb teslim olunub yedd-i tâlebe vaz' olundu ki lede'l-hâce vaka' ihticâc ide.

Tahrîren fi't-târihü'l-mezbûr sene

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Muslihiddîn Efendi
İbn-i Mahmud el-kadı

Şeyh İbrahim
el-İmam

Kerim Çelebi
el-Kassam

Ali Çelebi
İbn-i Mehmed

ve gayruhum

5a

Kasaba-i Balıkesri mahalâtından Karaoğlan mahallesinde sâkine olan Hadice bint-i Nebi kıbelinden husûs-ı âtîü'z-zikre becâhü tarikü's-sübût vekâleti sâbite olan zevci Bekir bin Ömer meclis-i şer'-i şerîfde Ali Demürçi nâm karyeden hâmi'l haze'l kitâb Ramazan bin Bâni mahzarında takrîr-i kelâm idüb Düşmeler nâm mevzîde vâki' olup hudûdu inde'l-ahâli ma'lûm olan bağı müvekkilem mezbûre Hadice'ye müteveffâ babası beni izn-i şer' ile intikâl etmiş iken işbu Ramazan bi gayr-i vech-i şer' tasarruf idüb müvekkilemin tasarrufuna mâni' olur şer' ile men' olunmasın taleb iderim deyüb

mesfûr Ramazandan suâl olundukda zikr olan bağ-1 mezkûr Nebi vefât itdikde tezre Bekir nâm kimesneye binbeşyüz akçe deyni zuhûr idüb ve mesfûr bağdan gayri deynine edâ' idicek nesnesi olmamağın mezbûr bağ meblağ-1 merkûma tuta mesfûr Bekir'e virilüb ol dahi Memi nâm kimesneye bey' idüb ve mezbûr Memi dahi Ramazan nâm kimesneye bey' idüb merkûm Ramazandan ben dahi sekizyüz akçeye iştirâ' eyledim mülk-ü müşterâmdır deyü cevâb virüb gıbbe'l-inkâr ve'l-istişhâd udûl-ı ahrâr-ı müslimînden Abdülkerim bin Adil ve Mustafa bin Hızır nâm kimesne hazırân alub fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbûrun merkûm Bekir'e binbeşyüz akçe deyni zuhûr idüb andan gayri deynine viricek nesnesi kalmayub meblağ-1 merkûme tuta zikr olunan bağ-1 mezbûr Bekir virilüb ol dahi Memi nâm kimesneye bey' idüb mezbûr Memi dahi Ramazan nâm kimesneye bey' idüb ve Ramazan dahi buna sekizyüz akçeye bey' idüb idi bilürüz ve vech-i meşrûh üzere şahâdet idürüz deyü edâ-i şahâdet-i şer'iyye idicek şahâdetleri ba'de'l hâme şerâitü'l-kabûl hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra mezkûr bağ merkûm Ramaza'nın yedine ibkâ' olunub mâ-hüve'l vâki' bi't-taleb tastir olundu.

Tahrîren fi evâhir-i uhraü'l-Cumadeyn li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hızır bin	Mehmed bin	Ömer bin	Ali bin	Mustafa bin	
Durmuş	Ali	Mustafa	Mustafa	Ali	ve gayruhum

5b

Oldur ki İvrindi kazâsından karye-i Toncalar'dan Toyca Ali bin Yusuf yine kazâ-ı mezbûrdan Hacı bin Seydi Ali nâm kimesne ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Hacı hemşirem olan Mazlûme'yi hilâf-ı şer' muhkem dövüb bir kolunu mecrûh eylemişdir deyü kayd şüd

Şuhûdü'l-hâl

Memişah bin	Hüseyin	Memi bin	
Hüseyin	el-muhzır	Mustafa	ve gayruhum

6a

Balikesri mahallâtından Şeyh Lütfullah mahallesinde sâkin iken müteveffâ olan Bekir bin Mestan'ın hemşiresi Fatma'dan husûs-ı âtîde berâhu tarikü's-sübût şer'an vekâleti sâbit olan İbrahim bin Salih nâm kimesne müteveffâ-yı mezbûrun kızı Hadice

kıbelinden husûs-ı mezbûrede vekâleti sâbit olan ve mezbûre Hadice'nin zevci olan Mehmed bin Ahmed nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb müvekkile-i mezbûre Fatma'ya müteveffâ-yı mezbûr Bekir'den irs-i şer'î ile intikâl iden hissesinden zimem-i nâsda olan nükûddan mâ'âda mevcûd olan muhallelâtından müvekkileme vâki olan hisse-i şer'îyyesinden üçbin akçesi bi't-tamâm ve'l-kemâl vekâlete istintak ve kabz idüb min-ba'd müvekkilemin zimem-i nâsda zûhur iden nükûddandır bâkisinden olan hakkı işbu Mehmed yedinden alub bunun müvekkilesi Hadice zimmetinde müteveffâ-yı mezbûrun muhallelâtından benim müvekkilem Fatma'nın hakkı kalmayıb zimmeti mirî olmuştur deyü ikrâr u i'tirâf idüb müşârü'n-ileyh Mehmed dahi mukırr-ı mezbûru kelâm-ı meşrûhunda vicâhen tasdik ve teslim ve teslim-i mezbûreyne şifâhen bi'l-vekâle tahkik idicek mâ-vaka'abi't-taleb tastir olundu.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Beğ	Hasan bin	Abdi bin	Mehmed bin	Mustafa bin
İbn-i İlyas	Mustafa	Siran	Kasım	Ali
ve gayruhum				

6b

Balikesri mahallâtından mahalle-i Eski Kuyumcular'da sâkine olan Âişe İbniyye-i Ömer tarafından El-hâc husus-u âtide Muhammed İbn-i El-hâc Mustafa ve El-hâc Nasuh İbn-i Mustafa şahâdetleri ile vekâleti sâbit olan fahrü'l-kuzât Mevlânâ Ramazan Efendi bin Emirşah yine mahalle-i mezbûrede sâkin mezbûr Ömer'in hemşiresi ve merkûme Âişe'nin halası olan Hadice İbnetü Nasuh'dan husûs-ı mezbûrda şâhidân-ı mezbûranın şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan Mustafa bin Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm idüb beni tevkil iden Ayşenin babası mezbûr Ömer vefât idüb mahalle-i mezbûrede vâki' Samancızâde Sinân tarlası ve Mahmud bin Ahmed mülkü ve Hacı Nasuh mülkü ve tarîk-i âmm ile mahdûd evi ve Aşağı Bazar'da vâki' ma'lûmu'l-hudûd bir bab attar dükkânı ve Karo yerde vâki' inde'l-cirân hudûdu ma'lûm bağı kalub mezkûr dükkânı hisse tuta alub ve işbu Mustafa'yı tevkil iden Hadice mezbûran evi ve bağı alub her birisi hisse-i şer'îyyelerin istifâ idüb izne müte'allik olan da'vaların birbirinin zimmetini ibrâ itmişlerdir bi vech mine'l-vücûh husûs-ı mezbûrede nizâ'ları kalmamıştır deyü vekâlete ikrâr u i'tirâf idüb mesfûre Hadice'nin

vekili olan merkûm Mustafa dahi mukırr-ı mezbûru akavil-i meşrûhesinde bi-küllî'l-vücûh vicâhen tasdîk ve mezkûreyi tahkik idecek sıhhat-ı mübârâta şer'î tahakkukundan sonra mâ-vaka'acanıbeynin talepleri ile kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı uhraü'l-Cumâdeyn sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Ali Çelebi	Mevlânâ Ahmed Efendi	Hüseyn bin	
el-kâdı	el-kadı	Hacı Bayram	ve gayruhum

7a

Nefs-i Balıkesri'de Sahn-ı hisar mahallesinde sâkine olan Asiye bint-i Ali kıbelinden ifrâz-ı âtî'z-zikre El-hâc Hamza İbn-i El-hâc Mehmed ve Mustafa bin Ali şahâdetleriyle vekâleti sâbit olan zevci Ahmed bin Kasım nâm kimesne Salahaddîn mahallesinde vefât iden Ömer bin Ali'nin sagîr oğlu Ali'nin vasîsi ve vâlidesi olan Medine İbnetü Hacı tarafından tasdik-i âtî için vekâleti sâbit olan zevci Hacı Reyhan bin Abdullah mahzarında bi'l-vekâlet ikrâr u i'tirâf idüb müvekkilem müteveffâ karındaşı Ömer'den irsle intikâl iden hisse-i şer'îyyesi da'vâ ve taleb sadedinde iken muslihûn tavassut idüb es-sulh-ı hayrın fehvâsınca mezbûre Asiye'ye dörtyüz akçelik bir kazgan ve Hasan Beğ kapusu kurbunda vâki' olub Hacı Ramazan ve Çölmekci Arab ve Naluncu Mehmed ve Arık Memi nâm kimesneler bağlarıyla mahdûd olub mezbûre Asiye'nin tasarrufunda bir kıt'a bağ ve ikiyüz nakd akçe bedel-i sulh virülüb müvekkilem dahi zikr olunan bedel-i sulhi bî-kusûr alub kabz idüb izne müteallik cem'-î de'âviden mezbûre Medine'nin deynini ibrâ eyledi deyücek merkûm Mehmed bin Kasım dahi vech-i meşrûh üzere câri olan sulhu tahkik ve zikr olunan bedel-i sulhu merkûm kabz ve ikbâs hususunda mezbûrun kelâmını vicâhen tasdik idüb ve sulh-ı merkûm her vechile yetime enfâ' olmağın musâlaha ve mübarât-ı mekrûmenin sıhhat hükm olunduktan sonra kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Receb Çelebi	El-hâc Mustafa	Hacı	Mustafa bin	İlyas bin
İbn-i Abdi	bin Abdi	Hamza	Ali	Doğan

7b

Yakub nâm karyeden Turhan ve karındaşı Ali nâm kimesneler meclis-i şer'i şerîfde Dergâh-ı âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş kibelinden tasdik-i âtîü'z-zikrde becâhü tarikü's-sübût şer'an vekâleti sâbit olan Memi Beğ İbn-i Abdullah mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb didiler ki kârye-i mezbûrede ve gayride mutasarrıf olduğumuz tarlalarımızı sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Memi Beğ'in müvekkili Hasan Çavuş'a tefviz eyledik mukabele-i tefvizde dörtbin nakd râyic-i fi'l-vakt akçesini alub kabz eyledik kârye-i mezbûrede ve gayride zirâ'at ve hırâset itdiğimiz tarlalarımızı zirâ'at ve hırâset idüb sâlbesâl vâki' olan âşâr ve rüsûmâtın sahib-i arza edâ idüb tasarrufuna kimesne mâni' ve mezahim olmya didiklerinde hazırân-ı mezbûranın ikrâr-ı meşûhlarında mukırr-ı lelü'l mesfûr Memi Beğ tasdik idicek sıhhat-i bey' ü şiraya hükm olunub mâ-vaka'akayd-ı sicill şüid.

Tahrîren fi evâil-i Recebü'l-mürecceb sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi	Ahmed Beğ İbn-i	Mustafa bin	Keyvan bin
bin Kasım	Ali	Ali	Abdullah
Faik Beğ bin			
Abdullah	ve gayrum		

8a

Balıkesri mahallâtından Sahn-ı hisar mahallesinde sâkine olan Hadice İbniyye merhûm Nacaklı zâde Muslihiddîn Efendi kibelinden Ahmed Çelebi bin Muslihiddîn Efendi ve Hüseyin Çelebi İbn-i Ahmed şahâdetleri ile mebî'-i âtîü'z-zikrin semeni kabza vekâleti sâbite olan El-hâc Hamza İbn-i El-hâc Mehmed meclis-i şer'-i şerîfe hâzır olub fahrü'l-kuzât Mevlânâ Ramazan Efendi mahzarında takrîr-i kelâm idüb beni tevkil iden mezbûre Hadice Kefşeker Çarşusu'nda vâki' olub gibleten El-hâc Ahmed mülkü ve şarken ve garben mezbûr Efendi mülkü ve şimâlen tarîk-i âam ile mahdûd olan Babuşçu dükkânını mûmâ-ileyh Ramazan Efendiye yedibin râyicü'l vakt nakd akçeye bey' bât-ı sahih ile bey' itmiş idi hâlâ meblâğ-ı mezbûru vekâletim hasebiyle bi't-tamâm kabz etdim ba'de'l-yevm mülkü müşterâmdır keyfe-mâyeşâ ve yehtâr

mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhu Ramazan Efendi ve vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik idicek sıhhat-ı bey'ü şîrâya hükm olunup mâvaka'akayd şüd. Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa Süleyman	Piri bin Ali	İbrahim bin	Mehmed El-hâc
El-Hatib	el-müezzın	Ramazan	Abdullah

Ali bin
Mustafa ve gayrum

8b

Sûret-i tezkire-i Piri Beğ

Nâhiye-i Balıkesri der livâ-ı Karesi

Timâr-ı Piri Veled-i Türkmiş

Karye-i Şeyhler ma Peyk-i Kara tâbi'-i mezbûr 1500

Karye-i Tepesidelik tâbi'-i mezbûr hasıl : 2200

Yekûn:3700 hasıl : 2200 hasıl : 2000

İşbu elf akçe timâr-ı fâriğ Mahmud tahvilinden mahlûl olmağın mukaddemâ Kütahya Sancağı'nda 3000 akçe timardan ma'zülle sene elf tarihinde fevt olan Türkmiş'in henüz timâr tasarruf etmeyen oğlu işbu Piri bendlerçün müteveffâ-i mezbûrın sahih sulbi oğlu idüğüne ve ibrâz eylediği berât-ı sarîh babasının itdüğüne on nefer şâhid ile alaybeğsi i'lâm itmeğın zıkr olunan elf akçe timâr tevcih olunub berât-ı âlişân sadaka buyrulmak ricâsına arz olundu. Bâki fermân dergâh-ı mu'allâmındır.

Fi 29 Cemâziye'l-ahir	Mehmed mir-i miran
Sene ihdâ ve elf.	Anadolu

9a

Üçpınar nâm karyede olan Meliha bint-i Hüseyin meclis-i şer'i şerîfe hâzıre olub Mustafa bin Kulhayr mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb kârye-i mezbûrede vâki' bir tarafı El-hâc Mustafa mülkü ve bir tarafı kendü mülkü ve iki tarafı tarîk-i âam ile mahdûd

olan mülk evimi ba'de't-tahliye salifü'z-zikr Mustafa'ya hibe-i sahiha-ı şer'îyye ile hibe ve temlik eyledim ve hibe-i mezbûre mukabelesinde merkûm Mustafa'dan altıyüz nakd akçesini aldım ba'del-yevm zikr olunan ev mülk-i mevhûbidir keyfe mâ yeşâ ve yehtar mutasarrıf didikde mukırr-ı mezbûran ikrâr-ı meşrûhasin mukırr-ı lehü'l mezbûr vicâhen ve şifâhen ve tahkik idecek sahihe-i hibeye hükm idüb mâ-vaka'akayd olundu. Tahrîren fi evâsıt-ı sene ihdâ ve elf mine'l-fahiretü'l-nebeviyye alâ sahihen efdalü't-tahiyye.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin	Mustafa bin	Turgud bin	Mûsâ bin	Mustafa bin
Yusuf el-İman	Ali	Mustafa	İbrahim	Hüseyin

9b

Mustafa Fakih mahallesinde sâkine Meryem bint-i Abdullah nâm cariye kıdvetü'l-ikbâl umdetü'l ashâbü'l-iclâl Defteri Mehmed Efendi tarafından husûs-ı âtîü'z-zikre becâhü tarikü's-sübût şer'an vekâleti sabite olan Süleyman Beğ İbn-i Ali ve Helvacı Memi Şah İbn-i Yusuf mahzarlarında takrîr-i kelâm ve ta'bir-i merâm idüb bundan akdem malikem olan müteveffıye Ümmi İbniye İsa Bâli hâl-i hayatında kemal-i sıhhatinde iken beni hasbeten-lillâh müdebbire idüb fevtimden kırk gün mukaddem hür ve âzâde olub sâir asliyyât gibi ol didi didikde müşarü'n-ileyhüma Süleyman Beğ ve Helvacı Memi Şah inkâr ile cevâb virüb müdde-i merkûme Meryem'den da'vâ-yı meşrûhasına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden El-hâc Mehmed İbn-i El-hâc Hızır ve El-hâc Bekir bin Kalender nâm kimesneler li-ecli'ş-şahâdet hazırân olub şöyle edâ-i şahâdet-i şer'îyye eylediler ki merkûme Ümmi mezbûre Meryem'i hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde bizim huzurumuzda müdebbire idüb bundan kırk gün mukaddem hasbeten-lillah hür ve azede ol didi şâhidlerüz ve şahâdet dahi iderüz diyü itdikleri şahâdet-i şer'îyyeleri bade't tahıyye şerai'tü'l-kabûl hayyiz-i kabulde vâki' merkûme Meryem'in hürriyetine hükm olunub mâ-vaka'akayd şü'd.

Tahrîren fi't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Mustafa bin Mehmed Çelebi Mustafa bin
Receb bin Kasım Ve Süleyman Mehmed

Mustafa bin

Ali ve gayruhum

10a

Balıkesri mahallâtından Okcukara mahallesinde sâkine olub Nesli bint-i Nasuh kıbelinden ikrâr-ı âtîü'z-zikre El-hâc Mehmed bin Durmuş ve Süleyman bin şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan Solak Mehmed Beğ İbn-i Memi Taba Ahmed bin Bâli muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb müvekilem mezbûre Nesli mahalle-i mezbûrede vâki' kıbleten ve şarken ve şimâlen tarîk-i âam ile garben Hasan Hoca mülkü ile mahdûd olub babasından irsen intikâl iden mülk evini mezbûr Ahmed'e dokuzbin râyicü'l-vakt nakd akçeye bey'-i bât-ı sahih ile bey' idüb teslim-i mebî' ve kabz-ı semen idüb mezbûr Ahmed'in zimmetinde meblâğ-ı merkûmdan bir akçe ve bir habbesi kalmadı ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun bi'l-vekâle ikrâr-ı meşrûhu mukırr-ı lehü'l-mesfûr Ahmed vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik itdikten sonra sahiha bey'ü şirâya hükm olunub mâ-hüve'l-vâk'i kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Halîfe el- Ali bin Mehmed Çelebi Mustafa bin Mustafa bin
İmam Mûsâ Abdi Süleyman El-hâc Ahmed

Emir Mustafa bin

Yusuf ve gayruhum

10b

Sûret-i defter-i Bostan Çelebi eşşehir Akbaşzâde Nâhiye-i Balya der livâ-ı Biga Kârîye-i Kocaili tâbi'-i mezbûr

Ömer Veled-i Ali nim	Mehmed Veled-i O mücerred	Mustafa birader O mücerred	Mehmed Veled-i Elvan Nim
Şa‘bân birader O mücerred	Süleyman Veled-i Ramazan nim	Bostan Veled-i Akbaş zemin 50	Nasuh Veled-i Bâli nim
Hasan Veled-i O mücerred	Mustafa Veled-i Bâli nim	Hızır Veled-i O mücerred	Ramazan Veled-i Mûsâ nim
Fazlullah birâder-i O bennak	Hacı Hüseyin Veled-i Ma’lul Armağan	Mehmed Veled-i Hızır bennak	Abdurrahman Veled-i O mücerred
Şah Bâli Veled-i Abdullah bennak	Mehmed Veled-i O mücerred	Mehmed Veled-i Ramazan mücerred	Hüseyin Veled-i Mahmud nim
Nasuh Veled-i Abdullah nim	Mehmed Veled-i O mücerred	Yusuf Veled-i Hacı nim	Arslan Veled-i O mücerred
Ömer birâder-i O mücerred	Mehmed Veled-i Ramazan bennak	Mirza Veled-i O mücerred	Mustafa Veled-i Mahmud bennak
Abdullah Âşık Mustafa bennak	Mehmed Çelebi bennak	Hasan Veled-i Mustafa bennak	Yusuf Veled-i O nim
	neferan 32	Hasılat 1549	

11a

Kebsud kazâsına tâbi‘ Dadı nâm karyeden Mehmed bin Durmuş kibelinden husus-u âtû‘z-zikre berâhü tarikü’s-sübût şer’an vekâleti sâbite olan fahrü’l-kuzât Mevlânâ Ramazan Efendi yine kârye-i mezbûreden Durbule nâm hâtûn mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûre Durbule sulbiyye kızı olan Sünbile’yi beni tevkil idüb mezbûr Mehmed’e tezvic eylemişdir suâl olunmasını taleb iderim didikde mezbûre Durbule fi’l-vâki‘ mezbûre kızım Sünbile’yi sagire iken mûmâ-ileyh Efendi’yi tevkil

iden Mehmed'e nikâh ve tezvic eyledim deyü ikrâr u i'tirâf bi't-taleb kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî ulâü'l-Cumâdeyn sene isnâ ve elf mine'l-hazihi'n-nebeviyye evâhır-ı alâsahibühâ efdalü't-tahiyye.

Şuhûdü'l-hâl

Memi Şah İbn-i Hüseyin	Hüseyin Çelebi	Mehmed Çelebi	Ali bin
Hüseyin	el-kâtib	Kasım	Mustafa ve gayruhum

11b

Mehmed bin Pervâne Beğ, Yusuf bin Durmuş nâm Sığırtmaç mahzarında meclis-i şer'-î şerîfde takrîr-i da'vâ idüb işbu Yusuf'a sene isneyn ve elf. Recebinin yigirmi birinci Salı günü ra'y için bir re's kancık boz katır teslim itdim idi. Zikr olan katır yine bana vâsıl olmadı taleb iderim didikde mezbûr Yusuf'dan keyfiyet-i hâl suâl olundukda fi'l-vâki' zikr olunan katır merkûm Mehmed yevm-i mezkûrede ra'y için bana teslim eyledi. Ben dahi ol gün ra'y idüb yine ol gün sâir ra'y itdiğim hayvanat ile cem'ân şehre getirüb evlerine âdetten olgeldiği üzere salıvırdım didikde mezbûr bi ma'nâyâ inkâr idüb gibbe'l-inkâr mesfûr Yusuf'dan sıdk-ı kelâmına beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Mehmed Çelebi İbn-i Mustafa ve Hasan bin Seydi Ahmed mahfil-i şer'e li-ecli's-şehâde hazırân olub edâ-ı şahâdet-i şer'iyeye idüb biz şâhidlerüz şahâdet dahi ideriz ki işbu Mehmed'in ra'y için mezkûr Yusuf'a teslim itdüğü yüz boz kancık katır mezbûr Yusuf ra'y idüb yine yevm-i mezbûrede ahşama karib getirüb sâir ra'y itdüğü hayvanat ile şehir içinden evlerine salıvırdı deyü şahâdet idüb şahâdetleri bade't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-vaka'aaa kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi	Mustafa bin	Hasan bin	Ahmed bin
İbn-i Kasım	Ali	Sefer	Abdullah ve gayruhum

12a

Nasuh bin Mustafa İsmail bin Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr İsmâile fakirler ucunda etrafı arz-ı hâliye mahdûd olan mülk bağıımı ikiyüz elli akçeye

bey' itmiş idim hâlâ semenini taleb iderim didikde mezbûr İsmail zikr olunan bağı ikiyüz elli akçeye aldım ama bir ay vadem var deyü ikrâr-ı kayd şüdü.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi   Mustafa bin
bin Kasım   Ali   ve gayruhum

12b

Vech-i tahrîr hurûf oldur ki nefsi-î İvrindi'de merhum Şeyh Bedreddin binâ itdüğü câmi-i şerîfin evkâfından bel' ü ketm olan dörtbin yetmiş akçenin yine tahsili için câmi-i mezbûra imâm ve hatib olan Muhyiddîn Fakih yedinden Balıkesri efendisi ile bu fakire hitâben emr-i şerîf vâcibü'ş-şerîf vârid olub mazmun-u dürer-bârında münderic olan meblâğ-ı merkûm mütevellîler üzerinden tefahhus oluna deyu buyrulmağın imtisâlen li'l-emri'l-âli merkûm Efendi'nin nâibleri ile maân akd-i meclis idüb husûs-ı kazıyye şer'-î şerîf üzere görüldükde meblâğ-ı merkûm dörtbin yetmiş akçe kadı-ı sâbık huzurunda ifrâzı ile yine mezbûr Muhyiddî'nin zimmetinde idüğü Saru bin El-hâc Mehmed ve Mustafa bin İlyas şahâdetleri ve sâbit olub tahsil için mübaşir tâ'yin olunan Abdullah Çelebi yedine havâle olunduğu bi't-taleb kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi evâil-Cemaiye'l-evvel sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ramazan Dede   Ali Hoca bin   El-hâc Mehmed
bin Mustafa   Sinân   bin Yusuf   ve gayruhum

12c

Nevâhi-i Kütahya'da vâki' Gedüs ve Yaverdi Şaphânelerine ber-vech-i iltizâm emin olan Yahûdî Musi veled-i Yagob kıbelinden husûs-ı âtiye için vekil olub Yahûdî Abraham veled-i Yagob ve Yahûdî Menteş veled-i İlyaz şahâdetleri ile şer'an vekâleti sâbit olan Yahûdî Kemal veled-i Salomon Dergâh-ı âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân işbu rafiu'l-vesika El-hâc Hasan Çavuş ibn-i merhûm ve mağfûrünleh El-hâc Sinân Çavuş mahzarında mahfil-i şer'-i şerîfde bi'l-vekâle ikrâr u i'tirâf idüb müvekkilim merkûm Yahûdî Musi sâbıkan dersaâdete giden irsâliyeler ve bazı masârif-i

hassa için kıdvetü'l erbâbü'l ikbâl defterdâr ve muhassilü'l emvâl olan Mehmed Efendi dâme ulûvvühu hazretlerinden karz akçeler alub ba'de'l hesab zimmetinde lazmü'l edâ' ve vâcibü'l kazâ yigirmi ikibin nakd akça alub kabz eyledim. El'ân karzdan benim bi'l-vekâle yedim ile kabz itdiğim yigirmi ikibin akçe müvekkilim merkûm Yahûdî Musî'nin Çavuş müşarü'n-ileyh hazretlerine-lâzımü'l edâ' deynidir didikde mukırr-ı mezkûrun bi'l-vekâlet ikrârını mukırr-ı lehü'l-merkûm El-hâc Hasan Çavuş vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkik itdikden sonra talepleri bu vesika ketb ve imlâ ve tahrîr ve inşâ kılınub yedine vaz' u def' olunduğu lede'l-hâce ihticâc ide cerâ zalike ve hurire Fî evâhir-i şehri-i Şa'bânü'l muâzzam min şühûr sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran

Kâtib Receb Çelebi

Yusuf Çavuş'an an çavuşân-ı

İbn-i Abdi

Dergâh-ı âlî

13a

Nefs-i Balikesri'de sâkin olub sâbıkâ Basra defterdârı olan kıdvetü'l erbâb-u ikbâl Mehmed Efendi zîde uluvvuhû hazretleri ile Dergâh-ı âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran İğnecizâde dimekle ma'rûf Mehmed Çavuş zîde kadruhû ile mahfil-i şer'-i şerîfe hâzırân olduklarında merkûm Mehmed Çavuş sene isneyn ve elf. Rebîü'levvelinin evâhiri ile müverreh emr-i şerîf ibrâz idüb mazmûn-ı meymûn-ı izzet makrûrunda defterdâr-ı mûmâ-ileyh Mehmed Efendi ile karındaşı olub Karesi sancağı beği olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kiram Hüseyin Beğ dâme izzühû mukaddemâ Bağdat Beğlerbeğisi iken vefât iden Abdurrahman Beğ Evkâfî'ndan vezir müteveffâ Nişancı Mehmed Paşa yedinden altmış murâbahasıyla altmış beşbin vardır merkûm Mehmed Çavuş'a teslim idesiz deyü fermân olunmağın mezbûr Mehmed Çavuş defterdâr-ı mûmâ-ileyh Mehmed Efendiye meblâğ-ı mezbûru ber müceb-i emr-i âli taleb eyledikde mezbûr Mehmed Efendi cevâb virüb fi'l-vâki' sene ihdâ ve seb'in ve elf tarihinde merhûm Abdurrahman Beğ Evkâfî'ndan merhûm-u mezbûr müteveffâ Vezir Nişancı Mehmed Paşa yedinden karındaşım Hüseyin Beğ ile kimiz ellibin akçe alub nakdiyle mühürlü temessük virüb ve meblâğ mezbûru pederimiz merhûm Sinân Çavuş zimmetinde lâzım gelen mâl-ı mirî için teslim idüb meblâğ-ı mezkûrden benim hisseme

vâki' olan yigirmi beşbin akçenin onu onbir akçe hesâbı üzere sekiz yıllık ribhi için yigirmi bin akçe ve yigirmi bin akçeden asl maldan cem'ân kırkbin akçe bi'd-defaâd merhûm-u mezbûr Mehmed Paşa hazretlerine ve mütevellisine teslim eyledim târih-i kitâba gelince benim hissemden zimmetde asl mâl ve ribhden cem'ân onikibin beşyüz akçe kaldı anı dahi işbu mübâşir-i merkûm Mehmet Çavuş'a bî-kusûr teslim eyledim zimmetimde bir akçe kalmadı amma karındaşım Hüseyin Beğ zimmetinde yigirmi beşbin akçe asl mal ve hakdan yigirmiyedibinbeşyüz akçe onbir yıllık rıbhı cem'ân lâzımü'l-edâ elliikibinbeşyüz akçe vardır didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı mezbûr Mehmed Çavuş vicâhen tasdik ve ikrâr idüb hâlâ müşarü'n-ileyh Mehmed Efendi yedinden onikibin beşyüz nakd akçeyi bi-kusûr vakf-ı mezkûr için alub kabz eyledim deyü tarafeynin ikrar ve tasdiklerinin kıbeli'ş-şer'e teslim kılındıktan sonra bi't-taleb kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ahmed Çelebi İbn-i	Muslihiddîn	Receb bin	Hacı Bekir İbn-i
Muslihiddîn	Efendi El-Kâdı	Abdi	Hamza

ve gayruhum

14a

Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldur ki Balıkesri kazâsına tâbi' kârye-i Gerger'den Medine-i Münevvere reâyâsından olub Nişancı hasları toprağından bir çift su sığırı öküzü ki birinin alını sakar ve birinin sağında ve birinin solunda damgası olub sene isneyn ve elf. Recebin yigirmi birinci gününde Süleyman nâm kimesne yedinden sahib-i nâ-mâ'lum olmağla yâve kayd olub evkâf-ı mezbûre câbisi Mahmud'a teslim olunduktan sonra müddet-i örfiyyesi tamam olduktan sonra zikr olunan çiftin kıbel-i şer'den bey'ine merkûm Mahmud'a izn ve hüccet virilüb bi'l-fiil südde-i sa'âdetde nişancı olan iftihârü'l-ümera ve'l-ekâbir Hamza Çelebi hazretlerinin hâsları zâbiti olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Nasuh Beğ yedinden sene isnâ ve elf. Ramazanü'l mübârekenin evahiri tarihiyle müverreh vârid olan hükm-i hümayûnun mazmûn-ı mesmûn-ı izzet makrûrunda taht-ı kazânızdan nişancılık hâsları toprağında tutulan yâveler Medine-i Münevvere Evkâfı mütevellîsi olan kapucılar ve gayriler bizim

reâyânız toprağıdır deyü zabt idüb müşârü'n-ileyhin mezbûresin dahl itdirmiyesiz imdi müşârü'n-ileyhin hâsları minküllüvücûh serbesttir rüsûm-u serbestiyesine ve toprağında tutulan yâve ve kaçgun ve müddeti örfiyyesi tamam olub satılana ve gayre aslâ ahârın dahli yoktur. Müşârü'n-ileyhin adamları zabt ider Medine-i Münevvere Evkâfı mütevellîleri dahl itdikleri kendü toprağında tutulanadır deyü fermân olmağın zikr olunan çifti ber müceb-i fermân-ı âlişan merkûm nişancının hasları zâbiti olan Nasuh Beğ'e kabz idüb bey' itmeye izin ve icâzet virildiğine talebiyle bu vesika ketb olunub yedine vaz' ve def' olundu ki vakt-i hâcedde ihticâc ide.

Tahrîren fî evâhir-i şeh'r Ramazanü'l-mübârek min şuhur li sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Mustafa Efendi	Hüseyin bin	Süleyman bin	Mehmet Çelebi
el-müderriş bi-medresetü	Abdullah	Ahmed	bin Kasım
Hoca Sinân Balıkesri			

15a

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki Balıkesri'de Salahaddin mahallesinden Hacı Ali İbn-i Seydi meclis-i şer'î şerîfde hâmilü'l-haze'l-kitâb uzun boylu saru ela gözlü açık kaşlu siyah çervelü sol kolunda ve başında eser-i carahat olub Macariü'l-asl olan ve rakıyyetine mu'terif olan Ferhad nâm abidü'l-memlûk muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î kılub târih-i kitâbdan sekiz yıl hizmet etmek üzere Ferhad'm rızâsı ile kitâbete kesdim istikâmet üzere sekiz yıl hizmet idüb kaçmayub sirkât itmeyüb isyân ve hıyânet itmez ise hür ola sâir ahrâr gibi eğer zikr olunanlarının birisi mezbûr Ferhaddan sâdir olur ise kitâbet fesh olunub kemâkân rakk ola didikden merkûm Hacı Aliyi mezbûr Ferhad vicâhen ve şifâhen tasdik itdikden sonra vech-i meşrûh üzere kitâbeti kabûl idüb müddet-i mezkûrede vech-i mezkûr üzere hizmet-i mezbûremi merkûm Ferhad itmâm iderse sâir ahrâr hür' olmak üzere bu vesikâ li-ecli't-temessük ketb olunub vaz' olundu ki vakt-i hacetde ihticâc ide.

Tahrîren fî gurre şeh'r-i Şevvâlü'l-mübârek li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullah Çelebi bin   Mustafa bin Mehmed an   Hüseyin bin Abdullah
Ahmed el-muid   mahalle-i Sahn-ı hisar   an mahalle-i Türbe-i Şerîf

Ali bin Mustafa   Mustafa   İbrahim
el-muhzır   el-muhzır   Efendi ve gayruhum
mine'l-hazırın

Meblağ-ı merkûmu Ahmed Çelebi alub kabz eylediğine kayd-ı sicill olundu.

15b

Vech-i tahrir huruf oldur ki Âişe Bacı nâm karyeden Mehmed Beğ bin Mustafa Çelebi meclisi şer'i şerîfde hamiliü'l-heze'l-kitâb uzun boylu saruşın (okunamadı) ve başının sağ yanında cerâhati olan Rusiyyü'l-asl Yovan nâm abdu'l-memlukü muvâcehesinde ikrar-ı sahih-i şer'i kılub tarih-i heze'l-kitâbdan oniki yıl hizmet itmek üzere mezbûr Yovan'ı rızası ile kitabete kesdim. İstikamet üzere oniki yıl hizmet idüb kaçmayub ve sirkat itmeyüb isyan ve hıyanet itmez ise hür ola. Eğer zikr olunanların birisi mezbûr Ferhad'dan sadır olur ise kitâbet fesh ola didikde merkûm Mehmed Beğ'i mestûr Yovan ve (okunamadı) tasdik idüb razı oldukdan sonra müddet-i mezbûrede vech-i meşruh üzere hizmeti itmam iderse sair ahrar gibi hür olmak üzere kayd-ı sicill olundu.

Tahiren fi'l-yevmü's-salis Şevvalü'l-mübârek li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Beğ bin   Mehmed bin   Mehmed bin   Ali bin
Sinân   Mehmed   Kasım   Mustafa   ve gayruhum

16a

Ed-dâyin Mevlânâ Ahmed Efendi el-kadı el-medyûn Mehmed Çelebi ed-deyn
3300 sebt bi-ikrârahu ve hükmi-i bî-edâ'ıye.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin

Mustafa bin

Kasım

Ali

el-havâle 2800

Meblağ-ı merkûmu Ahmed Çelebi alub kabz eylemediğine yemini kayd-ı sicill
olundu.

17a

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm mâ'denü'l fezâil ve'l-hükkâm vilâyet-i Anadolu
ve Rum ve Karaman ve Diyarbekir ve Zü'lkadriyye ve diyâr-ı Arabistan ve Midüllü ve
Sakız kadıları zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki vilâyet-
i mezbûrede vâki' hazine-i Cizye-i yâve-i gebrân ve âzâdegân-ı Kıbtîyân mukâta'ası
sene ihdâ ve elf Zi'l-kâdesinin yigirmisinden altı yıla onbeş yük ve kırkbin akçe ber-
vech-i iştirâk eminler olan züemâdan Zülfikar ve Mustafa nâm kimesneler Der-
sa'adetime gelüb iltizâmımıza dahl yâve keferenin cizyeleri kadîmden şimdiye değin
evlisinden yetmiş beşer akçe ve mücerred olan kefereden elli beşer akçe alunagelmiş
iken haliyâ âdet-i kadime üzere taleb eylediğimizde noksan üzere virmek isteyüb inâd
ve muhâlefet iderler ve ba'zı kefereden dahi kanun üzere haracların taleb
eylediğimizden mücerred virmemek için biz bugün geldik bugün giderüz deyü yâve
haracların virmekte inâd iderler ve yâve keferenin beytü'l-mâl iltizimâmında dahl iken
ve ba'zı kimesneler evkâf ve emlâk zü'emâ ve erbâb-ı timâr ve doğancı âher tarafda
vâki' olmuşdur beytü'l-malın biz kabz ideriz deyü beytü'l-malın zabt ve kabza mâni'
olurlar deyü bildirdi imdi buyurdum ki hükmi-i şerîfim vardukda göresiz fi'l-vâki'
iltizâmına dahl olan yâve keferenin kadîmden minvâl üzere evlisinden yetmiş beşer
ve mücerred olan kefereden elli beşer akçe alınagelmiş iken hâlâ noksan üzere virmek
isteyüb ol vechile inâd ve muhâlefet eyledikleri vâki' ise ol takdirce inâd ve muhâlefet
itdirmeyüb mirîye âid olan cizyeleri olagelen âdet ve kanun üzere aldırub kadîmden
olagelmiş ve kanuna muhâlif kimesneye ta'allül ve inâd ve muhâlefet itdirmiyesiz ve ol
makûle ticaret için hâricden gelüb kanun üzere altı ay mürûr idüb ellerinde temessükü

olmıyan yâve kefereden mirîye âid olmağın yâve cizyeleri mîrî için aldırub biz bugün geldik yarın gideriz deyü ta'allül ve ve inâd itdirmiyesiz ve Kıbtîyân tâifesinin beytü'l-mala mezkûran eminlerin iltizâmlarına dahildir her kangı tarafda vâki' olursa mîrî için emin-i mezbûrana aldırub zabt ve kabz itdürüb sahib-i arz olmağın bizim toprağımızda vâki' olmuşdur diyü ta'allül ve nizâ itdirmiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Tahrîren fi's-sâbi'-i aşer şehr-i Zi'l-hicce sen ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

18a

Üçpınar nâm karye sâkinlerinden Sinân bin Mustafa meclis-i şer'-î şerîfde Mustafa bin Kulhayr mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr-ı sahîh-i şer'-î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub kârye-i mezbûrede vâki' iki tarafı Mehmed mülkü ve iki tarafı târik-i âmm ile mahdûd olan mülk damım ve samanlığı mezbûr Mustafa'ya hasbeten lillâhi'l âzim ve tâlib-i limerdati rabbü'l-kerim hibe ve temlik itdim mukabele-i hissede bana bir dülbent ivâzı virüb ben dahi ivâz-ı mezbûru aldım kabûl ve kabz eyledim bade'l-yevm zikr olunan dam ve samanlık mezbûrun ikrârı mevhûbudur didikde mukırrlehû'l mezbûr Mustafa vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik idüb tarafeynin ikrâr ve tasdiki ve itirâf-ı tahkiki cânib-i şer'den mu'teber görölüb sıhhat-ı hibeye hükm olunub mâ-vaka'akayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Bin Yusuf	Mustafa bin	Turgud bin	Mustafa bin Sefer
e'l-Îmam	Ali	Mûsâ	
Mûsâ bin	Mustafa bin		
İbrahim	Hüseyin	ve gayruhum	

18b

Oldur ki kasaba-i Balıkesri'de vâki' merhûm Kaya Beğ Evkâfi'ndan kasaba-i mezbûre kurbunda vâki' olub hudûd-ı inde'l-ahali ma'lûm olan bir mikdar yer ki sâbikan vakf-ı mezbûrun mütevellîsi olan Büşükbaş Mehmed hâlâ mütevellî olan Mehmed Çelebi İbn-i Mustafa'ya beher sene yigirmi akçeye mukâta'aya virüb vakf için

kat'an bir akçe resm-i tapu almayub ve ehl-i vukuf lî arz-ı müslimîn mevzi'-i mezbûrun üzerine varub görüldükde mezbûre iki dönüm deyü yigirmi akçe mukâta'a ile virdiği yeri altı yedi dönüme tahmil idüb her dönüme dörder yüz akçe resm-i tapu ve beher sene yigirmi beşer akçe mukâta'a ile kabûl ider deyü mesfûr mütevellî Mehmed Çelebi'nin muvâcehesinde ikrâr idüb vakfa gadr-ı küllî olduğu muhakkak olub hâlâ arazi-i mezkûrenin ashab-ı hâcâta hakk-ı kararı ile resm-i tapuları alınub ve beher sene mukâta'a takdir olunması cânib-i vakfa enfa' olmağın mütevellî-i sâbıkın mütevellî-i lahakka virmesi fesh olunduktan sonra arazi-i mezbûreden Süleyman ve Muslihiddîn Halîfe ve El-hâc Mehmed ve tarîk-i hacı ile mahdûd olan bir kıt'a mezra'aya işbu hâmilü'l-haze'l kitâb Mevlânâ Şeyh İbrahim Efendi bin Abdullah beher sene yigirmi akçe mukâta'a ile tâlib ve cânib-i vakfa dörtyüz akçe resm-i tapu virüb mütevellî-i mezbûr teslim idecek sıhhat-ı tapuya hükm olunub mâ-vaka'aalâ vukûa ketb olunub yed-i tâlibe vaz' ve def' olunduki vakti hacette ihticâc ide.

Tahrîren fi evâsıt-ı evvel-i Zî'l-kâde li sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Muslihiddîn bin	Mehmed bin	İbrahim bin	Abdullah bin	Ali beğ bin
Halîfe	Kasım	Mehmed	Hasan	Murad

18c

Vakf-ı mezbûrdan bir mikdar mezra'aya işbu bâ'is-i tahrirü's sicil üstâd Mehmed bin Bâli beş akçe mukâta'a ve yüz akçe resm-i tapu ile kabûl eylediği bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi't-tarihü'l-mezbûr.

Kemâ sebk

18d

Vakf-ı mezbûrdan Hacı Mehmed ve Şeyh İbrahim Efendi ve Kul Ali ve târik-i âmmla mahdûd olan bir kıt'a mezra'aya ba'is-i tahrirü'l-sicil Muslihiddîn Halîfe beher sene yigirmi akçe mukâta'a ile talib ve cânib-i vakfa dörtyüz akçe resm-i tapu virüb mütevellî-i mezbûra teslim idicek bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Kemâ sebk

19a

Üçpınar nâm karyeden Şa'bân bin Mustafa meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub Mustafa bin Kulhayr muvâcehesinde ikrâr-ı sahih ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub evim önünde olan bir anbarı ve kara sagır öküzümü ve kârye-i mezbûre bağlarında vâki' bir tarafı Karabıyık bağına ve bir tarafı Küçük Ali bağına ve bir tarafı Mahi Hatun bağına ve bir tarafı târik-i âam ile mahdûd ve müntehi olan mülk bağımı mezbûr Mustafa'ya hibe-i sahih ile hibe eyledim mukabile-i hibede bir dülbend ivaz virüb ivaz mezbûru ben dahi alub kabûl ve kabz eyledim ba'de'l yevm zikr olunan bağ ve anbar ve bir kara sagır öküzü mezbûrun mülkü mev'hûbudur didikde mukırr-ı merhûmun ikrâr-ı meşrûhu mukırlehü'l-mezbûr Mustafa vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik idicek tarafeynin ikrâr ve tasdiki kıbel-i şer'den mu'teber görölüb sıhhat-i hibeye hükm olunub mâ-vaka'akayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Rebû'l-evvel sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Bin Yusuf	Mustafa bin	Turgud bin	Mustafa bin Sefer
el-Îmam	Ali	Mûsâ	
Mûsâ bin			
İbrahim			

19b

Nefs-i Balıkesri sâkinlerinden Mustafa ve Hasan İbn-i İbrahim Çelebi meclis-i şer'de işbu bâ'isü's sicil Ali bin Mûsâ nâm kimesne mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb Ebeler nâm karye içinde vâki' ve vadide olan bir bab değirmeni bir mikdar camızı ile merkûm Ali'ye ikibin ikiyüz akçeye bey'-i bat' ile bey' idüb kabz-ı semeni ile teslim-i mebî' eyledik didiklerinde mukırr-ı mezbûru vech-i meşrûh üzere olan ikrârın mukırr-ı lehü'l-merkûm vicâhen tasdik idicek mâ-hüve'l vâki' gıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhir-i şehri-i Rebü'l-evvel li sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Hüseyin bin Mehmed	Ali bin Selim	Reşid Resul bin Mehmed	Mustafa bin Ma'den	Mehmed bin Salih
Ma'den bin Abdullah	Küçük Mehmed bin Mehmed	ve gayruhum		

19c

Kasaba-i Balıkesri'de vâki' El-hâc Umur mahallesinde sâkin Mehmed bin Hızır nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfde mahalle-i mezbûrede vefât iden Koyuniri Mustafa Beğ'in sagîr oğlu Ali ve vasîsi olan işbu hâmilü'l-haze'l kitâb Hanife bint-i Yusuf nâm hâtûn tarafından husûs-ı âtîü'z-zikre bimâ-hüve tarikü's-sübut şer'an vekâleti sâbit olan zevci fahrü'l-akrân Ahmed Beğ mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem merkûm Mustafa Beğ evinin şark cânibinde olan divar benim mülküm iken müteveffâ zevcim Mustafa'dan izn-i şer'î ile bana ve oğlum Ali'ye intikâl itmişdir diyü tasarrufumuz olur didikde gibbe's-suâl akibü'l-inkâr merkûm Mehmed'in takririne muvâfık beyyine taleb olundukda beyyineden âciz olıcak merkûm Mahmud'un mülk divarı olmaduğına yemin mütevecceh olub lâkin meclis-i şer'e hazır olmamak ile canib-i şer'den adem gönderilüb vech-i meşrûh üzere yemin eyledikde haber viricek merkûm divâr mesfûre Hanife üzerinde ibkâ olunub mâ-hüve'l vâki' kayd olundu.

Tahrîren fi't-târihü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Himmet bin Mustafa	Memi Şah Yusuf	Ali bin Mustafa	Musli Şah bin Yusuf	Sinân bin Sefer	ve gayruhum
-----------------------	-------------------	--------------------	------------------------	--------------------	-------------

20a

Nefs-i Balıkesri'de sâkinan Fatma ve Meryem İbneti El-hâc Ali mezbûr babalarının kasaba-i merkûmede kendü binâ itdüğü mescid-i şerîfin imâmına vakf itdiği beşbin akçenin hâlâ mütevellîsi olan Ebubekir nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb mesfûr babamızın binâ itdüğü mescid-i mezbûr vakfin müsâ'adesi olmamağın mürûr-ı eyyâm ile bi'l-külliyeye harâb olub âsâr-ı binâdan nesne kalmamağın mukaddemâ

ribhı mescid-i şerîfin imamına meşrûat olan beşbin akçenin ribhinden bir ay hükm ile ruh-ı vâkıf için yevmî bir cüz'-i şerîf tilâvet alınmak tâ'yin olunub ve hâlâ o cüzün tilâveti işbu EbuBekir'e tevcih olunmuştur. Lâkin cüz'-i şerîf tilâvetine üçbin akçenin ribhi vefâ idüb validimiz olan vâkıf-ı mezbûrun binâ itdiği mescid münhedim alub ve ihyâsına be-vech mine'l-vücûh kabiliyet ve imkân olmayub ol hâl-i mevcûd olan beşbin akçeden üçbin akçenin ribhi ile merkûm Ebubekir bir cüz-i şerîf tilâvet olunsun ve ikibin akçesi bize teslim olunsun ikimiz dahi fakir ve muhtâc ve ma'lûl ve zât-ı iyâliz ve hiçbir vechile ta'ayyüşe iktidârımız yokdur meblâğ-ı merkûmu vakf-ı maişetimize sarf idüb def'i fâka idelüm deyü mütalib idüb ehl-i vukûf ve li-arz-ı müslimîndenecessüs olundukda müşârünileyh El-hâc Ali'nin sâbıkan binâ itdiği münhedim mescidi hâlâ mevcûd olan beşbin akçe ile i'âde mümkün olmayub ve âdet olunduğu takdirce mescidin imamına ve tezyin için kalil ve kesir vakf-ı lâzım olub ve meblağ-ı merkûmdan gayrı bir akçe vakf olmayub ve mezbûr nâtin şiddet-i fakr ve kemal-i ihtiyacları ve mariza olub iktisabdan acizleri şikât ve udûl-ı ihbârları ile zâhir olmağın vech-i meşrûh üzere beşbinden üçbinin ribhı ruh-ı vâkıf için yevm-i bir cüz'-i şerîf tilâvet olunub ve ikibin nukud ve ta'ayyüş için mezbûr nata teslim olunmak asveb ve canibeynin rızâsı mütezammın oldığı cihetden evla ve enseb olmağın ol bir ay hakim ile tâ'yin olunan cüz'-i şerîfin hâlâ nâibi ve meblağ-ı merkûm beşbin akçenin mütevellîsi olan salifü'z-zikr EbuBekirden ikibin merkûmanan Meryem ve Fatma'ya hükm olunub mâ-vakâ' gıbbe't-taleb kayd-ı sicil olındı.

Tahrîren fî evâhir-i uhrâü'r-Rebiayn sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüsâm Halîfe bin Elvan	Tur Bâli İbn-i Halil	Sinân Efendi İbn-i Mehmed	El-hâc İlyas İbn-i Hüseyn
Memi Şah bin Hüseyn	Mehmed bin Kasım	Ali bin Mustafa	ve gayruhum

21a

Oldur ki Mahmud subaşı meclis-i şer'e Ali nâm kimesneyi ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb vilâyet-i Germiyan'dan Süleyman nâm kimesne

ticâret tarikiyle Burusa'ya giderken ba'zı eşkiya ittifâk idüb mezbûru katl etmişler işbu anlar ile katilde bile mübâşir imiş ve maktûlün altmış kıt'a astarın ve bir katır ve bir merkebin alub ve bi'l-fiil bu mezkûran bunun yedindedir hakikat-i suâl olunsun deyüb mesfûr Aliden suâl olundukda gıbbe's-suâl merkûm Süleymanı ben katl itmedim ve katl ideni dahi bilmezim. Lâkin zikr olunan katır ve merkebi ve altmış kıt'a astarı Kara Ali ve Bazergan Halil ve Yusuf nâm kimesneler bana bey'idivir deyüb ben dahi Burusa'ya alıb gidüb hatta Kıksöğüde dek mezbûrlar bile gönderdiler didikde mâ-vaka'abi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâ'il-i Şevvâlü'l mükerrerem li sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Hamza bin
El-hâc Mehmed

Mehmed bin
Abdi

Muslı Şah bin
Yusuf

21b

Üçpınar nâm karyede sâkine Mahiye bint (boş) meclis-i şer'de Mustafa Kulhayr Hızır muvâcehesinde ikrâr u i'tirâf idüb kârye-i mezbûrede vâki' iki tarîk-i âam ve bir tarafı Hüsâm Mustafa mülkü ve bir tarafı kendü mülkü ile mahdûd olan mülk evimi tahliye idüb mezbûr Mustafa'ya hasbeten lillah ve taliben li-marzete'n-lillah hibe-i sahîh-i şer'î ile hibe ve temlik eyledim ve hibe mukabelesinde altıyüz nakd akçesini aldım didikde merkûm Mustafa dahi mukirre-i mesfûre-i Mahiyi ikrâr-ı tasdik ve hibe-i merkûme-i kabûl ve tahkik eyledikten sonra hüccet-i hibeye hükm olunub ve bu vesika inde'l ecli's-şehade ketb ve imlâ kılınub yed-i talebe vaz' ve def' oldu ki lede'l hace ihticâc ide cerâ zalike ve hurrire.

Fi evâ'il-i şehri-i Receb li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin Yusuf
el-İmam

Mustafa bin
Ali

Turgud bin
Mustafa

Mustafa bin
Sefer

Yusuf bin
İbrahim

Mustafa bin
Hüseyn

ve gayruhum

22a

Oldur ki Rukiye bint-i Hamza tarafından da'va-yı âtü'z-zikre vekil olan Muslihiddîn bin Ali ve Kasım bin Mehmed şahâdetleri ile isbât ve vekâlet iden Seyfi bin Mehmed meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb Mirza bin Ali muvâcehesinde takrîr-i da'va idüb bundan akdem babası müteveffâ Ali müvekkilem Rukiyyeye babası Hamza fevt oldukda vasî' olub bir tarafı İbrahim ve bir tarafı Mehmed ve bir tarafı Yunus bin El-hâc Hasan ve bir tarafı mezbûr Mirza evlerine müntehi olan evini bu kârye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Kasım ve bir tarafı Mirza bağlarına ve bir tarafı Mehmed bin Ali yerine ve bir tarafı târik-i âam ile müntehi olan bağını ve sâir metrûkâtını vesâyete kabz idüb baliğa oldukdan sonra mabeynlerinde münâza'a-i kesire vâki' olub muslimün tavassutu ile bir çuka ve bir inek ve bir eşek virüb bağdan ve ev da'vâsından mâ'âdasından ferâgat itdirdim hâlâ zikr olunan bağ ve ev müvekkile-i merkûmemin mülküdür vekâletim hasebi ile da'va iderim didikde mezbûr Mirza cevâb virüb ev ve bağ da'vâsından dahi feragât idüb babam müteveffâ Ali'nin zimmetini cemi'-i da'vadan ibrâ' eyledi didikde vekil-i merkûm inkârla cevâb virüb beyyine taleb eylemegin udûl-ı müslimînden Yusuf bin Manend ve Mehmed bin Hasan li-ecli'ş-şehâde hazîrân olub mezbûr Mirzanın da'vâsına mutâbık şahâdet idüb merkûme Rukiyye müteveffâ-yı merkûm Ali'nin zimmetini mezbûr ev ve bağ da'vâsından ve sâir da'vadan ibrâ' eyledi didiklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-vaka'abi't-taleb kayd şüd.

Tahrîren fî evâhir-i şehri Şa'bân isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa İbn-i
Ali

Hasan Çelebi bin
Mustafa Çelebi

İlyan bin
Turbâli

Ali Beğ bin
İlyas

Hamza bin
Memi

Osman bin
Halil

22b

Vilâyet-i Karaman'dan kazâ-ı Belviran'dan Ermesun nâm kasaba sâkinlerinden olub Hacı Mehmed bin Resul nâm kimesne tarafından husûs-ı âtü'z-zikre vekil olub

Mehmed bin Mustafa ve Mustafa bin Halil şahâdetleri ile isbât-ı vekâlet iden Hacı Dede bin El-hâc Hasan meclis-i şer'î şerîfe hâzır olub işbu ba'isü's-sicil Halil bin El-hâc Hasan müvâhecesinde ikrâr u i'tirâf idüb müvekkilem Hacı Mehmed bin Resul bundan akdem merkûm Halile bir mikdar lök bey' eylemiş idi. Hâlâ ondokuzbin akçesine kabz eyledim didikde mezbûr Halil mukırr-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda idicek tasdik mâ-vaka'akayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Nurullah İbn-i	Yusuf İbn-i	Mustafa İbn-i	
El-hâc Ali	Mürsel	El-hâc Ali	ve gayruhum

22c

Oldur ki Hüsrev bin Ma'den akçeye Hacı Mehmed nâm kimesneden dört vukiyye lök aldığını Hacı Mehmed'in şeriki ve karındaşı Hacı Nurullah muvâcehesinde ikrâr eyledikde edâsına hükm olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Muslihiddîn	Mehmed bin
el-muhzır	Kasım

23a

Oldur ki Balıkesri tevâb'inden kârıye-i Alacalardan olan Mustafa Çelebi bin İsa Beğ meclis-i şer'î şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb Hasan Çelebi İbn-i Memi muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve itirâf-ı sarîh-i mer'î kılub bundan akdem merkûm Hasan Çelebi sağ elimi kılıç ile vurub mecrûh idüb amel-mânde eylediğini meclis-i şer'de isbâd eyledi ba'dehu diyet taleb iderim hâlâ muslihûn tavassut idüb beni beşbin akçeye sulh eylediler mezbûr Çelebi yedinden bedel-i sulh beşbin akçe bana vâsıl oldu min-bâ'd mezbûr Hasan Çelebi ile husûs-ı mezkûre müte'allik da'va' ve nizâ'ım yokdur eğer idersem lede'l-hükkâm mesmû'a olmiya deyüb ve merkûm Hasan Çelebi mezbûr Mustafa Çelebiyi ikrâr-ı meşrûhunda tasdik eyleyecek mâ-vaka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhir-i şehri-i Şa'bânü'l-muâzzam sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ahmed Çelebi	Halil bin	Memi Beğ bin	Hacı Memi bin an
Yakub İbn-i Kurtca	Hasan	Abdullah	kârye-i Kırkağaç

23b

Oldur ki nefis-i Balıkesri mahallâtından Hisariçi mahallesinde sâkin olan Mahmud Beğ İbn-i Ahmed meclis-i şer'î şerîfe hâzır olub işbu haze'l-kitâb Abdi bin Ali muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub Balıkesri kurbunda vâki' Karayer dimek ile ma'ruf olan mahalde vâki' bir tarafı Tavacıoğlu Mehmed ve bir tarafı Seyyid İlyas hâtûnunun bağına ve bir tarafı Müezzîn bağına ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehi olan bağımı mezbûr Abdi'ye binbeşyüz akçeye bey' idüb bi't-tamâm semenini alub haklaşdum didikde merkûm Abdi bin Ali dahi mûkır-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idecek cânibeynden sâdır olan ikrâr ve tasdik bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halil Halîfe	El-hâc Mehmed	Mehmet İbn-i	Muslihiddîn
el-müsta'id	el-müsta'id	Kasım	el-mûhzır

ve gayruhum

23c

Oldur ki erbâb-ı timârdan Ahmed Çelebi meclis-i şer'e hâzır olub Şa'bân Veled-i Halil nâm kimseyi reâyâlarımdandır deyüb sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî ibrâz eyledikde defteri mücebi ile resm-i reâyâ mezbûr Şa'bân üzerine hükm olundu.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Hayar Beğ	Mehmed bin
	Kasım

24a

Nefs-i Balıkesri mahallâtından Şeyh Latif mahallesi sâkinlerinden Ali bin Mehmed nâm kimesnenin evinden beş sini ve üç bare bez ve üç bare iplik ve on aded çember sirkât olundukda mahkemeye gelüb Durası nâm kimesnenin hâtûnu ve oğlu Mehmed'den zann iderim mahkemeye ihzâr olusun didikde hâlâ Karesi sancağı beği fahrü'l-ümerâi'l kirâm zu'l-kadr ve'l-ihtirâm sahibü'l-izz ve'l-ihtişâm Hüseyin Beğ hazretlerinin subaşı olan Haydar Beğ mahkemeye ihzâr için vardukda merkumu mezbûrlar iyiliğine ba'zı alâyim zuhûr eyleyüb ahâlî-i mahalle ile varulub merkulmarın muvâcehesinde zann olunub arandıkda fi'l-vâki' müddeî-yi merkûmun da'va' itdüğü esbâblar bir çuval ile kuyu içinde bulunub ancak bir pâre yeri kesik bulunduğı kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şa'bân sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Derviş Halîfe İbn-i Mehmed el-imam	Muslihiddîn İbn-i Yusuf	Hacı Turgut İbn-i Mehmed	
Hamza bin Yusuf	Abdi bin Mustafa	Mehmed bin Hüseyin	İne Beğ bin Halil

Ali bin Mehmed

24b

Badehû mezbûr Durası'nın oğlu Mehmed meclis-i şer'i şerîfe ihzâr olunub suâl oldukda zikr olunan esbâbları ben sirkât eylemedim. Lâkin merkûme Âişe sirkât idüb eve götürdükde evimiz aranub bulunmak ihtimâli ile korkumdan kuyuya atdım didikde bi't-taleb kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûrun

24c

Badehû merkûme Âişe ihzâr olunub suâl olundukda gâh müdde'-i merkûmun hâtûnu Hadice bana zikr olunan esbâbları emânet kodu idi deyüb gâh benim esbâbı kim aldığım bilmem deyub gâh mezbûr Mehmed aldı deyüb bu makûle hilâf-ı kelâm eyledüğü kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i şa'bân sene ihdâ ve elf.

şuhûdü'l-hâl

el-mezbûrun

24d

Oldur ki nefsi Balıkesri mahallâtından Sahn-ı Hizar mahallesinde fevt olan Ömer bin Ali nâm müteveffânın oğlu Ali nâm sagîre babası müteveffâ Ömer'den irste intikâl iden malından anası Medine bint-i El-hâc Bayram talebi ile yevmî iki akçe nafaka takdir olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i şa'bân sene ihdâ ve elf.

şuhûdü'l-hâl

Hacı Hasan Beğ İbn-i

Mehmed Beğ İbn-i

Mehmet İbn-i

Mehmed

Ahmed

Kasım

ve gayruhum

25a

Oldur ki sene Rebiü'l-evvelin ikinci günü olan Dereköy sâkinlerinden olan Ali nâm müteveffânın terekesi tarih-i mezbûreden zevcesi Mihri ve oğlu Abdi ve kızı Hafize nâm hâtûna kısmet olunduktan sonra Hafize dahi fevt olub yine mezbûrları terk eyledikde merkûm Abdi'nin Hafize cânibinden yigirmiyedibinüçyüzonaltı akçe olub ve merkûme Mihri cânibinden hissesi beşbinyediyüzkırkbir akçe olub bu hal üzere hisseleri tâ'yin olunduktan sora ellerine bu minvâl üzere kadı-ı sâbık temessük virüb ba'dehû tarih-i sicilde müteveffâ-yı merkûmun zimem-i nasdan yüzonsekiz akçesi dahi zuhûr idüb sülüsü anası Mihriye ve karındaşı Abdiye taksim olunub Mihrinin hissesi yüzon dört Abdi'nin hissesi otuz olub vasî ve nazır-ı ma'rifeti ile kayd-ı sicill olundu.

Fî evâhir-i şehr-i şa'bân sene ihdâ ve elf.

25b

Oldur ki kıdvetü'l-erbâbü'l-ikbâl zîde ashâbü'l-iclâl sâbika Basra defterdârı olan Mehmed Efendi hazretleri tarafından ikrâr-ı âtîü'z-zikre vekil olub Hasan bin Abdullah ve Mehmed bin Hasan şahâdetleri ile isbât ve vekâlet iden fahrü'l-akrân Mehmed Beğ meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb orta boylu ela gözlü sol elinin şahâdet parmağı mecrûh Macariü'l-asl mûmâ-ileyh Mehmed Efendi hazretlerinin kulu Hasan bin Abdullah muvâcehesinde ikrâr u i'tirâf idüb mûmâ-ileyh Mehmed Efendi hazretleri mezbûr mevsûf Hasan hasbeten lillah teâlâ taliban i'tak eyledi deyüb mezbûr Hasan mukırr-ı mezbûrun ikrârını tasdik idecek mezbûr Hasan'ın itâkına hükm olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Şa'bân sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan İbn-i Abdullah	Mehmed İbn-i Hasan	Mustafa İbn-i Ali	Mehmed İbn-i Kasım	Ahmed İbn-i Hızır
-------------------------	-----------------------	----------------------	-----------------------	----------------------

25c

Oldur ki Balya kazâsında kârıye-i Eşkilden Hacı Ali bin İlyas nâm kimesne kârıye-i mezbûreden Şahbende nâm çobanın neufsine sene ihdâ ve elf. Şevvâlinin guresine dek kefil oldum deyü meclis-i şer'de ikrâr eyledikde mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullah Çelebi	Mehmed bin Kasım
-----------------	---------------------

25d

Oldur ki Martlu mahallesi imâmı Mehmed Halîfe İbn-i Mustafa kendüye meşrût olan han önünde vâki' olan kasab dükkânını Kasab Hüseyin'e bir yıla yediyüz akçe icâr idüb merkûm Hüseyin dahi isticâr eyledikde mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Fi't-tarih el-mezbûr

El-mezbûran

25e

Sultan Murad Gazi evkâfı reâyâsından Sinân bin Mehmed berât-ı şahî bir sırmalı doru ve kuyruğu siyah gebe kırsrağı ahz idüb sâhibi zuhûr eylememenin evkâf-ı mezbûr zâbiti Bâli bin Süleymana teslim olunub mâ-vaka'akaydolundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şa'bân sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Durmuş Beğ

Sinânbende

Demürtaş

26a

Oldur ki Balıkesri tevâbi'nden kârîye-i Hilâlce sâkinlerinden Hızır bin Mahmud nâm kimesne Kepsud kazâsından Serralar nâm karye sâkinlerinden olan İlyas nâm çobanın nefsine kefil olmuşken kefil oldumsa hâtûnum Nesli benden üç talâk boş olsun deyü şart itdi deyü ba'zı müslümanlar haber virdiklerinde merkûm Hızır bin Mehmed meclis-i şer'e ihzâr olunub suâl olundukda merkûm nefsine kefâletine ikrâr idüb ve sancak subaşısı Haydar Beğ beni evimden mahkemeye da'vet eyledikde bana üç talâk şart vire deyü havfımdan evimden çıkdığım gibi hâtûnum Nesli'yi ba'in-i talâk boşadım. Yine ol gün içinde bana şart teklif eylediklerinde eğer merkûm İlyasın nefsine kefil oldumsa hâtûnum Nesli benden üç talâk boş olsun deyü şart itdim didikde şart-ı talâkım vukû'u yine iddet içinde olmağın merkûme Nesli'nin merkûm Hızır'dan talâk-ı selâse ile mutallaka olmasına hükm olunub mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şa'bân sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halil Halîfe

Hacı Mustafa İbn-i

Hamza Beğ İbn-i

Mehmed bin

Hamza

Abdullah

Kasım

26b

Oldur ki nefs-i Balıkesri mahallâtından Karaoğlan mahallesinde sâkine olan Yesemin bint-i Abdullah nâm hâtûn meclis-i şer'i şerîfe hazire olub işbu hamilü'l-kitâb zevci Ferhad bin Abdullah muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve itirâf-ı sarîhi mer'î kılub mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Emir Mustafa evine bir tarafı Memi Şah

tarlasına ve iki tarafı tarîk-i âam ile münthehi olub iki tahtâni ve bir fevkâni evi ve bir ahuru ve bir kileri ve bir fırını ve bir tahta postı ve bir tarlay-ı müştemil olan menzilimden bir tahtâni evi ve fırını ve tahta postı ve ahuru ve tarlayı zokak kapusunın bir kandi ile ifraz idüb merkûm Ferhad'a hibe ve temlik eyledim didikde merkûm Ferhad dahi mukırr-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idicek mâ-vaka'abi't-taleb kayd şüd.

Fi evaîl-i Ramazan sene ihdâ ve elf.

26c

Oldur ki kazâ-ı Kebsud'dan Gök Mûsâ nâm cemâ'atden olan Hacı Kerim İbn-i Ali meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub kârye-i Paşa'dan Zağnos Paşa evkâfı zâbiti olan Mehmed Çelebi muvâcehesinde da'vâ idüb mezbûrun yâve tariki ile hıfzında olan uzun boylu sağ ayağında yanık izi olan Mercan nâm Arabî benim mülkümdür mülkümden ibâk itdirdi deyü da'vâ idüb merkûm dahi beyyineden taleb idecek Ali bin Ferhad ve Mehmed bin Nesimi nâm kimesneler li-ecli'ş-şahâde hâzırân olub müddei-i merkûmun da'vâsına mutâbık edâ-i şahâdet eylediklerinde mezbûr Arabî mevlâsı Hacı Kerime teslim ile hükm olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin

Kasım

Mehmed bin

Ali

İbrahim Halîfe

27a

Oldur ki Nebi bin Mustafa nâm kimesne işbu bâ'isü's-sicil Çadırcı Hasan Beğ bin Hüdabi'ye binyüz akçe deyni olduğuna ikrâr eyledikten sonra deynine tuta bir vâki' olan bağınu virüb merkûm Hasan Beğ dahi alub kabz eyledikde mâ-vaka'akayd şüd.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Seyyid Ali İbn-i

Esseyyid Ahmed

Mehmed İbn-i

Kasım

Ba'dehû mezbûru Ali bin El-hâc Mustafa kendünün mülkü idiğın Hacı Hamza bin Mehmed ve Hacı Mustafa bin Ahmed bin şahâdetleri ile sebt eyledikde teslim olundu

Şuhûdü'l-hâl

Muslihiddîn
el-muhzır

Hacı Hüseyin bin
Memi

27b

Oldur ki Hersek Paşa Evkâfı'nın reâyâsından Hamza, Prusüü'l-asl Emir Divan nâm abd-i âbıkı ahz idüb zâbiti Mehmed Çelebi'ye teslim eyledikde kayd şüd.

Fi 6 Ramazan

Şuhûhü'l-hâl

Mehmed İbn-i
Hızır

Hacı Hüseyin bin
Memi

27c

Oldur ki Balıkesri mahallâtından Dikiciler mahallesinde sâkine olan Tenzile bint-i Hızır nâm hâtûn meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb zevci olan Nebi bin Mustafa muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Hasan evine ve bir tarafı dereye ve bir tarafı Sarti oğlu tarlası ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehi olub bu tahtâni evi ve tarlayı ve hayatı müştemil olan menzili zevcim mezbûr Nebi bin Mustafa'ya ikibin yüzon akçeye bey' eyledim didikde merkûm Nebi bin Mustafa dahi mukırr-ı merkûmeyi ikrâr-ı meşrûhuda tasdik idecek canibeynden sâdır olan ikrâr ve tasdik bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüsâm Halîfe
el-İmam

Mehmed bin
Mustafa

Mehmed bin
Kasım

Hasan bin
Murad

Hızır bin
İbrahim

27d

Oldur ki Ahmed Halife bin Mustafa nâm kimesneye beşyüz akçe deyni olduğuna Hızır bin Malkoc ikrâr eyledikde ikrârı mûcebince ba'de'd-da'vâ edâsına hükm olundu.

Fî't-târihü'l-mezbûr

el-mezbûran

27e

Oldur ki Arvana kadısı oğlu Mehmed nâm kimesne yedinden bir sığa ve erkek katır yâve tarik ile ahz olunub Nişancı hâslarına zabıt olan Ali Beğ'e teslim olundukda kayd şüd.

Tahrîren fi 8 Ramazan

Şuhûdü'l-hâl

Turbali

el-Hayyât

İbrahim Halife

İbn-i Şa'bân

27f

Oldur ki Nişancı Paşa hazretlerinin hâslarından Arvane nâm karye sâkinlerinden olub merkûm Paşa hazretlerinin reâyâlarından olan Kadioğlu Mehmed yedinden iki torı tay ve bir al bergir ve bir daru yund merkûm Ali Beğ'e teslim olundukda kayd şüd.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûran

Oldur ki kazâ-ı Kepsud'dan Mehmed bin Ma'den'e, Hızır bin Halil ikibinaltıyüz akçe deyni olduğunu ikrâr eyledikde mâ-vaka'akayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Sefer İbn-i El-hâc

Halil

El-hâc Ali İbn-i

Mehmed

Ahmed İbn-i

Mehmed

Mehmed bin

Kasım

28a

Sahhü'l-kitâbiye ma'e't-talik indâ harrere el-fakir Mustafa bin Şücâ el-kâdı-i
Lapseki sâbıka el-müfettiş bi'l-mukâta'ât ufiye anhümâ

Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldur ki

Balikesri kazâsına tâbi' Atnos nâm karyede mütemekkin fahrü'l-emâsil ve'l
akrân Ali Çelebi İbn-i Hüseyin meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub abd-i memlûkü kısa boylu
saruşın gök gözlü açık kaşlı Rusû'l-asl başında ve arkasında eser-i cerâhat olan
hâmilü'l haze'l kitâb Rıdvan bin Abdullah muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-
ı sarîh-i mer'î kılub mezbûr kulum ibâk ve fesâd ve hıyânette şikak itmeyüb alâ
vechü's-sedâd ve'l istikâmet ve'l-i'tâ'at ve'l-inkıyâd hizmet iderse târih-i kitâbdan sekiz
yıl kitâbete kesdim şürût-ı mezkûre üzere edâ-i hizmet iderse sâir ahrâr-ı aslıyyin gibi
hür olsun ve şürût-ı mezkûreden birine halel virüb ise kemâkân rıkk-ı tâm ala didikde
mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mukırr-ı lehü'l-mezkûr vicâhen ve şifâhen tasdik
ve kabûl itdikten sonra hüccet-i kitâbete talebiyle bu vesika-i atika li-ecli't-temessük
ketb ve imlâ kılınub yedine vaz' ve def' olundukda vakt-ı hacette ibrâz ide. Cerâ-yı
zalıke ve hurrere fi gurre-i Muharremü'l harâm sene isnâ ve tis'in ve tis'a mie.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin

Şa'bân Çelebi İbn-i

Yakub Çelebi İbn-i

Ali

Seyyid Ali

Mustafa

28b

Oldur ki mahrûse-i Balikesri kazâsına tâbi' Atnos nâm karyeden Dergâh-ı âli
çavuşlarından fahrü'l-emâsil ve'l-akran Hasan Çavuş İbn-i el-merhûm Ali Çelebi zîde
kadrühû kendü tarafından asâleten ve karındaşı Hüseyin Çavuş zîde kadrühû ve kız
karındaşları Nesli ve Âişe ve Fatma ve Emine nâm hâtûnlar cânibinden vekâlete meclis-
i şer'i şerîfde abd-i memlûkleri olan işbu orta boylu koyun ela gözlü sol elinin zahrında
alâmeti var Bosnaviü'l-u asl hâmilü'l kitâb Behrâm İbn-i Abdullah mahzarında ikrâr-ı
sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mezkûr Behrâmı babamız merhûm mesfûr Ali
Çelebi on yıl hizmet itmek üzere kitâbete kesmiş idi. El-hâleti hazihi on yıl hizmet-i
lâzımesini bi't-tamâm edâ idüb itk-ı sahîh ile malımızdan azâd itdik. Ba'de'l-yevm sâir

ahrar aslıyyin gibi hür olsun mu'attak olsun didikde mukırr-ı lehü'l-merkûm Behrâm dahi mukırr-ı merkûmu Hasan Çavuş vekâleten ve asâleten sâdır olan ikrârı vicâhen ve şifâhen tasdik ve kabul itdikden sonra sıhhat-i ıtka hükm olunub bu vesikâ-i enika ketb olunub yedine vaz' olundu.

Tahrîren fi gurre-i şehri-i Ramazan li sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

29a

Gıbbe't-ta'allik nazarî bi-mâ fih kabültü ve emzaytü ve ene'l-fakîr Abdullah bin Ahmed el-kassamü'l-askerî be kazâ-i Balıkesri hilâfete ufiye anhüma

Mâ fih min fekkeri'l-rakiyye ve't-tahrir sahh-ı indâ alâ medlûl hüve't-tahrir nemmaka efkarü'n-nâs Mehmed İbn-i İlyas el-kadı be-Sındırğı

Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldır ki

Balıkesri kazâsına tâbi' Atnos nâm karyede mütemekkin Dergâh-ı âli çavuşlarından kıtvetü'l-emâsil ve'l-akran Hasan Çavuş İbn-i Ali Çelebi abd-i memlûk olan Rusiü'l-asl orta boylu saruşun gök gözlü sol bozusunda ve başının sol cânibinde iki yerde ve sağ böğründe eser-i cerahat olan hâmilü'l haze'l kitâb Rıdvan bin Abdullah muvâcehesinde ikrâr-sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mezkûrun taht-ı tasarrufunda olan cezvecilik alâtını malımdan ifrâz idüb hibe-i sahih ile hibe ve temlik ile ve nefsinin dahi hasbeten lillahü'l-azim ve muktezâ-yı hâdisi resulü'l kerim âzâd eyledim sâir ahrâr-ı aslıyyin gibi hür olsun min-ba'd zimmetinde mevlâsına sabid olan hakk-ı velâdet ayrı nesne kalmamağın hüccet-i hürriyetine hükm olunub tabebiyle bu vesikâ-ı enika li-ecli't-temessük ketb olunub yedine vaz' olundu

Tahrîren fi evaîl-i Cemâzi-ye'l-âhir sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin Çavuş İbn-i	Sinân Beğ İbn-i	Hasan Çelebi İbn-i	Halil Çelebi
Ali Çelebi	Kurd	Mustafa Çelebi	

Demürtaş İbn-i

Necâyış

29b

Oldur ki Hazmun cemâ'atinden olup Medine-i Münevvere reâyâsından olan Ömer bin Mustafa nâm kimesne yedinden ber traş çürük dişli Boğdan orta boylu Marko nâm gûlam-ı âbık Medine-i Münevvere câbisi Mahmud'a teslim olundukda kayd-ı sicill olundu.

Fi 9 Ramazanü'l-mübârek

Şuhûdü'l-hâl

Hacı Hamza İbn-i	Mehmed İbn-i	Dellal	Muhtesib
Mehmed	Mahmud	Bayram	Halil

29c

Mezbûr Abdülbaki Mihaliç kazâsından Ulukar nâm karyede Baba Kostantin nâm zimmî mülküdür deyü da'vâ idüb mülkü idüğüne Mahmud Beğ ve Ma'den bin Sefer nâm kimesneler şahâdet itdiklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâk'i olup mezbûr kul merkûm zimmîye hükm olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Hacı Hamza bin	Mehmed İbn-i
Mehmed	Mustafa

29d

Oldur ki El-hâc Ali nâm kimesneye Nasuh Ağa nâm kimesnenin bin üçyüz akçe deyni olduğu Nasuh Ağa'nın ikrârı ile sâbit olup edasına hükm olundu.

Tahrîren fi't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Muslihiddîn	Mehmed İbn-i
el-muhzır	Kasım

29e

Oldur ki Hüseyin İbn-i Şa‘bân nâm kimesnenin Mehmed bin Mûsâya yüz yigirmi akçe deyni olduğuna ikrârı kayd şüd.

Şuhûdü’l-hâl

el-mezbûran

30a

Oldur ki Balıkesri tevâbi’inden Çağış nâm karyede akd-i meclis oldukda kârıye-i mezbûrede şer’-i şerîfe hâzır olub kârıye-i mezbûre imâmı olan Yusuf bin Manend mahzarında takrîr-i da’vâ idüb kârıye-i mezbûrede vâki’ bir tarafı Yusuf bin Manend ve bir tarafı Korkara mülklerine ve bir tarafı mescide ve bir tarafı tarîk-i âmme müntehi olan menzil sâbıkan Ma‘den nâm kimesnenin mülkü olub ba’de vefâte Ümmü ve Teslime ve Münevver nâm kızlarına irsle intikâl eyleyüb zıkr olunan menzil mâbeynlerinde müşâ’ olub iştirâk üzere mutasarrıflar iken mezbûr Münevver, Yusuf nâm şahsa tezevvüc eyledikde merkûm Yusuf menzil-i mezbûra bir ev ihdâs eyledikden sonra merkûm ve mahdûd olan menzilden ihdâs olunan evden mâ’adasını bi cemi’-i hudûdhâ ve kaffe-i hukukha verese-i merkûmeden altıyüz akçeye iştirâ eyledim idi ba’dehu Yusuf fevt oldukda muhallefâtı beytü’l-mal’a âid olmağın emin-i beytü’l-mal olan Durmuş bin İsa mezbûr imam-ı merkûm Yusuf’un binâ eylediği evinin ağaçlarını ikiyüz akçeye bey’ eylemekle merkûm imâm mezbûr evin yerini ve havalisini mâlikâne tasarruf ider men’ olunmasını taleb iderim deyücek merkûm inkârla cevâb virüb ihdâs olunan evin yeri ve havlısı dahi müddei-i merkûm Ahmed’in idüğüne beyyine taleb idecek udûl-ı müslimînden Ali bin Turgud ve Hacı bin Mustafa nâm kimesneler li-ecli’ş-şahâdet hâzırân olub müddei-i merkûmun mülküdür deyü şahâdet eylediklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki’ olub ba’dehu merkûm Yusuf kendü rızâsı ile müddei-i merkûm zıkr olunan evin ağaçlarını ikiyüz akçeye bey’ idüb semen-i merkûmu bi’t-tamâm kabz eyledikde mâ-vaka‘abi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Şa‘bân sene 1001

Şuhûdü'l-hâl			
Musufa bin	Hasan bin	İlyas bin	Ali Beğ bin
Ali	Mustafa Çelebi	Turbâli	İlyas
Mehmed Beğ bin	Mehmed bin Hasan	Osman bin	Hamza bin
İlyas	Yusuf Beşe	Halil	Memi

30b

Oldur ki sene elf Rebiü'l-evvelinin ikinci günü fevt olan Derekey sâkinlerinden Ali nâm müteveffânın terekesi tarih-i mezbûrde zevcesi Mihri ve oğlu Abdi ve kızı Hafize nâm hâtûna kısmet olunduktan sonra Hafize dahi fevt olub yine mezbûrları terk eyledikte merkûm Abdi'nin hissesi cânibinden yigirmiyedibin üçyüzon altı akçe olub ve merkûme Mihri'nin cânibinden hissesi beşbin yediyüz kırk bir akçe olub bu hal üzere hisseleri tâ'yin olunduktan sonra ellerine bu minvâl üzere kadı-ı sâbık temessük virüb ba'dehû tarih-i sicilde müteveffâ-yı merkûmun zimem-i nasda dokuzbinyediyüz ellisekiz akçesi dahi zuhûr idüb merkûme Mihri ile Abdi'nin mabeynlerinde taksim olunub Mihri'nin hissesi ceman yedibinyediyüzdoksansekiz akçe ve Abdi'nin hissesi otuzbeşbin ondört akçe olub vasî' ve nazır ma'rifeti ile kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şa'bânü'l-muâzzam sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl			
Fahrü'l akran	Mehmed bin	Mustafa	Ve gayr-i humu'l
Şa'bân Efendi	Kasım	el-muhzır	hamir
			el hazirin

31a

Oldur ki Dergâh-ı âli çavuşlarından Hüseyin Çavuş'un ademisi vekil Hasan bin Abdullah meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub fahrü'l-akrân El-hâc Hüseyin Çavuş'un ademisi Haydar'ın muvâcehesinde da'vâ idüb merkûm Hüseyin Çavuş'un timârında ahz olunan uzun boylu gök gözlü Frenk oğlanı müvekkilim Hüseyin Çavuş'un kuludur ibâk eyledi idi didikde merkûm Haydar Beğ inkârla cevâb virüb beyyine taleb idicek Zeynelabidin bin Nasuh ve Ramazan İbn-i Abdurrahman nâm kimesneler ibâk-ı merkûmu müddeî-yi-

i merkûmun da'vâsına mutâbik şahâdet eylediklerinde vekil-i merkûm Hasan bin Abdullah'a teslim ile hükm olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Şa'bân sene 1001

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa
el-muhzır

Kasım bin
Mehmed

İbrahim bin
Şa'bân

31b

Oldur ki nefsi-i Balıkesri sâkinlerinden Hakzâde dimek ile ma'rûf olan Ali Çelebi tarafından husûs-ı âtîü'z-zikrde vekil olub tarîk-i şer'le vekâlet-i sâbite olan El-hâc Hüseyin bin Ali meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub işbu ba'isü's-sicil El-hâc Hamza İbn-i Mehmed muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub müvekkilem merkûm Ali Çelebi'nin defteri mûcebince beşbin dokuzyüz akçelik attar esbâbı merkûm El-hâc Hamza'ya beşbin dokuzyüz akçeye bey' idüb semenini kabz eyledim ve müvekkilemin Attarlar Çarşusunda vâki' dükkânını sene ihdâ ve elf. Şa'bânın guresinde üç yıla yevmî ikişer akçe hesabı üzere ikibinyüzaltmış akçeye eyledim didikde merkûm Hacı Hamza dahi mukırr-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idüb zikr olunan attar esbâbını beşbindokuzyüz akçeye iştirâ eyleyüb teslim eyledim dükkân-ı merkûmu üç seneye dek yevmî ikişer akçe hesabı üzere isticâr eyledim didikde mâ-vaka'akayd şüd

Tahrîren fi evâhir-i şehri-i Şa'bânü'l-muâzzam sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim bin
Şa'bân

Mehmed bin
Kasım

Mustafa
el-muhzır

Ve gayr-i humu'l hamir
ve gayruhum
mine'l-hazırîn

31c

Oldur ki Mestan Mahmud nâm kimesne Sunullah nâm kimesneye lök bahâsından zimmetimde bindörtüüz vireceğim var didikde kayd şüd

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed

Mustafa

İbrahim bin

Kasım

el-muhzır

Şa'bân

32a

Oldur ki Hasan bin Şa'bân Halil oğlu Hızır'a yüz yigirmi akçe deyni olduğunu ikrâr idüb yüz yigirmiden ziyâde deyni olmadığına merkûm Hasan talebi ile yemin eyledikde mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi gurre-i şehri-i Ramazânü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halil Halife

Muslihiddîn

el-müsta'îd

el-muhzır

32b

Oldur ki Balıkcı Ahmed üzerine işbu ba'isü's-sicil Yusuf nâm yeniçeriye lök bahâsından yediyüzakçe da'vâ eyledikde merkûm Ahmed ikrâr idecek edâsına hükm olunub muhzır Mehmed'e havâle olundu.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-mezbûran

32c

Oldur ki tevâbi'inden kârye-i Eftalye'nin tekâlif-i örfiyyesi için vakf olan yedibin akçesine ve kârye-i mezbûre mescidinin çırağ ve hasırına vakf olan bin ikiyüz akçesine mütevellî olub yine kârye-i mezbûre sâkinlerinden olan Ali bin Mustafa meclis-i şer'i şerîfde işbu hâmilü'l-kitâb Kulhal bin Hızır nâm kimesneye hüsn-ü rızâsı ile tevliyet-i merkûmeden fariğ olub mezbûr Kulhal dahi tevlit-i merkûmeyi kabûl u hizmet ve hizmet-i lâzimesi nefsine iltizâm eyledikde mâ-vaka'akaydı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Nasuh bin

Satı bin

Ali bin

ve gayrum

Mehmed

Mehmed

Mustafa

mine'l-hazırîn

32d

Oldur ki Balıkesri sancağının alaybeği olan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Velid Beğ cânibinden vekil olan Hüseyin bin Durmuş meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb Ali bin Hüseyin ve Mustafa bin Hızır ve Veli bin Memi ve Mehmed bin Memi ve Mûsâ bin Pir Ali ve Mustafa İbn-i Esad ve İskender bin Abdullah ve Yusuf bin Hızır ve Ahmed bin Mehmed ve Mehmed bin Mûsâ ve Halil bin Esad nâm kimesneler muvâcehelesinde ikrâr u i'tirâf idüb kârye-i Atnosda fevt olan Abdi'nin kârye-i Depeçik üstü yanında olan yedi kıt'a tarlası ki ahlat tarlası ve Karayer ve Makbere yanı ve Kayakıl yolu ve Koyanı ve Gedik tarla dimek ile ma'ruflardır tapuya müstehak oldukda bin akçe resm-i tapuların olub mezbûrlara tapu ile virdim deyü merkûmlar dahi mukırr-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idicek ma-vaka' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Nasuh bin	Satı bin	Ali bin	Mustafa Halife
Mehmed	Mehmed	Mustafa	el-İmam
		Beyaz-1	Beyaz-1
		sahih	sahih

33a

Oldur ki Mehmed bin Ahmed nâm gâibin Çayırhisar nâm karyede sâkine olan vâlidesi Hafize bint-i nâm hâtûn meclis-i şer'i şerîfde işbu ba'isü's-sicil Hacı Mustafa bin Bursa evkâfına mütevellî olan Bedri bin Ali muvâcehesinde ikrâr u i'tirâf idüb oğlum merkûm Mehmed'in altı yıldan berü zimmetinde evkâf-ı mezbûrun bin akçesi vardır ve meblağ-ı merkûmla ben kefilim didikde mukırre-i merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda mezbûr mütevellî tasdik idicek mâ-vaka'abi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Ramazan	Hüseyin bin	Nasuh Halîfe	İbrahim bin
Efendi el-kadı	İbn-i Ahmed	el-İmam	Oruc

33b

Oldur ki nefsi Balıkesri mahallâtından Eski Kuyumcular mahallesinde sâkin olan Mustafa bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb Hacı Ahmed nâm kimesnenin mu'teki Bilal bin Abdullah nâm Arab muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub tarih-i sicilden dokuz gün mukaddem merkûm Bilal yedinden olan kestane tüylü eşeği odun yükü ile zâyi' itmiş idi. Hâlâ merkûm Bilal elinde buldum deyüb zikr olunan eşeği ihzâr olundukda merkûm Mustafa mezbûr eşeği mülkündür deyü merkûm Bilal üzerine da'va' eyledikde mezbûr Bilal cevâb virüb mezbûr eşeği Akhisar kazâsında Hacı Mustafa oğlu Abdi nâm kimesneden altıyüz akçeye iştirâ eylemiş idim deyüb ve merkûm Mustafa'nın idüğüne beyyine taleb idicek Hacı Nasuh bin Lütfü ve Mahmud bin Ahmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şehade hazırân olub ba'de'l-istişhad zikr olunan eşeği müddei-i merkûm Mustafa mülkü idüğüne şahâdet eylediklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub merkûm eşeği dahi olan mülkünden ihrâc itmediğüne müddei-i merkûma yemin virildikden sonra merkûm eşeği mezbûr Mustafa'ya hükm olunub meclis-i şer'de yedine teslim olundukda mâvaka'akayd-ı sicill olundu.

İşbu vesikâ-ı âtika ketb ve imlâ olunub yedine vaz' olundu ki bâyi'-i evvele ferâgat eyleye.

Tahrîren fi evâil-i şer-î Ramazânü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin Kasım

Muslihiddîn

el-muhzır

33c

Oldur ki Abdurrahman bin Ali dükkânda yemiş alub satmağa izin taleb itmeğin izin virildi.

Şuhûdü'l-hâl

Halil Halîfe

Muslihiddîn

el-muhzır

34a

Deyü cevâb virecek mâ-vaka‘agıbbe’t-taleb sicil ve yed-i tâlibe vaz’ olundu.
Tahrîren fi evâsıt-ı evvel Şa‘bân li sene isnâ ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Muslihiddîn Efendi	Ahmed Beğ bin	Mehmed bin	Mustafa bin
bin El-hâc İbri	Yahya	Kasım	Ali

ve gayruhum

34b

Bigadic kazâsından Bayramıç nâm karyede Mustafa bin Hacı Beğ nefesine ve vakt-i mütâlibede ihzârına Mehmed bin Mahmud nâm kimesneye kefil olduğu bildirildi kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü’l-hâl

Mehmed bin	İbrahim bin	
Hüseyin	Mehmed	ve gayruhum

34c

Mehmed bin Kurd Dede nâm kimesne meclis-i şer’e Mehmed bin Abdülvani Beğ mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem mezbûr gariba sığrın komağa bir dam virmiş idim şimdi mülkiyet üzere tasarruf ider didikde fil-vâki‘ zıkr olunan dam‘ fuzulî zabt idersin didüğü bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü’l-hâl

Mehmed bin	Şa‘bân bin	Ali bin	
Mustafa	Ali	Mustafa	ve gayruhum

34d

İşbu baisü'l tahrirü's-sicil Kenan bin Sefer nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfde Bayat nâm karyeden Sulhî bin Mirşah nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem Pir Ahmed nâm kimesneye altıbin akçeye iki katır bey' idüb ikibinsekizyüz akçesin nakd alub ve üçbin ikiyüz akçesine merkûm Pir Ahmed mezbûr Sulhiden dört re's kara sığır tosunları üçbin akçeye bey'-i bât ile alub meblağ-ı merkûm mukabelesinde bana virüb deynini bi't-tamâm edâ' eylemiş iken merkûm Sulhi mezkûr olan sığırları mesfur Pir Ahmed'e ben bey' eyledim sana fuzûli virür diyüb kelâmına beyyine mürafa'a olduğumuzda mezkûr merkûm Sulhi Beğ heva-ı nefsine tâbi' olmağla vech-i meşrûh üzere olan şâhidlerimi istimâ' itmeyüb hilâf-ı şer'-i şerîf hükm idüb merkûm Sulhi meblâğ-ı merkûmu kendi alub ziyâde hayf ve zulm eylemişdir vâki' hal suâl olunub şer'le hakk-ı icrâ olunmağın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl akibü'l-inkâr mezbûr Sulhi mesfûr Pir Ahmed'den dört re's sığır üçbin akçe bey' eylediğini inkâr idicek mezbûr Kenan'ın da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Veli bin Ali ve Hüseyin bin Süleyman nâm kimesneler li-ecli'ş-şehade meclis-i şer'e hazırân olub merkûm Kenan'ın da'vâsına mutâbık edâ-i şahâdet-i şer'îyye itdikleri şâhidân-ı mezbûranın şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olıcak meblâğ-ı mezbûr merkûm Kenana hükm olunub mâ-hüve'l vâki' gıbbe't-taleb ketb ve yedd-i tâlibe vaz' ve def' olunduki vakt-i hâcetle ihticâc ide.

Tahrîren fî evâhir-i evvelü'l Şa'bân isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdülkadir bin Mustafa	Mehmed Çelebi bin Kasım	Mehmed bin Veli	Ma'den bin El-hâc Mehmed
Abdullah bin İbrahim	Osman bin Ali	Ahmed bin Hüseyin	ve gayruhum

35a

Oldur ki kazâ-ı Balıkesri sâkinlerinden işbu baisü't tahrirü's-sicil Fahrü'l-akrân Hüseyin Beğ İbn-i Mahmud ve kız karındaşları Nefise ve Hafize nâm hâtûnlar meclis-i şer'e hâzırân olub Ömer bin El-hâc Ahmed nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm

idüb bundan akdem mahalle-i Ramazanlarda vâki‘ inde‘l-cirân ma‘lûmu‘l-hudûd olan babamızdan irs-i şer‘î ile intikâl iden mülk menzilimi merkûm Ömer mük-i müşterâmdır deyü tasarrufumuza mâni‘ olub biz dahi mülk-ü mevrûsumuzdur da‘vâ ve taleb eylemiş idik el-hâletü hâzihi muslihîn tavassut idüb mâbeynimizi üçyüz akçeye ıslah idüb bedel-i sulh olan üçyüz akçe merkûm Ömere virüb olunan menzil da‘vâsından bi‘l-külliyeye ferâğ eylemişdir didiklerinde merhûm Ömer dahi fi‘l-vâki‘ bedel-i sulh olan üçyüz akçe alub kabûl ve kabz eyleyüb menzil-i merkûm da‘vâsından bi‘l-külliyeye ferâğ idüb min-bâ‘d menzil-i mesfûre müteallik da‘vâ ve nizâ‘ idüb ve idersem mine‘l-hükkâm mesmu‘ ve makbûl olsun deyü ikrâr u i‘tirâf idicek merkûm Ömerin vech-i meşrûh üzere olan ikrârını mezbûrden Hüseyin Nefise ve Hafize vicâhen tasdik idicek mâ-vaka‘abi‘t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evasıt-ı evvel-i (okunamadı) li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl

Şuhûdü‘l-hâl

Mehmed bin	Yakub bin	Ramazan bin	Mustafa bin
Hali	El-hâc Piri	Veli	Murad
Ali bin	Mehmed bin		
Mustafa	.....	ve gayruhum	

36a

Faraza ve kaddera el-hâkimü‘l-mevkî ilânü‘l-mütevakkı rıza-i Mevlânâ el-fikhi‘l-fâkir el meduvu Ali bin Mehmed el müteveffa (okunamadı) kame an cemaât-i Rahmanlar min tevâbi-i Balıkesri ve li sâir-i havaic-i zaruriyyeti külli yevmin dirhemeyni min halihî‘l-müntekal min ebihî el-mezbûr matlebi ümmühi el meduvvuhu Âişe bint-i Mustafa karzan ve takdiran sahihayni şer‘iyyin cera zâlike ve hurrîre fi evâsıt-ı şehr-i Saferü‘l-muzaffer li sene isneyn ve elf

Şuhûd

Hamza bin El-hâc	Mehmed bin	Mustafa bin	
Mehmed	Kasım	Ali	ve gayruhum

36b

Umu(r)lar nâm cemâ'atden Mûsâ bin İbrahim nâm kimesnenin nefesine mukırr-ı mütâlebede ihzârına Mustafa bin Kalkan Sefer bin Nasuh nâm kimesneler kefil oldukları Hamza bin Mehmed talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Beğ bin	İsmail bin	Mehmed Çelebi	Bayram bin
Ali	Abdullah	bin Kasım	Şaban

36c

El-hâc Abdi nâm kimesne meclis-i şer'e Kesik nâm karyeden Mirza nâm kimesne mahzarında mezbûr Mirza'ya altıyüz akçeye bir kancık merkebi sıpası ile bey' eyledim meblağ-ı mezbûru taleb iderin didikde fi'l-vâki' beşyüz akçe aldım didüğü kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Oruç bin	Mehmed bin	
Süleyman	Arslan	ve gayruhum

36d

Ed-dâyin El-hâc Emri el-medyûn Mirza ed-deyn 260 sebt bî-ikrârahu ve hükm-i bi-edâ'ıye.

Şuhûdü'l-hâl

Kemâ-sebk

36e

Mezbûrun semeni kayd-ı sicill olundu. Meblağ-ı mezbûrden yüz akçe hibe eylemedüğünedir.

Şuhûdü'l-hâl

Kâtib

36f

Oldur ki Hasan Beğ İbn-i Ali meclis-i şer' de Ali Çelebi İbn-i Mustafa mahzarında ikrâr idüb nefsi Balıkesri' de vâki' Tahta kal'a Veliyüddîn nâm kimesne üzerinde iken ferâgat idüb mezkûr Hasan Beğ merkûm Veliyüddîn evvelden nice zabt ide geldi ise ol dahi tarih-i sicilden sene tamamına iki berâtla cem'-î tevâbiyle altıbin akçeye kabûl eylediği bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evvel-i Muharremü'l-harâm li sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Mehmed Çelebi
(Silik) bin Kasım ve gayruhum

37a

Ed-dâyin Rıdvan bin Abdullah el-medyûn Ali bin El-hâc Mustafa ed-deyn 220 sebt bi ikrârahu hükm-i bi-edâiye.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin Davud Beğ bin
Kasım Abdullah ve gayruhum

37b

Mezbûr Rıdvan El-hâc Nurullahın vekil-i mutlakı itdüğüne Hüseyin bin El-hâc Hasan ve Hoca Ali bin Yusuf şahâdet idüb kayd-ı sicill olundu.

Hurrire fi evâsıt-ı Muharrem sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kema-fi's-sâbık

37c

Oldur ki nefsi Balıkesri'den Mehmed İbn-i Abdurrahman meclis-i şer'i şerîfde merkûm Mehmed Beğ'in babası işbu hâmilü'l-haze'l kitâb Abdurrahman İbn-i Paşa Beğ mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb birbirlerimiz cânibinde bazı husus olub da'vâ ve taleb itmiş idim. Hâlâ ol hususlara müte'allik babam mezbûr Abdurrahman'ın

zimmelerini ibrâ' ve iskât eyleyüb da'vâdan bi'l-küllîye ferâgat eyledim. Eğer da'vâ ve nizâ' idüb ve idersem inde'l-hükkâm mesmû' ve makbûl olmasın didikde mâ-hüve'l vâki' gıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Safer sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Beğ bin	Mehmed Beğ bin	Ahmed Beğ bin	Hüseyin bin
Murad	Murad	Abdullah	Mehmed

ve gayruhum

37d

Nefs-i Balıkesri'de vâki' El-hâc Umur mahallesinde sâkine Âişe bint-i Mehmed Beğ nâm hâtûn tarafından husûs-ı âtîü'z-zikre vekil olub Ali Beğ İbn-i Murad ve Mehmed Beğ İbn-i Eynehan şahâdetleri ile vekâleti sâbit olan fahrü'l-akrân Mehmed Beğ İbn-i Abdurrahman meclis-i şer'i şerîfde merkûme Âişe'nin zevci Abdurrahman Beğ İbn-i Bâli nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr u i'tirâf idüb bundan akdem müvekkilem mezbûre Âişe'ye El-hâc Bekir nâm kimesneden iştirâ idüb hibe eyledüğü Kamer nâm cariyeyi bir nice yıl fuzûli tasarruf idüb talep eyledikde merkûme Kameri hibe eyledüğünü ikrâr eyledikten sonra müvekkileme teslim idüb mezbûre Âişe benim cariyem (i) fuzûlî tasarruf iderdin deyü da'vâ ve talep eylemiş idim hâlâ zikr olan da'vâ dan bi'l-küllîye ferâgat idüb dahi ibrâ ve iskât eyledim. Eğer husûs-ı mezbûre müte'âllik da'vâ ve nizâ' idüb ve idersem inde'l-hükkâm mesmû' olmasun didikde mâ-hüve'l vâki' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Kema-fi's sâbık

38a

Ed-dâyin El-hâc Ali bin Muharrem el-mediyûn Şa'ban bin Emrullah ed-deyn 223 sebt bi ikrârahu hükm-i bi-edâ'ıye.

Şuhûdü'l-hâl

Ali bin	Mustafa bin	
Mustafa	Ali	Ve gayruhum

38b

Oldur ki Sahn-ı hisar mahallesinde sâkin Abdurrahman İbn-i Hacı Beğ meclis-i şer' de işbu ba'isü's-sicil Hasan bin Abdullah mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı ensar mülkü ve üç tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir mikdar havlıya ev anbar binâ itmek için bin üçyüz akçeye bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebi' eyledim min-ba'd mülk-ü müşterâmdır didikde mâ-hüve'l vâki' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhir-i şehri-i Saferü'l-hayr sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mahmud Beğ bin	Süleyman bin	Mehmed bin	
Ahmed	Abdullah	Abdi	ve gayruhum

38c

Oldur ki Afitab bint-i Abdullah nâm hâtûn meclis-i şer'i şerîfde zevci olan işbu ba'isü's-sicil Faik bin Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm idüb ben nefsi-i Balıkesride sâkine iken mezbûr Faik kendü sâkin olduğu Biga kazâsında Beğ'enmezlü nâm karyeye alub gitmek ister. Kârye-i mezbûreye gitmez didikde zikr olunan karye-i mezbûreden kaçırıldı idüğüne Mahmud Beğ bin Ahmed ve Hasan Beğ bin Ali nâm kimesneler alâ-tarikü'ş-şehâde haber virdiklerinle merkûme Afitab'ın mezbûr Faik ile gitmesine izin verilüb mâ-hüve'l vâka' gıbbe't-taleb ketb olundu

Tahrîren fi't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin	Şa'bân bin	Halil bin	Mustafa bin
Mustafa	El-hâc Abdi	İbrahim	Ali

38d

Oldur ki Biga kazâsına tâbi‘ Beğ’enmezlü nâm karyede vefât iden Ahmed Çelebi’nin matuku olan işbu bâis-i tahrirü’s-sicil Faik bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer’de Afitab bint-i Abdullah nâm hâtûn mahzarında takrîr-i da’vâ idüb merkûme Afitab benim menkuhâmdır taleb iderin didikde gıbbe’s-suâl mezbûre Afitab merkûm Faik’in menkuhâsı idüğüün inkâr idicek mesfûr Faik’den da’vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Mustafa Beğ İbn-i Kasım ve Mahmud bin Haydar nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer’e hazırân olub mesfûre Afitab merkûm Fakin menkuhâsı itdüğüüne edâ-i şahâdet-i şer’iyye itdiklerinde şâhidân-ı mezbûranın şahâdetleri takrir-i gâye şerâyitü’l-kabul olub mâ-hüve’l vâki’ gıbbe’t taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü’l-hâl

Ali Çelebi bin	Hüseyin bin	
Mustafa	Mehmed	ve gayruhum

39a

Oldur ki mahallât-ı Balıkesri’den Okçukara mahallesi ahâlisinden İmâm İbrahim İbn-i Hasan ve Mustafa bin Mûsâ ve Mustafa bin Mahmud ve Hüseyin bin Ahmed ve İbrahim bin Hüseyin ve Mehmed bin Ali ve Mûsâ bin Mustafa ve Hasan bin Mehmed nâm kimesneler El-hâc Ahmed El-hâc İbrahim mahzarında takrîr-i kelâm idüb işbu El-hâc Ahmed bizim mahallemiz mescidinin mütevellîsidir ve Balıkesri’de sâkin Sunusi bin Mehmed mescid-i mezbûrun termimine ikibin akçe vakf idüb buna teslim itmişdir. Hâlâ mescidimiz harabı müşrif olmuşdur meblağ-ı merkûmun ribhi imar ve termime sarf olunmasın taleb iderim deyüb merkûm El-hâc Ahmed’den suâl olundukda meblağ-ı merkûmu kabz itdüğüüne i’tirâf idecek mâ-vaka‘agıbbe’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Saferü’l-muzaffer sene isneyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Şeyh İbrahim bin	Mehmed bin	Ali Halîfe bin	İbrahim bin
Abdullah	Mustafa	Mustafa	Mehmed

39b

Meblağ-ı merkûm ikibin akçe mezbûr El-hâc Ahmed'e teslim olunalı altı yıl olub cema'ât talebiyle altı yıllık ribhü hükm olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Kema-fi's-sâbık

39c

Oldur ki İç bel (?) mahallesinin kazıyyede olan erbahdan ferâğ idüb mesfûr El-hâc Ahmed dahi bu sene mescid-i merkûmu imar ve termim itmek ihtirâm idecek mâ-vaka'agıbbe't-taleb tescil olundu

Şuhûdü'l-hâl

Kema-fi's-sâbık

39d

Mahalle-i merkûmece vakf olan akçelerin mütevellîsi olan Abdülkâdir ferâğ idecek ahâlî-i mahalle talepleri ile mahalle-i merkûmeden İbrahim bin Hüseyin mütevellî tâ'yin ve tescil olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

39e

Ed-dâyin İlyas bin Mûsâ el-mediyûn Mehmed bin Hüseyin ed-deyn 600 sebt bi-ikrârahu ve hükm-i bi-edâ'ıye

Şuhûdü'l-hâl

Hasan bin

Sefer

Mehmed Çelebi

el-muhzır

39f

Ed-dâyin İlyas bin Musa el-medyyûn Hasan bin İbrahim ed-deyn 600 sebt bi-ikrârahu ve hükm-i bi-edâ'iyeye

Şuhûdü'l-hâl

Halil Halîfe İbn-i

Abbas

Mehmed Çelebi

el-muhzır

ve gayruhum

40a

Oldur ki mahalle-i Sahn-ı hisardan Fatma bint-i Ali nâm hâtûn kibelinden ikrâr-ı âtî-üz zîkre El-hâc Hasan bin El-hâc Hüseyin ve Hacı İbrahim bin El-hâc Abdi nâm kimesneler şahâdetleri ile isbât-ı vekâlet iden Memi bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub işbu bâ'isü's-sicil El-hâc Ali bin El-hâc Mustafa nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâlet ikrâr-ı sahih ve i'tirâf-ı sarîh idüb müvekkilem merkûme Fatma bundan esbak zevci iken vefât iden mezbûr Hacı Ali'nin babası Hacı Mustafa'dan hâl-i hayat ve kemâl-i sıhhatinde mahalle-i mezbûrede vâki' inde'l cirân ma'lûm-ı hudûd Hamamcı Bestan evleri dimekle ma'rûf bir menzili dörtbin akçeye iştirâ idüb lâkin mezbûr Hacı Ali zikr olunan menzil benim vâlidem Emineden bana irs-i şer'î ile intikâl eylemiş mülk-i mevrûsumdur deyü da'vâ ve taleb sadedinde olub ve müvekkilem merkûme Fatma dahi müteveffâyı mezbûr El-hâc Mustafa'nın mahallefâtından Attar Bazarında vâki' inde'l-ciran ma'lûmu'l-hudûd yigirmi bin akçe kıymetlü bâb-ı Attar dükkânı ve ondan mukarrer beşbin akçe kıymetlü bir bâb habbaz fırını dükkânı ve ânâ muttâsıl üçbin akçe kıymetlü bir menzili ve Karayer nâm mevzi'de vâki' Ekinlü bağ dimekle ma'rûf inde'l-ahâli ma'lûmu'l-hudûd bin beşyüz akçe kıymetlü bir kıta' bağ ve cem'ân ikibinbeşyüz akçe kıymetlü bakır evânisi ve beşyüz akçe kıymetlü hurdahâ-i hâne cem'ân otuzikibinbeşyüz akçe muhallefâtın dörtbinbeşyüz akçesi müteveffâyı mezbûrun düyyûn-ı müteferrikasına virildikten sonra bâki kalan yigirmisekizbin akçe muhallefâtın sümnü olan üçbinbeşyüz akçe hisse-i şer'îyyesin ve bin akçe mihr-i müeccelesin da'vâ ve taleb idüb mâbeynlerinde münâza'a-ı kesire vâki' olmuş idi hâlâ müslimûn-ı muslihûn tavassutuyla es-sulh-ı hayrun fehvâsıyla âmil olub merkûm Hacı Ali zikr olunan menzil da'vâsından ferâgat idüb ve ânâ muttâsıl kendi mülk menzilinden havlu kapusuna varınca binâ zirâ'i ile tûlen yigirmiiki ve arzen üç zirâ'

kuyu ile ma'an bir havlu dahi virüb zikr olunan ekinlü bağı dahi virmekle müvekkilem merkûme Fatma dahi zikr olunan yigirmisekizbin akçe muhallefâtın sümnü olan üçbinbeşyüz akçe hisse da'vâsından ve bin (akçe) mihr-i mü'eccel talebiyle fariğe olub sulh ve musâlaha ve kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet idüb birbirinin zimmetlerini ibrâya âmil ibrâ ve iskât eylediler eğer min-ba'd zikr olunan hisse mihre müte'allik müvekkile-i merkûme Fatma'dan da'vâ ve taleb sâdır olursa inde'l-hükkâm mesmû' olmiya didikde mezbûr Memi'nin bi'l-vekâle ikrâr-ı meşrûhu mukırr-ı lehü'l-mezbûr El-hâc Ali dahi vicâhen şifâhen tasdik ve tahkik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Saferü'l-muzaffer sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Mahmud bin Mehmed Çelebizâde eş-şehir(okunamadı)	El-hâc Halil birâder-i O	Sinân Mahmud bin Mustafa el-meşhur Körzâde	Mehmed Çelebi bin Mustafa eş-şehir
Bâli Halife bin Cafer el-İmâm	Yusuf bin Veli el-kavvas	Hacı Ali bin Veli el-Attar	Hüseyin Çelebi bin Ahmed
ve gayrum			

41a

Bilâd-ı mestûr olan El-hâc Ali vech-i meşrûh üzere ikrâr u i'tirâf idüb vekil-i merkûm Memi dahi bi'l-vekâle tasdik ve tahkik eyledüğü bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

41b

Halil nâm kimesne nefesine ve vakt-i mutâlibede ihzârına karındaşı Mustafa kefil olduğı bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin bin

Memişah bin

Hasan

Hüseyin

ve gayruhum

41c

Oldur ki İzmirler mahallesinden Kalburcu Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfde mahalle-i mezbûreden işbu baisü'l-sicil Mehmed bin Hamza nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb merkûm Mehmed benim evim havlusun ihrâk idüb küllî hayf u zulm itmişdir taleb ideriz didikde gıbbe's-suâl merkûm Mehmed inkâr ile cevâb virüb mezbûr Kalburcu Mehmed'in takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda beyyineye âciz olub mesfûr Mehmed merkûm Kalburcunun havlusunu ihrâk itmedüğüne yemin-i billah itdikden sonra keyfiyet-i hâli ahâlî-i mahalleden suâl olundukda Osman Halîfe İbn-i Ahmed el-İmam ve Mustafa bin İbrahim ve Durmuş bin Abdullah ve Şa'bân bin Ramazan ve sâir ehl-i mahalle meclis-i şer'e hâzırûn olub merkûm Mehmed'in bundan akdem Kör Osman nâm kimesnenin hâtûnu ile mesâvîsi olub andan gayrı nesnesin görmedik kendü halinde müstakim kimesnedir ve nâmaza daha küllî müdâvemeti vardır didiklerinde mâ-hüve'l vâki' gıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Safer li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin

Mustafa bin

Mehmed bin

Kasım

Ali

(silik)

ve gayruhum

42a

Oldur ki nefis-i Balıkesri'de vâki' Salahaddin mahallesinde vefât iden Ömer bin Ali nâm kimesnenin sagîr oğlu Ali'nin vasîsi olan vâlidesi Medine bint-i El-hâc Bayram nâm hâtûn tarafından husûs-ı atîü'z zikre Kenan Beğ İbn-i Abdullah ve Memi Beğ İbn-i Selim şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan zevci El-hâc Reyhan bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfde mezbûr Ömerin kız karındaşı Asiye tarafından şer'an vekâleti sâbite olan zevci Kuburcu Mehmed nâm kimesne ve vâlidesi Âişe nâm hâtûn müvâcelerinde takrîr-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı El-hâc Mustafa

mülkü ve bir tarafı merkûme Âişe mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmmla mahdûd olan bir bâb tahtâni menzil ve bir ahur merkûm Ömer'in babasının mülk menzili olup cem'-î tevâbi' ve levâhıkıyla oğlu müteveffâ Ömer'e hâl-i hayatında hibe ve temlik ve mesfûr Ömer ittihâb ve temellük idüb on yıl mikdârı mutasarrıf iken vefât idüb irs-i şer'î ile sagîr-i merkûma intikâl itmişdir taleb iderim didikde gıbbe's-suâl akibü'l-inkâr udûl-ı müslimînden El-hâc Mustafa bin Hasan ve El-hâc Mûsâ bin Abdî nâm kimesneler li-ecli'ş şahâde meclis-i şer'e hazırân olup vekil-i merkûmun da'vâsına mutâbık edâ-i şahâdet-i şer'îye itdiklerinde şâhidân-ı mezbûranın şahâdetleri ba'de't ta'dil hayyiz-i kabûlde vâki' olup mâ-hüve'l vâki' bi-t taleb tescil olundu.

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin	Mustafa bin	Osman bin	Hüseyin bin	
Kasım	Ali	Mustafa	Mehmed	ve gayruhum

42b

Mahalle-i El-hâc İshakda sâkine Hadice bint-i Mustafa nâm hâtûn meclis-i şer'e mahalle-i mezbûreden Tur Ali nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb merkûm Tur Ali ve Ruh nâm hâtûn beni Kara Hacı dimekle ma'rûf kimesneye na-makûl fiil itmek için dâimâ tahrik ve idlâl ider şer'le hakkından gelinüb keyfiyet-i hâli mahallesinden suâl olunmasın taleb iderin didikde ahâl-i mahalleden Mehmed bin Ali ve İbrahim bin El-hâc Hasan ve Yusuf bin Abdullah ve Bestan bin Mehmed Mustafa bin Pir Ali ve Mustafa bin Mehmed nâm kimesneleri ve gayrileri meclis-i şer'e hazırân olup merkûm Tur Ali'nin mesfûr Kara Hacı ile vechen min-el vücûh alâkası yok iken dâimâ evine götürü giderüb merkûme Hadice'yi evine iletür merkûm Kara Hacı ile buluşdurur deyü istimâ' olunub lâkin merkûme Hadice'nin bu ana gelince bir yaramazlığın görmedik mesfûr Hacı merkûm Tur Ali'nin evine gelüb gitdikleri mesâvisi böyle didiklerin mâ-hüve'l vâki' bi-t taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Saferü'l-muzaffer li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Mehmed   El-hâc Mahmud bin   Muslı bin
bin İlyas   Ali   Ahmed   ve gayruhum

43a

Kârye-i Kocabaş nâm karyede Cabir nâm kimesnenin nefsine ve vakt-i mütâlibede ihzârına Safâ nâm kimesne kefil olub gıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Halîfe bin   Mustafa bin
Hüseyin   Ali   ve gayruhum

43b

Ed-dâyin Hüseyin Çelebi ed-medyûn El-hâc Hüseyin Kurd an karye-i Gebeler ed-deyn 500 sebt bi-ikrârahu min-cihetü'l-karz ikrâren sahîhen şer'an cerâ zalike ve hurire fi gurre-i Rebiü'l-evvel sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa Ali   Ali bin   Davud Beğ bin
Mustafa   Abdullah

43c

Ed-dâyin Hüseyin Çelebi el-medyûn Mustafa bin Ma'den an karye-i Gebeler ed-deyn 500 sebt bi-ikrârahu min cihetü'l-karz ikrâr-ı sahîhen şer'ancerâ zalike ve hurrîre Fî't-târihü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

43d

Nefs-i Balıkesri'den Derviş Beğ İbn-i Bekdaş kıdvetü'l ümerâ'il kirâm mir livâ-i Karesi olan Hüseyin Beğ zîde kadrühu ağalarından Ahmed Ağa muvâcehesinde takrîr-i

kelâm idüb didi ki mezbûr Ahmed Ağa'ya sekizbin akçeye Kamile nâm cariyeyi bey' eylemiş idim meblağ-ı mezbûrdan dörtbin akçe nakd ve dörtbin akçe kıymetlü bir at virdi idi hâlâ mezbûr atı ben sağ aldım idi sakat imiş redd olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Ahmed Ağa cevâb virüb fi-l vâki' merkûm Derviş Beğ'den sekizbin akçeye Kâmile nâm câriyesin alub dörtbin akçe nakd ve dörtbin akçe kıymetli bir at virdim mezbûre cariyeyi min külli'l ayb ben kabûl ve kabz itdim ve merkûm Derviş Beğ mezkûr atı min külli'l ayb kabûl ve kabz itdi didikde bi'l muvâcehe mezbûr Derviş Beğ inkâr idüb mezbûr Ahmed Ağanın takrîrine muvâfik beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden El-hâc Nurullah ve Hızır bin Halil ve El-hâc Mehmed bin El-hâc Süleyman ve El-hâc Mehmed bin Mustafa nâm kimesneler hâzırûn-ı fi-l meclis olub mezbûr Ahmed Ağa'nın da'vâsına muvâfik ve takrîrine mutâbik edâ-i şahâdet-i şer'îyye eyledikten sonra şâhidûn-ı mezbûrunun şahâdetleri ba'de't-tezkiye ve'-t ta'dil hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Rebiü'l-evvel sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin	Ahmed bin	Mehmed Çelebi	
Bayram	Kalafod	el-muhzır	ve gayruhum

44a

Oldur ki Balıkesri sâkinelerinden Fatma nâm hâtûn tarafından husûs-ı âtiü'z-zikre vekâleti sâbite olan Mehmed bin El-hâc Mustafa nâm kimesne kasaba-i mezbûreden İbrahim bin Hasan nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve ta'bir-i merâm idüb mezbûr İbrahim müvekkilem Fatma nâm kızımı bıçak ile urub mecrûh eylemişdir suâl olunub tahrîr olunmasın taleb iderim gibbe's-suâl mezbûr İbrahim inkâr ile cevâb viricek müdde'-i mezbûr Mehmed'den beyyine taleb olundukda beyyine sadedinde iken araya muslihûn tavassut idüb es-sulh-ü hayrun fehvâsıyla âmil olub mezbûr İbrahim ile vekâleten beynimizi musâliha eylediklerinde husûs-ı mezbûr için asâleten ve vekâleten da'vâ ve nizâ' idersem ve itdirirsem inde'l hükkâm mesmû' olmya deyü ikrâr u i'tirâf itdikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhda mezbûr vicâhen ve şifâhen tasdik eyledikten sonra mâ-vaka'akayd olundu

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin

Muslı Şah

Mehmed Çelebi

Mehmed

Yusuf

Kasım

ve gayruhum

44b

ed-dâyin Mûsâ bin Bâli el-medyûn Mahmud bin Âşık ed-deyn 100 sebt bi ikrârahu ve hükm-i bi-edâiye.

Şuhûdü'l-hal

Baba Şemseddin

eş-Şeyh

44c

Balikesri kazâsına tâbi' Çayırhisar ve Üçpınar nâm vakf karyeleri vakf-ı evlâdiyet üzere mutasarrıf olanlardan kıdvetü'l emâsıl ve'l-akrân mutasarrıf Ahmed Beğ İbn-i Süleyman Paşa asaleten ve bir hisseye mutasarrıfe Safâ hâtûn tarafından vekâleten ve diğeri hisseyi tasarruf iden kıdvetü'l akrân Mehmed Beğ ve Merve ve Raziye nâm hâtûnlar câniblerinden vekil olan Haydar Subaşı ve âher hisse tasarruf iden Münevver vekil ve Mustafa nâm kimesneler mahfil-i şer'î-i şerîfde işbu bâ'isü's-sicil Fahrü'l-kuzât sâbika Manyas kadısı olan Mevlânâ Alâaddin Efendi İbn-i Mehmed Çelebi mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olunan mezbûran karyelerden ve vakf-ı mahsûlât ve tapuyı emin ve sâir rüsûmatı kabz ve zabta cem'ân oniki nefer müştereklerin vekil-i mutlakımız olan Rüstem Subaşı'nın izn ve ma'rifetiyle Mevlânâyı mûmâ-ileyh Alâaddin Efendi, Memi nâm ra'iyeden kâdimî koyunu ile yetmiş seksen yıllık ağıl alub ve Mustafa nâm ra'iyeden kadimî koyun alub ve Hasan nâm ra'iyeden hudûdu inde'l-ahâliü'l-karye ma'lûm çartak binâ itmek için dörtyüz akçeye bir kıt'a tarla alub on akçe ağıla ve elli akçe çartağa mukâta'a vaz' idüb Mevlânâyı mezbûr yedine mûmzâ ve mahtûm temessük virmiş biz dahi bi'l asâlete ve bi'l-vekâlete kabûl itdik hâlâ mevcûd olan dörtyüz re's koyunları Mevlânâyı mûmâ-ileyhin alduğı ra'iyeye koyunlardan hâsıl olmuştur ve mezkûr kendi dahi yetmiş seksen yıllık ağıl alub zikr olunan ağıla dahi on akçe ve yüz otuz akçe resm-i otlak vaz' itmiştir ba'de'l-yevm müşârü'n-ileyh Alâaddin Efendi'nin koyunları kârye-i Üçpınar mer'âsında ve gayri mâ-tekaddümden yürüyüğü yerlerde yürüyüp otundan ve

suyundan intifa'lanub kârye-i mezkûreye mutasarrif olanlara her sene ikiyüz akçe edâ ve teslim idüb kimesne mâni' ve dâfi' ve râfi' olmiya didiklerinden sonra mukırrûn-ı mezbûrunun ikrâr-ı meşrûhların mukırr-ı lehûl merkûm Mevlânâ Alâaddin vicâhen ve şifâhen kabûl ve tasdik itdikden sonra mâ hüve'l vâki' alâ vukû'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Saferü'l-muzaffer li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Mevlânâ Ahmed Çelebi	Süleyman bin	Hüseyin Çelebi bin
Efendi İbn-i Muslihiddîn	Veli	Ahmed Fakih
Veli Beğ bin	Piri Çelebi bin	Sinân bin
İbrahim	Hüseyin	(İ)skender ve gayrum

45-46a

Oldur ki Balıkesri kazâsına tâbi' Üçpınar nâm vakf karyeden Şa'bân ve Mustafa bin Turgud ve Ali bin Kaya ve Süleyman bin Yusuf ve Tur Ali bin Tanrıvirmiş ve Mehmed bin Ahmed ve Hüseyin bin Ali ve Bekir bin Mirşah ve İlyas bin Hüseyin ve Hasan kethüdâ İbn-i Mehmed ve Bekir bin Mehmed ve Bekir ve Ömer bin Ali ve Halil İbn-i Yusuf ve Hamza bin ve Ömer bin Ma'den ve Mustafa ve Mehmed bin Mûsâ ve İsa bin Ali ve Hasan bin Süleyman ve Ahmed bin Şa'bân ve Salih bin Yusuf ve Mehmed bin Ma'den ve Ali bin Halil ve Mehmed bin Hasan ve diğêr Hamza bin Hüseyin ve İmam Fahreddin nâm kimesneler ve sâirleri işbu bâ'isü's-sicil Fahrü'l-kuzât Mevlânâ Alâaddin İbnü'l-merhûm Mehmed Çelebi mahzarında meclis-i şer'-i şerîfde ikrâr ve takrîr idüb bundan esbak Mevlânâyı mezbûr ile Balıkesri kadısı olan Nogay dimekle muhalles Mevlânâ Mehmed Efendi mahkemesine ihtiyârımız ile varub Mevlânâyı mûmâ-ileyh kârye-i merkûmdan Mustafa nâm râ'yiden aldığı bir kıt'a tarlada koyun ağılı ve mezbûr Mustafa'dan aldığı bir kıt'a tarlada koyun çardağı binâ idüb koyunları mer'âlarımızda ve hâli olan yerlerimizde yürüyüp otundan ve suyundan intifâlanmak için on sekiz neferimiz izn (ve icâzet) ve ol tarihte kârye-i merkûmeyi vakf-ı evlâdiyet üzere muamele-i mutasarrife olan Hadice Hâtûn tarafından vekil-i şer'isi olan Haydar subaşı dahi meclis-i şer'e bile hâzır olub bu minvâl üzere iznü icâzet virmiş idi hâlâ

Mevlânâyı müşarü'n-ileyh yine karyemiz kurbunda yetmiş seksen yıllık kâdimî koyun ağılıyla Memi nâm râ'iyeden koyun alub ve mezkûr Mustafa nâm râ'iyeden kadîm koyun alub ve Hasan nâm râiyeden cümle oniki hisse mutasarrıflar onların vekilleri Rüstem Subaşı izn ü ma'rifetiyle çardak binâ itmek için tapu ile bir kıt'a tarla ve kâdimî ağıl alub bi'l-fiil mevcûd olan koyunları kâdimî satun aldığı koyunlardan hâsıl itmiştir. Yine üslûb-ı sâbık üzere Mevlânâyı mezbûrun mer'alarım ve hâli olan yerlerimizde yürüyüb otundan ve suyundan istifâlanmasına her birimiz cem'ân rızâmız vardır mezbûr Efendi'den her vechile râzı ve şâkirânız kendü dahi duâ-i hayrımıza müstemil buldukda eğer hatâen koyunlarım zararınız iderse kendüne söyliyek deyü tenbih ider koyunları yüriyeli berü vâki' olan haklarım bilâ mürâfa'a ve lâ-muhâsama ashâbına virmiştir deyü i'tirâf itdikden sonra merkûm Haydar Subaşı dahi bu meclisde hazır olub fi'l vâki' kazıyye vech-i meşrûh üzere benim dahi izn ü ma'rifetim ile olmuştur deyü ikrâr-ı sahih idicek mukırr-ı lehü'l- merkûm Alâaddin Efendi dahi mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhların vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik idüb ben dahi ehl-i karyenin zararları vâki' olursa edâ iderim deyücek tarafeynin ikrârı tasdikleri cânib-i şer'den makbûl ve mu'teber tutulub Mevlânâyı mezbûr talebiyle mâ-vâka'a bi-t taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kemâ-sebk

47a

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Balıkesri kazâsına tâbi' Çayırhisar ve Üçpınar nâm vakf karyeleri tasarruf idenlerden kıdvetü'l emâsil ve'l-akrân Müteferrika Ahmed Beğ İbn-i Süleyman Paşa asale (ten) kız karındaşı Sıdıka Hâtûn tarafından vekâleten ve âher hisse tasarruf idenlerden kıdvetü'l-akran Mehmed Beğ ve Raziye ve Merve nâm hâtûnların vekili Haydar Subaşı ve diğer hisseye mutasarrıfa olan Münire Hâtûn'un vekili Mustafa nâm kimesneler mahfil-i şer'-i şerîfe işbu bâ'isü's-sicil kârye-i Üçpınar ahâlisinden Şa'bân ve Mustafa bin Turgud ve Ali bin Kaya ve Süleyman bin Yusuf ve Tur Ali bin Tanrı virmiş ve Mehmed bin Ahmed ve Hüseyin bin Ali ve Bekir bin Mirşah ve İlyas bin Hüseyin ve Hasan bin Mehmed ve Bekir bin Mehmed ve Ömer bin Ali ve Halil bin Yusuf ve Hamza bin İbrahim ve Ömer bin Ma'den ve Mustafa bin

Mûsâ ve İsa bin Ali ve Hasan bin Süleyman ve Ahmed bin Şa'bân ve Salih bin Yusuf ve Mehmed bin Ma'den ve Ali bin Halil ve Mehmed bin Hasan ve diğer Hamza bin Hüseyin ve İmam Fahreddin nâm kimesneler ve sâirleri sâbika Manyas kadısı olan Fahrü'l-kuzât Mevlânâ Alâaddin Efendi hâzırûn olub şöyle takrîr-i merâm idib bundan akdem hisseye mutasarrıf olanlardan Ayas Beğ zîde kadrihu ile Raziye nâm hâtûn zevci Musa (ve) Mustafa nâm kimesneler ve mezkûrun meclis-i şer'e varub Mevlânâyı mûmâ-ileyh Alâaddin Efendi'nin koyunu husus için şikâyet itmişler ihtiyârlarıylamıdır yoksa ikrah ilemidir ve Mevlânâyı mesfûr koyunlarım re'âyânın zarar ziyânın iderse ve şikâyetleri var ise suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezkûrun kimesneler cevâb virüb bundan akdem Mevlânâyı mezbûr ile Balıkesri kadısı olan Nogay dimekle muhallis Mevlânâ Mehmed Efendi mahkemesine ihtiyârımız ile onsekiz neferimiz varub Mevlânâyı müşârü'n-ileyh karyemiz kurbunda Mustafa nâm kimesneden aldığı bir kıt'a tarladan koyun ağılı ve mezbûrden aldığı bir kıt'a tarlada çardak binâ idüb koyunları mer'âmızda ve hâli olan yerlerimizde yürüdüb otundan ve suyundan intifâlanmak için izin ve rızâ virüb ol tarihte kârye-i mesfûreye mutasarrıfa olan Hadice Hâtûnun vekili merkûm Haydar Subaşı dahi bile varub izn-i icâzet virmişdi ol zamandan berü Memi ve Mustafa nâm rayilerden alduğı kâdimî koyunlar mer'alarımızda ve hâli olan yerlerimizde yürüdüb otundan ve suyundan intifâlanıb mezkûr Alâaddin Efendi her vechile râzı ve şâkiranız kendü dahi daima her birimize buluşdukda eğer hatamla koyunum zararınız iderse kendüme söylen deyü tenbih ider ve vâki' olan hakların bilâ mürâfaa ve lâ-muhâsama ashâbına virmişdir mezkûran Ayas Beğ ve Mustafa Beğ kimimizi döğüb ve kimimize şetm idüb kadıya gelüb da'vâ itdigimizde şekvâ idemez deyü talâk-ı selâseye şartlayub şart ile hakimü'l-vakt huzûruna getürüb biz dahi Mevlânâ-yı mezkûrun koyunundan ikrâh ile şekvâ eyleyüb yoksa Mevlânâ-yı merkûm Alâaddin Efendi'nin koyunundan her vechile razı ve şâkirleriz karyemizde mevcûd olan koyunları kâdimî râ'iden razı ve şâkirleriz ve hâlâ karyemizde mevcûd olan koyunları kâdimî râiden alduğı koyununda hâsıl olmuşdur karyemiz bize zulm ile gelmişdir didiklerinde merkûmun dahi asâlaten ve vekâleten Mevlânâ-yı mezbûrun koyunları yürümesine biz dahi izn ve icâzet virdiklerinde mûmâ-ileyh Alâaddin Efendi dahi bi'l muvâcehe tasdik ve bi'l müşâhede tahkik itdikden sonra mâ-hüve'l vâki' alâ vuku'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Saferü'l-hayr min şühûr sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Mevlânâ

Ahmed Efendi

Süleyman bin

Veli

Hüseyin Çelebi (bin)

Ahmed Fakîh

Piri Çelebi

İbn-i Hüseyin

Sinân bin

İskender

48a

Oldur ki El-hâc Hüseyin bin Ali nâm müteveffânın iki kızı Hadice ve Raziye nâm sagîrelere ammileri Mehmed bin Ali vasî nasb olunub diğêr ammileri Ahmed in Ali mezbûrun üzerine nâzır nasb olduklarında merkûmlar hizmet-i merkûmeyi kabûl idecek mâ-vaka 'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâlû'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Mustafa İbn-i

El-hâc Halil

El-hâc Yusuf

El-hâc Mehmed

İbn-i Veli

İbn-i Mehmed

ve gayruhum

48b

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı rakam ve müceb-i hitâb-ı tastîr-i zimem oldur ki Karesi sancağında Balıkesri Nâhiyesi'nde timâr-ı Durmuş be nevbet-i mezkûrun bi'l fiil mutasarrıf olduğı berâtını emânet koşduğı Mehmed nâm kimesne hile ile emânet konan yerden berâtını alub bana timârın ferâgat eyledi deyü dahl eyleyüb mezbûrun berâtı emânetde olub ferâgat itmişdir deyü alaybegisi i'lâm itmeğın yine timârı ibtidâ tarihinden mukarrer kılunub tevcih olundu Sultânü'l-vülât ve'l-mücâhidin hullidet hilâfetuhû ilâ yevmü'd-dîn hazretlerinin fermân-ı şerîfi ile virildiki zikr olunur Uluköy 1500 hisse

Ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şol ki vezâif-i hidmât-ı mebrûre-i mevfure ve mesâi-yi meşkûre-i asâkir-i mansûredir. Ber müceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr mü'eddâ kıla hiçbir ehâd mâni' olmıya

Fi 5 Muharremü'l harâm

Mahrûse-i Kütahya

sene 999

48c

Balıkesri mahallâtından Bahaeddin mahallesinde vefât iden Mûsâ bin Mehmed'in zevcesi Emine nâm hâtûnun hamli var idüğüne diğêr Emine bint Durmuş şahâdet idüb kayd şüdü.

Şuhûdü'l-hâl

Ramazan bin

Yusuf

Mehmed bin

Mûsâ

Durmuş bin

Mûsâ

49a

Nîşân-ı şerîf-i âlişân sâmi-i mekân-ı sultânî ve tuğrayı garrâyı cihân sitân-ı hâkânî Dârende-i fermân-ı hümâyûn Muslihiddîn mahrûse-i Burusa'da vâki' merhûm Seyyid Mehmed el-Neccâri aleyhi rahmetü'l-bâri evkâfından Balıkesri kazâsına tâbi' Candar nâm karye cibaya ibayetine kıdvetü'l havas ve'l mukarrebîn evkâf-ı mezbûra nâzırı olub dârü's-saâdem ağası olan Mustafa Ağa zîde ulûvvühu arzı mûcebince ihtiyârıyla ve ferâgat idüb İsa yerine sene ihdâ ve elf Şabânının üçüncü günü yevmî iki akçe vâzife ve senede dört müdü un altı kile hinta ve dört müdü şair cire ile câbi nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki varub hizmet-i lâzimesini müeddâ kıldıkdan sonra tâ'yin olunan yevmî iki akçe vâzife ve dört müdü un altı kile hinta ve dört müdü şair ciresin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub mutasarrıf ola şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe (i'timâd) kılasız.

Tahrîren fi-l yevmü'l-hamis ısrin şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

49b

Müteveffâ Ahmed Çelebi bin El-hâc Şa'bân eş-şehir Dellakzâde fi mahrûse-i Kostantiniyye an zevcesi Hadice bint Ahmed ve an ibnetü Mehmed ve an Âişe hami-i vâk'ü-sıhhatü

Fi evâsıt-ı min şehr-i Şevvâlü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Mustafa İbn-i	El-hâc Ali İbn-i	Mustafa İbn-i	Mehmed İbn-i
El-hâc Mehmed	Abdi	Yusuf	Mehmed

El-hâc Halil İbn-i El-hâc

Ali

49c

el-muhallefât

menzil	bağ-ı cedîd ve köhne	diğer bağ	mülk tarla	kara sığır çift
kıymet	2	kıymet	kıymet	kıymet
20000	kıymet	3000	4000	1000
	2000			
katır	koca katır	araba	kazgan 2	tabe 2
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
3000	500	500	3000	300
sahan 2	sini 3	ibrik	bakraç	kilim
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
120	100	20	30	50
ve sini	şîrehane	anbar 2	küb	bina ağaçları
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
50	120	1000	120	500
saman	bel-çapa-külünk	Nısf-menzil indel	hınta müd 15	
kıymet	kıymet	menzilü'l-mezbur	kıymet	
30	100	kıymet	9500	
		2500		

der zimmet-i Sinân bin Yahya kıymet 500	der zimmet-i Mehmed Yeniçeri kıymet 500	nakdiye kıymet 4560	der zimmet-i Hacı Mehmed ed-debbâğ der mahmiyye-i İstanbul kıymet 2000
--	--	---------------------------	--

Yekûn

59610

min-hâ

deyn-i berây-ı vakf Hacı Şa‘bân 500	deyn-i berây-ı vakf Abdurrahman 100	resm-i kısmet ve hüccet-i ve sicil ve îhzariyya 1200
---	---	--

techiz ve tekvîn

vasiyyet

1000

Yekûn

2800

el-bakî

56210

hisse-i

Hadice zevcetü'l-merhûme

7026

hisse-i

Mehmed İbnü'l-merhûm

24592

hisse-i

haml

24592

Yetim-i merkûma hâlâ Osman bin Ahmed vasî ve anası Hadice nâzire nasb olundu.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Mustafa İbn-i

El-hâc Mehmed

El-hâc Ali İbn-i

Abdi

Mustafa İbn-i

Yusuf

50a

Bu mes'ele mâbeyninde e'imme-i Hanefiyyeden cevâb ne vechiledir ki tâlib-i suhte tâifesinden ba'zılar fesâd ve şenâ't itmekle padişah tarafından men'ine ve memnû' olmayanların haklarından gelinmesine hükm-i şerîf vârid olub men' ve elsine ol bahane ile ehl-i şugl olub kendü hallerinde olan kimesne mücerred sûhte olmağla ehl-i örf ve reâyâ tâifesi dahle ve ta'aruza şer'an kâdir olurlar mı beyân buyurub mesâb oluna.

el-cevâb

Müdde'isi olmayacak olmazlar iderler ise âsim olurlar.

Ketebetü'l-fakir

Zekeriya ufiye anh

Bu sûretde vârid olan hükm mücebince ehl-i örf raiyyet tâifesine sûhte bulduğunuz zamanda ahz idesiz deyü şart itdirse fesâd ve şenâ't olmayub kendü halinde olan suhteleri buldukları zamanda ahz itmemek ile hâtûnlarına talâk vâki' olur mu beyân buyrula Allahü teâlâ âlem

el-cevâb

olmaz

ketebetü'l-fakir

Zekeriya ufiye anh

51-52a

Mefâhirü'l-ümerâi'l-kirâm merâciü'l küberâi'l-fiham zu'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtassûn bi-mezîd-i inâyeti'l-melik'ül-allâm Hüdâvendigâr ve Karesi ve Biga sancağı beğleri dâme izzuhûm ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdenü'l-fezâil ve'l-kirâm elviyye-i mezbûrede vâki' olan yerlerin kadıları zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki zikr olunan sancaklarda sakın olan talebe tâifesi tarafından dârendegân-ı fermân-ı hümayûn Kara Ali ve Şa'bân nâm kimesneler dergâh-ı mu'allâma gelüb divân-ı hümayûna rık'a ve arz-ı hâl sunub bundan akdem taht-ı hükümetinizde fesâd ve şenâat üzere olan ehl-i sûhte tâifesin ele götürüb haklarından gelinmek için emr-i şerîfim vârid olub ahâlî-i memlekete umûmen şartlanmağla vilâyet içinde fesâd ve şenâat üzere olan levend-sûhte tâifesini tutub ele virüb lâkin kendü hallerinde sılalarına gelüb gidüb fesâd ve şenâat itmeyüb muttâsıl şugl ve ilm üzere olan tâlibe tâifesine siz dahi sûhte cinsindensiniz hakkınızda emr-i şerîf vârid olmuştur deyü

tutub nâ-hakk yire kimini katl ve kimini küllî hakâretler ve ihânetler idüb zulm ve ta'addi itdiklerini bildirüb men' olunmasıçün hükm-i şerîfim virilmesin ricâ eylediler idi eyyâm-ı adâlet encâmında zulm merfû'dur zulme kat'an rızâyı şerîfim yokdur ol makûle kendü hallerinde kitâbları yanlarında medreselerde ve künâlarda şugl ve ilm üzere olanlara ve kendü hallerinde sılalarına varub gelenlerine hilâf-ı şer'-î şerîf dahl olduğuna rızâyı hümâyûnum yokdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıklarında gerekdir ki bu bâbda her biriniz mukayyed olub anun gibi kırk ellisi bir yere cem' olub tir-i kemân ve yat ü yarak ve tüfenk ile memleket ve vilâyet içinde gezüb fesâd ve şenâat iden levend-suhte tâifesinden olmya ve olduğu takdirce kimesneye zulm ve ta'addileri olmayub kendü hallerinde ve kitâbları yanlarında olub medreselerde ve künâlarda ehl-i şugl yanlarında tahsil üzere olan ve sıla-i rahm için kendü halinde silasma varub gelen ve şakir-i müdde'isi olmayan tâlibe zümresinden ol vechile bahanesi ile dahl olunmak câiz değildir her biriniz gereği gibi mukayyed olub adamlarınıza ve il erlerine muhkem tenbih idüb hilâf-ı şer'-î şerîf hakkınızda emr-i şerîf vârid olmuşdur deyü fesâd ve şenâatları yok iken mücerred suhte tâifesinden olmağla kendü hallerinde olub üslûb-ı sâbık üzere olanlara min-ba'd dahi itdirmeyüb akçelerin alub kimesneye zulm ve taaddi itdirmeyeler mürûr idüb tahsil-i ilm üzere olanlara min-ba'd dahl itdirmeyüb akçelerin ve esbâbların aldırmaşız kendü hallerinde olanları bir ferde rencide ve remide itdirmiyesiz anlar dahi kendü hallerinde kimesneye zulm ve taaddi itmeyeler bir bahane ile fırsat ve ruhsat bulub girü fesâd ü şenâat ve kabâhat üzere olurlarsa fesâd ü kabâhat idenlerin haklarından gelüb ehl-i şugla mücerred sûhte olmağla rencide ve remide itmiyeler ve itdirmeyeler mukaddemâ sûhte tâifesine katl-i âmm fermân olunmuşdur deyü bunu bahane idüb kendü hallerinde olanlara sizler ki sancak beğlerisiz dahl itmeyüb ve il erlerine dahi itdirmiyesiz ol suhte tâifesi kezâ emr-i şerîfe muhâlif ve mugâyir gezüb fesâd ü şenâat ideler men' ile memnû' olmyalar mukaddemâ virilen emrim mücebince amel idüb ve reâyâyı ve berâyâyı dahi rencide itmeyeler ulemâyâ ihânet ve hakâret kat'en bir yerde câiz değildir murad olunan zulm def' olunmak zulm iderlerse haklarından gelesiz itmezler ise sizler dahi dahl ve ta'aruz itmeyesiz tamâm-ı ihtimâm üzere olub kimesneye zulm ve ta'addi olunmaktan be-gâyet hazer idesiz bu husus tekrâr şikâyet olunub emrim varmalu eylemeyesiz sizler ki vilâyet kadılarısız hükm-i şerîfimi sicilinize kayd idüb mücebiyle amel idesiz hilâfıma cevâz

göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız ve ba'de'l-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedlerinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehri-i Cemâziye'l-ahir sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

53a

Akzâ kuzatü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn mad'enü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l halk-ı ecm'aîn vâris-i ulumü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezid-i inâyeti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ İzmir kadısı zîdet fezâilehu ve makamü'l kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Tire ve Mihalic ve Balıkesri kadıları zîde fezâilehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lum ola ki hâlâ Bosna serhaddinde küffâr-ı haksârın hareketi olub Bosna beğlerbeğisi Hasan Beğ ve ba'zı sancakbeğleri şehid olmağla küffârın haklarından gelenüb intikam alınmak için Rum ili cânibine azîm-i sefer-i hümâyûnum fermân olub hâlâ düstur-u ekrem müşîr-i efham nizamü'l-âlem müdebbir-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikri's sâkıb mütemmim-i mehâmü'l enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib müessil-i bünyânü'd devletü ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkanü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfuf-ı bi-sınıf-u avâtifü'l-meliki'l-mennân vezir-i âzam Sinân Paşa edâmallahû teâlâ iclâlehû serdar tâ'yin olunub ve umumen yeniçeri kullarım dahi bile gitmek emrim olmağın taht-ı kazânuзда vâki' olan yeniçerileri sefer-i hümâyûna gitmek için alub getürmeğe girü Dergâh-ı muâllam yeniçerilerinden Gönderici Mehmed ve Kollukcu İskender gönderilmiştir buyurdum ki hükm-i şerîfim vusûl buldukda te'hir ve terâhi itmeyüb taht-ı kazânuзда vâki' olan şehirlerde ve nevâhi ve kurâda ve bi'l cümle yeniçeriler sâkin oldukları yerde olan yeniçeriler mezbûran yoldaşlar ile sefer-i hümâyûna gitmek için ber-vech-i müsâra'at asitâne-i sa'âdetime teveccüh ve azimet ideler muhkem tenbih ve nidâ itdürüb avk ve tehirden hazer ideler ve bi'l-cümle husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır ihmâl ve müsâheleden hazer idüb ba'de-t tenbih ta'allül ve bahane idüb gelüb gitmeyen yeniçerileri isimleri ve resimleri ile yazub arz eylesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Şevvâlü'l-mükerrem sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

54a

Kıdveti kuzâtü'l-müslimîn zîdet vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn Mevlânâ Balıkesri ve Sındırgı kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refi-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lum ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Hacı Ali nâm kimesne bâb-ı sa'âdete gelüb şöyle arz-ı hâl eyledi ki Sındırgı kazâsında vâki' Zağnos Boğazı dimekle ma'rûf vakf-ı mezra'âyı yevmî bir akçe ile berât-ı hümâyûnla mutasarrıf olan Mahmud nâm kimesne hâl-i hayatında oğlu Mustafa'ya olmak üzere ferâğ itmeğin tevcih olunub berâtle mutasarrıf iken mezbûr Mustafa vefât idmekle mezra'a-i mezbûre bana tevcih olunub berât-ı pâdişâhî ile tasarruf iden Ahmed nâm kimesne zikr olan vakf mezra'ayı müteveffâ-yı mezbûr Mahmud üzerinde kendüye berât itdürüb lâkin mezbûr Mahmud fevt olmazdan mukaddem oğlu merkûm Mustafa'ya ferâğ idüb berât itdürüb vefâtı tarihinde üzerinde cihet kalmayub hakk-ı tasarruf bunun iken kanâ'ât gelmeyüb mezbûr Ahmed tarafından vekil nasb idüb bi vech dahl ve ta'addiden hâli değil imiş buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda husemâyı meclis-i şer'e beraber idüb husûs-ı mezbûr mukaddemâ bir def'a şer'le görölüb fasl olmamış ise onat vechile hakk ve adl üzere şer'le teftiş ve tefahhus idüb ve tarafeynin berâtlarına nazar kılub göresiz kazıyye arz olunan gibi ise mezra'a-i mezbûreye mezbûr Mahmud hâl-i hayâtında mesfûr Mustafa'ya ferâğ itmeğin tevcih olunub tasarruf iderken ol dahi fevt olub mezra'a-i merkûme üzerinde buna tevcih olunub berât ile bi'l-fiil mutasarrıf iken mezbûr Ahmed müteveffâ-i mezbûr Mahmud üzerinden kendüye berât itdirüb lâkin mezbûr Mahmud fevt olmazdan oğlu mezbûr Mustafa'ya virüb berât itdürüb ve hâli tarihinde üzerinde cihet kalmayub hakk-ı tasarruf bunun iken kanâ'ât gelmeyüb mezbûr Ahmed tarafından şer'-i şerîfe ve berât-ı hümâyûna muhâlif ve bi-vech dahl ve ta'addi olunursa men' ü def' idüb şer'-i şerîfe ve berât-ı hümâyûna mugayir iş itdirmeyüb arza muhtâc olan hususu yazub bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

54b

Tahiyyât-ı sâfiyât-ı muhabbet-feşân ve teslimat-ı vâfiyyât müveddet-nişân ki ittihâddan ithâf ahdi kılındıktan sonra inhâ-i muhibbâne budur ki taht-ı kazâ-i

mu'adelet iktizânızda zeâmetimizden Toru nâm karye kurbunda Taksirler nâm karye berâtımızda ve sûret-i defterimizde müfid olmayub işbu hamil-i varaka ihlas adamlarımızdan Ali bendelerin berâtla mutasarruf timârı olmağın zabtı için revane olmuştur vusûl buldukda üzerinden hüsn-ü nazar-ı şerîfimiz dirig buyrulmayub berât mücebine zabt ve tasarruf itdirilüb âherden kimesneye dahl ve ta'arruz itdirilmeye bakî ömr-ü devlet der seccâde-i müstedân bâd.

el-fâkir

Ali

55a

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı kalem ü ba'is-i tastir-i (zimem oldur) ki Karesi Sancağı'nda Balıkesri Nâhiyesi'nde timâr-ı Hasan mezkûr ferâgat itmeğın mukaddemâ Sultanönü sancağında dörtbin dokuzyüz doksandokuz akçe timârdan ma'zûl olan işbu râfi'ül hurûf Bâli'ye bin sekizyüz alt(mış) iki akçe timâr noksanıyla tevcih olunub Sultanü'l-guzât ve'l mücahidin hullidet hilafetühû ve ebedd-î saltanatuhû hazretlerinin fermân-ı şerîfleri ile virildi ki zikir olunur etmek nâm-ı diğér Kabaklıdere tâbi'-i mezbûr ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şol ki 1862 vezâif-i hidmat-ı mebrûre-i mevfûre mesâ'i-yi meşkûre asâkir-i mansuredir ber müceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr müedda kıla ol bâbda hiç(bir) ehâd mâni' ve dâfi' olmıya şöyle bileler.

Tahrîren fi 18 şehr-i Muharremü'l-harâm sene ihdâ ve elf.

be medine-i Kütahya

55b

Müteveffâ Memi bin Kara Hamza es-sâkin min kârye-i Üçpınar min tevâbi-i Balıkesri an zevcetü Besni ve an İbnetü Bekir ve an bintühü Rukiye vak'âü'l-kısmetehu.

Fi evâil-i Şevvâl sene ihdâ ve elf.

el-muhallefât

çiftlik	araba	davar ma'a ev	mezrû'buğday	mezrû'arpa
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
1000	300	1000	600	1800

bağ	buzagılı inek	köhne dülbend	un kile 3	eşek
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
300	600	30	60	500
hereni	sini	balta	Sahan	bel,çapa,kazma
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	hırdavat
50	80	30	40	kıymet
				100
		Yekûn		
		4970		

min hâ	resm-i kısmet ve
techîz ve tekfin	hüccet ve sicil
230	140

Yekûn

4600

es-sene

hisse-i	hisse-i	hisse-i
Besni	Bekir	Rukiye
Meblâğ	meblâğ	meğlâğ
575	2683	1322

55c

Teveffi Bilâl bin Abdullah an cemâ'ât-i Karamanlar tevâbi'-i Balıkesri an zevcete hü Fatma bint-i Abdullah ve an İbnetü Receb ve an haml-i vak'a.

Fî evâil-i Ramazan sene elf.

el-muhallefât

öküz	inek dana	sığır	saz tam	bel çapa	arpa buğday
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
1000	700	2000	200	100	200

Yekûn

4200

min hâ	resm-i kısmet
vasiyyet	ma hüccet
200	120

hisse-i Fatma	es sene	hisse-i	hisse-i
485	3880	haml	Receb
		1697,5	1697,5

56a

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri Biga ve Kepsud kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Kepsud kazâsına tâbi' kârye-i Çalcı nâm-ı diğêr Kalburcu nâm karyeden Bekdaş Dede ve oğlu Mehmed nâm kimesneler dersaâdetime gelüb biz vilâyet defterinde mukayyed sipâhî raiyeti alub vâki' olan hukuk ve rüsûm ve öşrü ve sâir bâd-ı hevâ ve kavî-i vilâyet defteri mücebince sipâhîye edâ ider iken havâss-ı hümâyûndan Karacalar hasları emini dahi hilâf-ı defter-i hâkânî tekrar bizden hukuk ve rüsûm taleb idüb dâimâ rencide itmekden hâli değıldir deyü bildirdiler imdi buyurdum ki hükm-i şerîfim ile dergâh-ı mu'alla çavuşlarından kıdvetü'l emâsil ve'l-akran Abdi Çavuş zîde kadrihu vardukda bu bâbda kapumdan ihrâc olunmuş sahîh ve cedîd mühürlü vilâyet defteri sûretine nazar idüb göresiz fi'l-vâki' bunlar vilâyet defterinde mukayyed sipâhî raiyeti olub vâki' olan aşâr ve rüsûm ve bâd-ı havalarında defter mücebince sipâhîye edâ' ider iken hâricden dahi dahl olunub deftere muhâlif tekrar bunlardan hukuk ve rüsûm taleb olunub ol vechile rencide eyledüklerin vâki' ise men' ü def' idüb vilâyet defteri mücebince amel eyleyüb hilâf-ı defter-i hâkânî kemisneye iş itdürmeyüb zulm ü hayf olundukdan ziyâde hazer idüb bu husus için tekrar kapuma şikâyete gelmelü eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmü's sâni ve'l-ışrin şehr-i Recebü'l-mürecceb sene ihdâ ve elf.

56b

Teveffi İlyas bin Süleyman min kârye-i Kırklar an İbnetü Armağan el-sagîr ve an zevcetü Âişe vak'ü'l-kismet fî evâhir-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

el-muhallefât

bağ	yund	bargir	sığır 2	ev eşyası	nakdiye
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	aded
900	2000	1100	9005	1000	kıymet
					2500

min hâ	resm-i kısmet	Yekûn
techiz ve tekfin	ve hüccet	8400
200	200	

Hisse-i Âişe	hisse-i Armağan
meblağ	meblağ
1000	7000

56c

Kârye-i Söb'den Hacı Veli oğlu Mûsâ Armağan'a vasî nasb olunub üzerine Tarhala kazâsından Memice bin Yunus nâm kimesne nâzır nasb olundu.

57a

Vech-i tahrîr-i sicil oldır ki işbu hicret-i nebeviyyenin sallâllahü teâlâ âlâ sahibihî bin senesinde asitâne-i sa'âdetden azab ihrâcî içün vârid olan emr vacibü'l-iz'ân-ı pâdişâhî mücebince her yigirmi haneye bir azab tevzi' ve teklif olundukda kazâ-ı Balıkesri-i mahallâtından mahalle-i Dikiciler ve mahalle-i Şeyh Lütfullah ahâlisi ve sâir mülhakatı olan karye ahâlisiyle meclis-i şer'de işbu Mehmed İbn-i Mustafa nâm kimesneyi ikibin dörtyüz akçeye azabluğa kul eyleyüb mezbûr dahi vech-i meşrûh üzere mezbûrlar tarafından meblağ-ı merkûm ile varub hizmet-i pâdişâhîyi edâya razı oldukda mâ-vaka'abi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi 16 Cemâziye'l-ahir (kesik)

Şuhûdü'l hâl

El-hâc Hamza

Muslihiddîn

İbn-i Mehmed

57b

Oldur ki zikr olunan Mehmed bin Mustafa'ya mahalle-i mezbûre imâmı Hüsâm Halîfe ile müezzin Muslihiddîn Halîfe ve mahalle-i mezbûrdan Mehmed bin Ali ve Ma'den bin Hasan ve El-hâc Mustafa İbn-i El-hâc Hızır ve El-hâc İbrahim İbn-i El-hâc Hızır kefil oldukları kayd olundu

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûrân

57c

Oldur ki kazâ-ı mezbûr mahallâtından mahalle-i Martlu ki yigirmi hânedir ahâlisi meclis-i kazâda işbu mahalle-i mezbûreden olan İbrahim bin Halil nâm kimesneye azab tutub kendüler cânibinden varub kadırgay-ı pâdişâhî hizmetini edâ' itmeğe kavlı itdiklerinde mezbûr İbrahim dahi razı oldukda (mâ)-vaka'a kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr mine's-sene-el merkûme.

Şuhûdü'l-hâl

eş-şahidân

57d

Oldur ki mezbûr İbrahim mahalle-i merkûme imâmı Öksüzcezâde Mehmed Halîfe ve mahalle-i merkûme ahâlisinden Ahmed bin Mehmed ve Mehmed bin Ahmed ve Hızır bin Halil kefil-i bi'n nefis oldukları kayd olundu

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

eş-şâhidân

57e

Oldur ki mahalle-i Börkciler ahâlisi Mûsâ bin El-hâc Mehmed nâm kimesneyi mahalle-i merkûme ahâlisi emr-i pâdişâhî mücebince uhdelerinde lâzım olan kadırgay-ı hümâyûnda kürekçilik hizmetini edâ' itmek için isticâr eyledüklerinde mezbûr dahi

bi't-tavia' ve'r-rıza kabûl eyleyüb hizmet-i merkûmeyi ta'ahhüd eyledükde mâ-
vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Ali bin

El-hâc Mustafa ve Muslihiddîn

57f

Oldur ki mahalle-i mezbûreden Bâli Yusuf bin Veli ve Sancakdar Hasan kefil-i
bi'n-nefs ve'l-mal olduğu kayd olundu

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

57g

Oldur ki mahalle-i Karaoğlan ahâlisi meclis-i şer-î şerîfe hazırûn olub işbu
Durmuş bin Şa'bân nâm kimesneyi ki El-hâc İsmail mahallesinden emr-i pâdişâhîyle
memur oldukları üzere kendülere lâzım olan kürekçilik hizmetini edâ' itmek için ikibin
beşyüz akçeye isticâr eyledüklerinde mezbûr kabûl idüb hizmet-i mezkûreyi ta'ahhüd
eyledügi kayd olundu

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Hasan bin

Hasan bin

Mustafa bin

Mehmed

Mustafa

Ma'den

58a

Oldur ki mezbûr Durmuşun varub edâ-i hizmet idince firâr itmemesine mahalle-i
mezbûre Muslihiddîn Halîfe ve şehir kethüdâsı Memişah ve El-hâc Mustafa İbn-i Memi
kefil oldukları kayd olundu

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

es-sabıkûn

58b

Oldur ki Balıkesri mahallâtından El-hâc İsmail mahallesi ahâlisi meclis-i kazâya hazırûn olub işbu mahalle-i merkûmeden olan Ma'den bin İskender nâm kimesneyi emr-i pâdişâhî mûcebince üzerlerine lâzım olan kürekçilik hizmeti için üçbin akçeye isticâr idüb mezbûr dahi meblağ-ı merkûm kürekçilik hizmetini kabûl idüb bi't-tav'ia ve'r-rızâ hizmet-i mezbûreyi ta'ahhüd ve iltizâm itdükde mâ-vaka'atahrîr olundu

Fî evâhir-i şehri-i Cemazi-yel ahir sene 1001

Şuhûdü'l-hâl

Halil Çelebi

Mehmed

El-hâc Mustafa

Vafîrzade

el-muhzır

58c

Oldur ki mezbûrun hizmet-i merkûmeyi edâ' idince nefsine kefil olduğu kayd olundu

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Ebubekir Halîfe

el-mezbûrun

58d

Oldur ki Oruçgazi ve mülhakâtı olan karye ahâlisi meclis-i kazâya hazırûn olub işbu Mustafa bin Ahmed nâm kimesneyi emr-i pâdişâhî mûcebince kendülere lâzım olan kürecilik hizmetine ikibin sekizyüz akçeye isticâr eyledüğünde mezbûr dahi vech-i meşrûh üzere hizmet-i merkûmeyi iltizâm eyledükde kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed

Mehmed bin

el-muhzır

Mustafa

58e

Oldur ki mezbûrun hizmet-i merkûmeye varub edâ' itmesine yine mahalle-i mezbûreden Turbali bin Halil mezbûr Mustafa'nın nefsine ve zarar-ı malına kefil olduğu kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûran

58f

Oldur ki nefsi Balıkesri mahallâtından mahalle-i Mirza Beğden olan Ahmed bin Ali nâm kimesneyi yine mahalle-i merkûme ve mülhakâtı olan karye ahâlisi emri pâdişâhî mücebince üzerlerine lâzım olan kürekcilik hizmetine ikibin beşyüz akçeye isticâr eyledükde mâ-vaka'a kayd olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri Cemâziye'l-ahir sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan bin Mustafa

Mustafa

Sancakdar

el-muhzır

58g

Oldur ki mezbûr Ahmed varub hizmet-i merkûmeyi edâ' idince mahalle-i mezbûre imâmı olan Sinân Halîfe ve mahalle-i merkûme müezzini Abdurrahman ve mahalle-i merkûmdan Ahmed bin Yusuf kefil oldukları kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri Cemâziye'l-ahir sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan bin

Mustafa

Sancakdâr

Mustafa

el-muhzır

59a

Oldur ki mahalle-i Salahaddîn ahâlisi meclis-i şer'e hâzır olub lâzım olan kürekcilik hizmeti için işbu mahalle-i Oruçgaziden olan Mustafa Beğ (bin) Mehmed

nâm kimesneye ikibinaltıyüz akçeye isticâr idüb mezbûr dahi kabûl-ı hizmet-i mezbûre ta'ahhüd ve iltizâm eyledüğü kayd (olundu).

Şuhûdü'l-hâl

59b

Oldur ki mahalle-i mezbûr ahâlisinden Mehmed bin Abdi ve El-hâc Mustafa İbn-i İbrahim ve El-hâc Mustafa bin Hasan mezbûr Mustafa'ya kefil oldukları kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Cemâziye'l-ahir sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Sancakdar Hasan

Mehmed

Hüseyin Muslihiddîn

el-muhzır

59c

Oldur ki kârye-i Üçpınar ve sâir mülhakatı olan karye ahâlisi mahfil-i şer'e hazırûn olub mahalle-i mezbûreden olan Mehmed bin Ahmed nâm kimesne emr-i pâdişâhî mücebince üzerlerine lâzım olan kürekçilik hizmetine ikibin sekizyüz akçeye isticâr idüb mezbûr dahi vech-i meşrûh üzere icârı kabûl ve iltizâm-ı merkûmeyi ta'ahhüd eyledükde mâ-vaka'abi-t taleb kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi

İbrahim Çelebi

Ve Hacı Muhammed

Efendi

59d

Oldur ki mezbûr Muhammede hizmet-i merkûmeyi edâ' idince kârye-i Üçpınardan Şa'bân Mustafa ve Salih bin Ma'den ve Tur Ali bin Tanrıvirmiş ve Bekir bin Ahmed ve Ahmed Ali ve Mustafa bin Şa'bân kefil-i bi'n-nefs ve'l-mal oldukları kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-ahir sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

59e

Oldur ki kârye-i Paşa ve mülhakatı olan karye ahâlisi meclis-i şer'i şerîfe hazırûn olub mahalle-i Karaoğlanlardan Rıdvan bin Hasan nâm kimesne kürekçilik üçbin akçeye isticâr idüb mezbûr dahi kabûl-ı hizmet-i merkûmeyi müteahhid olduğın kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

(el)-mezbûrun

59f

Oldur ki kârye-i mezbûreden Hüseyin bin İskender ve Muhammed Mahmud ve Bestan bin El-hâc Mustafa ve Bestanbin İsa kefil-i bi'n-nefs ve'l-mal olduğu kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-ahir sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Zenciriyye hatib

Osman Halife

ve Mehmed

el-muhzır

59g

Oldur ki Mirza Beğ ahâlisi meclis-i şer'e hazırân olub mahalle-i mezbûreden işbu Hasan bin Mustafa nâm kimesneyi üzerlerine lâzım olan kürekçilik hizmetine üçbin akçeye isticâr eyledüklerinde merkûm dahi ta'ahhüd ve iltizâm eyledükde mâvaka'akayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi Efendi

el-kadı be Manyas

sâbıka

Ramazan Efendi

el-kadı be Kepsud

Hasan Sancakdar

Mustafa

el-muhzır

59h

Oldur ki mezbûr Hasan'ın hizmet-i merkûmeyi edâ' idince nefesine ve zarar-ı malına Nebi bin Yusuf Yahya bin İne Beğ ve kârye-i Kalıçe'den Mehmed bin İbrahim kefil oldukları kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Beğ
er-Râcil

Şa'bân İbn-i
El-hâc İsa

ve Mustafa İbn-i Ali
el-muhzır

60a

Oldur ki Hamza bin İsmail nâm müteveffânın oğlu Mehmed nâm sagîre vasî olan Hasan bin Mustafa meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub Ma'den bin Ali bin Meham nâm müteveffânın zevcesi Fatma bint-i Memi tarafından husûs-ı âtiü'z-zikre vekil olub Mustafa bin İlyas ve Hasan bin Hüseyin şahâdetleri ile isbât-ı vekâlet iden Muhyiddîn bin Yahşi Dede müvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb vasî olduğum Mehmed ki Hamza bin İsmail bin Mahmud bin Meham nâm kimesnenin oğludur ve asabesidir müteveffâ-yı merkûm Maden'in ammisi oğlanlarındandır müteveffâ Maden'in babası Ali mezbûr Mahmud ile li-ebb ve ümm karındaşlardır anların babaları Meham nâm kimesnedir didiğinde vekil-i merkûm inkârla cevâb virüb beyyine taleb eyleyecek udûl-ı müslimînden ve sikât-ı muvahhidînden Hacı Memi bin Mehmed ve Mûsâ bin Hamza nâm kimesneler li-ecli's-şahâde hazırân olub ba'de'l-istişhâd müddeî-yi merkûmun da'vâsına muvâfık merkûm sagîr Mehmed müteveffâ-yı merkûmun ammisi Mahmud'un oğlu oğlunun oğludur deyü edâ-i şahâdet eylediklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezbûr Mehmed'in verâsetine hükm olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehri-i Şa'bân sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan İbn-i
Hüseyin

Abdi İbn-i
Veli

Ramazan İbn-i
Nasuh

ve gayruhum

60b

Oldur ki Sakarlar nâm cemâ'atden olub fevt olan Bekir nâm müteveffânın evlâd-ı sigarına vasî olan Umur bin Haskul meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub işbu hamilü'l-kitâb Bâki bin Mustafa nâm kimesne üzerine da'vâ idüb bundan akdem müteveffâ-yı merkûmun zevcesi Oğlanpaşa nâm hâtûn müteveffâ-yı merkumun evlad-ı sigarına ırsle intikâl eylemiş emvâlinden iki kısrağını fuzûlî vasîleri izni yoğiken mezbûr Bâli İbn-i Mustafa'ya bey' eylemiş hâlâ mezbûr kısrakları vesâyetim hasebi ile taleb iderim didikde merkûm inkârla cevâb virüb müteveffâ-yı merkûm Bekir'in evlâdına intikâl eylemiş kısraklarını almadım müteveffâ-yı merkûmun zevcesi olan Oğlanpaşa'nın mülk kısraklarını iştirâ eyledim deyüb müdde-i merkûmun da'vâsına muvâfık beyyine taleb eyleyüb müdde-i merkûm isbâtıdan âciz olıcak kayd şüid.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Hoca Hızır
bin Halil

İbrahim İbn-i
El-hâc Hızır

El-hâc Yusuf
bin Ramazan

Mustafa İbn-i
Mehmed

60c

Oldur ki Sakarlar nâm cemâ'atden olub fevt olan Bekir nâm müteveffânın evlâd-ı sigarına vasî olan Umur bin Haskul muvâcehesinde Hacı Yunus bin Ramazan müteveffâ-yı merkûmun bana bin sekizyüzüç akçe deyni var deyü da'vâ idüb şuhûdunu meclis-i şer'e ihzâr itdikden sonra muslihûn tavassut idüb müdde-i merkûmu bin akçe ile sulh idüb sulh-ı mezbûr ve merkûmun yetimler enfa' olmağın sulhu mer'î ve kabûl görüb mâ-vaka'akayd şüid.

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûrun

60d

Oldur ki İbrahim Çelebi bin Mustafa ve Hacı Mustafa bin Mehmed nâm kimesneler Mehmed bin Ali'ye meclis-i şerîfde olan Kadırlı bin Memi nâm kimesneler

işbu bâ'isü's-sicil Ahmed İbn-i El-hâc Mehmed nâm kimesneye kârye-i Çayırhisar'da vâki' anbarından üç müdd buğday teslimine merkûm Kadirlinin zevcesi Ümmü muvâcehesinde şahâdet eylediklerinde vaka' kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa el-muhzır	Mehmed bin Kasım	İbrahim İbn-i Şa'bân
----------------------	---------------------	-------------------------

61a

Asitâne-i sa'âdetden ihrâc olunan defter sûretidir.

Evkâf-ı

Harameynü'ş-şerîfeyn

der kazâ-ı Balıkesri

nefs-i Balıkesri

Hacı Ali	Mustafa	Hasan	Mehmed	Veli	Mustafa
Yusuf	Hasan	Ali	İlyas	Ali	Yusuf
Mehmed	Mustafa				
Hasan	İsa				

Kârye-i Güneler

Ali	Veli	Mûsâ	Mustafa	Mustafa
Hasan	birader	Durmuş	birader o	Ali

Kârye-i Kesrevi

Kınalı	Mehmed
İlyas	birader-i

O

der kazâ-ı İvrindi

kârye-i Bakılar

Ahmed	Ali	Ahmed	Mahmud
Ali	Umur	Mustafa	birâder-i
			O

61b

Sebeb-i tahrîr-i sicil oldur ki

Balıkesri tevâbi'nden kârıye-i Hilâlce sâkinlerinden Kurd bin Bâli meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub işbu hamilü'l-kitâb uzun boylu gök gözlü yüzünün sol cânibinden hâl olan Macariü'l-asl Pervâne nâm kulu muvâcehesinde takrîr-i kelâm mezbûr ve mevsûf kulumu on üç yıl kitâbete kesdim müddet-i merkûmede istikâmet üzere hizmet eyledikden sonra itâknâmesin dahi vireyim didikde merkûm Pervâne dahi kitâbet-i merkûmeyi kabûl ve müddet-i mezbûrede vech-i meşrûh üzere hizmet eylemegi müteahhid oldukda mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri Şa'bân sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa Beşe
bin Ali

Süleyman İbn-i
Abdullah

Mehmed İbn-i
Kasım

61c

Oldur ki Mustafa bin Nasuh nâm kimesneden Ferec bin Abdullah nâm kimesne yetmiş bir pare beşer akçe hesâbı üzere cem'ân üçyüz ellibeş akçe alub zimmetinde meblağ-ı mezbûrun olduğunu ikrâr eyledikde Mustafa talebi ile kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Muslihiddîn el-muhzır

Mehmed İbn-i
Kasım

61d

Oldur ki Hamza bin Yusuf Hacı Ali nâm bakkala yüz yetmiş akçe deyni ikrâr eyledikde kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl
Molla İbrahim bin Mehmed bin (sah işaretleri var)
Şa'bân Kasım

62a

Oldur ki nefsi Balıkesri mahallâtından Hacı İshak mahallesinde sâkin olan Mustafa bin Ahmed mahkemeye gelüb mahalle-i mezbûrede vâki' evimin cânib-i Şarkîsi Mehmed bin Mustafa evine muttâsıl olub on sekiz yıldan mutasarrıf iken hâlâ cânib-i mezbûrede olan divarımı merkûm Mehmed bin Mustafa bilâ-temessük mülkündür deyüb yıkmak ister üzerine varılmasın taleb ideriz didikde ahâlî-i mahallesinden ve gayriden zeyl-i hüccetde mestûr olan şuhud ile ve mezbûr Mehmed bin Mustafa ile üzerine varılıb nazar olundukda merkûm Mustafa'nın evi ağaçları divar cem'ân divar-ı merkûm içinde olub zâhir-i hal zikr olunan divar-ı mezbûr Mustafa'nın olmağa nâtık olduğunda mâ-ada Mehmed Çelebi bin Ahmed ve Hacı Osman bin Ömer zikr olunan divar-ı merkûm Mustafa'nın mülküdür ilâ elân mülkiyet üzere mutasarrıfdır deyü şahâdet idüb ve mezbûr Mehmed bin Mustafa divar-ı merkûm kendünün idüğünü isbâtdan aciz olıcak merkûm Mehmed divar-ı merkûma tasarrufdan men' olunub mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl
Hacı Osman İbn-i Alâaddin Halîfe Ramazan İbn-i
Ömer Memi

Seyfullah Çelebi

62b

Oldur ki Mehmed bin Kayalı nâm kimesne meclis-i şer'e hâzır olub İbrahim nâm müteveffânın oğlu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb müteveffâ-yı merkûmun zimmetinde bin ikiyüz akçem var taleb iderim didikde merkûm ikrâr idüb lâkin mezbûr Kayalı'ya binikiyüz akçesine duta bir araba virdim didikde mezbûr Kayalı araba olduğına ikrâr idüb lâkin bin ikiyüz akçeye duta olduğına inkâr idüb beyyine taleb

idicek Demürtaş bin Nasuh ve Mehmed bin Hüseyin li-ecli'ş-şahâde hazırân olub ba'de'l istişhâd merkûm Mehmed bin İbrahim'e babası müteveffâ-yı merkûmun deynine duta mezbûr Mehmed Kayalı'ya bin ikiyüz akçeye bir araba virdi deyü edâ-yı şahâdet eylediklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-vaka'abi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin

Ali

Mehmed bin

Kasım

ve gayruhum mine'l-hazırîn

62c

Oldur ki Turgud bin Mustafa karındaşı Yusuf ile meclis-i şer'de hesablaşub babaları muhallelâtından altıyüz elli akçe merkûm Turgud'un zimmetinde zuhûr idüb edâsına hükm olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Veli İbn-i

Armağan

Şâhbende İbn-i

El-hâc Ali

Muslihiddîn

el-muhzır

63a

Kazıyye-i isbât-ı İshak Baba

Oldur ki Balıkesri mahallâtından Hacı Gaybi mahallesi sâkinlerinden Mahmud Beğ bin Ahmed ve Mahmud bin Ömer meclis-i şer'e gelüb mahalle-i mezbûrede medfûn olan kutbü'l evliya İshak Baba zâviyesine bîlâ-temessük zâviyedâr olan Küçük Mehmed zâviyenin bir mikdârını Hacı Hüseyin nâm kimesneye bey' idüb ve bir mikdar dahi mülkiyet üzere tasarruf itmek ister üzerine varılıb görülmek taleb ideriz didiklerinde üzerine varılıb mezbûran Küçük Mehmed ve Hacı Hüseyin ihzâr olundukda mezkûran Mahmud Beğ Ahmed ve Mehmed mahfil-i kazâda mezbûran Küçük Mehmed bin Mehmed ve Hacı Hüseyin bin ilhami mahzarında takrîr-i kelâm ve tebyin-i merâm idüb kutbü'l-ârifin zuhrü'l-vâsılîn merhûm-ı mezbûr İshak Baba medfûn olduğu zâviyenin hudûd-ı erba'ası tarîk-i âmm olub kırk ve elli yıldan ziyâde bir

kimesne mülk da'vâsın itmeyüb ve mülkiyet üzere kimesne tasarruf itmeyüb gâh mezbûr Küçük Mehmed bilâ-temessük zâviyedâr nâmına tedevvür hidmat-ı müslimîn zabt ve kabz eyleyüb hudûd-ı mezkûresiyle vakfiyet üzere tasarruf olunub misafirin mihmân olduğu yerin kible tarafından olub zâviyedârlar sâkin olub vakfiyet üzere tasarruf eyledikleri menzili mezbûr Küçük Mehmed mezbûr Hacı Hüseyin'e mülkiyet üzere bey' idüb, yağhane binâ eyleyüb ve misafirin mihmân olduğu yeri dahi mezkûr Küçük Mehmed divar binâ idüb mülkiyet üzere zabt eyledi cümlesi merhûm mezbûr İshak Baba'ya vâkıfdır kendü medfûn olduğundan gayri mülkünde ayende ve revende murad itdikleri zamana değin mihmân olagelmişlerdir kimesne mâni' ve dâfi' olmamışdır mezbûran mülkiyet üzere tasarrufdan men' olunub yine vaz'-ı kadîm üzere kemâ-kân mukarrer olunub tasarruf olunmasın taleb ideriz didiklerinde gibbe's-suâl mezbûr Hacı Hüseyin minvâl-i merkûm üzere Küçük Mehmed zâviyenin kible tarafında olub zâviyedârlar tasarruf idüb sâkin oldukları menzili bana bin altıyüz akçeye bey' idüb ben dahi yağhâne binâ eyledim ammâ zaman mürûr itmişdir vakf itdüğü şer'le sâbit olursa zaman mürûr eyledi deyü mu'âraza ve mukabele itmeyüb istima'a razıyın didikde gibbe'l-istişhâd udûl-ı müslimînden fahrü'l-kuzât Mevlânâ Muhyiddîn Efendi bin Ali ve Mustafa Ali bin Hacı Mustafa ve Üstâd Ahmed bin Mehmed ve Hasan bin Abdi ve Mehmed bin Mustafa ve Hacı Mehmed bin Ali nâm kimesneler meclis-i şer'i şerîfe hâzırûn olub şâhidleriz şahâdet dahi ideriz zâviye-i mezbûrenin etrâf-ı erba'ası bir kimesnenin mülküne muttâsıl olmayub tarîk-i âmm olub vech-i meşrûh üzere kırk ve elli yıldan ziyâde merhûm-ı mezbûr İshâk Baba medfûn olduğundan gayri yerine ayende ve revende mihmân olub gâh Küçük Mehmed bilâ-temessük zâviyedâr nâmına tedevvür ve hidmat-ı müslimîn zabt ve kabz eyleyüb ve gâh âyende ve revendenin sulehâsı zabt eyleyüb mezbûr Küçük Mehmed'in mezbûr Hacı Hüseyin'e mülkiyet üzere bey' eyledüğü menzilde dahi vakfiyet üzere zâviyedârlar sâkin olub tasarruf iderlerdi hudûd-ı erba'ası tarîk-i âmm ile mahdûd olan zâviye ve menzilin cümlesini Boyacı üstâd Ahmad nâm kimesne merhûm İshak Baba'nın ruhiçün vakf idüb cümlesi vakfdır minvâl-i meşrûh üzere merhûm-ı mezbûr medfûn olduğundan gayri yerinde âyende ve revendeye mihmân olub menzilde dahi zâviyedârlar vakfiyet üzere sâkin olagelmişlerdir deyü şahâdet-i şer'îyye itdiklerinde şâhidûn-ı mezkûrunun şahâdetleri ba'de't-ta'dil ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezbûran Hacı Hüseyin ve Küçük Mehmed zâviye-i mezbûre hudûd-ı dahilini mülkiyet üzere tasarrufdan men'

olunub kemâ-kân merhûm-ı mezbûrun vakfı olduğu mukarrer kılınub hudûd-ı erba'ası tarîk-i âmm ile mahdûd olan İshak Baba'nın zâviyesinin ve menzilinın vakfiyesine hükm olundu.đu kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-emâsil ve'l-akrân		Hüseyin Çelebi bin	Hüseyin Beğ bin
İbrahim Beğ bin		Mehmed	Ali
Abdi Beğ			
Yusuf bin	Hacı Temûr oğlu	Helvacı Ebubekir	Mehmed bin El-hâc
Ahmed	Sinân	bin Kalender	Hasan
Muslu Dede bin	Muhzır Mehmed Ağa	Seyfullah	ve gayruhum
Akça Ali	bin Kasım	Çelebi	el-hazırîn

64a

Oldur ki Nişancı Paşa hazretlerinin haslarından Rebut nâm yayla ashâbından Veli Fakîh oğlu Ramazan yedinden bir siyah öküz ve bir kokur öküz yâveden ahz olunub zâbiti Ali voyvadaya teslim olundukda kayd şüid.

Fi 15 şehr-i Ramazanü'l-mübârek

Şuhûdü'l-hâl

Muslihiddîn	Mehmed bin
el-muhzır	Kasım

64b

Oldur ki Balıkesri tevâbi'nden kârye-i Mendehorya sâkinlerinden El-hâc Mehmed İbn-i Ali nâm kimesne meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub işbu hâmiletü'l-kitâb Mazlûme bint-i Yusuf muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'irâf-ı sarîh-i mer' kılub mahalle-i mezbûrede vâki' kibleten Zağnos Paşa vâkıf dükkânlarına garben ve şimâlen Derviş Çelebi bağçesine şarken tarîk-i âmma müntehi olan evimi bi cemîü't-tevâbi'

ve'llevâhık beşbinikiyüz akçeye bey' idüb teslim-i mebî' ve kabz-ı semen eyledim didikde mezbûre Mazlume bint-i Yusuf mukırr-ı mezbûru ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idicek mâbeynden sâdır olan ikrâr ve tasdik bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halil Halîfe	Hüseyin İbn-i	Abdurrahman İbn-i	El-hâc Hamza
el-Müsta'id	Ali	Mehmed	İbn-i Mehmed

Memi Şah

Kethüdâ-yı Şehr

64c

Oldur ki Hacı Mehmed nâm kimesnenin Mazlume nâm hâtûnda ev bahâsından ikibin elli akçesi zuhûr idüb merkûme ikrâr eyledikde edasına hükm olundu.

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûrûn

65a

El-emr-i kemâ reseme alâ mâ-rakam harrere ef (kâr)ü'l-verâ Mehmed İbn-i Hoca Sinân el-müvellâ be kazâ-i Aydınçık ufiya anhümâ.

Sebeb-i tahrîr-i hurûf ve (okunamadı)

Cezire-i Midillü keferesinden Kostantin veled-i Yorgi nâm zimmî mahfil-i kazâda Dergâh-ı Âlî yeniçerileri zümresinden yetmişbeşinci yayabaşları cema'âtinden Mehmed Beğ İbn-i Abdullah nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb didi ki târih-i kitâbdan mukaddem dokuz gündür ki silk-i mülkünden bile ve kuyruğu kazâdan orta kesmelü kısa tüylü katırım zâyi' olub hâlâ mezbûr Mehmed Beğ yedinde buldum şer'le şer'an mezbûr katır hakkımdır taleb ideriz deyücek gibbe't-taleb ve's-sûâl merkûm Mehmed Beğ cevâb virüb didi ki müddeî-yi mezbûr zimmînin iddi'â eyledüğü merkûm katır bundan akdem ben Balıkesri nâm kasabada sûk-ı sultanîde Mustafa nâm dellâlden ikibinyediyüz akçeye isticâr itdim mülk-ü müşterâmdır deyücek müdde'i-i merkûm zimmîden sıdk-ı merâmıma muvâfık beyyine taleb

olundukda ahrâr-ı müslimînden Hacı Durbali İbn-i Hacı Mehmed ve diğêr Durbâli bin İsa Bâli nâm kimesneler li-ecli-ş şahâde hazırân olub müddeî-yi merkûm zimmînin kelâmıma muvâfik müttehidü'l-lafz ve müttefikü'l-mu'în edâ-i şahâdet-i şer'îyye kıldıklarında ba'de't-ta'dil şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-vaka'aalâ vukû'a bi't taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Cafer Beğ El-Kâyid	Osman Beğ el-Cündî	Ali Beğ İbn-i Abdullah	Emir Şah Çelebi İbn-i Süleyman
Hüseyin Beğ el-Yesâri	Mehmed Beğ er-Racîl	Mustafa Çelebi el-Yesâri	İlyas Beğ el-Racîl
Süleyman el-muhzır	ve gayruhum mine'l-hâzırîn		

65b

Oldur ki Meryem nâm sagîreye kıbel-i şer'den vasî olan Ahmed bin Çalabvirdi Süleyman bin Veli İlyas nâm kimesne ile da'vâya vekil eyledikde merkûm kabûl-i vekâlet idecek mâ-vaka'akayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât
Ahmed bin (kesik)

66a

Oldur ki Karacaviran nâm karyeden Mehmed bin Mustafa meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb orta boylu gök gözlü kösec alnında eser-i cerâhat olan Bosnaviü'l-asl Ferhad nâm kulu muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mezbûr ve mevsûf Ferhad'ı bana onüç yıl hizmet itmek üzere işbu sene ihdâ ve elf Şevvâli guresinden kitâbete kesdim kaçmayub ve hırsızlık itmeyüb istikâmet

üzere hizmet idecek olursa itâknâmesin dahi vireyim didikde mezbûr Ferhad dahi vech-i meşrûh üzere kitâbeti kabûl idecek mâ-vaka‘akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şevvâl li sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali İbn-i

Mehmed İbn-i

Arslan İbn-i

Ömer

Kâsım

Ali

66b

Oldur ki El-hâc Mehmed bin El-hâc Hızır nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub müteveffâ Şahbende bin Kulunun karındaşı Pirî bin Kulu muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb müteveffâ-ı merkûmun zimmetinde ev bahasından bindokuzyüz akçem vardır taleb iderim didikde merkûm Pirî ikrâr eyledikde mâ-vaka‘akayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûrun

66c

Oldur ki Mustafa bin Mehmed meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub fahrü'l-akrân İbrahim Çelebi İbn-i Mehmed nâm kimesne bana sene ihdâ ve elf Recebi'nin guresinden sene isneyn ve elf. Zilhiccesinin gâyetine gelince yağhânesini altıbin yediyüzelli akçeye icar idüb ve onaltıbin nakd akçe sermâye virdi didikde merkûm İbrahim Çelebi mukırr-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idicek mâ-vaka‘abi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Süleyman bin

Hızır bin

El-hâc Hüseyin

El-hâc Ramazan

Hüseyin

El-hâc Halil

İbn-i El-hâc Hasan

İbn-i Abdi

66d

Bâlâda mestûr olan yigirmiikibin yediyüzelli akçe bana El-hâc Mustafa İbn-i Mehmed ve Mehmed bin El-hâc Hasan nâm kimesneler surete (tahrip olmuş) Mehmed nâmmukayyed şüid.

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûran

67a

Oldur ki Oruçgazi mahallesinde sâkine olan Âişe bint-i Hüseyin meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub takrîr-i kelâm kılub kârîye-i Üçpınar yolunda Ferrâşoğlu kapusu kurbünde vâki' bir tarafı El-hâc Ahmed ve bir tarafı Yusuf Çelebi ve bir tarafı Halime Hâtûn ve bir tarafı Re'is-zâde Mustafa bağlarına müntehi olub ba'zı eşcâr-ı müsmireyi müştemil olan bağımı işbu hâmilü'l-kitâb fahrü'l-ulemâi'l-mu'teberîn Şeyh İbrahim Efendi İbn-i Abdullah nâm kimesneye ikiyüz akçeye bey' idüb semenin bi't-tamam kabz eyledim didikde merkûm dahi mukırr-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idecek mâ-vaka'abi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şevvâlü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l müderrîsin

El-hâc Ali

Mehmed Çelebi

Sinân Dede

Hamza Çelebi

İbn-i Ahmed

67b

Vech-i muharrer El-emr-i kemâ zikr fih harrere el-fakîr Mehmed bin Haydar el-müvellâ be Bergama budur ki, Bergama mahallâtından Kurşunlu mahallesinde sâkin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfde Fatma bint-i Şa'bân tarafından hal'a ve tasdik Mehmed bin Mûsâ ve Hasan bin Yusuf şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan Ali bin Pir Ahmed muvâcehesinde ikrâr ü i'tirâf idüb bundan akdem (seni vekil) iden Fatma bint-i Şa'bân'a târih-i kitâbdan iki yıl dört aydan (mukırr-e-i) mezbûre Fatma ile muhâlîfe idüb talâk-ı bâ'in ile talâk virdim didikde mezbûr Mehmed'in ikrâr-ı

meşrûhunu vekil-i mesfûr Ali bin Pir Ahmed bi'l-mukâbele tasdik idüb mâ-vaka'abi't-taleb kayd-ı sicill olunub yed-i tâlibe vakt-i vâz' olundu hâcetde ihticcâc idene cerâ zalike.

Fî evâhir-i Şevvâl

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin ve Hasan bin
Mûsâ Yusuf ve gayruhum mine'l-hazirîn

67c

Oldur ki Keşfi Efendi kuyusu kurbünde olan bağların ahâlisi mezbûr bağların bekçisi olan Yiğitbaşı dimek ile ma'rûf olan kimesneyi ve Şa'bân bin Ramazan ve Ali bin Eğlence ve Sunduk bin Turâli nâm kimesneleri bekçilik hizmetine her bağın haracı nice virile geldi ise anın üzerine ücret virilmek üzere isticâr eylediklerinde mezbûrlar dahi kabûl idicek mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Ramazan bin Mehmed İbn-i Abdullah Çelebi
Abdullah Kasım

67d

Oldur ki Ali nâm sığır kasâbının üç akçelik etde yüzelli dir(hem) noksanı zuhûr eylemegin muhtesib Mehmed talebi ile kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târihi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûrun

68a

Balikesri bağlarından Kızanağa Deresi'nden ötesinde vâki' olan bağları bekleyüb harâmiden ve hırsızdan hıfz için ahâlî-i bağ işbu bâ'isü's-sicil İlyas bin Seydi Ahmed ve Receb bin Ali ve Mehmed bin İbrahim ve Kerim bin Esseyid Ahmed nâm

kimesneleri bağların haracına istîcâr idüb merkûm dahi hizmet-i merkûmeyi (edâ) eylemege müte‘ahhid alub nefslerini icâreye virdiklerinde mâ-vaka‘akayd şüid.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Dede Hüseyin

Hacı Mehmed bin

Ramazan Halîfe bin

Sinân

Mehmed

68b

Oldur ki Balıkesri bağlarından Rihleti kuyusundan Karadepeye varınca olan cedîd ve atîk bağları harâcı mikdârı meblağa hıfz için ahâlisi Baba bin Cafer ve Mehmed İbn-i Himmət nâm kimesneleri isticâr idüb merkûmân dahi nefslerini icâreye virdikde mâ-vaka‘akayd şüid.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed İbn-i

Mehmed İbn-i

Mehmed

Ali

68c

Mezbûrlar dahi deştân olub bağlara giren hayvanları ahz idüb âdet-i lâzimesin aldıktan sonra sâhibine teslîme izin virildi

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûran

68d

Sâbika memlehâ-i Behrâm mukâta'sına ber-vech-i iltizâm emin olan Yahya bin Rüstem ve Tuzla kazâsına tâbi' Karaburun karye(si) sâkinlerinden olan El-hâc Ramazan bin Ahmed nâm kimesneler meclis-i şer'i şerîfe hâzırân olub kıdvet-i erbâbü'l-umdet-i ashâbü'l-iclâl nazır-ı nüzâr Mehmed Efendi hazretlerinin tasdîk-i âtü'z-zikre vekil olan fahrü'l-akran Ali Çelebi muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î

kılıb sene ihdâ ve elf Recebinin evâili tarihi ile müverrah ve Balikesri kadısı Ahmed Efendi İbn-i İbrahim imzâsı ile mümzâ ve hatmi ile mahtûm olub mûmâ-ileyh Mehmed Efendi hazretlerine olan deynimizi ve kefâletimizi mutazammın sicil ki müşârü'n-ileyh Efendi hazretlerinin yedindedir muvâcehemizde kadı-i merkûm mahzârında sicil olunmuşdur gıybetimizde müseccel değildir didiklerinde merkûm Ali Çelebi mukırrân-ı merkûmanı kavlı-i meşrûhlarında tasdik idicek mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Muslihiddîn
Efendi el-kadı-i be İvrindi
sâbika

Fahrü'l-kuzât Muslihiddîn Efendi
el-kadı-ı Parakende idi
sâbika

El-hâc Hamza
İbn-i Mehmed

Pir Mezid Beğ
İbn-i Abdullah

Behrâm Beğ İbn-i
Abdullah

Memi Şah
Kethüdâ-yı Şehr

Mehmed bin
Kâsım

68e

Oldur ki Veli nâm Sabuncının sabunu çig bulundukda kavlim bulunmamak ile işitdim didügi kayd şüd .

Fî't tarihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Sabuncu Mehmed
Çelebi

Mehmed İbn-i
Kasım

ve gayruhum mine'l-hazırîn

68f

(okunamadı) Mehmed nâm kimesnenin üzerine mutallâkası Neslihân bint-i Muhammed için babası (kesik) yevmî üçer akçe nafaka takdir olundu.

Fî 5 şehr-i Zilkâ'de

Şuhûd

69a

Kârye-i Şahinciler'den Mehmed bin El-hâc İbrahim üzerine Karaca nâm zimmî üçyüz altmış akçe da'vâ idüb merkûm üçyüz akçeyi ikrâr idüb mâ'âdasın inkâr eyledikten sonra üçyüz akçe(yi) Seyyid Mehmed nâm muhızra virmiş idim merkûm muhızır yedinden vâsıl oldu deyüb merkûm muhızır yedinden ve ahar tarikle kendü(ye) vâsıl olmaduğuna mezbûr zimmî yemin idicek mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Beğ

Yeniçeri

Mehmed Beğ İbn-i

Kasım

69b

Oldur ki Mustafa bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde Sun'(ullah) bin El-hâc Mehmed Hacı Nurullah tarafından merkûm Mustafa zimmetinde olan akçeleri istifâya vekâlet-i da'vâ idüb Ali bin Yusuf ve Turbâli bin El-hâc Nasuh nâm kimesneler vekâletine şahâdet eylediklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub merkûm Su'nullah'ın vekâletine hükm olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Zilkâde sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin

Ali

Mehmed bin

Kasım

69c

Ba'dehû merkûm Mustafa müvekkil-i merkûm Hacı Nurullah'a dörtyüz akçe deyni olduğunu ikrâr eyledi.

Fî't-târihi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûrân

69d

Oldur ki Yusuf bin Devletşâh nâm kimesne Mehmed bin Halil nâm kimesneye yüzotuz akçe deyni olduğunu ikrâr idüb talebi ile edasına hükm olundu.

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûran

69e

Oldur ki Kara arkası yağır yağız burnu ak erkek eşek ahz olunub sâhibi zuhûr eylememek ile yâveci Muslihiddîn'e teslim olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Şa'bân bin

Hasan

İbrahim bin

Şa'bân

69f

Ba'dehû El-hâc Nebi İbn-i El-hâc Mahmud ve El-hâc Davud bin Halil ve Ali Bâli İbn-i Cihan şahâdetleri ile merkûmun oğlanlar kendünün mülkü idigün isbât eyledikde merkûmün oğlanlar mezbûr Mustafa oğlu Gökce'ye teslim olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-kâde sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

(el-mezbûran)

69g

Oldur ki dört aded köle ki biri mülteci ve orta boylu ala gözlü ve biri saru bıyıklı sağ elinin salavat barmağı gür ve boynu tıraş başında eser-i cerâhati var ve biri gök gözlü orta boylu Rûsû'l-asl oğlanlardır ba'zı kimesnelerinden olub merkûmları ahar yere alub giderlerken içlerinden birisiki kazâ-i Nazilli'den Bazar Köyü'nden Hacı Yusuf oğlu El-hâc Ahmed nâm kimesne ve Balıkesri kurbünde Emir Sultan Çayırı cânibinde Çeşme mukâtelesinde fevt oldukda mezbûr oğlanlar merkûmun olmak zann olunub nazar be nazır-ı nüzzâr Mehmed Efendi hazretleri kabz ve kârye-i mezbûrdan Mustafa

oğlu Gökçe nâm kimesne mezbûr oğlanlar benimdir deyüb yigirmi beş güne dek isbâta mehil virilmek taleb eylemegin mehil virilüb mâ-vaka‘abi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü’l-hâl

Hacı Beğ

Mehmed İbn-i

Ali İbn-i

Muslihiddîn

Sancakdar

Kasım

Ahmed

el-muhzır

.....

70a

Oldur ki Beğ köyünden Haydar bin Abdullah işbu bâ‘isü’s-sicil hayyât üstâd Ahmed İbn-i Mehmed’e koyun bahâsından yediyüzon akçe deyni olduğunu ikrâr idüb ba‘de‘d-da’vâ edasına hükm olundu.

Fî‘t-târihü’l-mezbûr

Şuhûdü’l-hâl

el-mezbûran

70b

Oldur ki kazâ-ı Borlı‘da Gürbeğlü nâm karyeden Ahmed nâm kimesnenin mu‘attıkı olan Yovan bin Abdullah‘ın nefsine Sahn-ı Hisar mahallesi sâkinlerinden İskender kefil olub mezbûrun nefsine Nâmazgâh‘da sâkin Pervâne kefil-i bi‘n-nefs olduğu bi‘t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren Fî‘t-târihü’l-mezbûr

Şuhûdü’l-hâl

Mehmed İbn-i

Muslihiddîn

Kasım

el-muhzır

70c

Oldur ki nefsi Balıkesri sâkinlerinden Âişe bint-i El-hâc Nasuh nâm hâtûn meclis-i şer‘-î şerîfe hâzır olub işbu hâmilü’l-kitâb Ahmed bin Abdullah muvanehesinde takrîr-i kelâm kılub bundan akdem karındaşımdan iştirâ idüb bir tarafı Mustafa ve bir

tarafı El-hâc Bekir ve bir tarafı El-hâc Ali ve bir tarafı Karabaş Hacı bağlarına müntehi olan bağımı merkûm Ahmed bin Abdullah bi gayr-i hakk mutasarrıf olub beni tasarrufdan men' ider taleb iderim didikde merkûm Ahmed cevâb virüb zikr olunan bağı Fatma bint-i Sinân nâm hâtûna babasından irsle intikâl idüb yigirmi yıldan ziyâde zaman mutasarrıfe oldukdan sonra bana dörtyüz elli akçeye bey' eyledi hâlâ da'vâ-yı kadîmenin bilâ emr istimâ' memnû'dur merkûme Âişe mâbeyninde yigirmibeş yıl mürûr idüb öZR-i şer'î beyânına dahi kadire olmamağın da'vâ-yı merkûma istima' olunmayub merkûm bağı yine merkûm Ahmed yedinde ibkâ olunub mâvaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Hasan İbn-i	Mustafa İbn-i	Hasan İbn-i	Mehmed İbn-i
Seydi Ahmed	Ramazan	Ali	Kasım

70d

Oldur ki Süleyman bin Ramazan nâm kimesnenin vekili Muslihiddîn bin Ali meclis-i şer'î şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb Rahime bint-i Abdullah nâm hâtûnun zevc Mehmed İbn-i Ramazan muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb bundan akdem müvekkilim mezbûr Süleyman İstanbul'a gitdikde mezbûre Rahime taht-ı nikâhında idi boşamada âhara tezevvüc itmiş ba'de'l-müfâraka merkum Mehmed tezevvic eylemiş hâlâ müvekkilim Süleyman cânibinden merkûme hâtûnu taleb iderim didikde merkûm Mehmed cevâb virüb, bundan akdem merkûm Süleyman Hacı Bekir nâm kimesnenin katırını sirkât eyledi ve bu töhmet olunub ahz olundukda, katırı eğer bir aya dek getirüb merkûm Hacı Bekir'e teslim itmezsem hâtûnum Rahime benden üç talâk boş olsun deyü şart idüb müddet-i merkûmeden mezbûr katırı merkûm Hacı Bekir'e teslim itmeyüb çeküb İstanbul'a gitdikde şart vâki' olub mezbûre Rahime boş oldukdan sonra âhara tezevvic idüb ba'de'l-müfâraka bana tezevvüc eyledi didikde merkûm Muslihiddîn inkâr idüb beyyine taleb idecek El-hâc Turgud bin Mahmud ve İbrahim İbn-i Abdi li ecli'ş-şahâde hazırân olub merkûm Mehmed bin Ramaza'nın kavlı-i meşrûhuna mutâbık ikrâr-ı şahâdet eylediklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezbûre hâtûn yine merkûm Mehmed yedinde (tahrif olunmuş yerler) olundu.

Fî't târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed İbn-i

Kasım

ve gayruhum

71a

Oldur ki Karesi sancağında İvrindi kazâsında kârye-i Ağaç nâm-ı diğêr Çepni tâbi'-i Kersini deyü dörtbin dokuzyüz doksandokuz akçe bezr timâra mutasarrıf olan Mehmed Beğ İbn-i Seydi meclis-i şer'i şerîfe ve mahfil-i din-i münife hazır olub işbu hâmilü'l-kitâb fahrü'l-akrân Veli oğlu Hüseyin muvâcehesinde ikrâr u i'tirâf idüb mutasarrıf olduğum merkûm timârı mezbûr Hüseyin'e fâriğ olub mukabele-i ferâğda bana yigirmibin akçe virecek oldu imdi hâlâ meblağ-ı merkûmdan onaltıbin akçesini nakd teslim idüb dörtbin akçesine tuta işbu sene ihdâ ve elf de vâki' Mart mahsûlünden ma'âda mahsûl-i timârı kabûl eyledim yigirmi bini bu tarikle haklaşdım didikde mukarrun-lehü'l-merkûm Hüseyin Beğ mukırr-ı merkûm Mehmed Beği ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idicek mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zilhicce sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Mevlânâ	Fahrü'l-kuzât Mevlânâ	Fahrü'l-kuzât Mevlânâ
Muslihiddîn Efendi el-kadı	Fahreddin Efendi el-kadı	Muslihiddîn Efendi el-kadı
be-İvrindi yurd-ı sâbık	be-Küre-i sâbık	Parakende-i Perâkende
Fahrü'l akran İbrahim Beğ	El-hâc Ahmed Beğ	İbrahim
el-mütevellî-i be Zağnos Paşa	Sancakdâr-ı hassa	Çavuş
Ali Çelebi	Baba Şems İbn-i	
kâtib-i mukâta'at	Mûsâ	

71b

Oldur ki Balçalı (?) Mehmed nâm kimesnenin mezbûrunda ikiyüz dirhem noksanı zuhûr idüb muhtesib talebi ile kayd şüd

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Osman	Muslihiddîn
Ütücü	el-muhzır

71c

Oldur ki kazâ-ı Gönen'de Tola nâm karye sâkinlerinden olan Ahmed Beğ İbn-i Osman meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb kazâ-i Kargı'da Ulıcak nâm karye sâkinlerinden olan Divâneoğlu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve tebeyyün-i meram kılub, bundan akdem Mehmed nâm maktûl oğlumun dem ü diyetini merkûm Mehmed'den da'vâ iderim hâlâ ba'zı muslihûn tavassut idüb beni da'vâ-yı merkûmeden ferâgat itdürüb merkûm Mehmed bin Divânenin zimmetini oğlumun dem ü diyetine müte'allik davadan ibrâ eyledim. eger da'vâ idersem lede'l-hükkâm mesmû' olmıya didikde mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Veli Beğ	Mustafa Beğ İbn-i	Veli Çavuş İbn-i
Serdâr-ı Yeniçeriyân-ı	Ramazan	Durak
Dergâh-ı âlî		

72a

Oldur ki mezbûr Ulıcak nâm karyede Emiroğlu Halil merkûm Mehmed'in nefsine kefil olub mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûrûn

İn'tihâ fî zamân efkarü'l-verâ Mehmed bin Ali el-müvellâ bi-Balıkesri hilâfete ufiye anhumâ

72b

Oldur ki Tarhala kazâsına tâbi' Karaağaç nâm karyeden Yusuf bin İsa Bâli nâm kimesnenin Ahmed bin Kursaklı nâm kimesneden ikiyüz akçe taleb eyledikde inkâr ile cevâb viricek mezbûr Yusuf şâhidlerim hazır değildir on güne dek nefesine kefil taleb eyledikde Mehmed bin Hüseyin nâm kimesne kefil-i bi'n nefis olduğu bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi'l-yevmü's min şehr-i Zilhicce tü'ş-şerîfe li sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi bin

Mehmed

Mehmed bin

Kasım

Mustafa bin

Ali

72c

Ba'dehû mezbûr Ahmed merkûm Mehmed'i vekil eyledüğü bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Kemâ sebk

72d

ed-dâyin Ömer bin İbrahim el-medîûn Ahmed bin Abdullah ed-deyn elf ve mie dirhem min semeni'l-cârîyeteyn bî-ikrârahu ve hükm-i bi-edâ'îye.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâl sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi

bin Kasım

Mustafa bin

Ali

ve gayruhum

72e

Mezbûr Ahmed'e onbeş gün virüb haklaşmağa mehil-i şer'î virildiği bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

72f

Bi'l-fi'l Balıkesri mahallâtından El-hâc İsa mahallesinde sâkin Hüseyin bin Durmuş nâm kimesneyi kazâ-i mezbûr subaşısı İbrahim Çelebi meclis-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem mezbûr Hüseyin'in evine ba'd-ı gice nâ-mahrem girmiş kendünün ve avretinin keyfiyet-i hâllerin ahâlî-i mahalleden suâl olunmasın taleb iderin didikde gıbbe's-suâl İbrahim cevâb virüb bu âna gelince mezbûr Hüseyin'in ve hâtûnunun yaramazlığın görmedik müstâkim kimesnelerdir her vechile beyyûn ve kefil oluruz didiklerinde mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zilhicce sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin

Ramazan

ve gayruhum

73a

Ed-dâyîn Kara Mustafa el medyûne Mürüvvet bin(t)-i Musa ed-deyn 1200 sebt bi-ikrârahu ve hükm bi-edâ'ıye.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin

Ali

Mehmed bin

Kasım

73b

Ermenak kazâsına tâbi' İznebolu nâm karyeden işbu hâmilü'l haze'l-kitâb Abdi bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'de El-hâc Nurullah İbn-i Ali nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i meram ve ta'bir-i kelâm idüb bundan akdem mezbûr El-hâc Nurullah'a sekiz aded Ermânak dülbendi emânet vaz' eylemiş idim taleb eyledigimde edâsında ta'allül ve bahâne ider şer'le suâl olunub alıverilmesin taleb iderin didikde

merkûm Nurullah'dan vech-i meşrûh üzere suâl olunub inkâr ile cevâb viricek müddeî-yi mezbûrden sıdk-ı makalına mutâbık beyyine-i âdile taleb olundukda udûl-ı müslimînden Mevlânâ Muhyiddîn Halîfe İbn-i El-hâc Mûsâ ve El-hâc Mustafa bin İbrahim nâm kimesne meclis-i şer'e li-ecli'ş-şahâde hazırân olub didiler ki fiil vâki' El-hâc Nurullah bizim mahzarımızda mezbûr Abdi'nin taleb eylediği sekiz aded Ermenak dülbendini bende emânet vaz' eylemişdir lâkin mezbûr Abdi'nin bana üçyüzotuz akçe deyni olub deyni mukabelesinde üç aded dülbendini alıkoydum ve beş aded dülbendi aynî ile bendedir didi ikrâr u i'tirâf eyledi ikrârına şâhidleriz şahâdet dahi ideriz didiklerinden sonra şâhidân-ı merkûmanın şahâdetleri ba'de't tezkiye ve't ta'dil hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-hüve'l-vaka' alâ vukû'a gıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zilhicce sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin	Ali bin	Sunullah	El-hâc	Mustafa bin
Kasım	Mustafa		Mehmed	Ali

ve gayruhum

73c

Oldur ki Balıkesri mahallâtından Karaoğlan mahallesinde sâkin Mehmed bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfe hâzır olub takrîr-i kelâm idüb bundan akdem Ümmî nâm kızımı, Hacı Ahmed nâm kimesnenin hâtûnu Emine nâm avrete zer-dûzelik için şâkirlîğe virüb mezbûre Emine'nin evinde gergef işlerken merkûme Emine'nin oğlu Mustafa bin El-hâc Ahmed nâm kimesne, merkûme Ümmî'ye belinden bıçak ile urub mecrûh eylemişdir kıbel-i şer'den üzerine varılıb keşf olunmasın taleb iderin didikde zeyl-i sicilde esâmîsi mestûr olan müslîmânlar ile üzerine varılıb keşf olundukda fi'lvâki' mezbûre Emine'nin beline bıçak ile vurub eser-ı cerâhat muhakkak olmağın mâ-vaka'abi't-taleb kayd sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zilhicce tü'ş-şerîfe li sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin	Ahmed bin	es-Seyyid Ali bin	Mûsâ bin
Ali	Mustafa	es-Seyyid Ahmed	Ramazan

Ahmed bin	Mehmed bin	Mustafa bin	
Ali	Sinân	Ramazan	ve gayruhum

74a

Oldur ki bi'l-fiil subaşı olan Mahmud Beğ meclis-i şer'e Balıkesri kazâsına tâbi' Dorı nâm karyeden El-hâc Mustafa nâm kimesneyi ihzâr ve muvâcehesinde takrir-i kelâm idüb bundan akdem mezbûr El-hâc Mustafa'nın oğlu İbrahim mecrûh olub beş gün yatub beş günden sonra vefât idüb izn-i şer'î yok iken defn eylemiş vâki-i hâl suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûr El-hâc Mustafa fi'l vâki' oğlum müteveffâ-ı merkûm İbrahim'in ensesinde ve böğründe ve arkasında kara bir leke olub beş günden sonra vefât idüb mezbûr İbrahim'in vefâtı adem elinden olmuştur ve izn-i şer'î yok iken defn eyledim ve defn eyliyeli târih-i kitâbdan bu günki güne gelince onbeş gündür didügi bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi'l-yevmü's sâni min şehr-i Muharremü'l-harâm li sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Turgud bin	Turbali bin	Ali bin	Bayram bin	Abdullah bin
Mehmed	Halil	Şa'bân	Süleyman	Kasım

Durmuş bin	Mehmed bin	Mustafa bin	Ali bin	
Ali	Kasım	Ali	Mustafa	ve gayruhum

74b

Mehmed bin Süleyman nâm çarıkcinın altı akçelik deyü virdügi Mehmed'e altı dirhem noksan maksûd olmağın Mehmed talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Ali Çelebi

Mustafa İbn-i

İbn-i Mehmed

Ali

ve gayrum

74c

Ed-dâyin Ramazan bin Nebî el-mediyûn Mustafa bin Süleyman ed-deyn 1100 sebt bi-ikrârahu ve hükm-i bî-edâ'iyeye ve teslim-i ile'l-muhzırü'l-tahsilü'l-meblağü'l-mezbûr cerâ ve hurrîre fî şehri Muharremü'l-harâm sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

74d

Ed-daî ilâ tahrir-i heze'l-kitâb eş-şer'i ve irsaluhu hüve ennehû kad şehide li'n-nakli ve't-tahüvvühat fi mahalle ve't-ta'dil recülen el-adl el-medüven sefereyn Nasuh ve Mustafa ve Hüseyin ve sakinân fi mahalleti Davud Fakih fi mahallat-ı Manisa el-mahmiyye fi medüven ve'l-istîşhad tahrirü'l-med'ül ve'l-istithâl es-sahihayne eş-şer'ayn es-sadirayn mer'anen el-medüve Âişe bint-i Mustafa bin Memi mine'l-mahallet-i mezbûre müddâine el-medfûne ahire li-ebb ve ümmi ve verâset min ciheti'l-farziye lirraccü'l-i el-med'û Muhammed el-maktûl fi kasabati Balıkesri el-mazbûta muhalledatihi bi-yedi'l-emin-i beytü'l-mâl lî enne Mustafa el-mezbûta ve ceddehüma Memi el-merkûm ve verâsetehû münnasıra fi hâ ve fi uhdehi el-med'una Aynema (?) bint-i Mustafa el-mezbûr inan ve varisen sivahümâ li-şahâdeten sahâdaten şer'iyeten ba'derriayet-i şerâyeti kabul sümme vukulet-i el-müddeyyetü'l el-mezbûre (okunamadı) haze'l-kitâb Mahmud Beğ İbn-i Memi yedhûke demehu ve (okunamadı) min katibihi bi kabz-ı hissetiha el-münkileti'l baha isaliha muhalledatihi ve vekikü mayete fakkahû aleyhû kabzı ve'l-isal ilayha en uziha ileyhi ve (okunamadı) mastifati'l-meâl sadafe halü't-taleb ve's-suâl ilâ ziya kıdvetü'l-kuzati'l-müslimin ve umdetü'l vülâtü'l muvahhidin ma'adenü'l fazl ve'l-yakîn bi mezdi-i muîn bi emmetü'l alimü'l âmil el-hükmü'l adl bi'l-kazıyye zîde fazlühû ve ilâ külli men yasilu ileyhi'l-kitâb mine'l usûl (okunamadı) ve'l-cevab sebeb-i mine's-sevab mühimmil amim zahmi'l-hasım el-adl-i fi medlûl et-tevvâl min Allahi'l-aziz ve ilehab tebelâbihi tevabihis sevâb ve hurrîre yevm aşer min şehri Zilhicce-i şerîfe min şuhûr sene bin hulule sene ihdâ ve elf.

Mine'l-hicreti nebeviyyetü'l-Mustafiyye el-aleyhi's –salavât.

75a

Ed-dâyin Memi bin Durmuş el-medyûn Pîr Ali bin Hasan ed-deyn 80 sebt bi-ikrârahu ve hükmi-i bi edâ'ie hükmen sahihen şer'an cerâ zalik ve hurrîre fi evâil-i Muharremü'l-harâm sene 1002.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi

Ali bin

El-muhzır

Mustafa

ve gayruhum

75b

Ed-dâyin Mehmed bin Hasan el-medyûn Pîr Ali ed-deyn 120 sebt bî-ikrârahu ve hükmi-i bi-edâ'ie ikrâren sahihen cerâ ve hurrîre.

Fi evâil-i Muharremü'l-harâm sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

a'lâh

75c

Oldur ki Cezire-i Midillü'ye tâbi' Ayaşu nâm karyeden olub nefsi-i Balıkesri'de bennâlık hizmetinde olan Francesko Veled-i Yorgacı nâm zimmî meclis-i şer'e Kostantin veled-i Yorgi nâm zimmîyi ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb bundan akdem kârye-i mezbûrede sâkin olub ammim olan mezbûr Yorgi nâm zimmînin oğlu Dimitri nâm zimmî merkûm Kostantin'in yanında olub ben merkûm Dimitri ve babası merkûm Yorgi'den nefsi-i bir yıla ecrine ecline aldım deyü hilâf-ı mu'tad yerlere istihdâm eyledüğinden mezbûr Dimitri'yi iskeleden düşürüb ayağın mecrûh eyleyüb cerrâha muhtâc olub merkûm Kostantin'in ihmâli sebebiyle ayağına zarar olmak mukarrerdir benim ammim oğludur taleb iderin didikde gıbbe's-suâl mezbûr Kostantin cevâb virüb fi'l-vâki' merkûm Yorgi merkûm Francesko'nun ammisidir ve oğlu mezbûr Dimitri ammisi oğludur lâkin babasından bir yıla nefsi-i altıyüz akçeye ecrine aldım deyücek merkûm Dimitri meclis-i şer'de ikrâr u i'tirâf idüb ben merkûm Kostantin ile

durub işlemezsin bana ziyâde ta'addî ider kudretim yokdur ammim olan mezbûr
 Françesko ile durusun benim bu diyarda bundan gayrı akrabam yokdur anınla olmam
 bana her vechile enfa'amdır dimegin mezbûr Françesko ile olmak üzere bi't-taleb
 kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Mevlânâ Ramazan	Mehmed bin	Ali bin
Efendi İbn-i Eymersâh	Kasım	Mustafa

El-hâc Hüseyin bin	Monol Veled-i	Kostoka Veled-i	İvran Veled-i
Abdullah	Papa	Kostantin	Yani

Mihail veled
 Libsazola

76a

Ba'dehû yüz elli karye dahi olduĝuna Ma'den bin Ahmed ve Paşa Bâki bin
 Yusuf şahâdeti ile te'yid olub kayd-ı sicill olundu.

76b

Ed-dâyin İlyas bin İsa Bâli el-medyûn Hasan bin Abdullah ed-deyn 300 sebt bi-
 ikrârahu ve hükmî bî-edâ'ıye ikrâren ve sahîhen cerâ ve hurrirre.

Fi evâil-i Muharremü'l-harâm sene isnâ ve elf.

Şuhûdul-ül hâl

Mehmet Çelebi	Mustafa bin	
Kasım	Ali	ve gayruhum

76c

Ed-dâyin Mahmud el-medyûn Durmuş ed-deyn 400 sebt bî ikrârahu ve hükm-i
 bi-edâ'ıye.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi bin

Mehmed bin

Mehmed

Kasım

ve gayruhum

76d

Ed-dâyin El-hâc Halil el-müteveffâ el-medyûn Mustafa bin Alied-deyn 1800 ba bî-ikrârahu ve hükm-i bi-edâ'ie.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi

Mehmed bin

bin Kasım

Sevim

ve gayruhum

76e

Bundan akdem Yakub nâm karye(de) vefât iden Ahmed'in sagîre kızı Rûveyde'ye vasî olan Şa'bân nâm kimesne meclis-i şer'de Kesik nâm karyeden Yusuf nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüb bundan esbak müteveffâ-yı mezbûr merkûm Yusuf'a otuz beş aded koyunu yüzaltmış akçe hesab üzere bey' eylemiş didikde yigirmisin yüzaltmış ve onbeş koyunu yüzotuz akçeye aldım didikde mâ-vaka'abi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Hamza bin

Mehmed bin

Abdullah Çelebi

El-hâc Mehmed

Kasım

ve gayruhum

76f

Oldur ki Balıkesri kazâsına tâbi' Yakub nâm karyeden olub vefât iden Ahmed bin Ali nâm kimesnenin zevcesi işbu bâ'isü's-sicil Âişe bint-i Ali nâm hâtûn müteveffâ-yı mezbûrun sagîre kızı Rûveyde'ye kibel-i şer'den vasî olan Şa'bân bin El-hâc Memi nâm kimesne ve ahar zevcesi olan Meryem bint-i Ma'den nâm hâtûnu meclis-i şer'e ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb bundan esbak müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde bin akçe mihr-i müeccelim bir yorgan ve iki döşek ve iki yasdık mihr-i

mu'accelemlub taleb iderin suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl akibü'l-inkâr mine'l-udûl'l-el-müslimîn Ahmed bin Gökmen ve Memi bin Süleyman nâm kimesneler liecli'ş-şahâde meclis-i şer'i şerîfe hazırân olub didiler ki fi'l-vâki' bizim huzurumuzda iki döşek ve bir yorgan ve iki yasdık mihr-i mu'accel ve bin akçe mihr-i müeccel ile müteveffâ-yı mezbûr Ahmed merkûme Âişe'yi nikâh idüb almışdır bu hususa şâhidleriz ve şahâdet ideriz didiklerinde şâhidân-ı mezbûrânın şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra merkûme Âişe'ye meblağ-ı merkûm bin akçe müteveffâ-yı mezbûra hibe eylemedüğine yemin teklif olunub yemin-i billah itdikden sonra mâ-hüve'l-vak'i bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin Mustafa bin
Sevim Şa'bân ve gayrum

77a

Ed-dâyin El-hâc Mustafa bin El-hâc Hızır el-medyûn Bayram bin Ahmed ed-deyn 300 an bahâ-i sebt bi-ikrârahu ve hükm-i bî-edâ'ıye ikraren sahîhen şeri'en.

Tahrîren fi Muharremü'l-harâm sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Muslu Şah Hacı Nurullah bin Mehmed bin
Yusuf Hacı Ali Mustafa ve gayrum

77b

Ed-dâyin Mehmed bin Hamza Dede el-medyûn Bayram bin Ahmed ed-deyn 310 an bahâ-i esbâb sebt bi-ikrârahu ve hükm-i bî-edâiye cerâ ve hurrîre fi evâ'il-i şehr-i Muharremü'l-haram sen isnâ ve elf.

77c

Oldur ki Balıkesri kazâsına tâbi' Yakub nâm karyede vefât iden Ahmed bin Ali nâm kimesnenin üvegi oğlu olan işbu bâ'isü's-sicil Memi bin Hasan nâm kimesne

müteveffâ-yı mezbûrun sagîre kızı Rüveyde'ye kıbel-i şer'den vasîsi olan Şa'bân bin El-hâc Memî ve müteveffâ-yı mezbûrun kız karındaşı Fatma nâm hâtûn tarafından vekil olub sahîh-i tehaccüc-i şer' üzere vekâleti sâbite olan Mehmed bin nâm kimesneler muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb bundan akdem bir tarafı Ferhad ve bir tarafı İbrahim ve bir tarafı Elif hâtûn mülküne ve bir tarafı kendü mülküne mahdûd olub bir tahtânî menzil kendiye muttâsıl iki damla zikr olunan evin köşesinde büyük ahurun ardından ve evin sol tarafında olan damın eve muttâsıl köşesinden sol divarının ocak kurbündeki pencereden benim babamın mülki olub babam fevt olub izn-i şer'le bana intikâl idüb mülk-i mevrûsumdur taleb iderin suâl olunsun didikde gibbe's-suâl akibü'l-inkâr mine'l-udulü'l-müslimîn Ma'den bin El-hâc Yusuf ve Ali bin Yusuf nâm kimesneler li-ecliş-şahâde meclis-i şer'i şerîfe hazırân olub edâ-i şahâdet-i şer'îyye idüb didiler ki fi'l-vâki' zikr olunan hudûd ile mahdûd olan zikr olunan menzil ve eve muttâsıl iki dam ve evin köşesinden büyük ahurun ardından ve evin sol cânibinde olan damın köşesinden sol divarında olan ocak kurbündeki pencereden merkûm Memî'nin babasının mülkü olub babası mezbûr Hasan fevt olub mezbûr Memî'ye izn-i şer'le intikâl idüb mülk-i mevrûsumdur bu hususa şâhidleriz şahâdet ideriz didiklerinde şâhidân-ı mezbûranın şahâdetleri ba'de't ta'dil ve't tezkiye hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra merkûm Memî'ye zikr olunan müteveffâ-yı mezbûr Ahmed'e bey' ü hibe veya bir tarik ile mülkünden ihrâc eylemedüğine yemin itdikde zikr olunan menzil ve damın merkûm Memî'nin mülkü olmak üzere bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Beğ bin	Abdullah bin	Mehmed bin	Şa'bân bin
Abdullah	Hüseyn	Şa'bân	Mehmed
Ali bin	Mustafa bin		
Mustafa	Ali	ve gayruhum	

78a

Mefahirü'l kuzât ve'l-hükkâm ma'den-ül fezâi'l ve'l-keâm Karesi müftisi sâbika Sındırgı kadısı olan Mahmud ve Karesi ve Biga mensûhâtı olduğu yerlerin kadıları zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lum ola ki bundan

akdem Karesi mensûhâtı nâzır olân Hüseyin Çavuş'un mensûhât-ı mezbûrede olan bakayâsı Mihaliç ve tevâbi' kadıları ile girü mezbûr çavuş nâzır olub sen müfettiş olmak üzere Hamza nâm kimesne iltizâm idüb bu zamana degin bakayâdan bir akçe gelmeyüb ve yerler fûrûht olmayub ve tahvîl-i cedîdin muhâsebesi görülmeyüb yevmü'l kıstlarından zimmetlerine küllî akçe lâzım gelüb öşr dâhi dâhil-i hazine olmayub mesû'l mu'ateb olmuşundur imdi mezkûr Hüseyin Çavuş'un iltizâmına dahl olan mensûhât yerleri vilâyet defteri mûcebince fûrûht olunub ve ümenâ ve ummâl ve reâyâ zimmetlerinde olan bakayâsın vech-i meşrûh üzere ber-vech-i ta'cil cem'ü tahsil olmak emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l emâsil ve'l-akran Hasan Çavuş vardıkda bu bâbda vârid olan fermân-ı celilü'l kadrim mûcebince amel idüb mezkûr Hüseyin Çavuş'un bir def'a değer bahasıyla fûrûht olmayan yerleri mezkûr Hamza'nın şart-ı iltizâmı üzere fûrûht itdürüb min-ba'd vilâyet defterinde mukayyed olan çiftlik ve zamîme ve mevkûf yerlerindedir dimeyüb ta'cil ale't-ta'cil fûrûht idüb ve hâsıl olan akçesin der-kîse idüb sâir emvâl-i hassa ile Dersa'âdetime irsâl eylesin ve bi'l-cümle bu bâbda dikkat ve ihtimâm idüb mezkûrun şart-ı iltizâmı üzere ümenâ ve ummâl ve reâyâ zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayub ihmâl ve müsâheleden begâyet hazer idüb emr-i âhar irsâline muhtâc eylemiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi'l-yevmü't-tâsi Muharremü'ül-harâm li sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

79a

Oldur ki Balıkesri kazâsına tâbi' Kesik nâm karye ahâlisinden İbrahim bin Ahmed ve Hasan bin Memice ve Mehmed bin Hasan ve Ali bin Hacı ve Mehmed bin Turhan ve Mehmed bin Süleyman ve Mehmed bin İbrahim nâm kimesneler meclis-i şer'i şerîfde kârye-i mezbûre(den) Ali bin Hızır nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Ali'nin koyun ağılı kadimü'l eyyâmdan köyden hâric olub koyunu köy içine gelüb gitmez iken şimdi karyemiz içine girüb karyemiz kurbünde tereke ve bağ ve bostanlarımız yedürdüğünden gayrı koyun kelleri danayı rencide idüb küllî zararı olub, mezkûr olan ağıl hâdistir ref' olunmasın taleb ideriz didiklerinde gibbe's-suâl mezbûr Ali fi'l-vâki' kârye-i merkûma kurbünde koyunum yatduğu ağıl sonra peydâ olub benim

koyunum âhar yerde yatagelmişdir deyü ikrâr idicek ve ehl-i karyenin takririne muvâfık edâ-i şahâdet-i şer'îye idüb didiler ki fi'l-vâki' merkûm Ali'nin kârîye-i mezbûre kurbünde koyunu yattığı ağıl hâdis olub, koyunu âhar yerde yatagelmişdir deyü şahâdet itdiklerinde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Saferü'l-hayr li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Eş-şeyh İbrahim bin Abdullah	Ebubekir bin Mehmed el-İmâm	Mehmed bin Mûsâ
---------------------------------	--------------------------------	--------------------

Mehmed bin

Kasım

ve gayruhum

79b

Oldur ki nefis-i Balikesri'de sâkine Âişe bint-i El-hâc Ramazan nâm hâtûn meclis-i şer'i şerîfe bundan akdem vefât iden karındaşı Bostan'ın zevce ve sagîr oğulları Ali ve Satı ve Fatma'nın vasîsi olan Halime bint-i El-hâc Faik nâm hâtûnu ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb benim babam mezbûr El-hâc Ramazan vefât itdikde Mirza Beğ mahallesinde vâki' ma'lum-ıl hudûd olan mülk menzili bana ve karındaşım müteveffâ Bostan'a irs-i şer'le intikâl idüb menzil-i merkûmda benim dahi hakkım var iken âhar kimesne dörtbin akçeye bey' eylemiş meblağ-ı mezbûrdan hakkım talep iderim didikde gibbe's-suâl akübü'l-inkâr min udûlü'l-müslimînden Hasan bin Mahmud ve Mahmud bin nâm kimesneler li ecli'ş-şahâde meclis-i şer'e hazırân olub merkûme Âişe'nin takrîrine muvâfık şahâdet-i şer'îye itdiklerinde şahâdetleri ba'de't ta'dîl hayyiz-i kabûlde vâki' olub meblağ-ı merkûmdan fi'l-zikr-i mislü hazzi'l-eniseyn mefhûmunca binüçyüz otuz akçe hissesi olub mezbûre Âişe(ye) hükm olunub mâ-hüve'l-vaka' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin Yusuf	Mehmed bin Kasım	Hüseyn bin Hamza	ve gayruhum
----------------------	---------------------	---------------------	-------------

79c

Ed-dâyin El-hâc Ali bin Muharrem el-medyûn Hüseyin bin Yusuf ed-deyn hamse mie ve erbâ'in dirhemen sebt bi-ikrârahu ve hükm-i bi-edâ'îye.

Şuhûd

Mehmed bin Kasım Hüseyin bin Mirza ve gayruhum

80a

Balıkesri kazâsına tâbi' Sûb nâm karyeden Hüseyin bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfde bundan akdem vefât iden Ali nâm kimesnenin sagîrlerine vasî olan Mustafa bin Ali nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde araba ve keçi bahâsından dörtbin yigirmi akçem olub meblağ-ı merkûmu taleb eyledükde inkâr idüb nâib-i Ali Çelebi Efendi huzurunda şuhûd-ı udûl ile isbât idüb bana hükm olunmuş iken meblağ-ı merkûmdan üçbinyüz akçem alub dokuz yüz akçem kaldı taleb iderin didikde gibbe's-suâl akibü'l-inkâr mezbûr Hüseyin'den takrîrine muvâffık beyyine taleb olundukda beyyineden aciz olıcak Mustafa'ya vech-i meşrûh üzere olmaduğına yemin teklif olunub yeminden nükûl idicek meblağ-ı mezbûr dokuz (yüz) yigirmi akçe hükm olunub mâ-hüve'l vâki' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Saferü'l muzaffer li sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Hamza bin	Şahbâz bin	Ma'den bin	İlyas bin
El-hâc Mehmed	Hızır	Duraca	Demürçi

Sâdık bin

Hasan ve gayruhum

80b

Merkûm Hüseyin meblâğ-ı mezbûru mezbûr Mustafa ile dörtyüz elli akçeye ıslâh oldukları bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

kemâ-sebk

80c

Ed-dâyin Ali el-mediyûn Hüsrev ed-deyn 360 sebt bî-ikrârahu ve hükm-i bi-edâ'ıye.

Şuhûdü'l-hâl

İsmail bin
Abdullah

Memi bin
Ali

ve gayruhum

80d

Oldur ki Balıkesri kazâsına tâbi' At nâm karyeden Mustafa bin Durmuş nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfde kârye-i mezbûreden işbu bâis-i tahrirü's-sicil Kara Mahmud İbn-i Seferşah nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem evimin şimal tarafında olub merkûm Kara Mahmud'un anbarı olduğu mevzi' mâtekaddümden evim yolu olub zikr olunan yolun üzerine divar yapub ve anbar kurub setr itmişdir zikr olunan divar ve anbar ref' olunub yine yol olmasın taleb iderin didikde gıbbe's-suâl merkûm Kara Mahmud babam mezbûr Seferşâh ve anın babası merkûm Durmuş karındaşlar olub ikisi bir havlıda sâkin olub fevt olduklarında sâkin oldukları evin şimâl tarafı bana ve kıbleden tarafı mezbûre intikâl idüb taleb eylediği yol benim tarafımda olan havlı kapusunun köşesinden ve su yolundan ve kendünün damı köşesinden zikr olunan divar yerinden ve anbar yerinden bana intikâl idüb benim mülkümdür deyü cevâb viricek mezbûr Mahmud'un takrîrine muvâfık İbrahim bin Yusuf ve Halil bin Hasan ve Süleyman bin Yusuf nâm kimesneler meclis-i şer'e hazırûn olub edâ-i şahâdet-i şer'ıye itdiklerinde zikr olunan meczi'-i merkûm Kara Mahmud'a hükm olunub mâ-hüve'l vâki' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr**Şuhûdü'l-hâl**

Mehmed bin
Abdal Ahmed

Ali bin
Veli

Süleyman bin
Ahmed

Osman bin
Yusuf

Ömer bin

Hasan

ve gayruhum

81a

Oldur ki At nâm karyeden Mahmud bin Seferşâh nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde kârye-i mezbûreden Süleyman bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb kârye-i mezbûrede vâki' bir tarafı bana ve iki tarafı tarîk-i âam ve bir tarafı mülkleri ile mahdûd olan iki bab tahtânî ve bir bâb çardak ve bir dam yerini cemû't-tevâbî (ve'l) levâhıkıyla merkûm Süleymana binüçyüz akçeye bey'-ı bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebî' eyledim didikde mâ-hüve'l vâki' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü-l hâl

es-sâbıkûn

81b

Nişân-ı şerîf-i alîşân-ı sultan ve tuğrâ-yı garrâ-yı külliyyeti sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avnü'r-rabbâni hükmü oldır ki nefsi-i Balıkesri'de vâki' Mirza Beğ câmiî evkâfına mütevellîye olan iş bu dârende-i fermân-ı şerîf Fahrünnisâ nâm hâtûnun her vech ile mahall ve müstehak olub vazifesine yevmî iki akçe zmm olunub berât-ı âlîşân sadaka olunmak ricâsına kadısı Mevlânâ Mehmed arz eylemegin sadaka idüb bu berât-ı âlîşânı virdim ve buyurdum ki varub kemâ-kan mütevellîye olub hizmet-i lâzimesin mü'eddâ kıldıkdan sonra yevmî iki akçe vazifeye dahi mutasarrıfe olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim için du'aya iştigâl göstere şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Zilhicce sene hamse ve tis'ayn ve tis'a mie.

be makam-ı Kostantiniyye

81c

Bekdaş bin Halil nâm kimesne bazar gün Tahtakala'da bazarcılık itmege icâzet virildi.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin

Mehmed bin

Ali

Abdullah

ve gayruhum

81d

Tarhala kazâsına tâbi' Karacahisar nâm karyede vefât iden Hasan bin Hüseyin nâm kimesnenin sagîr oğlu Hüseyin'e babasından intikâl iden hisse-i şer'îyesin zabt ü hıfz itmek için vasî olan Mustafa bin Seydi Ali nâm kimesne meclis-i şer'-î şerîfde kârye-i mezbûreden olub, sâbıkan yetim-i mezbûrun vasîsi işbu ba'is-i tahrirü's-sicil Bâli bin Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb yetim-i mezbûra babasından intikâl iden malından merkûm Bâli yedinden binonsekiz akçesin alub kabz eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhu mukarrun lehu'l-merkûm vicâhen tasdik idicek mâ-hüve'l vâki' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Bayram bin Sinân	Kayalu bin Mustafa	Ali bin (yırtık)	Mehmed Çelebi bin Kasım
----------------------------	-----------------------	---------------------	----------------------------

82a

Kasab Mustafa meclis-i şer'e Mehmed nâm kimesneyi ihzâr ve muvâcihe(sinde) takrîr-i kelâm idüb merkûm Mehmed serhoş üzerine gelüb sağ elimin barmağını bıçak ile çalub mecrûh eyledüğünden mâ-adâ avratına şetm eyledi didikde gibbe's-suâl merkûm Mehmed bıçak darb itdim deyü ikrâr idüb ve lâkin mezbûr Mustafa'nın barmağını çalub avratına şetm eyledükde inkâr idicek merkûm Mustafa'nın da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda El-hâc Ali bin Mahmud ve Mehmed bin Ali nâm kimesneler meclis-i şer'e li-ecli'ş-şahâde hazırân olub merkûm Mustafa'nın takrîrine muvâfık şahâdet-i şer'îye itdiklerinde şâhidân-ı mezbûranın şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-hüve'l vâki' kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Rebiü'l-evvel sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ahmed Beğ (bin) Yahya	El-hâc Ahmed (bin) Ömer	Mehmed Çelebi İbn-i Kasım	Şa'bân bin Memi
--------------------------	----------------------------	------------------------------	--------------------

Süleyman bin

Ahmed ve gayruhum

83a

Oldur ki alemü'l ulemâi'l muhakkikin yenbû'ü'l fazl ve'l yakin nefsi-Balikesri'de vâki' Yıldırım Han aleyhü'r-rahmetehu ve'l-gufrân medresesine bi'l-fiil müderris olan Mevlânâ Lûtfullah Efendi ve kazâ-ı Balikesri'de sâkin Receb Çelebi İbn-i Abdi nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akde mezbûr Receb Çelebi vakfını yerine bir değirmen ihdâs idüb zikr olunan değirmende ba'zı amele olub men' için vardığımda merkûm Receb Çelebi üzerime gelüb sakalıma yapışub sakalum koparmışdır şer'le mûcibi icrâ olunmasın taleb iderin deyüb gıbbe'l inkâr ve'l istişhad udûl-ı müslimînden fahrü'l müderrîsin Mevlânâ Ahmed Çelebi Efendi İbn-i Keşfî Efendi ve kıdvetü'l akrân sipâhî Mehmed Beğ İbn-i Abdurrahman Beğ meclis-i şer'e hazîrân olub mesfûr Receb Çelebi bizim huzurumuzda Mevlânâ-yı müşârü'n-ileyh ile gavgamız olub o benim ben onun sakalına yapışub döğüşdük deyü ikrâr eyledi ikrârına şâhidleriz şahâdet dahi ideriz didiklerinde mâ-hüve'l vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Rebiü'l-evvel li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Ali Çelebi Efendi bin Mehmed Çelebi	Muslihiddîn Efendi bin Mehmed Çelebi	Abdurrahman Efendi İbn-i Mehmed Çelebi
Mevlânâ Ahmed Efendi bin Muslihiddîn Efendi	Üstad Ahmed bin Mehmed	Mustafa Çelebi bin El-hâc Mustafa

ve gayruhum

83b

Nefs-i Balikesri'de sâkine Fatma bint-i Hacı nâm hâtûn sâbıka zevci olan işbu hâmil-i haze'l-kitâb Hüseyin bin İbrahim nâm kimesne mahzarında meclis-i şer'i şerîfde ikrâr u i'tirâf idüb bundan akdem merkûm Hüseyin zimmetinde beşyüz akçe mihr-i mü'eccelim ve mu'accelemden bir döşek ve bir yasdık hakkım var idi hâlâ meblağ-ı mezbûr beşyüz akçe ve zikr olunan bir döşek ve bir yasdığı alub kabz eyledim zimmetinde bir akçem kalmadı didikde mukırre merkûmenin ikrâr-ı meşrûhuna

mukarrun lehü'l-mezbûr Hüseyin ve vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik itdikden sonra mâ-hüve'l vâki' kayd olundu.

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Şeyh İbrahim	Hasan bin	Ali bin	
bin Abdullah	Sefer	Mustafa	ve gayruhum

83c

Ed-dâyn Mehmed el-mediyûn Mehmed ed-deyn 255 sebt ikrârahu hükm-i be-edâ' iye.

Şuhûdü'l-hâl

Şeyh İbrahim Efendi	Mehmed bin Kasım
---------------------	------------------

84a

Oldur ki nefis-i Kula'da vâki' merhûm Zağnos Paşa binâ eylediği mescid-i şerîfde yevmî iki akçe ile imâm olan Mürüvvet Halife İbn-i Ömer nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfde evkâf-ı mezbûre kâtibi ve kaim-makam-ı mütevellî olan işbu bâ'isü's-sicil Molla Çelebi Efendi mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb bundan akdem iki sene mürûr idüb vazifem almamış idim hâlâ zikr olunan iki senede ikişer akçe hesâbı üzere bindört kırk akçe olub meblağ-ı mezbûru mütevellî fahrü'l akrân İbrahim Beğ yedinden bî-kusûr ve la kusûr alub kabz eyleyüb sinîn-i atiyede vâki' vazîfemi dahi mezbûr Kula kasaba-i Balikesri'ye mesâfe-i ba'ide olmağla kendüm gelmeğe adem-i iktidârım olmamağın damadım olan İbrahim bin İskender nâm kimesneyi mütevellî mûmâ-ileyhden kabza ve kendüme isâle vekil eyledim deyücek mezbûr İbrahim dahi vekâlet-i merkûmeyi kabûl itdikden sonra mâ-hüve'l vâki' kâtib-i müşârü'n-ileyh talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi bin	Sinân bin	Hüseyin bin	Ali bin	
Mehmed	Hamza	İbrahim	Mustafa	ve gayruhum

84b

Oldur ki Salâhaddîn mahallesinde sâkin Hasan bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer' de Sahn-ı Hisar mahallesinde vefât iden Karabaş Hacı Mehmed'in ammisi oğlu olan işbu bâ'isü's-sicil Hamza bin Bekir nâm kimesne mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb mezbûr Karabaş Mehmed kız karındaşım oğlu olub verâseti bana münhasıradır deyü davâ taleb itmiş idim hâlâ zikr olunan verâset da'vâsından bi'l küllîye ferâğ idüb min-bâ'd da'vâ ve nizâum yokdur didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere olan ikrârın mukarrun lehü'l-mezbûr vicâhen tasdik ve kabûl idicek mâ-hüve'l vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâil-i evvel-i Şa'bân li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin	Mustafa bin	Ali bin	Hüseyin bin	
Ahmed	Ali	Mustafa	Mehmed	ve gayruhum

85a

Nişân-ı şerîf-i âlîşân sâmi-i mekân ve tuğrây-ı garrây-ı cihan sitân-i hâkânî nefeze bi'l-avnü'r-rabbâni ve'l-mennü'l-menâni (okunamadı) ve's-savnü'l-samedâni hükümü oldır ki bundan akdem vilâyet-i Anadolu ve tevâbi'nde vâki' olan cizye-i yâve-i gebrân ve âzâdegân ve cizye-i Kıbtiyân ve cürm-ü cinâyet ve bâd-ı hevâ ve resm-i arûsane vilâyet-i Anadolu ve Karaman ve Rum ve Zülkadriyye ve Diyarbekir ve Arabistan ve Midüllü ve Sakız ve tevâbi' mukâta'asını sene semân ve seb'in tis'a mie Zilka'desinin yigirmisinden üç yıla yediyüzyigirmibin akçeye iltizâm eyleyen İbrahim'in tahvil-i tamam olmağa karîb olmağın mahrûse-i İstanbul'da Tahtakal'a kurbünde vâki' Timurtaş mahallesi sâkinlerinden züemâdan Zülfikar bin Osman ve Mustafa bin Sinân nâm kimesneler hâlâ Divân-ı Âliye gelüb mukâta'a-i mezbûre reâyâsının ekserisi Cingâne olub kanun üzere cizyeleri talep olundukda biz Bolu ve Hudâvendigâr sancağı beğlerinin reâyâlarındanuz diyü ümenâyâ kanun üzere cizyelerin ve rüsûmların virmekde ta'allül eyledikleri ecilden eminân-ı atîkin küllî bakileri kalmışdır havâss-ı hümayûn reâyâsı mîr-i mîrân ve sancak beğlerine min-ba'd raiyyet kayd olunmak kanun değildir üslûb-ı sâbık üzere cümle Cingâne pârâkende olmayub

mâ-takaddümden cânib-i mîrîden haklanu gelmişdir ol minvâl üzere tahvîl-i cedîdden sene ihdâ ve elf Zilkâ’desinin yigirmisinden ellibin akçe tahvîl olan ve ellibin akçe dahi tahvîl-i sâniye ki iki tahvîl bir yük akçe ziyâde olur birbirinden ayrılmayub birinin fazlası birinin kesrine mahsûb olmak şartıyla sene seb’in ve elf Zilkâ’desinin ondokuzuna gelince altı yıla onbeş yük ve kırkbin akçeye iltizâm ve kabûl iderler şol şartla ki yevmî ondokuz akçe mevâcib-i kadîme deynlerine mahsûb olub üzerimize nâzır ve havâle ve müfettiş dahl u ta’arruz itmeyüb sâl be-sâl kîste’l-yevm mücebince vâki’ olan mahsûlünü bî-kusûr ber-vech-i nakd kendümüz götürüb dahil-i hazine ola ve mahrûse-i İstanbul’da kanun üzere mahrûse-i mezbûre kadısı Mevlânâ Muslihiddîn dâmet-fezâ’iluhû defteri mücebince üçyüzonbin akçe zarar-ı mala yarar ve maldar on sekiz nefer kimesneleri kefiller ve otuz altı nefer müzekkiler virüb ba’dehû mukâta’aya mübâşeret eyledim deyü kabûl eyleyüb vech-i meşrûh üzere berât-ı alışân sadaka buyrulmak bâbında inâyet ricâ eyledikleri sene-i ihdâ ve elf. Şevvâlinin yigirmialtını günü arz olundukda tarih-i mezbûrda bin akçe zîyade ile virilmesi cânib-i mîriye enfa’ olmağın lakîn ber-tahvil kat’a itmeyince ber tahvile mübâşeret itmeyüb ve Cingâne ve haymâne-i kadimden nice haklanı gelmiş ise ol vechile haklanub ziyâde zulm olmayub yarar kefiller virüb ba’dehu arz-ı şahâdetnâmesini idhâl-i hazine itdikden sonra bazta izn virilmek üzere berât-ı şerîf-i âlişân sadaka buyrulmak fermân-ı şerîfim olmağın iltizâm ve kabulleri hazine-i âmirem defterlerine kayd olunub ve işbu dârendegâh-ı fermân-ı âlişân ve nümâyendegân menşûr-ı hilâfetehu ünvân kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân mezkûran Zülfikar bin Osman ve Mustafa bin Sinân zide kadruhümâ Divân-ı Hümâyûndan ziyâde ile iltizâm eylemeğın müddet-i iltizâmları tamam olmağa karib olan İbrahim yerine sen ihdâ ve elf Şevvâlinin yirmialtını gününden yevmi ondokuz akçe ile ber vech-i iştirâk mültezim eminler nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki varub şart ve kabulleri üzere iltizâm eyledikleri tarihten ber vech-i iştirâk mültezim olub ber müceb-i kîste’l-yevm sâl be-sâl haklaşub ber-tahvil-i kat’-ı alâka itmeyince tahvil-i sâniye mübâşeret itmeyüb hizmet mukâta’alarına bi-kusur mer’î ve mü’edda kılalar ve ta’yin olunan yevmi ondokuz akçe ulûfelerin iştirâk üzere mukâta’a-i merkûme mahsûlünden mâh be-mâh alub mutasarrıf olalar. Ol bâbda mezkûrların zabt ve mübâşeretlerine kimesne mâni’ ve dâfi’ ve mezâhim olmayub dahl u taarruz eylemiyeler ve ettirmeyeler ve ahâli-i mukâta’a ve sâirleri mumâ-ileyhümâyı kendülere emin bilüb mukâta’aya müteallik huûslarda mürâca’at eylüyüb sözlerinden tecâvüz

eyleyüb hiç bir vech ile muhâlefet ve i'nâd eylemiyeler şöyle bileler alâmet-i (şerife) i'timâd kılalar.

Tahriren fi'l-yevmü'r-râbi ve'l-işrin min şehr-i Zilkadetü'ş-şerîfe li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

86a

El-hâc Ahmed bin Ömer nâm kimesne meclis-i şer'de işbu Mehmed .bin Ali mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Mehmed'in karındaşı Ma'dende asiyâb bahâsından dörtyüz doksan akçem olub meblağ-ı mezbûra merkûm Mehmed kefil olmuşdır didikde merkûmun ikrârı kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi selh-i evveli'r-Rebîyen li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mahmud bin	İbrahim bin	Bekir bin	Mehmed Çelebi
Hızır	Kasım	Mehmed	el-havâle

86b

Oldır ki nefsi Balıkesri'de vâki' merhûm Şerafeddîn Paşa zâviyesinin mütevellîsi olan Mehmed Şah İbn-i Hasan meclis-i şer'-î şerîfe gelüb bundan akdem mütevellî olduğum zâviye-i mezkûrenin kasaba-i merkûmede vâki' eski hamâmının dolabı yıkılıb imârete muhtâc olmağın kibel-i şer'den izin ile merkûm dolabın termîmine dörtdin ikiyüz akçe sarf olunub ve sene-i sâbıkada dahi kazgân-ı merammâtı için ikibin üçyüz akçe cem'ân altıbin beşyüz akçe vakfın masârıfına sarf olunub mahsûl-i vakfda mesâ'ade olmamağın meblağ-ı merkûm murâbaha ile âhar yerden istidâne olmuşdur zâviye-i mezbûre bu sene câri olub, meblağ-ı merkûmun edâsına kabiliyet yokdur cânib-i şer'den zâviye-i mezbûrenin rakabe olunmasın taleb iderin deyüb min-nefsü'l-emr vakfın zikr olunan masarısına meblağ-ı merkûm sarf olunub ve zâviye-i merkûma rakabe olunmadan inkirâz olunan meblağın mahsûl-ı vakfdan edâsın mümkün olmadığı mütevellî-i mesfûrun muhâsebesi görüldükde zâhir olmağın zikr

olunan meblağ edâ' olunca zâviye-i mezkûrenin rakabe olunmasına izin virilüb mâ-vaka'agıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren Fî't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Hamza bin	İbrahim Çelebi Efendi İbn-i	Mehmed bin
El-hâc Mehmed	Mehmed Çelebi	Kasım

Mustafa bin	Mehmed bin	
Ali	Abdi	ve gayruhum

86c

Eftelya nâm karyeden Hamza bin Ali nâm kimesne cemî'-i da'vâsına Mahmud bin Hamza nâm kimesnei meclis-i şer'de vekil eylediği bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin	Mustafa bin	Mehmed bin	
Kasım	Ali	Abdi	ve gayruhum

87a

Oldur ki kârye-i Hilâlce'de sâkine Fatma bint-i Kasım tarafından husûs-ı âtiü'z-zikre bimâ-hüve tarikü's sübut şer'an vekâleti sâbite olan Mustafa Beğ İbn-i Alemşâh meclis-i şer'i şerîfde ba'isü's-tahrîr-i sicil İbrahim Beğ İbn-i İlyas mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb kârye-i mezbûrede vâki' müvekkile-i merkûme Fatma'ya babasından irs-i şer'î ile intikâl idüb bir tarafı mezârîe ve bir tarafı mekâbire müntehi olan mülk-i menzilini merkûm İbrahim Beğ'e bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebî' eyledim didikde vekil-i merkûmun ikrâr-ı meşrûhunu mukırr-ileh İbrahim Beğ vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkik itdikden sonra mâ-hüve'l vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi gurre-i uhrâü'r-Rebieyn li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Şah bin	Hamza Beğ bin	Mehmed bin	
Hasan	Abdullah	Hasan	ve gayruhum

87b

Nefs-i Balıkesri'de Sahn-ı hisar mahallesinde vâki' Ahi Mehmed mescidi evkâfı mütevellîsi Mevlânâ Alâaddin Halîfe mahfil-i şer'-i şerîfe gelüb mütevellîsi olduğum mescid-i mezbûrun minâresi olmamağla ekser evkâtta ezân işidilmeyüb eşedd-i ihtiyâcî ile bir minâreye muhtâc olub zevâ'idi ile bir minâre binâ olunmak taleb iderim deyüb ve evkâf-ı mahalle-i mezkûre ve gayriden nice müslümanlar dahi fi'l-vâki' mescid-i mezbûrda olan ezan ekser evkâtta işidilmez minâreye muhtâcdır didiklerinde sene elf muhâsebesi mücebince ba'de'l-masârîf dörtbin sekizyüzyedi akçe zevâ'idi zuhûr idüb ve sene ihdâ ve elf. muhâsebesinde dahi ne mikdar zevâ'id zuhûr iderse sene elf zevâidine zamm olunub zikr olunan zevâ'id ile mescid-i mezbûreye minâre binâ itdirmek için mütevellî-i merkûm min kibli'ş-şer' icâzet virilüb bu vesîka-ı enikâ ketb ve yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu ki vakt-ı hacetde ihticâc ide.

Tahrîren fi gurre-i aharü'r-Rebîyen li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Muslihiddîn Efendi	Ahmed Halîfe bin	Ali Çelebi bin	
el-kadı	Mustafa el-İmam	Mustafa Çelebi	
Yakub Halîfe bin	El-hâc Hamza bin	El-hâc Hasan bin	İbrahim bin
Pirî	El-hâc Mehmed	El-hâc Hüseyin	Mustafa
Mustafa bin	İbrahim bin	Mehmed bin	Sinân Halîfe
Ali	Hüseyin	Hayrullah	El-hâc Mehmed
			ve gayruhum

88a

Mehmed bin Hamza nâm kimesne Durmuş nâm kimesne İzmirler vakfından sekizyüz akçe-i Durmuş yedinden aldım didikde mâ-vaka‘abi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü’l-hâl

Mehmed bin	Mustafa bin	Ali bin	
Kasım	Ali	Mustafa	ve gayruhum

88b

Oldur ki Selcik nâm karyeden Hüseyin Çelebi İbn-i Mustafa nâm kimesne meclis-i şer’i şerîfde işbu bais-i tahrirüs-sicil İbrahim Çelebi İbn-i Mehmed Çelebi mahzarında ikrâr u i‘tirâf idüb kârye-i merkûme kurbünde vâki‘ Gögem Çayırı’nda mülk değırmenimi merkûm İbrahim Çelebi’ye ikiyüz akçeye bey’ eyledim didikde bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i âharü’r-Rebî’eyn li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Durmuş bin	Mehmed Çelebi bin	Mustafa bin	Ali bin	
Ali	Kasım	Ali	Abdurrahim	ve gayruhum

88c

Oldur ki diyâr-ı Mağrîbîye’den olub hâlâ nefsi Balıkesri’de sâkin olan Ali nâm kimesne teseyyüd idüb ve sâdât için mevzu’ olan ammâme-i hadrâ‘ ile ta‘ammüm idüb kasaba-i mezbûrede ekseriyâ şürb-i hamr ve fisk-ü fücûrdan hâlî olmayub ve emmâreden Süleyman nâm kimesne kasaba-i merkûmeye mürûr idüb bir handa giceleyüb irtihâl itdikde fâsid-i mezbûr ba’zı eşkıyâ ile dahi ittifâk idüb mezbûr Süleyman’ın ardınca varub mezbûru katl idüb esbâbını kabz idüb hattâ kendü bi’t-tav’üa ve’r-rızâ mezbûrlar ile müttelik olub varub merkûm Süleyman’ı anlar katl itdiler yanında olan nakdinde aldılar bana maktûlün katırım ve ba’zı tâcir esbâbın virdiler deyü müslemîn mahzarlarında kirâren ikrâr idüb ve edindikleri esbâb bi-aynihâ elinde

bulunub tescil olunub ve merkûmun siyâdeti sahihamıdır ve elinde diyâr-ı Osmaniye'den nakibü'l-eşrâf olan sâdât-ı kiram ve mevâlî-i i'zâmdan mütemessiki var mıdır deyüecessüs olundukda elinde anların imza ve hatm-i şerîfleriyle mümzâ ve mahtûm şeceresi olmayub ancak hatt-ı Mağrîbî ile mektûb bir iki varaka bulunub anlara nazar olunub kendünün ve sâir ceddinin esâmîsi suâl olunub tatbîk olundukda tashîh-i neseb idemeyüb ve vücûh ile tenâkuzu zâhir olub min nefsu'l-emr elinde olan varakât salih ihticâl olumamağın mezbûr temessükü ile ammâme-i hadrâ ile ta'ammümden men' olunub mâ-vâka'a gıbbe't-taleb tescil olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı evvelü'r Rebî'eyn li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin	Mustafa bin	Ali bin	
Kasım	Alif	Mustafa	ve gayruhum

89a

Oldur ki merhûm tuğrâî Mehmed Paşa'nın oğlu olub müteferrikalık ile divân-ı hümâyûn kâtiblerinden olan fahrü'l emâcid ve'l ekârim Tur Ali'nin kazâ-ı Balıkesri'de vâki' zeâmetinin subaşısı olan Mustafa Beğ yedinden bu fakire hitâben emr-i şerîf vârid olub mazmûn-ı münifinde taht-ı kazânızda Başgerdek Nâhiyesi'nde mutasarrıf olduğu haslarından kârîye-i İbe'de (?) ma'a çiftlik ve mezra'a Turbâli ve Kara Mustafa ve Kaya Beğ ve mezra'a-i aygır Veli ve (İ)skender çiftliği ve mezra'a-i Hırasil (?) çiftliği (devamı yok)

89b

Budur ki vilâyet-i Anadolu ve Rum Karaman ve Diyarbekir ve Zülkadriyye ve diyâr-ı Arabistan ve Midillü ve Sakız'da vâki' olan cizye-i yâve-i gebran ve âzâdegân-ı Kıbtîyân mukâta'asına sene ihdâ ve elf Zilkadesi'nin yigirmisinden sene seb'a ve elf. Zilkadesi'nin ondokuzuna gelinceye altı yıla ber-vech-i iltizâm emin olan fahr-üz zûemâ Zülfikâr Beğ meclis-i şer'i şerîfde fahrü'l-akran Can Bâlî mahzârında takrîr-i kelâm idüb bazı hususa vâki' olub evâmîr-i âliye mucibince yâve-i gebran ve âzâdegân-ı Kıbtîyân cizyelerin taleb ve cem' ve isâl için mezbûr Can Bâlî yedine birkaç mühürlü kağıd virüb vekil-i nasb eylemişdim hâlâ yedinde olan mühürlü kağıd mücebince vâki' olan cizye-i Kıbtîyânı ve vâki' olan cürm-ü cinâyet ve bâd-ı hevâdan küllî ve cüz'i her

ne ise mezbûr Can Bâlî yedinden bi't-tamam ve'l-kemal alub mîrî için kabz itdim beher akçesinden bâd-ı hevâdan zimmetinde bir akçe bâki kalmadı zimmetini ibrâ-i şer' ile ibrâ eyledim deyü ikrâr ü i'tirâf idüb gıbbe't-tasdik kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i uhrâü'l-Cemâziyel sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Mustafa Çelebi
el-müdürrîsin

Kâtibü'l hurûf İbrahim
Çelebi bin Şa'bân Çelebi

Hüsâm Halîfe bin
Hacı Elvân

Mustafa
Ali

Ali bin
Mustafa

89c

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Balıkesri mahallâtından Şeyh Lütfullah mahallesinin ahâlisi umumen ve sâir cemaat meclis-i şer'e gelüb eyitdiler ki İne Beğ evkâfına tâbi' mahalle-i mezbûrede vâki' Kanare hamamı dimekle marûf hamam birkaç yıldır harâbe müşrif olub bi'l-küllîye amel-mânde olmağla eyyâm-ı şitâda ehl-i ıyâlimiz âher hamama aylardır merhûmun evkâf mahsûlünden ta'mir ve termim olunmasını taleb ıderiz didiklerinde bi'l-fiil mütevellî olan El-hâc Hamza bin El-hâc Mehmed getürdilüb zeyl-i kitâbda esâmîsi mestûr olan müslümanlar ile irsâl olunub üzerine vardıklarında amel-i sahîh ile amel olunub onbin akçe ile ancak tâ'mir olur deyü ihzâr itdiklerinde mütevellî-i merkûm mahsûl-ı vâkıfdan ta'mîr itmesiçün tenbih olundukda mahsûl-i vakfın müsaâdesi yokdır deyü sene ber sene muhâsebât ibrâz eyleyüb rakabeye ihtiyacı takarrür olmağın kasaba-i mezbûra vâki' imâreti sene isneyn ve elf. Cemâziye'l-âhiresinin guresinden rakabe olunub hamam-ı mezbûr ta'mir olunca vâki' olan mahsûlün vakf-ı hamam-ı mezbûra sarf ve harc olunmak için kıbel-i şer'den izin virildi

Şuhûdü'l-hâl

Esseyid Hamza
Ali

Esseyyid Mehmed bin
Abdi

Şa'bân bin
Abdullah

Hacı Mehmed bin
Ahmed

Ali bin
Abdullah

Mehmed bin
Halil

Hasan bin
Bekir

ve gayruhum

90a

Kıdvetü'l-ümerâi'l kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm bi'l-fiil Karesi Beğ olan Hüseyin Beğ dâme izzühû hazretlerinin subaşıısı olan Turgud Beğ meclis-i şer'e Ali bin Ahmed nâm kimesne(yi) ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb tüccar tâifesiinden Süleyman nâm kimesne mahrûse-i Burusa'ya ticarete giderken Sabuncu Emir Çeşmesi'nde sabah namazın edâ' ıderken dört nefer yoldaşları ile katl idüb esbâb ve erzâkın garet eylemişler vâki'-i hâl merkûm Ali'den suâl olunmasın taleb ıderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Ali fi'l-vâki' maktûl-ı merhûm Süleyman Âişe Bacı nâm karyede yatub sabah namazın mezbûr çeşmede edâ' ıderken ben ve Muslu Çelebi ve Kara Ali Bekir Şah Mehmed nâm kimesneler ile varub merkûm Muslu Çelebi atla yanına yanaşub mezbûr Süleyman'ın kılıç ile boynunu çalub katl eyleyüb meyyitini çeşme-i mezbûrenin karşusına defn eyledik merkûm Muslu Çelebi maktûl-ı mezbûrun koynundan bir kese ile adedi nâ-ma'lûm bir mikdar akçesin koynuna koyub ben dahi altmış pare astar ve bir katır ve bir hamarın (?) Kütahya'ya bey' etmege alub gitdim deyü ikrâr u i'tirâf itdikden sonra mâ-hüve'l-vâki' alâ vuku' tescil olundu

Tahrîren fi evâsıt-ı evvelü'l-erbâin sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali bin	Süleyman bin	Mehmed bin	Ma'den bin	Mustafa bin
Ömer	Ramazan	Mustafa	El-hâc Mehmed	Ali

90b

Ed-daî ilâ tahrir-i haze'l-kitâbü'ş-şer'-i ve irsalehu ve isvanehu ve't-tahvil fi mahalle-i cer ve't-ta'dil ilâ (okunamadı) Ali bin Mustafa İbn- El-hâc Fakih ve Hasan Halil İbn-i Bıyıklı Üveys es-sâkinat mahalle-i Çay mahallat-ı kasaba-i Sındırgı gıbbe'l-istişhad el-mesbûle bi'd-da'va sahih-i şer'iyye es-sadıkâ en kibel hâmil-i haze'l-kitâb Kurd Beğ İbn-i Hızır İbn-i Saçlı İbrahim el-müdebbir el-mezbûr Ümmü li-ebb ve ümm babü'l müddehû Neslihan bint-i Abdi İbn-i Saçlı İbrahim el-mezbûr maktûl çeşme Sabuncu emirü'l-vâki' fi tarik-i Burusa el-mezbûr muhallefât fi dearü'l iftihârü'l ümerâ'il-kirâm kebirü'l-küberâi'l-fihâm mir livâ-i Balıkesri zîde kadrühû ve hüve varislehu min ciheti'l enâm irsalehu sevahu ve'l-istihkak kesriyye-i şahadeti (okunamadı) şer'iyye harimetü'l-meriyye ba'de riaye şerâiti'l kabul-i halihi

(okunamadı) el halu (okunamadı) el-mütebal gibbe't-taleb ve suâl ilâ alemlî kuzzatü'l-müslimin ekremi ilâtü'l muvahhidin el-muhtass bi-mezid-i inâyeti'l-melikü'l-muin el-hakimi adil ve kasabatü'l-Balıkesri ve ümmeti fezâilehû ve ile külli hakk (okunamadı) haze'l-kitâb mine'l-usûl ve's-sevab şefelallahu teâlâ mizani hasanatihim yevmü'l-hesab ve'l-me'mûl min amehû bi'l-medlûl sevabî (okunamadı) bihi sevab mine'l-mülk cezâ zâlike ve hurrîre.

Fi evâsıt-ı şehr-i Rebiü'l-âhir sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ali bin

Ramazan bin

Abdullah

(okunamadı)

91a

Oldur ki Kütahya Sancağı'na tâbi' Gedüs Şaphanesi'nde bi'l-fiil emin-i mültezim olan Rus Musi Veled-i Yağıl tarafından ikrâr-ı âtü'z-zikre dür vekil olub Ma'den Pir Sefer ve Mustafa bin Hasan şahâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan şaphâne-i mezbûr kâtibi Kemal Yahûdî bin Selamon mahzarında şer'-i şerîfe hâzır olub kıdvetü'l erbâbü'l-ikbâl umdetü'l ashâbü'l-iclâl muhassıl-ı emvâl olan Mehmed Efendi zîde uluvvuhû hazretleri muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı sahih ve i'tirâf-ı sarîh kılub şaphâne-i mezbûrenin şabını işletmek için müvekkilim Rus Musi bin akçeye müzâyakası olmağın defterdâr-ı mûmâ-ileyh hazretlerinden nakid otuzbeşbin beşyüz akçe bir def'a ve mahrûse-i İstanbul'da defterdâr-ı müşârü'n-ileyhin bayağı (?) bahâsı'ndan Menteş nâm Yahûdî uhdesindeki akçesinden merkûm Menteş nâm Yahûdî yedinden ondörtbin beşyüz akçe bir def'a iki def'ada cümle ellibin akçe karz alub kabz idüb ve bundan akdem irsâliye için dahi ber-vech-i nakd karz ellibin akçe alub defterdâr-ı mûmâ-ileyh hazretlerine işbu ellibin için yed-i şerîflerine mühürlü tezkire virilmiş ol tezkire mücebince zikr olunan ellibin akçe kemâ-kân min cihetü'l-karz merkûm Rus Musi'nin uhdesinde olan lâzımü'l-edâ deyn olub ben ve Abraham Yahûdî bin Yağıl ikimiz zikr olunan yüz bin akçeye mezkûr Rus Musi nâm Yahûdî emri ile kefil-i bi'l-mal oldık el'ân kefâletimiz mukarrerdir diyecek merkûm Abraham nâm Yahûdî dahi hâzır olub fi'l-vâki' ben dahi meblağ-ı mezbûr yüzbin akçeye kefil-i bi'l-mal oldım deyüb ve ikimiz birbirimize dahi kefil-i bi'l-mâl oldık didiklerinden sonra vekil-i merkûm Kemal Yahûdî müvekkilim mezkûr Rus Musi nâm Yahûdî tasarruf

olunan ellibin akçe için kantarı kırkdörder vukiyye hesabınca İstanbul kantarı ile her bir kantarı yüzer akçeye beşyüz kantar şab virmeğe ve irsâliyye için mukaddemâ alınub temessük virilen ellibin akçe için dahi ya nakid veya kumaş virmeğe ve bi'l-cümle yüzbin akçe vech-i meşrûh üzere dört beş ay içinde haklaşılmağa ta'ahhüd olmuştur didiklerinde mukırr-ı mezbûranın ikrâr-ı meşrûhların defterdâr-ı müşârü'n-ileyh hazretleri dahi vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkik itdikten sonra talebiyle bu vesîka-ı sarîha li-ecli't-temessük ketb ve imlâ ve tahrîr inşâ kılınub yedlerine vaz' u def' olundu ki ba'de'l ihtiyac ihticâc ide.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Rebiü'l-âhir li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Veli Beğ bin Abdullah	Rıza Çelebi bin Abdi	Keyvan Beğ bin Abdullah	Behrâm Beğ bin Abdullah
Halil Beğ bin Abdullah	Mehmed bin Kasım	Ve Kâtibü'l hurûf Hüseyn	ve gayruhum

92a

Oldur ki acemi oğlanları zümresinden gâib olub hâlâ vefâtı mesmû' olan Trabzonlu Mehmed nefsi Balıkesri'de sâkin olan El-hâc Ramazan bin Abdullah yedinde emânet vaz' olunan muhalledfâtını kabz için hâlâ dergâh-ı âlî yeniçerileri ağası iftiharü'l-erbâbü'l-hayr ve'l-iclâl muhtâr-ı ashâbü'l ferdü'l-ikbâl Ağa hazretleri tarafından mahtûm mektub ile gelen dergâh-ı âlî yayabaşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Mehmed Subaşı meclis-i şer'-î nebeviye hâzır olub kıdvetü'l erbâbü'l-ikbâl muhassilü'l-emvâl Mehmed Efendi el-defterî zîde mecduhû tarafından husûs-ı âtîü'z-zikrde vekâleti sâbite olan Hüsrev Beğ İbn-i Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm idüb gâib-i mezbûrun müşârü'n-ileyh efendi kırk akçesin mezbûr El-hâc Ramazan yedinden tevdi' ider kabz idüb bazı kazâ-ül-medyun'ül müştebih ve ihrâc-ı hissetü't-tervic ve ifraz bazı el-masârifü'l lâzime onyedibin dörtyüz yetmişbeş akçe olub meblağ-ı merkûm onyedibin dörtyüz yetmişbeş akçem ben dahi bi't-tamâm ve'l-kemâl mûmâ-ileyh Mehmed Efendi yedinden kabz itdim meblağ-ı merkûmları zimmetlerinde kalıl ve kesir kalmamıştır deyü ikrâr ü i'tirâf idüb sâbikü'z-zikr Hüsrev Beğ dahi mukırr-ı mezbûru

ekavil-i meşrûhasında vicâhen bi'l-vekâle tasdik ve kabz-ı mezkûru şifâhen tahkik idicek mâ-vaka'a (bir kelime kesik) (bir kelime de okunamadı) nazar olunub yed-i tâlibe vaz' u def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc ide.

Tahrîren fî evâhir-i ahirü'r-erbâin lî sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Mevlânâ Alâaddin

Kıdvetü'l-Mevlânâ

Efendi İbn-i Mehmed Efendi

Muslihiddîn Efendi

el-kadı

Ahmed Efendi bin

İbrahim Çelebi Efendi bin

Alâaddin Çelebi bin

Muslihiddîn

Mehmed Çelebi Efendi

Sinân Efendi

el-kadı

el-kadı

ve gayruhum

93a

Oldur ki acemi oğlanları zümresinden gâib olub vefâtı mesmû' olan Trabzonlu Mehmed'in muhallefâtını kabz için Dergâh-ı âlf yaya başlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Mehmed subaşı nefsi Balıkesri'de sâkin olub gâib-i mezbûrun vekil-i mutlak ve hâlâ hayatında esbâbın zimmetinde emânet vaz' etdiği El-hâc Ramazan meclis-i şer'i şerife ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı gâib-i mezbûr kırkbinden mâ'âda senin zimmetinde onbirbin akçesi var imiş deyü istimâ' olunur anı dahi taleb iderim didikde mesfûr El-hâc Ramazan dahi gâib-i mezbûr gitmedin bana Trabzon'da babam İsmail'e meblağ-ı merkûmu gönderir deyü müslümanlar mahzarında beni tevkil idüb ben dahi mezbûr Mehmed ticarete gitdikden sonra şuhûd ve udûl mahzarlarında mezbûrun hemşehrîsi olub acemi oğlanları zümresinden olan Hasan nâm acemi oğlanı ile merkûm İsmail'e meblağ-ı mesfûru sipâriş itdiği üzere Hasan'a bi't-tamâm teslim ve irsâl idüb dururım deyü cevâb virüb gibbe'l-istişhad ve udûl-ı müslimînden Abdurrahman bin Ahmed ve El-hâc Mahmud bin Mûsâ nâm kimesneler li-ecli's-şehade hazırân olub gâib-i mesfûr ticarete gitmez deyü işbu El-hâc Ramazanı cemi' enverinde tevkil idüb ve biz ticarete gitdikden sonra Trabzon'da babam İsmail'e onbirbin akçeyi irsâl eyleye deyü sipâriş idüb mesfûr El-hâc Ramazan dahi mezbûr Mehmed ticarete gitdikden sonra bizim huzurumuz meblağ-ı merkûmu salifü'z-zikr

Hasan nâm acemi oğlanı zümresinden Hasan nâm kimesneye teslim idüb mezbûr İsmâile irsâl itmişdir bilürüz ve vech-i meşrûh üzere şahâdet idürüz deyü edâ-i şahâdet-i şer'îyye itdiklerinden sonra şahâdetleri gıbbe't-ta'dil ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezkûr El-hâc Ramazan meblağ-ı mezbûr onbir binden berât zimmetine hükm olunub mâ-vaka'agıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Mehmed bin	Hüsrev Beğ bin	Mehmed bin	El-hâc Mehmed bin
El-hâc İlyas	Abdullah	Abdullah	El-hâc Hüseyin

94a

Kıdvetü'l-erbâbü'l-ikbâl muhassilü'l-emvâl Mehmed Efendi hazretleri tarafından bimâ-hüve tarîkü's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan El-hâc Beğ İbn-i Hamza ve kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm ve umdetü'l-küberâi'l-fihâm mirlivâ-ı Karesi Hüseyin Beğ hazretleri kıbelinden husûs-ı âtîü'z-zikre vekil olan Mahmud Beğ meclis-i şer'i şerîfde El-hâc Umûr mahallesi ahâlîsinden işbu hâmilü'l-kitâb Şa'bân bin El-hâc Ali ve El-hâc Hasan bin El-hâc Hüseyin ve El-hâc Mehmed bin El-hâc Hızır ve İbrahim bin Bestan ve Hasan ve Cihânşâh İbn-i Bekir ve Mustafa Çelebi İbn-i Ahmed ve sâirleri mahzarlarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Mehmed Çelebi'nin hizmetkârı Hüseyin mahallemizde mecrûhen bulunub vâris-i ma'rûf olmamağla dem ve diyeti beytü'l-mâla râci' olub maktûl-ı mezbûrun dem ve diyeti ve katili ma'lûm olub bihasbü's şer' hakkından gelinmesin taleb ideriz vâki'-i hâl ahâlî-i mahalleden suâl olunsun didiklerinde ahâlî-i mahalle basırrihun meclis-i şer'e ihzâr olunub maktûl-ı merkûm Hüseyin mâh-ı Rebiü'lâhîrinin yigirmi sekizinci günü ki hamîs gününde diğêr hizmetkârı nefsi-i Balıkesri'de vâki' merhûm İne Beğ Evkâfî'ndan Kenare hamamı dimekle ma'rûf hamamın Külhen çukurunda bıçak ile urub katl eylemiş ve hâricden bazı müslimîn dahi ol canibde anda hazırlar imiş maktûl-ı mezbûrun katili ma'lûm ve ehl-i mahallenin kat'en anda alâkaları katlinde iştirâk ve mübâşeretleri yoktur deyü cevâb virüb gıbbe'l-inkâr mezbûrûndan kavî-i mezkûrlarına beyyine taleb olundıkda Şa'bân bin Ma'den ve Hüseyin bin Ahmed nâm kimesneler meclise hazırân olub fi'l-vâki' maktûl-ı merkûm Hüseyin mesfûr Mehmed mâh-ı mezbûrun yevm-i

mezkûrde hamam-ı merkûmun Külhen çukurunda sol uyluğundan urub mecrûh eyleyüb maktûl-ı merkûm hamam-ı mesfûrun su yoluna doğru gidüb ve katil-i mezbûr Mehmed Aygırzâde sûku'na firâr eyledi maktûl-ı merkûmun katili mesfûr Mehmeddir bilürüz ve vech-i meşrûh üzere şahâdet ideriz didiklerinde şâhidân-ı mezbûranın şahâdetleri ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra katil ma'lûm olduğı sâikden ahâl-i mahallenin zimmetlerinin maktûl-ı merkûmun dem ve diyeti talepleri berâtına hükm olunub ve vech-i şer'î ile katil-i mezbûru ahz ve teslim uhdelerine lâzım olmamağın mezkûran El-hâc Beğ ve Mahmud subaşı mezbûrûna katili bulmak tekâlifinden men' olunub mâ-vaka'agıbbe't-taleb satr olundu

Tahrîren fi evâil-i evveliyü'l-Cemâziyel li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ebubekir Halîfe bin	Hasan Beğ bin	El-hâc Ali bin	Mehmed Halîfe bin
Ahmed El-İmâm	Ali	El-hâc Abdi	Ahmed

Osman bin	Tur Bâlî bin	Ahmed bin	Mahmud bin	Hızır bin
Ahmed	Halil	Seyyid Hamza	Mustafa	İlyas

ve gayruhum

95a

Oldur El-hâc Ali vakfında Dellakoğlu zimmetinde olan bin ikiyüz akçe Safer oğlu Mehmed'in ve sagîre kızı Âişe'nin vasîsi Osman Çelebi yedinden mütevellî olan Bekir Halîfe bin Hasan alub kabz eyledim didikde mâ-vaka'abi't taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin	Turbâlî bin	El-hâc Mehmed bin	Ahmed bin
Kasım	Halil	Safer	Memi

İbrahim bin

Resûl ve gayruhum

95b

Fatma bint-i Abdullah nâm hâtûn zevci Ahmed Beğ Abdullah nâm kimesneyi Sinân Halîfe ve kasab Cemal ile olan da'vâsına vekil eylediği bi't-taleb kayd-ı sicil olundu. Süleyman Beğ İbn-i Veli ve Mahmud bin Ahmed şahâdetleri ile sâbit olub kayd-ı sicil olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin

Ali bin

Kasım

Mustafa

ve gayruhum

96a

Tarhala Kazâsı'na tâb'i Bölicecek nâm karyede sâkin Ca'fer Çavuş'un çiftlik kethüdâsı vekil olan Sefer bin Mehmed nâm kimesne kıdvetü'l-erbâbü'l-ikbâl muhassilü'l-emvâl Mehmed Efendi'nin vekili Mehmed Beğ mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem müvekkilim merkûm Ca'fer Çavuş'un orta boylu açık kaşlı saruşın Bosnavîyyü'l-asl Kasım nâm gulâmı mülkünden firâr idüb hâlâ merkûm Mehmed Efendi'nin yedinde buldum vekâletim hasebiyle taleb iderim didikde gıbbe'l-inkâr Ömer bin Memi ve Arslan bin Tur Bâli nâm kimesneler li-ecli'ş-şâhâde meclis-i şer'e hazırân olub fi'l-vâki' mevsûf-ı merkûm gulâm müşârü'n-ileyh Ca'fer Çavuş'un mülküdür ve mülkünden ibâk itmişdir deyü şahâdet itdiklerinde mâ-hüve'l vâki' gıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i evveliyü'l-Cemâziyel li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Hamza bin

Osman Çelebi bin

Mehmed Hâlîfe

El-hâc Mehmed

Pirşah

El-müezzin

El-hâc Mustafa bin

Ahmed Beğ bin

Hasan

Abdullah

ve gayruhum

96b

Sinân Halîfe bin Mustafa Osman bin Seferşâh Ahmed Beğ ile olan da'vâsına vekil eylediği bi't-taleb El-hâc Hamza bin El-hâc Mehmed ve Demürce Mahmud bin El-hâc Ali nâm kimesneler şahâdetleri ile sâbit olub kayd-ı sicil olundu.

96c

Kebşud Kazâsı'na tâbi' Sirâc nâm karyeden Receb bin Ali nâm kimesne zimmetinde mezbûr kimesnenin sagîr oğlu Mustafa'nın bin sekizyüz akçe asılları ve ikiyüz yetmiş akçe ribhden benim mezbûra vâcibü'l-edâ' deynimdir iki ay va'dem tamam olduğu gibi edâ' iderim didikde meblağ-ı merkûma Ali Fakîh mahallesinden Mustafa bin Ahmed ve kârîye-i mezbûreden Mustafa bin Ali nâm kimesneler mukarrerün bâ-lehü'l kefil oldukları bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî-t târîh-el mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin

Ali bin

Kasım

Mustafa

ve gayrum

97a

Kıdvat-ü erbâbü'l-ikbâl defterdâr ve muhassıl-ı emvâl Mehmed Efendi zîde uluvvuhû hazretleri tarafından tasdik-i âtîü'z-zikre vekil olub şer'an vekâleti sâbite olan Ali Çelebi ile havâss-ı pâdişâhîden ber-vech-i berât mukâta'ası mültezim olan Hürrem mahfil-i şer'-î şerîfde hazırân olduklarında mültezim-i merkûm Hürrem bi'l-muvâcehe ikrâr u i'tirâf idüb bundan akdem sene ihdâ ve elf. nevrûzunda dergâh-ı âlî çavuşlarından Bayram Çavuş yediyle der-i devlete giden irsâliyye için defterdâr-ı mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'den karz onbin akçe alub sonra bi-d def'ât kendülere teslim ve bir def'a dahi defterdâr-ı müşarü'n-ileyh hazretleri kendüleri bin senesinde dergâh-ı âlî yeniçerileri çukaları astarını almağa me'mur iken karz onbin akçe alub sonra adamları yediyle bi-d def'ât edâ eyledim ve bundan ma'-âda sene isneyn ve elf. Rebiü'l-âhiri irsâliyyesiçün dahi dergâh-ı âlî yeniçerilerinden Muslu Beğ'e Balıkesri kazâsına tâbi' kârîye-i Gördün'de cem'-î gafir ve kesir mahzarlarında onbin akçe teslim eyledim onlar dahi nefsi-i Edremid'de defterdâr-ı mûmâ-ileyhe teslim idüb ve işbu sene

isneyn ve elf. Cemâziye'l-evvelinin yedinci gününde dahi kasaba-ı Balıkesri'de ikibin akçe teslim eyledim bunlardan gayrı defterdâr-ı mûmâ-ileyh hazretlerine evvel ve âhir işbu târih-i kitâba gelince asâlaten ve vekâleten bir vechile bir akçe ve bir habbe teslim etmedim min-ba'd bunlardan ziyâde eğer kendülerine ve eğer adamlarına bir akçe ve bir habbe teslim eyledim deyü hüccet ve temessük ibrâz idersem lede'l-hükkâm mesmû' ve makbûl olmayub telbis-i tedvire hüccet olunsun didikde mukırr-ı mezbûr Hürrem'in ikrâr-ı meşrûhunu vekil-i merkûm Ali Çelebi vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkik itdikden sonra bu vesika li-ecli't-temessük ketb ve imlâ ve tahrîr ve inşâ kılub yed-i tâlibe vaz' ve def olundı ki lede'l ihtiyâc ihticâc oluna.

Hurrire fî evâhir-i şehri Cemâziye'l-evvel min şuhûr sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân Baki Beğ an sancakdar-ı hassa	Mehmed bin Mehmed el-müezzın	Hızır Çelebi İbn-i Sinân Beğ	Yeniçeri Mehmed Beğ İbn-i İne Han Beğ
Süleyman Beğ bin Mehmed ez-zaim	diğer Süleyman Çelebi İbn-i Ali el-müderriş	ve gayruhum mine'l-hâzırın	

97b

Kazıyye-i ikrâr-ı Kara Hasan Emin-i Memlaha-ı Behrâm

Bi'l-fiil berât-ı hümâyûn ile memlaha-ı Behrâm mukâta'sına ber-vech-i iltizâm emin olan Hasan Beğ İbn-i Budak bi'l-fiil livâ-ı Karesi'de muhassıl-ı emvâl olan kıdvetü'l-erbâbü'l-ikbâl defterdâr Mehmed Efendi zîde uluvvuhû hazretleri tarafından tasdik-i âtîü'z-zikre vekil olub şer'an vekâleti sâbite olan Hacı Hamza bin Hacı Mehmed meclis-i şer'i şerîfe mahfil-i din-i münife hazırân olduklarında mültezim-i mezbûr Hasan ikrâr-ı sahih ve i'tirâf-ı sarıh kılub işbu Hacı Hamza'nın müvekkili defterdâr Mehmed Efendi hazretlerinden sene ihdâ ve elf. nevrûz-ı hümâyûnu irsâliyyesinde dersa'âdete göndermek için karz-ı hasen olduğım akçeler ve girü benim deynim için tersane-i âmire çavuşlarından hassa gemileri mühimmatı için resn-i tire ve sâir alat ve eşyaları almağa gelen İsa Çavuş'a virdüğü ellibin akçe ve benim ma'rifetim ile berâtım ihracına virdüğü akçeler ve bi'l-cümle işbu tarihi kitâba gelince irsâliyye ve masârif-i hassa için istikrâz olunan ve berât-ı şerîfle vazîfe horana

viridikleri akçelerden kendülere ve mektublarıyla gelen adamlarına bi-d def'ât nakd ve bargir bahâlarından ve gayrıdan teslimatımız cüz'î ve küllî hesablaşılıb işbu târih-i kitâba gelince nassu'l-bâki zimmetimde yüz elli ikibin üçyüz altmış sekiz akçe deynim kalub meblağ-ı mezkûrun ellibin akçesini bundan akdem sene isneyn ve elf. Muharremü'l-haramının onuncu gününde kazâ-i Balıkesri'ye tâbi Yenice nâm karyede sâkin Yusuf Beğ İbn-i Murad benim emrim ile âyân ve eşrâfdan mefâhirü'l-kuzât Manyas kazâsından münfasıl Mevlânâ Ali Çelebi Efendi bin İvrindi kazâsından munfasıl Mevlânâ Muslihiddîn Efendi İbn-i Hacı Mahmud ve Fart kazâsından mün'azil Mevlânâ Ahmed Çelebi Efendi vekâleten Receb Çelebi İbn-i Abdi muvâcehelerinde kefil-i bi'l-mal olub (okunamadı) meclis-i mezbûrde mezbûr Yusuf Beğ İbn-i Kurdun kefil-i bi'l-mâl olduğu ellibin akçeye nefis-i Balıkesri'de sâkin El-hac Sinân Halîfe İbn-i Mustafa kefil-i bi'l-mal olmuş idi meblağ-ı mezkûr yüz elli ikibin üçyüz altmış sekiz akçe defterdâr-ı müşarü'n-ileyh Mehmed Efendi hazretlerine el'ân lâzımı'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynimdir didikde vekil-i merkûm Hacı Hamza mültezim-i mezbûr Hasan Beğ'in ikrârını vicâhen tasdik ve tahkik etmegın talebleriyle bu vesika ketb ve imlâ ve tahrîr ve inşâ' kılunub yed-i tâlibe vaz' ve def olundu ki vakt-i hacetde ihticâc ideler cera zâlike ve hurrire fî sene Cemâziye'l-evvel min şuhûr sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Kıdvetü'l-kuzâti'l-İslâm	Fahrü'l-kuzât Hacı Beğ	El-hâc Mehmed	
Mevlânâ Muslihiddîn Efendi bin	an Sancakdaran-ı hassa	Bin Hızır	
Hacı İbrahim el-munfasıl-ı			
an kazâ-ı parakende-i Aydın			
Mûsâfa bin	El-hâc Hasan bin	Mehmed bin	Fahrü'l-akrân Süleyman Beğ
Ali	Hüseyin	Kasım	İbn-i Mehmed
			ez-zaim
Süleyman Beğ	Mehmed bin	Yeniçeri Mehmed	Behrâm Beğ
İbn-i Ali	Mehmed el-müezzın	Beğ	İbn-i Abdullah

ve gayruhum mine'l-hazırın

98-99a

Kazıyye-i ikrâr-ı Yusuf Beğ bin Kurd

Balikesri kazâsına tâbi Yenice nâm karye sâkinlerinden olub bundan akdem 996 Rebî'ü'l-evvelinin guresinden mevkufât-ı Livâ-i Biga ve Karesi ve tevâbi' mukâta'ası emini olan fahrü'l-akrân Yusuf Beğ İbn-i Kurd bi'l-fiil Livâ-i Karesi'de defterdâr ve muhassıl-ı emvâl olan kıdvetü'l-erbâbü'l-ikbâl Mehmed Efendi dâme uluvvuhû hazretleri kıbelinden tasdik-i âtû'z-zikre vekil olub şer'an vekâleti sâbite olan Hacı Hamza ile meclis-i şer'i şerîfe hazırân olduklarında mezkûr Yusuf Beğ bi't-tav' ikrâr u i'tirâf kılub işbu Hacı Hamza'nın müvekkili defterdâr Mehmed Efendi hazretlerine tahvilim içinde bana âid ve râci' olan mevkufât mahsûllerinden (okunamadı) ve Köylü ve Karaman nâm karyeler ve tevâbi' mahsûllerin üç yılda gâh üçer bin ve dahi noksan üzere mahsûl olduğuna göre maktûen satub ol zamanda irsâliyye ve masârîf-i hassaya virmek için bi't-tamâm kendü tahvilime âid üç senenin maktû'ların alub kabz zimmetinde bir akçe ve bir habben kalmayub ve bundan mâ'ada tahvîlim içinde defterdâr-ı mûmâ-ileyh hazretlerine mirî irsâliyye ve masârîf-i hassa için kendülere ve mektublarıyla gelen adamlarını ve havâlâta kendü yedinden ve ummâl babam yedlerinden bi'd-def'ât bi'z-zât ve bi'l-vâsita virdiklerimiz işbu târih-i kitâba gelince nakd ve sâirden cüz'î ve küllî irsâliyye ve masârîf-i hassa için deynimize mahsûb eyleyüb cümle teslimatım bana virdikleri muhasebede mevcûd ve mukayyed olub kendülerde ve adamlarında hâric-i muhasebe bir akçe ve bir habbem yokdır ve kalmamışdır şöyle ki Hacı Hamza'nın müvekkil defterdâr Mehmed Efendi hazretlerinden ve adamlarından bir tarîkle muhasebemden ziyâde teslimat da'vâsın idüb hüccet ve temessük ibrâz idersem telbîs ve tezvîr olub lede'l-hükkâmü'l-kirâm makbûl ve mesmûa olmasun aslâ zimmetlerinde hakkım kalmamışdır didikde mukırr-ı mezbûr Yusuf Beğ sâdır olan ikrâr-ı meşrûhasında vekil-i merkûm Hacı Hamza vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik etmegin talebleriyle bu vesika li-ecli't-temessük ketb ve imlâ ve tahrîr ve inşâ kılınub yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu ki vakt-i hacetde ihticâc ide.

Ve hurrîre fî gurre-i şehri-i Cemâzîye'l-evveli min şuhûr-ı sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Muslihiddîn Efendi İbn-i

Hacı Beğ

Süleyman Beğ İbn-i

Hacı İbrahim el-muhassıl-ı

Sancakdar-ı hassa

Mehmed ez-zâim

parakende-i Aydın

El-hâc Hızır bin

El-hâc Hasan bin

Ali bin

Süleyman Beğ İbn-i

Mehmed

Hüseyin

İsmail

Ali el-Faris

Mehmed bin Mehmed

Yeniçeri Mehmed Beğ

Behrâm Beğ

el-müezzın

İbn-i İnehan Beğ

İbn-i Abdullah

ve gayruhum mine'l-hâzırın

100a

Oldur ki Behrâm bin İbrahim Veli bin Mûsâ nâm kimseneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüb işbu Behrâm ile bundan akdem bir def'â şerîk olub ba'dehû birbirimiz ile hesaplaşub şirketten ferâğ itdikten sonra mezbûr ile def'â-ı sâniyede şerik olub birkaç günden sonra ikibin yediyüz akçe zarar itdim deyü bana ol zararı tahmîl itdi maa-hazâ ol zararın mevâddını bi-aynihâ beyân etmedi ve ben ol zararı tahammüle râzı dâhi olmadım hâlâ ol zararın maddelerini beyân etsün veyahûd ol bana tahmîl idüb ve benim tahammülüm itdiğüm zarar yine mezbûrdan bi-hasbe'ş-şer alınmasın taleb iderim deyüb mesfûr Veli'den suâl olundukda def'â-ı sâniye şerik olub yine müfârekat itdiğimizde müslimîn mahzarlarında mevâdd-ı muayyeneden zararımız defter ve hesab olunub cümle ikibin yediyüz akçe olub ol meblağın nısfını ben tahammül itdim ve nısf-ı aherin bu tahammül idüb zimemâtına râzı olub bu üslûb üzere müfârekat itdik deyü cevâb virüb kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Mevlânâ Fahreddin İbn-i Mehmed el-müezzın ve Mustafa bin Mûsâ hazırân olub işbu Behrâm ve Veli def'â-ı sâniyede şerîk olub yine müfârekat etmek istediklerinde bizim huzurumuzda hesaplaşub ba'zı mevâddan olan zararları defter olunub ikibin yediyüz akçe olub anın nısfın Veli nısf-ı aherin mezbûr Behrâm uhdesine alub ve zimemâtını kabûl ve tahammül itdi bilürüz ve vech-i meşrûh üzere şahâdet iderüz deyü edâ-ı şahâdet-i şer'îyye etdiklerinde şahâdetleri ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde

vâki' olub mezbûr Behrâm'ın şirket-i mezbûreden Veli'ye zâmin olub edâ ettiği bin üçyüz elli akçeyi sâniyeden mesfûr Veli'den talebden men' ve keff olunub mâ-vakâ'a gıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi't-târih el-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin	Ma'den bin	İbrahim bin	
Ali	Mehmed	Mehmed	ve gayruhum

101a

Oldur ki nefis-i Balıkesri'de vâki' Zağnos Paşa Evkâfı'ndan Paşa hamamı dimekle ma'rûf hamamı Abdullah Çelebi nâm kimesne târih-i kitâbdan sene tamamına yevmî on sekiz akçe icâre ile kabûl eylediği kaim-makam-ı mütevellî Hüseyin Beğ talebi kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min şehri Cemâzîye'l-evvel li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin	Memi Şah bin	El-hâc Habil bin	
Ali	Hüseyin		ve gayruhum

101b

Oldur ki İne Beğ Evkâfı'ndan Taşbazar hamamını El-hâc Hüseyin nâm kimesne dolab ve kazgan ve câmekân hâricden mâ-adasını sâir harc ki her ne vâki' olur kendü yanından olmak üzere yevmî yedi akçe ile sene tamamına değin kabûl eylediği mütevellîsi El-hâc Hamza talebiyle kayd-ı sicil olundu.

Tahrîren fi't-târihü'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Memi Şah bin	Mehmed Çelebi bin	Mustafa bin	
Hüseyin	Kasım	Ali	ve gayruhum

101c

Ramazan nâm kimesne Mûsâ nâm kimesne benim akçem aldı didikde ba'de'l-inkâr gıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

kemâ-yenbagî

101d

Mezbûr Mûsâ merkûm Ramazan'ın avratına şetm eyledüğine gıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

101e

Ed-dâyin Mûsâ el-mediyûn Ramazan ed-deyn 60 ba ikrâr ve hükm-i badaya

101f

Bostan nâm kimesne merkûm Ramazan'ın nefesine kefil olduğu gıbbe't-taleb kayd-ı sicill olundu.

101g

Merkûm Ramazan nâm kimesne mezbûra şetm eylemediğine gıbbet't-taleb kayd-ı sicill olundu.

102a

Kârye-i Paşa'dan Âişe nâm bikr meclis-i şer'e kârye-i mezbûreden Mustafa nâm kimesneyi ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb merkûm Mustafa diğer Âişe nâm hâtûna beni temrik itdirüb ol dahi beni damlarına eylenüb kuşağımdan muhkem tutub gel mezbûre Âişe'nin nâmını çek deyüb ol dahi bana yapışub hayf ve zulm eylemişdir didikde merkûm Mustafa dahi fi'l-vâki' merkûme Âişe'ye vech-i meşrûh üzere dakk idüb zikr olunan damda tasarruf idüb bana bekâretin izâle eyledim deyü bi't-tav've'r-rızâ ikrâr u i'tirâf idicek mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb tescil olundu.

Tahrîren fi evâhir-i evveliyü't Cemâzi'l li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin bin	Mustafa bin	Cafer bin	Sefer bin
İskender	Halil	Mustafa	El-hâc Ahmed

Emrullah bin	Muslı bin	
Hızır	Yusuf	ve gayruhum

102b

Oldur ki Şeyh Lütfullah mahallesinde vefât iden Bekir'in kız karındaşı Fatma tarafından zevci İbrahim muvâcehesinde müteveffânın kızı tarafından zevci Muhyiddîn meclis-i şer' de mezbûrun muhallelâtını kabz idüb verese ma'rifetiyle bey' eyledim didüğü bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin	Ali bin	
Ali	Mustafa	ve gayruhum

102c

Oldur ki At nâm karye Mustafa bin Durmuş nâm kimesne meclis-i şer'e Kara Mahmud bin Seferşah nâm kimesneyi ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb bundan akdem Kara Mahmud'un mutasarrıf olduğu evin havlı kapısı olduğu yer benim evimin yolu iken merkûm Mahmud benim mülk-i mevrûsumdur deyü tasarrufuma mâni' olur didikde gibbe's-suâl fi'l-vâki' zikr olunan yer benim babam Seferşah'dan intikâl itmişdir benim mülkümdür didikde udûl-ı müslimînden İbrahim bin Yusuf ve Süleyman bin Mustafa hazırân olunub merkûm Mustafa'nın taleb eylediği mezbûr Mahmud'un babasından intikâl itmişdir mülk-i mevrûsıdır bilür ve vech-i meşrûh üzere şahâdet ideriz didiklerinde şahidân-ı mezbûranın şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-vaka'akayd şüd.

Tahrîren fi evâil-i Saferü'l-muzâffer sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İlyas bin	Halil bin	Süleyman bin	Hüseyin bin	Sefer Şah
Memi	Hasan	Mustafa	Hacı Memi	bin Ramazan

103a

Oldur ki nefsi Balıkesri'de sâkin Behrâm bin İbrahim Veli bin Mûsâ nâm kimesneyi ihzâr ve mahzârında takrîr-i kelâm idüb işbu Veli ile bundan akdem bir def'â şerik olub ba'dehû birbirimiz ile hesablaşub şirketten ferâğ itdikden sonra mezbûr ile def'â-1 sâniyede yine şerîk olub birkaç günden sonra ikibinyediyüz akçe zarar etdim deyü bana ol zararı tahmil etdi maa-hazâ ol zararın mevâddını bi-aynihâ beyân etmedi ve ben ol zararı tahammüle râzî dahi olmadım hâlâ ol zararın maddelerini beyân etsün veyâhûd ol bana tahmîl idüb ve benim tahammül itdiğim zarar yine mezbûrdan bi-hasbe'ş-şer alınmasın taleb iderim deyü mesfûr Veli'den suâl oldukda def'â-1 sâniye şerîk olub yine müfârekat itdiğimizde müslimîn mahzârlarında mevâdd-ı muayyeneden zararımız defter ve hesap olunub cümle ikibinyediyüz akçe olub ol meblağın nısfını ben tahammül idüb ve nısfı aherin bu tahahhmül idüb zimemâtına râzı olub bu üslûb üzere müfârekat etdik deyü cevâb virüb kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Mevlânâ Fahreddin İbn-i Mehmed el-müezzin ve Mustafa bin Mûsâ hazırân-ı fi'l-meclis olub iş bu Behrâm ve Veli def'â-1 sâniyede şerîk olub yine müfârekat etmek istediklerinde bizim huzurumuzda hesablaşub ba'zı mevâddan olan zararları defter olunub ikibinyediyüz akçe olub anın nısfın Veli ve nısfı aherin mezbûr Behrâm uhdesine alub ve zimemâtını kabûl ve tahammül etdi bilürüz ve vech-i meşrûh üzere şahâdet iderüz deyü edâ-yi şahâdet-i şer'îyye etdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezbûr Behrâm şirket-i mezbûreden Veli'ye zâmin olub edâ etdiği binüçyüz elli akçeyi sâniyen mesfûr Veli'den talepleri men' ve keff olunub mâ-vaka'agıbbet-taleb satr olundu.

Tahrîren fi evâil-i evveliyü'l Cemâzîyel li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin	Ma'den bin	İbrahim bin	Mustafa bin
Ali	Mehmed	Mehmed	Ahmed

Ali bin

Mustafa ve gayruhum

104a

Nefs-i Balıkesri mahallâtından Karaoğlan mahallesinde sâkin olub müteveffâ olan Nasuh Beğ'in sulbiyye kızı Hümâ kıbelinden husûs-ı âtî'z-zikrde bi-mâ hüve tarîkü's-sübût şer'an vekâleti sâbite olub ve mezbûrenin zevci olan Mehmed bin Mustafa müteveffâ-yı mezbûrun sagîr oğlu İbrahim'in vasîsi olan El-hâc Abdulgaffar muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb mezbûr Nasuh hâl-i hayatında müvekkileme mahalle-i mezbûrede vâki' olub kıbleten Helvacı Mehmed mülkü ve şarken Şehsuvar oğlu mülkü ve garben ve şimâlen tarîk-i âmm ile mahdûd olub mülk-i sahîh ile memlûku olan ev yerini hibe-i ve sahîha ile müteveffâ-i mezbûreye hibe ve temlik ve mezbûre dahi ittihâb ve temlik idüb nice zaman mutasarrıfa olmuş iken işbu El-hâc Abdulgaffar vesâyeten yeri müteveffânın terekesine idhâl itmek isteyüb müvekkilemin tasarrufuna mâni' olub bi-hasbi'ş-şer' men' ve def' olunmasın taleb idermiş deyüb mesfûr El-hâc Abdulgaffardan suâl olundukda hibe-i mezbûru inkâr ile cevâb virüb merkûm Mehmed'den da'vâ-yi meşrûhasına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Mustafa bin Hüseyin ve Mehmed bin Halil hazırân olub müteveffâ-yı merkûm hâl-i hayatında mezkûr ev yerini kızı olan mezbûre Hümâyâ hibe ve ol dahi ittihâb ve kabz idüb nice zaman mutasarrıfa olmuşdur bilürüz ve vech-i meşrûh üzere şahâdet iderüz deyü edâ-yi şahâdet-i şer'îyye etdiklerinde şahâdetleri ba'de'r-reâyâ meşrûtu'l-kâbul mahall-i kabûle hülûl idüb ve hibe-i merkûmenin sıhhatine hükm-i şer'î tahakkukundan sonra müşâr'ün-ileyh Abdülgaffar zikr olunan yere tasarrıfdan men' ve keff olunub mâ-vaka'agıbbe't-taleb satr olundu yed-i tâlibe vaz' olduğı lede'l-hâce ihticâc ide.

Tahrîren fi evâsıt-ı uhrâi'l-Cemâziye'l sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Beğ	Hasan bin	Abdi Halîfe İbn-i	Mehmed bin
İbn-i İlyas	Mustafa	Sinân	Kasım ve gayruhum

104b

Nefs-i Balıkesri mahallâtından El-hâc İshak mahallesinde sâkine fahrünnisâ İbniyye Mehmed Çelebi kıbelinden husûs-ı âtîde Yusuf bin El-hâc Halil ve Hasan bin Abdullah şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan Mehmed bin Mustafa mahalle-i mezbûrede

merhûm Kaya Beğ binâ itdiği câmi-i şerîfin imâmı olan Mevlânâ Şeyh İbrahim bin Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Mehmed Çelebi Ziyâretlü nâm karye kurbunda Girne deresi dimekle ma'rûf mevzî'de vâki' mülk değirmeni mezbûre müvekkileme üçbin râyie-i fi'l-vakt nakd akçeye bey'-e bâtt-ı sahîh ile bey' idüb ve semenin bi't-tamâm kabz idüb mezbûre dahi mesfûr değirmeni nice zaman mutasarrıfa olmuş iken bâyi'-i mezbûr yine merkûm değirmeni işbu Şeyh İbrahim'e vakf idüb ol dahi müvekkilemin tasarrufuna mâni' olub kendü mutasarrıf olmak ister bi-hasbi's-şer men' olunmasın taleb ideriz deyüb mesfûr Şeyh İbrahim asi-yâb-ı mezkûr kendiye vakf olunmazdan mukâddem mezbûreye bey' olunduğun inkâr ile cevâb virüb vekil-i merkûmden da'vâ-yı meşrûhasına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı ahrâr-ı müslimînden Yusuf Çelebi ibn-i Halil ve Hasan bin Abdullah hazırân olub fi'l-vâki' müşarû'n-ileyh Mehmed Çelebi mezkûr değirmeni vakf etmezden mukâddem mezbûre kızı Fahrünnisâ'ya üçbin akçeye bey' ve kabz-ı semen idüb ol dahi nice zaman mülkiyet üzere mutasarrıfa olmuştur bilürüz ve vech-i meşrûh üzere şahâdet iderüz deyü edâ-yi şahâdet-i şer'îyye itdiklerinde ba'de'r-riâye şurûtu'l-kabûl şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mezbûr değirmeni mezkûre Fahrünnisâ'nın mülk değirmeni olduğuna hükm-i sahîh-i şer' ile hükm olundu.kdan sonra vakfiyye-i merkûme-i şer'îyye olunmağın mûmâ-ileyh Şeyh İbrahim mezkûr değirmene dahl ta'arruzdan men' olunub ba'det-taleb hâvi-yi satr yed-i tâlibe vaz' ve def' olunduğı ind-i nâsuf hâce ihticâc ide.

Tahrîren fi evâsıt-ı uhrâi'l – Cemâziye'l sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Seyfullah Çelebi	El-hâc	Süleyman bin	El-hâc Ali bin
İbn-i Veli	Osman	Mustafa	Abdi
Mehmed bin	Osman bin		
Miri	Ömer	ve gayrum	

105a

Bî'l-fiil Labseki kadısı olan Mevlânâ Muslihiddîn Efendi meclis-i şer'de bundan akdem kasaba-i Balıkesri'de vefât iden Ramazan Beğ'in oğlu İbrahim nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüb işbu İbrahim'in vâlidî olub müteveffâ olan

Ramazan Beğ hâl-i hayatında Taş Kemüren değirmeni demekle ma'rûf olan değirmeni ve Rusîyyü'l-asl Yusuf nâm abd-i memlûkı zevcem Sitti'nin malı ile iştirâ itmişdir ve mezbûrlar merkûmenin mülkidir deyü ikrâr u i'tirâf ba'dehû mezbûr Ramazan Beğ vefât idüb zevcesi mezkûre Sitti müteveffânın eytâm-ı sigarına kıbel-i şer'den vasî nasb olunan muvâcehesinde mesfûr Ramazan Beğ'in hâl-i hayatında vech-i meşrûh üzere ikrârını isbât idüb mezbûran değirmeni ve gulâmı bi-hasbi'ş-şer' mezbûreye hükm olunub nice zaman mülkiyet üzere mutasarrıfa olduktan sonra bana bey' etmiş iken işbu İbrahim beyyine-i bî-vech ol değirmen ve gulâm hususunda nizâ' ve cidâlden hâli değildir bi-hasbi'ş-şer' nizâ' hususun ne vechiledir görülsün didikde mesfûr İbrahim bi'l-muvâcehe değirmen ve gulâm hususunda işbu efendi ile da'vâ nizâ'im yokdur benim da'vâm onları bey' iden merkûme Sitti Hâtûn iledir didikde mâ-vaka'a kayd olundu

Hurrire fi't-târih el-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Mevlânâ	El-hâc Hamza	Hamza bin	Memi Şah bin
Ali Çelebi Efendi	El-hâc Mehmed	Yusuf	Hüseyin

105b

Balıkesri mahallâtından El-hâc Aynî mahallesinde sâkine olub Mevlânâ Nasuh Halîfe İbn-i Seydi zevcesi olan Hadice bint-i Pirî kıbelinden tasdik-i âtîü'z-zikrde fahrü'l-kuzât Mevlânâ Ramazan Efendi ve Hızır bin El-hâc Halil şahâdetleri ile vekâleti sabîte olan El-hâc Mehmed bin El-hâc Süleyman mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' etrafında Mustafa Abdi ve Yaban Mehmed ve Kara Sinân Efendi ve tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk evimi mezbûre Hadice'ye bey'-i bâtt-ı sahîh altıbin rayîcü'l-vakt akçeye bey' idüb kabz-ı semen ve teslim eyledim min-ba'd mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere olan ikrârını vekil-i merkûm El-hâc Mehmed bi'l-muvâcehe tasdik ve ve bi'l-müşâhede tahkik idüb sahîh-i bey' ve şirâyâ hükm olundu.kdan sonra mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mûsâ bin	Hüseyin bin	Ali bin	Mehmed bin	Mehmed bin
Pir Ahmed	Ahmed	Mustafa	Kasım	Koca Ahmed

Kalender bin

Ali ve gayruhum

106a

Kitâbet-i Nâme-i Yusuf

Balıkesri kazâsından Âişe Bacı nâm karyeden Mehmed Beğ bin Mustafa Çelebi meclis-i şer'î şerîfde orta boylu saruşın sağ uyluğunda eser-i cerâhat olan Rusîyyü'l-asl Yusuf nâm abd-i memlûkı muvâcehesinde ikrâr-ı sahih kılub târih-i kitâbdan on yıl hizmet etmek üzere mezbûr Yusuf'un rızâsıyla kitâbete kesdim istikâmet üzre on yıl hizmet idüb kaçmayub sirkât itmeyüb ve isyân ve hıyânet ve muhâlif itmezse hür olan sâir ahrâr-ı asliyyîn gibi eğer zikr olanların birisi mezbûr Yusuf'dan sâdir olur ise kitâbet fesh olunub kemâ-kân rakîk ola didikde gıbbe't-tasdik ve'l-kabûl mücebince hükm birle bi't-taleb kayd olundu.

Fî gurre-i Şevvâl li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Mustafa Efendi	Mehmed Beğ bin	Mehmed bin	Mehmed bin
el-müderriş el-medrese-i	Sinân Beğ	Mehmed	Kasım
Hoca Sinân			

Ali bin	ve gayruhum
Mustafa	mine'l-hazırîn

106b

Kazâ-i Nazilli'de vâki' kârye-i Arslanlı'dan Hacı Hüseyin bin Maksûd tarafından husûs-ı âtîü'z-zikri da'vâ ve meclis ve kabz ve isâle vekil olub Mehmed bin Mustafa ve Veli bin Hacı Yahşi şahâdetleriyle vekâleti sâbite olan karındaşı Hasan bin Maksûd meclis-i şer'î şerîfde Balıkesri'de sâkin Kazgancılardan Leftere veled-i Yorgi

nâm zimmî mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î kılub bundan akdem karındaşım mezbûr Hacı Hüseyin mezbûr Leftere'ye her bir vukiyyesi otuzüçer akçe hesabı üzere dörtyüz kırk vukiyye bakırı ondörtbinbeşyüz yigirmi nakd akçeye bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüb teslim-i mebî' itdikden sonra yediyüz yigirmi akçesin alıb onüçbin sekizyüz nakd akçe merkûm Leftere zimmetinde bâki kalmış idi el-hâlet ü hâzihi vekâletim hasebiyle bâki kalan onüçbin sekizyüz nakd rayic-i fi'l-vakt akçeyi mezbûr Leftere yedinden bi't-tamâm alub kabz eyledim zimmetinde bir akçe bâki kalmadı didikde merkûm Hasan'ın bi'l-vekâle olan ikrâr-ı meşrûhu mukarrun lehü'l- mezbûr Leftere vicâhen tasdik itdikden sonra gıbbe't-taleb kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Abdurrahman Çelebi bin Mehmed el-İmam	Hamza bin Nasuh	Hacı Mustafa bin Mehmed	Mehmed bin Ali
Hacı Mehmed bin Hacı Hüseyin	Hacı Beğ bin Hamza Sancakdar	Ahmed bin Süleyman	Mehmed bin Abbas
Veliyüddîn Halife	Ali bin Mastafa	ve gayruhum	

106c

Mührebozan kazâsından kârye-i Avgir'den Lefter veled-i Yorgi mahfil-i kazâda karındaşı yeniçeri Hasan bin Abdullah tarafından tasdîke vekil-i şer'î olan karındaşı Murad bin Abdullah mahzarında ikrâr idub bundan akdem kârye-i mezbûrede Baba Hızır bin Evcimen'e irs-i şer'le intikâl iden inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd olan menzilden hisse-i şâyi'mi mezbûr Hasan Beğ'e üç yıldan mukaddem beşbin nakd akçeye bey'-i bâttla bey' idüb teslim-i mebî' ve kabz-ı semen eylemişdim hâlâ menzil-i mezbûrda kat'en alâkam kalmadı yedine hüccet virilmesin taleb iderim didikde mukırr-ı merkûm Lefteri mukarrun lühü'l-mezbûr Murad bi'l-vekâle vicâhen tasdik idüb sıhhati bey'e hükm olundu.kdan sonra bi't-taleb kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Mustafa Efendi el-müderri el-medrese-i Hoca Sinân	Mehmed Beğ bin Sinân Beğ	Mehmed bin Mehmed	Mehmed bin Kasım
---	-----------------------------	----------------------	---------------------

Ali bin Mustafa	ve gayruhum mine'l-hazırîn
--------------------	-------------------------------

107a

Kitâbet Nâme-i Pervâne

Martlu mahallesinden Hızır bin Halil mahfil-i kazâda orta boylu saru sakallu kösec gök gözlü açık kaşlu başında eser-i cerâhat olan Pervâne nâm Bosnavîyyü'l-asl abd-i memlûki mahzarında ikrâr idüb tarih-i sicilden onüç yıl hizmet itmek üzere hıyânet ve fesâd etmeyüb ve kaçmassa hür olmak üzere kitâbete kesdim birini iderse rakk ola didikde gibbe't-tasdik ve'l-kabûl bi't-taleb kayd şüd.

Fî evâsıt-ı Şevvâl sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Muslihiddîn Efendi el-İmam ve'l-hatîb Ali el-muhzır	Mevlânâ Abdullah Çelebi eşşehir Babamzâde	İbrahim bin Derviş Canbaz
---	--	------------------------------

ve gayruhum

107b

Kazıyye-i Rıdvan hizmetkâr-ı Derviş Çelebi

Karesi sancağı beği Hüseyin Beğ kethüdâsı Fâik Beğ ve Balıkesri kazâsına tâbi' Paşa nâm karyeden Hacı Bostan bin Mustafa ve Derviş Çelebi bin Kemal Efendi hizmetkârı olub Köylüköyü nâm karyeden Rıdvan bin Abdullah meclis-i şer'i şerîfe hazırûn olub mezbûr Hacı Bostan takrîr-i da'vâ idüb mezbûr Rıdvan İbrahim Çavuş'un kulu Mûsâ ile gice evime girüb yigirmi otuz bin akçelik mikdârı esbâbım sirkât eylediler murebin taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Rıdvan'a suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb müdde-i mezbûrdan sıdk-ı makaline beyyine taleb olundukda beyyineden âciz olub mezbûr Rıdvan merkûm Hacı Bosta'nın evinden esbâbı sirkât etmeyüb ve almayub aldırmağına yemin-i billâh itdikden sonra kethüdâ-yı merkûm talebiyle mezbûr Rıdvan'ın keyfiyet-i ahvâli Köylüköyü ahâlisinden suâl olundukda

İmâm Abdi Halîfe ve Hasan bin Ali ve Serdar Bayram bin Şa‘bân ve Hasan bin Yakub ve Mehmed bin Alagöz ve Rıdvan bin Abdullah ve Çoban Ahmed cem‘-i gâfir hazırûn olub mezbûr Rıdvan kendü halindedir ilâ el’ân şirretliğin görmedik ve işitmedik bu makûle fi’l-i mezbûr Rıdvandan sâdır olmaz eyü kimesnedir kefil dahi oluruz deyü alâ tarîkü’ş-şahâde haber virdiklerinde bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî âhir-i Şevvâl sene isneyn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Mevlânâ Abdullah Çelebi	Mahmud Beğ bin	Mehmed Çelebi bin	
Eş-şehir Babamzâde	Hamza Çelebi	Kasım el-muhzır	
Mustafa el-muhzır	Hamza Beğ bin	Hüseyin bin	Ali el-muhzır
	Kavad	Abdullah	

107c

Kazıyye-i deşbaniyye-i Paşa

Merhûm Zağnos Paşa Câmîî mütevellîsi fahrü’l-akrân İbrahim Beğ zîde kadruhû tarafından Hasan Beğ meclis-i şer‘-i şerîfde kârye-i Paşa’dan Osman bin Ali mahzarında ikrâr idüb kârye-i Paşa ve kârye-i Esb ve kârye-i Türkeri ve kârye-i Kusular’da vâki‘ olan cürm ü cinâyet ve resm-i arûsane ve deşbaniye ve yâve ve kaçgun evvelden olageldüğü üzere târih-i sicilden bir yıla varınca ber-vech-i maktû’ mezbûr Osman ikibin akçeye kabûl eyledi ba’de’l-yevm zabt idüb sene tamamına meblağ-ı mezkûru edâ eyliye didikde gıbbe’t-tasdik ve’l-kabûl bi’t-taleb kayd şüd.

Fi 23 Şevvâlî’l-mükerrem sene isnâ ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Mevlânâ Mustafa Çelebi	Mahmud Beğ bin	Mehmed Çelebi bin
el-müderres medrese-i	Ahmed Çelebi	Kasım el-muhzır
Hoca Sinân		
Mustafa el-muhzır	ve gayruhum	

107d

Kazıyye-i nafaka-ı Âişe ve Ali

Karye Öküzçüler'den Âişe bint-i Mustafa nâm hâtûn meclis-i şer'i şerîfe gelüb kârye-i mezbûrede fevt olan Abdurrahman'ın sagîre kızı Âişe ve sagîr oğlu Ali nâm eytâma nafaka ve kisve ve sâir harcı için akçe takdir olunmasın taleb iderim didikde kıbel-i şer'-î şerîfden mâl-ı mevrûslarından yevmî her birine ikişer akçeden dört akçe takdir olunub istidâne ve istircâ' ve meblâğ-ı mezkûrun sarfına izin virildikten sonra mezbûre dahi vech-i meşrûh üzere sarfı kabûl ve müte'ahhid olub bi't-taleb kayd şüd.

Tahrîren fi evâil-i Şevvâl sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hacı Ali bin

Mehmed bin

Hamza Dede bin

Hacı Mehmed

Abdu'ssâmed

Mehmed

ve gayruhum

108a

Kazıyye-i takdir-i nafaka-i Fatma

Emirze Beğ mahallesinden Şâmile bint-i Mehmed nâm hâtûn talebiyle sagîre kızı Fatma bint-i Mehmed'e babası mezbûr Mehmed'in malından nafaka ve kisve ve sâir harcı için kıbel-i şer'-i şerîfden yevmî üç akçe farz ve takdir olunub mezbûreye istidâne ve istircâ ve sarf-ı meblağ-ı mezkûre gün virilecek ba'de-lkabûl bi't-taleb kayd şüd.

Fi 20 şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Mustafa Çelebi

Mehmed bin

Mehmed Çelebi bin

el-müderriş Medrese-i

el-müezzîn

Kasım el-muhzır

Hoca Sinân

Ali el-muhzır

ve gayruhum

108b

Kazıyye-i takdir-i nafaka-i Halime ve Mehmed

Halime bint-i Hasan'a zevci Rıdvan bin Hasan malından ve oğlu Mehmed'e babası Rıdvan malından ikisine yevmî beşer akçe kıbel-i şer'-i şerîfden farz ve takdir olunub mezbûre Halime istidâne ve istircâ' ve meblâğ-ı mezkûrun sarfına izin virildikten sonra bi't-taleb kayd şüd.

Fî gurre-i Şevvâl sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Abdullah Çelebi	Hacı Ali bin	Mehmed Çelebi	Ali
İmâmzâde	Hacı Mehmed	el-muhzır	el-muhzır
Mehmed Çelebi	Tavlı Bayram		
el-müezzin	ed-dellâl	ve gayruhum	

108c

Kazıyye-i Hüsâm Halîfe Hacı Elvân

Nefs-i Balıkesri'de mahalle-i Dinkciler'den Mehmed bin Hasan ve zevcesi Meryem bint-i Osman Dede ve mahalle-i mezbûre imâmı Hüsâm Halîfe bin Hacı Elvân meclis-i şer'i şerîfe hazırûn olub mezbûre Meryem takrîr-i merâm kılub imâm-ı mezbûr Hüsâm Halîfe öyle zamanında evim içine girüb bana fi'l-i şeni' kasd idüb ben dahi havfımdan ortağım evim içine gir deyü ev içine girdikde kapuyı üzerine çeküb Mehmed emmi deyü çağırdım hemen mezbûr Hüsâm Halîfe kapuyı çekib koparıb kaçtı dâimâ bana söz atar aciz kaldım deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Hüsâm Halîfe'ye suâl olundukda inkârla cevâb virüb mezbûr Hüsâm Halîfe'nin keyfiyet-i ahvâli ahâlî-i mahalle-i mezbûreden suâl olundukda müezzin Muhyiddîn bin İlyas ve Mehmed bin Veli ve Şa'bân bin Ali ve Mehmed bin Ali ve Mustafa bin Hasan Hasan bin Hüseyin ve Hüseyin bin Süleyman ve Abdi bin Ahmed ve Nasuh bin Eynesi ve Mehmed bin Bâli ve Mustafa bin Hasan ve Hacı Osman bin Ali ve İbrahim bin Hacı Hızır ve cem'-î gâfir ve cem'-î kesir mahfil-i kazâya hazırûn olub mezbûr Hüsâm Halîfe zenparelik ile meşhûr ve müteârif kimesnedir dâimâ bu makule mesâvîsi söylenür müslümanların hâtûnlarına ulaşır bu makule hususı mezbûrden sâdır olmaz deyü mezbûra kefil olmazuz ve

şimdiden sonra ardından namâz kılmağa ikrâh iderüz min-ba'd iktidâ idemezüz imâmetden ihçac olunub âher imâm nasb olunmasın taleb iderüz deyü cevâb virdiklerinde vâki' hâl alâ vukû' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî Evâhir-i şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Abdullah Çelebi	Muslihiddîn	Mehmed Çelebi	Mehmed bin
eşşehir Babamzâde	el-İmam	el-müezzin	Kasım
			el-muhzır
Ali el-muhzır	Mustafa el-muhzır	ve gayrum	

108d

Kazıyye-i Ünzile Hâtûn

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm zül-kadr'l-ve'l-ihirâm bi'l-fiil Karesi Sancağı beği olan Hüseyin Beğ dâme izzühûnun subaşısı olan Kenan Beğ İbn-i Abdullah meclis-i şer'i şerîfde Dinkciler mahallesinde sâkin Başçı Mehmed nâm kimesnenin hâtûnu olan Ünzile nâm hâtûn muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb mezbûre Ünzile mahalle-i mezbûrede imâm olan Hüsâm Halife ile mâbeyni hoş olub birbirleri ile muamele iderler imiş şer'le teftiş olunmasın taleb iderim didikde ahâlî-i mahalle-i mezbûre meclis-i şer'e ihzâr olunub mezbûre Ünzile'nin keyfiyet-i ahvâli suâl olundukda Memi Şah bin Ali ve Hacı Osman bin Ali ve Hacı Mustafa bin Mehmed ve Mehmed ve Pala bıyık Memi ve cem-i gâfir cevâb virüb mezbûre Ünzile kendü halinde eyü hâtûndur ve nâ-mahrem ile muâmelesi yokdur ilâ el'an yaramazlığın görmedik ve işitmedik her husus ile müstakîmedir deyü alâ tarikü'ş-şahâde haber virdikleri bi't-taleb kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Abdullah Çelebi	Muslihiddîn Halife	Mehmed
Eşşehir Babamzâde	el-İmam	El-müezzin

Mehmed ve Ali

el-muhzırân

ve gayrum

109a

Fi gurre-i şehri Zilkâde eş-şerife li sene isneyn ve elf.

Mine'l-erbaâ

Fahrü'l-müderrişin Mevlânâ İbrahim Çelebi bin el-merhûm Bostan Efendi zîde fazlûhü meclis-i şer'i şerife hâzır olub takrîr-i merâm idüb dayım merhûm Şah Mehmed Efendi bin Nasuh Efendi hâl-i hayatında ribhi ile her gece ba'de'l i'şâ Tebâreke-i sûre-i şerîfini tilâvet etmek için tâ'yin idüb beşbin nakd akça vakf idüb Receb zâde El-hâc Mustafa'yı mütevellî nasb etmişidi el-hâletü hâzihi meblağ-ı mezkûr mütemevvil kimesnelere istirbâh olunub zâyi' olmamak için hasbî nâzır tayin olunmasın taleb iderim dimeğin Mevlânâ-yı mezbûr İbrahim Çelebi kibel-i şer'-i şerîfden hasbî nâzır nasb ve tâ'yin olunub ol dahi kabûl-ı nezâret itdikden sonra vâki' hâl bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrişin Mevlânâ	Mehmed Çelebi bin	Mustafa bin	
Abdullah Çelebi	Kasım el-muhzır	Ali	ve gayruhum
Bamanzâde			

109b

Kazıyye-i nafaka-i Âişe Hadice bint-i Derviş Çelebi

Hadice bint-i Derviş Çelebi tarafından vekil olub Hacı Mehmed bin Murad ve Ali bin Abdullah şahâdetleriyle vekâleti sâbite olan karındaşı Muslı Çelebi meclis-i şer'i şerife gelüb takrîr-i merâm kılub müvekkile-i mezbûre Hadice'nin zevci Mehmed Çelebi bin Mustafa Çelebi âher diyâra gidüb sagîr sulbiye kızı Âişe'nin nafaka ve kisvesini tedârik etmeyüb hâlâ gâibde olmağın kibel-i şer'-i şerîfden hâline münâsib akçe takdir olunmasın taleb ider didikde tecessüs ve tefahhus olunub bî-garez müslümanlar yevmî beşer akçe ancak kifâyet ider deyü haber virdikleri sebebden mezbûre Âişe'nin nafaka ve kisve ve sâir harc-ı lâzimesi için gâib-i mezbûrun malından yevmî beşer akçe farz ve takdîr olunub istidâne ve istircâ' ve meblağ-ı mezkûr nafakasını sarfına müvekkile-i mezbûre Hadice'ye kibel-i şer'-i şerîfden izin virilüb bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi gurre-i şehri Şevvâlü'l-mükerrem sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müdürrîsin Mevlânâ

Mustafa Çelebi el-müdürris-i

Medrese Hoca Sinân

Fahrü'l-müdürrîsin Mevlânâ Abdullah

Çelebi eşşehir Babamzâde

Fahrü'lakrân Pir Mehmed

Çelebi eşşehir Bacımszâde

Ahmed bin

Yusuf

Mehmed bin

Kasım

ve gayruhum

109c

Kazıyye-i nafaka-ı Hadice Hâtûn

Hadice bint-i Derviş Çelebi tarafından husûs-ı âtîü'z-zikre vekil olub El-hâc Mehmed bin Murad ve Ali bin Abdullah şahâdetleriyle vekâleti sâbite olan karındaşı Muslı Çelebi meclis-i şer'i şerîfe gelüb takrîr-i merâm kılub müvekkile-i mezbûre Hadice'nin zevci Mehmed Çelebi bin Mustafa Çelebi âher diyâra gidüb nafaka ve kisvesin tedârik etmeyüb hâlâ gâib olmağın kibel-i şer'-i şerîfden hâline münasib akçe takdir olunmasın taleb ider didikde tecessüs ve tefahhus olunub bî-garez müslümanlar yevmî onar akçe ancak kifâyet ider deyü haber virdikleri sebebden mezbûre Hadice Hâtûn'un nafaka ve kiske ve sâir harc-ı lâzımı için gâib-i mezbûrun malından yevmî onar akçe farz ve takdir olunub istidâne ve istircâ' ve meblağ-ı mezkûr nafakasın sarfına kibel-i şer'-i şerîfden izin virilüb vâki' hâl bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târihi'l-mezbûr

110a

i'lân

Olduğum zamanda mezkûr El-hâc Ahmed Üzengülik bana onbin nakd akçe virüb ben sagîr olmağla meblağ-ı mezkûrı kendüsi alıb kabz idüb bana teslim etmedin vefât idüb ol dahi zimmetinde bâki kalub cem'ân yigirmibin akçeyi vereseden da'vâ ve taleb idüb ba'de's-sübût bi-hasbe's-şer'-i şerîf müteveffâ-yı mezbûrun muhallelâtından hükm olunmuşidi el-hâletü hâzihi meblağ-ı mezkûr mukâbelesinde müteveffâ-yı mezbûrun muhallelâtından Balıkesri mahallâtından Oruçgazi mahallesinde vâki' etrafında Divane Mustafa ve Osman mülkleri ve Hacı İlyas tarlası ve türbe-i şerîf havlısı ve tarîk-i âmm ile mahdûd olan onbin akçe kıymetlü bir bağçe cem'-î hudûdı ve tevâbi

ve levâhikiyle ve Tarlık nâm mevzi'de vâki' inde'l-cirân ma'lûmu'l-hudûd olan üçbin akçe kıymetlü bir bağ cem'-î hudûdı ve tevâbiyle ve ikibin beşyüz nakd akçe cem'ân onbeşbin beşyüz akçesin mezbûr Şeyh İbrahim'in müvekkileleri yedlerinden alub kabz idüb dörtbin beşyüz akçesinden hasbeten lillahi'l-âzim ve tâliban Limer zatî Rabbü'l-hüsn-i ihtiyâriyle fâriğ olub zikr olan eşyama hibe ve temlik eyledim meblağ-ı mezkûre müteallik min-ba'd da'vâ ve talebim yokdur ba'de'l-yevm asâleten ve vekâleten bir tarikle bu bâbda da'vâ ve taleb idersem lede'l-hükkâmü'l-kirâm istimâ olunmıya didikde mukırr-ı merkûm Mehmed'i ikrâr-ı meşrûhunda mukarrun Leh el-mezbûr Şeyh İbrahim bi'l-vekâle ve vicâhen tasdik itdikden sonra tarafeynin ikrâr ve tasdiki cânib-i şer'-i şerîfden müselleme ve mu'teber kılub vâki' hâl bi't-taleb kayd şüdü.

İ'lân

110b

Okcukara mahallesinden Hasan Halîfe bin Hızır mahfil-i kazâda Kepsud kazâsından Kürkciler nâm karyeden Mehmed bin Mustafa mahzarında da'vâ idüb mezbûrun babası Mustafa zimmetinde karzdan beşbin yediyüzelli akçe vardır taleb iderim didikde gibbe's-suâl inkâr idüb müdde'i-yi mezbûrdan beyyine taleb olundukda Mehmed Çelebi bin İbrahim Hacı Mustafa bin Hacı Hızır ve diğeri Hacı Mustafa bin Hızır şahâdetleriyle sâbit olub ba'de't-ta'dil hayyiz-i kabûlde vâki' olub hükm olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Abdülkerim Çelebi
el-muîd

Mahmud Beğ bin
Ahmed

Mehmed bin
Kasım

ve gayruhum

110c

Ba'dehû Mehmed bin Mustafa mahfil-i kazâda Hasan Halîfe bin Hızır mahzarında ikrâr idüb müteveffâ babam Mustafa'nın mezbûr Hasan Halîfe'ye yetmişbin yediyüzelli akçe deyni vardır didüğü kayd şüdü.

İ'lân

110d

Ba'dehû Hasan Halîfe meblağ-ı mezkûru almayub bir tarikle haklaşmaduğuna yemin itdi.

İ'lân

110e

Hüve ennehu ikraru darrü'l-medu Abdü'lahad İbn-i Hızır Paşa itâk ve hurreire abdine ve memlukihî hamil-i haze'l-kitâb Yusuf bin Abdullah el-tâvit el-kasir el-mütesaddil hacibin el-mülteha (okunamadı) el-yüsra eserü's-seyf el-Macariyyü'l-asl el-mukırrlehu bir rakkı itakan tahriren sahihayn-ı seratebe (?) hasebet tallahu'l âzim ve taleben li merzati Rabbihi'l-kerim yevmu la tenfeu ma'in velâ benûn illâ men izni'llahi bi kalbin selim hassare Yusuf el-mezbûr hurrem ke-sairü'l-ahrarü'l-asilün lehü malehum ve aleyhi ma aleyhim velem sahu'l-ehadu aleyhi bada zâlike'l-yevm sebilu ve âlâ haza vaka'al eşhadî ve't-tahrîr fi evâhir-i Saferü'l-muzaffer sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin bin Ali

Ali bin Memişah

Hacı Keyvan bin Abdullah

Hüsrev bin Abdullah

Kenan Beğ bin Abdullah

110f

Oruçgazî mahallesinde vefât iden El-hâc Ahmed'in Fatma kızına ve Derviş nâm oğluna li-eb karındaşı Mehmed vasî ve vâlideleri Âişe nâm hâtûn nâzır-ı nasb ve tâ'yine olunub tescîl olundu

111a

El-hâc Nurullah bin El-hâc Ali nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfe Balıkesri kazâsına tâbi Hilâlce nâm karyeden Kurd nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm idüb bundan akdem bir katır ve bir yük esbâb beşyüz guruş ve yüz sikke flori ve on çeki gümüş bir büyük kaliçe ve yorganlarım zâyi' olub katır bulunub esbâb bulunmayub birkaç gün mürûr idüb teccüs iderlerken haber alub kârye-i mezbûreden Yorgi nâm zimmînin evi içinde sanduğında makreme ile bağılu yigirmi üç altun elli guruş kırık pâdişâhî ve bir mikdar hurda akçe bulunub ve samanlığında çuval ile iki çatma altunlu yorgan ve bazı esbâbım bulunub mezbûr Yorgi'ye meclis-i şer'i şerîfde suâl olundukda zikr olunan esbâbları çuvalıyla mezbûr Kurdu'nun abd-i memlûkı Pervâne ve Yovan nâm kimesneler getürdiler evime kodılar zikr olan sikke-i haseneyi ve guruşları ve pâdişâhîyi çuval içinden çıkarub benim yanıma tuta bana virdiler mâ-adâ

altun ve guruşları ikişer pare itdiler deyü cevâb virüb mezbûr Pervâne'den ihzâr olunub suâl olundukda zikr olunan esbâbları çuvalıyla yoldaşım merkûm Yovan ile bulub içinde olan altun ve guruş ve nakd akçeyi çıkarub pay idüb yüz elli guruş ve kırk sekiz altun ve altıyüz yigirmibeş akçe ve yüz yetmiş dirhem gümüş benim hisseme düşdi zikr olan guruş ve altunı mezbûr Yovan'a emânet kodım altıyüz yigirmibeş akçe mezbûr yetmiş dirhem gümüş benimdir deyü cevâb virüb akçeyi ve gümüşü müslümanlar içinde bana virdi mezbûr Yovan'da olan mâ-adâ altun ve guruşları taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Kurda suâl olundukda mezbûr Hacı Nurullah kârîye-i mezbûreye gelüb mezbûrun Yorgi ve Pervâne'yi ahz itdikde mezbûr Yovan dahi anda idi nefsine kefil olub meclis-i şer'e ihzâr etmeğe müteahhid oldum idi hâlâ dahi mehl virin tecessüs idüb bulub getüreyim ve'l-hâsıl kulum mezbûr Yovan'ın nefsine ve zarar-ı malına kefil oldum deyü cevâb viricek vâki' hâl mezbûr Hacı Nurullah talebiyle kayd şüd.

Tahrîren fî evâhir-i

İ'lân

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Mevlânâ

Mahmud Efendi el-kadı

bi-Sındırgı Sabıkân

Fahrü'l-müderris Mevlânâ Abdullah

Çelebi eşşehir Babamzâde

Ali Çelebi

Sipâhi

Mahmud Beğ bin

Ahmed

Keyvan Beğ bin

Abdullah

Mehmed bin

Hüseyin

Bostan bin

Ali

ve gayruhum

111b

El-hâc Nurullah bin El-hâc Ali mahfil-i kazâda Balıkesri kazâsına tâbi' Hilâlce nâm karyede Kurd nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüb katır ile iki çuval esbâbım ve içinde beşyüz guruş ve yüz filori ve on çeki gümüş ve nakd akçem zâyî' olub mezbûr Kurd'un kulları Yovan ve Pervâne bulub alub kârîye-i mezbûrede Yorgi nâm zimmî evine iledüb akçeyi pay idüb mezbûr Pervâne'nin hissesini dahi merkûm

Yovan alub kârye-i mezbûrede cemiyet üzere iken haber alub ba'zı müslümanlar ile ma'rifet-i şer'le kârye-i mezbûreye varub bir mikdar altun ve guruş ve nakd akçeyi mezbûr Yorgi'nin evi içinde sanduğında bulub ve iki çuval ile esbâbları samanlığında bulub mezbûrun Yorgi ve Pervâne ahz olunub merkûm Yovan talep olundukda merkûm Kurd ben Kulum mezbûr Yovan'ın nefesine kefil oldım meclis-i şer'i şerîfe ihzâr idesiz eğer getirmezsem zimmetine lâzım olan malın zararına kefil oldım didi hâlâ mezbûr Yovan'ın ihzârını talep iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Kurd'a suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb müddei-yi mezbûr Hacı Nurullah'dan sıdk-ı makaline beyyine talep olundukda mine'r-ricâl fahrü'l-kuzât Mevlânâ Mahmud Efendi ve Bostan Çelebi bin Ali hazırân olub şâhidleriz şahâdet dahi ideriz deyü Kurd merkûm Yovan'ın nefesine ve zarar-ı malına kefil oldu deyü edâ-yı şahâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dil şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra mezbûr Kurd merkûm Yovan'ı meclis-i şer'i şerîfe getürmeğe kibel-i şer'den tenbih olunub on güne mehl virilecek merkûm Kurd dahi on güne dek getürmeğe müteahhid olub vâki' hâl Hacı Nurullah talebiyle kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Kenan bin
Abdullah

Mahmud Beğ bin
Ahmed

(silik) (Beğ)
es-sipâhi

Ebubekir
Beğ

Kâtibü'l-hurûf

İbrahim

ve gayruhum

112a

Kazıyye-i Hacı Nurullah

El-hâc Nurullah bin El-hâc Ali meclis-i şer'i şerîfe Balıkesri kazâsına tâbi' kârye-i Hilâlce'den Yorgi veled-i Bâli nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm idüb bundan akdem bir katır ile bir yük esbâbı içinde olan akçem zâyi' olub katır bulunub esbâb bulunmayub birkaç gün mürûr etmişidi hâlâ haber alub kârye-i mezbûrede mezbûr Yorgi'nin evi içinde sanduğında makreme ile bağılu yigirmi üç altun ve elli guruş ve kırk pâdişâhî ve bir mikdar hurda akçe bulunub ve samanlıkda çuval ile iki çatma altunlu yorgan ve bir yemenî yorgan ve büyük kaliçe ve kâtibî yakalu ferace

ve kırmızı kilim ve Rüstemî Bağdadî kaftan ve ak tafta peşkir ve iki pâre bez ve üç dülbend ve beş Haleb boğçaları ve ak kuşak ve iki gömlek ve iki don ve alaca çârşeb bulunub zikr olan esbâblarım ve akçem bulundu daha altun ve akçem var idi ol bulunmadı keyfiyyet-i ahvâl suâl olunmasın taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Yorgi'ye suâl olundakda zikr olan esbâbları çuvalıyla Kurd nâm kimesnenin abd-i memlûkleri Pervâne ve Yovan nâm kimesneler getürdiler evime kodılar deyü zikr olan sikke-i hasene ve guruşlar ve pâdişâhîyi çuval içinden çıkarub benim payıma tuta bana virdiler mâ-adâ altun ve guruşları ikisi pay itdiler zikr olan altun ve guruşlar ve esbâblar çuvalıyla benim evimde ve samanlığımda bulundu deyü cevâb viricek vâki' hâl Hacı Nurullah talebiyle kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-emâsil ve'l-akrân	Mahmud Beğ	Mevlânâ Abdülkerim	
Yusuf Çavuş dergâh-ı âlî	bin Ahmed	Çelebi el-muîd	
Keyvan Beğ bin	Temur bin	Mehmed bin	Mevlânâ Abdullah
Abdullah	Abdü'sselim	Hüseyin	Çelebi Babamzâde
Bostan Çelebi bin			
Ali	ve gayruhum		

112b

Nafaka-ı

Merhûm Şâh Mehmed Efendi bin Nasûh Efendi'nin hâl-i hayatında anası merhûme Hümâ Hâtûn rûhiçün kabl-i işâ' sûretü'l-mülk kırâat itmek için vakf itdüğü beşbin akçenin zimemi beyânındadır makulisin El-hâc Mustafa bin Abdi talebiyle tahrîr olundu.

Ba'dehû mütevellî olan Mevlânâ İbrahim Çelebi tecdil-i muâmele etmiştir

Aslı mal

5000

beşbin

Mütevellî-i mezkûr meblağ-ı mezkûrî vâkîf-ı mûmâ-ileyhe tâ'yin itdiği üzere onı onbir akçe hesabı üzere muâmele-i şer'îyye itmişdir.

Der zimmet-i

Halil bin Ebubekir Hoca an kârye-i Çavlı tâbi'-i Balıkesri an vakfi'l-mezbûr becihet'l-karz ba-karâr hod.

meblağ	an ribh
2000	200
ikibin	ve gallesi Ramazan-ı şerîfedir.

kefil-i bi'l-mâl İbrahim birâder-i o bakârar hod.

Der zimmet-i İbrahim bin Ebubekir Hoca an kârye-i mezbûre an vakfi'l-mezbûr bercihetü'l-karz ba karâr hod.

Meblağ	an ribh
500	50
beşyüz	

kefil bi'l-mâl

Halil birâderi o ba-kârar hod.

Şuhûd

Mevlânâ Abdullah	Receb Çelebi	Muslihiddîn
Çelebi Babamzâde	Kâtib	Halife

Mehmed ve Mustafa ve Ali muhzır ve Hüseyin

Der zimmet-i

Ebubekir Hoca el-mezbûr an kerye-i mezbûre an vakfi'l-mestûr be cihetü'l-karz ba-kârar hod.

meblağ	an ribh
500	50
beşyüz	

kefil bi'l-mâl

Halil ve İbrahim el-mezkûran

be-kavl-i hod

Der zimmet-i

Arslan bin Ali an kârye-i Karacaviran tâbi'-i Balıkesri an vakfı'l-mezkur an cihetü'l-karz be-kavli-hod.

meblağ	an ribh
2000	200
ikibin	

kefil bi'l-mâl

Mehmed bin Mustafa

be-kavli hod

Şuhûdü'l-hâl

ilân

cem'ân	er-rih
5000	500
beşbin	beşyüz

Tahrîren fî evâil-i şehri-i Zilkâdetü'l-mubâreke li sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hacı Beğ bin

Kasab Abdullah bin

Ali bin

Mehmed Çelebi

Sefer

Hasan

Hamza

bin Ali

Mûsâ bin Mustafa

113a

Budur ki Medine-i Münevvere evkafı mütevellîsi Mustafa Çelebi ve kâtibi Mehmed Beğ meclis-i şer'i şerîfe hazırân olub tuğrây-ı şerîf hizmetinde olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Nişancı Hamza Çelebi dâme uluvvuhû hazretlerinin zeâmetleri zâbiti olan Fahrü'l-akrân Nasuh Beğ İbn-i Abdulmennan zîde kadrûyü ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüb vakf-ı mezbûre reâyâsından olub câbî olan Çiftçi Mahmud bundan akdem iki re's yâve sığırı ahz idüb sicile kayd itdürüb müddet-i örfiyyesi tamam oldukda fûrûhtuna kîbel-i şer'den izin virildikden sonra mezbûr Nasuh Beğ has toprağında tutulmuşdır deyü zabt eyledi virmekte taallül ider suâl olunmasın taleb ideriz didiklerinde bi'l-muvâcehe Nasuh Beğ'e suâl oldukda vâkıa' has toprağında tutulmağın zikr olan su sığırları zabt eyledim mezkûr Mahmud yedinden ahz olunduğın bilmezsin deyü cevâb viricek gıbbe'l-istişhâd mine'r-ricâl Mehmed bin Kasım ve Ali bin Mustafa nâm kimesneler hazırân olub zikr olan yâve su sığırları mezkûr

Mahmud yedinden ahz olunub meclis-i şer'î şerîfde sicile kayd itirdi deyü edâ-i şahâdet itdiklerinde ba'de't-ta'dil şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra vakfın reâyâsı elinde bulunan yâve vakfın olur deyü mütevellî-i mezbûr yedinden emri-âlişân olmağın zikr olan iki re's yâve su sığırı cânib-i vakfa hükm olundu. kda mezbûr Nasuh Beğ firâr idüb ihzârı mümkün olmamağın bîgarez müslümanlardan su sığırların bahâsı tefahhus olundukda dörtbin akçe ider deyü Hayreddin ve Mehmed bin Mustafa ve Mehmed bin Kurd Ali ve Ali bin Mustafa nâm kimesneler cem'-î gafîr haber virdiklerinde vâki' hâl gıbbe't-taleb tahrîr olundu.

Tahrîren fi evâil-i Saferü'l-muzaffer sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Abdullah Çelebi	Hacı Beğ bin	Mehmed bin	Ali bin
eşşehir Babamzâde	Hamza	Kasım	Mehmed

113b

Yusuf bin Kara Hacı mahfil-i kazâda Taşbazar mahallesinden Mehmed bin Hacı Hüseyin muvâcehesinde takrîr-i kelâm ta'bîr-i merâm kılub Hacı Ali'nin evinde iken mezbûr Mehmed bir yeşil çuka feracemi aldı taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Mehmed'e suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb mezbûr Yusuf'dan sıdk-ı makaline beyyine taleb olundukda ikame-i beyyinden ihzâr-ı acz idicek ve mezbûr Yusuf talebiyle merkûm Mehmed'e yemin-i teklif olundukda mezbûr Yusuf'un feracesin almayub ve alanı bilmedüğüne mezbûr Mehmed yemin idüb vâki' hâl bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fi't-tarîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Abdullah Çelebi	Mevlânâ Hüseyin Çelebi	Yusuf bin
Babamzâde	bin Ahmed	Hacı Sinân
Hacı Ma'den	Mehmed bin	İsa bin
	Kasım	Pir Ahmed
		Ali
		el-muhzır
		ve gayruhum

113c

ed-dâyin Mahmud bin Mehmed el-medyûn Hacı Ali bin Hacı Hüsâm ed-deyn
1850 an baha Sisam Peşkir ba-karar.

Mevlânâ Abdullah Çelebi	Mehmed bin		
Babamzâde	Kasım	(okunamadı)	ve gayruhum

113d

Budur ki Mehmed bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer' de vâlidesi Şehri bint-i Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm idüb mahalle-i merkûmede vâki' olub Abdullah Çelebi ve İbrahim mülkleri ve sabunhâne ve tarîk-i âmmla mahdûd olan babamdan ve karındaşlarımdan ve hemşirem Âişe'den irs-i şer'le intikâl iden.

114a

Îtâknâme-i Kasım

Ekaru Mehmed Çelebi bin Fütuh Beğ biennahu itâka ve hurrîre ve abduhu ve memlukûhu Kasım bin Abdullah el-evsatü'l-kame el-mülteciyü'l-asalü'l-levn el-Bosnaviyü'l-asl ve fi aynihü'l münti âlâ melü'l-cerh itâkan ve tahrîren sahihayni şer'îyyen hasebetallahu yevmela yenbeu mali velâ benun el emnu (okunamadı) Allahü bi kalbin selim Hassara Kasım el-meybûn hurrem keseyirü'l-ahrarü'l-asliyyin ikraran musaddikun min hu ve tıbkan.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Hüseyin Çelebi	Hacı Ali bin	Hacı Sinân	Yusuf bin
bin Ahmed	Mustafa	biraderi	Turbaen
		O	

Hüseyin Ağa	Şücâ bin İlyas	Mehmed bin Kasım
-------------	----------------	------------------

114b

Ekarru Mehmed Çelebi bin Fütuh Beğ bi ennehu kadataka ve hurrire abduhu ve memlûkuhu Kasım bin Abdullah et-tahvilü'l asaf el-Bosnaviyü'l-asl el hafifü'l lıbye itâkan ve tahriren sahihayni şer'ıyyin hasabetehullahi teâlâ yevme la yenfeu malen ve benun illâ men etallahi bi kalbin selim fesara Kasım el-mezbûr hurri sayiril ahrarü'l asliyin ikraren ve sadakan minhu vicâhen.

Şuhûd

İlân

114c

Hazıra meclis-i şer'i şerîf İbrahim bin Gökçe ve kâtib-i abduhu haze'l-hazırı bi'l-meclis-i şer'i şerîf el-Macariyü'l-asl et-tavil kame el-mülteca el-azrak aynen el-asafü'l levnen ve fi cebhetihi el-münti eserü'l-seyf el-meduv servanesi (?) Abdullah ale'l-hazeka lehü min tarihi haze'l-kitâb inni müddetu aşere sinin bih işaretu'l-uhra (?) el-mükâtebe hizmetihi tilke'l-meddetu bi nehci'l-istikâmetuhu sare (?) mutakan hurrem kesayirü'l-ahrarü'l-asliyin ve lem yebakal ahad aleyhi bade zalike yevm sebilu cerâzilike.

Fi evâsıt-ı Saferü'l-muzaffer sene selâse ve elf

114d

Ed-dâyin kabili'l-vasî Ali eytam (okunamadı) Mehmed el-medyûn Hızır bin Yusuf ed-deyn 2230 sebt bî-ikrârahu (okunamadı) bî-edâ'ıye (okunamadı) ma-hüve'l-vâki' bi't-taleb kabili'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullah Çelebi bin
Ahmed
el-kâdı

Mehmed bin
Hüseyin

Turgud bin
Hacı Mustafa

(okunamadı)
Ahmed

114e

Ekarru fi meclis-i şer'i şerif Veli bin Nebi an karye-i Kabaklu tâbî-i Balıkesri el-vekil bi'l-ikrârı bi'l-alâtı zikruhu âlâ kable zevcetihi Paşalı bint-i İsa es-sabitu vekaletihî bî'ş-şahâdeti Hüseyin bin Hızır ve Hacı Ali bin Ramazan bi enne el-mukatibü'l-

mezbûre hurrîret hâmil-i haze'l-kitâb Hüseyin bin Abdullah el-evâsıt-ı efrâhü'l-ezrak el-Kıbrısü'yü'l-asl Hakan ve bi hurrîren sahihayn-ı şer'iyyan hasebettallahu'l-âzim ve taleben limerzati rabbi'l-kerim yuvme la yenfeu malin vele benun illâ men ettallahu bi kalbin selim ve hüsnü'l-mezbûr hurrem kesairü'l-ahrar el-asliyin ikrâren sahihen şer'iyyen musâddikan fihî vecihen.

114f

Kârye-i Üçpınardan Cafer bin Hasan mahfil-i kazâya gelüb kârye-i mezbûrenin deştbanîye hizmetin edâ' itmeği uhdeme aldım didikde kârye-i mezbûre zâbiti Haydar Beğ talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Evâsıt-ı Safer sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ İbrahim Çelebi

Kâtib-i hurûf

el-hatib

ve gayruhum

115a

Hacı Sinân Halîfe bin Mustafa Osman bin Emir Şâhi zimemde olan akçesin cem' ve kabz ve isale vekil itdüğü Mahmud Efendi bin Şüca ve Hacı Mehmed Beğ bin şahâdetleriyle sâbit olub ol dahi kâbul-ı vekâlet itdüğü kayd şüid.

Şuhûdü'l-hâl

Hacı Ahmed

Kâtibü'l-hurûf

İbrahim

ve gayruhum

115b

Hüve ennuhe hazera meclis-i şer'i şerîf Hasan bin Receb es-sakini bî-kasaba-i Mihaliç min zümreti yeniçeriyân ve ekarru ve itirafu bi ennuhu'l-itâk ve hurrîre caretike ve memluketihe hâmil-i haze'l-kitâb Fatma bint-i Abdullah et-taviletü'l-kavme (okunamadı) el-mefrukatühu hacibü'l-Maceriyetü'l-aslen itâkan ve hurrîre sahihayn-ı şer'iyyin hasebettallahu âzim ve taliben li merdati Rabbihi'l-kerim yevme la yenfeu main velebenun illâ men ettallahu bi kalbin selim hassaretü fatimeü'l-mesfûre hurrete

kesairü ahrarü'l-asliyyin leha malahum ve aleyha ve aleyhim ve lem yetaka ahada aleyha ba'de zâlike'l-yevm sebilu ve bihi maal eşhatu ve't-tahrir ve evâhirü'l Saferü'l-muzaffer sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Muslihiddîn
Efendi

Abdullah Çelebi
İbn-i Nasuh

Seyfullah Çelebi
İbn-i Veli

Halil Çelebi İbn-i
Hacı Almed

Mustafa bin
Ahmed

Derviş Osman
Yakub

Mustafa Çelebi
er-râcil

115c

Kazıyye-i ikrâr-ı Mehmed Çelebi

Kıdvet-i Kuzâtü'l-müslimîn umdetü vülâtü'l-muvahhidîn bi'l-fiil Labseki kadısı olan Mevlânâ Muslihiddîn Efendi bin Şücâ' dâme fazluhû hazretlerinin ikrâr-ı âttü'z-zikre vekil-i şer' olan fahrü'l-akrân Mehmed Çelebi bin Ahmed zîde kadruhû meclis-i şer'i şerîfde Mehmed bin Kara Ahmed muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î kılub müvekkilim Mevlânâ-yı mezbûr Muslihiddîn Efendi'nin malından yağhane sermâyesinden onüçbin akçe yağhane icâresinden beşbin akçe cem'ân onsekizbin akçe mezbûr Mehmed zimmetinde idi hâlâ vekâletim hasebiyle onbeşbin nakd akçeyi mezbûr Mehmed yedinden alub kabz eyledim zimmetinde üçbin akçe baki kaldı didikde gıbbe't-tasdik bi't-taleb kayd şüd.

Fî evâhir-i Safer sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müdürrîsin Mevlânâ
Halil Çelebi bin Nasuh

Abdullah Çelebi bin
Nasuh

Mevlânâ Abdullah Çelebi
Babamzâde

Ali el-muhzır

Mehmed Çelebi bin
Ali

Kâtibü'l
İbrahim

ve gayruhum

115d

Hüve ennehu kadera ve feraza lâ fikhi'l mar'eti'l-metuvvuhu Âişe bint-i Pirî ve zecehu'l mutallaku Mehmed bin Hüseyin el-ma'rûf bi Karamanlu fi külli yevmin selâse drahime Osmaniyat hatta nazau cümleha ve hüveradiye bî zâlike'l-fikhi takdirû şer'âti.

Şuhûdü'l-hâl

Ali bin Pir Ahmed

Halil bin İbrahim

Zahrü'l-akrân Hacı Bey

Usta Müderris

bin Himmet

el-Memaf

116a

Tüccar tâifesinden El-hâc Nurullah bin Hacı Ali yedinden şehzâde civân tahiyye tâle bekahû âsitânesinden Perviz Beğ mübâşeretiyle İvrindi kadısı ile bu fakire hitâben emr-i âlişân vârid olub mazmûn-ı şerîfnde mezbûr Hacı Nurullah zâyî' olan esbâb ve akçesi hususunun şer'le görülmesi fermân olunmağın imtisâlen Li-emri'l-âli akd-ı meclis kılındıkda mezbûr Hacı Nurullah'ın zan' itdüğü kimesnelerden Balıkesri kazâsına tâbi' kârye-i Hilâlce sâkinlerinden Kurd ve Yorgi ve mezbûr Kurdun abd-i memlûkleri Yovan ve Pervâne'yi meclis-i şer'i şerîfe ihzâr ve muvâcehelerinde takrîr-i kelâm kılub bundan akdem iki çuval esbâb ve içinde olan akçem zâyî' olub mezbûr Yorgi'nin sanduğı içinde bazı guruş ve altunun ve samanlığında iki çuval eşyam bulunmuşidi. Hâlâ keyfiyet-i ahvâl suâl olunub vuku üzere tahrîr olunmasın taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûran Yovan ve Pervâne'ye suâl olundukda cevâb virüb zikr olan iki çuval eşyayı kârye-i Hilâlce kurbunda bir tarlada bulduk ve mezbûr Yorgi'nin arabasıyla evine götürdük çuvaları açdık yüzelli aded guruş ve altmışaltı aded filori ve yüzyigirmi aded pâdişahî ve bir mikdar çeki akçesi bulduk herbirimiz ellişer aded guruş ve yigirmi ikişer aded altun ve kırkar pâdişahî üleşdik çeki akçesini Yovane virdik esbâbları mezkûr Yorgi'nin samanlığında sakladık bu hususda üçümüzden gayri kimesne yok idi didiklerinde mezbûr Yorgi'ye dahi suâl olundukda mezbûran Yovan ve Pervâne'nin kelimâtları sahîhdir vakîâ kazıyye vech-i meşrûh üzere olmuşdır deyü cevâb viricek vâki' hâl bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî evâhir-i Safer sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrişin Mevlânâ

Mustafa Çelebi el-müderriş

Fahrü'l-müderrişin Mevlânâ

Abdullah Çelebi Babamzâde

Fahrü'l-akrân Veli Beğ
er-râcilİsa bin
Pir AhmedAli bin
Mustafa

ve gayruhum

116b

Budur ki kasaba-i Belviran sükkânından Hoca Lütfullah bin Yusuf meclis-i şer'i şerîfe kazâ-ı mezbûreden Hacı Ali bin Mehmed nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüb işbu Hacı Ali zimmetinde karzü'l-hasen ikiyüz guruş ve Hüseyin Beğ zimmetinde olub kefil bi'l-mal olduğu yüzseksen guruş ki cem'ân üçyüz guruş olur meblâğ-ı merkûmu mesfûr Hacı Ali yedinden bi-kusûr kabz idüb zimmetini ibrâ-ı şer'î ile ibrâ' ve iskât eyledim ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûra müteallik benden asâleten ve vekâleten da'vâ ve nizâ' sâdır olursa inde'l-hükkâm istimâ' olunmıya deyü ikrâr u i'tirâf idüb ânifü'z-zikr Hacı Ali bin Mehmed'den bi'l-muvâcehe istintâk olundukda mukarrun lehü'l-mezbûr mukırr-ı merkûmu ahvâli meşrûhasında vicâhen ve şifâhen tasdik idüb tescil olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrişin Ali
Çelebi bin MehmedHacı Ahmed bin
Hacı NasuhOsman Efendi İbn-i
YakubNurullah bin
Hacı MehmedAbdullah Çelebi İbn-i
Ahmed el-kadıMehmed bin
KaracaMehmed bin
Mustafa**116c**

Receb Çelebi bin Abdi mahfil-i kazâda merhûm Sülaymanzâde evkâfına mütevellî olan Veliyüddîn Halîfe muvâcehesinde ikrâr idüb muâmele-i şer'îyyesiyle vakf-ı mezbûr malından yigirmiüçbin yüz akçe lâzımü'l-edâ deynim vardır didikde Vâfir-zâde Mustafa Çelebi ve Reiszâde Mustafa hazırân olub meblâğ-ı mezkûra kefil bi'l-mâl olduk didiklerinde bi't-taleb kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl
 Mevlânâ Abdullah Derviş Beğ bin Hasan Çelebi bin
 Çelebi İmâmzâde Kemal Efendi Ahmed ve gayruhum

117a

Balikesri'de beytü'l-mâl-ı amme zabiti olan Ali bin Mustafa meclis-i şer'i şerîfde isnâ ve elf. senesinde vâki' kürekci yazılıb derya seferine giden Mûsâ bin Halil husûs-ı âtfü'z-zikr için vasî-i muhtâr nasb ve tâ'vin eylediği Mustafa bin Mûsâ ve Turbâli bin Hacı Sinân şahâdetleriyle sâbit olan (devamı yok)

117b

Budur ki Turgud bin Halil nâm kimesne meclis-i şer'i şerîfe El-hâc Mehmed nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem isneyn ve elf. senesinde kürekci yazılıb kasaba-i Avarniye'de vefât iden merhûm Mûsâ bin Halil hâl-i hayatında mezbûr El-hâc Mehmed'e üçbin akçe emânet vaz' idüb hâlâ vefât idüb ben lieb karındaşı olub gayri varisi olmayub veraset bana münhasır olmağın meblağ-ı mezkûr bana irsla intikâl eylemişidi hâlâ taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Hacı Mehmed'e suâl olundukda meblâğ-ı mezkûru ikrâr verâsetini inkâr idecek mezbûr Turgud'dan sıdk-ı makaline beyyine taleb olundukda mine'r-ricâl İbrahim bin Sinân ve Mustafa bin Mehmed ve Nebî bin Hüseyin ve Yusuf bin Hüseyin ve Mustafa bin İlyas nâm kimesneler li-ecli'ş-şahâde meclis-i şer'i şerîfe hazırûn olub şâhidlerüz şahâdet dahi iderüz Avrarniye'de vefât iden merhûm Mûsâ bin Halil'in merkûm Turgud lieb karındaşıdır ve verâset-i ma'rûfidır bundan gayri vârisi yokdır verâset-i mezbûr Turgud'a münhasırdır deyü edâ-i şahâdet-i şer'îyye itdüklerinde ba'de't ta'dil şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra mezbûr Turgud'un verâseti mukarrer olmağın talebiyle tescil.

Şuhûdü'l-hâl
 Fahrü'l-akrân Mehmed Beğ İbn-i Fahrü'l-akrân Hacı Beğ İbn-i
 Nasuh Beğ Hamza Sancakdar
 Ali bin Mustafa bin
 Mustafa Ali Ve gayruhum

117c

Merhûm Ahmed bin Abdullah'ın sulbiyye sagîre kızı Meryem'e kîbel-i şer'-i şerîfden vasî nasb olunan Mehmed Çelebi bin Çalabvirdi meclis-i şer'i şerîfe gelüb takrîr-i merâm idüb vasîsi olduğum mezbûre Meryem müteveffâ anası Selime bint-i Abdullah'dan irs-i şer'le intikâl idüb mahalle-i Salahaddin'de vâki' iki tarafı tarîk-i âmm ve bir cânibi müderris Mevlânâ Halil Çelebi bin Nasuh mülküne ve bir cânibi müezzin İbrahim mülküne muntehi olub iki tahtânî menzil ve bir mâ havluyı müştemil olan menzil harabe müşrif olub bey' olunub akçesi istirbâh ve istiglâl olunub zabt olunmak yetime her vechile enfa' olmağın kîbel-i şer'-i şerîfden izin ve taleb iderim didikde (bir kelime okunamadı) ve mutemedü'n-aleyh müslümanlardan müezzin İbrahim bin Mustafa ve Mahumd bin Mehmed ve Mehmed bin Memi ve Mustafa bin Muslu ve Mustafa bin Ali nâm kimesneler ve cemm-i gâfir müslümanlar hazırûn olub menzil-i mezbûr harebe müsrif olmuştır bey' olunması enfa'dır deyü haber virdiklerinde menzil-i mezkûrun bey'ine kîbel-i şer'-i şerîfden izin virilüb vâki' hâl vasî-i mezbûr Mehmed Çelebi talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Mevlânâ Ahmed
Çelebi bin Muslihiddîn Efendi

Fahrü'l-müderrîsin Mevlânâ
Hüseyin Çelebi bin Ahmed

el-kadı

İsa bin

Ali bin Mustafa

Ahmed

ve gayruhum

118a

Kârye-i Hilâlce'den Durmuş mahfil-i kazâda Âbid Çelebi Efendi hazretlerine karzdan ve ribhden üçbinyediyüz elli akçe deynim vardır didikde vekili Mehmed Çelebi talebiyle kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Ali bin Mustafa

Mustafa bin

Ali el-havâle

ve gayruhum

118b

Temürçi kazâsına tâbi Turasan Ece nâm karyede vâki' Koçakini dimekle ma'rûf zâviyede ber-vech-i iştirâk zâviyedârlar olan Veli Dede ve Ömer Dede Balıkesri kazâsından kârye-i Dere'de sâkin Kemente Cemaatinden Hacı Abdülkerim ve karındaşı Hacı Mûsâ'yı meclis-i şer'i şerîfe ihzâr ve muvâcehelerinde takrîr-i da'vâ idüb mezbûrlar zâviye-i mezbûre evkâfı reâyâsından olub mâ-takaddümden hukuk ve rüsûmlarını cânib-i vakfa edâ' iderlerken hâlâ virmekde taallül ve nizâ' iderler şer'le taleb iderüz didiklerinde bi'l-muvâcehe mezbûran El-hâc Abdülkerim ve El-hâc Mûsâ'ya suâl olundukda cevâb virüb ma-takaddümden hukuk ve rüsûmumuzu vakf-ı mezbûre zâbitine virürdik lâkin sonra Medine-i Münevvere evkâfına yazıldık üç dört yıldan berü hukuk ve rüsûmumuz Medine-i Münevvere Evkâfı zâbitlerine virüriz didiklerinde mezbûran Veli Dede ve Ömer Dede sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî ibrâz idüb nazar olundukda mezbûran Hacı Abdülkerim ve El-hâc Mûsâ zâviye-i mezbûreye raiyyet kayd olunduğu mestûr ve mukayyed olmağın girü ve üslûb-ı sâbık üzere hukuk ve rüsûmların zâviye-i mezbûre zâbitine edâ' itmek üzere vâki' hâl bi't-taleb kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin

Ali bin

Mustafa bin

Kasım

Mustafa

Ali

ve gayruhum

118c

Muhallefatü'l-merhûm Bekir bin Bostan mâ (okunamadı) terk-i zevceteyn Aynisa ve Âişe ve Şebnisa ve (okunamadı) ve (okunamadı) Hadice ve uht li-eb ve ümm Fatma.

dükkân	âlât-ı hadâid	hinta	şâ'ir kile	eğer ma'a raht
kıymet	kıymet	120 kile	6	kıymet
1000	1000	160	kıymet	100
		kıymet	40	
		3200		
yunt	merkeb ma'a sıpa	satur	kara sığır ineği ma'a dana	
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	
1200	1000	20	900	

ve düge	bağ	şire-hâne	hereni	sahan	tebsi
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
400	300	100	50	39	20
tas	tabe kitab	lahor dolama	lahor ve aba dolama		
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet		
20	50	350	150		
aba ferace	dülbend	cağşur	köhne dülbend	astar	
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	
50	70	20	20	20	
kirbas zir'a	ketan ipliği	ketan bağ	muhallefât-ı kassab	çuval adet	
6	zir'a	kıymet	kıymet	4	
kıymet	kıymet	30	60	kıymet	
80	20			100	
heğbe	köhne kaliçe	sac	kilim-i kebir	tâbe	
kıymet	adet 1	kıymet	kıymet	kıymet	
25	kıymet	6	60	3	
	40				
na'l-ı bakar	nal'ı çekiç	demür örs	âlet-i nalband	def'a na'l-ı bakar	
çift 16	kıymet	kıymet	kıymet	4	
kıymet	3	25	30	kıymet	
20				10	
(okunamadı) na'l	bakraç aded	bulgur kile	buğday kile	cebe yeşil	
aded 100	1	2	1	kıymet	
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	50	
70	40	40	20		

nohud (okunamadı)	gömlek	yeşil	tekne (?)	kavak kütüğü
2	2	çuka zibun	kıymet	ma'a hatab
kıymet	kıymet	kıymet	100	kıymet
25	60	200		30
anbar	kıbur	kos	der zimem	
kıymet	kıymet	kıymet	7000	
600	10	50		
minhâ techiz ve tekfin		mihr-i zevce-i Aynisa ve Âişe		
100		1000		
resm-i kısmet ve harc-ı lâzım		el-minhâ beyne'l-verese		
300		16340		
minhâ hisse-i zevce-i mezbûre		hisse-i bint-i Hadice		
2042		8000		
hisse-i uht lieb ve ümm				
Fatma				
5960				

119a

Mezbûr Fatma müteveffâ-ı mezbûrun muhalledâtından hîn-i kısmetde hazır olan esbâbdan ikibin akçelik esbâbı ve ikibin nakd akçesi müteveffânın bint-i sulbiyyesi Hadice'nin zevci ve vekili olan Mehmed bin Ahmed yedinden alub kabz idüb zıkr olunan esbâbdan kat'a hakkı kalmayub ancak zimem-i nasda olan yedibin akçeden ikibin akçe hakkım kalmadı bakiyesini istifa etdim deyü müteveffâ-ı mezbûrun kız karındaşı Fatma müşârü'n-ileyh Mehmed mahzârında ikrâr u i'tirâf idicek mâ-vaka'agıbbe't-taleb tescil olundu.

Tahrîren fî evâili'l-erbâin sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bostan Halîfe bin
Mehmed

Ve Abdullah Çelebi bin
Ahmed Efendi
el-kadı

Mustafa bin
Ali
el-muhzır

El-hâc Mehmed bin
Mehmed

Ömer bin
Hacı Yusuf

Mehmed bin
Mahmud

119b

Budur ki Balıkesri mahallâtından mahalle-i Hisar sâkinlerinden karındaşlar olan Mehmed ve Ali nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde üğey vâlidesi Âişe bint-i Memi mahzarında takrîr-i kelâm idüb müteveffâ olan babamız merhûm Hacı İbrahim'in sâkin olduğu menzil ki bir cânibi Kurd Ahmed mülküne ve bir cânibi Sazlık Dede mülküne ve bir cânibi Ali mülküne ve bir cânibi târik-i âmma müntehidir bundan akdem vâlidemiz Meryem bint-i Mehmed'e babasından irs-i şer'î ile intikâl idüb müteveffâ oldukda bize intikâl eylemişdir hâlâ mülk-ü mevrûsumuzdur deyü iddiâ etdiklerinde ânifü'z-zıkr Âişe bint-i Memi'den bi'l-muvâcehe istintâk olundukda inkârla cevâb virüb müddeîlerden da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden El-hâc Mehmed bin Yusuf ve Hacı Nasuh bin Lütfullah nâm kimesneler gelüb müddeîlerin da'vâlarına mutâbık şahâdet idüb şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub menzil-i mezbûr mesfûran Mehmed ve Ali'ye hükm olunub yed-i taliblerine vaz' ve def' olundu

Tahrîren fi evâhiri'l-erbâin sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahredden Halîfe İbn-i
Mahmud

Ali bin Mustafa
el-muhzır

Mustafa bin Ali
el-muhzır

Ali bin Pir Ahmed
el-muhzır

119c

Merhûm Hacı Ahmed vakfına mütevellî olan Mehmed Çelebi bin Hacı Ahmed meclis-i şer' de Mehmed bin Hızır mahzarında takrîr-i kelâm idüb mütevellîsi olduğum vakfın ikibin üçyüz akçesi vardır taleb iderim didikde gibbe't-tasdik kayd şüid.

Şuhûdü'l-hâl

Hacı Nurullah bin
Hacı Ali

İshak bin Hacı
Ahmed

İsa bin
Pir Ahmed

120a

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultanî ve tuğray-ı garrây-ı cihân sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni'r-rabbânî hükmü oldur ki nefsi Balıkesri' de vâki' Mahmud nâm kimesnenin binâ itdüğü muallimhânesine yevmî üç akçe ile işbu dârende-i fermân-ı şerîf Mevlânâ Abdurrahman muallim olmağa her vechile mahall ve müstehâk olmağın tevcih olunub berât-ı şerîf sadaka buyrulmak ricâsına kadısı Mevlânâ İbrahim arz eylemegin sadaka idüb bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varub anda muallim olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmî üç akçeyi mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim için duâya müdâvemet göstere bu bâbda hiç ehâd mâni' ve dâfi' olmayub dahl u taarruz etmeyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehri Cemâziye'l-ahir li sene isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

120b

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultanî ve tuğray-ı garrây-ı cihân sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni'r-rabbânî hükmü oldur ki nefsi Balıkesri' de vâki' Mahmud Çelebi nâm kimesnenin binâ itdüğü zâviyesine yevmî bir akçe ile işbu dârende-i fermân-ı şerîf Mevlânâ Abdurrahman şeyh olmağa her vechile mahall ve müstehâk olmağın tevcih olunub berât-ı şerîf sadaka buyrulmak ricâsına kadısı Mevlânâ İbrahim arz eylemegin sadaka idüb bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varub zikr olunan zâviyede şeyh olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra

yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim için duâya müdâvemet göstere bu bâbda hiç ehâd mâni‘ ve dâfi‘ olmayub dahl u taarruz itmeyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziye’l-ahir li sene isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

120c

Sebeb-i tahrîr-i kitâb hükmi oldur ki

Karesi sancağında Balıkesri Nâhiyesi’nde timâr Mustafa mezkûr ferâgat itmeğın mukaddemâ Sultanönü sancağında bin yüz akçe timârdan ma’zûl olunan işbu râfiü’l hurûf İne Han Beğ’e sekizyüz altmışaltı akçe timâr tevcih olunub sultânü’l-garra ve’l-mücahidîn hhullidet hilâfetuhû ilâ yevmüddîn hazretlerinin fermân-ı şerîfleriyle virildiği zikr olunur

Kârye-i Etmekci nâm-ı diğér Kıyاملu der tâbi‘-i mezbûr 1866 ba’de’l-yevm taht-ı yedinde olub tasarrıf kılub şolki vazaif-i hidemât-ı mezbûreyi mergûb ve mesâi kılub asâkir-i mansûredir ber müceb-i defter-i hâkânî müeddi kıla o bâbda hiç ehâd mâni‘ olmya şöyle bileler be yurd-ı Yanık.

Fi 12 Zilhicce sene 1002

120d

Kârye-i Kıyاملu’dan Veli ve Kasım ve Hasan meclis-i şer’i şerîfe gelüb İne Han Beğ mahzarında takrîr-i merâm idüb mezbûr İne Han Mustafa’dan timârın bıraktırub alub hâlâ hukuk ve rüsûm taleb ider ma’rifet-i şer’-i şerîfle hakkımızı edâ‘ itdüğimiz tescil olunmasın taleb iderüz didikleri sebebeden tescil olundu.

Şuhûdü’l-hâl

Sefer bin

Mehmed

Mübârek

ve gayruhum

120e

Ed-dâyin üstâd Yusuf bin Veli el-medyûn Şa‘bân bin Osman ed-deyn 210 sebt bî-ikrâruhu ve hükm-i bi-edâ’iye.

Şuhûdü’l-hâl

Ali bin	Abbas bin	Mehmed bin
Mustafa	Pir Ahmed	El-hâc Yusuf

121a

Emirü’l-ümerâi’l-kirâm kebirü’l-küberâi’l-fihâm zül-kadr ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izz ve’l-ihtişam el-muhtass bi-mezid-i inâyeti’l-meliki’l â’lâ Anadolu beğlerbeğisi Mehmed dâme ikbâlehû ve kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma’denu’l-fazl ve’l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Bostan südde-i saâdetime gelüb Karesi sancağında Başgerdek Nâhiyesi’nde Akçe nâm karye ve gayriden beşbin akçe timâr mutasarrıf Mustafa tahvilinden elf Muharreminin yedinci gününden mirimirân-ı sâbık tarafından kendüye tevcih olunub berât-ı şerîfim virilmesin timâr-ı mezbûru tehhür tarihiyle dergâh-ı muallâm çavuşlarından Mehmed Çavuş dahi alıb mezbûr Mustafa mâh-ı mezbûrun dokuzuncu günü fevt olub onbirinci gününde bana virilmiştir deyü nizâ’ eyleyüb ve mahzarında (bir kelime okunamadı) mürâfaa olmayınca zabt itdirilmiye deyü emr olmağın tasarrufuna mâni’ olmağın görüldüğü târihi mukâddem olub hakk bunun idüğü arz olundukda buna mukarrer kılınmış iken mezbûr Mehmed Çavuş girü ferâgat itmeğın dahl eyleyüb lâkin mezbûr Mustafa sahîh-i mâh-ı mezbûrun dördüncü gününde fevt olub beşinci gününde defn olduğuna kazâ-ı mezbûre kadısından elinde sûret-i sicil olunduğundan gayri vech-i meşrûh üzere ol günde fevt olduğuna kadısı Mevlânâ İbrahim’den arz ibrâz idüb târihi mukâddem öldüğün bildirüb timâr-ı mezbûr berâtı ve mukarrer-nâmesi (kesik) zabt itdirilmek mâbeyninde emr-i hümâyûnun virilmek ricâ etmegın timâr-ı mezbûr târihi mukâddem olana zabt itdirilmek emr idüb buyurdum ki bunun târih-i mukâddem ise timâr-ı mezbûrı elinden alub berât ve mukarrer-nâme mücebince kemâ-kân buna zabt itdirüb min-ba’d mezkûr Mehmed Çavuş’a ol vechile dahl u taarruz itdirmiyesiz ve dahl iden tecdid tarihine düşen

mahsûlünden nesnesin dahi almış ise elinden bi-kusûr alıviresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Rebiü'l-evvel sene selâse ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

el-mahrûse

122a

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm vilâyet-i Rum ve Anadolulu ve Karaman ve Diyarbekir ve Zülkadriyye ve Diyâr-ı Arabistan ve Midillü ve Sakız kadıları zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki vilâyet-i mezbûrede vâki' cizye-i gebrân ve azâdegân hâric-ez defter Kıbtîyân sene ihdâ ve elf. Zilkâ'desinin yigirmisinden altı yıla onbeş yük ve kırkbin akçe ber-vech-i iştirâk eminleri olan zûemâdan Zülfikar ve Mustafa hâliya deraadetime gelüb iltizâmımıza dahl olan vilâyetlerden Kıbtîyân tâifeysi ele getürüb mirîye âid olan cizyelerin mirî için taleb itdügimizde mücerred virmemek için biz evkâf-ı selâtin ve ümerâ ve emlâka raiyyet kayd olunduk deyü kimi sûret-i defter ve kimi dahi bir tarîkle emri-i şerîf ihrâc idüb cizyelerin virmekte taallül ve nizâ' iderler deyü bildirdiler imdi husûs-ı mezbûr arz olundukda kadîmden Kıbtîyân tâifesi havâss-ı hümâyûnum reâyâsındandır ve havâss-ı hümâyûnum reâyâsı min külli'l-vücûh serbestdir hâricden dahl olunmak kat'a câiz değildir. Cingâne tâifesi evkâf-ı selâtin ve gayr-i evkâfa ve sancaklarına ve âher kimesneye raiyyet yazılmak hilâf-ı kanundur şöyle ki bir tarîkle raiyyet kayd olunmuş ise kat'a amel olunmayub mirî için zabt itdirilmek emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda olan fermân-ı saâdetim mücebince amel idüb siz ki vilâyet kadılarısız bu hususa herbirinüz müstakil-i bi'z-zât mukayyed olub göresiz fi'l-vâki' kazıyye i'lâm olundığı gibi ise ol takdirce Kıbtîyân tâifesinin min-ba'd evkâf-ı selâtin ve ümerâ ve emlâka raiyyet yazılmak hilâf-ı kanundur ve vilâyet-i Anadolu ve Rum eyâletinde ve sâir memâlik-i mahrûsemde Cingâne tâifesi havâss-ı hümâyûnum için zabt olunub gelmişdir her kangınızın taht-ı kazâsında bulunur ise oligelen âdet ve kanun üzere cizyelerini ve sâir rüsûmların mezkûran emnlere ve adamlarına bi't-tamâm alıvirüb i'nâd ve muhâlefet itdirmeyüb mirî için zabt ve kabz idesiz biz filan evkâfa ve ümerâya ve emlâka raiyyet kayd olunduk deyü defter mücebince kayd olunduğumuz yere edâ' iderüz deyü taallül iderler ise kat'a taallül ve nizâ' itdirmeyüb mirîye

viregeldikleri cizyelerin ve sâir rüsûmların mezkûran emine zabt ve kabz itdiresiz ve mirî mahsûlden alınmış nesnelere var ise bî-kusur mirî için aliviresiz hilâf-ı kanun evkâf mütevellîleri ve emlak zâbitleri havâss-ı hümâyûn reâyâsından Kıbtîyân tâifesi bize raiyyet kayd olunmuşdır deyü defter ibrâz idüb taallül ve i'nâd iderler ise kat'a amel itmeyüb ellerinden alub bir kiseye koyub ve mühürleyüb dersaâdetime irsâl idesiz oligelmiş muhâlif ve kanun-ı kadîme mugayyir kimesneye iş itdirmeyüb emr-i şerîfime muhâlif vaz' idenleri men' ü def' idesiz muttâsıl-ı memnû' olmayanları isimleri ile yazub dersaâdetime arz idesiz şöyle ki bir tarik ile işbu emr-i şerîfimin hilâfına bir emr-i şerîf dahi ibrâz iderler ise bu emr-i şerîfim mücebine ve kanun-ı kadîm muktezâsınca amel idüb hilâfına cevaz göstermeyesiz ve bi'l-cümle cizye ve sâir hukuk ve rüsûmdan her kimin zimmetine malım zuhûr ider ise ve Kıbtîyân tâifesi her kande bulunur ise asla aman ve zaman vormeyüb bi't-tamâm taleb ve tahsil itdirüb bir vechile kimesneye inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu mezbûrun yedlerinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Tahrîren fi'l-yevmü's-sabi' aşer şehr-i Zilhicce'ti'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

123a

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri ve İvrindi kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı şerîf Hundî nâm hâtûn dergâh-ı muallâma adem gönderüb arz-ı hâl idüb bundan akdem Mihalic kadısı olan Mevlânâ Mehmed mektub gönderüb Fatma ve Fetihna nâm hâtûnlar emr-i şerif irâd idüb mazmununda İvrindi kadısı arz gönderüb babaları Hasan ve karındaşları Mehmed fevt olub tasarruflarında olan bir bâb mülk değirmenlerin kısmet olmadın Mustafa nâm karındaşları fuzûlî zabt idüb sonra mezbûr Mustafa fevt olub zevcesi Fatma ve kızı Âişe mezbûr Mustafa tasarrufunda bulundu deyü malikâne zabt itmek isteyüb mezbûrtan Fatma ve Fetihna âher kazâda ere varub erleri da'vâ etmelerine mâni' olmak ile onbeş yıldan ziyâde fermân mürûr idüb değirmeni ta'mir idüb hisseleşmek istediklerinde emr getürüb onbeş yıldan ziyâde zaman bilâ öze-i şer'î etmedi ise göresiz deyü buyrulub ber-müceb-i emr görülmek lâzım gelicek fi'l-vâki' mezkûr değirmen mukaddemâ mezbûr Hasan'ın ve Mehmed'in

mülkleri olup ana ve oğul ber-vech-i iştirâk tasarruf iderler iken fevt olduklarından sonra mezbûrtan Fatma ve Fetihna âher kadılıkta olmak ile da'vâ idemeyüb eğer çigâh İvrindi kazâsına sıla için varub amma zevceleri mâni' olmağla da'vâ idemeyüb hasımları mücerred şekvâyı mâni' öZR eyleyüb muâraza etmeleriyle madam ki onbeş yıldan ziyâde ise görülmek buyurulmayınca istimâ'ya mahall olmayub görölmez ise hakları zâyî' olmak mukarrer deyü müslümanlar haber virmeğın arz olundu deyü bildirdüğın eğer öZR-i şer'î beyân ider ise onbeş yıllık da'vâ metrûke ise dahi da'vâları istimâ' olunmak emr olup görülmek için emr-i şerîf virilmiş mezbûrtan Fatma ve Fetihna vefât idüb hâlâ mezbûre Hundî (ye) intikâl itmeğın emr-i şerîf-i sâbık mûcebince tecdid-i emr taleb eylemeğın buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husemâyı beraber idüb ber-vech-i şer'le fasl olunmuş değıl ise ve öZR-i şer'î ile zaman mürûr etmiş ise taallül itdirmeyüb ber-mûceb-i şer'î kavîm-i hakk üzere onat vechile teftiş ve tefahhus idüb göresiz kazıyye arz olunan gibi ise bu bâbda muktezâ-yı şer'î kavîmle amel idüb şer'le lâzım ve müteveccih olanı ba'de's-sübût hükm idüb buna alviresiz şer'-i şerîfe muhâlif taallül ve nizâ' itdirmiyesiz tamam-ı dikkat ve ihtimâm kılub tekrar şikâyet olmalı eylemeyesiz teZvirden ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmeyüb ve muhtâc-ı arz olanı arz idesiz bu bâbda dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Hasan Çavuş zîde kadruhû sefere me'mûr değıl ise mübaşir buyurulmuşdur hadd-i şer'den tecâvüz eylemiye şöyle bilesiz ve bu hükm-i şerîfimi elinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi evâil-i şerh-i Cemâziye'l-âhir sene isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

123b

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keLâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliya hassa-i alem mehterlerinden yüzon akçe ulûveye mutasarrıf olan ribhzede Tıfıl Dede dergâh-ı muallâma gelüb ben kadîmden emekdâr olup mîr olmağla ben ve hemşirem avâırız-ı divâniyye ve sâir tekâlif-i örfiyyeden muâf ve müselleme olduğuma sâbık vezir-i âzâm olup vefât iden Osman Paşa zamanında elimde emr-i şerîfim vardır mûcebince amel

olunub avâriz ve sâir tekâlif-i örfiyyeden nesne teklif olunmamak bâbında emr-i şahî taleb iderim deyü bildirmegin emr-i sâbık mücebince mezbûrdan ve hemşiresinden avâriz ve gayr-i nesne teklif olunmıya deyü emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermânım mücebince amel idüb dahi min-ba'd mezbûr Tıfıl Dede ve hemşiresine avâriz-ı divâniyye ve sâir tekâlif-i örfiyyeden bir nesne teklif itdirmiyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfime mezbûr Tıfıl Dede'nin elinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmü's-sâni aşer Recebü'l-mürecceb li sene isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

124a

İftihârü'l ulemâi'l-muhakkikîn muhtârü'l-fudalâi'l müdekkikîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi-mezid-i inâyeti'l-meliki'l-mûin Mevlânâ Balıkesri müftisü zîdet fezâilühû ve kıtvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki Balıkesri müftisisin dergâh-ı muallâma mektub gönderüb Balıkesri kazâsından dârende-i fermân-ı hümâyûn Mehmed nâm kimesne yedinden emr-i şerîf vârid olub mazmununda mezbûr Mehmed'in Âişe nâm bıkr kızı kazâ-ı merkûmden Beşe Bâli nâm kimesnenin şer'le menkûhası olmayub ve nikâha kimesneyi vekil dahi itmiş değil iken şarta sülûk idüb menkûhamdır deyü şuhûd-ı zûr ikâmet etmek murad idermiş şer'le göresiz deyü fermân olunub ber müceb-i emr-i şerîf mezbûr Beşe Bâli'ye şer'le fasl olunmayınca mezbûre Âişe'yi rencide etme deyü tenbih ve nâib olan Mustafa'ya istimâ eyleme deyü te'kid olundukda merkûm Mustafa hilâf-ı emr-i şerîf ve mugayir-i şer'-i şerîf mezbûr Beşe Bâli'nin hevâsına tâbi' olub mezbûre Âişe'nin evini yıkdırub Beşe Bâli'ye tasarruf itdirdüğünden gayri zevci vefât iden hâtûnun iddeti dört ay on gün iken iki gün mürûr etmedin ben câizdir deyü âhere tezvic itdüğünden gayri reâyâ üzerine çıkub devr eylemek emr-i şerîfle memnû' iken her karye halkından adem başına târikü's-salgun sicill deyü cebren sekizer akçelerin alub ve hisse-i eytâmdan resm-i kısmet alınmıya deyü fermân olunmuşken müteveffâ olanların nâsa olan deynlerin ihrâc etmedin cümle terekeden bir akçede yigirmibeş akçe resm-i kısmet deyü alub eytâma küllî gadr eyledüğü vâki' olmağın hasbeten-lillâh-ı teâlâ mezbûrun keyfiyet-i ahvâli arz

olundı deyü bildirmişsin ma'lûm oldu imdi buyurdum ki emr-i şerîfim vardıkda husemâyı beraber kılub bir def'â şer'-i şerîfe muvâfık fasl olunmayub ve bilâ özr-i şer'î onbeş yıl mürûr itmiş değil ise şer'le hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresiz kazıyye arz olunan gibi ise emr-i şer'î kâvimle amel idüb şer'le bu bâbda lâzım geleni hükm idüb yerine koyasın min-ba'd bu bâbda şer'-i şerîfe muhâlif iş itdirmiyesiz şer'le men' idesiz ve dahi nâib-i mezbûru niyâbetden ref' ve red idüb sen ki kadısın min-ba'd niyâbet hizmetinde istihdâm etmeyesiz ve bu emr-i şerîfimin sûretini sicill-i mahfûza kayd eyleyesin ki sonra gelüb kuzât mûcibi ile amel idüb hilâfına cevaz göstermeyesin ve senki ve taleb olunmadın veyahûd emr-i şerîfimle istimâ deâvi olunmadın nâibleri kurâ ve nevâhiye salıvirmeyesin ve cebren kimesneye tescil-i mutlâk itmeyüb ve müteveffâ olanların metrûkatı verese beyninde kısmet icâb ider ise dahi deyni ihrâc olunmadın resm almayasın muhallelâtdan deyn ihrâc olundukda bin akçede onbeş akçe alub ziyâde bir habbe almayub dahi müteveffânın metrûkatını ziyâde bahaya tutmayub adâlet üzere taksim ve tevzî' idesiz ve veresede sagîr ve sagîre olur ise metrûkatdan şer'an ellerinde âid olan hisseyi ifrâz idüb sicill ve hüccet olundukdan sonra sagîr ve sagîreye âid olan metrûkatdan ve sicill ve hüccetden dahi resm deyü bir akçe ve bir habbe almayasın ve nâiblere mûhkem tenbih ve te'kid eyleyesin ki emr-i şerîfime muhâlif bir vaz' etmeyeler ve etdirmiyesin ve senki müftisin Balıkesri kadısı ve nâibleri bu bâbda emr-i şerîfime muhâlif vaz' iderler ise dergâh-ı muallâma arz eyleyesin tezvirden ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb ve kazıyyede medhali olmayanı asla dahl itdirmiyesiz temerrüd ve i'nâd ideni sekidüb eslemeyeni ve muhtâc-ı arz olanı arz idesiz bu husus için tekrar şikâyet olunmalu eylemiyesiz bu bâbda dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş sefer-i hümâyûnuma me'mûr değil ise mübaşir tâ'yin olunmuşdır amma emr-i şer'den tecâvüz etmeye şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu emr-i şerîfimi yedinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız

Tahrîren fi evâsıt-ı Saferü'l-muzaffer sene selâse ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

125a

Mefâhirül-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm müzâhiri'ş-şerâyi' ve'l-hükkâm Mevlânâ Temürçi ve Balıkesri ve Kepsud kadıları zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i

hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn İyas ve Mustafa nâm sipâhilerin ve vekil-i şer'ileri olan Hacı Sefer nâm kimesne bâb-ı saâdetime gelüb arz-ı hâl eyledi ki bunun müvekkileri olan mezbûran sipâhilerin Russiyü'l-asl iki nefer kulları ibâk idüb kazâ-ı Kepsud'da ahz olunub evsâfı ile meclis-i şer'i şerîfde tahrîr olunub izn-i şer'le Balıkesri ve Kepsud kazâlarında sâkin Kara Şa'bân ve Yusuf nâm evâbık zâbitlerine teslim olunub habs-i mu'tâd ile habs etmedüklerinden gayri her biri hilâf-ı şer'-i şerîf mezbûrları istihdâm idüb hâlâ mezbûr varub zikr olunan kulları taleb eyledikde hilâf-ı şer'-î şerîf firâr itdiler deyü taallül iderlermiş bu bâbda elinde fetvaları olub şer'le görilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmegim buyurdum ki hükm-i şerîfimle südde-i saâdetimde Tugcu olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim zîde kadruhû vardıkda husemâyı ihzâr idüb husûs-ı mezbûr mukaddemâ bir def'â şer'le görilüb fasl olunmayub bila öZR-i şer'î onbeş yıl mürûr itmiş değil ise onat vechile hakk üzere şer'le teftiş ve tefahhus idüb ve bu bâbda elinde olan fetvâlarına nazar eyliyesiz fi'l-vâki' kazıyye arz olunan gibi ise ki şer'le sâbit ve zâhir ola ba'de's sübût şer'le teveccüh iden kulların müteveccih olduğu üzere hükm idüb alıvirüb ve da'vâlarına mutâbık olan fetvây-ı şer'îye mucibince icrâ-yı hakk idüb hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş itdimeyesiz hakk üzere olub tezvîr ve telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmekden hazer idüb mütemerridi sekidüb muhtâc-ı arz olanı yazub bildüresiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i Zilhicceci'tiş-şerîfe li sene isneyn ve elf.

be yurd-ı Susendraz

125b

Budur ki Hacı Nurullah bin Hacı Ali meclis-i şer'de kârye-i Çavlu'dan Mustafa bin Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Mustafa'dan bundan akdem bir camus ineğin dokuzyüz akçeye iştirâ idüb beş yıldır ki sığır-ı samanı hakkın virir iken şimdi taleb eyledüğimde taallül ider deyü iddiâ' idüb dokuz akçeye bir camus ineğini bey' eyledim amma hâtûnumdadır deyü cevâb virüb mezkûr Mustafa'nın zevcesi Selime dahi meclis-i şer'de Hacı Nurullah mahzarında zikr olunan camus ineği benim mukaddemâ mülkümdür deyü iddiâ' idüb mezbûr Hacı Nurullah'dan suâl olundukda fi'l-hakîka zikr olunan ineği mezbûre Selime'den bile iştirâ eyledim deyü cevâb virüb gıbbe's-sual bi't-taleb ahrârdan üstâd Mehmed bin Mûsâ ve Hacı Abdullah Çelebi İbn-i

Nasuh nâm kimesneler müdde'inin da'vâsına muvâfık şahâdet idüb gıbbe't-taleb kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Hüsâm Halîfe bin	Bestan bin	Hamza bin	Mustafa bin
Hacı Elvan	Ali	Yusuf	Ali

126a

Muhâsebe-i

mahsûlat ve ihracât-ı evkâf câmi-i merhûm Kaya Beğ der nefsi-i Balıkesri ve kazâ-ı Edremid an gurre-i şehr-i Muharremü'l-harâm li sene isneyn ve elf. ilâ gayet-i şehr-i Zilhicce sene-i mezbûredir tahvil-i Mehmed Çelebi el-mütevellî asl-ı

mâl fi sene-i mezbûre 9636

an gallat-ı

kârıye-i Ziyâretlü tâbi'-i kazâ-ı Balıkesri fî't-târihü'l-mezbûr

hınta

şâir

alef

müd	kile	beher kile	müd	kile	müd	kile
4	10	fî 33	1	8	2	3

kıymet

beher kile

beher kile

2970

17

fî 10

kıymet

kıymet

476

430

burçak

un

kile

beher kile

kile

beher kile

Yekûn

9

fî 20

3

fî 10

4086

kıymet

kıymet

180

30

126b

an mahsûlat-ı

kârıye-i mezbûre fî't-târihü'l-mezbûr

an resm-i

an rüsûm-ı harac-ı

an icâre-i bağçe der

bennâk

bağat ve bağçe

kazâ-i Edremid

180

1700

700

an icâre-i diğer bağçe mevkûf 400	an rüsûm-1 ribh-i nük'ûd 1080	an mukâtaat-1 zemin 138
an resm-i çayır-1 Kara Ali el-mütevellî 100	an rüsûm-1 icâre-i çayır-1 Kır 145	an icâre-i bağ ve bağçe ve ağıl an yed-i mütevellî-yi Sabık 150
an rüsûm-1 tapu-yı zemin beray-1 çayır-1 Konur (?) 600	an öşr-i hisse-i fi sene-i mezbûre 300	an rüsûm-1 harac-1 bostan 17
	Yekûn 5550	

126c

Vaz'-1 yekûn
el-vezaif

vâzife-i nezâret-i kadıy-1 Balıkesri fi sene-i mezbûr fi yevm 1 fi sene 360	vâzife-i tevliyet-i öşr-i mahsûl fi sene-i mezbûr fi yevm 6 fi sene 2160
vâzife-i câbi fi yevm 2 fi sene 720	vâzife-i İmâm-1 Câmî-i mezbûr Şeyh İbrahim fi yevm 5 fi sene 1800

vâzife-i	vâzife-i
hatib-i câmi-i mezbûr Muslihiddîn	müezzin fi yevm 2
Halîfe fi yevm 2	fi sene
fi seneü'ş-şehr	720
540	

vâzife-i	vâzife-i
kayyım fi yevm 1	cüzhan-ı Hüseyin
fi sene	fi yevm fi sene-üş şehr
360	1/4 90

vâzife-i	vâzife-i
cüzhan Mehmed	cüzhan diğér Mehmed
fi yevm fi sene-üş şehr	fi yevm fi sene-üş şehr
1/4 90	1/4 90

vâzife-i	vâzife-i
cüzhan-ı diğér Mehmed	cüzhan-ı diğér Mehmed
fi yevm fi sene-üş şehr	fi yevm fi sene-üş şehr
1/4 90	1/4 90

Yekûn

7110

127a

el-ihrâcat

an	an	an
rüsûm-ı arz berât	mütevellî sâbık	ücret-i kadem beray-ı
300	120	
		âverden-i emr-i şerif

an resm-i muhasebe 150	an kâtibiye 50	an harc-ı ma'kûl 46
an resm-i kayd emr-i şerîf 36	an resm-i sicil 8	an şem'-i câmi-i mezbûr 24
an hasır-ı câmi-i mezbûr 80	an kâtibiye beray-ı cem kerdem Harac-ı Bağat 70	
an mukâtaa-i zemîn 2	yekûn 1091	minha li'l-vakfı'l-mezbûr 1435

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Muharremü'l-harâm min şûhûr sene selâse ve elf.

127b

Sûret-i berât-ı zâviyedârlar

Nişân-ı şerîf-i âlşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân-sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni'r-rabbanî hükmü oldur ki Temürçi kazâsına tâbi' Turasan Ece nâm karyede vâki' Koçakini dimekle ma'rûf zâviyede yevmî birer akçe ile ber-vech-i iştirâk zâviyedârlar olan darendegân-ı fermân-ı şerîf Ömer ve Veli nâm kimesneler ber mûceb-i şart-ı vâkıf âyende ve revendeye hizmet iderler iken Temürçi kadısı mücerred celb-i mâl için bilâ-sebeb Âdil nâm kimesneye tevcih idüb hayf itmeğin yine merkûman Ömer ve Veli ve ber-vech-i iştirâk mahaldir deyü Gördüs kadısı Mevlânâ Hüsâm arz itmeğin sadaka idüb bu berât-ı şerîfi virdim ve buyurdum ki varub mezbûrun yerine zâviyedârlar olub hizmet-i lâzımelerin müeddi kıldıklarından sonra ber-vech-i iştirâk yevmî birer akçeye mutasarrıflar olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim için duâya müdâvemet göstereler ve hâne-i âvarızdan ise vireler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi 15 şehri-i Şa'bânü'l-muâzzam sene 998

be makam-ı Kostantiniyye

127c

Kasaba-i Balıkesri'de mahalle-i Börkciler'de merhûm Süleymanzâde Alâaddin bin Yusuf vakfına mütevellî olan Veliyüddîn Halîfe ve mürtezikadan Mevlânâ Fazlullah Çelebi ve Seyfullah Çelebi ve Mehmed bin Yusuf ve Ahmed bin Mustafa ve sâir mürtezika mukaddemâ meclis-i şer'-i şerîfe hazırân olub takrîr-i kelâm idüb mahalle-i Mustafa Fakîh'de vefât iden merhûm Recebzâde El-hâc Mustafa sâbikan vakf-ı mezbûra mütevellî iken vakf-ı mezbûrun yedinden yevmî iki buçuk akçe vâzife ile nâzır olub lâkin vakfiyye-i ma'mûl bahâsından nezâret için vazifeye tâ'yin olunmayub sonradan ihdâs olunmamış nâzıra dahi ihtiyaç olmayub nezâret-i mezbûre ref' olunmak vakfa evlâ ve enfâ olduĝun ihbâr idüb nezâret-i mezbûre ref' olunmuşdı hâlâ zikr olan iki buçuk akçenin yevmî bir akçesi hâmilü'l-kitâb Mevlânâ Veliyüddîn Efendi bin Mûsâ mahall olmaĝın ana tâ'yin olunub ol dahi vâzife-i muayyenesi mukabelesinde her gün yüz tevhîd-i şerîf tilâvet idüb sevabını vâkıf-ı mezbûrun ruhuna hibe etmeĝi uhdesine aldıktan sonra yevmî bir akçe vâzife-i muayyenesini mütevellîsinden alub mutasarrıf olmak için vâki' tescill bi't-taleb kayd şüd.

Fî gurre-i şehr-i Muharremü'l-harâm li sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrişin Mevlânâ

Hacı Bekir bin

Mehmed bin

Mustafa Muslu el-müderriş

Hamza

Kasım

İsa bin

Mustafa bin

Pir Ahmed

Ali

ve gayruhum

128a

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Karesi ve Hudâvendigâr ve Kütahya ve Aydın ve Saruhan sancaklarında vâki' olan kadılar zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sene isnâ ve elf vâcibi için taht-ı kazâlarımızda vâki' âvarızhânesinin her onbeş hânesinden birer nefer kürekci ihrâc idüb selâse ve elf tarihinde vâki' nevrûz-ı hümâyûna bizzat götürüb Tersane-i Âmire'de olan donanma-i hümâyûnum gemilerine teslim idesiz deyü her bir kadılıĝa hükm-i

şerîfimle kullarım irsâl olunmuş olub lâkin câniblerde vâki‘ bazı kazâların kürekci hükmü ebnâ-ı sipâhîyandan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Abdurrahman zîde kadruhû nâm kuluma virilüb ve bazıları dahi âhere virilüb geç varmak ihtimali olmağın imdi bana müstâkil hüküm gelmedi dimeyüb vech-i meşrûh üzere kürekçiler tedârik ve ihrâc eylemek emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mezbûr kulum vardıkda bir an ve bir saat te’hir etmeyüb bu bâbda sâdır olan fermân-ı saadetim mücebince amel idüb herbiriniz husûs-ı mezbûra gereği gibi mukayyed olub vech-i merkûm üzere kürekci ihrâcına mübâşeret idesiz ve şöyle ki merkûm kulum yedinde olan kürekci hükümleri size vâsıl olmazdan mukaddem sehven âher kimesne eli ile hüküm vârid olursa dahi kullarımın vech-i maaşı her hânedan tâ’yin olunan ikişer akçeyi olgeldiği üzere yüke aldırıp âheri dahl itdirmiyesiz bu seneyi sâir zamana ve kıyas eylemeyüb derya yüzüne donanma-i hümayûnum gemileri çıkmak fermanım olmuşdur yarar kürekçiler ihrâc idüb ve mezbûr kulumun yedine arz-ı hâl virüb ve yanına kılğuz koşub emin ve sâlim birbirinize isâl eyliyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız.

Tahrîren fi’l yevmü’s-sâni âşer şehr-i Saferü’l-muzaffer sene selâse ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

128b

Kıdvetü-kuzâtü’l-müslimîn zîdetü vülâtü’l-muvahhidîn ma’denü’l fazl ve’l-yakîn Mevlânâ Balıkesri ve İvrindi kadıları zîde fazluhû tevkîi’-i refîi’-i hümayûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümayûn tüccar tâifesinden Hacı Nurullah nâm kimesne bâb-ı saâdetime adem gönderüb arz-ı hâl eyledü ki bundan akdem Bursa’ya gider iken katırı ile iki çuval esbâbı ve içinde beşyüz aded guruş ve yüz sikke alınub ve on üç çeki gümüş ve bir mikdar nakd akçesi zâyi’ oldukda Balıkesri kazâsına tâbi‘ Hilâlce nâm karyeden Kurt nâm kimesnenin Yovan ve Pervâne nâm kulları yedinde bulub ve kârye-i mezbûreden Yorgi nâm zimmînin evine iletüb akçeyi paylaşub bu dahi haberin alub müslümanlar ile ma’rifet-i şer’le mezkûr zimmînin evine varılıb keşf olundukda zâyi’ olunan nesnelerden bir mikdar altun ve guruş ve nakd akçe evi içinde sandığında bulunub ve iki çuval ile esbâbı dahi samanlığında bulub mâ-adâsı taleb olundukda virmeyüb ziyâde gadr eylemişler bu bâbda elimde hüccet-i şer’îyye dahi vardır şer’le görülüb icrâ-yı hakk olunmak taleb iderim deyü bildirdi buyurdum ki

hükm-i şerîfimle südde-i saâdetimde meşâyihim olan iftihârü'l-emâcidü'l-ekârim Mehmed zîde mecduhû tarafından südde-i saâdetim sipâhilerinden fahrü'l-akrân (okunmuyor) vardıkda husamâyı beraber idüb gâib idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdub getürdüb mürâfaa-ı şer' idüb husûs-ı mezbûr mukaddemâ bir def'a şer'le görülüb fasl olmuş olmayub ve üzerinden onbeş yıl mürûr etmiş değil ise onat vechile hakk ve adl üzere nasb idüb ve bu bâbda elinde olan hüccete nazar idüb göresiz fi'l-vâki' kazıyye arz olunduğu gibi ise ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hakkın bi-kusûr hükm idüb alıvirüb dahi ehl-i fesâd ve muhtâc-ı arz olanlarda değil ise icrâ-i hakk idesiz değil ise şer'le lâzım geleni icrâ idüb yerine koyub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş itdirmiyesiz bu bâbda istimâ-i küllî idüb tezvîr ve telbîsden hazer idüb ve kazıyyede medhali olmayanları min-bâ' dahl itdirmiyesiz mütemerridi sekidüb muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz ve tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâsıt-ı Saferü'l-muzaffer sene selâse ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

129a

Kıdvetü-kuzâtü'l-müslimîn zîde'tü vülâtü'l velâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû kıdvetü'l-muhakkıkîn umdetü'l-müdekkikîn Balıkesri'de müfti olan zîdet fezâilühû tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki el-hâleti hazîhi Balıkesri'de müfti olan kıdvetü'l-muhakkikîn Mevlânâ Emrullah zîde fazlûhu dergâh-ı mualâma mektub gönderüb Balya kazâsına tâbi' Bağcak nâm karye halkı yedinden Balya kadısı ile kendüye hitâben emr vârid olub Balya mahkemesinde emin-i kadı olan Hüseyin nâib olan Emrullah nâm kimesne ile kârye-i merkûmeye konub sabah oldukda mezkûr Hüseyin bir yundum sirkât olundu deyüb şer'le sâbite olmadın karye halkını rencide etmegin görülmesin fermân olunub ehl-i karyede dârende-i fermân-ı şerîf Nasuh nâm kimesne talebiyle şer'le görülmek için mürasele virildikde bi'l-fiil Balya kadısı olan Mevlânâ Mustafa emr-i şerîfi ellerinden alub dizi altına koyub mezkûr Nasuh'a hilâf-ı şer'î doksanyedi değnek urub ve Hacı Bayram nâm kimesnenin kabahat-i sâbıkası olmayub üzerine şer'le nesne sâbit olmadın işkence itdürüb zulm ve hayf eyledüğü ilâm olunmağın buyurdum ki hükm-i şerîf-i

vâcibü'l ittibâum vardıkda Balya kazâsına varub husemâyı beraber idüb ber-vech-i şer'le görölüb fasl olmayub ve üzerinden bilâ özr-i şer'î onbeş yıl mürûr itmiş değil ise ber müceb-i şer'-i şerîf hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresiz kazıyye arz olunan gibi ise ol bâbda emr-i şer'î kavîm ile amel idüb min-ba'd bunları üzerlerine şer'le nesne sâbit olmadın şer'-i şerîfe muhâlif ehl-i örf tâifesine ve sâire rencide itdirmeyüb men' ü def' idüb hilâf-ı şer' bir akçe ve bir habbelerin aldırmyasın hakk üzere olub tezvirden ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb kazıyyede medhali olmayanı asla dahl itdirmeyüb mütemerridi sekidüb eslemeyüb emr-i şerîfime muhâlefet ideni ve muhtâc-ı arz olanı vuku'u üzere yazub südde-i saâdetime arz eyleyesin bu husus için tekrar şikâyet olunub emr-i şerîfim varmalu eylemiyesiz bu bâbda dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân Yusuf Çavuş sefer-i hümâyûna me'mûr değil ise mübâşir tâ'yin olunmuşdur emâcid-i şer'îden tecâvüz eylemeye şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Tahrîren fî evâil-i şehri Saferü'l-muzaffer li sene selâse ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

129b

Sûret-i emr-i şerîf berât-ı timâr

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm el-muhtass bi-mezid-i inâyeti'l meliki'l-allâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlâ divân-ı hümâyûnum kâtiblerinden kıdvetü'l-erbâbü't-tahrîr kâtib Fazlullah zîde mecduhû südde-i saâdetime şöyle arz eyledi ki mutasarrıf olduğu zeâmetinden taht-ı kazânızda vâki' Tirkeş nâm karyesinin rüsûm-ı serbestiyyesine sancakbeği subaşları ve âherden dahl idüb kârye-i mezbûr için mukaddemâ sipâhi timârı idi deyü nizâ' itdüklarin bildirüb ol bâbda kanun-ı hümâyûnum mücebince rüsûm-i serbestiyyesine dahl u taarruz olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmegin divân-ı hümâyûnum kâtiblerinin zeâmet ve timârları serbest olmak kanun-ı hümâyûnum olmağın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda göresiz fi'l-vâki' rüsûm-i serbestiyyesine müteallik yâve ve kaçgun ve cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâsına sancakbeği subaşları ve âheri dahl u taarruz itdirmiyesiz fasl idüb

nesnesin dahi almışlar ise ba'de's-sübût müteveccih idenlerden hükm idüb bî-kusûr alıviresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Muharremü'l-harâm sene selâse ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye
el-mahrûse

129c

Budur ki Cingâne tâifesinden İlyas bin İsa Bâli meclis-i şer'de Muhyiddîn Halîfe muvâcehesinde bi't-tav've'r-sâbık Hoca Sinân medresesine müderris olan Mustafa Çelebi'ye bin akçe bey' eyledim (okunmuyor) hasbeten lillah bi'l-kefale hasebiyle mezbûr Muhyiddîn Halîfe'den bi't-tamâm kabz eyledüm deyü ikrâr idüb mezbûr Muhyiddîn tasdik idüb tescil olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Mustafa bin

Yakub

Mehmed bin

Halil

Mehmed bin

Abdi

130a

Sûret-i emr-i şerîf

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Hudâvendigâr ve Biga ve Balıkesri ve Saruhan ve Germiyan sancaklarında vâki' olan kadılar zîde fazluhûm tevkîi'-i refîi'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iftiharü'l havâss ve'l-mukarribîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtin enîsu'd-devletü'l-âliyyetü's-sultâniye celisü'l hüzetü's-seniyyeti'l-hâkânîyye el-muhtass bi mezid-i inâyeti'l-meliki'l alâ hâlâ darü's-saâdetim ağası olan Mustafa dâme uluvvuhû tarafından südde-i saâdetime şöyle arz olundu ki bundan akdem taht-ı kazânuzda vâki' olan Medine-i Münevvere Evkâfı reâyâsının beytü'l-mâl ve mâl-ı gâib ve mal-ı mefkûd ve resm-i ağnâm ve yâvesine ve yâve-i beytü'l-malına resm-i kovan ve resm-i arûsane ve resm-i cürm ü cinâyet ve sâir bâd-ı hevâsına ve abd-i abık hususatına sancakbeği subaşıları ve havâss-ı hümayûn eminleri ve zûemâ ve erbâb-ı timârdan ve gayriden muhassıla hiç ferdi dahl u taarruz itdirmeyüb vakf için zabt ve kabz itdiresiz meğer ki vakfın yazılı raiyyetlerinden

birinin cürm-ü galîzi sâdır olub bi-hasbi'ş-şer' sulb ve siyâsete müstahak ola ol-vakt dahi siyâsete me'mûr olanlara evkâf zâbitleri ma'rifetleriyle icrâ itdüresiz deyü ve yâve defterde vakfa hâsıl yazılmış iken vakfın reâyâsı elinde bulunan yâveye sancakbeği subaşları ve havâss-ı hümâyûn eminleri toprağında tutuldu deyü hâsıl eyledüklerinde reâyâ kimin elinde bulunan yâve ve beytü'l-mal ve kaçgun dahi anun olur ol vechile kimesneyi dahl itdirmiyesiz deyü mukaddemâ mâliyye tarafından hükm-i şerîfim virilmişken hâlâ gerü ol vechile dahl olunurmuş buyurdum ki hükm-i şerîfimle evkâf-ı mezbûre mütevellîsi olan Mustafa ile kâtibi nüvvâb Mehmed vardıkda göresiz fi'l-vâki' mukaddemâ mâliye tarafından vech-i meşrûh üzere hükm-i şerîfim virilmiş ise ol hükm-i şerîfim mücebince amel idüb min-ba'd ol hükm-i hümâyûnuma mugayir kimesneye iş itdirmiyesiz eslemeyenleri yazub arz eyliyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfimi ellerinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremü'l-harâm sene selâse ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

130b

Oldur ki kasaba-i Balıkesri mahallâtından Dikiciler mahallesinde işbu dârende-i fermân-ı şerîf Hüsâm Halîfe imâm olub cem'-î ahâlî-i mahalle rızâ ve şükran üzere olub dahi nefsü'l-emr sâlih ve müdebbir ve her vechile imamete liyakât ve istihkakı vazî' ve azli icâb ider hâli yok iken bazı ashâb ve ağrâz mezbûrun hakkında şer'an nesne sübût ve zuhûr bulmuş değil iken hilâf-ı vâki' inhâ ile bâbından arz olmak ile imâmeti bu Sinân nâm kimesneye tevcih itdürüb hayf olmağın üslûb-ı sâbık üzere imâmet-i mezbûre yevmî bir akçe ile merkûm Hüsâm Halîfe'ye tevcih olunub berât-ı şerîf ricâsına kadısı Mevlânâ İbrahim inhâsı arz eylemegin sadaka idüb bu berât-ı saâdet eyyâmı virdim ve buyurdum ki varub kemâ-kân imâm olub hizmet-i lâzimesin müeddi kıldıkdan sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benüm devâm-ı devletim için duâyâ müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimâd kılalalar

Tahrîren fi el yevmü'l-hâdî ve işrîn şehr-i Saferü'l-muzaffer sene selâse ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

131a

Sûret-i emr-i şerîf kârîye-i Hilâlce

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki taht-ı kazânızda vâki' olan Şeyh Lütfullah zâviyesinin câbisi olan dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân Sinân dergâh-ı muallâma gelüb şöyle arz eyledi ki zâviye-i mezbûrenin vakf karyesinin bâd-ı hevâ ve rüsûm ve cürmt cinâyeti ve resm-i arûsanesi defâtir-i atîka ve hâlâ defter-i cedîd-i hâkânîde vakfa yazılmış iken sancakbeği subaşları dahl idüb taaddî etmekden hâli olmazlar imiş imdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda dergâh-ı muallâmdan virilmiş sahîh-i sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî taleb idüb göresiz zıkr olunan karye vakf olub bâd-ı havası ve resm-i cürm ü cinâyeti ve resm-i arûsanesi haracen vakfa kayd olunmuş iken sancakbeği ve subaşları hilâf-ı kanun ve defter dahl idüb taaddi iderler ise men ü def idüb deftere muhâlif dahl itdirmiyesiz şimdiye değin zıkr olunan rüsumdan nesnesin dahl etmişler ise ba'de's-sübût hükm idüb bî-kusûr alıviresiz hilâf-ı kanun ve defter kimesneye iş itdirmiyesiz ve arz eylediği sancakbeği adamları dâimâ on onbeş nefer atlu ile livâ üzerine konub ve müft ü meccanen yem ve yemeklerin ve koyun ve kuzu ve arpa ve samanları alub ve kendülerin ve bargirlerin sahraya tutub ve otluk bicdürüb istihdâm etmekden hâli değiller imiş anı dahi göresiz fi'l-vâki' öyle ise men' ü def' idüb muhkem tenbih ve te'kid idesiz ki min-ba'd (bir kelime okunamadı) olmayanların ehl-i iyalleri ile sâkin oldukları evlerine konmayub müfti ü meccanen yem ve yemek ve koyun ve kuzu ve arpa ve samanları almayub ihtiyârları ile satanlardan akçe-i narh öri üzere aldırub kendülerin ve bargirlerin sahraya tutmayub cebr ile çayır bicdirmeyüb ve otluk taaddî taşımayub cebren istihdâm itdirmiyesiz ba'de't-tenbih eslemeyüb girü ol vechile taaddi idenleri isimleri ile yazub bildiresiz tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz böyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfimi elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâil-i Safer sene erbâ' ve semânîn ve tis'a ve mie.

be mâkâm-ı Kostantinniye

132a

Sûret-i emr-i çuval

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlânâ Mihaliç ve Karesi mukâtaatı müfettişi ve Balıkesri kadısı zîde fazluhûm kıdvatü'l-emâsil ve'l-akran Karesi nâzırı zîde mecduhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Matbah-ı Âmire emini zîde mecduhû mühürlü tezkire götürüb hassâ-ı fodula firunı mühimmi için un çuvalı lâzım olduğın ilâm eylemegin buyurdum ki hükm-i şerîfimle hassâ-ı fodula firunım üstâdlarından Üstâd Hasan ve Murad nâm kullarım vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed olub dahi bir an ve bir saat te'hir ve tevakkuf etmeyüb her kimde bulunur ise bulunan yerlerden beşyüz çift çuval tahsil ve tedârik idüb ta'cil-i ale't-ta'cil hassâ firun-ı amîrem tarafia irsâl ve îsal eyleyesin çuvalın bahâsına ve kirasına ve masârif ve sâiresine lâzım olan akçeyi sen ki müfettişsin taht-ı müfettişliğinde vâki' olan mukâtaa yedinden tahsil idüb erbâb-ı hukuka hakların huzurunuzda virdirüb kimesnenin bir akçe ve bir habbesin alıkodurmıyasız ve akçe aldüğün emin eline temessük ve işbu hükm-i şerîfimin zahrına hüccet yazub viresin ki hîn-i muhasebede ibrâz idüb deynlerine mahsûb itdireler hususu ehemmi-i umurdandır sâire kıyas etmeyüb avk ve te'hirden ve ihmâl ve müsâheleden hazer idesiz şöyle ki akçe tedârikinde ve çuval tahsilinde nev'an ihmâliniz zuhûr ola hiçbir vechile öZRünüz makbûl olmayub mûhkem mes'ûl ve muâteb mukarrerdir bilmiş olub ana göre basiret ve intibâh üzere olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî el-yevmü's-sanî ve'l-işrîn min şuhûr-ı şehûr Şevvâlü'l-mükerrem li sene isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

132b

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sultânî tuğrây-ı garrây-ı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki nefis-i Balıkesri'de vâki' Börkcüler mahallesinden olub tarîk-i hacc-ı şerîfde vefât iden merhûm Süleymanzâde Alâaddin sülüs malından vasîyet tarîkiyle tâ'yin itdüğü nukûdun ribhinden yevmî iki akçe ile mezkûrun ruhiçün oniki kere sûre-i İhlâs kırâatına işbu dârende-i fermân-ı şerîf Mevlânâ Alâaddin mahaldir deyü kadısı nâibi Şüca' arz eylemegin sadaka idüb bu berât-ı âlişânı virdim ve buyurdum ki her an ve her gün oniki kere sûre-i İhlâs tilâvet idüb hizmet-i lâzimesin müeddi kıldıktan sonra yevmî iki

akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim için duâya iştigal göstere bu bâbda hiç ehâd mâni' olmayub dahl u taarruz eylemiye şöyle bileler ve alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fî evâhir-i şûhûr-ı Muharremü'l-harâm sene isnâ ve seb'in ve tis'a mie.

be makam-ı Kostantiniyye

132c

Hüve ennehû bâisü'l mer'ati el meduvvuhu Âişe bint-i Durmuş mine'l racülü'l meduvu Tur Bâli bin Halil ve hüve etbau minhâ ma hüve leha ve mülkeha ve biyedihe ve tahte tasarrufuhe ilâ hine sudurû haza'l kade's-şer'i minhuma ve zâlike sehmi vahidi min ehli sülûsetihi eshemi mine'l menzil el-vâki fi mahalleti Hisariçi bi Balikesri el müştemili âla sebtin vefreti ve hoş el-mahdûd temliki Ahmed Halife ve temliki Musli ve temliki Receb Çavuş bi cümleti'l hudud ve kaffeti'l-hukuk bi-semeni muayenü kaddera el fi-dirhemi Osmanî beyan ve esaati sahihayni şer'iiyin müştemilât alâ icâb ve kabul ve ayyeme ve tefayyizi anil tarafeyn fi'l-bedel-i ve alâ haza vakâ ol iştihad ve't-tahrir fi evâhir-i ahirî Cemâziye'l-sene selâse ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yaycı Yusuf bin (silik)

Baba Şems bin

Ebubekir bin (silik)

El-hâc Hüseyin

Mustafa bin Ali

133a

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Balikesri ve Karacalar kadıları dâme fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vasıl olıcak ma'lûm ola ki hâliya nefsi Balikesri'de Hoca Nasuh nâm kimesne dergâh-ı muallâma gelüb karındaşım oğlu Hacı Bayram Malta Seferine gidüb ve ol tarafda gayb olub bazı kimesneler esir oldı deyü haber virürler vâlidesi vesâir vârisleri var iken beytü'l-mal ve mal-ı gâib âmilleri mezkûr Hacı Bayram için gâibdir emlâk ve esbâbı mal-ı gâib olmuştur deyü bildirib imdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz kazıyye i'lâm olunduğu gibi olub mezkûr Hacı Bayram Malta Seferine gidüb anda gâib olub vâlidesi ve sâir ma'rûfû'l etbâ' vârisleri var iken kalan emlâk ve esbâbına mal-ı gâibdir deyü beytü'l-mal ve mal-ı

gâib âmilleri dahl itdikleri vâki' ise men' ü def' idüb idhâl itdirmiyesiz eslemeyüb inâd iderler ise ve kazıyye bir dürlü dahi olub muhtâc-ı arz ise vukû' üzere yazub dergâh-ı muallâma arz eyliyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî'l-yevmü's-sâni şehr-i Saferü'l-muzaffer sene seb'a ve seb'in ve tis'a mie

be makam-ı Kostantiniyye

133b

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm Mevlânâ Karesi mukâta'atı müfettişi Mihaliç ve Aydıncık ve Manyas ve Kirmastı ve Balıkesri ve Kepsud kadıları zîde fazluhûm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân nâzırı zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak malûm ola ki hâliya kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim matbah emini zîde mecduhû mühürlü tezkire gönderüb hassâ-ı firun ve kiler-i âmire mühimmatıçün buğday ve nohud lâzım ve mühim olduğun ilâm eylemegin ol vilâyet kilesiyle onbin kile buğday ve bin kile nohud tedârik idüb ale't-ta'cil kiler-i âmireme irsâl eylemegin emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim ile hassâ etmekcilerden Hasan ve Murad nâm kullarım vardukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı saâdetim mûcebince amel idüb dahi bir an ve bir saat te'hir ve tevakkuf eylemeyüb zıkr olunan mikdar buğday ve nohud taht-ı kazânızda bulunan yerlerden askerî ve ehl-i berât ve kayyum kulları ve evkâf reâyâsı ve mûaf ve müselleme dimeyüb her kimde bulunur ise narh-ı câri ve evvelden olageldüğü üzere merkûm kulum mübaşeretiyle bi't-tamâm tedârik ve iştirâ idüb badehû karîb ve mütenâsib olan iskeleye indürdüb yarar sefinelere tahmil idüb ale't-ta'cil gönderüb kiler-i âmireme irsâl ve isalde bezl-i makdûr ve sa'y-i mevkûr eyliyesiz ve bi'l-cümle husûs-ı mezbûr kulum mübaşeretiyle bi't-tamâm tedârik idüb husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmedendir sâir umûra kıyas eylemeyüb elbette zıkr olunan buğday ve nohudu bi'emr-i vech-gân tedârik ve iştirâ idüb vakti ve mevsimi ile vech-i meşrûh üzere kiler-i âmireme irsâl eyliyesiz şöyle ki mühimmât-ı mezbûrei noksan üzere irsâl idüb ve-yahûd vakti ve mevsimi ile irsâl eylemeyüb arz ve havâleye sâlik ve mütesaddî olasız hiçbir vechile arz ve havaleniz mesmû' olmayub azîm i'tab ve ikâbı müstehak olursuz bilmiş olasız ana göre tedârik ve basîret üzere olub ihmâl ve müsâheleden begayet hazer eyliyesiz mühimmat-ı mezbûrenin bahâ ve kirasın ve masarifine lâzım olan akçe ol cânibde olan mukâtaat mahsûlünden alub ashâb-ı hukuk hakların mezbûr kulum mârifetiyle bi-kusûr huzurlarda virdürüb kimesnenin bir akçe ve bir habbesin alıkodurmayasız ve kangı mukâtaadan akçe alınur ise emini eline kavî

temessük işbu hükm-i şerîfimin zahrına hüccet yazub viresin ki hîn-i muhasebede ibrâz idüb deynlerine mahsûb oluna şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi'l-yevmü's-sâlis aşer şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

134a

Sûret-i berât-ı kitâbet-i Abdullah Çelebi

Nişân-ı şerîf-i âlişan-ı sultânî tuğray-ı garrây-ı cihân arây-ı hâkânî bade'l adl-i rabbânî hükmü oldur-ki Balıkesri ve Edremid kazâlarında Kaya Beğ Evkâfî'nın bağçesi vesâir akarı olub kâtibe eşedd-i ihtiyacı olduğın şifâhen haber virmeğın yevmî iki akçe ile dârende-i fermân-ı şerîf Mevlânâ Abdullah'a mahaldir deyü kadısı Mevlânâ İbrahim inhâ semû'l-hüseynî zîdet siyâdetuhû arz eylemeğın sadaka idüb bu berât-ı sa'âdet ârâyı virdim ve buyurdum ki varub vakf-ı mezbûra kâtib olub hizmet-i lâzimesin müeddi kıldıktan sonra yevmî iki akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletüm için du'aya müdâvemet göstere bu bâbda hiç ehâd min küllî vücûh dahl u taarruz eylemeyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi evâil-i Saferü'l-muzaffer sene selâse ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

134b

Oruç-gazî mahallesinde vefât iden El-hâc Ahmed bin Bostan'ın eytâm-ı sagîri Derviş ve Fatma'nın emvâli ahvâllerine kibel-i şer'den ve li-eb karındaşları Mehmed Çelebi vasî nasb ve tâ'yin olundu ve vâlideleri Âişe nâzır olub tescil olundu.

Tahrîren fi evâhir-i şehr-i Zilkâde sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hacı Mehmed
Yusuf

Hacı Fethullah
Mehmed

Ali
el-muhzır

Ağa zâde
Mehmed bin Ali

ve gayruhum

134c

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vasıl olıcak ma'lûm ola ki dergâh-ı muâllam çavuşlarından darende-i fermân vâcibü'l-iz'ân Mehmed Çavuş südde-i sa'âdetime gelüb Karesi sancağında Başgerdek Nâhiyesi'nde Akçalı nâm karye ve gayriden beşbin akçe timâra mutasarrıf olan Mustafa bin Mehmed elf Muharreminin dokuzuncu gününde fevt olub timârı mahlûl oldukda südde-i sa'âdetimden mah-ı mezbûrun onikinci gününden buna virilüb berât itdürüb tasarrufunda iken Bostan nâm kimesne timâr-ı mezbûr mîr-i mîrân tarafından bana dahi virilmiştir deyü tasarrufuna mâni' olduğım bildirüb südde-i sa'âdetimde mürâfa'a olmayınca cânibine zabt itdirilmemek bâbında inâyet ricâ etmegin buyurdum ki mezkûrlar südde-i sa'âdetime gelüb mürâfa'a olub ahvâlleri bertaraf olmayınca timâr-ı mezbûr mahsûlünü hiç bir cânibe zabt ve tasarruf itdirmiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız

Tahrîren fi evâil-i şehri Muharrem sene selâse ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

135a

Mefâhirü'l-kûzat ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm vilâyet-i Anadolu ve Rum ve Karaman ve Diyarbekir ve Zülkadriyye ve Diyâr-ı Arabistan ve Midillü ve Sakız kadıları zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak malûm ola ki vilâyet-i mezbûrede vâki' cizye-i yâve-i gebran ve azadegân-ı Kıbtîyân mukâta'asına ihdâ ve elf Zilkâ'desinin yigirmisinden altı yıla onbeş yük ve kırkbin akçeye ber-vech-i iştirâk eminler olan zûemâdan Zülfikâr ve Mustafa nâm kimesneler der-sa'âdetime gelüb iltizâmımda dahl yâve keferenin cizyeleri kadîmden şimdiye değin evveliyetden yetmiş beşakçe ve mücerred olan kefereden ellibeş akçe alunagelmişken hâliya âdet-i kadîm üzere taleb eylediğimde noksan üzere virmek isteyüb i'nâd ve muhâlefet iderler ve bazı kefereden dahi kanun üzere yâve haracın taleb eylediğimizde mücerred virmemek için biz bugün geldik bugün gideriz deyü yâve haracın virmekte inâd ider o yâve keferenin iltizâmımda dahl iken ve bazı kimesneler evkâf ve emlâk ve zûemâ erbâb-ı timâr ve doğancı ve âher toprakda vâki' olmuştur beytü'l-malî biz kabz iderüz deyü beytü'l-malın zabt ve kabzına mâni olurlar deyü bildirdiler imdî buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda

göresiz fi'l-vâk'i iltizâmlarına dahl olan yâve keferenin kadîmden minvâl-i mezbûr üzere evlisinden yetmişbeşer ve mücerred olandan kefereden ellibeşer akçe alınugelmişken hâlâ noksan üzere virmek isteyüb ol vechile i'nâd ve muhâlefet itdikleri vâki' ise oltakdirce inâd ve muhâlefet itdirmeyüb mirîye âid olan cizyelerin oligelen adet-i kanun-ı kadîm üzere aldırub kadîmden oligelmiş ve kanuna muhâlif kimesneye ta'allül ve inâd ve muhâlefet itdirmiyesiz ve ol makule ticaret için hâricden gelüb kanun üzere altı ay mürûr idüb ellerinde temessük olmayan yâve kefereden mirîye âid olan yâve-i cizyeleri mirî için aldırub bugün geldük yarın giderüz deyü ta'allül ve i'nâd itdirmiyesiz ve Kıbtiyân tâifesinden beytü'l-malı mezkûran eminlerinin iltizâmlarına dahildir her kangı tarikden vâki' olursa mirî için emin-i mezbûrana aldırub zabt ve kabz itdirüb sâhib-i arz olanlar bizim toprağımızda vâki' olmuştır deyü ta'allül itdirmiyesiz şöyle bilesiz ve bade'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu mezbûrların ellerinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe iltimad kılasız.

Tahrîren fi el-yevmü'sâni aşer şehri-i Zilhicce li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

135b

Be huzur-ı mevâliü'l-mükerremûn

Mefâhirü'l kuzât ve'l- hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l- kelâm el-muhtass bi mezid-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Anadolu'da vâki'' olan kadılar zîde fazluhûm da'vât-ı sâfiyât isârından sonra inhâ olunan oldurki taht-ı hükümetinizde vâki'' cingâne ve yâve mukâta'asına ber-vech-i iltizâm emin olan işbu darande-i mektub Zülfikar zîde kadruhû bu cânibe gelüb bi'l-fiil mukâtaa-i mezbûreye berât-ı hümâyûn ve emr-i âlişân ile uhdesinde olub zabtı için mektub taleb etmegin elinde olan berâtı ve şartı mücebince mektub virildi vardıkda gerekdir ki mukâta'a-i mezbûre berât-ı âlişân ve emr-i münif muktezâsınca zabt ve tasarruf etmege hüsn-i himâyeniz ve say-i cemâliniz mezbûl ve fi diriğ kıluna mal-ı mirîye gadr ve fukaraya zulm olmak ihtimâli ola mal-ı mirîde ikdâm-ı dikkat ve ihtimâm idüb gereği gibi mukavemet ve müzâheret üzere olasız.

Tahrîren fi evâil-i Şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam li sene isnâ ve elf.

be yurd-u Bursa el-mahmiye

136a

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-i mekân-ı sultânî ve tuğray-ı garrây-ı cihan-sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni'r-hükmü oldur ki bundan akdem vilâyet-i Anadolu ve tevâbi'nde vâki' olan cizye-i yâve-i gebran ve azadegân ve cizye-i Kibtîyan ve cürm-ü cinâyet bâd-ı heva ve resm-i arûsane vilâyet-i Anadolu ve Karaman ve Rum ve Zülkadriyye ve Diyarbekir ve Arabistan ve Midillü ve Sakız ve tevâbi' mukâta'ası Semân ve Seb'in ve tis'a mi'e Zilkâ'desinin yigirmisinden üç yıla yüzyigirmibin akçeye iltizâm eyleyen İbrahim'in tahvili tamam olmağa karîb olmağın mahrûse-i İstanbul'da Taht'el-kal'a kurbunda vâki' Temürtaş mahallesi sâkinlerinden zûemâdan Zülfikâr bin Osman ve Mustafa bin Bostan nâm kimesneler hâlâ divân-ı âlî'ye gelüb mukâta'a-i mezbûre reâyâsının ekseri cingâne olub kanun üzere cizyeleri talep olundukda biz Bolu ve Hudâvendigâr sancağı beğlerbeğinin reâyâlarındanuz deyü ictinâ ba-kanun üzere cizyelerin ve resümlerin virmekde ta'allül itdikleri ecilden eminan-ı atîkin küllî ikbâlleri kalmışdır havâss-ı hümâyûn reâyâsı mîr-i mîran ve sancak-beğlerine mîn-ba'd raiyyet kayd olunmak kanun değıldir üslûb-ı sâbık üzere cümle cingâne perakende olmayub kanun-ı kadîmden cânib-i mirîye saklanugelmişdir ol minvâl üzere tahvil-i cedidden sene ihdâ ve elf. Zilkâ'desinin yigirmisinden ellibin akçe tahvil-i evvel ve ellibin akçe dahi tahvil-i sâniye ki cümle iki tahvil bir yük akçe ziyâde olur birbirinden ayrılmayub birinin fazlası birinin kesrine mahsûb olmak şartıyla sene seb'in ve elf. Zilkâ'desinin ondokuzuna gelince altı yıla onbeş yük ve kırkbin akçeye iltizâm ve kabûl ideler şol şartla ki yevmî ondokuz akçe mevâcib-i kadîme deynlerine mahsûb olub üzerimize nâzır ve havale ve müfettiş dahl u taarruz etmeyüb Sal-be-sal kîste'l-yevm vâki' olan mahsûlünü bî-kusûr ber-vech-i nakd kendün getürüb dahil-i hazîne ola ve mahrûse-i İstanbul'da kanun üzere mahrûse-i mezbûre kadısı Mevlânâ Muslihiddîn damet fezâiluhû defteri mücebince üçyüzonbin akçe zarar maliye yarar ve maldan onsekiz nefer kimesneleri kefiller ve otuzaltı neferi kendülere virüb ba'dehû mukâta'aya mübaşeret eyleyelim deyü kabûl eyleyüb vech-i meşrûh üzere berât-ı âlîşân sadaka buyurulmak bâbında inâyet ricâ eyledükleri sene ihdâ ve elf Şevvâlinin yigirmiikinci günü arz olundukda târih-i mezbûrede her tahvile ellişer bin akçe ziyâde ile virilmesi cânib-i mirîye enfâ' olmağın lâkin bir tahvili kat'-a alâka etmeyince bir tahvile mübaşeret etmeyüb ve cingâne ve kadîmden nice haklanu gelmiş ise ol vechile haklanub

ziyâde hükm itmeyüb yarar kefiller virüb bâdehû arz-ı şahâdetnâmesin ikmal-i hazîne itdikden sonra zabtına izin virilmek üzere berât-ı şerîf-i âlîşân sadaka buyurulmak fermân-ı şerîfim olmağın iltizâm ve kabûlleri hizâne-i âmirem defterlerine kayd olunub işbu dârendegân-ı fermân-ı âlîşân ve dârende gân-ı hilâfet unvân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran mezkûran Zülfikâr bin Osman ve Mustafa bin Sinân zîde kadruhûma divân-ı hümâyûnumda ziyâde ile iltizâm eylemegin müddet-i iltizâmları tamam olmağa karîb olan İbrahim yerine sene ihdâ ve elf Şevvâlinin yigirmiikinci gününden yevmî ondokuz akçe ile ber-vech-i iştirâk mültezim eminler nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki varub şart-ı kabûlleri üzere iltizâm eyledikleri tarihten ber-vech-i iştirâk mültezim olub ber mûceb-i kiste'l yevm sal-be-sal haklaşub bir tahvili kat'-ı alâka etmeyince tahvil-i sâniye mübaşeret itmeyüb hidmat-ı mukâta'ai bi-kusûr mer'î mü'eddi kılalar ve tâ'yin olunan yevmî ondokuz akçe ulûfelerin iştirâk üzere mukâta'a-ı merkûme mahsûlünden mah-be-mah-alub mutasarrıf olan ol bâbda mezkûrların zabt ve mübaşeretlerine kimesne mâni' ve defi' olmayub dahl ve ta'arruz eylemeyeler ve itdirmeyeler ve ahâlî-i mukâta'a ve sâirleri mûmâ ileyhûmayı kendülere emin bilüb mukâta'aya müteallik hususlarda müraca'at eyleyüb sözlerinden tecâvüz eylemeyüb hiç bir vechile muhâlefet ve inâd eylemeyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmü's-sâni ve'l-ısrîn şehr-i Zilkadetü's-şerife li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

137-138a

İ'zâmü'l-ümerâi'l-kirâm efâhimü'l küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezid-i inâyeti'l meliki'l-allâm Anadolu ve Karaman ve Rum ve Zülkadriyye ve Diyarbekir ve Arabistan ve Midillü ve Sakız ve tevâbi' beğlerbeğleri dâme ikbaluhûm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîlâm zikr olunan beğberbeğilerde vâki' olan toprak kadılarızide fazluhûm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki vilâyet-i Anadolu'da ve tevâbi'nde vâki' cizye-i yâve-i gebrân ve azadegân ve cizye-i Kıbtiyân mukâtaası bin Zilkâ'desinin yigirminci gününden altı yıla onbeş kere yüzbin ve kırkbin akçeye iltizâm iden Zülfikâr ve Mustafa nâm kimesneler kapuma gelüb bundan akdem memâlik-i mahrûsede vâki' olan keferenin haraclarına otuzar akçe ziyâde olmak ile vilâyet-i Rumilinde vâki' olan

Cingâne tâifesinin keferesine dahi otuzar akçe zamm olunub masraflarıyla ikişeryüz akçe olub ve müslüman nâmına olanların dahi maktû'larına onar akçe zam olub anların dahi muâfiyetleri mukabelesinde yüzellişer akçe almasıçün binbir Rebiü'l-âhirinin sekizinci günü arz olundukda vech-i meşrûh üzere fermân olunmağın hâlâ vilâyet-i Anadolu'da ve tevâbinde vâki' olan Cingâne tâifesinin keferesine otuzar akçe ziyâde olub cümle masraflarıyla ikişeryüz akçe alınub ve müslüman nâmına olanlarında muâfiyetleri mukabelesinde maktûlarına onar akçe zamm olunub masraflarıyla yüzellişer akçe alınub ve sâbıkân vilâyet muharrirleri Cingâne tâifesinin bir mikdârın Bolu Beğ'ine onbeşbin akçe hâsıl kayd idüb ve bir mikdârın dahi Hudâvendigâr sancağı Beğ'ine yigirmiikibin akçe hâsıl kayd idüb elviye-i mezbûrenin zâbitleri buldukları. Cingânenin ellerine mühürlü temessük virmekle mukâtaanın ahvâli mûhtel ve müşevveş olub ümenâ-i sâbıkın uhdelerinde küllî bakileri kalmağın mal-ı mirîye gadr ve bana ziyâde hayfdır ma-takaddümden vilâyet-i Rumili'nde ve Anadolu'da Cingâne tâifesi hass-ı hümayûn reâyâsı olmak kanun-ı kadîmdir üslûb-ı kadîm üzere Kıbtiyân tâifesi min küllî'i-vücûh serbestdir bizim tarafımızdan zabt olunub âherden bir ferd dahl etmemek için hükmi-şerîf ricâsına i'lâm eylediği binbir Zilhiccenin beşinci günü arz olundukda vech-i meşrûh üzere zabt olunmasın emr idüb buyurdum ki hükmi-şerîfimle vardıkda her kangınızın taht-ı kazâsında dahl olundukda bir an ve bir saat te'hir etmeyüb Cingâne tâifesini buldurması lâzım olanlara buldurdub Rumili Cingâne tâifesine fermân-ı şerîfim olduğu üzere Anadolu câniblerinde vâki' olan keferesi Cingâne tâifesinin haraçlarına dahl dahi otuz akçe zamm idüb masraflarına ikişeryüz akçe aldırıp ve müslüman olanlarının maktû'larına onar akçe zamm idüb muâfiyetleri mukabelesinde yüzellişer akçe aldırub min-ba'd Bolu ve Hudâvendigâr sancağı zâbitleri asla Cingâne tâifesinden bir ferd dahi dahl u taarruz etmeyüb min küllî'i vücûh Cingâne tâifesi kadîmden havâss-ı hümayûnum reâyâsındandır kat'a ümerâ ve emlâk ve evkâf sahibleri dahl u taarruz etmeyüb ve eğer havâss-ı hümayûnumda sâkin olanlardır ve kurâlarınızda ve evkâf-ı selâtin ve beğlerbeğiler ve sancakbeğleri ve emlâk ve serbest timârlarda sâkin olan Cingânelerdir cedd-i âsâr mahallerine dahl u taarruz ve taallül ve nizâ' itdirmeyüb emr-i şerîfim üzere yed-i vahidden bunlara zabt iddiresiz şöyle ki bunların şartlarına muhâlif mukdim veyahud tarihiyle emr-i şerîf ibrâz iderler ise ol makûle evâmiri te'hir eyleyüb hâricden kimesneyi dahl itdirmiyesiz ve bi'l-cümle Cingâne hususunda kalan madde sarâhaten emr-i şerîfde kayd olunmamışdır tekrar arza

muhtâcdır deyü taallül ve bahane etmekden begayet hazer idesiz ve Cingâne ve gurbet tâifesiñ lâzım olduğu zamanda biribirine kefil virüb ve çeribaşların mutâd-ı kadım üzere neferlerine kefil bi'l-mâl idüb sicill-i mahfûza kayd idesiz her biriniz taht-ı hükümetinizde ne mikdar Cingâne var ise ismiyle ve resmiyle müstakil defter idüb emin-i mezkûrun eline viresiz ki ana göre muhasebe virdiği zamanda ellerinde olan mümzâ defter mücebince muhâsebesi görölüb defteri hazîne-i âmiremde hıfz olunub min-ba'd ol defter ile amel olunsa ve'l-hâsıl asla bir ferdi haric-ez-defter komayub isimleri ve şöhetleriyle defter idüb mühürleyüb ve imzalayub emin-i mezbûrana teslim idesiz ve Cingânelerden birinin cürm-ü galizi sâdır olub şer'le ve kanunla siyâsete müstahak oldukda mücrime kesân sâdır olduğu mahalde hükm-i kadı lâhık olduktan sonra bunlara iktizâ eyleyeni icrâ itdiresiz âherden bir ferde dahl itdirmiyesiz amma bedel-i siyâset deyü bunlara dahi bir akçe ve bir habbe aldırmayasız ve haraç ve işpençelerinde tâ'yin olunan akçeden ziyâde bir akçe ve bir habbe aldırmayub ve'l-hâsıl reâyânın siyâneti bâbında dikkat ve ihtimâm üzere olub kimesneye zulm olmakdan begâyet hazer idesiz ve menâzil ve merâhilde hazine-i âmiremin hıfz ve hırâseti üzere olub mahûf ve muhâtara yerlerden yarar adamlar koşup ve konaklarında bekletdirüb malımın zâyî' olmasından begâyet hazer üzere olasıñ husûs-ı mezbûrda naiblerinize i'timâd eylemeyüb kendü nefsiniz ile mukayyed olub bâb-ı dikkatde dakika fevt eylemeyesiz şöyle ki işbu emr-i şerîfime muhâlif ve sonra zuhûr eyleye kat'a ayân ve beyân eyleyecek özr ve arızanız makbûl ve mesmû' olmaz ana göre basîret ve tedârik üzere olub hâb-ı gafletten gereği gibi ihtiraz eyliyesiz ve husûs-ı mezbûrede malımın cem' ve tahsiline mâni' olanları ve Cingâneleri evlerinde ve ahûrlarında saklayanları isimleri ve iştiharları ve sâkin oldukları yerleri ve dirlikleri ile yazub arz eyliyesiz ki sâirlerine mûcib-i ibret olmak için bilâ tehir dirlikleri kat' oluna şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l yevmü's-sâni aşer şehr-i Zilhicce sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

139a

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Edremid ve Temrezler ve Balıkesri ve Giresun ve Sındırgı ve Manyas ve Boğazhisar kadıları zîde fazluhûm

tevkîî'-i refîî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Edremid kazâsına tâbî' beşbin dörtyüz akçe bezzâz-1 Ağacık ve Temrezler kazâsına tâbî' binsekizyüzkırk akçe bezzâz-1 Murad Beğ Obası nâm-1 diğêr Hırsuzlar ve Balıkesri kazâsına tâbî' yediyüz yigirmi üç bezzâz-1 Bardakçı ve Giresun kazâsına tâbî' bin yedi akçe bezzâz-1 Kadı ve Sındırgı kazâsına bin yediyüz akçe bezzâz-1 Kurugöcek nâm-1 diğêr Devebeli ve Manyas kazâsına tâbî' ikibin beşyüz altmışdokuz akçeye bezzâz-1 Dünder nâm-1 diğêr Durmagel ve Boğazhisar kazâsına tâbî' ikibin yediyüzon akçe bezzâz-1 Göcekçeltüğü ve Edremid kazâsına tâbî' üçbin akçe bezzâz-1 Çandır ve Sağ (?) ve Reşidler (?) ve Herder (?) oğlu Manyas kazâsına tâbî' üçbin yediyüz doksan bir akçe bezzâz-1 Haydarlar nâm karyelerin cem'ân yigirmi ikibin ellibeş akçe olur düstûr-1 mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezirim İbrahim Paşa edemallahû iclâluhûnun İnebahtı Sancağında olan onyedibin altıyüzellibir akçe haslarına tebdil olunub ber-vech-i (silik) Mehmed tahvîlinden isnâ ve elf. Ramaza'nının yigirmiüçüncü gününden müşârü'n-ileyhe tevcih olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda târih-i mezbûrdan ber vech-i vâkî' olan mahsûlün müşârü'n-ileyh ademisine zabt ve kabz itdiresiz ve müşârü'n-ileyh hasları serbestdir hâricden kimesneyi dahl itdirmeyüb mûmâ-ileyhin ademisine zabt ve kabz itdiresiz ve tahvîl tarihine düşen mahsûlünden nesnesin almışlar ise ba'dehû bî-kusûr aliviresiz böyle bilesiz alâmet-i şerîffe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâil-i Şevvâlî'l-mükerrem sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

140a

Sûret-i emr-i şerîf berây-ı kütüb-i nakl-i fetva

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû ve kıdvatü'l-ulemâi'l-muhakkikîn umdetü'l-fudalâi'l-müdekkikîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mûin Balıkesri'de müfti ve müderris olan Mevlânâ Lütfullah zîde fezzâilehû tevkîî'-i refîî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki el-hâletühâzihi sen ki kadısın südde-i saâdetime mektûb gönderib Balıkesri ahâlisinin â'yân ve eşrâfindan cemm-i gafîr gelüb kadîmden kasabamızda müfti olanlar nakl yazmak ile me'mûr oldukları ecilden vâkî'a olan fetevây-ı şer'îyyeden menkûl inhâ yazub dâimâ her mesâileyi kütüb-i fıkhiyyeye tatbik idüb eğer

nefs-i kasabamızda ve eğer civarımızda olan kuzâtdır müştekîlerin aldıkları fetvâlar kütüb-i şer'îyeye muvâfık olmağın kazâyay-ı mühimmemizde âher yere müracaat lâzım olmayıb istirahat üzere idik hâlâ kasabamızda müfti olan Mevlânâ Lütfullah virdiği fetvâlara nakl yazmayub olur olmaz yazmağla ekserinin kabûlünde kuzât tereddüd idüb mesâlihimiz avkına sebep olmak ile küllî muztâribü'l-hâl olmuşuzdur deyü teşekkî idüb ve bazar günlerinde civar kadılıklardan gelen müslümîndan cemaat-ı kesîre dahi vech-i meşrûh üzere tazallum idüb kadîmden olgeldüğü üslûb üzere Mevlânây-ı mezbûr dahi fetvâlarda nakl-i şer'î yazıb kuzât tereddüdden ve müştekîler rencide olmaktan halâs olmağçün emr-i şerîf ricâ eylediklerin bildirmişsin imdi buyurdum ki hükm-i şerîf-i lâzümü'l-ittibâ'um vardıkda sen ki müftisün kadîmden olgeldiği; üslûb üzere müştekîlerin fetvâlarına nakl kitâbı yazub müştekîlere virdügin fetvâlara emr-i şerîfime muhâlif olur olmaz deyü cevâb yazmayasın gereği gibi mukayyed olub bu husus için tekrar emr-i şerîfim varmalu eylemiyesiz ve sen ki kadısın Mevlânây-ı mezbûr ba'de't-tenbih emr-i şerîfime muhâlefet ider ise vuku' üzere yazub südde-i saâdetime bildiresiz şöyle bilesiz ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu â'yân ve vülâtden bir mu'temedü'n-aleyh kimesnenin elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâil-i şehri-i Zilka'de sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

140b

Kıdvetü kuzâti'l-islâm zîdet vülâti'l-enâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazlûhu tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki işbu sene-i mübâreke kazâ-ı mezbûrun kürekcisin ihrâc idüb dahi bi't-tamâm getirüb Tersane-i Âmireye teslim itdikden sonra içlerinden Hamza bin Veli ve Arslan bin Durali ve İbrahim bin Halil ve Hüseyin bin Ahmed ve Mûsâ bin Bâli ve Mehmed bin Mübârek ve Hızır bin Mustafa ve Mehmed bin Ömer cem'ân sekiz nefer kürekcilerin kimi gâib ve kimi hasta ve kimi dahi vefat itmekle yerlerine yarar kürekciler tutulub ikişerbin beşyüz bedel-i kürekcileri akçesin bi't-tamâm senden alduğına hâlâ Tersane-i Âmirem emini Derviş zîde mecduhû vech-i meşrûh üzere mühürlü tezkire virmeğın imdi zikr olunan kürekciler ele getürdilüb meblağ-ı mezbûr* idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır

*mezbûr kelimesinden sonra gelen bir satır tahrif olduğundan dolayı okunamamıştır.

olan fermân-ı hümâyûnum mücebince amel idüb dahi ol makûle gâib iden kürekcileri her kanda ise buldurdub getürdüb her birisinden vech-i merkûm üzere ikişer bin beşyüz akçeyi bî-kusûr Mevlânâyı mezbûra kendülerinden ve kafilesinden ve bi'l-cümle şer'le ve kanunla müteveccih olanlardan bi't-tamâm alıvürüb tahsil itdirdikden sonra mezkûrları yarar adamları göz ile mukayyed ve mahbus der-saâdetime gönderesin ki zecren kürege konula bu bâbda kimesneye inâd ve muhâlefet ve taallül ve nizâ' itdirmiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız

Tahrîren fi 28 şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

141a

Mahmiyye-i Balıkesri'de merhûm ve mağfûrûn-leh Hoca Sinân binâ ettiği medresede sâbıkan müderris olan Mevlânâ Ahmed Çelebi İbn-i Keşfi Efendi medrese-i merkûmenin câbisi ve kaim-i makam mütevellîsi olan Muhyiddîn Halîfe mahzarında takrîr-i kelâm idüb işbu Muhyiddîn Halîfe yedinden müderris olduğum medrese-i merkûme mahsûlünden sene ihdâ ve elf. muhsûlünden beşbin nakd akçe kabz itmişdir ve sene-i mezbûre mahsûlâtından mesfûr Muhyiddîn Halîfe zimmetinde hakkım kalmamışdır isti'fâ-ı hakk idüb kat'-ı alâka etdim deyü ikrâr u i'tirâf idecek mâ-vaka'a müşârûn-ileyh câbi talebi ile tescil olundu.

Fi evâhir-i Zilkade li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi	Abdullah Çelebi	Mehmed bin Kasım	Mustafa Çelebi
İbn	Eş-şehir İmâmzâde	el-muhzır	İbn-i Mehmed
			el-müderris

141b

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazlûhu tevkiî'-i refîi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki el-hâletü hâzihi bâb-ı sa'âdet meâbıma mektûb gönderib nefsi Balıkesri'de Kaya Beğ câmi-i şerîfinin evkâfına mütevellî olan Mehmed nâm kimesnenin muhâsbesi görüldükden sonra

mürtezikası talepleriyle câmi-i mezbûrun vakfı olan Ziyâretlü nâm karye ahâlisi ihzâr olunub mütevellî-i merkûmun a'şâr ve sâir mahsûlat-ı vakfdan makbuzatı suâl olundukda bazı mevâddan dörtbin akçe mikdârı mâl merkûmun zimmetine ehl-i vukûf ve ashâb-ı hayra mahzarlarında nâib olub vakf için talep olundukda ta'allül ve inâd idüb ve vakfin müsâ'adesi var iken erbâb-ı vezâife vazifelerin virmekte cefâ idüb ve bi'l-cümle vakfa müteallik olan umûrda hıyâneti gayet husûsda olub ve mürtezika-i vakf mütevellî-i mezbûrun ibtidâ-ı mübâşeretinden berü muhâsebesi görülmeyen eyyâmın görülen eyyâmda şübhe olan mevâddan muhâsebesi müfredât defterleriyle görölüb bu sene zuhûr iden dörtbin ve min-bâ'd zuhûr iden mâl-ı vakf vakfiyyet için kabz olunub ve erbâb-ı vezâyife vazifeleri virilmek bâbında emr-i şerîf sadaka olunmak ricâ eylemişsin imdi buyurdum ki hükm-i şerîf-i cihân-mutâ'im vardıkda mezbûru meclis-i şer'i şerîfe ihzâr idüb mürtezikası muvâcehesinde üzerinde bilâ özr-i şer'î onbeş yıl mürûr itmiş değil ise mezbûran ibtidâ-ı mübâşeretinden bir def'â şer'le muhâsebesi görülmeyen eyyâmın ve görölüb şübhe olan mevâddın yerli yerinde müfredât defterleriyle muhâsebesi göröldükden sonra mezbûrun üzerinde şer'le zamanı lâzım olur mâl-ı vakfdan nesne zuhûr iderse vakf için kabz olunub dahi mürtezikasının edâ-ı hizmet idüb şer'le müstehak oldukları vazifelerin berâtları mücebince hükm idüb aliviresiz ba'dehû eğer azle müstehâk ise yerini bir mahall kimesneye tevcih idüb kapuma arz eylesin şöyle bilesiz bu bâbda medhali olmayanı dahl itdirmeyüb eslemeyeni sekidüb ve muhtâc-ı arz olanı yazub i'lâm idesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfimi ellerinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kilasız.

Tahrîren fî evâhir-i rebû'l-evvel sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

142a

Sûret-i emr-i şerîf

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Balıkesri ve Edremid kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki el-hâletü hâzihi sen ki Balıkesri kadısının bâb-ı saâdet meâbıma mektûb gönderüb nefsi-i Balıkesri'de vâki' merhûm Kaya Beğ binâ idüb ba'dehû emr-i âlî câmi olan mescid-i şerîf evkâfına ve kazıyye-i ma'mûl bahâsından kasaba-i mezbûre kadıları nuzzâr tâ'yin olunub ve evkâf-ı mezbûreden kazâ-ı Edremid'de vâki' olub Beğ bağçesi ma'rûf olan

bağçe harabe-müşrif olub eşcâr-ı müsmireden nesnesi kalmayub kabîl-i intifâ' olmadığı ecilden cânib-i vakfiyyesi kalîl âid olub lâkin mezbûr bağçe kıt'a kıt'a talibine virildiği takdirce beher sene vakfa alur kırkbin akçe mahsûl müteveccih olub ve hâlâ vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan Mehmed ve bir mürtezâka-i vakf ve ehl-i hayra ve bigarez müslimîn mübaşeretleriyle ve ma'rifet-i şer'le fûrûht olunub bağçe-i mezbûrun hâsıl olan meblağ beyne'n-nâs câri olan üslûb üzere istirbah için zîmem başına ta'rif olunub hâsıl olan irbah-ı vakfın havâicine ve mühimmatına sarf olunub mahsûl-ı vakfa küllî vüs'at gelüb ve erbâb-ı vazaiife dahi vazifeleri tamam murad üzere vâsıl olduğundan mâadâ dahi küllî âsâr-ı cemile izhârı mümkün olduğu ecilden bu bâbda emr-i şerîf-i âlîşan ricâ eylediklerin bildirmişsin imdi buyurdum ki hükm-i şerîf-i ve vâcibü't-teşrifim vardıkda bu bâbda gereği mukayyed olub göresiz fî'l-vâk'î vech-i meşrûh üzere amel olunmak vakfa enfa' ve her vechile evlâ ve elyak idüğü ehl-i hayra ve bi garez-ı müslümanlar mübaşeretleriyle tamam kâhir ve bâhir ola ol bâbda vech-i meşrûh ve muktezây-ı şer'-î şerîf her ne ise icrâ idesiz ve vakfa zaruru ziyân müretteb olmakdan begayet hazer idesiz ve bu bâbda medhali olmayanları dahl itdirmeyüb eslemeyeni sekidüb ve temerrüd ve inâd ideni ve muhtâc-ı arz olanı yazıb arz idesiz ve bade'n-nazar bu hükm-i şerîfimi vakf-ı mezbûr mütevellîsi yedinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-âhir sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

142b

Sûret-i berât-ı imânet

Nişân-ı şerîf-i âlîşan sâmi-mekân-ı sultanî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân-sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni'r-rabbanî hükmü oldır ki kazâ-i Balıkesri'ye tâbi merhûm Zağnos Paşa-zâde Mehmed Beğ muallimhânesine vakf itdüğü Çağış nâm karyenin bir akçe zevâidiyle imâm olan Yusuf'un hizmetinde ihmâl olduğundan gayri ehl-i örf yanından hâli olmamağın ehl-i kareyeyi rencide idüb cemâatı imamete ihtiyâr itmeziz dimeğın yerine işbu râfi' tevkî'-i refi'-i saâdet nişân diğeri Yusuf her vechile mahaldir deyü mütevellîsi İbrahim arz eylemegin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki varub mezbûrun yerine imâm olub hidmet-i lâzimesin müeddi kıldıkdan

sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim için duâya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar

Tahrîren fi hamis şehri-i Ramazanü'l-mübarek min şuhûr sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

142c

Budur ki Turgud bin Mustafa nâm kimesne mahalle imâmı Hâbil muvâcehesinde merhûm babam(ın) beşyüz akçe vakf idüb hâlâ zimmetindedir didikde mezbûr Hâbil ikrâr idüb meblağ-ı merkûma Hâbil nâm kimesne nâzır Turgud dahi mütevellî nasb olundu.

İsa bin

Ali bin

İlyas

Ahmed - Serdar

Pîr Ahmed

Mustafa

143a

Kıdvetü kuzâti'l-islâm zîdet-i vülâti'l-enâm ma'denü'l-fâzıl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri ve Bigadic kadıları zîde fazluhûma tevki'-i refi'-i hümâyûn vasıl olıcak ola ki darende-i fermân-ı hümâyûn Şa'bân nâm kimesne bâb-ı sa'âdet meâbıma gelüb şöyle arz-ı hâl eylediki Balıkesri kazâsından sabıkân hâtûnu olan Kadınşah nâm hâtûn bunun hilâf-ı şer'begayr-ı hakk ikibin akçesin alub şer'e muhâlif taaddi eylemiş şer'le görülüb icrâ-yı hakk olmasın taleb iderim bu bâbda elimde fetvây-ı şer'îyye vardır deyü bildirdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda husemâyı ihzâr idüb husûs-ı mezbûr mukeddemâ bir def'a şer'le görülüb fasıl olunmayub bilâ özri şer'î onbeş yıl terk olunmuş kazıyye değil ise hakk ve adl üzere şer'le teftiş ve tefahhus idüb bu bâbda elinde fetvâsına nazar kılub göresiz fi'l-vâki' kazıyye arz olunduğu gibi ise ba'de's-sübût şer'e muhâlif be gayr-ı hakk alınan akçesin mezbûre hâtûndan hükm idüb alıvirüb ve da'vâsına muvâfık olan fetvây-ı şer'îyye mücebiyle icrâ-yı hakk idüb hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş itdirmiyesiz hakk-ı sarîha tâbi' olub tezvîr ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmeyüb mütemerridi sekidüb eslemeyeni ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Zilhicce sene isneyn ve elf.

be Yurd-ı

Süsendraz

143b

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî' refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ol ki bi'l-fiil südde-i sa'âdetimde kapucılarım kethüdâsı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ül-mecâmid ve'l-mekârim el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l meliki'l-allâm Ahmed dâme izzühû südde-i sa'âdetime gelüb kazâ-ı mezbûrede Kurd nâm karyede vâkî' piyâde çiftliklerinden (okunamadı) Segid dimekle ma'rûf çiftlikler mukaddemâ mîr-âhûrum iken vefât iden Hüseyin'in tasarrufunda olub defter-i atîkde ber-vech-i maktû üçyüz altmışaltı akçe kayd olub sâhib-i arza edâ iderken fevt olub çiftlikleri mirî tarafından fûrûht olundukda müşârü'n-ileyh satun alub zira'at itdirüb sâhib-i arza öşrin edâ' iderken bundan akdem mensûhât çiftliklerin tevzie me'mûr olan kâtib Ahmed zikr olunan çiftlikleri beşyüz kırkbeş akçe ziyâde idüb dokuzyüz onbir akçelik üzere Ahmed nâm sipâhiye tevcîh itmekle müşârü'n-ileyhin çiftliklerine dahl olundukda zikr olunan iki kıt'a çiftlik girü üslub-ı sâbık üzere defter-i cedîde üçyüz altmışaltı akçe maktû' kayd olunmak emrim olmağla ber mûceb-i emr-i şerîf muharrir-i vilâyet zikr olunan çiftlikleri defter-i cedîde üçyüz altmışaltı akçelik üzere muharrire tashîh idüb sâhib-i arz olan kimesne her sene üçyüz altmışaltı akçeyi ber-vech-i nakd müşârü'n-ileyhden ala deyü şerh virmekle mûcebince emr-i şerîfim virilmek bâbında inâyet ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle adamı vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı şerîf mûcebince ve sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî mûcebince zikr olunan çiftliklerinden her sene sahib-i arza defterden kayd olundığı üzere ber-vech-i maktû' üçyüz altmışaltı akçeyi ber-vech-i nakd edâ' eyledikten sonra min-ba'd hilaf-ı emr-i şerif mugayir-i defter-i münif kimesneye dahl ve niza' itdirmiyesiz şimdiye değın ziyâde nesnesin almışlar ise bi-kusûr giru aliviresiz eslemeyenleri yazub arz eyleyesin şöyle bilesiz ve bade'n-nazar bu hükm-i şerîfi ademi yedinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Zilhicce sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

el-mahrûse

144a

Hazret-i Mevlânâyı şeriât meâb

Kıdvetü kuzatî'l-islâm zîdet vülâtî'l-enâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû dav'vât-ı sâffiyat-ı isârından sonra inhâ olunan oldur ki işbu Dârende-i mektûb Bayezid bu cânibe gelüb Karesi sancağında taht-ı kazânuza tâbi Depecik nâm karye ve gayrîden ikibin dokuzyüz doksandört akçe timârı olan Budak bin Haydar ihtiyârıyla doksan yedi Saferinin evâsâtında buna ferâgat idüb berât itdürüb tasarrufunda iken ba'dehû mezbûr Budak fevt olub timârı üzerindedir deyü kıyas idüb Sâdık nâm kimesne alub dahl idüb mezbûr Budak fevt oldukda üzerinde timâr olmayub buna ferâgat eylediği mukarrer olmağla timâr-ı mezbûr buna mukarrer kılınub eline üç def'â kat'î mukarrernâme virilüb ber-taraf olmuşken mezbûr Sâdık kanâat etmeyüb dâimâ dahl ve nizâ'dan hâli olmaduğın bildirdüğü ecilden timâr-ı mezbûr girü buna mukarrer kılınub zabtı için mukarrernâme virildi vusûlünde gerekdir ki zikr olunan timârın elinde olan berâtı mücebince kemâkân buna zabt ve tasarruf itdiresin minba'd mezbûru dahl u taarruz itdirmiyesiz ve dahl idüb buna âid olan mahsûlünden nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût hükm idüb bî-kusûr alıviresiz.

Tahrîren fi evâil-i şehri Şa'bânü'l-muâzzam li sene isnâ ve elf.

be Yurd-ı

Kasaba-i Mihaliç

144b

An çiftlik-i

mevkûfat-ı kazâ-ı Balıkesri der lîvâ-ı Karesi

Çiftlik Mekeruleh Piri deyü mukayyedir der defter-i köhne hâlâ Hasan oğlu Ahmed çiftliği demekle meşhurdur der kârye-i Kara Kurd tâbi'-i Balıkesri.

Zemin-i

ma çayır dönüm

126

Çiftlik-i

(İ)skender Piri der defter-i köhne hâlâ Safâ çiftliği demekle meşhûrdur der kârye-i Kara Kurd tâbi-i Balıkesri.

zemin-i	Hasıl-ı beher sene resm-i zemin	ve bedel-i öşr ve resm-i yaylak
dönüm	66	ve resm-i kışlak
100		300

Yekûn

366

Der yed-i Hüseyin Ağa mîrâhûr-ı kebir dergâh-ı âlî sâbika ber mûceb-i hüccet müfettiş-i mensûhât-ı piyâdegân-ı Karesi Mevlânâ Alâaddin el-müderrişü'l-vâki' fi evâil-i Şa'bânü'l-muazzâm sene 991 hâlâ südde-i sa'âdetde kapucılar kethüdâsı olan Ahmed Ağa dâme mecduhû dergâh-ı mu'allâya arz-ı hâl sunub Karesi sancağında Balıkesri Nâhiyesi'nde Kurd nâm karyede zikr olan iki kıt'a Mehkeruleh ve (İ)skender çiftlikleri mukaddemâ mîrâhûr iken vefât iden Hüseyin Ağa'nın tasarrufunda olub defter-i atıkde ber-vech-i maktû' üçyüz altmış altı akçe kayd olunub sâhib-i arza edâ' iderken fevt oldukda mirî tarafından satun alub bu dahi ziraat idüb mâktûan sâhib-i arza edâ' iderken muharrir-i vilâyet zikr olunan çiftlikleri beşyüz kırkbeş akçe ziyâde eyleyüb Ahmed nâm sipâhiye tevcih etmekle çiftliğe dahl eyledügin bildirüb mezbûr Ahmed'e âher çiftlikden bedeli virilüb girü çiftliği defter-i cedîde üslûb-ı sâbık üzere kayd olunmasın ricâ itmegin mezbûr Ahmed'e havâss-ı hümâyûna yaramayan çiftliklerden bedeline tevcih idüb defter mûcebince mûşûrûnileyhin hakların üslûb-ı sâbık üzere defteri cedîdi tashih eylesin deyü sene isnâ ve elf. Zilkâ'desinin evâili tarihiyle hükm-i şerîf virilmegin ber-mûceb-i emr-i âlî icmâl-ı cedîde nazar olundukda zikr olunan çiftlikleri bundan akdem mensûhât çiftliklerinin tevzî'ine me'mûr olan kâtib Ahmed bendeleri zikr olan ziyâde ile dokuzyüz onbir akçelik üzere mensûhat çiftliklerinden ulûfesi bedeli timâr fermân olunan mezbûr sipâhî Ahmed'e virdügi defter-i icmâlde mukayyed bulunub hâlâ mezbûr Ahmed'in icmâlde üzerine yazılan timârından zikr olan iki kıt'a çiftlikler ihrâc olunub ana bedel mezkûr Ahmed'in timârı kurbunda virilmeyüb bâkî kalan çiftliklerden Balıkesri Nâhiyesi'nde dokuzyüz onbir akçe yeri Küçük Kara İsmail çiftliği dimekle meşhur olan Aslıhan çiftliği mezkûr Ahmed'in icmâlde kayd olundukdan sonra zikr olan çiftliklerin mahalli üslûb-ı sâbık üzere defterde üçyüz altmış altı akçe üzere ber-vech-i maktû' tashîh olunub her sene sâhib-i arz olan zikr olan çiftliklerin üslûb-ı sâbık üzere defterde mukayyed olan ber-

vech-i maktû üçyüz altmış altı akçeyi ber-vech-i nakd müşârü'n-ileyden almak üzere defter-i cedîdden müşârü'n-ileyhe tezkîre virildi.

Fi 7 Zilkâde sene isnâ ve elf.

145a

Cenâb-ı fazilet meâb şeriat nisab Efendi hazretleri kâtibi kâmyâb zâde'llâhu taâlâ ömrehû ve fazluhû iâ yevmi'l-va'di ve'l-cevâb tahiyât-ı sâfîyât mehabbet (bir kelime okunamadı) şî'âr ve tarîk-i teslimât ve âfitâb-ı mevedded-gâyat (bir kelime okunamadı) ki mahz-ı mezkûr havâlâtdan sâdır olur kavâfil kuludur vâcib-i i'timâd birle müstahik ve mühdî kılındıktan sonra (iki kelime okunamadı) inhâ-i muhibbâne budur ki bi'l fiil defterlü adamlarımızdan olub Karesi sancağında Balıkesri Nâhiyesi'nde Uluköy nâm karye ve gayriden altıbin akçe timâra mutasarrıf olan Derviş Mehmed ve nâhiye-i mezbûrde Akçaköy nâm karye ve gayriden beşbin akçe timâra mutasarrıf olan Bostan bin Ali ve yine bu Nâhiyesi'nde Depecik nâm karye ve gayriden ikibin dokuzyüz doksan yedi akçe timâra mutasarrıf olan Bayezid zikr olan bendeleriniz kadîmî emekdâr adamlarımızdan olub hizmetimizde olmağın vâkûr-ı kereminizden mercûdur ki üzerlerinden nazar-ı şerîfiniz dirig olmağın huzurunuzda vâki' olan mesâliklerinde her vechile muâvemet ve müzâhîret olunub timârlarına kimesne dahl u taarruz itdirilmiye bâkî hemîşe ömrü fazîlet kayd-ı sicile-i şerîfat kaim bâd.

el-fakir Mehmed

145b

Nâhiye-i Başgerdek der livâ-ı Karesi

Kârye-i

Gebeler tâbi'-i Başgerdek der livâ-ı Karesi

Ramazan Veled-i	Hasan Veled-i	Hüda Ali Veled-i
İbrahim	O	Bazdar
ehl-berât		
Mahmud Veled-i	İsa birâder-i	
Veli	O	
Bazdar		

146a

Kıdveti'l-kuzâtü'l-müslimîn zîdeti vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn Balıkesri ve İvrindi kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Dârende-i fermân-ı hümâyûn Bostan ve Mehmed ve kızkarındaşları Âişe ve Cennet bâb-ı saadetime arz-ı hâl idüb babalarından irs-i şer'-î ile intikâl idüb bağ ve müşterek tasarruflarında olan değirmenlerin âher karındaşları İsa nâm kimesne zikr olan değirmeni cümleten Hasan nâm kimesneye bey' idüb ol dahi Balıkesri kazâsından İbrahim'e satub-gadr ve taaddi idüb müteveffâ karındaşları Ahmed'in dahi mezbûr değirmende hissesi olub yetimlerine intikâl itmeğin mezbûr Bostan vasîleri olub şer'le görilüb edây-ı hakk olunmak taleb iderim fetvâmız dahi vardır deyü bildirdiler imdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle südde-i sa'âdetim ağalarından Çakırcıbaşım Arslan Ağa zîde kadruhû vardıkda husemâyı beraber idüb mukaddemâ bir def'â şer'le görilüb ve bîlâ öZR-i şer'-î onbeş yıl mürûr etmiş da'vâ değil ise onat vechile hakk ve adl üzere teftiş ve tefahhus idüb ve bu bâbda ellerinde olan fetvâlarına nazar kılub göresiz fi'l-vâki' kazıyye arz olunduğu gibi ise emr-i şer'-î kavîm ile âmil olub ba'de's-sübût bunların şer'le lâzım ve müteveccih olan hakların tevcih idenlerden hükm idüb aliviresiz hakk-ı sarîha tâbi' olası tezvir ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb ve kazıyye(de) medhali olmayanı dahl itdirmeyüb mütemerridi ve inâd idenleri ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz ve tekrar şikâyet olunmalu eylemiyesiz böyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Tahrîren fî evâhir-i şehri Zilkade sene elf.

be makam-ı Kostantiniyye

146b

Nâhiye-i Başgerdek der livâ-ı Karesi

Kârye-i Gebeler tâbi'-i Başgerdek der livâ-ı Karesi

Ramazan Veled-i	Hasan Veled-i	Hüda Ali Veled-i	
İbrahim	O	Bazdar	
ehl-berât			
Mahmud Veled-i	İsa birâder-i	Hüseyn birâder-i	Nefer
Veli	O	O	6
Bazdar		Bazdar	sahh

Sûret-i defter-i cedîd-i mufassal sultânî budur ki nakl olundu.
Tahrîren fî evâhir-i Safer sene selâse ve elf.

147a

Kıdvetü kuzâti'l-islâm zîdet vülâti'l-enâm mâ'denü'l-fâzl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Ma'den nâm kimesne bâb-ı saâdetime gelüb şöyle arz-ı hâl eyledi ki bundan akdem kazâ-ı mezbûrda Yusuf nâm kimesnenin Ömer ve Ahmed nâm kimesnede olan onbin akçe zarar-ı malına bu kefil olub lâkin mezbûran Ömer ve Ahmed zîkr olunan akçe(yi) bundan kefalet sebebiyle alub bu dahi merkûm Yusuf'dan şer'le taleb eyledikde virmekte hilâf-ı şer' ta'allül ider imiş bu bâbda elinde fetvâsı olub şer'le görilüb icrâ-yı hakk olunmasın taleb iderim deyü bildirdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân südde-i saâdetimde sadrazam kethüdâsı Ahmed zîde kadruhû vardıkda husemâyı ihzâr idüb husûs-ı mezbûr mukaddemâ bir def'â şer'le görilüb fasl olunmayub bilâ ömr-i şer'î onbeş yıl terk olunmuş değil ise onat vechile hakk ve adl üzere şer'le teftiş ve tefahhus idüb bu bâbda elinde olan fetvâsına nazar kılub göresiz fil-vâki' kazıyye arz olunduğı gibi ise ba'de's-sübût şer'le lâzım ve müteveccih olan defter-i mezbûra hükm idüb alıvirüb ve da'vâsına muvâfık olan fetvây-ı şer'îyye mûcebiyle icrây-ı hakk idüb min-ba'd hilâf-ı şer'-î şerîf kimesneye iş itdirmeyüb tekrar bu vechile bâb-ı sa'âdetime şikâyet olunmalu ve emr-i şerîfim varmalu eylemiyesiz hakk-ı harîme tâbi' olub tezvir ve telbisten ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb İsa Çavuş nâm kimesnenin bu hususda medhali yoğıken dahl idüb taaddi iden imiş vâki' ise anı ve sâir medhali olmayanı dahl itdirmeyüb mütemerridi sekidüb ve eslemeyeni ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i'timâd kılarsız.

Tahrîren fî evâhir-i şehri Zilkade sene isneyn ve elf.

be mâkam-ı

Magnisa

147b

Hacı Nurullah bin Hacı Ali meclis-i şer'i şerîfde Balıkesri'de Börkciler mahallesinden Hacı Mustafa bin Hacı Hamza muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb

mezbûr Hacı Mustafa'ya karz-ı hasen onbeşbin akçe virdim taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Hacı Mustafa'ya suâl olundukda ben mezbûr Hacı Nurullah'dan karz-ı hasen onbeşbin akçe almadım deynim yokdır deyü inkâr ile cevâb viricek vâkî' hâl alâ-vukû'ihî mezbûr Hacı Nurullah talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şehr-i Zilkâde Sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrişin Mevlânâ Mustafa Çelebi Mevlânâ Abdullah Çelebi bin Ahmed Çelebi
el-müderriş Medrese-i Hoca Sinân eş-şehir İmamzâde

Mustafa bin

Ali el-muhzır ve gayruhum

148a

Emirü'l ümerâi'l-kiram kebirü'l küberâi'l-fihâm zül-kadr ve'l-ihirâm sâhibü'l-izz e'l-ihirâm el-muhtass bi-mezid-i inâyeti'l meliki'l-alâ Anadolu Beğlerbeğisi Mehmed dâme ikbaluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak mâ'lûm ola ki Karaman Beğlerbeğisi Ahmed dâme ikbaluhû südde-i saâdetime mektub gönderüb Karesi sancağında Başgerdek Nâhiyesi'nde Akçe nâm karye ve gayriden beşbin akçe timâra mutasarrıf olan Mustafa elf Muharreminin beşinci gününde fevt olub timârı mahlûl oldukda mîr-i mîrân-ı sâbık tarafından mâh-ı mezbûrun yedinci gününde dârende-i fermân-ı hümâyûn Bostan'a tevcih olunub berât itdirüb tasarrufunda iken timâr-ı mezbûru mâh-ı mezbûrun onbirinci gününde dergâh-ı muallâm çavuşlarından Mehmed Çavuş alub dokuzuncu gününde fevt olmışdır deyü nizâ' idüb lâkin mezkûr Mustafa sahîh mâh-ı mezbûrun beşinci gününde fevt olduğına müteveffânın babası ve dergâh-ı muallâm çavuşlarından Hasan Çavuş ve nice mu'temedün-aleyh kimesneler şahâdet eyleyüb mezbûr Bosta'nın tarihi mukaddem olub hak Bostan'ındır deyü mukarrer olmak ricâsına arz etmegin buyurdum ki arz olunduğu üzere fevtinden sonra buna mukaddem virilmiş ise timâr-ı mezbûru buna mukarrer idüb elinde olan berâtı mücebince kemâ-kân zabt ve tasarruf itdirüb min-ba'd mezkûr Mehmed Çavuşı dahl u taarruz itdirmiyesiz dahl idüb tahvîl tarihine düşen mahsûlünden nesnesin dahi almış ise

toprak kadısı ma'rifetiyle ba'de's-sübût bi-kusûr alıviresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i Şa'bânü'l-muâzzam sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye
el-mahrûse

148b

Sûret-i mektub-ı müfettiş efendi beray-ı yâve ve kaçgun

Sa'âdetim efendim hazretlerinin izzu huzur-ı şerîflerine inhâ-ı dâi-yi hakir oldır ki kazâ-i Balıkesri'de vâki' olan yâve ve kaçgun ve beytü'l-mâl her ne var ise küllî ve cüz'î işbu baisü'l-hurûf nefis-i Balıkesri'den Ali bendelerine sipârîş olunmuşdır sicill-i mahfuza kayd olunub emâneten zabt idüb hâsıl olan mal-ı mirîyi müfredât defterleriyle dahil-i hazîne-i âmire etmek için getirüb teslim ide madam ki iltizâmla kabûl ider kimesne olmya mezkûr zabt ide bâkî ve'd-duâ

el-fakîr Mustafa el-kadı (okunamadı)
sâbıka
el-müfettiş an mukâta'a-yı
Karesi ve (okunamadı)

149a

Akzâ kuzâtu'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-murselîn hucetü'l hakkı'ale'l-halkı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlanâ Magnisa kadısı zîdet fezailuhü ve Ferzend Erhamd Erşed Es'ad izzühü şî'âr-ı devlet (bir kelime okunamadı) mahz-ı Lutfullahü'l-meliki's-samed oğlum Mehmed tale bekahû Lâlâsı iftiharü'l ümerâi'l-kirâm muhtarü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadır ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezid-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Mehmed dâme uluvvuhü ve kudvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-ümerâi'l kirâm Karesi sancağı beği dâme izzühü ile muhassıl-ı emvâl olan defterdâr Mehmed dâme uluvvuhü südde-i sa'âdetime mektublar gönderüb Mûsâ Paşa

evladından olub dergâh-ı muallâm müteferrikalarından dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâcid ve'l-â'yân Osman zîde mecduû sefer-i hümâyûna gider iken Balıkesri kazâsına tâbi' Başgelembe nâm karyeye geldikde ahâlisi ile Alacalar nâm karye sâkinlerinden Ahmed ve Koca Nâib Akhisarî diğeri Ahmed nâm kimesneler mezkûru atından yıkub yoldaşları ile ma'an bağlayub hilâf-ı şer'-i şerîf bir kemer rahtını ve bir yakut yüzüğünü ve bir yağmurluğunu ve bir gümüş bozdoğanını ve yanında olan yüzdoksan sikke florin ve Rıdvan nâm abd-i memlûkunu nice esbâbın işgal ile garet idüb kârye-i mezbûre sâbıkan Nişancı Mehmed Paşa'nın oğulları tasarrufunda olub serbest olmağla ele getirilmesi mümkün olmaduğın arz eyledikleri ecilden buyurdum ki hüküm-i şerîfimle varduklarında ihzâr-ı husemâ kılub gayb iderler ise şer'le buldirmasın lâzım olanı kefillerine buldırub getirüb ber-vech-i şer'le görölüb onbeş yıl devr etmiş değil ise hakk üzere teftiş idüb göresiz kazıyye arz olunduğı gibi ise ba'de's-sübût garet olunan esbâb-ı emvâli hüküm idüb bî-kusûr alıvirdikden sonra bu fesâdı idenler muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habs idüb arz eyleyesin değıller ise şer'le lâzım geleni edâ' idüb hakk yerine koyasın hilâf-ı şer'-î şerîf kimesneye iş itdirmiyesiz hakk üzere olub tezvirden ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmiyesiz mütemerridi sekidüb eslemeyeni yazub bildiresiz bu husus için tekrar şikâyet itdirmiyesiz şöyle bilesiz alâmeti şerîfe itimâd kılarsız.

Tahrîren fî evâil-i Ramazanü'l-mübârek sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye
el-mahrûse

149b

Akzâ kuzatu'l-muslîmin evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-murselîn huccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecmâ'in el-muhtass bî-mezîd-i inâyeti'l meliki'l-mu'in Mevlânâ el-hakim mahrûse-i Mağnisa ve Tarhanyat zîdet fezâiluhû ve kudveti'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Balıkesri ve Başgelembe kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak mâ'lum ola ki hâliya darendegân-ı fermân-ı hümâyûn kasaba-i Başgelembe ahâlisi bâb-ı saâdet meâbıma adem gönderüb şöyle arz-ı hâl eylediler ki dergâh-ı âlî müteferrikalarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman bin sefer-i hümâyûna giderken Gelembe'ye uğrayub

konduğumda kazâ-1 mezbûre ahâlisi ve subaşısının adamları beni na-hak yere basub darb u let idüb küllî esbâb ve erzâkım garet ve hasâret eyleyüb hilâf-1 şer' ta'addi eylediler deyü gayr-i vâki' iftira idüb mücerred celb-i mâl için gelüb südde-i sa'âdetimden emr-i şerîf ve mübaşir alub zulm ve hayf eylemek ister imiş anun kadıları ile maan şer'le görülüb men' olunmasın taleb ideriz deyü bildirdiler buyurdum ki hükm-i şerîfimle der-sa'âdetimde sipâhî oğlanlarım ağası olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim müstecmi'cemiü'l-mecâmîd ve'l-mekârim Ahmed Ağa zîde mecduhû vardıklarında ol vechile bunlara dahl olundukda anun kadıları ile ma'an husemâyı mürâfaa-1 şer' idüb husûs-1 mezbûr bir def'â şer'le görülüb fasl olunmayub ve bilâ öZR-i şer'î onbeş yıl mürûr etmiş da'vâ değil ise hakk u adl üzere şer'le teftiş ve tefahhus idüb göresiz fi'l-vâki' kazıyye arz olunduğu gibi ise ki şer'an bunların ol bâbda üzerlerine sâbit lâzım olur nesne olmayub hilâf-1 şer'-î şerîf begayr-i hakk dahl ider ise şer'le men ü def' idüb hilâf-1 şer'-î şerîf kimesneye iş itdirmiyesiz ihtimâm-1 küllî idüb ve hakk-ı sarîha tâbi' olub tezvirden ve telbisten ve şuhûd-1 zûrdan hazar idüb kazıyyede medhali olmayanları dahl itdirmeyüb mütemerridi sekidüb muhtâc-1 arz olanı yazub bâb-1 saâdet meâbıma bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâil-i şehri-i Zilkade sene isnâ ve elf.

be Yurd-1

Süsendraz

150a

Usta Ahmed'in berâtı suretidir.

Oldur ki nefsi Balıkesri'de merhûm Mehmed Çelebi vaz' etdiği uhrâdan mağfûrî'n-leh Zağnos Paşa binâ etdiği câmi-i şerîfde yevmî bir akçe ile bir cüz'-i şerîf tilâvet idüb işbu râfi'-i refî'-i hümâyûn Mevlânâ Ahmed'in arzı icâb ider hali yoğiken Baba Şems nâm kimesne bir tarik ile elinden alub mezbûr Ahmed gerü mukarrer itdürüb hizmet üzere iken yine merkûm Şems arza me'mûr olmayan müfettiş nâmına ba'zı kimesnelerden arzlar alub rencide etdikde ol zamanda Balıkesri olan Mevlânâ Mehmed arz idüb Ahmed'e tevcih olunmuş iken merkûm Şems Temürce kadısı olub alâkası olmayan kuluna arz idüb berât itdürüb mezbûr Ahmed'e gadr olmağın yine mezbûr Ahmed'e mukarrer olmak ricâsına kadısı Mevlânâ İbrahim zîde fazlühü arz etmegin

sadaka idüb bu berât-ı âlişân-ı virdim ve buyurdum ki varub kemâ-kân cüzhân olub hizmet-i lâzimesin müeddi kıldıkdan sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim için duâyâ müdevemet göstere ol bâbda hiç ehâd mâni‘ ve dâfi‘ olmayub dahl u taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar.

Tahrîren fi’l-yevmü’s-sâni ve’l ısrîn sene şehr-i Şevvâlü’l-mükerrem sene isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

150b

Kıdveti kuzâti’l-islâm-zîdet vülâti’l-enâm ma’denü’l-fazl ve’l-keâm Mevlânâ Balıkesri ve Tarhala kadıları zîde fazluhûma tevkî’-i refî’-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki dârende-i fermân-ı hümayûn Yusuf nâm kimesne bâb-ı saâdete gelüb şöyle arz-ı hâl eyledi ki Balıkesri kazâsından Ma’den ve Hasan nâm karındaşlar bunun dört re’s devesi ile onüç kile tuzu ve bin altıyüz akçesin cebren çeküb alub ve bir def’â dahi bir re’s devesin gasb idüb ziyâde taaddi eylemişler şer’le görilüb icrây-ı hakk olunmak taleb iderim deyü bildirdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân dersa’âdetim çavuşlarından İsa Çavuş zîde kadruhû vardıkda husemâyı beraber idüb bu hususları mukaddemâ bir def’a şer’le görilüb fasl olmayub bilâ özr-i şer’î onbeş yıl mürûr itmiş kazıyyeleri değil ise onat vechile hakk u adl üzere şer’le teftiş ve tefahhus idüb göresiz fi’l-vâki‘ kazıyye arz olunduğu gibi ise ba’d-e’s-sübût şer’e muhâlif cebren alınan nesnelere hükm idüb alıvirüb hilâf-ı şer’-î şerif kimesneye iş itdirmiyesiz hakk üzere olub tezvîr ve telbisden ve şühûd-ı zûrdar hazer idüb ve kazıyyede medhali olmayanları dahl itdirmeyüb mütemerridi sekidüb muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Ramazan’l-mübârek sene isnâ ve elf.

be makam-ı Mağnisa

151a

Kıdvetü’l-ulemâi’l-müderrişîn zîdetü’l-fazluhû’l-mudakkikîn ma’denü’l-fazl ve’l-yakîn Mevlânâ Balıkesri müftîsi dâme fazluhû ve kıdvetü kuzatü’l-islâm umdet-i

vülâti'l-enâm mâ'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak mâlûm ola ki dârende-i fermân-ı hümayûn Yusuf nâm kimesne dergâh-ı muallâma gelüb kazâ-ı mezbûrede mukaddemâ Ahmed nâm kimesneden bey-'i bâtt ile bin yüz akçeye bir kıt'a bağım ve Nasuh nâm kimesneden bir kaç bâb evler ve bâzı emlak alub akçesin bi't-tamâm teslim idüb sicill-i hüccet olub yigirmi yıldan berü mülkiyet üzere taht-ı tasarrufunda iken hâlâ sipâhî oğlanlarından Ali nâm kimesnenin zıkr olunan emlakda bir vechile alâkası yok iken bana lâzımdır deyü fuzûlî tasarruf idüb taaddi eyledügin bildirmegin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda ihzâr-ı husemâ kılub bir def'â şer'le görilüb ve onbeş yıl terk olunmuş değil ise hakk üzere şer'le teftiş idüb göresiz fi'l-vâki' kazıyye i'lâm olunduğı gibi ise ba'de's-sübût hakda hükm idüb bi't-tamâm alıviresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız bu bâbda dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsıl ve'l-akrân Abdalbâki Çavuş zîde kadruhû mübâşir tâ'yin olunmuşdur hadd-i şer'den tecâvüz itmeye.

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Ramazanü'l-mübârek li sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

151b

Budur ki merhûm Hacı bestanın eytâm-ı sigarına vasî olan Ömer bin Mustafa'nın üzerine eytâmın ceddesi Memi bin Şa'bân nâzır tâ'yin olunub ba'de'l kuyûd kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Ali bin	Mustafa bin	Ali bin
Pir Ahmed	Ali	Mustafa

152a

Sûret-i berât-ı Muhammed Çavuş

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı kîti-sitân-ı hâkânî hükmü oldır ki mukaddemâ dergâh-ı muallâm yayabaşlıklarından olan Hüsrev oğlu râfi' tevkî'-i refî'-i hâkânî kıdvetü'l-emâsıl ve'l-akrân Muhammed zîde kadruhû Karesi sancağında Başgerdek Nâhiyesi'nde işbu beşbin akçe timâra noksanıyla ber-vech-i tekmil yigirmialtıbin akçelik üzere mutasarrıf olub dergâh-ı hümayûnuma ruk'a sunub

seferlerde hizmetde bulunmağla çavuşluk ricâ itmeğin mahlûlden virilmek emrim olub Şirvan'da fevt olan vezir Cafer Paşa'nın kethüdâsı Ahmed Çavuş fevt olub gedüğü mahlûl olmağın hatt-ı hümâyûnumla virilmek fermânım olduğuna doksanyedi Zilhiccesinin ondördüncü günü mûmzâ sûret-i rûûs virilüb berâtına ilhak olmak emrim olmağın müteveffâ-ı mezbûrun birine dergâh-ı muallâm çavuşlarından olub Mihaliç kadısı südde-i saâdetime mektub gönderüb tasarrufunda olan timârına mukaddemâ mutasarrıf olan Muhammed oğlu Mustafa elf Muharreminin dokuzuncu günü Kirmastiy'e tâbi' Gerdene nâm karyede fevt timârı mahlûl oldukda mâh-ı mezbûrun onikinci günü südde-i saâdetimden mezbûr Muhammed Çavuş'a virilüb berât itdirüb mezbûr Mustafa'ya günde fevt olduğu a'yân-ı vilâyetden suâl olundukda nice müslümanlar meclis-i şer'e hâzır olub mezbûr Mustafa Gerdene nâm karyede elf Muharreminin dokuzuncu günü fevt olmuştır deyü alâ tarîkü'ş-şahâde haber virdiklerin arz idüb mezkûr Muhammed Çavuş timâr-ı mezbûr târih-i mezbûrda kendüye virilüb mutasarrıfken Bostan nâm kimesne beğlerbeğiye varub hile idüb mukaddem târih kodurub timâr-ı mezbûru müteveffâ-ı mezkûr tahvilinden sene-i mezbûre Muharreminin yedinci günü bana virilmiştir deyü lâkin ol târihde mezbûr Mustafa hayatda olub mezkûr Bostan hile ve telbis eyledüğün bildirüb kendüye mukarrer olmak ricâ itmeğin müteveffâ-ı mezkûr mâh-ı mezkûrun dokuzuncu günü fevt olduğu sâbit olmağın timâr-ı mezbûru mezkûr Muhammed Çavuş mukarrer idüb berât-ı mücebince kemâ-kân zabt ve tasarruf itdürüb mezbûru dahl ve ta'arruz itdirmiyesiz deyü ihdâ ve elf. Zilhiccesinin evâhirinde emr-i şerîf virilüb zikr olunan beşbin akçe timâr vech-i meşrûh üzere mukarrer kılınub ber-vech-i teknil yigirmi altıbin akçelik üzere tevcih olunub südde-i saâdetimden virdim ki zikr olunur.

Karye-i

Akça köy tâbi'-i Başgerdek

1264

Kârye-i Akçakısrak

Kârye-i Kalya

Kârye-i Kanraz

tâbi'-i mezbûr

tâbi'-i mezbûr

tâbi'-i mezbûr

1486

1500

2050

Yekûn

Nakd

ber-vech-i teknil

6300

5000

26000

ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şolki vazaiif-i hizmet dergâh-ı muallâm çavuşluğudur mü'eddi kıla ve zeâmeti halkı mûmâ-ileyhi subaşı bilüb subaşılığa müte'allik umûrda müracaat ideler ol bâbda hiç ehâd mâni' olmya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

be makam-ı Kostantiniye
el-mahmiyye

mahal

12 Recebü'l-mürecceb sene isnâ ve elf.

153a

Sûret müracaat-ı Muhammed Çavuş

Hazret-i Mevlânây-ı şeriât meâb Kıdvetü kuzâti'l-islâm zîdet vülâti'l-enâm el-muhtass bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Balıkesri kadısı zîde fazluhû da'vât-ı safiyât-ı isârından sonra inhâ olunan budır ki dergâh-ı âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Muhammed Çavuş zîde kadruhû bu cânibe gelüb Karesi sancağında taht-ı kazânuza tâbi' Akçaköy nâm karye ve gayriden beşbin akçe timâr müteveffâ Muhammed oğlu Mustafa tahvilinden mahlûl oldukda sene-i elf Muharreminin onikinci gününde buna tevcih olunub berât-ı âlişân itdirmiş iken Bostan nâm kimesne timâr-ı mezbûru hile ile mukaddem tarihiyle alub dahl eyledikde müteveffâ-ı mezbûr mâh-ı mezkûrun dokuzuncu gününde fevt olduğına Mihaliç kadısı huzurunda sâbit olmağla sicil olunub hakk müşârü'n-ileyhin olduğu ecilden timâr-ı mezbûr der-saâdetde mukarrer kılınub vech-i meşrûh üzere tekrar berât itdürüb merkûm Bostan'ın hakkı olmamağın berâtı mücebince zabtı için mürâcaat mektubu virilüb vusûlünde gerekdir ki zikr olunan timârın elinde olan berâtı mücebince kemâ-kân buna zabt ve tasarruf itdirüb min-ba'd mezkûr Bostan'ı ol vechile dahl ve ta'arruz itdirmiyesiz ve dahl idüb buna âid olan mahsûl ve rüsumdan nesnesin almış ise ba'de's-sübût hükm idüb bi-kusûr aliviresiz ve bade'n-nazar yedinde ibkâ' idüb hilâfına cevâz göstermeyesin.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam sene isnâ ve elf.

be Yurd-ı
Gülsuyu

154a

Be huzur-ı Mevâliü'l-mükerremûn

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm el-muhtassun bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l allâm Edremid ve Balıkesri ve Manyas ve Kirmastı kadıları zîde fazluhûm da'vât-ı safiyat isârından sonra inhâ olunan oldur ki zûemâdan işbu dârende-i mektûb kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüsrev zîde kadruhû bu cânibe gelüb Karesi sancağında taht-ı kazâlarınızda Ağacık nâm karye ve gayriden yigirmiikibin ellibeş akçe zeâmet mukaddemâ Gürcistan'da fevt olan Çakır tahvilinden mahlûl oldukda kendüye tevcih olunub berât itdirüb tasarruf iderken Mehmed nâm kimesne hakk-ı muahhar tarihle müteveffâ-ı mezkûr tahvilinden der-i devletde alub berât itdirdirmekle buna hkk-ı zeâmet-i mezbûre virilmiştir deyü nizâ' itdikde ahvâlleri görüldükde kendünün tarihi mezkûr Mehmed'den on ay mukaddem olmağla hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-i makrun ile mukarrer kılub tekrar berât itdirdikden sonra ba'd-ı zaman zeâmet-i mezbûreyi Hasan nâm kimesneye ferâgat (idüb) Mehmed kana'at itmekle tekrar nizâ' ve dahl ve ta'arruzdan hâli olmamağın girü ahvâlleri pâye-i serir-i saltanat a'lâya arz olundukda mukaddem oluna mukarrer kılınub deyü hatt-ı hümayûn sadaka olmağla tekrar merkûm Hüsrev'e ibtidâ-ı tarihten mukarrer kılınub ve tecdid-i berât eyleyüb eğer mezbûr Mehmed bir tarikle emr ve berât-ı şerîf ibrâz idersen men' ü def' idesiz deyü emr-i şerîfim mücebince amel eylesin deyü fermân olunmağın ber müceb-i emr ü berât-ı âlîşan bu cânibden dahi mukarrer kılınub berâtı mücebince zabt için mukarrernâme virildi vardıkda gerekdir ki zeâmet-i mezbûreyi merkûm Hüsre ve berât-ı şerîf muktezâsınca zabt ve tasarruf itdirüb mîn-ba'd ol vechile mezkûr Mehmed'i dahl ve ta'arruz itdirmiyesiz eğer dahl idüb tahvil ve tarihine düşen hukuk ve rüsûmundan nesnesin almış ise ba'de's-sübût hükm idüb bi-kusûr aliviresiz ve ba'de'n-nazar yedinde ibkâ' idüb hilâfına cevâz göstermeyesiz.

Tahrîren fi evâil-i şehri Şa'bânü'l-muâzzam sene isnâ ve elf.

be yurd-ı Mihaliç

155a

Hazret-i Mevlânâ-yı şeriat meâb Kıdvetü kuzatı'l-islâm zîdet vülâti'l-enâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû da'vât-ı safiyât

isârından sonra inhâ olunan oldur ki zûemâdan işbu dârende-i mektub kıtvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhû bu cânibe gelüb Karesi sancağında taht-ı kazânuзда Köteylü nâm karye ve gayriden yigirmi dörtbin dörtyüz doksandokuz akçe zeâmet fâriğ Hasan tahvilinden kendüye tevcih olunub berât itdirdikde bildirüb berâtı mücebince zabtı için mektub taleb itmeğın deftere nazar olundukda vech-i meşrûh üzere fâriğ-i mezkûr tahvilinden mezbûrun üzerinde mestûr ve mukayyed olmağın berâtı muktezâsınca mürâcaat mektûbu virildi vardıkda gerekdir ki zeâmet-i mezkûreyi merkûm Mehmed'in elinde olan berâtı mücebince zabt ve tasarruf itdirüb hâricden kimesne(yi) dahl u taarruz itdirmiyesiz eğer dahl idüb tahvil ve tarihine düşen hukuk ve rüsûmundan nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût hükm i'düb bî-kusûr alıviresiz ve ba'de'n-nazar yedinde ibkâ' idüb hilâfına cevâz göstermeyesin şöyle bilesiz.

Tahrîren fi evâil-i şehri Şa'bânü'l-muâzzam sene isnâ ve elf.

be yurd-1

Mihaliç

155b

Hamza Efendi'nin berâtı sûretidir

Nefs-i Balıkesri'de vâki' İne Beğ Subaşı zâviyesine Şeyh olan Hatib İbrahim Halîfenin elinde mâniyetü'l-mecmû' cihât-ı mütaaddidesi olub edâ-i hizmet etmediginden gayri mütehavvil olmağın sâbika elli akçe medreseden fariğ olub râst ve salâh ile irsâline olan işbu dârende-i fermân vâcibü'l iz'ân Mevlânâ Seyyid Hamza'nın ber-vech-i te'yid berâtla mutasarrıf olduğu Efsun Yakub nâm vakf mezra'asın bir tarikle mezkûr İbrahim hitabeti cihetine ilhâk itdirdüb ba'dehû yine berât-ı sâbık mücebince merkûm Hamza'ya mukarrer kılınub vardıkda zabt itdirmeyüb bu saferü'l-hayr kalub tarikin kudemâsından fakirü'l-hâl ehl-i iyâl ve her vechile mahall ve ber-hamd olmağın mezbûr İbrahim bunun elinden aldığı mezraasına bedel merkûm İne Beğ Subaşı zâviyesinin cihetine meşîhatin vâzife-i kadîmesi yevmî onbir akçe ile mûmâ-ileyh Mevlânâ Seyyid Hamza'ya ber-vech-i te'yid sadaka buyurulmak ricâsına muharrer evkâf olub defteri hâkânî Kâtiblerinden olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim zîde kadruhû arz eylemegin sadaka idüb bu berât-ı âlişân(1) virdim ve buyurdum ki varub zikr olunan zâviyede ber-vech-i te'yid şeyh olub hizmet-i lâzimesin müeddi kıldıkdan

sonra tâ'yin olunan yevmî onbir akçe vazifesine mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benüm devâm-ı devletüm için dûaya müdavemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi sâniye aşer şehr-i Zilkade sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

156a

Kıdvetü'l-kuzâtü'l-müslimîn zîdet vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn Mevlânâ Balıkesri ve İvrindi kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Mehmed nâm kimesne bâb-ı saâdetime adem gönderüb şöyle arz-ı hâl eylediki bu on yıldan mukaddem bir re's mülk inegin âhere bey' etmiş olub hâlâ Sancakbeği subaşı olan İvrindi kazâsında yürür Behrâm nâm kimesne gelüb ol bey' itdüğün inek yâve imiş deyüb şer'le üzerine sübût ve zuhûr bulmuş hatta ve cürm yok iken bilâ-ma'rifetü'ş şer' tutub habs idüb na-hak yere zulmen cerime nâmına beşyüz altı akçesin alub taaddi eylemiş fetvâlarım dahi vardır şer'le görilüb icrây-ı hakk olunmak taleb iderim deyü bildirdi. İmdi buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda husemâyı beraber idüb mukaddemâ bir def'â şer'le görilüb fasl olunmayub ve onbeş yıl mürûr etmiş değil ise onat vechile hakk üzere tefahhus idüb ve fetvâlarına nazar kılâsız kazıyye arz olundığın gibi ise ba'de's-sübût şer'e muhâlif zulmen aldığı akçesin hükm idüb alıviresiz ve da'vâsına muvâfık olan fetvây-ı şer'îyye mûcebi ile amel eyleyüb şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdirmiyesiz tezvirden ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idesiz ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmeyüb temerrüd ve i'nâd ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöylebilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız.

Tahrîren fi evâhir-i Ramazanü'l-mübârek sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

el-mahmiyye

156b

Kıdvetü kuzâti'l-müslîmin umdet-i vülâti'l mü'minîn Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazlühü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı âlî müteferrikalarından olub bi'l-fiil Divân-ı Hümâyûn kâtiblerinden Ali zîde mecduhü Divân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl sunub bundan akdem mensûh olan piyâde yerlerinden zeâmete virilen karyelerden kazâ-ı mezbûre tâbi' Kunduklar nâm karye elime virilen berât-ı şerîf ve sûret-i defter-i hâkânîde mukayyed reâyâlarından olub defter mücebince vâki' olan hukuk ve rüsûm ve bennakların taleb eyledüğimde bu ana gelince vâki' olan hukuk ve rüsûmumuz kapucular eminlerine viregeldik deyü virmekte ta'allül ve nizâ' iderler görülüb defter mücebince vâki' olan hukuk ve rüsûmları alınub ta'allül eylememeleri bâbında emr-i şerîf ricâsına bildirmegin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda südde-i saâdetimden ihrâc olunmuş mühürlü sahîh ve cedîd vilâyet defteri sûretine nazar idüb göresiz fi'l-vâki' zıkr olan karye defterde müşârü'n-ileyhin zeâmet karyeleriden olub vâki' olan hukuk ve rüsûm ve bennakların taleb eyledüklerinde vech-i merkûm üzere virmekte taallül ve nizâ' eyledüklerin mukarrer ise men' ü def' idüb kârîye-i mezbûr ahâlisinin defter mücebince vâki' olan hukuk ve rüsûmların müşârü'n-ileyhin ademisine kabz u zabt itdirüb emr-i şerîfime muhâlif ve hilâf-ı defter ve kanun taallül itdirmiyesiz ve kazıyye bir dürlü dahi olub muhtâc-ı arz olursa yazub bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmü'r-râbi ve'l-ışrîn şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

157a

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm madenü'l-fezâil ve'l-keâm Karesi sancağında vâki' olan kadılar zîde fazlühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlâ südde-î saâdetimde tuğrây-ı şerîfim hizmetinde olan iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekabir müstecma cemîü'l-maâl ve'l mefâhir zü'l-kadr (üç kelime okunamadı) el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Hamza dâme uluvvuhû tarafından dergâh-ı muallâma şöyle arz olundı ki taht-ı kazânızda nişancılık hasları toprağında tutılan yâve-i Medine-i Münevvere Evkâfı mütevellîsi olan kapucular ve gayriler bizim reâyâmız tutmuşdır deyü zabt idüb müşârü'n-ileyhin voyvadasın dahl itdirmezler imiş imdi müşârü'n-ileyhin

hasları min-küllî'l-vücûh serbestdir rüsûm-ı serbestiyesine ve toprağında tutulan yâve ve kaçgun ve müddet-i örfiyesi tamam olub satılana ve gayre asla izin dahi yoktur müşârü'n-ileyhin adamları zabt ider Medine-i Münevvere Evkâfı mütevellîleri dahl itdikleri kendü ve topraklarında tutulanadır Yörük tâifesi dahi konar ve göçer olsa la-mekân olduğu i'tibariyle Yörük subaşısındır yohsa gayriden asla dahlleri yoktur buyurdum hükm-i şerîfim ile ademisi vardıkda müşârü'n-ileyhin hasları toprağında vech-i meşrûh üzere tutulan yâve ve kaçgun vesâir müşârü'n-ileyhe müteveccih olan bâd-ı hevâya Medine-i Münevvere zâbiti ve Yörük âmillerin ve gayrileri asla dahl ve ta'arruz itdirmeyüb toprağında mûmâ-ileyhin adamlarına zabt itdiresiz nizâ' iderlerse südde-i sa'âdetime havale eyliyesiz muhtâc-ı arz olanları yazub arz eyliyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâhir-i şehri-i Ramazanü'l-mübârek sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

157b

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak mâ'lum ola ki ahkâm-ı mâli'ye kâtiblerinden dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü erbâbü'l-muharrir umdetü ashâbü'l-takrîr kâtib Hasan südde-i sa'âdetime şöyle arz eylediki berâtla mutasarrıf olduğu zeâmeti karyelerinin yazılı raiyyetlerinden Mustafa ve Hacı Bayram ve Ahmed ve Mehmed nâm kimesneler kadîmî yerlerinden göçüb varub nefsi-i Balıkesri'de sâkin olmağla mahsûlüne noksan müretteb olur imiş imdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda göresiz ol kimesneler bunun defter-i cedîde mukayyed raiyyetleri ise göçüb girü on yıl olmuş değil ise kanun üzere kaldırub kadîmî yerlerine getürdüb temekkün (devamı yok)

158a

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim müstecma' cemi-u'l maâlî ve'l-mefâhir el-muhtass bi mezîd-i inâyeti'l meliki'l-allâm sâbika Basra'da mal defterdârı olan Mehmed dâme mecdühû kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-

ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Karesi Sancağı beği Hüseyin dâme izzühû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mukaddemâ Bağdad beğlerbeğisi iken fevt olan Abdurrahman Beğ Evkâfi'ndan vezir müteveffâ Nişancı Mehmed Paşa eliyle murabahaya virilmiş senede ellibin vakf akçe ki üç senenin murabahasıyla altmışbeşbin akçe olub hâliya virmekde ta'allül eylediginiz mütevellisi i'lâm etmegin dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş zîde kadruhû mübâşeretiyle zikr olunan vakf akçe tahsil olunmak emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda te'hîr ve terâhî etmeyüb vech-i meşrûh üzere evkâf-ı mezkûre akçesinden zimmetinizde olan asl-ı mal ve murabahasın emrim üzere mezbûr Çavuş'a mührünüz ile teslim eyleyesin min-ba'd ta'allül ve bahane eylemeyesiz şöyle ki ta'allül ve bahane oluna asla öZRünüz makbûl olmaz ana göre mukayyed olub vakf akçe murabahasın bî-kusûr teslim eyliyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i Rebiü'l-evvel sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye
el-mahrûse

158b

Kıdvetü'l-kuzâti'l-islâm zîde-i vülâti'l-enâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Balıkesri ve Kepsud kadıları zîde fuzlühûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârendegân-ı fermân-ı hümâyûn Hasan ve Hüseyin nâm kimesneler bâb-ı saâdet mayime gelüb şöyle arz-ı hâl eylediler ki mezbûr Hasan'ın vekili olduğu Şâhpaşa nâm hatunun ve merkûm Hüseyin'in varîsi oldukları Âişe nâm hâtûn fevt olub cümle metrûkatı irs-i şer'ile mezbûrlara intikâl eylemiş iken kazâ-ı Kepsud'dan kayyım Mustafa ve karındaşı diğER Hasan ve Turasan nâm kimesneler fuzûlî müteveffâ-ı mezbûrenin metrûkatın alub zabt ve kabz idüb hâlâ şer'ile taleb eyledüklerinde virmekde ta'allül iderler imiş şer'le görülüb icrây-ı hakk olunmasın taleb iderüz deyü bildirdiler imdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle vaktıkda husemâyı ihzâr idüb husûs-ı mezbûr mukaddema bir def'a şer'le fasl olunmayub bilâ öZR-i şer'î onbeş yıl terk olunmuş kazıyye değıl ise hak u adl üzere şer'le teftiş ve tefahhus idüb göresiz fî'l-vâk'ı kazıyye arz olunduğı gibi ise ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hakların mezbûrlardan hükm idüb alıviresiz min-ba'd hilâf-ı şer'-î şerîf ta'allül ve inâd

itdirmiyesiziz hakk-ı sariha tâbi' olub tezvirden ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmeyüb mütemerridi sekidüb eslemeyeni ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz bu husus için tekrar şikâyet olunmalu eylemeyüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem'l-harâm sene selâse ve elf.

be makam-ı Mağnisa

159a

el-merhûm Turgud an Cemaât-i Feridler ve terk-i ebnân-ı Mustafa ve Osman ve ma'a'-tescil fi evâhir-i Şa'bânü'l-muâzzam sene isnâ ve elf.

el-muhallefât

keçi ma'a oğlak	yoç keçi	kısrak	Bakar	çift
adet 24	5	1	1	1
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
2400	250	1000	1500	2000
kara sığır	kazgan	tava	bağ	araba
Çift	1	1	1	1
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
600	500	50	400	500
ev ma'a dam	anbar	bakraç sini	döşek ma'a kilim	inek
kıymet	1	kıymet	kıymet	1
400	kıymet	100	100	kıymet
	400			400
dana	arpa	buğday	demür	
3	asgar (?)	asgar (?)	1	
kıymet	10	20	kıymet	
600	kıymet	kıymet	50	
	300	800		
	Yekûn			
	12350			

160a

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm umdetü'l küberâi'l-fihâm zül-kadr ve'l-ihtrâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Hasankeyf sancağı beği Hüseyin dâme izzühû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hakkında mezîd-i inâyet-i hüsrevânem zuhûra getürüb işbu sene isnâ ve elf. ve elf. Recebinin üçüncü gününde Karesi sancağın sana tevcih ve inâyet idüb i'lâmıçün dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Ömer Çavuş zîde kadruhû tâ'yin olmuşdır buyurdum ki te'hir etmeyüb varub sancağın hıfz u hırasetine olub adamın gönderüb berâtın ihrâc itdüresin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi evâil-i Recebü'l-Mürecceb sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

160b

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi mekân-ı sultânî ve tuğrây-ı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldır ki Balıkesri'de İzmiroğlu Hamza Beğ Zâviyesinin yevmî iki akçe ile mütevellîsi olan işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mustafa nâm kimesne evlâdiyet üzere ber-mûceb-i şart-ı muvâfık yigirmi yıldan ziyâde zamandan berü berât-ı hümâyûn ile edâ-i hizmet idüb gayride icab iden hususu yoğiken Hamza nâm kimesne bir tarîkle elinden alub hayf itmegin girü mezbûr Mustafa'ya mukarrer olmak ricâsına kadısı Mevlânâ Mehmed arz etmegin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki varub evlâdiyet üzere kemâ-kân mütevellî olub hizmet-i lâzimesi müeddi kıldıkdan sonra yevmî iki akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benüm devâm-ı devletim içün duâya istikbâl gösteresin şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi'l-yevmü's sâlis şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem sene elf.

be makam-ı Kostantiniyye

160c

(okunamadı) nâm karyeden Hasan nâm kimesne yedinden ahz olunan bir kara sığır köy öküzü yâve ahz olunub sâhibi nâ-ma'lûm olmağın kârye-i mezbûre zâbiti olan

Mehmed Çelebi'ye teslim olunub nafaka ve hıfz için yevmî üçer akçe nafaka tâ'yin olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zilhicce sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l hâl

Abdülkerim Beğ

İbrahim Fakîh

El-muîd

Mehmed

El-mücellid

ve gayruhum

161a

Defter-i oldur ki fevt olan Âişe hâtûnun metrûkatıdır ki zikr olunur.

kadife döşek	köhne çarşaf	köhne kemha	köhne ferace	yek çift
yeşil	1	1	1	1
50	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
	40	210	150	20
peşkir	köhne çarşaf	köhne gömlek	kuşak	köhne hamam gömlegi
1	1	1	2	1
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
30	20	30	25	10
alaca boğça	kırmızı ipekli	örtü makreme	çarşaf	dest-mâl
1	boğça	1	1	1
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
55	40	10	20	5
yorgan	Yemeni yorgan	yüz yasdık	köhne yasdık	minder
çarşaf-file	1	1	2	1
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
40	60	20	50	25

köhne-kemha	yasdik	köhne dimi (?)	yasdik	yeni kaliçe
minder	1	döşek	işleme	1
1	kıymet	3	1	kıymet
kıymet	40	kıymet	kıymet	100
30		220	25	
köhne kaliçe	leğen ibrik	tencare	sahan	Kebab temüri
2	1	1	1	1
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
100	40	45	30	20
iki çift	börek tepsisi	küçük sahan	tava tas	köhne sedir
tepsi	8	2	kıymet	1
kıymet	kıymet	kıymet	25	kıymet
60	150	25		10
bakrac	köhne hereni	kazgan-ı sagîr	kazgan-ı	dükkân-ı harabe
1	1	1	kebir	1
kıymet	kıymet	kıymet	1	kıymet
45	25	55	kıymet	200
			200	
köhne fener	sini			
1	3			
kıymet	kıymet			
10	150			
		Yekûn		
		3500		

İkibin beşyüz akçe ki (iki kelime okunamadı) nısfı bin ikiyüz elli akçe olur rubı altıyüz yigirmibeş akçe olur.

Tahrîren fi evâil-i şehri Recebî'l-mürecceb min şuhûr-ı sene isnâ ve elf.

162a

Muhallefât-ı el-merhûm Mustafa bin İlyas fi kârye-i Türkeri min tevâbi'
Balikesri ve terk-i zevce-i Selime binti Bâli ve İbn Mehmed ve ma'at-tahrîr.
fi evâhir-i Rebiü'l-evvel sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Arslan bin Abdullah	Mustafa bin Ali	İlyas bin Arslan	Hudâverdi bin Ali
------------------------	--------------------	---------------------	----------------------

el-muhallefât

ev ma'a dam kıymet 1000	kara sığır çift kıymet 1400	kara sığır inek 2 kıymet 1000	tosun 2 kıymet 600	bağ 1 kıymet 1500
merkeb 1 kıymet 300	nısf-ı anbar kıymet 500	bekmez tabesi kıymet 120	buğday 10 kıymet 1000	arpa kıymet 150
kök buğday 6 kıymet 300	arpa kıymet 300	bekmez vukiyye 20 kıymet 100	turşu üzüm 50	
hurdahâne kıymet 500	alât-ı çift 60	Yekûn 8980		

minhâ

techiz ve tekvin ve vasîyet ve harc-ı lâzım

el ihrâcât beyne'l-verese	hisse-i zevre	hisse-i İbn
8000	meblağ	7000
	100	

ba'dehü bunlardır ki zikr olunur

nısf-ı anbar

1	bağ
kıymet	kıymet
300	400

müteveffâ-yı mezbûrun sagîr oğlu Mehmed'e kibel-i şer'den ammisi Pir Ali vasî nasb olunub vâlidresi Selime nazıra tâ'yin olundu.

Tahrîren fi't târih el-mezbûr.

162b

Muhallefât-ı el-merhûm Emirşâh İbn-i Seferşâh an kârye-i Çavlı ve terk-i zevce Cennet ve İbnan Ali ve Hüseyin bintîn Halime ve Kerime ve (okunamadı) fi evâsıtı Receb sene isnâ ve elf. el-muhallefât

ev ma'a tevâbi'	kara sığır öküzü	araba	koyun aded	nısf-ı
kıymet	1	1	15	(okunamadı)
600	kıymet	kıymet	kıymet	kıymet
	600	500	1900	300

kök buğday

kıymet	Yekûn
240	3940

müteveffâ-yı mezbûrun eytâm-ı sigarına vâlideleri kibel-i şer'den vasî nasb olundu.

deyn-i meyyit	deyn-i meyyit
(okunamadı)	ba Memi Yusuf
meblağ	150
805	

163a

Hasan Çavuş'un berât-ı sûretidir

Oldur ki Yunus oğlu râfi' tevki'-i refi'-i hâkânî Bayezid südde-i sa'âdetime gelüb Karesi sancağında Balıkesri Nâhiyesi'nde Depecik nâm karye ve gayriden işbu ikibin dokuzyüz doksandokuz akçe timârı olan Budak bin Haydar ihtiyarıyla doksanyedi Saferinin evâsıtında buna ferâgat idüb berât itdirdüb tasarrufunda iken ba'dehû mezbûr Budak fevt oldukda timârı üzerindedir deyü kıyas idüb Sadık nâm kimesne alub dahl idüb mezbûr budak fevt oldukda üzerinde timâr olmayub hakk bunun olmağla mîr-i mîrân tarafından zabtı için tahvil mektûbu virildigin bildirüb ibtidâdan mukarrer olmak ricâ etmegin mezbûr fevt oldukda üzerinde timar yoğiken mezbûr Sâdik almış ise timârı mezbûru buna mukarrer idüb berât-ı mücebince kemâkân zabt ve tasarruf itdürdüb mezbûru mîn-ba'd dahl u taarruz itdirmiyesiz ve tahvil tarihine düşen nesnesin almış ise ba'de's-sübût alıviresiz deyü isnâ ve elf. Cemâziye'l-evvelinin evâhirinde mukarrernâme virildikten sonra tezkiresi ihrâc olunmak fermân olunmağın timâr-ı mezbûr bedelinin altı akçe noksanıyla ber-vech-i tekmlil üçbin akçelik üzere tevcih olunub südde-i sa'âdetimden lâyük görüb virdim ki zikr olunur.

kârye-i	kârye-i	Yekûn
Depecik tâbi'-i mezbûr	Eyildik tâbi'-i mezbûr	2994
hasıl	hasıl 4500	ber-vech-i
241	hisse	tekmlil
hisse 1705	1289	3000

Ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şolki vazâif-i hizmât-ı mezbûre ve mevfûre ve mesâ'iy-i meşkûre asâkir-i mansûredir ber müceb-i defter-i hâkânî bî kusûr müeddi kıla ol bâbda hiç ehâd mâni' ve dâfi' ve râfi' olmya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi 15 Cemâziye'l-3ahir sene isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

163b

Kazıyye-i

İzn-i bey'-i yâve çift su sığırı

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Medine-i Münevvere reâyâsından Gök nâm karyeden Süleyman nâm kimesne yedinden ahz olunan bir su sığır çifti ki birinin alnı sağında ve birinin solunda tamgaları olub sâhibi nâ-ma'lûm olmağın bundan akdem evkâf-ı mezbûre câbisi olan çiftçi Mahmud'a teslim olunub el-hâletü hâzihi zıkr olunan su sığır çiftinin müddet-i örfîyesi tamam olub bey'e kibel-i şer'-î şerîfden izin ve icâzet taleb eylemegin câbiy-i mezbûra kibel-i şer'-î şerîfden bey'e izin virilüb bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazanü'l-mübârek sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi
el-müderriş

Mehmed Çelebi bin
Kasım

Mustafa bin
Ali

Yusuf bin
Hamza

ve gayruhum

164a

Nişân-ı şerîf-i âlişân sâmi-i mekân ve sultân tuğrây-ı garrây-ı ikbâl-ı âlî ve cihân-ârây-ı hâkânî hükmü oldurki defter-i hâkânî kâtiblerinden râfi' tevkî'-i refî'-i hâkânî kıdvetü erbâbü't-tahrîr ve't-taksim umdetü'l-eshâbü't-takrîr ve'r-rakam Kâtib Numan zîde kadruhû südde-i saâdetime gelüb Karesi ve Hamid ve tire sancaklarında işbu otuzbin akçe zeâmete mutasarrıf olub iki def'a mezid-i inâyetimden binikişer yüz akçe terakkisin evâmir-i şerîfe virilmegin Hudâvendigâr sancağında Tarhala Nâhiyesi'nde İbrail çiftliği ve gayriden onbin altıyüz akçe timârı olan dergâh-ı muallâm çavuşlarından Hamza Çavuş timârının beşbin üçyüz akçeliğın kendüye ferâgat eyledüğün bildirüb ricâ etmegin fâriğın berâtına ferâgat yazılmışdır bin akçe ziyâdesiyle tevcih idesiz deyü bin Cemâziye'l-âhirinin evâsıtında emr-i şerîf virildikten sonra bin akçe ziyâdesiyle tezkiresi südde-i sa'âdetimden ihrâc olunmak ve altıyüzbir akçe ziyâdesi virilmek fermânım olmağın hisse-i mezbûre fâriğ-i mezkûr tahvilinden aluna

mezbûrun elinde olan otuzbirbin akçe zeâmeti ile birikdirilüb otuzaltıbin üçyüz akçelik olub kâbil-i ifrâz olmayan ikiyüz doksandokuz akçe ziyâdesiyle tevcih olunub südde-i sa'âdetimden lâyük görüb virdim ki zikr olunur.

nâhiye-i Sındırgı		
Der livâ-ı Karesi karye-i Karagöz-i		kârye-i Çal nâm-ı diğêr Mihrî
Küçük tâbi'-i Sındırgı		ma'a kârye-i asitâne-i
2022		tâbi'-i mezbûr
		7769
Kârye-i		
Oruçhan ve çiftlik Hasıl		
pınarı tâbi'-i mezbûr		
200		
Kârye-i		Yekûn
Çam tâbi'-i Sındırgı		7969
hisse		
4200		Yekûn
		5479
Kârye-i		Kârye-i
(okunamadı) tâbi'-i Sındırgı	Çalış nâm-ı diğêr Köseler	Kârye-i
3763	tâbi'-i Sındırgı	Kozluca
hisse	6622	tâbi'-i Sındırgı
3000	hisse	9000
hisse	2999	Kârye-i
999	hisse	Celabler
	999	tabî'-i mezbûr
		1000
Kârye-i		Yekûn
Taşvıran ve Kovanlu	16000	Hisse
ezmine-i ezman tohum suluk ekilür		915
6000		

Kârye-i İmaret nâm-ı diğer küçük zeâmet tâbi'-i Sındırgı 1500	Kârye-i Kırk (?) tâbi'-i Balıkesri 4000 hisse 3000	Kârye-i Kavak tâbi'-i mezbûr 6090 hisse 1000
an mahlûl Ahmed		

Kârye-i Çakıroğlu tâbi'-i Sındırgı 5782 hisse 1475	Kârye-i Çal nâm-ı diğer Mihri ma'a mezraa-ı asîtâne tâbi'-i Sındırgı Oruçhan ve çiftlik hasıl 7979 hisse 1900	An mahlûl Ahmed
Yekûn 5500	Yekûn der livâ-ı Karesi 10565	

der livâ-i Tire (?)
kârye-i
Emirkos tâbi'-i Tire (?) ve Karye-i
(okunamadı)
tâbi'-i Hasköy
11511
hisse
11036

165a

der livâ-1 Hamid		
Mihalic birâder-i tâbi'Emirli	kârîye-i	kârîye-i mezbûr
25855	Şeyh tâbi'-i (okunamadı)	tâbi'-i mezbûr
hisse	13911	4334
9000		
hisse	der livâ-1 Hamid	Yekûn
4000	Yekûn	19000
	9399	hasıl
		5399

Elhâletü hâzihi (iki kelime okunamadı) beray-1 (üç kelime okunamadı)

tahvil-i Hamza Çavuş veled-i Pir Ahmed an Çavuş'an-1

dergâh-1 âlî el-fârîğ

der livâ-1 Hudâvendigâr

Çiftlik

İbrail oğlu Umur Umurhan Çiftliği dirler der kârîye-i Uscalu tâbi'-i Bekir Çelebi ve çiftliği kırk (bir kelime okunamadı) hâlâ Yakub çiftliği der kârîye-i Uscalu tâbi'-i (bir kelime silik) cüllah ohur hâlâ Şah oğulları çiftliği dirler der kârîye-i Uscalu tâbi'-i Tarhala hasıl

1500

Çiftlik-i Dikis

hâlâ Pîrî oğlu Yusuf çiftliği dirler der kârîye-i Yırca tâbi'-i Tarhala ve çiftliği .Kırk İsmail hâlâ Büyük Ali çiftliği dirler der kârîye-i Bayad tâbi'-i Tarhala hasıl

1400

Çiftlik-i

Hisarbeğioğlu Basduk hâlâ Kurdoğulları Hacı Bayram ve Yusuf çiftliği dirler tâbi'-i Tarhala hâlâ Hurmacı çiftliği der kârîye-i Hakmunlu tâbi'-i mezbûr hasıl

1000

Çiftlik-i

Deli Pîr (okunamadı) der kârye-i Hacı eyle tâbi'-i Kirmastı tâbi'-i Mihalic ve çiftliği Yusuf der kârye-i Kozluca tâbi'-i Kirmastı hasıl

1200 mühür şüd

Çiftlik-i

İsa veled Koçeri hâlâ Kara İbrahim çiftliğidir kârye-i Urdu nâm diğer Baba tâbi'-i Bergama hasıl

3000

Çiftlik-i

Bayrambegi nâm-ı diğer Balaban Ali der kârye-i Habib tâbi'-i tevâbi'-i ve çiftlik Oruç Beğ oğlu Bergama ve çiftli-i Oruçbegioğlu Yarunlu hâlâ Süle çiftliği derler der kârye-i Baba tâbi'-i tevâbi'-i Bergama hasıl

1000 mühür şüd.

Çiftlik-i

Osman nâm-ı diğer Ali oğlu Hasan çiftliği derler der kârye-i Gebeler tâbi'-i Başgelembe ve çiftlik-i Mustafa oğlu Bekir nâm-ı diğer Mustafa oğlu Veli çiftliği derler tâbi'-i Başgelembe ve çiftlik-i Süleyman Pîrî nâm diğer Turbâlioğlu Seferşâh çiftlik-i der kârye-i Gebeler tâbi'-i Başgelembe hasıl

1500

Yekûn

10600

Mecmu'

36300

Ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyle vazâif-i hidmat-ı defter-i hâkânî kitâbetliğidir bî-kusûr-ı mer'î ve müeddî kıla ve zeâmeti halkı mûmâileyhi subaşı bilüb subaşılığa müte'allik olan umurda müracaat-ı müşârünileyh eyleyeler ol bâbda hiç ehâd (üç kelime okunamadı) mâni' ve dâfi' râfi' olmıya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi 19 Cemâziye'l-âhir sene elf.

be makam-ı Kostantiniyye

165b

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki mensûhat çiftliklerinden Hudâvendigâr sancağında Tarhala Nâhiyesi'nde Gebeler nâm karye toprağında vâki' Osman ve Mustafa oğlu Bekir ve Süleyman yeri nâm üç kıt'a çiftlikler Buyendeye ber-vech-i timâr tevcih olunub şimdiden adamımız varmağla sene ihdâ ve elf tarihinde olan mahsûlatın zabt(1) müyesser olmamağın işbu dârende-i mektub fahrü'l-akrân Çavuş zîde Kadruhûya sipâriş olunmuşdur inşâallah vusûl müyesser oldukda zıkr olunan üç kıt'a çiftlikleri sene-i mezbûrede vâki' olan öşr ve resmin zabt etmek için liecli't-temessük yedine vaz' olundu.

Tahrîren fi evâhir-i Cemâziye'l-ahir sene isnâ ve elf.

el-hâkir kâtib

Numan an Çavuş'an-ı

dergâh-ı âli

166a

Be huzur-ı mevâliü'l-mükerremûn Anadolu ve Karaman ve Diyarbekir ve Van ve Tebriz zîde fazluhûm ilâ yevm şerâyi-tahiyyât-ı safiyât-ı şer'îat şîâr ve sanayi'-i teslimat ve âfitâb-ı hakikât isâr ki mahz-ı hulûsî (bir kelime okunamadı) ayn-ı husûsi muzâfatımızdan sâdır ve iş'âr olub kavâfil-i neftiyan vasıl-ı tekrimat birle mühik ve mühdî kıldıkdan sonra inhâ'-i muhibbâne budur ki işbu sene-i mübârekede Üngürüs vilâyetinde vâki' olan küffâr-ı bed nihâd üzerine umûmen yeniçeri yoldaşları ile ma'an kendümüz için cenâb-ı pâdişâhîden fermân-ı hümayûnları sâdır olmağın ol câniblerde sâkin olan yeniçeri yoldaşlara serd-i te'kid için yeniçeri yoldaşlardan tüfenkçi Haydar ve İbrahim nâm yoldaşlar irsâl olundu vusûle kadir oldukda iltifât-ı kâmile-i mezbûrdan me'mûldur ki taht-ı hükûmet şiarınızda vâki' olan kasabat ve kurada ve mecma'un-nâs olan yerlere nidâ' itdirdüb zıkr olunan yeniçeri yoldaşlarından sicil var ise eğer korucu ve eğer ziftci ve eğer yedekci ve gayrılardır ve bi'l-cümle vâki' olan yeniçeri yoldaşlarından sicil var ise taarruzdan mukaddem yâd ve yarakları ile müretteb ve mükemmel ve hazır ve müheyâ olub bir cânibe gitmek üzere olalar inşâallah taarruzu Belgrad'dan itmemiz mukarrer ve muhakkaktır ana göre dikkat ve ihtimâm oluna şöyle

ki taarruza değin ihmâl iden yoldaşları isim ve resimleri ile bu cânibe olunmıya sonra bir vechile övrünüz makbûl olmayub azim itâb ve ikaba müstehâk olmanız mukarrerdir ana göre sa'y ve ihtimâm olunub ihmal ve müsahele idenleri vukû üzere bu cânibe i'lâm idesiz ki mûcibiyle amel olunub gereği gibi haklarından geline ve'l-hasıl bu zaman sâir zamana kıyas olmayub vech-i meşrûh üzere kemâl-i mertebe ikdâm üzere hakk-ı kıyâm gösterüb (bir kelime okunamadı) ve bezl-i sa'y ve meşkûrdan bir an hâlî ve dûr olunmıya (bir satır okunamadı)

(imza okunamadı)

167a

Kıdvetü-erbâbü'l-ikbâl umdetü eshâbü'l-iclâl câmi-i vücûhi'l-emvâl âmilü'l-hazâyin ahseni'l-a'mâl el-muhtass bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-bâri hizâne-i âmiremin sâbıkan Basra cânibi defterdârı olub hâliya muhassıl-ı emvâl olan Mehmed zîde uluvvuhû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l kelâm Karesi mukâtaası müfettişi ve Balıkesri kadısı zîde fazluhûma tevkî-i refi'î-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Balıkesri kazâsına tâbi' kârye-i Atnos'da sâkin Ömer bin Sinân ve Mustafa bin Mehmed ve Mehmed bin Dede nâm kimesneler Divân-ı Hümâyûnuma gelüb arz-ı hâl sunub bi'l-fiil Mihaliç hasların bazı aklâm ile iltizâm eyleyen Hamza ve kabzı malı olan muhzır Ali oğlu Hasan nâm kimesneler bizim haberimiz ve irâdemiz yoğiken sâbıkân Fart kadısı olan Mevlânâ Şemseddîn huzurunda kefil olmuşlar deyü gaibbâne bizi ellişerbin akçeye kefil yazdurub ziyâde zulm ü hayf itmişdir deyü emri-i şerîfim ricâ eylediklerin bildimegin husûs-ı mezbûr şer'le ve kanun ile teftiş ve tefahhus olunub bunların haberleri olmayub gâibâne kefil yazdıkları vâki' ise ol vechile rencide olunmayub mezkûran Hamza ve Hasan'dan bunların yerlerine âherden yarar kefil talep ve tahrîr olınmak emrim olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan evsâlû'l-kadr mucibince amel idüb mezkûran Hasan ve Hamza'yı ihzâr idüb bunların yerlerine âherden yarar ve müstakîm ve muhavvel kefilleri alub min-ba'd merkûmun Ömer ve Mustafa ve Mehmed'i kefiller deyü hilâf-ı şer' ve kanun kimesneye rencide itdirmiyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnum yedlerinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmü's sadis şehri Cemâziye'l-evvel sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

168a

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm zül-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l meliki'l-allâm Karesi sancağı beği dâme izzühû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak mâ'lûm ola ki dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân Mevlânâ Seyyid Hamza dergâh-ı muallâma arz-ı hâl idüb Balıkesri'de vâki' Hasan Paşa ve İzmiroğlu evkâfı olan iki kıt'a mezra'a şart-ı vâkıf zavîye olub harâb olmağla ve betarîk-i tedris bana virilüb ba'dehû şart-ı vâkıf mücebince zâviyenin üzere ber-vech-i te'yid virilüb tasarrufumda iken kazıyye-i mezbûrede cihât-ı mutasarrıfesi olan Hatib İbrahim nâm kimesne mezkûr Hasan Paşa mezraasın hitabetine ilhâk itdürüb tasarrufuma mâni' olmağın tekrar berât-ı şerîf üzere bana sadaka olunub tecdid-i berât itdirüb tasarrufumda iken yine mezkûr Hatib İbrahim rencide ve remide idüb dahl ider ve bana âid olan mahsûlden câbi nesne alub taaddi eylemiştir şer'le men' olunub ve bana âid olan mahsûlden her ne almış ise alıvirilmek taleb iderim deyü bildirdi imdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husemâyı beraber idüb bir def'a şer'le fasl olunmayub ve bilâ özr-i şer'î on yıl mürûr etmiş değil ise ber müceb-i şer'-i kavîm ber-vech-i ihtimam-ı hakk üzere onat vechile teftiş ve tefahhus idüb göresiz kazıyye arz olunan gibi ise bu bâbda muktezây-ı şer'-i kavîm ile amel idüb dahi buna âid olan mahsûlden ne mikdar aldı ise şer'le yine buna alıviresiz ve bi'l-fiil berât-ı şerîfim bunun yedinde ise mezkûr hatib İbrahim'e memnû' olmaz ise yazub arz eylesin tezvirden ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan begâyet hazer idesiz ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmeyüb inâd ideni sekidib ve muhtâc-ı arz olanı arz idüb tekrar şikâyet olmalu eylemiesiz şöyle bilesiz ve bu hükm-i şerîfim yedinde ibkâ'idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâhir-i Cemâziye'l-evvel sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

169a

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm madenü'l-fâzl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak mâ'lûm ola ki Nasr zâde merhûm Hersek zâde Ahmed Paşa cami-i şerîfi evkâfından kazâ-ı mezbûra tâbi' Âişe Bacı nâm

vâkîf kâryede sâkin İbrahim ve birâderi Hüseyin ve Hasan'ın oğlu Hasan nâm kimesne dergâh-ı muallâma adam gönderüb biz defter-i atîk ve cedîd-i hâkânîde mukayyed evkâf-ı mezbûre reâyâsından olub vâkî' olan hukuk ve rüsûmuzu vakfa edâ' idüb hâricden dahl olunmak icâb etmez iken bazı ebnâ ve erbâb-ı timâr mücerred celb-i mâl için bizden hukuk ve rüsûm taleb idüb rencide iderler hayfdır bu bâbda elimizde olan vilâyet defterine muhâlif rencide olunmamak bâbında emr-i şerîf ricâ ideriz deyü bildirdi imdi evkâf-ı mezbûre reâyâsı muhâlif rencide olunmıya deyü emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed olub ve bu bâbda fetvaları ihrâc olunmuş sahîh ve cedîd ve mühürlü vilâyet defteri sûretine nazar idüb göresiz fi'l-vakî' bunlar defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed evkâf-ı mezbûre reâyâsından olub vâkî' olan öşr ve rüsûmu vakfa edâ' idüb âherden dahl olmamak icâb eylemez iken bazı ebnâ ve erbâb-ı timâr ol vechile dahl idüb rencide eyledikleri vâkî' ise men'ü def' idüb vilâyet-i defter muhâlif bunları kimesneye rencide ve remide itdirmeyüb zulm ü hayf olmakdan begayet hazer idesiz bu husus için tekrar kapuma şikâyet gelmeli eylemiyesiz ve bu bâbda bî-vech nesnelere alınırlar ise ba'des-sübût bî-tevcih olanlardan bî-kusûr alıvirüb hadd-i hakdan udûl eylemiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Tahrîren fi'l-yevmü'l-hâdi ve'l işrin şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam sene elf.

170a

Nâhiye-i Balıkesri der livâ-ı Karesi an kârye-i Âişe Bacı vakf-ı merhûm Ahmed Paşa veled-i Hersekzâde olan imâretine sarf olunur.

İbrahim veled-i	birader	Hasan veled-i
Ma'den	Hüseyin	O
nim	nim	
neferân		

3

mezkûrlar defter-i atîkde raiyyet kayd bulunmağın (bir kelime okunamadı) atîk-i defter cedide kayd defter olundu. Sûret-i defter-i cedîd-i evkâf-ı livâ-ı mezbûre budur ki nakl olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Şa'bânü'l-muazzâm sene elf.

Balikesri'de Hasan Paşa ve İzmiroğlu evkâf olan iki kıt'a mezra'alar şart-ı vâkıfda mezra'alar olub harab olmağla Hüseyin Efendi mülâzımlarından işbu râfî' tevki'-i refî'-i hümâyûn Mevlânâ Seyyid Hamza zîde fazluhû ve betarîk-i tedris mutasarrıf olub ba'dehû şart-ı vâkıf mücebince zâviyenin üzere ber-vech-i te'yid mutasarrıf iken kasaba-i mezbûre cihât-ı mutasarrıfesi olan Hatib İbrahim mezbûr Hasan Paşa mezra'asın hitâbete ilhâk itdirüb tasarrufuma mâni' olmağın müşârü'n-ileyh Mevlânâ Seyyid Hamza ehl-i ilm ve salih ve sâhib-i hilm ve ber-ihyâr olub târikin kudemâsından ve mahall-i muvâfık olub inâyet ricâ eyledikte berât-ı sâbık üzere sadaka idüb bu berât-ı âlişânı virdim ve buyurdumki varub kemâ-kân zıkr olunan mezra'alara berât-ı sâbık üzere mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benüm devâm-ı devletim için duâya müdâvemet göstere ol bâbda hiç ehâd mâni' olmayub ve taarruz eylemeye şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi sâlise aşer şehr-i Cemâziye'l-evvel li sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

171a

Kıdveti kuzâtü'l müslimîn zîdet-i vülâtü'l-muvahhidîn madenü'l-fazl ve'l yakîn Mevlânâ Balikesri ve Kepsud kadıları zîde fazluhûma tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn İbrahim Dede ve Sittî nâm hâtûn bâb-ı sa'âdet meâbıma gelüb arz-ı hâl idüb bunlar Kepsud kazâsında vâki' Eyne Ali Baba zâviyesinin nâzırı ve zâbiti olub vâkıf-ı mezbûr mezra'a mümtâz ve mu'ayyen sınırı dahilinde vâki' olan yerlerin öşr ve resmin Nesimî nâm zâim benim zeâmetim taprağdır deyü mukaddemâ nizâ' idüb görüldükde vakf-ı mezbûr mezra'âsının toprağında şer'le sâbit ve zâhir olub vakfa hükm olunub sicill ve hüccet virilüb fasl-ı medyûn olmuş iken hâlâ zâim-i mezbûr girü ol vechile nizâ ider imiş bu husus için emr-i pâdişâhîleri olub südde-i sa'âdetim tarafından emr-i şerîf ricâ etdikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husemâyı beraber idüb ellerinde olan emr-i pâdişâhîye ve südde-i sa'âdetden ihrac olunmuş sahîh ve mühürlü sûret-i defter-i cedîd-i hâkânîye nazar kılub göresiz zıkr olunan mezra'â Selâtin-i mâziyeden vâkı'a temlik idüb mülknâme virüb ol dahi vakf idüb vakfiyesi defter-i atık ve cedîdde mukayyed ise nizâ' olunan yerler zâim-i mezbûrun timârının mümtâz ve mu'ayyen sınırı dahilinde

olan yerlerden olmayub fi'l-vâk'i vakf mezra'anın mümtâz ve mu'ayyen sınırı dahilinde olan yerlerden ise ve hâlâ zâim-i mezbûr şer'e ve kanûna muhâlif ol vechile nizâ' iderse men' ü def' idüb vakf-ı mezbûrun mümtâz ve mu'ayyen sınırı dahilinde yerlerin öşr ve resmleri vakf için zabt ve tasarruf itdiyesiz ve bu bâbda ellerinde olan hüccetleri(nin) mazmun-ı muvâfık-ı şer' olub alâ vechi'l-hakkım sâbit olursa mukarrer tutub hilâfına cevâz göstermeyüb ve dahl idüb şimdiye değin vakfa âid olan mahsûlde nesne dahi almış ise ba'de's-sübût hükm idüb bî-kusûr aliviresiz şer' ve kanûn ve emr-i pâdişâhînin mazmun-ı âlîşânına muhâlif kimesneye iş itdirmiyesiz mütemerridi sekidüb ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Rebiü'l-âhir li sene isneyn ve elf.

be makam-ı Magnisa

172a

Kıdvetü'l-ümerâi'l kirâm umdetü'l küberâi'l fihâm zül-kadr ve'l-ihirâm el-muhtass bi-inâyeti'l-meliki'l-allâm Hısn-ı Keyfa sancağı beği Ahmed dâme izzühü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsil olıcak ma'lum ola ki hâlâ hakkında mezid-i inâyeti'l-hüsrevânem zuhûra getürüb işbu sene isnâ ve elf Cemâziye'l-evvelinin yigirmialtıncı gününde Karesi sancağını sana tevcih ve i'nâyet idüb i'lâmı için isâl olunmuşdur işbu dem ki te'hir ve terahi etmeyüb varub livâ-ı mezbûrun hıfz ve hırâsetinde olub adamın gönderüb muaccelen hüküm ihrâc itdiyesin ki berât-ı şerîfim verile şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâhir-i Cemâziye'l-evvel li sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

el-mahrûse

173a

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Labseki ve Balıkesri kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki Balıkesri kazâsından dârende-i fermân-ı hümayûn Hamza Dede nâm kimesne dergâh-ı muallamâ arz-ı hâl idüb mezbûrun kasaba-i mezkûreden Kasablar mahallesinde vâki' ma'lûmu'l-hudûd evlerin kırk yıl mikdârı zaman mutasarrıf olub civârında olan Hacı

Memi nâm kimesne fevt olunca mülkümdür demiş olmayub ve muvâcehesinde mahdûd evin nısfı karındaşıma bey'-i batt ile bey' idüb ol dahi mutasarrıf iken mezbûr Hacı Memi'nin vefâtından sekiz yıl sonra hâtûnu Fatma ile kebire kızları mahdûd evleri babamız mülkü idi be-icâriye târikiyle sekeneye virmişdir deyü hilâf-ı şer' da'vâya mütesaddî olduklarında ben dahi dersaâdetden emr-i şerîf irâd idüb bir mikdar zaman mürûr itdiği vâki' ise min-ba'd istima' olunmıya deyü fermân olunmuş iken mukaddemâ Balıkesri mahkemesinde nâib olan kimesne hilâf-ı şer'-î şerîf me'mûr değil iken benim mülk evimi mezkûrine hükm idüb zulm ve taaddî etdiği tekrar dersaâdete inhâ olunub mezbûrun hilâf-ı şer'-î şerîf me'mûr değil iken hükm etdiği vâki' ise men' ü def' idüb tekraren istimâ' idüb evin alıviresiz deyü emr-i şerîf vârid oldukda kasaba-i mezbûre kadısı Mevlânâ Sabi alındığına arz idüb vârid olan emr-i şerîfi istimâ' etmeyüb ahvâlîm görülmüşdür hakk üzere görülüb icrây-ı şer' olunmasın taleb iderin bu bâbda fetvây-ı şerîf vardır deyü bildirdi imdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda ihzâr-ı husemâ kılub bir def'â şer'-î şerîfe muvâfık fasl olunmayub ve bilâ öZR-i şer'î on yıl mürûr itmiş degil ise şer'le hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresiz kazıyye arz olunan gibi ise emr-i şer'-î kavîme ve fetvây-ı şerîfle amel idüb şer'le lâzım geleni icrâ idesiz şer'-î şerîfe ve fetvây-ı münife muhâlif kimesne iş itdirmiyesiz tezvîr ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb ve kazıyyede medhalî olmayanı asla dahl u taarruz itdirmiyesiz temerrüd ve inâd ideni sekidüb ve eslemeyeni ve muhtâc-ı arz olanı arz idüb bildiresiz bu husus için tekrâr şikâyet olunmalu eyleyemeyesin bu bâbda dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Abdi Çavuş zîde kadruhû sefere me'mûr değil ise mübâşîr tâ'yin olunmuşdur amma emr-i şer'den tecâvüz etmeye ve ba'de'n-nazar bu emr-i hümâyûnumu yedinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfime i'timâd kılarsız.

Tahrîren fi evâil-i Rebiü'l-evvel sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

174a

Nişân-ı şerîf-i alişân sâmi-i mekân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân sitân-ı hâkânî oldur ki Karesi sancağında Boğazhisar Nâhiyesi'nde işbu yedibin altıyüz onbir akçe timâra mutasarrıf olan râfi' tevkî'-i refî'-i hâkânî Mustafa yarar olmağın yine kendü timârı kârîye-i Yaycıağacı ve gayriden dörtyüzon akçe hisse kimesne tasarrufunda olmayub haliden ve defterden mahlûl kalub ve Ayazmend Nahiyesi'nde kârîye-i Eşeközü'nde beşyüz sekseniki akçe hisse ferâgatdan İshak tahvilinden mahlûl olmağın

bırakdırulub dokuzyüz doksandokuz akçelik olub elinde olan timârına zam olunub cümle timârı sekizbin altıyüzon akçe olub tevcih olunub emirü'l ümerâi'l-kirâm Anadolu beğlerbeğisi Hüseyin dâme ikbâlühû tezkiresi mücebince lâyük görüb virdi ki zikr olunur.

kârye-i Yaycıağacı (okunamadı)	kârye-i Akçaviran tâbi'-i	kârye-i Vela tâbi'-i	Yekûn
7500	Fart	Başgerdek	9417
	900	947	<hr/> 5999
kârye-i (okunamadı)	kârye-i Süleymanlu ma'a Sir	kârye-i Üç Davud ve Gayretlü	kârye-i Kemise
2200	tâbi'-i Balıkesri	tâbi'-i Ayazmend	tâbi'-i Manyas
	1000	1000	373
		<hr/> 2000	
kârye-i Süleyan Bâli tâbi'-i	Yekûn	Yekûn	
Edremid	3700	6192	
3515	hisse	hisse	
	2200	1412	
	hisse		
	200		
kârye-i Bahalu (?) tâbi'-i	kârye-i Ormanlar tâbi-i	mahlûl hisse	kârye-i Enikviran tâbi'-i
Başgerdek	Süleyman	an timar-ı Yaycıağacı	Ayazmend
3700	732	9417	4099
hisse		<hr/> 417	<hr/> 582
1500			
		Yekûn	
		999	
		cem'ân	
		8610	

ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde tasarruf kılub şol ki vazâif-i hizmât-ı mezbûre ve mevfûre ve mesâ'iy-i meşkûre asâkir-i mansûredir ber mûceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr-ı mer'î ve müeddi kıla ol bâbda hiç ehâd mâni ve dâfi' olmya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

be makam-ı Kostantiniyye

175a

Muhallefât-ı

el-merhûm El-hâc Hüseyin bin Abdullah (bir kelime okunamadı) fi mahalle-i Sahn-ı hisar ve terk-i zevce-i Emine bint-i Veli ve binteyn Âişe ve Halime ve ma'at-tescil (?) fi evâil-i âhiri'l-erbâin li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Hamza bin
El-hâc Mehmed

Yakub Halîfe bin
Piri

El-hâc Mustafa

Küçük Mehmed bin
Mehmed

Evde	elbise	maî	evde	dülbend
Bağ	kıymet	zıibun	lahor ferace	kıymet
Kıymet	50	kıymet	kıymet	300
2000		160	1000	
Evde	evde	evde	evde	kuşak
Gömlek	def'â gömlek	seravil	makrama	kuşak
_____	_____	2	_____	_____
80	40	_____	10	35
		90		
Evde	evde	def'a makrama	evde	evde
Köhne zıbın	makrama	_____	seravil	def'a seravil
_____	_____	20	10	10
20	20			

Evde Gömlek	astar	def'a astar	peştamal	Muteferrik
60	12	5	10	
Kara aba	Aba-i (okunamadı)	çuval	igne	kilim
40	150	30	10	50
Tas	ağ edik ve yaşmak	tencere	Halime bir çift sahan	hurda şiş
20	100	90	100	20
Tas	ibrik	bakraç	kiraya sene (?) ma'a mezbûr	maşa
20	20	30	120	30
Evde bel ve kazma ve çapa	ihram	meşin ve sahtiyan	evde çuval	evde dakik kile 3
100	300	165	2	120
Evde Buğday Kile 5	evde arpa kile 3	anbar katır	evde hatab araba	evde dezgâh
200	90	1500	2	40
			120	çuval
				20

Halime	der zimmet-i
Der zimmet-i	Balu Himmet müteveffâ
Küçük Mehmed	an minhâ bâkî
<hr/>	<hr/>
2330	2000
	Yekûn
	11832
	minhâ
techiz ve tekfin ve defn	resm-i kısmet harc ve sicillât
<hr/>	<hr/>
500	653
	el-ihraaat
	beyne'l-verese
	10689
hisse-i zevce	hisse-i bint
<hr/>	<hr/>
1336	(boş)

176a

Be huzur-ı mevâliü'l mükerreremûn

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm madenü'l-fezâil ve'l-keâm el-muhtass bi-mezid-i inâyeti'l-meliki'l allâm livâ-ı Kareside vâki' olan kadılar zîde fazluhûm da'vât-ı sâfiyât isârından sonra inhâ' olunan oldır ki hâlâ işbu mâh-ı Cemâziye'l-evvelinin guresinden bu cânibe hitâb-ı emr-i şerîf vârid olub mecmu'ü saâdet makrûnunda hâlâ Kral-ı bedmaâl üzerine olan sefer-i zâhire iştirâk zamanı karîb olub seninle sefer-i mezbûra me'mur olan asâkir-i Anadolu için ordular ihrâc olunmak mühimmatdan olmağın olugeldiği ordular üzere yazılıb hazır ve müheyyâ olmak emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda asla te'hîr ve terâhî etmeyüb heman şimdiden olugeldüğü üzere Anadolu askeri için ordular yazub alât ve eşyaları ile hazır ve müheyyâ eylesin deyü fermân olunmağın ber-mûceb-i emr-i âlî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin Beğ zîde kadruhû vardıkda gerekdirki husûs-ı mezbûra her-biriniz ber-vech-i ihtimâm mukayyed olub taht-ı kazâlarınızdan her ehl-i hirefden olugeldüğü üzere üçer nefer ordular yazub ale't-taaccül cümle hâvaicleri ile ihrâc itdirmeğın bedel-i bezl-i maddûr

eyleyesin avk ve te'hir olmağla geç kalmaları ve ihmâl ve müsâhelesiyle eğlenmek ihtimâli olmiya ve bazıların ellerimizde evâmîr-i şerîfe vardır deyü nev'an ta'allül ve bahâne iderler ise vechen mine'l-vücûh kimesne inâd ve muhâlefet ve ta'allül ve nizâ' itdirmeyüb âdet-i kadîme üzerine herbirini orducu ihrâc idüb bu cânibe göndermiye vech üzere olasız emr-i ordu hususu umur-ı mühimmedendir ana göre bir an ve dakika fevt etdirmiyesiz.

Tahrîren fi evâil-i şehri Cemâziye'l-evvel li sene isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

177a

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm umdetü'l küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihirâm el-muhtass bimezid-i inâyeti'l meliki'l-allâm Karesi sancağı beği dâme izzühû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-müslimîn zîdetü'l vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn Mevlânâ Balıkesri ve İvrindi kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Mevlânâ Muhyiddîn bâb-ı saâdetime arz-ı hâl idüb İvrindi'de vâki' hatibi olduğum Şeyh Bedreddin cami'inde sâbıka mütevellîleri olan müezzin Ahmed ve Receb ve Mirzâ nâm kimesneler mâbeyninde zâyi' olan dörtbin akçeyi bi'l-fiil mütevellî olan sipâhî Ahmed nâm kimesne bana sen ekl eylemişsin deyüb hevâsına tâbi' kimesneleri getirüb benim için bu ekl eylemiş zan' ideriz didirmekle hilâf-ı şer'-î şerîf habs idüb meblağ-ı mezbûru alub ba'dehû mezbûr Ahmed ile mürâfaa-i şer'-î şerîf olduğumuzda aldım deyü ikrâr idüb ikrârı sicill olunub ve ikiyüz otuzbeş akçem dahi alub ta'addi eyledi fetvâ ve hüccetler vardır şer'le görülmek taleb iderim deyü bildirdi buyurdum ki emr-i şerîfim vardıkda husemâyı beraber idüb bir def'â şer'le görölüb fasl olunmayub ve bilâ özr-i şer'î onbeş yıl mürûr etmiş değil ise ber müceb-i şer'-î şerîf hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb elinde fetvâ ve hüccetlere nazar kılub göresiz kazıyye arz olunan gibi ise emr-i şer'-î şerîfle amel idüb ba'de's-sübût şer'le müteveccih olandan akçesin hükm idüb bî-kusûr alıviresiz hilâf-ı şer'-î şerîf ve mugayir-i fetvâ ve hüccetler kimesneye iş itdirmeyüb şer'le men' ü def' idesiz hakk üzere olub tezvirden ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmeyüb temerrüd ve inâd ideni sekidüb eslemeyeni ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz tekrâr bu hususa şikâyet olunub emr-i şerîfim

varmalu eyleyemesin şöyle bilesiz ve ba'de'n nazar bu hükm-i şerîfimi elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i Ramazanü'l mübârek min şuhûr li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye
el-mahrûse

177b

Abdullah nâm kasabın bey' eylediği dokuzyüz dirhem lahm vezn oldukda altı dirhem noksanı zâhir olub muhtesib talebiyle kayd şüd.

Şuhûdü'l hâl

Ali bin	Mustafa bin	Hacı Halîfe İbn-i	Ali bin
Mustafa	Ali	Hacı Elvan	Pîr Ahmed

178a

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-i mekân-ı sultanî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân sitân-ı hakanî nefeze bi'l-avni'r-rabbanî hükmü oldur ki nefis-i Balıkesri'de vâki' merhûm Mahmud Ağa'nın inşâ eylediği muallimhânedede yevmî üç akçe vâzife ile muallim olan (isim okunamadı) Pîr olub ta'lîme kadir olmamağın işbu dârende-i fermân-ı şerîf Mevlânâ İbrahim nâm kimesneye hüsn-i ihtiyârı ile cihet-i merkûmeden fâriğ olub mezbûr İbrahim fakru'l-hâl ehl-i iyâl olub her vechile mahall ve müstehakdır deyü kadısı nâibi Mevlânâ Mehmed arz eylemegin sadaka idüb bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varub fâriğ-i mezbûr yerine muallim olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddi kıldıkdan sonra yevmî üç akçe vâzife ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim için duaya müdâvemet göstere bu bâbda hiç ehâd mânî' ve dâfi' olmayub dahl ve ta'arruz etmeyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmü'l-aşer min Zilkâde sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

178b

Cenâb-ı izzetmeâb sa'âdet nisâb hazret-i (üç kelime okunamadı) kâmyâb (bir kelime okunamadı) tahıyyât-ı sâfiyât-ı ve taraf-ı teslimat ve âfitâb mehabbet fuzûn ki mahz-ı muhabbetden (iki kelime okunamadı) olur (bir kelime okunamadı) dad birle müstehak kılındıktan sonra inhâ' olunan oldur ki benim efendilerim taht-ı adâlet-şîârınızda kadimü'l-eyyâmdan beri beytü'l-mâl-ı amme ve livâ-ı Karesi'de vâki' olan yâve ve kaçgun ve malı gaib zabt ve tasarruf ider yörükân-ı sâbıka bin tarihinden üç yıl tamamına varınca zabt olunub bana düşen beytü'l-mal âher kimesneye zabt ve tasarruf itdirirler ol ecilden bana zabt itdirdiler imdi hüccet nâme sultânıma takrir olunur ki mâh-ı Recebin guresinden sana üç yıl tamamına varınca defterdâr Mehmed Efendi ve Ömer Efendi hazretlerinin memhur ve mahfûz mektûbları olub bu fakire tefviz olmağın bizim tarafımızdan Yunus Beğ vekilimiz olub her ne vâki' olursa ma'rifetiniz ile defter idüb mezbûr Yunus Beğ'e zabt ve kabz itdiresiz o âher kimesneye dahl itdirmiyesiz benim efendim şöyle ma'lûm ola.

el-fakir Ramazan

el-emin beytü'l-mâl-ı amme

der Livâ-i Karesi

179-180a

Cenâb-ı fazilet-maâb şer'iat nisâb hazret-i efendiye kâmbîn kâmyâb el-hâkimü'l-adl be-kazâ-i Balıkesri zîde fezâiluhû şerâyi-i tahıyyât-ı sâfiyât şeriat-şîâr ve letâif-i teslimat ve âfitâb-ı hakikat âsâr ki mahz-ı muhabbet ve ayn-ı meveddetten sâdır ve mütebâriz olur kavâfil-i tanzim ve evâsıl-ı tekrım birle müstehak ve mühdî kılındıktan sonra inhâ-ı muhibbâne budur ki hâliya kazâ-ı mezbûre tâbi' kârıye-i Bandırma'da sâkin olan Mehmed nâm Acem-i oğlanı vefât idüb hâl-i hayatında kazâ-ı mezbûrede yüzbin akçelik demür fûrûht eylemiş ve hâlâ fûrûht olunan demürün yerlerin merkûmun kâtibi olan Hasan nâm kimesne haber virmekde tahsil için dergâh-ı âlî yayabaşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed subaşı zîde kadruhû nasb ve tâ'yin olunub işbu mektûb-ı meveddet birle huzur-ı şerifinize sureten irsâl olundu inde'l-vusûl me'mûldur ki müteveffâ-yı merkûmun kâtibi getürdüb zıkr olunan akçeleri mezbûr subaşı ma'rifetiyle yerli yerinden cem' ve tahsil olunub ve mühürlenüb memhûr defteriniz ile

mezkûr subaşıya teslim olunub bu cânibe irsâl olunması bâbında enva'-ı mesâi-yi cemiliniz mebzul ve diriğ buyurıla bâki (ibare okunamadı)

Mehmed

Ağay-ı

Yeniçeriyân-ı

Dergâh-ı Âlî

Kıdvetü kuzâtü'l-müslimîn zîdet vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yâkin Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki hâlâ südde-i saâdetde Mumcî nâibi olan dârende-i fermân-ı hümâyûn kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kurd zîde kadruhû bâb-ı sa'âdetime şöyle arz-ı hâl eyledi ki verâseti şer'le buna münhasır olan Süleyman nâm kimesne mahrûse-i Burusa'ya ticarete gider iken taht-ı kazânızdan Ali bin Ahmed ve Mustafa ve Kara Ali ve Bekir ve Mehmed nâm kimesne âlet-i harbiyle yoluna itüb nâ-hak yere katl eylediklerinden ma'âdâ bir Arap câriyesin ve bir katırın ve bir merkebin ve altmış pare astar ve bir mikdar nakd akçe ve dahi bâzı ol bâbda garet ve hasâret idüb ziyâde zulm ve ta'addî eylemişler şer'le görülüb icrây-ı hakk olunmak taleb iderim deyü bildirüb buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekarim müstecmiü'l-taharrî ve'l-mekârim darü's-saâdem ağası olan Ahmed zîde mecduhû vardıkda husemâyı beraber idüb gays idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdub götürdüb mürâfa'a-ı şer' idüb husûs-ı mezbûr mukaddemâ bir def'â şer'le görülüb fasl olunmayub bilâ özr-i şer'î onbeş yıl mürûr itmiş kazıyye değil ise onat vechile hakk u adl üzere şer'le teftiş ve tefahhus idüb göresiz fi'l-vâki' kazıyye olunduğu gibi ise mezkûrun meyyiti mahrucen maktûl bulunub ve şer'an verâseti buna müstehak olub ve mezkûrların nâ-hak yire katl eyledikleri şer'le üzerlerine sâbit olursa ba'de's-sübût gâret olunan nesnelere tevcih idenden hükm idüb alıvirdikden sonra ehl-i fesâd ve muhtâc-ı arz olanlardan ise habs ve arz eyleyesin değil ise şer'an lâzım geleni kemâ hüve hakkuhâ icrâ idüb yerine koyub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesne iş itdirmiyesiz hakk üzere olub tezvîr ve telbisten ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmeyüb eslemeyeni sekidüb muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz tekrâr şikâyet gelmelü eylemiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız.

Tahrîren fi evâsıt-ı Rebiü'l-âhir sene isnâ ve elf.

be makam-ı Magnisa

181a

Hazret-i Mevlânây-ı şeriât meâb Kıdvetü kuzâtı'l-islâm zîdet vülâti'l-enâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû da'vât-ı sâfiyât isârından sonra inhâ' olunan oldur ki işbu dârende-i mektûb Mehmed bu cânibe gelüb Karesi sancağında taht-ı kazânuzda Uluköy nâm karyeden bin beşyüz akçe be-nevbet timârına mutasarrıf olan Durmuş bundan evvel ihtiyârı ile timârın buna ferâgat idüb berât itdirüb tasarruf iderken sâbık dahi şirrete sâlik olub ben timârımı ferâgat itmeyüb üzerime etdirdim deyü dahl eyledikde hakk bunun olmağla mezkûr men' olub kat'î müracaat mektubu virilmegin mezbûr girü kanaat etmeyüb ve hilâft-ı şer' eylediği ecilden dikkat-i nazar olundukda timâr-ı mezbûr fâriğ-i mezkûr tahvilinden bunun üzerinde mestûr ve mukayyed olub mezbûr Durmuş'un alâkası olmaduğı zâhir olub hakk bunun olmağın tekrar zabtı için müracaat mektubu virildi vardıkda gerekdir ki timâr-ı mezbûru berâtı mücebince kemâ-kân mezkûr Mehmed'e zabt ve tasarruf etdirüb min-ba'd ol vechile mezbûr Durmuş'ı dahl u taarruz itdirmiyesiz dahl idüb tahvil ve tarihine düşen hukuk ve rüsûmdan nesnesin almış ise ba'de's-sübût hükm idüb bî-kusûr alıviresiz ve ba'de'n-nazar yedinde ibkâ' hilâfına cevâz göstermiyesin şöyle bilesiz.

Tahrîren fi evâhir-i şehri-i Cemâziye'l-âhir sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kütahya

181b

Budur ki fâhrü'l-kuzât Mevlânâ Mehmed Çelebi bin Ahmed meclis şer'de Mustafa bin Hamza mahzarında takrîr-i kelâm idüb Çay yüzünde vâki' olub bir hudûdu inde'l cîran ma'lûm olan Hacı İlyas bağçesi dimekle ma'rûf olan bağçeyi bundan akdem Mehmed bin Hacı Ahmed nâm kimesneden dokuzbin akçeye iştirâ etmiş idim hâlâ taleb iderim deyü davâ idüb mezbûr Mustafa'dan suâl olundukda yedi sekiz gündür mezbûr Mehmed Hacı Ahmed bana sekizbin akçeye bey' idüb yine ikale eyledim deyü cevâb

virüb mesfûr Mustafa'dan mukaddem iştirâ eylediğine mesfûr Mehmed Çelebi'den beyyine taleb olundukda ahrârdan Abdullah Çelebi bin Ahmed el Kadı (devamı yok)

182a

Nişân-ı şerîf-i âlişân sâmi-i mekân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni'r-rabbanî hükmü oldur ki nefis-i Balikesri'de Kaya Beğ binâ eylediği mescid-i şerîfe izin ile câbi olub hatib olan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümayûn Muslihiddîn Halîfe yed-i hâricden ba'zı ashâb hayrât-ı hitâbet için bir mikdar nesne tâ'yin idüb cânib-i vakfdan kat'a muayyen vazifesi olmayub ol dahi şey-i kalîl olub ve Mevlânây-ı mezbûr ehl-i ilm olub ve mahsûl-ı vakfdan müsa'ade olub hitâbet için mahsûl-ı vakfdan yevmî bir akçe vâzife ricâsına kıdvetü kuzâtü'l-müslimîn Mevlânâ İbrahim zâde fazluhû arz eylemegin sadaka idüb berât-ı âlişân(ı) virdim ve buyurdum ki varub zikr olunan câmi-i şerîfde merkûm Muslihiddîn kemâ-kân hatib olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vakf-ı mezbûrede tâ'yin olunan yevmî bir akçe vazifesine mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim için duâya müdâvemet göstere bu bâbda hiç ehâd mâni' ve dâfi' olmayub dahl u taarruz eylemiyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmü's-sâdis min şehri-i Rebiü'l-âhir sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye
el-mahrûse

182b

Hilâlce nâm karyeden yeniçeri Mehmed Beğ meclis-i şer'de takrîr-i kelâm idüb Edremid kazâsına tâbi' Fahir nâm karyeden Saru Mehmed nâm kimesneden üçbin beşyüz akçe kıymetlü bir Çerkez câriyesi ve ikibin akçe kıymetlü bir doru yundu mezbûrdan Veli Beğ iştirâ etmiş idi hâlâ câriyeyi ve yundu benim ile evine gönderdikde onun hâtûnu kabûl etmeyüb izin-i şer'le Bestan nâm kimesneye emânet vaz' olmasın taleb iderim didikde zikr olunan câriyeyi ve bir yundu mezbûr Bestan'a emânet vaz' olunub nafaka için dört akçe câriyeye ve iki akçe yunda nafaka tâ'yin olunub kayd şüd.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bânü'l-muâzzam sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l hâl

Hızır bin	Hacı Mehmed bin	Hacı Mehmed bin	Hacı Ali bin
Halil	Hacı Süleyman	Mustafa	Memice

183a

Mevlânâ Mustafa el-mükerrem

Tahiyyât-ı sâfiyât ve teslimât-ı âfitâb ithâfından sonra i'lâm olunan oldur ki nefis-i Balıkesri'de vâki' olan Hoca Sinân medresesi yevmî yigirmi akçe ile işbu sene-i isneyn ve elf. Saferü'l-muzafferinin yigirmi dördüncü gününde sana sadaka buyrulmuşdur gerekdir ki medrese-i mezbûreye varub ifâde ve istifâde üzere olub berâtın icrâsıyla muîd olasın.

Tahrîren fi evâsıt-ı Rebiü'l-evvel sene isnâ ve elf.

el-fakir Ali
el-Kadıaskeri Anadolu
el-mu'temed

183b

İftihârü'l ümerâi'l-kirâm muhtarü'l küberâi'l-fihâm zül-kadr ve'l-ihirâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l meliki'l-allâm Karesi sancağı beği dâme izzühû ve kıdvetü kuzâti'l-islâm zîdet-i vülâti'l-enâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm sâbıka Balıkesri'de olan Mevlânâ Abdurrahman ve Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-ı Balıkesri'de dârendegân-ı fermân-ı hümâyûn İbrahim ve Mehmed ve kız karındaşı olan Âişe nâm hâtûn bâb-ı sa'âdetime adam gönderüb şöyle arz-ı hâl eyledi ki bunların babaları olan Ramazan nâm kimesne kazâ-ı mezbûrde fevt oldukda bunlar âher yerde bulunub hazır olmamağla zevcesi olan (boşluk) nâm hâtûn bunlara irs ile intikâl bir bâb değirmeni ve değirmenci olan abd-i memlûkunu bana hibe etmişdi deyü şer'le sübût bulmadın yine kazâ-ı mezbûreden Doğan oğlu nâm kimesne hilâf-ı şer' bey' idüb bunlar dahi gelüb zilyed olan mezbûrden hakların taleb itdiklerinde bî-vech ta'allül ider imiş fetvâsı olduğım bildirüb emri-i şerîfim taleb itdikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda husemâyı beraber idüb bundan akdem bir def'â şer'le görilüb fasl olmayub bilâ-özr-i şer'î onbeş yıl mürûr etmiş kazıyye değil ise onat vechile teftiş ve tefahhus idüb göresiz fi'l-vâki'-i kazıyye- arz olduğğu gibi ise ol-bâbda muktezây-ı şer'-î şerîf amel idüb zikr olunan hakları bi-

hasbi'ş-şer' sübût bulur ise ba'de's-sübût şer'le tevcih ettiği üzere hükm idüb alıviresiz icrây-ı hakk idesiz hilâf-ı (şer'i şerif) kimesneye iş itdirmiyesiz hakk üzere olub tevizden ve telbisden ve şûhud-ı zûrdan hazer idesiz ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfie i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cemâziye'l-ahir sene isnâ ve elf.

be makam-ı Magnisa

184a

Muhallefât-ı el-merhûm Hasan bin Pîr Ahmed an kârye-i Akça terk-i zevce Zâ ve ebnâ'-ı Halil ve Mehmed ve ma'at-tescil (?) fi evâil-i evveli'l-Erbâin sene isnâ ve elf.

	Memişâh Kethüdâ	Ali Mustafa	Mustafa Ali	
el muhallefât				
ev ma'a	Su sığır inegi	kara sığır öküzü	Su sığır düge	
tevâbi'	2	1	1	
kıymet	kıymet	kıymet	kıymet	
(boş)	2000	500	500	
cemel	araba	buğday kuru	arpa kuru	burçak
1	kıymet	2	4	3
kıymet	500	kıymet	kıymet	kıymet
600		800	200	100
buğday	araba	âlet-i çift	kazgan	tava-hereni-sini
20	8	kıymet	kıymet	kıymet
kıymet	kıymet	300	200	300
800	200			
Yekûn	min-hâ			
6000	resm-i kısmet ve resm-i vâsiyet			

184b

Hazret-i Mevlânâyı şeriât meâb Kıdvetü kuzâti'l-islâm zîdet-i vülâti'l-enâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Karesi kadısı zîde fazluhû da'vât-ı safiyât îsârından sonra inhâ' olunan oldur ki işbu dârende-i mektûb Sadık yedinden emr-i şerîf vârid olub mazmûn-ı saâdetinde taht-ı kazânuzda Depecik nâm karye ve gayriden üçbin akçe timâra müteveffâ Budak tahvilinden kendüye tevcih olunub berât itdirüb tasarrufunda iken Bayezid nâm kimesne timar-ı mezbûru mezkûr Budak bana ferâgat eylemişdir deyü nizâ' idüb tasarrufuna mâni' olub hakk bunun olmağla sâbika Anadolu beğlerbeğisinin tarafından tasarrufçün tahvil mektub(u) virilmiş iken mezbûr girü nizâ'dan hâli olmayub kendüye mukarrer olmak bâbında inâyet ricâ etmegin buyurdum ki timarı mezbûru elinde olan tahvil mektubu mücebince zabt itdiresin deyü fermân olunmağın ber-müceb-i emr-i âlî zabt için mürâcaat mektubu virildi vardıkda gerekdir ki timar-ı mezbûr elinde olan berât ve tahvili mücebince mezbûr sadık'a zabt ve tasarruf itdiresin min-ba'd mezkûr Bayezid'i ol vechile dahl u taarruz itdirmiyesiz eğer dahl idüb tahvil tarihine düşen hukuk ve rüsûmdan nesnesin almışise ba'de's-sübût hükm idüb alıviresiz ve ba'de'n-nazar yedinde ibkâ' idüb hilâfına cevâz göstermiyesin böyle bilesiz.

Tahrîren fi evâil-i şehri Cemâziye'l-evvel li sene isnâ ve elf.

mezkûr kimesneler berât sâdır olur ise beraber defter üzerine göndere.

be-medine-i Kütahya

185a

Muhallefât-ı el-merhûm El-hâc Budak (okunamadı) fi tarîk-i an cemaât-i Karıncıklar ve terk-i bint-i Ali ve Veli ve Süleyman ve ma'at-tahrir fi evâsıt-ı Rebiü'l-âhir sene isneyn ve elf.

der zimmet-i El-	inek	dana	kara su	bargir
hâc Ma'den an	2	_____	sığırı	_____
bahâ'-ı nakd(?)	_____	2	1200	700
5600	1000	_____		
		500		

bağ	kazgan	araba	pekmez vukiyye	yağ	dülbend 3
500	150	200	30	200	600
			240		

buğday kile	nakd-ı akçe	der zimmet-i Ali Köse	Yekûn 12000
6	600	500	
400			

185b

Muhallefât-ı el-merhûm Fazlûllah bin Nasuh ve terk-i bint-i Râmî (?) usubet-i

Yusuf					
ev ma'a tevâbi 2000	dam	anbar	bağ	kara su sığırı	inek 500
	500	500	2000	800	
koca öküz	kazgan	yaba	sini	döşek	yorgan
200	200	600	150	100	100
yasdık 30	der zimmet-i Budak an kârîye-i Karacalar	der zimmet-i Hüseyn an kârîye-i Eftelya	sac 50	mor çuka Ferace	400
	1000	1700			
kırmızı çuka	kök buğday kile	kuru buğday kile	arpa kile	araba	
400	1	1	1	300	
	1000	300	500		

Sagîrenin halası vasî nasb olundu ve İlyas nâzır tâ'yin olundu.

186a

Nefs-i Balikesri der livâ-ı Karesi			
an mahalle-i	Han Bâli veled-i		
Okcıkara	Ali Pîr Bende	İlyas	Mustafa
		birâder-i	birâder-i
Ali Bâli		o	o
Veled-i Pîr Bende		neferân	
		4	

Sûret-i defter-i cedîd-i mufassal sultânî budur ki nakl olundu Fî evâil-i Safer sene 984

Bu mezkûr olan Cingâne vilâyet muharrerinden beri mahalle-i merkûmeye reâyâ kayd olundukların Halil bin Kurd Bâli ve Hasan bin Hamza ve Ahmed bin Ali nâm kimesneler şahâdet eyledikleri mahalle-i merkûmeye reâyâ olmak üzere bi't taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Safer sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin	Mustafa bin	Ali bin	
Kasım	Ali	Mustafa	ve gayruhum

186b

Muhallefat

el-merhûm El-hâc Yusuf bin Veli (okunamadı) Fî Cemaât-i Helvacılar ve terk-i zevce-i Yasemin ve Rabia ebnâ-i El-hâc Ma'den ve Veli ve Yunus ve Ali ve (üç kelime okunamadı) ve Selime ve (okunamadı) ma'at-tahrîr fi evâhir-i Rebiü'l-evvel li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Hamza bin El-hâc Mehmed	Receb bin Mûsâ	Sâdık bin Ali	Turgut bin Ali			
koyun aded 217 kıymet 20000	kuzular 90	kısrak 4 3000	tay 200	dorı katır 1500	bargir 600	
inek ma'a dana 500	inek 550	inek 500	inek 500	düğe 2 500	tosun 1 250	kısır inek 400
kazgan 300	tabe 50	bakraç 4 160	iki sini 50	aba ferace 100	buğday kile 1 800	Kasım nâm gulam 7000
tahra 50	hereni 50	hurda hâne 800	Yekûn 29040			

187 -188-189a

E'âzımu'l-ümerâi'l-kirâm efâhimü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm eshâbü'l-izz ve'l ihtişâm el-muhtassun bî-mezîd-i inâyeti'l meliki'l-allâm Anadolu ve Karaman ve Rum ve Zülkadriyye ve Diyarbekir ve Arabistan ve Midillü ve Sakız ve tevâbi' beğlerbeğleri dâme ikbâluhûm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l fezâil ve'l-keâm zikr olunan beğlerbeğilerde vâki' olan toprak kadıları zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki vilâyet-i Anadolu'da ve tevâbi'inde vâki' cizye-i gebrân ve âzâdegân ve cizye-i Kıbtîyân mukata'asın binbir Zilkâ'desinin yigirminci gününden altı yıla onbeş kez yüzbin ve kırkbin akçeye iltizâm iden Zülfikar

ve Mustafa nâm kimesneler kapuma gelüb bundan akdem memâlik-i mahrûsede vâki' olan keferenin haraclarına otuzar akçe ziyâde olmak ile vilâyet-i Rum İli'nde vâki' olan Cingâne tâifesinin keferesine dahi otuzar akçe zam olunub masraflarıyla ikişeryüz akçeye olub ve müslüman nâmına olanlarının dahi maktu'larına onar akçe zam olub onların dahi mu'âfiyetleri mukabilesinde yüzellişer akçe almasıçün binbir Rebiü'l-âhirinin yigirminci günü arz olundukda vech-i meşrûh üzere fermân olunmağın hâlâ vilâyet-i Anadolu'da ve tevâbi'inde vâki' olan Cingâne tâifesinin keferesine otuzar akçe ziyâde olub cümle tasarruflarıyla ikişeryüz akçe alınub ve müslüman nâmına olanların mu'âfiyetleri mukabilesinde maktularına zam olunub masrafları ile yüzellişer akçe alınub ve sâbık vilâyet muharrirleri Cingâne tâifesinin bir mikdârın Bolu Beğ'ine onbeşbin akçe hâsıl kayd idüb ve bir mikdârın dahi Hudâvendigâr sancağı Beğ'ine yigirmiikibin akçe hâsıl kayd idüb elviye-i mezbûrenin zâbitleri buldukları Cingânenin ellerine mühürlü temessük virmele mukâta'anın ahvâli muhtel ve müşevveş olub eminân-ı sâbkın uhdelinde küllî bâkileri kalmağın mâl-ı mirîye gadr ve bana ziyâde hayfdır nâ-bedîdi (?) vilâyet-i Rum İli'nde ve Anadolu'da Cingâne tâifesi hass-ı hümayûn reâyâsı olmak kanun-ı kadîmdir üslûb-ı kadîm üzere Kibtîyân tâifesi min külli'l-vücûh serbestdir bizim tarafımızdan zabt olunub âherden bir ferd dahl eylememek bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eyledüğü binbir Zilhiccesinin beşinci günü arz olundukda vech-i meşrûh üzere zabt olunmasın emr idüb buyurdum ki her kangınızın taht-ı kazâsında dahil olduklarında bir ay ve bir saat te'hir ve terâhi etmeyüb Cingâne tâifesini şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdub Rum İli Cingânesi tâifesine fermân-ı şerîfim olduğı üzere Anadolu zâbitlerin vâki' olan keferesi-i Cingâne tâifesinin haraclarına dahi otuz akçe zam idüb masrafları ile ikişer yüz akçe aldırub ve müslüman olanlarının maktu'larına onar akçe zam idüb mu'âfiyetleri mukabilesinde yüz elli şer akçe aldırub ve min-ba'd Bolu ve Hudâvendigâr sancağı zâbitleri asla Cingâne tâifesinden bir ferdi dahl u taarruz itmeyüb min külli'l-vücûh Cingâne tâifesi kadîmden havâss-ı hümayûnum reâyâsındandır kat'a ümera ve emlâk ve evkâf sahipleri dahl u taarruz etmeyüb ve eger havâss-ı hümayûnumda sâkin olanlardır ve eger vüzerâ ve evkâf-ı selâtin beğlerbeğiler ve sancakbeğleri ve emlâk ve serbest timârlarda sâkin olan Cingânelerdir cebren zâbitlerine dahl u taarruz ve ta'allül ve nizâ' itdirmeyüb emr-i şerîfim üzere bir vâhidden bunlara zabt itdiresin şöyle ki bunların şartlarına muhâlif mukaddem veya muahhar tarihli emr-i şerîf ibrâz iderler ise ol makule evâmiri te'hir

eyleyüb hâricden kimesne(yi) dahl ve ta'arruz itdirmiyesiz ve bi'l-cümle Cingâne hususunda kalan madde (okunamadı) emr-i şerîfimde kayd olunmamışdır tekrar arza muhtâcdır deyü ta'allül ve bahane etmekden begayet hazer idesiz ve Cingâne ve tâifesi lâzım olduğu zamanda biri birine kefile virüb ve çeribaşlarına mutâd-ı kadîm üzere neferlerine kefil-i bi'l-mâl idüb sicill-i mahfûza kayd idesiz ve herbiriniz taht-ı hükümetinizde ne mikdar Cingâne varsa ismiyle ve resmiyle mukayyed defter idüb emin-i mezkûrun eline viresin ki ana göre muhasebe virdüğü zamanda ellerinde olan mûmzâ defter mûcebince muhâsebesi görilüb defter hazine-i âmiremde zabt olunub min-ba'd ol defter ile amel oluna ve'l-hâsıl asla bir ferdi haric-ez defter komayub isimleri ve şöretleri ile defter idüb mühürleyüb ve imzalayub emin-i mezbûrana teslim idesiz ve Cingânelerden birinin cürm-i galîzi sâdır olub şer'le ve kanûn ile siyâsete müstehak oldukda her ne kesân sâdır olduğu mahalde hükm dahi lâhik oldukdan sonra bunlara iktizâ' eyleyeni icrâ itdiresin âherden bir ferdi dahl itdirmiyesiz ana bedel-i siyâset deyü bunlara dahi bir akçe ve bir habbe aldirmayasız harac ve işpençelerin tâ'yin olunan akçelerden ziyâde bir akçe ve bir habbe aldirmayub ve'l-hâsıl reâyânın siyaneti bâbında dikkat ve ihtimâm üzere olub kimesneye zulm olunmadın begayet hazer idesiz ve menâzil ve merahilde hazine-i âmiremin hıfz ve hırâseti üzere olub mahuf ve muhatara yerlerin yarar adamlar koşub ve konaklarda bekletdirüb mâlîmun zâyî' olmasından begayet hazer idesiz husûs-ı mezbûrede nâiblerimize i'timâd eylemeyüb kendü nefsleriniz ile mukarrer olub yâb-ı dikkatde dakika fevt eylemiyesiz şöyle ki işbu emr-i şerîfime muhâlif ve mugayir zuhûr eyleye kat'a â'yân ve beyân eyleyecek özr ve arzınız makbûl ve mesmû' olmaz ana göre basiret ve tedârik üzere olub bâb-ı gafletden gereği gibi ihtiraz eyliyesiz ve husûs-ı mezbûrde malımın cem' ü tahsiline mânî' olanları ve Cingâneleri evlerinde ve ahurlarında saklananları isimleri ve iştiharları ve sâkin oldukları yerleri ve dirlikleri ile yazub arz eyleyesin ki sâirlerine mûcib-i ibret olmak için bilâ te'hir dirlikleri kat' oluna şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmü's-sâni aşer şehr-i Zilhicce sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

190a

Berât-ı Baba Şems oldur ki Balıkesri'de Zağnos Paşa evlâdından Sitti hatûn eczâsından yevmî bir akçe ile cüz-i şerîf tilâvet iden râfî tevkî'-i refî'-i sa'âdet-nişân Şemseddin elinden bîlâ-sebeb âher kimesne alub hakk olunmamağın girü mezkûr Şemseddin mahall olub inâyet ricâ etmegin sadaka idüb bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki varub kemâ-kân cüzhân olub hizmet-i lâzimesin i müeddi kıldıkdan sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim içün duâya iştilal ve müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Hurrîre fî 'âşir şehr-i Rebiü'l-âhir sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

190b

Nişân-ı şerîf-i âlişân sâmi- i mekân-ı sultânî ve rızvânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni'r-rabbanî hükmü oldur ki Balıkesri'de Mehmet beğ tâ'yin eylediği eczâdan yevmî bir akçe ile cüz-i şerîf tilâvet iden râfî tevkî'-i refî'-i sa'âdet nişân Mevlânâ Şemseddîn'in elinden bilâsebeb âher kimesne alub hayf olunmağın yine mezkûr Şemseddin mahall ve müstehâk olub inâyet ricâ etmegin sadaka idüb bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki varub kemâkân cüzhân olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim içün duâya müdâvemet göstere bu bâbda hiç ferd mâni olmiya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Hurrîre fî 'âşir Rebiü'l-ahir sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

190c

Nişancı Paşa Nurullah Paşa hazretlerinin zeâmetinden Arvane nâm karye ahâlisinden Sungırtacı nâm kimesne yedinden ahz olunan gök gözlü açuk kaşlu Rusiyyü'l-asl Kasım nâm abd-i abıkın sâhibi nâ-ma'lûm olmağın zeâmet-i mezbûre zâbiti olan Nusah Beğ'e teslim olunub nafaka ve hıfzıçün yevmî dörder akçe tâ'yin olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehur Şevvâlî'l-mükerrem sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi
el-müderris

Şeyh İbrahim
el-İmam

Abdullah Çelebi
İbn-i İmamzade

Hacı Hasan

Ali bin Mustafa

190d

Oldur ki Hilâlce nâm karyeden yeniçeri Mehmed meclis-i şer-î şerîfe hâzır olub bundan akdem Edremid nâm kasabadan (devamı yok)

191a

Balikesri ve Ünye'de hâkimü'ş-şer' olan efendi kâmyâb vech-i tahrîr hurûf oldur ki Kıbtîyân ve tevâbi' mukâta'asına emin olduğum tâife-i Kıbtîyândan Balikesri kazâsında sâkin olan Kıbtîyânın hukuk-ı rüsûm(u) için Kara Cafer nâm Kıbtî irsâl olundu lede'l-vusûl cânib-i cenâbınızdan tasrih olunur ki tâife-i mezbûre(yi) mezkûruna göre hakladub ve yedine sarîh mühr virildi mezbûrlar kendülere emin bilüb i'nâd ve muhâlefetde hazer idüb dahi ve sâkin Halîfe Taceddîn el muhzır Mustafa Beğ emin-i Kıbtîyân.

el-emr-i fi'l-hakika kemâ zimem-i fî'l-vesika

Hurrîre el-fakir

İbrahim el-kadıy-ı Tokad

(silik) âfa anhu

191b

Oldur ki Kıbtîyân tâifesinin emini olan fahrü'l-akrân Mustafa Beğ meclis-i şer'-i şerîfe gelüb kasaba-i Balikesri'den olub tâife-i mezkûreden hâmil-i hâze'l-kitâb Kara Hüseyin bin Mustafa nâm kimesne mahzarında bi't-tav takrîr-i kelâm idüb didi ki mezkûr Kara Hüseyin'e bundan akdem on aded mühr virüb hâlâ mezkûr Hüseyin'den zikr olunan mührün akçelerin bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz eyleyüb min-ba'd zikr olunan mühre müte'allik da'vâ ve nizâum yokdur deyü ikrâr u i'tirâf eyledikde mukırr-ı

mezbûrun ikrâr-ı meşrûhu mukarru leh'il-merkûm Kara Hüseyin bi'l-muvâcehe ve bi'l-müşâfehe kabûl ve tasdik idicek işbu vesikâ-i âli mâ-hüve'l-vaka'a fi'l hakika ketb ve imlâ olunub yed-i tâlibe vaz' u def' oldu ki Abdullah bin El-hâc Mezid (?) Nâzır-ı ûlâ.

Tahrîren fi evâhir-i şehri-i Rebiü'l-evvel min şehûr li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l hâl

Ahmed Beğ İbn-i

Turbali

Hacı Bekir bin

Nâm Kıbtî

Hacı Halil Halîfe İbn-i

el-Hatib

Yakub

El-muhzır

ve gayrum

192a

Hâlâ Der-saadet'de nişancı olan Hamza Çelebi reâyâsı olan Bayat nâm karyeden Kara Bâli bin Abdullah nâm kimesne yedinden orta boylu sarışın sol gözünün üstü halik ve gözü kör Rusiyyü'l-asl abd-i abık ahz olunub sâhibi nâ-ma'lum olmağın müşârü'n-ileyhin zâbitine teslim olunub nafakasıçün yevmî üçer akçe takdir olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı evvelü'l-erbâin li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l hâl

Mevlânâ Şeyh

İbrahim Efendi

Mehmed bin

Kasım

ve gayrum

192b

Hâlâ Mendehorya nâm kârîye(ye) mülkiyet üzere mutasarrıf olan İbrahim Beğ reâyâsı Kurd Bâli nâm kimesne yedinden bir erkek eşek ve bir dana sâhibi nâ-ma'lûm olmağın kethüdâsı Hasan Beğ'e teslim olunub nafakaları için yevmî ikişer akçe takdir olundu.

Tahrîren fi evâhir-i evvelü'l-erbâin li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l hâl
 El-hâc Hamza bin Mehmed bin
 El-hâc Mehmed Kasım ve gayruhum

192c

Merhûm Mehmed Paşa oğlunun reâyâsı yedinden su sığır ineği yâve olub sâhibi nâ-ma'lûm olmağın kethüdâsı Mustafa bin Hacı'ya teslim olunub nafakasıçün yevmî iki akçe takdir olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Rebiü'l-evvel sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l hâl
 Mehmed bin Mustafa bin
 Kasım Ali

192d

Medine-i Münevvere vakfından olub Bozanlar obasından Ömer yedinden keç ayağı sakur al bargir sahib-i nâ-ma'lûm olmağın zâbiti olan Mehmed'e vakf için teslim olunub ve nafakasıçün yevmî üç akçe takdir olundu.

Şuhûdü'l hâl
 Ali Mustafa bin
 el-muhzır Kasım

192e

Saç nâm karyeden Hasan yedinden Macariyyü'l-asl orta boylu saruşın Ferhad nâm abd-i abıkın sâhibi nâ-ma'lûm olmağın kârye-i mezbûre zâbiti olan İbrahim beğ tarafından Hacı Keyvan'a teslim olub nafakasıçün yevmî üçer akçe tâ'yin olunub mâ-vâki' kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl
 Ali bin Mehmed bin Memi bin Mustafa Kara Memi
 Mustafa Kasım Abdullah Ali

193a

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm mebnî'ş-şerâyi' ve'l-ahkâm Mevlânâ İvrindi kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki hâlâ Der-sa'adetime arz gönderüb nefsi İvrindi'de vâki' olan Sabunhâne sabuncularından Ali nâm kimesne gelüb ben bâ-takaddümden sabunu hâk-ı şûre işleyüb eminleri getürdiler idi birkaç yıldır ki zikr olunan eminler hakk-ı şûre getürmeyüb ol ecilden sabunu Kızılca tuzla tuzu ile işlerin hâlâ hakk-ı şûre eminleri gelüb âdet üzere virilmeyen hâk-ı şûre için benden ketm taleb idüb dolama akçesin almağla bize hayf olur didüğünü i'lâm eylemişiz imdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz fî'l-vâki' kazıyye i'lâm olunduğu gibi olub min-ba'd şimdiye değin zikr olunan hâk-ı şûre-i ifnâ tâifesin olıgeldüğü üzere kendüleri götürüb tevzi' idüb ketmen alırlar iken hâlâ hâk-ı şûre-i(yi) getürmeyüb tevzi' eylemedin hâk-ı şûre için akçe taleb itdikleri vâki' ise ki zâhir ola ifnâya muhkem tenbih ve te'kid idesiz ba takaddümden hâk-ı şûre tevcihle getürdüb ve ne tarîk ile tevzi' idegelmişler ise kemâkân getürüb tevzi' ideler olıgelen âdet ve kanun üzere hâk-ı şûrelerin getürdüb tevzi' itirdikden sonra akçelerin bî-kusûr alıviresiz hâk-ı şûreye getürmeyüb tevzi' eylemedin hilâf-ı şer' ve'l-kânun akçe taleb itdirmiyesiz eslemeyüb i'nâd iderler ise ve kazıyye muhtâc-ı az olursa yazub kapuma arz idesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî'l-yevmi's-sâdis ve'l-ışrin şehr-i Cemâziye'l-evvel sene seb'a ve semânîn ve tis'a mi'e.

be makam-ı Kostantiniyye

193b

Cenâb-ı fazilet-nisab ref'at ensâb (bir kelime okunamadı) iktisâb hazret-i efendi kâmbîn kâmyâb zâde'llahu eyyâm ömrehû ve fazluhû ilâ yevmi'l (bir kelime okunamadı) devlet-füzûn ve (bir kelime okunamadı) izzed-nümün ki mahzı müvellât ve Fart-ı kasabatdan (iki kelime okunamadı) olur kavâfil ve dad ve evâsil (bir kelime okunamadı) itibar-ı meclis-i şerîf kılındıktan sonra inhâ-i muhibbâne budur ki taht-ı kazâ-ı garralarınızdan Üçpınar nâm karye ehlimiz kadîmden tasarrufundan olan hisse-i şer'îyyesine ol tarafda sâir hissedârlar cânibinden subaşı olan kimesne bizim hissemizi

dahi fuzûlî zabt u kabz idüb sene elf ve sene ihdâ ve elf. mahsûlünden şey-i kalîl muhasebe virüb küllî hakkımızı ekl ve bel' eyledi ihbar eylediler hâlâ Üçpınar'da sâkin Turgud nâm kimesne tarafımızdan subaşı tâ'yin olunmuşdur ihsanınızdan min-ba'd âheri dahl itdirmeyüb bi-hasbi'ş-şer ve'l-kanun âid ve râci olan mahsûlat ve mersûmatı mezbûra zabt itdirib mu'temid adamımız vardıkda ma'rifet-i şerîfin ile mahsûlü kabz ide hâlâ ol canibde olan hususlara mezbûr Turgud kulunuz subaşı tâ'yin olunmuşdur umulur ki nazar-ı şerîfiniz olub vâki' olan hukuk ve rüsûmumuz sâir subaşları mâlı gibi zâyi' ve telef olmya ve iki seneden berü bundan akdem fuzûlî subaşı olan kimesnenin muhâsesi görülmek için emr-i şerîf ile adem dahi gönderilüb nazar-ı şerîfinizden (?) ol kimesneye ta'yin buyrula ve's-sel

el-fakir Mehmed
defterdar-ı (okunamadı)

194a

Oldur ki Medine-i Münevvere reâyâsı El-hâc Mûsâ yedinden ak kır bargir ahz olunub sâhibi nâ-ma'lûm olmağın evkâf-ı mezbûre câbisi Mahmud bin Mehmed'e teslim olunub nafakasıçün yevmî ikişer akçe takdir olundu.

Tahrîren fi'l-yevmü's sâni min şuhûr Rebiü'l-evvel li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l hâl

El-hâc Ali bin

Seydi

Mustafa bin

Ali

ve gayruhum

194b

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l küberâi'l fihâm zül-kadr ve'l-ihirâm el-muhtass bi-mezid inâyeti'l-meliki'l-allâm Karesi sancağı beği dâme izzühû ve kıdvetü'l kuzât ve'l hükkâm ma'denü'l fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsil olicak ma'lûm ola ki nefsi Balıkesri'de vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Yıldırım Han tâbe serahû medresesine fetvâ ile müderris olan kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkikîn Mevlânâ Lütfullah zîde fezailuhû hâlâ der-saâdetime arz-ı hâl idüb beni medrese-i mezbûreye fetevâ ile müderris olub defter-i atîk ve cedîd-i hâkânî mücebince kadîmden medrese-i merkûmeye müderris olanlar serbest olmak

üzere müstakilen zabt ve tasarruf idegeldikleri Eftelya ve Kesrevil nâm karyelerin hâsılda ben dahi vech-i meşrûh üzere tasarruf iderken medreseden gayri vâzife devr olmamağın vakf-ı mezbûra müderris olanlardan gayrı bir ferd dahl itmiş değil iken Receb nâm şerir vakfın dinkin yıkub suyla vakfın âher yerlerinde değirmen ve hark ihdâs idüb ve vakfın kadîmden öşrü alınugelen bir çiftlik mikdârı yerine zûr mukâta'a takdir itdirmek ile mahsûl-i vakfa küllî zarar itdigidinden ma-âda vakfın kadîmden çeltüğü ekilügelene yerlerde değirmenime zararı vardır deyü çeltüğü ekdirmemek ile vakfa küllî gadr olmağın men' olunmasıçün bir ara emr-i şerîf ihrâc olunub emr-i şerîfime itaat etmeyüb dâimâ tezvîr ve telbis idüb gâh müzevver emr ihrâc idüb ve gâh vakfâ kat'a alâkası olmayan Karesi sancağı müfettişi olan kadılardan ve gayriden bir tarikle hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugayir-i kanun-ı münif vakfa mütevellî olurum deyü arzlar alub vakfa küllî zarar etmegine min-ba'd hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugayir-i kanun-ı münif ve muâriz-ı defter-i cedîd-i hâkânî olan arz ile ihrâc olunan emirleri der-kise olunub bu cânibe gönderilüb bu taraftan emr-i şerîf ne vechile sâdır olursa anınla amel oluna ve kadîmden tasarruf olunıgelene üzere ben dahi kemâ-kân müstakilen zabt ve tasarruf idüb mezbûr ehl-i telbis rızasın dahi şer'le hakkından gelinmek için emr-i şerîf ricâ iderim deyü bildirdi imdi buyurdum ki hükm-i şerîfime vardıkda husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olub göresiz fi'l-vâki' kazıyye i'lâm olunduğu gibi ise fi'l-hakika mezbûr Receb hilâf-ı şart-ı vâkîf ve mugayir-i kanun-ı münif ol vechile dahl idüb rencide eylediği vâki' ise men' ü def' idüb hilâf-ı şart-ı vâkîf ve kadîmden oligelmesine mugayir kimesneye iş itdirmeyüb medrese-i mezbûre kadîmden ne vechile zabt ve tasarruf olgelmiş ve Mevlânâ-yı müşârü'n-ileyhe dahi ol vechile zabt ve tasarruf itdürüb min-ba'd hâricden bir ferd dahl u taarruz ve taallül ve nizâ' itdirmiyesiz ve bi'l-cümle bu bâbda kapumdan ihrâc olunmuş sahih ve cedîd mühürlü vilâyet defteri mûcebince amel eyleyüb defter-i cedîd-i hâkânî muâriz ve münükaş olan arzlar mûcebince vârid olan ahkâma itibar etmeyüb hilâf-ı defter kimesneye iş itdirmiyesiz mahsûl-i vakfa gadr ve zarar gelmeden ihzâr eyliyesiz ve muhtâc-ı arz olanı yazub arz eylesin şöyle (bilesiz) alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmü's sâni şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

195a

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîlâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlâ Der-

sa'adetime arz gönderüb nefsi-i Balıkesri'de vâki' merhûm ve mağfûrîn-leh Sultan Yıldırım Han tâbe serahû medresesinde müderris ve müfti olan Mevlânâ Lütfullah zîdet fezâiluhû ayân-ı vülât ve ehl-i vukuf ile meclis-i şer'e gelüb medrese-i mezbûre evkâfından Balıkesri kazâsı tevâbi' inden Eftelya nâm karyenin Akbınar ve sâir karyeleri âmillerine ber mûceb-i defter-i cedîd-i hâkânî dört dönüm çeltik ve kârye-i mekûmede câri nehir ile bir buçuk dönüm çeltik ekilegelinüb ve kadîmden kârye-i merkûme kurbunda vakfın çeltüğü dikile nehr-i mezkûr ile câri olub medrese-i mezbûreye müderris olanlar zabt ide gelüb vakfın ve sâir müslümanların çeltükleri ol dinkde dökiligelüb Receb nâm kimesne hilâf-ı defter-i hâkânî bir tarîkle dinkin ocağın mukâta'a ile alub vakfın dinki suyu ile âher yerde bir değirmen ihdâs idüb yanında bostanlık ve soğanlık eyleyüb çeltük suyu ile suvarub ve vakfın kadîmden ziraat olugelen bir çiftliğe karib yerini zûr mukâta'a takdir etdirmekle vakfa küllî gadr idüb men' ü def' ile memnû olmayub tezvire sülûk ve vakfa ziyâde zarar etmekden hâli olmamağın kadîmden tasarruf olunageldüğü üzere tasarruf olunub vakfın dahi kendü malım ile yapub ve dahi kemâ-kân ihyâ etmek için emr-i şerîf ricâsına i'lâm idiverir deyü ilhak eyledikleri ayân-ı şehri ve ehl-i vukufdan tefahhus olundukda vech-i meşrûh üzere haber virdiklerinden gayri defter-i cedîd-i hâkânîye dahi nazar olundukda takrîrlerine muvâfık-ı mestur ve mukayyed olmağın mezbûr Receb men' ü def' olunub vakf-ı mezbûr defter-i hâkânî üzere ihyâ olunub kadîmden zabt ve tasarruf oluna geldüğü üzere zabt ve tasarruf olunmasıçün emr-i şerîfim ricâ eylediklerin arz eylemişsin imdi husûs-ı mezbûrlar ihdâ ve elf. Şa'bânın beşinci günü arz olundukda vech-i meşrûh üzere olması fermân-ı şerîfim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle (devamı yok)

196a

Muhasebe-i

Mahsûlât ve ihracat-ı evkâf-ı merhûm Kaya Beğ der nefsi-i Balıkesri ve kazâ-i Edremid der tahvil-i Mehmed Çelebi el-mütevellî an gurre-i Muharremü'l-harâm li sene ihdâ ve elf ilâ gayet-i Muharremü'l-harâm sene isneyn ve elf. el-vâki' fî Safer li sene isneyn ve elf.

Dergâh-ı muallâm çavuşlarından Yusuf Çavuş zîde kadruhû vardıkda bu bâbda fermân-ı şerîfim mûcebince amel idüb ve husûs-ı mezbûre mukayyed olub ve ellerinde

olan mühürlü vilâyet defteri sûretine nazar ve hakk u adl üzere evkâfı arz müslümanlardan teftiş ve tefahhus idüb şer'le göresiz fi'l-vâki' kazıyye arz olunduğı gibi olub kârye-i Eftelya'nın Akbinarı ve sâir binarları ayaklarıyla kadîmü'z-zamandan vakfın çeltüğü ziraat olunugelüb ve kârye-i mezbûre kurbunda bina olan dinkle nehr-i mezbûr ile câri olub ve hâsıl olan çeltükleri dahi ol dinkin dökülü gelüb ve kadimü'z-zamandan medreseye müderris olanlar zabt idegelmişler iken Receb nâm kimesne hilâf-ı defter-i vilâyet bir tarikle dinkin ocağın mukâta'a ile alub vakfın dinki ve çeltüğü suyu ile âher yerde bir değirmen binâ idüb ve yanında bostanlık ve soğanlık ihdâs eyleyüb vakfın kadîmden ziraat olunugelüb bir çiftliğe karib yeri cüz'i mukâta'a takdir ettirmekle hilâf-ı şer'-î şerîf tasarruf idüb mâl-ı vakfa gadr ve zarar eylemekle kadîmden tasarruf olunugeldüğü üzere vakfın dinkin müderris müşârü'n-ileyh Lütfullah kendü malıyla ihyâ eylemek istedikde mezkûr Receb mâni' olub men'le memnû' olmayub tezvire sülûk ve mâl-ı vakfa gadr ve zarar eylediği vâki' ise men' ü def' idüb müderris-i müşârün-ileyh kendü malıyla vakfın dinkin ta'mir ve termim itdirüb hilâf-ı şer' ve kanun-ı mugayir defter-i vilâyet ve emr-i hümâyûn kat'a mezkûr Receb ve gayri(yi) dahl u taarruz ve i'nâd ve muhâlefet etdirilmeyüb men' ile memnû' olmayanları isim ve resmleri ile yazub arz idesiz ki tedârikleri görüle amma bu bâbda tamam-ı dikkat-i hakk üzere olub tezvîr ve telbis ve şuhûd-ı zûrdan ve mal ve vakfa zarar gelmekden begayet hazer idesiz hakk-ı sarîhe tâbi' olasin şöyle bilesiz alâmet şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmü's sâni aşer şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

197a

Oldur ki Balıkesri kazâsına tâbi' Eftelya nâm karyeden yâve ahz olunan uzun boylu Salîbü'l-asl Arab câriyesinin sâhibi nâ-ma'lum olmağın kârye-i merkûme zâbiti müfti'l-enâm Mevlânâ Lütfullah Efendi'nin adamlarından Abdurrahlan bin El-hâc Abdi'ye teslim olunub nafakasıçün yevmî ikişer akçe takdir olundu.

Tahrîren fi'l-yevmü's-sâlis ve'l ısrın min şuhûr Safer li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l hâl

Ali Çelebi bin

Mustafa

Mustafa bin

Yusuf

ve gayruhum

197b

Oldur ki İbrahim oğlu râfi'-i tevkî'-i refi'-i hâkânî Abdi südde-i saâdetime gelüb mukaddemâ yevmî otuz akçe ile be-tenzil (?) mutasarrıflarından iken yararlığı arz olundukda sülûsan üzere onbin akçe timâra hükm-i şerîf virilüb müyesser olmadığın ve Karesi sancağında Boğazhisar Nahiyesi'nde Balcıağaç nâm karye ve gayriden işbu beşbin akçe timâra mutasarrıf olan Hasan fevt yeri mahlûldur deyü kendüye virilmek ricâ etmegin mezkûr fevt olub timârı mahlûl ise ve oğlu yok ise ve mîr-i mîrân tarafından âhere virilmiş değil ise noksan teknil olunmak üzere tevcih idesiz deyü ihdâ ve elf. Cemâziye'l-evvelinin yigirmiüçüncü gününde hükm-i şerîfimle virildikten sonra zikr olunan beşbin akçe timar bedelinde beşbin akçe noksanı ile ber-vech-i teknil olub onbin akçelik üzere tevcih olunub südde-i saâdetimden lâyıq görüb virdim ki zikr olunur.

kârye-i	kârye-i	kârye-i
Balcıağaç	Akçaviran	Hark tâbi'-i
Tâbi'-i Boğazhisar	tâbi'-i Fart	Başgerdek
7500	950	967
Yekûn	ber-vech-i teknil	
9417	hisse	
	10000	

Ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde tasarruf kılub vazaif-i hidmât mezûn-ı mevkut ve mesâiy-i meşkûre asâkir-i mansûredir ber müceb-i defter-i hâkânî bi-kusûr müeddi kılalar ol bâbda hiç ehâd mâni' ve dâfi' olmıya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi 19 Cemâziye'l-âhir sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

198a

Kıdvetü'l ümerâi'l kirâm umdetü'l küberâi'l fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi mezid-i inâyeti'l meliki'l allâm Karesi Sancağı beği dâme izzühû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mihaliç ve Balıkesri ve Adranos ve Kepsud kadıları zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Balıkesri kazâsından dârende-i fermân-ı şerîf kıdvetü'l-kuzât ve'l hükkâm Mevlânâ Ramazan dergâh-ı muallâma arz-ı hâl idüb Karesi'ye tâbi' Sincan Nâhiyesi'nden Macar Hüseyin ve karındaşı Arzıman ve Akçaoğlu Yusuf ve Dökümcü Alemşâh ve Veli oğlu Şehbâz ve sûhte Mehmed ve Karık Şâh-bende ve Kara Hüseyin ve Ali oğlu Receb ve Ekiz oğlu Şah Bâli ve Mihaliç ve Yabucı Ahmed ve Yoğruncu sûhte ve Bâli Çelebi oğlu ve Nasuh nâm ehl-i fesâd ve Kuru Deresi nâm mevzi' de cem' olub beni katl kastına ilhâk idüb ele darb ile sâkin olduğum karyeye gelüb ehl-i karye ve oğulların dutub zabt idüb badehû zıkr olunan ehl-i fesâddan Hacı Hüseyin ve Arzıman meclis-i şer' de vech-i meşrûh üzere olduğu ikrâr idüb ikrârları sicil olunmuşdır elimde hüccet-i şer'îyye vardır şer'le görülüb icrây-ı hakk olunmak taleb ider deyü bildirdi buyurdum ki emr-i şerîfim vardıkda husemâyı beraber idüb ve inâd ider ise şer'le buldirması lâzım olunanlara buldurdub getürdüb bir def'â şer'le görülüb fasl olunmayub ve bilâ ömr-i şer'î onbeş yıl mürûr etmiş değil ise ber müceb-i şer'-î şerîf hakk üzere teftişve tefahhus idüb elinde olan hüccet-i şer'îyyeye nazar kılub göresiz kazıyye arz olunduğu gibi ise ba'de's-sübût bu fesâdı idenler sipâh tâifesinden ise habsi arz idesiz değil ise ol bâbda bu ricây-ı emr-i şer'-i kavîm amel idüb şer'le haklarından lâzım geleni icrâ idesiz hilâf-ı şer'-î şerîf kimesneye iş itdirmiyesiz şer'le men' ü def' idesiz hakk üzere olub tezvîr ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmiyesiz ve inâd ideni sekidüb ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz tekrar bu husus için şikâyet olub emr-i şerîfim varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfi elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Şevvâlü'l-mükerrerem min şuhûr li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

199a

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Balıkesri ve Başgeleme kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliya sen ki Balıkesri kadısısın dergâh-ı muallâma arz gönderüb merhûm Tavasî Mehmed Paşa'nın oğlu Turali zîde mecduhûnun kazâ-ı mezbûrede olan zeâmeti subaşısı Mustafa zîde kadruhû yedinden emr-i şerîf vârid olub mazmûn-ı hümâyûnunda mezkûr Turali'nin kârîye-i Gebeler'de vâki' olub defter-i hâkânîde üzerine beşyüz ellialtı akçe hâsıl kayd olunan çiftliğin ve mezârî-i mensûh-ı piyâde kılınan yerleri bî-vech dahl iderler imiş görüb vâki' ise men' ü def' idesiz deyü fermân olunmağın ber müceb-i emr-i şerîf husûs-ı mezbûru Karesi nâzırı Hüseyin Çavuş ve sâir ehl-i vukuf ve bîgarez müslümanlardan suâl olundukda otuz yıldan berü merhûm müşârü'n-ileyh ve ba'dehû merhûm Ali tarafından zabt ve tasarruf olunub çiftliğin ve mezra'a-i mezbûreye piyâde tâifesi mutasarrıf olmuş değillerdir deyü cevâb virdiği ecilden defter-i hâkânî ve emr-i şerîf mücebince bi-hasbi'ş-şer'iş-şerîf hakk-ı sâhib-i timârı olub tescil ve hüccet dahi olmuşdır imdi min-ba'd bu vechile mültezimler dahl u taarruz eylememek bâbında emr-i şerîf ricâsına bildirmegin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed olub dahi mezkûrun olan hüccet-i şer'iyeye nazar idüb göresiz fi'l-vâki' bu bâbda olan hüccetin mazmûnı muvâfık-ı şer'-î şerîf olub alâ vechü'l-hasım sâbit ve zâhir olur ise mücib ile amel idüb hilâf-ı şer' ve kanun mugayir-i defter-i vilâyet ve emr-i hümâyûn mezkûrun timârı yerlerine mensûhat emirlerin dahl u taarruz ve taallül ve nizâ' itdirmeyüb hakk-ı sarîha tâbi' olasın böyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu mezkûrun elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmü's sâni ve'l-ışrin şehr-i Rebiü'l-evvel sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

el-mahrûse

200a

Kıdvetü'l ümerâi'l-kirâm umdetü'l küberâi'l fihâm zül-kadr ve'l-ihirâm el-muhtass bi mezid-i inâyeti'l meliki'l-alâ Karesi Sancağı beği dâme izzûhû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn

Âişe nâm Hâtûn bâb-ı saâdet mâye arz-ı hâl idüb kazâ-ı mezbûrdan zevcim Abdurrahman nâm kimesne Kamer nâm cariyeyi bana hibe ve temlik idüb sonra cebren alub tasarruf idüb ziyâde hayf eyledi şer'le görilmek taleb iderim deyü bildirdi imdi buyurdum ki emr-i şerîfim vardıkda husemâyı beraber kılub bir def'â şer'le görilüb fasl olunmayub ve bilâ öZR-i şer'î onbeş yıl mürûr etmiş değıl ise şer'le hakk üzere teftiş idüb göresiz kazıyye arz olunduğı gibi ise emr-i şerîf-i kavîm ile amel idüb şer'le lâzım ve müteveccih olanı ba'de's-sübût ber müceb-i fetvây-ı şerîfe hükm idüb alıviresiz şer'-î şerîfe ve fetvây-ı münife muhâlif kimesneye iş itdirmiyesiz tezvirden ve telbisten şuhûd-ı zurdan hazer idüb ve kazıyyede medhali olmayanı asla dahl itdirmiyesiz mütemerridi sekidüb eslemeyeni ve muhtâc-ı arz olanı arz idesiz tekrar şikâyet olunmalu eylemiesiz ve ba'de'n-nazar bu emr-i şerîfi yedinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zilhicce tü'ş-şerîfe li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

200b

Berât-ı Şeyh İbrahim Efendi

Nefs-i Balıkesri'de Kaya Beğ mescidi câmi olub yevmî dört akçe ile evkât-ı hamsede imâm olan işbu râfi' tevkî'-i refî'-i hümayûn Mevlânâ Şeyh İbrahim'in hizmet(i) kesir olub vakfda müsâade olmağın yedi akçe terakkî i'nâyet olunmamak ricâsına kadı Mevlânâ İbrahim el-hasbî arz eylemegin sadaka idüb bu berât-ı âlişânı virdim ve buyurdum ki kemâkân imâm olub hizmet-i lâzimesin müeddi kıldıkdan sonra yevmî beş akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhiçün ve benim devâm-ı devletim için duâya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi'l-sâni ve'l-ışrin şehr-i Rebiü'l-evvel sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

201a

Kıdvetü'l ümerâi'l-kirâm umdetü'l küberâi'l-fihâm zül-kadr ve'l-ihtrâm el-muhtass bi-mezid inâyeti'l-meliki'l-allâm Karesi sancağı beği dâme izzühû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri ve Kepsud kadıları zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn vâsıl olıcak mâ'lûm dârende-i fermân-ı hümâyûn Mehmed nâm kimesne bâb-ı saâdet meâbıma arz-ı hâl idüb Balıkesri kazâsından Cemile nâm hâtûn-ı bıkr velisi (?) izni ve ma'rifet-i şer'le nâ-murâd olub esbâbından onbin akçe mihr-i muaccel virmiş idim ben âher diyarda eglenmek ile mezbûreyi âhere nikâh ile virüb ben dahi virdüğim meblağı taleb eyledigimde Ali Çelebi nâm kadıya istinad etmeğle hakkımı virmeyüb hayf eyledi şer'le görülmek taleb iderim bu bâbda fetvây-ı şerîfe vardır deyü bildirdi imdi buyurdum ki emr-i şerîfim vardıkda husemâyı beraber kılub bir def' şer'-î şerîfe muvâfık fasl olunmuyab ve bilâ özr-i şer'î onbeş yıl mürûr etmiş değil ise şer'le hakk üzere teftiş idüb göresiz ve kazıyye arz olunan gibi ise emr-i şerîf-i kavîm ve fetvây-ı münife ile amel idüb şer'le lâzım ve müteveccih olanı ba'de's-sübût hükm idüb alıviresiz şer'-î şerîfe ve fetvây-ı münife muhâlif ta'allül ve bahane itdirmiyesiz hakk üzere olub tezvirden ve telbisten ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmiyesiz mütermerridi sekidüb eslemeyeni ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz tekrar şikâyet olunmalı eylemiyesiz ve bade'n-nazar bu emr-i şerîfimi yedinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi evâil-i şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

201b

Kazıyye-i yâve-i kul

Orta boylu açık kaşlu gök gözlü köse sakallu sağ ayağının baş barmağı yok Rusiyyü'l-asl Yusuf nâm abd-i âbık kârye-i Hilâlce'den Hasan yedinden ahz olunub sâhibi nâ-ma'lûm olmağın yevmî ikişer akçe nafaka ve kisvesi içün tâ'yin olunub kârye-i mezbûre zâbiti Memi subaşıya teslim olundu

Hurrîre fi 10 Zilkade sene isneyn ve elf.

Mehmet Şah bin
Hasan

Seydi Yusuf

Mahmud bin
Ömer Gazi

Mahmud Beğ

ve gayruhum

201c

Kazıyye-i yâve-i kul

Alçak boylu açık kaşlı saruşın gök gözlü kösenç saruşın başında iki yerde yarası var Rusiyyü'l-asl Ferhad nâm abd-i âbık Hasan yedinden ahz olunub sâhibi nâ-ma'lûm olmağın hıfz ve nafakasıçün yevmî ikişer akçe takdir olunub kârye-i mezbûre zâbiti Memi subaşıya teslim şüd.

Fî't-târihi'l-mezbûr

Şuhûd

İ'lân

201d

Bâdehu zikr olunan Yusuf ve Ferhad nâm abd-i âbıkların bi-hasbi'l-kanûn müddet-i örfîyeleri tamam olub kârye-i mezbûre zâbiti bey'ine izin taleb itdüğü ecilden ikisinin dahi bey'ine izin virilüb bi't-taleb kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ İbrahim Çelebi
el-hatib

Mahmud Beğ bin
Ahmed

Ali bin
Mustafa

Mustafa bin Ali

ve gayruhumü'l-hazırîn

202a

Akzâ kuzâtu'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ ve'l-murselîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-muîn Mevlânâ Bursa kadısı zîde fazlühü ve Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm vilâyet-i Anadolu ve Karaman ve Rum ve Zülkadriyye ve Maraş ve Diyarbekir ve Kars ve Sakız ve Midillü ve Arabistan

beğlerbeğliklerinde(n) ve sancaklarında vâki' olan kadılar zîde fazlühûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki taht-ı kazânızda sâkin olan cizye-i yâve-i gebrân ve azadegân ve Kıbtîyân ve tevâbi' mukâta'ası dokuzyüz doksanbeş Zilkâ'desinin yigirminci gününden üç yıla altıyüz yigirmibeşbin akçe ber-vech-i iltizâm emin olan zûemâdan Mehmed Der-sa'adetime gelüb iltizâma dâhil mirî için haklanugelen Kıbtîyân tâifesinin kadîmü'l-eyyâmdan müslümanlarından yüzyigirmişer harc ve keferesinden yüzellişer akçe cizye ve sâir hukuk ve rüsûmları mirî için talep eylediğimde mücerred virmemek için bizler vakf reâyâsiyuz deyü tezvir ve telbise sülûk idüb virmekte ta'allül ve nizâ' iderler ve bâzıları dahi Bolu ve Hudâvendigâr ve bazı Sancakbeğlerine ve zûemâ erbâb-ı timâr raiyyet yazıldık deyü defter ibrâz idüb mirîye âid hukuk ve rüsûmların ve cizyelerin virmekte ta'allül ve nizâ' iderler deyü bildirdi imdi vardıkda Cingâne tâifesi kadîmden havâss-ı hümâyûnum reâyâsındandır ve havâss-ı hümâyûnum reâyâsı min küllî'l-vücûh serbesttir hâricden dahl olunmak câiz değildir Cingâne tâifesi evkâf ve Sancakbeğlerine ve âhere raiyyet yazılmak hilâf-ı kanundur şöyle ki bir tarîkle raiyyet dahi yazılmış ise kat'a amel etmeyüb girü mirî için zabt itdirilmek emrim olmuşdır buyurdum ki hükmi-şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdir olan fermân-ı âliy-i kadrîm mücebince amel eyleyüb siz ki vilâyet kadılarısız husûs-ı mezbûr her birinüzün taht kazânızda (bir kelime okunamadı) mukayyed olub Kıbtîyân tâifesi min-ba'd ümerâ ve zûemâ ve erbâb-ı timâr ve emlâk ve evkâf-ı raiyyet yazılmak hilâf-ı kanundur ve kat'a raiyyet olıgelmemişdir vilâyet-i Anadolu ve Rum İli'nde ve sâir memâlik-i mahrûsemde tâife-i mezbûre havâss-ı hümâyûnum için zabt olunugelmişlerdir her kangınızın taht-ı kazâsında bulunur ise ol makûle yerlûsü biz ümerâya ve zûemâyâ ve erbâb-ı timâra ve emlâk (ve) evkâfa raiyyet yazıldık deyü ta'allül ve nizâ' idüb ve bir tarîkle sûret-i defter dahi ibrâz idüb mirîye âid olan hukuk ve rüsûm ve cizyelerin virmekte ol vechile ta'allül iderler ise kat'a ta'allül ve nizâ' itdirmiyesiz ve ibrâz itdikleri sûret-i defterlerin ellerinden alub asla amel itmeyüb mirîye viregeldikleri cizyelerin ve sâir hukuk ve rüsûmlarını emin-i mezbûra mirî için aldırub hiç bir vechile i'nâd ve muhâlefet itdirmiyesiz ve tahvil tarihine düşen mahsûlde tobrak zâbitleri nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût girü mirî için buna bî-kusûr alıvirüb min-ba'd hâricden bir ferde dahl u taarruz itdirmiyesiz ve emin mirî akçe

ile her kangınızın taht-ı kazâsına dahl olursa yarar ademler ile koşub muhatara yerlerden geçüb me'mûn-ı vilâyete erişdiresiz ve bi'l-cümle malıma zarar erişmekden ziyâde hazer idesiz ve emin-i mezbûrun bakayasın tahsil için düşen hatâya bundan akden defaâtla evâmîr-i şerîfe gönderilmiş iken mücerred sizin tamganız ile olmakda her biriniz mûhkem müstehâk-ı ikaba dahil olmuşuzdur ve'l-hâsıl bu def'â tâife-i mezbûrenin taallül ve nizâ' itdikleri kat'a amel ve i'tibar etmeyüb reâyâ zimmetlerinde kalan bakayasın bi't-tamâm tahsil itdirüb mâ-adâ alakâların kat' eyleyüb asla bir vechile arz ve cevâba mütesaddi olmayasız ve-illâ zikr olunan bakayasın hakk-ı talep olunmak mukarrerdir ana göre basiret üzere olasız ve tedârik olub malım tahsili bâbında herbiriniz muâvenet ve müzâheret eyleyüb bâb-ı dikkat ve ihtimâmda dakika fevt etmeyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu kalem-i mühürünüzün yedinde ibkâ' idesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmü's-sâni aşer min Zilkâde sene ihdâ ve elf.

203a

Kıdvetü'l ümerâi'l-kirâm umdetü'l küberâi'l fihâm zül-kadr ve'l-ihtirâm el muhtass bi mezid-i inâyeti'l-allâm Karesi sancağı beği dâme izzühû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Balıkesri ve Manyas kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki zuemâdan dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Nesimi kethüdâ zîde kadruhû südde-i saâdetime gelüb berâtlı mutasarrıf olduğu zeâmetinden Bekir karyesinde sâkin olub hâlâ Kepsud kadısı olan Mevlânâ Mehmed ve karındaşı Hasan bunun mezbûr karyesinin toprağında olub defterde mukayyed olan üç çiftlik yerini tasarruf idüb öşürlerin ve resm-i çiftlerin virmeüyüb ve mukaddemâ bu vechile doksan yedi ve doksan sekiz seneleri öşri ve resm-i çifti zimmetlerinde olduğunu bildirüb emr-i şerîfim ricâ etmegin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda hakk üzere göresiz arz eylediği gibi ise bunun karyesi toprağında ziraat itdikleri yerlerin öşr ve sâlâriyesin hükm idüb bî-kusûr alıviresiz ve tasarruflarında olan yerleri tamam üç çiftlik yerler ise yerlerine göre resm-i çiftin alıviresiz min-ba'd taallül itdirmiyesiz ve zikr olunan nesnelere gûzeşte-i hakdan mezbûrların zimmetlerinde ne mikdar nesne var ise ba'de's-sübût alıviresiz ve

arz eylediği Mustafa'nın babası Sinân nâm kimesne bunun karyesi toprağında tasarrufunda olan yerlerin resm-i çiftin tamam virmeyüb cüzün virmekle bundan akdem görüldükde mezbûrun elinde iki çiftlik yer bulunub ol minvâl üzere viregelmiş iken hâlâ resm-i çift virmekte ta'allül ider imiş anı dahi göresiz mezbûrun bunun toprağında olan yerleri tamam iki çiftlik yer ise yerlerine göre resm-i çiftlin alıviresiz hilâf-ı şer' ve kanun ta'allül itdirmiyersiz ve arz eylediği mezbûrlar ve gayriler toprağında hâsıl olan terekelerin öşrin tamam virmeyüb gitmekdir deyü küllî tereke alıkoyub badehû müstâkil hizmet idüb öşrin virmeyüb gitmekdir viregelmedik deyü taallül iderler imiş anı dahi göresiz arz eylediği gibi ise müstâkil hizmet itdikleri terekeden öşrin (okunamadı) siyle alıviresiz ol vechile ta'allül itdirmiyersiz tekrar şikâyet itdirmiyersiz muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazanü'l-mübârek li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

203b

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Kepsud ve Balıkesri kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki emirü'l ümerai'l-kirâm sâbika Basra Beğlerbeğisi olub Burusa sancağı muhafazasında olan Ahmed dâme ikbâluhû südde-i saâdetime mektub gönderüb dârende-i fermân vacibü'l iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kepsud zâimi olan Nesimi kethüdâya sen ki Kepsud kadısının arz etmekle timâra zabt olunugelen yerlerin vakf hükm idüb ve on yıllık ve yigirmi yıllık da'vâsın bila emr istimâ' idüb ve zeâmeti reâyâsının da'vâsı yok iken tutub habs itdürüb münfâsıl ihânet üzere olub mezbûr Nesimi kethüdânın görülecek davâsı oldukda Balıkesri kadısı veyahud nâibi maan görmek için emr-i şerîf ricâsına arz etmegin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda arz olunduğı üzere ise Nesimi kethüdânın şer' ve kanun üzere görülecek hususu vâki' oldukda toprak kadısı olan Balıkesri kadısı ile veyahûd nâibleri cem' olub edâsın hak üzere göresiz min-ba'd hilâf-ı şer'-î şerîf zulm ve taâddi itdirmiyesin şöyle bilesin emr-i şerîfime i'timâd kılasız ve ba'de'n nazar bu hükm-i hümâyûnumu elinde ibkâ' idesin.

Tahrîren fi evâil-i Ramazanü'l-mübârek li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

204a

Emirü'l-ümerâi'l-kirâm kebirü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sahibü'l-'izz ve'l-ihtişam el-muhtass bi mezid-i inâyeti'l meliki'l-a'lâ sâbıka Basra beğlerbeğisi olub hâlâ Burusa sancağı muhafazasında olan Ahmed dâme ikbaluhû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Balıkesri kadısı ve sâbıka Manyas kadısı olan Ali zîde fazluhûma tevkî'-i refi'li- hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Kepsud kazâsından darendegân-ı fermân-ı hümâyûn Rıdvan ve Hüseyin Oruç ve Turali ve Sinân ve Mehmed ve Bostan ve Hızır dergâh-ı muallâma adem gönderüb mukaddemâ sipâhî timârında olan hassa yerler fûrûht olunmak fermân olundukda bazı yerleri fûruhta me'mûr olanlardan satun alub tasarrufunda olub öşr ve resmin sipâhîlere edâ' iderlerken hâliya kadısı olan Kepsud kadısı mücerred bunların sipâhîlerine garaz olmağla ol yerler Ayn Ali zâviyesi evkâfı toprağındandır deyü hüccet virüb badehû emr-i şerîfimle görüldükde sipâhî timârı toprağından idügi sâbit ve zâhir olub hükm olunub hüccet virildikde bildirüb zâviyedârlar hilâf-ı şer' ve kanun bunlardan alduğı mahsûl alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda toprak kadısının garaz olmağla bu hususa dahl itdirmeyüb husema muvâcehesinde hak üzere hüccetlerine nazar idüb tez göresiz nizâ' olunan yerler sipâhî timârı toprağından olduğı emr-i şerîfimle görüldükde sâbit ve zâhir olub hükm olunub hüccet virilmiş ise hâliya ol hüccetin mazmûnı muvâfık-ı şer'-i şerîf olub alâ-vech'ül hasm sâbit olursa mukarrer tutub min-ba'd istimâ'eylemisesiz ve şimdiye değın zâviyedârlar hilâf-ı şer' ve kanun ne mikdar nesnelere almışlar ise girü alıviresiz eslemeyenleri arz eylesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

204b

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Balıkesri kadısı olan Mevlânâ Ali zîde fazluhûma tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki

Balikesri kadısının sâbika Kepsud kadısı olan Abdurrahman ile südde-i saâdetime mektub gönderüb Kepsud zâimi olan dârende-i fermân vâcibü'l-izân kıdvetü'l emâsil ve'l-akrân Nesimi kethüdâ zîde kadruhû meclis-i şer'e gelüb berât ile mutasarrıf olduğu kasaba-i Kepsud'un mümtâz sınuru içinde olan yerlere Ayn Ali zâviyesinin zâviyedârı zâviye-i mezbûre vakfından olan karye toprağında deyüb hâlâ Kepsud kadısı buna garaz etmekle hüccet virüb ba'dehû emr-i şerîfimle görildikde ol yerler kâdimî Kepsud'un mümtâz sınuru içinde bizim alâkamız yokdır deyü ikrâr idüb sicil olundu hüccet virilmiş iken ol zâviyedâr fevt olmağla hâliya kadı zâviye kendi ademisi İbrahim'e alıvirmekle girü nizâ' idüb ve surnâmesin dahi zuhura getirüb ta'addi eyledükde bildirüb emr-i şerîfim ricâ etmegin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu hususa mukayyed olub garaz olmağla kadısının dahl itdirmeyüb hakk üzere göresiz nizâ' olunan yerler fi'l-vâk'i kasaba-i Kepsud'un timâr sınuru içinde olub ve sâbika görüldükde vech-i meşrûh üzere hükm olunub hüccet virilüb fasl olunmuş iken girü mezbûr İbrahim nizâ' iderse men' ü def' idüb bu bâbda olan hüccetin mazmûnu muvafık-ı şer'-î şerîf olub alâ vechü'l-hasım sâbit olur ise mukarrer tutub min-ba'd istimâ' eylemeyesiz şöyle ki eslemeyüb girü nizâ' ider ise cem'i temessükâtların elinden alub mühürleyüb südde-i saâdetime gönderesin şöyle ki cevâbı virile şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazanü'l-mübarek sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

205a

Kıdvetü'l kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Balikesri kadısı ve sâbika Manyas kadısı Mevlânâ Ali zîde fazluhûma tevkî'-i refi'-i hümayûn vasal olıcak ma'lûm ola ki zûemâdan dârende-i fermân vâcibü'l-izân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Nesimi kethüdâ zîde kadruhû südde-i saâdetime gelüb mutasarrıf olduğu zeâmeti karyeleri toprağında zira'at idenlerden ba'zıların üzerlerine defterde nim çiftlik yazılmağla yarım çiftlik resmin virüb resm-i bennakların virmediklerin bildirdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda göresiz ol vechile nizâ' itdikleri tahrîrde ellerinde tamam çiftlik bulunmamağıyla üzerlerine defterde tamam çift resmi yazılmış değil ise fi'l-vâki' nîm çift yazılmış ise yerlerine resm-i çift ve evlü olanlardan resm-i

bennakların hükm idüb bî-kusûr alıviresiz ve arz eylediği yazılı reâyâsı terekeleri akreb bazara alınmayub ve anbar binâ etmeyüb ta'allül iderler imiş anı dahi göresiz ol vechile nizâ' idenler bunun yazılı reâyâlarından ise toprağında hâsıl olan terekelerinin öşr ve salariyeleri hıfzı karyelerinin kifâyet mikdârı anbar idesiz ve öşrün her çift davlar ki satılıb akreb bazara iletirdesin ol vechile ta'allül itdirmiyesin ve arz eylediği zeâmeti toprağında ziraat idenlerden Ahmed nâm kimesne bin senesinde fevt olub evlâd-ı zükûru kalmayub tasarrufunda olan yerleri bunun üzerine tapuya müstehak olub Tıdtsert Osi nâm kimesne ol yerleri müteveffâ-yı mezbûr Sen'in vekilin ma'rifetiyle mezbûre Mizbe'ye (?) virmişdir ve biz öşr ve resim virdik diyüb maa-hazâ müteveffâ-yı mezbûr emmin olub tarafımızdan mezbûr Ali ziraat itmekle hâlâ nizâ' iderler imiş anı dahi göresiz ol yerleri mezkûr Ahmed hayatında bunun mirî tapusuna me'zûn vekil ma'rifetiyle mezbûre Mizbe'ye (?) virmiş değil ise fi'l-vâki' fevt oluncaya değin mezbûr Ali müteveffânın tarafından ziraat itmiş ise hâliya mücerred ol vechile nizâ' ider ise câiz değildir mezbûre kızı babası yerlerin almıya talibe ise bî-garez kimesne takdir eylediği tapu ile mezbûra alıviresiz almayub ol vechile nizâ' iderse ol yerleri sâhib-i arza hükm eylesin ki diledüğüne tapuya vire hilâf-ı şer' ve kanun iş itdirilmiye şöyle bilesin ve bade'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

Tahrîren fi evâil-i Ramazanü'l-mübârek sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

206a

Bizim Bâli el-mükerrem ba'de's-selâm ilâm olan oldur ki Cemâ'atınızdan vâki' olan cürm-ü cinâyet ve bâd-ı hevâ ve mâl-ı gaib ve mâl-ı mefkûd ve beytül-mâl ve yâve ve kaçgun her ne ise canımızdan vekilimiz olub marifet-i şer'le zabt ve kabz idesiz ve's-selâm

Muhzır Mehmed

206b

Sultan Murad Hân aleyhü'r-rahmete ve'l-gufrân reâyasından olub Kürk-sınmaz cemâ'atinden Veli bin Süleyman nâm kimesne yedinden alnun altıdu doru yundu (okunamadı) olub ahz olunub sâhibi nâ-ma'lûm olmağın evkâf-ı mezbûre zâbiti Mehmed Beğ'in vekili Baki Beğ'e teslim olunub nafakasıçün yevmî iki akçe takdir olundu.

Tahrîren fi evâil-i Saferü'l Muzaffer li sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin
Ali

Dur Bâli bin
Halil

Durmuş bin
Süleyman

Mehmed Çelebi bin
Kasım

ve gayruhum

206c

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Balıkesri ve Kepsud kadıları zîde fazlihümâ tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümayûn Fatma nâm hâtûn dergâh-ı muallâma adem gönderüb bunun Ahmed nâm babası nefis-i Kepsûd Ilıca ve Nalbandlar nâm karyeler topraklarında tasarrufunda olan yerlerinin hakk-ı tasarrufun Kepsud zâimi Nesimi'nin vekil(i) Mustafa ve sâir sahib-i arzın marifetleri ile buna tefviz idüb iki yıldan berü müvekkili cânibinden zevci tasarruf-ı mezbûr zâime ve sâir sâhib-i arza iki sene öşr ve resm edâ' etmiş iken hâlâ mezbûr babası fevt olmağla zaim-i mezbûr babası yerlerin sana virdikde ben merkûm Mustafa'ya icâzet virmege vekil etmedim zikr olunan yerleri sana tapuya virürim deyü nizâ' ider imiş buyurdum ki hükm-i şerîfime vardıkda husemâyı beraber idüb göresiz nizâ' olunan yerleri mezbûr babası buna vech-i meşrûh üzere virüb ba'dehû mezbûr Nesimi ve sâirleri bundan iki sene öşr ve resmin almışlar ise tasarrufda olurlar hilâf-ı şer' ve kanun ol vechile nizâ' ider ise câiz değildir yerleri buna tasarruf itdiresin mütemerridi sekidüb muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfimi elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Ramazanü'l- mübârek sene ihdâ ve elf mine'l-hicretin Nebeviyye.

be makam-ı Kostantiniyye

207a

Kıdvetü kuzatî'l-islâm zîdetü vülâti'l-enâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm livâ-ı Karesi mukâta'atı müfettişi Mihaliç kadısı Mevlânâ Muhiddin zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâla dergâh-ı muallâma adem gönderüb livâ-ı mezbûre mensûhatı mukâta'atı müfettişligin bu dâilere sipâriş olunub lâkin zikr olunan piyâde ve müselleme çiftlikleri tevcihle fûrûht olunub deyü emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemegin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda sen ki Mevlânâyı mûmâ-ileyhsin taht-ı müfettişliğinde vâki' olub mensuh olan piyade ve müselleme çiftliklerin tasarruf iden kimesneler ümenâ ve nuzzâr ma'rifetleri ile ellerinde olan bağ ve bağçe ve tarla ve değirmen bu yerler hâli olduğu takdirce bî-garez müslümanlarına bahâ takdir iderler ise ashâbına ol bahâyâ virdirüb ondan ziyâde bir akçe ve bir habbelerin almıyalar ve aldirmayalar ile mezkûru hüsn-ü ihtiyârları ile ferâğ iderler ise elbette alun deyü cebren üzerlerine bıraktırmayub hâricden tâlib olanlara fûrûht idüb bağ ve bağçe ve değirmen ve tarlaların maktûan bahaların ashâbına virdirüb yerlerinin bahasın ve resm-i tapusı mirî için ümenâyâ zabt itdürüb hakk-ı sarîha tâbi' olasın ve bir def'a hakk-ı kararı ile fûrûht olundıktan sonra ziyâde ile taleb zuhûr iderse akd ol sulh olmayub gâib da'vâsın istimâ' eylemiyesiz şöyle ki mezbûrun ellerinde olan bağ ve bağçeleri ve tarla ve değirmenleri almadıkları takdirce ziraat ve hırsat idüb hâsıl eyledikleri gallesin harman üzerinde eminleri ma'rifetleri ile ta'şir itdürüb mirî(ye) raci olan öşr ve salarîyelerin aynî ile tereke aldırub öşr ve salarîyeden nesnelere almayasın ve aldirmayasın amma mücerred âhere fûrûhat olmasun deyü ziyânıma edâ-i bî-hakk (?) câiz değıldir ol makûle i'nâd ve muhâlefet idenlerin ellerinde olan bağ ve bağçelerin bîgaraz müslümanlar takdir itdikleri üzere hakk-ı kararı ile ashâbına virdirüb eslemeyenleri sekidüb muhtâc-ı arz olanı yazub kapuma arz ide şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i'timâd kılasın.

Tahrîren fi'l yevmü's-sâni ve'l ışrin şehr-i Cemâziye'l-âhir li sene ihdâ ve tis'in ve tis'a mie

be makam-ı Kostantiniyye

208a

Bundan akdem diyâr-ı Karamana bey' olunan Karakaçar bey' olunan yerden firâr idüb ahz olunub sâhib(i) nâ-ma'lûm olmağın nâzirü'l-nuzzâr Mehmed Efendi'nin ademisi Keyvan Beğ'e teslim olundu

Tahrîren fî evâhir-i Saferü'l-muzaffer li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l hâl

Mehmed bin
Ahmed

Mustafa bin
Ali

ve gayruhum

208b

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Karesi sancağında olan kadılar zîde fazluhûm refî'-i tevkî'-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki tuğrây-ı şerîfim hizmetinde olan iftiharü'l-ümerâi'l kirâm câmiü'l-mevâli ve'l-makam zü'l-kadrü'l-ümem ve'l-ömrü'l-eşm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm dâme uluvvuhûnun haslarından olan livâ-ı mezbûrun post-ı vaşak ve sansar ve kurdve pelenk ve çakal sayd idenler getirüb ademisine teslim itmeyüb mahsûlüne gard olurmuş imdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle ademi vardıkda livâ-ı mezbûrda anın gibi ve vaşak ve sansar ve kurd ve pelenk ve ve çakal sayd idenler her kimler ise müşârü'n-ileyhin ademi postların alıvirüb dahi ademisinden sayd idenlerden cânib-i (?) olıgeldüğü üzere alıviresiz ve bi'l-cümle livâ'ı mezbûrde müşârü'n-ileyhin haslarından olan tahviline düşmüş post-ı vaşak ve sansar ve kurd ve pelenk ve çakal ve zi'bleri sayd idenler dahi bulunur teveccüh-i sayd idenlerden alanlar dahi bulunur asla ve ta'allül itdirmeyüb ademisine vech-i meşrûh üzere alıviresiz kimesneye inâd ve muhâlefet itdirmiyessin eslemeyenleri ism ve resmleri ile yazub arz eyleyesin şöyle bilesiz ve bade'n-nazar bu hükm-i şerîfi ademi elinde ibkâ' idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Saferü'l-muzaffer li sene isneyn ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

208c

Nişancı Paşa Pirullah Paşa hazretlerinin haslarından Karakoca nâm karye şahbaz nâm kimesne yedinden bir siyah uyuz erkek yâve katır ahz olunub sahibi nâ-ma'lûm olmağın kârye-i mezbûre zâbiti olan Nasuh Beğ'e teslim ve nafakasıçün yevmî ikişer akçe tâ'yin olunub mâ-vaka'a

Tahrîren fi 10 Recebû'l-mürecceb sene isneyn ve elf.

şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi	Hacı Beğ	Mustafa bin	Mehmed bin
İbn-i Kasım	Hamza	Ali	Abdi

ve Hasan bin

Sefer ve gayruhum

209a

Mefâhiru'l kuzât ve'l-hükkâm madenü'l-fezâil ve'l-keâm müzâhirü'ş-şerâyi ve'l-ahkâm Mevlânâ Balıkesri ve Gördes ve Sındırgı kadıları zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümayûn vasıl olıcak malûm ola ki işbu dârendegân-ı fermân-ı hümayûn Memi ve Hacı ve Hüseyin nâm kimesneler üstâd sayyadlar olub istihdâma mahall oldukların şikâr-ı hümayûnum ağaları i'lâm etmegin zıkr olunan kadılıklardan vahşi atmaca ve çakal sayd idüb südde-i sa'âdetime getürmek için sayyad tâ'yin olındılar buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıklarında zıkr olunan kadılıklardan vahşi doğan-ı mezkûran(1) sayd idüb südde-i sa'âdetime getüresin ol bâbda mezkûrları ve sayd eyledikleri doğanlarına âherden kimesne mâni' olub taaddî eylemeyeler idenleri men' idesiz memnû' olmayanları yazub arz eylesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Muharremü'l-harâm li sene isnâ ve elf.

Mine'l-hicreti'n-Nebeviyye aleyhi efdalü't-tahiyye.

be makam-ı Kostantiniyye

209b

Zâim Süleyman Beğ timârından olub Divâne Yusuf lar nâm karyeden olub reâyâsı Mehmed yedinden bir al alaca sığır dörtaygırları (dört kelime okunamadı) gümüş tas sâhibleri nâ-ma'lûm olmağın merkûm Süleyman Beğ'in ademisine teslim olunub nafakaları için ikişer akçe takdir olundu.

Tahrîren fi evâil-i Saferü'l-muzaffer li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin

Ali bin

Mustafa bin

Kasım

Mustafa

Ali

209c

Nişancı Paşa zeâmetinden kârîye-i Öyükler'den Cafer yedinden orta boylu Rusiyyü'l-asl Kurd nâm abd-i âbıkın sâhibi nâ-ma'lûm olmağın kârîye-i mezbûre zâbiti olan Ali Çavuş'a teslim olunub nafakası için yevmî ikişer akçe takdir olundu.

Tahrîren fi evâhir-i evveli'l Cemâziye'l sene isnâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi İbn-i

Mustafa

ve Ali bin

Kasım

bin Memi

Mustafa

209d

Zeâmet-i mezbûreden kârîye-i Bayat'dan Şâhbende nâm kimesne yedinden bir siyah kısrağın yâve ahz idüb sâhibi nâ-ma'lûm olmağın zeâmet-i mezbûre zâbiti olan Ali Çavuş'a teslim olunub nafakası için yevmî iki akçe takdir olundu.

Tahrîren fi t-târihi'l-mezbûr

209e

Zikr olunan mevsûf ile muttasıf olan kısrağın müddet-i örfîyesi tamam olub bey'ine izin taleb itmeğın izin virildi.

Tahrîren fi evâhir-i Ramazanü'l-mübarek sene isneyn ve elf.

210a

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l küberâi'l-fihâm zül-kadr ve'l-ihtirâm el-muhass bi mezid inâyeti'l meliki'l-alâ Karesi sancağı beği dâme izzühû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Balıkesri ve İvrindi kadları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i vâsıl olıcak malûm ola ki dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân Kadıköyü nâm karye ahâlisi dergâh-ı muallâma adam gönderüb şöyle arz eyledi ki etraftan bazı yörükler yaylağa gitdiklerinde gelüb karyeleri sınırına konub çayırlarına ve tarlalarına davarların salıvirüb ekinlerin ve çayırların yedirüb zarar u ziyân iderler imiş imdi buyurdum ki emr-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'umla vardıklarında bu hususu husemâ muvâcehesinde hakk üzere teftiş idüb göresiz zikr olunan yörüklerin kadîmden konageldikleri yerleri değil iken gelüb bunların karyeleri sınırına konub davarlarına ekinlerin ve çayırların yedirüb zarar u ziyân iderler ise men' ü def' idüb kondukmayasız kâdimî konageldikleri yerleri ise muhkem tenbih ve te'kîd itdiresiz ki davarların zabt idüb ekinlerine ve çayırlarına zarar iriştirmiyeler ba'de't-tenbih zarar iderler ise şer'le vâki' olan zararların ta'mir itdirdüb hilâf-ı şer' ve kanun kimesneye iş itdirmiyesiz mütemerridî sekidüb muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz alemet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Tahrîren fi evâil-i Cemâziye'l-ahir sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

210b

Cenâb-ı fâzilet meâb saâdet nisab maarif hisab hazret-i Efendi kâmyab edemallahû teâlâ ömruhu ve devletuhu ilâ yevmi'l-kıyame ve'l-hesab cevahir-i düver-i dâvât-ı sarfiyât-ı muhabbetinizden ve zevâhir-i dürer-i müslimât ve afitâb-ı meveddet numud ki (okunamadı) meclis-i şerîf vacibü'l-muazzam ve hediye-i mahfil-i lâzimü't-tekrim kılındıktan sonra zâmirimiz işbu tanvire mahfife puşidi buyrulmaya ki mahrûse-i Burusada medfûn olan merhûm ve mağfûrunlehu Hazret-i Seyyid Mehmed el-Buhari aleyhir-rahmeti'l-bâri evkafından taht-ı adalet şiarınızdan Candar nâm karyede âmil-i öşr arazi (okunamadı) iken fevt olmuş sene-i mübârek mahsulünden ve rüsûmundan bu canibe bir dane ve bir habbesi vâsıl olmamışdır. Eyle olsa evkâf-ı mezbûrdan anbar kâtibi olan Muharrem Çelebi bendeleri ile hali (okunamadı) irsal olundu. Vasıl oldukları vakf-ı şerîfiniz umurun say-i şerîfiniz ve mezbûrlar üzerindeki nazar-ı şerîfiniz diriğ

olunmaya ki enva-ı ihsanın mezbûl ve masduk kılınmak ile dünyada (okunamadı) sevab-ı cemil ikrâr ola bâki hemişe ömr-i devlet der-i sülâhâde (okunamadı) şeriât-ı mütehakkim mezidi'l-ibâd.

Min-hüccetü'l el-maliki

Abdülbaki el-mütevelli

bi-evkâf-ı hazreti el-Buhâri

211a

Mahalle-i Mirza Beğ min mahallât-ı Balıkesri defter-i oldur ki Fatma'ya alınan eşyayı beyân ider. Tahrîren fî Recebû'l-mürecceb sene 992.

Merhum ve Fatma'nın	kaftan	bir def'â kaftan	
Hüseyin ve kayın olan	150	170	
harc-ı meblağ 500	diğer kaftan	diğer kaftan	bir dane altun kübe
	80	70	50
bir dane yeşil çukya	kuşak	bir nacak	diğer nacak
30	25	bir buçuk zirâ'	zirâ' bir buçuk
		25	25
terlik	derlik	edik	beş senede bunlar
30	25	25	babuç adet 10
			yaşmak fî çift 25
			mecmu'
			250

taşne	beş senede olan	bir dane macraba
_____	don ve gömlek	_____
25	çift adet	30
	10	
	_____	
	kıymet	
	250	

Defter-i oldur ki mezbûrenin diğerkız karındaşı Sittiye alınan eşayı beyân ider.

mor ferace	kutnî ahmer	kutnî ahmer	bir nacak	hasır	(okunamadı)
_____	_____	_____	_____	2	3
330	200	180	50	_____	_____
				40	55

sini	siyah	diğerkaftan	(okunamadı)
1	(okunamadı)	_____	yaşmak-iç edik
_____	_____	150	_____
100	80		90

sekizinci senede olan

harc-ı yaşmak

adet 16   fi 20

_____

320

kuşak	diğerkuşak	diğerkuşak	sekiz senede olan
1	_____	_____	don ve gömlek
25	20	150	çift kıymet
			aded 16 820

Defter-i diğerkarhûm Ali'ye alınan eşayı beyân ider fi târih el-mezbûr

kutnî-i Ahmer	kaftan	mai kaftan	ikiyüz akçe bir dane uzun
kıymet	1		benekli kaftan
100	40	40	

üç dane kırmızı zubun

240

rahle	arakıyye	arakıyye-çuka	üç dane ak	çuka-i ahmer
	1	2	(okunamadı)	
150	25	30	20	420

alaca atlas (okunamadı)	kuşak	mezbûr Ali'ye sekiz seneden berü
350	50	olan don ve gömlek
		çift meblağ
		16 800

kavuk	takılık (?)
25	100

212a

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümayûn Hüseyin nâm kimesne bâb-ı sa'âdet maye arz-ı hâl idüb kazâ-ı mezbûrden Ahmed nâm kimesne kızı Emine nâm sagîreyi mahzî müslimînden oğlum Mehmed nâm kimesneye tezvic idüb şer'an akd-ı nikâh-ı şer'î vâki' oldu sonra bi-hasbi'ş-şer'i'ş-şerîf zevcime (?) kâdir olmaz iken mezbûreyi virmeyüb hayf eyledi velâyet-i şer'le görülmek taleb iderim bu bâbda fetvây-ı şerîfe vardır deyü bildirdi imdi buyurdum ki emr-i şerîfim vardıkda husemâyı beraber kılub bir def'a şer'-î şerîfe muvâfık fasl olunmayub ve bila ömr-i şer'î onbeş yıl mürûr etmiş değil ise şer'le hakk üzere teftiş idüb göresiz kazıyye arz olunan gibi ise emr-i şer'-i-kavîm ve fetvây-ı

münife ile amel idüb şer'le lâzım ve müteveccih olan menkuesin bade's sübût hükm idüb alıviresiz şer'-î şerîfe ve fetvây-ı münife muhâlif kimesneye iş itdirmiyessin hak üzere olub tezvirden ve telbisten ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmiyessin mütemerridi sekidüb eslemeyeni ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz tekrar şikâyet olunmalu eylemiyesiz ve bu bâbda dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Abdî Çavuş zîde kadrihu mübaşir tâ'yin olunmuşdır amma hadd-i şer'den tecâvüz eylemeye şöyle bilesiz ve bade'n-nazar bu emr-i şerîfimi yedinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i Recebü'l-Mürecceb li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

213a

Nefs-i Balıkesri'de ve kurasında vâki' Haremeyn-i Şerîfeyn reâyâsıdır ki zikr olunur an evkâf-ı Haremeyn-i Şerîfeyn der kazâ-ı Balıkesri kazâ-ı Balıkesri kârıye-i Misiller

Şa'bân	Şehbâz	Ramazan birâder-i	Mehmed birâder-i
Tursefâ	birâder-i	O	O
Hamza birâder-i	Yusuf		
O	Mahmud		
Nasuh birâder-i	Sadık	Hasan	Veli birâder-i
O	Hasan	veledi	O
			Nasuh birâder-i
			O

Sah sah sah

Kârye-i Yenice nâm-1 diğeri Bekir ili

Muslihiddîn Ali	Hamza birâder-i	Hacı Sefer İlyas	Mustafa birâder-i O
Ali Gündüz	Bekir veledi	Yusuf Bâli Fakih	Sah sah sah sah sah

Kârye-i Çakır

Hasan Pirî	Mehmed Hacı Hamza	Mustafa Mehmed	Sadık Ali	Şa'ban birâder
---------------	----------------------	-------------------	--------------	-------------------

Kârye-i Çayır Pınar

Can kulu Mustafa	Mustafa veledi	Hasan birâder	Hüseyin birâder	Ali birâder	Safer Turgud
---------------------	-------------------	------------------	--------------------	----------------	-----------------

Kârye-i Kamçılı

Mehmed Hasan	Turgud İbrahim	Mehmed Ali	Ali veledi	Nasuh Mehmed	Ahmed Bâli
-----------------	-------------------	---------------	---------------	-----------------	---------------

Kârye-i İvazlar

Yusuf Mehmed	Mustafa veled	Ali birâder	Ali Mehmed	Timur Kulgal	Ömer veledi
-----------------	------------------	----------------	---------------	-----------------	----------------

Halil Ahmed	Mercan kârye-i Başgerdek Âşık Seydi Hüseyin	Şa'bân veledi	Sah sah sah sah sah
----------------	---	------------------	---------------------

Kârye-i Durı

Mustafa Hamza	Hüseyin birâder	Mûsâ Kulgal	Şa'bân birâderi	Osman veledi	İlyas birâderi
------------------	--------------------	----------------	--------------------	-----------------	-------------------

Durmuş Kulgal	Mustafa veledi	Hasan veledi	Mustafa Seferşâh	Hüseyin Ahmed	Veli Hamza
Mehmed birâder	Nasuh Hamza	Mehmed Hasan	Osed Hızır	Ma'den veledi	Emrulah Ağır-Ali

Turgud
Veled-i Karaca

Kârye-i Karakoca

Abdülkerim Bâli	Şehbâz Memi	Resul Hacı Ahmed	Mustafa Elbegi	Hızır birâder	Yusuf Nasuh
İlyas Ali	Memi Şa'bân	Oruc Süleyman	Bostan birâder	İskender Mustafa	Mûsâ Birâder

Kârye-i Kötelyi

Mahmud Hızır	Osman birâder	Mahmud Hüseyin	Mahmud Ahmed	Ali birâder	Ahmed Hamza
Hüseyin veledi	Ali Hacı Bayram	Memi İlyas	Ahmed birâderi	Hüseyin Veli	Mustaa Hızır

Hızır Memi

Kârye-i İmâretli

Ali Hacı Hasan	Veli birâder-i O	Osman Ali	Sefer birâder-i O	Hasan birâder-+i O
Mehmed birâder-i O		Hüseyin birâder-i	Mehmed Hüseyin	Bekir birâder-i O

Mehmed İlyas	Mustafa veledi	Şaban birâder-i O	Ahmed veledi	Hasan Mûsâ	Veli birâder-i O
-----------------	-------------------	----------------------	-----------------	---------------	---------------------

214a

Kârye-i Kavaklı

Mehmed Yusuf	Mustafa veledi	Ma'den veledi	Yusuf Atîkü'l-mîr	Sah sah sah sah
-----------------	-------------------	------------------	----------------------	-----------------

Kârye-i Nâibli

Mehmed Yusuf	Mustafa veledi	Mehmed birâderi	Abdülkerim Ali	Ahmed veledi	Mahmud birâderi
Receb İbrahim	Yusuf Abdullah	Mehmed Veli an kârye-i Nas tâbi'-i Giresun			Mustafa birâderi

Kârye-i Depesi Delik

Mehmed Pirî	Sefer birâderi	Ali Birâderi
----------------	-------------------	-----------------

Kârye-i İbrail

Turbâli Osman	İbrahim Bayezid	Pervâne Âşık Hacı Yusuf	Âşık Cafar bin mezbûr
------------------	--------------------	----------------------------	--------------------------

Kârye-i Cinge

Pîr han Ahmed	Mustafa veledi	Kızılca Mustafa Ahmed	Hasan Kalkoç	Mûsâ Turali
Mehmed veledi	Bâli Turali	Ömer Halil	Ali birâder	Sah sah sah sah sah sah sah

Kârye-i Kûpeler

Mehmed Hasan	Hamza birâder	Ali birâder	Veli birâder	Hüseyin Mustafa	İlyas Hamza Dede
-----------------	------------------	----------------	-----------------	--------------------	---------------------

Hamza veledi	İlyas Mustafa	Ali Mustafa	Mustafa Durmuş	Mûsâ birâder	Mustafa Ali
-----------------	------------------	----------------	-------------------	-----------------	----------------

Hasan Receb	Seyfullah Hacı Bayram	Ali Yusuf	Hamza birâder	Halil İbrahim
----------------	--------------------------	-----------	------------------	---------------

Kârye-i Maksudlar

Mustafa Hasan	Mehmed veledi	Hamza İsmail	Ali veledi	Şa'bân Lütfi
------------------	------------------	--------------	---------------	-----------------

Kârye-i Kayabaklı Sultan

Emirza Ramazan	İlyas birâder	Mehmed Hacı Ramazan	Armağan İlyas	Baki Kalender
Kasım Âşık Ali	Mustafa Yusuf	Mustafa Pir Ali	Hamza Yusuf	Durmuş veledi
Nasuh Ali	Hüseyin Hızır Bâli	Yusuf Mehmed	Hasan Mahmud	Veli bin Hacı Bayram bin Şah Bâli
İbrahim Halil	Armağan bin Hacı İbrahim	Hacı Ömer bin Şah Bâli	Mehmed bin Hacı Bekir	Mehmed bin Hacı Pevrvâne

Kârye-i Öküzçiler

Mustafa Memi	Timurşah Kulu	Abdurrahman Mehmed	Pirî Mustafa	Arslan Mustafa
--------------	------------------	-----------------------	--------------	----------------

Hüseyin	Bâli	Firas Âşık	Halil Dur	Mehmed
Bâli	veledi	Mustafa	Turbâli	Veli

Cemâ'at-i Turaliler

Mûsâ	Ali	Arzuman	Mustafa
Yusuf	birâder	birâder	Emirze

Kârye-i Dutmen Akçesi

Emirşah Mişan	Seferşah	Alemlşâh	Hasan	Mûsâ
Kulu	birâder	birâder	Emirşâh	Seferşah
İbrahim	Halil	Mustafa	Sefer	Mehmed
Alemlşâh	birâder	Kurd	Veli	birâder
Mustafa	Süleyman	Mehmed	Ahmed	Mahmud
birâder	Mestan	Turgud	birâder	birâder

Kârye-i Paşa

Abdurrahman	Oruç	Hızır	Mûsâ	Hasan
Mûsâ	İbrahim	birâder	Şahkulu	birâder

215a

Kârye-i Akçe

İbrahim	Ali	İbrahim	Mehmed	Şa'bân	Yunus
Mustafa	veledi	Mehmed	Mustafa	Mustafa	Ahmed
Cafer	Hüseyin	Hasan	Yahşi	Süleyman Hacı	
Arslan	Yamcı	birâder	Maden	Mehmed	
Hasan veled-i	Durmuş	Mehmed	Hamza	Hasan	
Sinân	veledi	birâder	Mustafa	Ahmed	

Mehmed veledi	Mustafa Ali	Mehmed birâder	Mustafa Mahmud	Emirze veledi	Mehmed Hurşid
Hüseyin Nasuh	Memi Ali	Osman veledi	Hamza birâder	Bin Ahmed	Mehmed Hurşid
Ömer birâder	Mustafa Yahşi	Bazarlu Yusuf	İbrahim veledi	Mehmed Hüseyin	
Demürtaş Nasuh	Hüseyin birâder				

Kârîye-i Gök

Süleyman Hacı Ahmed	Hasan veledi	Mustafa birâderi	Köse Ali Bâli	Memi Şa'bân	
Bostan birâder	Ali Hasan	Mehmed Ali Hoca	Halil Mehmed	Hacı Ahmed Hacı Mustafa	
Osman veledi	Ma'den Hacı	Mehmed veledi	Ali Hacı Şa'ban	Hızır Mehmed	Mehmed veledi
Ahmed Hacı Mustafa	Ömer birâder	Ali birâder	Ma'den Hasan	Mehmed veledi	Mehmed Sunduk
Şa'ban Mustafa	Hasan Turgud	Hüseyin veledi	Halil birâder	Hüseyin Mehmed	Ferraş Şah
Memi Mustafa	Mustafa veledi	Süleyman Hüseyin	diğer Süleyman Hüseyin	Mehmed Hacı Samed	

Mustafa	İbrahim	Bekir	Ali	Hüseyin	Bekir
Mehmed	Hızır	Ömer	Mustafa	Mehmed	Bâli

Hûda Ali	Mustafa	Mustafa	Durmuş	Süleyman
Bâli	veledi	Veli	Hamza	veledi

Emirze	Mehmed	Mahmud
birâder	birâder	Mûsâfa

Kârye-i Karamanlı

Ahmed	Mehmed	Ali	Mustafa	Mehmed Bâli
Durmuş	birâder	Hasan	Turgud	

Kârye-i Kesrevil

Kayalı	Mustafa	Mehmed
İlyas	veledi	birâder

Kârye-i Sarbuncu

Süleyman	Veli	Mustafa	diğer Mustafa
Veli	birâder	Mehmed	

Kârye-i Nergis

Mehmed	Bekir	Mustafa	diğer Mehmed	Selim Şah
Selim	birâder	Mehmed	veledi	Kulu

Mehmed	Hüseyin	Ma'den Eyne	Durmuş	Hacı	Tokmak
veledi	Hacı	Beğ	Hüseyin	birâder	Âşık Nasuh

Hacı Bayram

Âşık Köse

Kârye-i Köylü

Hasan	Ahmed	Ma'den	Pervâne Âşık	Keyvan Âşık	
Yakub	Mustafa	İlyas	Mustafa Çelebi	Kemal Efendi	
Ömer	Kasım	Mustafa	Şa'bân	İbrahim	Ahmed
Koca Bâli	Âşık Hasan	veledi	Hızır	veledi	Şa'bân Mahmud
Osman	İbrahim	Seyfullah	Rıdvan		
Ömer	Ali	Sarı	Abdullah		

Kârye-i (okunamadı)

Hasan	Hasan	Mehmed	Süleyman Ali
Bâli	birâder	Abdullah	Der-hane Hisar

Nasuh Hacı Elvân
an kârye-i Balçalı tâbi'-i Balya

216aKârye-i Eftelye

Mustafa	Ahmed	Yusuf Âşık	Pervâne Âşık	İsmail Âşık
Ahmed	Ali	Kemal Efendi	İlyas	Kemal Efendi
Timur	Elvan	Mehmed	Sabah	
Halil	Elvani	Ali	Mehmed	

Nefs-i İvrindi

Hüseyin Yusuf

Nefs-i Balıkesri

Ahmed	Mustafa	Hacı Hızır	Kara Hamza	Mehmed bin
Halil	Fahredden	Mahmud	Mustafa	Yusuf

Hüseyin birâder	Mustafa birâder	Ali birâder	Ali Bâli	Ali birâder	Pervâne Âşık Hacı Ali
Şir merd Âşık Hüseyin	Mehmed veledi	Memi Ali	Âlim Selim	Hüseyin Pervâne	
Ali Abbas	Mehmed veledi	Hacı Ali Yusuf	Yusuf Ahmed	Halil Abdullah	Yusuf Hasan
Yusuf Âşık Dedeli	Osman Serablı	Mehmed veledi	Yusuf Osman	Hızır birâder	
Abdi Ahmed	Ali Ahmed	Mehmed Kurd	İne Beği Halil	İbrahim veledi	
Yusuf Âşık Paşa Baki	Hamza Âşık Hacı Mehmed	Habib Ahmed	İbrahim veledi		
Bostan birâder	Mustafa Hasan	Halil İbrahim	Mustafa Bostan	Ahmed birâder	
Hızır Selim	Mahmud Âşık Hacı Ali	Ali Bâli	Baki veledi	Şa'ban Ayvazi (?)	Hasan Ali
Mehmed Ali	Mehmed Mustafa	Kasım Âşık Hacı Samed	Kethüdâ Mahmud	Mustafa veledi	
Mehmet Mustafa	Şa'ban Emrullah	Ma'den birâder	Belban Âşık Ahmed Çelebi	Kasım Âşık Hacı Mehmed	

Mehmed İlyas	Balban Âşık Alâaddin	Pervâne Âşık mezbûr	Ali Hızırı (?)	Mehmed birâder
Osman Memi	Uçar (?) Sadık	Mustafa Mûsâ	Helvacı Bekir	Ahmed Hızır
Mustafa Hacı Veli	Ali Mustafa	Yusuf Âşık Veli	Hasan Abdullah	İskender Ramazan
Seydi Âşık Nasuh	Pir Ali Hacı Ahmed	Mehmed Durmuş	Yusuf birader	Süleyman Hasan
Şirmerd Âşık Hacı Ahmed	Mûsâ Ma'den	Ahmed Hüseyin	Kurd Ali Selim	Mustafa Yusuf
Hamza Âşık Receb	Kayalı (?) İlyas	Veli Ali	Mustafa Abbas	
<u>Kârye-i Dolma Ali</u>				
Ali Hüseyin	Osman veledi	Mustafa Davud	Mehmed birâder	Ali birâder
İbrahim Abdi	Halil İbrahim	Abbas Ma'den	Ramazan Ahmed	Hacı an kârye-i (okunamadı) Yusuf veledi Sah sah sah

217a

Berât-ı Ayas Beğ

Nişân-ı şerîf-i alîşân ve sâmi-i mekân-ı sultanî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni'r-rabbanî hükmü oldur ki çün avatıf-ı hüsvânem müstehak-ı himâyet olanlar bâbında mebzû'l ve marûfdur be-nâmla zâlik kıdvetü'l ümerâi'l-kirâm Sancağı Beği Mehmed zîde izzühû Der-sa'adetime arz gönderüb merhûm ve

mağfurunleh Sultan Bayezıd Han tâbe serâhunun hocası olan merhûm Sinân Efendi'nin Balıkesri'de binâ eylediği mescid ve medrese Evkâfı'nın yevmî dört akçe ile tevliyeti evlâda meşrûta olmağın evlâddan olub dergâh-ı âlî müteferrikalarından olan Ayas Beğ Ağa mahaldir deyü bildirmegin işbu rafî' tevkî'-i refî'-i hâkânî ve nâkil-i pirlig-i belig-i sultânî kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim câmiu'l-mecâmid ve'l-mekârim mûmâ-ileyh Ayas Ağa zîde mecduhû hakkında inâyet-i mülûkânem zuhura getirüb pir-i mûmâ-ileyhin arzı mûcebince evlada meşrut olmağın sene ihdâ ve elf. Rebû'l-evvelinin onuncu gününden yevmî dört akçe ile mütevellî nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki varub zıkr olunan mescid ve medrese evkâfına ber mûceb-i şart-ı vâkıf mütevellî olub şolki vazâif-i hidmat-ı tevliyet ve sa'y kifâyetdir mer'î ve mü'eddî kıldıkdan sonra tâ'yin olunan yevmî dört akçe vazifesin evkâf mahsûlünden mâh-be-mâh alub mutasarrıf ola ol bâbda ferd mâni' ve dâfi' olmağa ve hidmet-i evkâf ve mürtezikası ve sâirleri mûmâ-ileyhi mütevellî bilüb müracaat eyleyüb muhâlefet ve i'nâd eylemeyeler böyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi yevmü's-sâni şehr-i Şa'bânü'l-muâzzam sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

218a

Kıdveti kuzâti'l-islâm zîdeti vülati'l-enâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri ve Bigadic kadıları zîde fazlıhuma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Balıkesri kazâsından dârende-i fermân-ı hümâyûn Hızır nâm kimesne bâb-ı sa'âdetime gelüb şöyle arz-ı hâl eyledi ki sâbıka töhmet ile ahz olunub habsden firâr eyleyen İlyas nâm kimesneye bu kefil olmayub ol bâbda bir vechile medhali ve alâkası yoğiken kazâ-ı mezbûreye tâbi' Hacı köy nâm karyeden Hasan ve Budak Sofi Dede ve Hacı İbrahim İbrahim ve Mehmed nâm kimesneler yine kazâ-ı mezbûrda sâkin Haydar subaşısı nâm kimesne ile ittifak idüb mücerred celb-i mâl için buna kefalet isnâd eyleyüb bilâ-ma'rifetü'ş-şer' tutub habs idüb cebren ikibin ikiyüz akçesini alub hilâf-ı şer'-î şerîf zulm ve hayf eylemişler bu bâbda elinde fetvây-ı şerîfe olub emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda husemâyı meclis-i şer'e beraber idüb husûs-ı mezbûr bir def'a şer'e muvâfık görilüb fasl olunmuş olmayub bilâ özri şer'î onbeş yıl mürûr itmiş kazıyye değıl ise onat vechile hakk u adl üzere teftiş ve

tefahhus idüb ve elinde olan fetvây-ı şerîfeye nazar eylesin fi'l-vâki' kazıyye arz olunduğı gibi ise ol bâbda şer'an bunun üzerine sâbit ve lâzım olmuş nesne yoğıken hilâf-ı şer'-î şerîf ol mikdar akçesin alub eylemişler ise bade's-sübût zulmen bî-gayrı hak alman akçesin elinden hükm iddürüb girü buna bî-kusûr alıvirüb şer'-î şerîfe muhâlif min-ba'd kimesneye iş itdirmiyesin hak üzere olub tezvir ve telbisten ve şuhûd-ı zurdan begayet hazer eyleyüb ve kazıyyede madhali olmyanı dahl itdirmiyesiz mütemerrid olanı sekidüb muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i şehri Ramazan sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

219a

Kıdveti kuzâti'l-islâm zîdeti vülati'l-enâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri ve Bigadic kadıları zîde fazlinuma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lum ola ki Balıkesri kazâsından dârende-i fermân-ı hümâyûn Hızır nâm kimesne bâb-ı sa'âdetime gelüb şöyle arz-ı hâl eyledi ki bundan mütevellîd hatuna talâk virdikde nefsi istimâ' idicek vükelâ muttasılan lafz-ı inşâallah ile talâk virüb şer'an talâk lâzım gelmiş değil iken hâliya kayın babası olan Mehmed mücerred celb-i mâl için birine sülûk idüb ben vekilen hâtûnuna tâlâk vâki' oldu otuzbin akçe mehri vardır deyü hilâf-ı şer'-î şerîf dahl ve ta'addi iderimiş bu bâbda fetvâsı olub şer'le icrây-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim taleb itmeğın buyurum ki hükm-i şerîfimle varub buna ol vechile dahl olundukda husemâyı meclis-i şer'e birle idüb husûs-ı mezbûr bir defa'a şer'le görilüb fasl olunmuş değil ise bilâ özü-i şer'î üzerinden onbeş yıl mürûr etmiş kazıyye değil ise onat vechile hak u adl üzere dikkat ve ihtimâm idüb şer'le teftiş ve tefahhus idüb ve elinde olan fetvâsına nazar kılub göresiz fi'l-vâki' kazıyye arz olunduğı gibi ise ol bâbda muktezay-ı şer'-î şerîf ile amel olub şer'le lâzım geleni edâ' idüb ve fetvâsı da'vâsına ve şer'-î şerîfe muvâfık ise mûcibiyle amel eyleyüb dahi min-ba'd şer'-î şerîfe muhâlif kimesneye iş itdirmeyüb hakk-ı sariha tâbi' olasız tezvirten ve telbisten ve şuhûd-ı zurdan begayet hazer eyleyüb ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmiyesiz mütemerridi sekidüb eslemeyüb muhtâc-ı arz olanı ve vuku'u üzere yazub arz eylesin ve tekrâr şikâyete gelmelü eylemiyesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Ramazanü'l mübarek sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye

220a

Mefahiru'l kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazlü'l-fezâil ve'l-keâm Bursa'da vâki' Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfı olan yerlerin kadıları zîde fazluhüm tevkî'-i refi-'i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliya iftihârü'l havass ve'l-mugîsîn (?) muhtarü'l-ve'l-mütemekkin mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn (üç kelime okunamadı) celîsü'd-devletü's-seniyyetü'l-hâkânîye el-mahfûf tasadduk-ı avatîfü'l-mülki'l-muîn darü's-sa'ade ağası Mustafa Ağa dâme mecduhû der-i muallâma arz gönderib evkâf-ı mezbûre reâyâsı bundan akdem emri-i şerîfle Mevlânâ Eslencezâde nâm kadı mücerreden tahrîr eyledikde kiminin defterlü ve nizalusı olmayub hâric-ez defter reâyâdan ve ankâdan ihtiyâriyle nice kimesneler gelüb raiyyet kayd olunmağla evkâf-ı mezbûre her vechile ma'mûr ve âbâdan olub evkâf-ı mezbûre mütevellîsi lede'l mahsûl vakf zabt idüb ve âherden niza ider kimesne yoğiken vilâyet kadıları mücerred celb-i mâl için birinizin yazılmış reâyâsın avarız-ı divâniye ve tekâlif-i örfiyeden muaf olmazsız deyü avarız ve kürekci ve arpa ve buğday ve sâir tekâlif ile rencide itmekden hâli olmayub küllî akçelerin alınub ta'addî olunmağla ekseri firâra yüz tutub mahsûl-ı vakfa küllî gadr ve noksan müretteb olmağın min-ba'd defter-i cedîd-i hâkânî mücebince amel olunub kimesneye dahl u taarruz itdirmemek bâbında emri-i şerîf ricâsına ilâm eylemegin nişân-ı hümâyûnum ile tuğralanmış deftere amel olunub min-ba'd ana muhâlif iş itdirmiyeler deyü emri idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı hümâyûnum mücebince amel idüb min-ba'd nişanlı cedîd vilâyet defterine muhâlif bî-vech ve bilâ-sebeb kimesneye iş itdirmiyeye hilâf-ı şer' ve kanun ve mugayir-i emri-i hümâyûn min-ba'd âherden bir ferdi dahl u taarruz itdirmeyüb evkâf-ı mezbûreye gadr ve noksan müretteb olmakdan begayet hazer idüb ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın

Tahrîren fî evâil-i şehri-i Zilkade min şuhûr sene ihdâ ve elf.

221a

Kıdvetü'l-kuzâtü'l-müslimîn zîde vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn Mevlânâ Balıkesri ve Manyas kadıları zîde fazluhûma tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı şerîf Arslan nâm kimesne Der-sa'adetime arz-ı hâl idüb zevcem Emine nâm hâtûnla hul' okuşup talâk virüb birkaç günden sonra mezbûre babası evinde marize olmağla beni zevcim Arslan darb eyledi fevt olursam deynim taleb olunsun deyü lâkin ben darb itmeyüb ve şer'le üzerime bir nesne sâbit olmadın babası beni ehl-i örf eline virüb bin beşyüz akçem alub hâlâ mezbûre fevt olmağın babası deyn taleb idüb taaddi ider fetvây-ı şerîfe vardır şer'le görülmek taleb iderim deyü bildirdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husemâyı beraber idüb bir def'a şer'le görilüb fasl olunmayub ve bila öZR-i şer'î onbeş yıl mürûr itmiş değil ise ber müceb-i şer'-î şerîf hak üzere teftiş ve tefahhus idüb elinde olan fetvây-ı şerîfeye nazar idüb göresiz ve kazıye arz olunan gibi ise emr-i şer'-î şerîfle amel idüb şer'le müteveccih olan akçesin hüküm tevcih idenden alıvirdikden sonra min-ba'd bunu şer'-i şerîfe ve fetvây-ı münife muhâlif vech-i meşrûh üzere merkûmenin babasına ve sâire rencide itdirmiyesiz ve hilâf-ı şer'-î şerîf bir nesnesin aldırmayub şer'le men' ü def' idesiz hak üzere olub tezvirde ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb ve Veli yeniçeri nâm kimesne kazıyyede medhali yoğiken bî-vech dahl ider imiş imdi mezkûru ve sâiri kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmeyüb temerrüd ve inâd ideni sekidüb eslemeyeni ve muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz tekrar bu husus için şikâyet olunub emr-i şerîfim varmalu eylemeyesiz bu bâbda dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Abdî Çavuş zîde kadruhû mübâşir tâ'yin olunmuşdur emr-i şer'den tecâvüz itdirmiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Ramazanü'l-mübârek li sene ihdâ ve elf. mine'l-hicreti'n-Nebeviyye.

be makam-ı Kostantiniyye

222a

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm madenü'l-fezâil ve'l-keâm müzâhirü's-şerayi' ve'l-ahkâm Temürçi kadısı olub müfettiş-i bi'l emvâl olan Mevlânâ Ömer ve Balıkesri kadısı ve sâbık Manyas kadısı olan Mevlânâ Alâaddin kıdvetü'l-alâ'l-muhakkıkîn

umdet-ül fuzalâi'l-mudakkikîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn Balıkesri'de vâki' fetva hizmetlerine me'mûr olan Mevlânâ Lütfullah zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Balıkesri kadısı âsitane-i sa'adete mektub gönderüb Kepsud kadısı olan Mevlânâ Muhyiddîn rüsûm-ı hücec ve kısmet ve sicillât nâmına hilâf-ı şer'-î şerîf ziyâde olduğı akçelerin ve bazı mesâlih için alduğı rüsûmu ve avârız emr-i şerîfde tâ'yin olunandan ziyâde aldığı akçeler ashâbına alıvirmek için altı pare karyeler ahâlisi yedinden emr-i şerîf vârid olub mücebince teftiş olundukda nice mevâddan hilâf-ı şer'-î şerîf müslümanlardan akçe ahz eylediğı sâbit olub ashâbına alıvirdikden sonra şer'-î şerîfe muhâlif girü ellerinden alub zikr olan altı pare karye ahâlisinden mâ'âda kazâ-ı mezbûre reâyâsına itdüğı ta'addî ve zulmu dahi görilmek bâbında müslümanlar talebiyle emr-i şerîf ricâsına i'lâm oldukda iftiharü'l ümerâi'l-kirâm muhtarü'l küberâi'l fihâm el-muhtass bi mezid-i inâyeti'l meliki'l allâm lalam dâme izzühû mübâşeretiyle emr-i şerîf-i pâdişâhî vârid olan mazmûn-ı hümâyûnunda reâyâyâ vech-i meşrûh üzere zulm ve ta'addî vâki' ise bade's-sübut hilâf-ı şer'-î şerîf olduğı akçe(yi) ashâbına hükm idüb alıvirdikden sonra üzerine sâbit ve zâhir olan mevâddı ve alınan hukuku defter ve sicil idüb dahi mufassal ve meşrûh yazub vuku'u üzere arz eyliyesiz deyü fermân olunmağın buyurdum ki hükm-i şerîfimle mümaileyh tarafından der-sa'âdetim çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Tayyib Çavuş vardıkda kazâ-ı Kepsud'da akd-i meclis idüb Mevlânâyı mezbûru hükm-i şer' ile meclis-i şer'e beraber idüb mukaddemâ bir def'a şer'le görilüb fasl olunmayub ve üzerinden onbeş yıl mürûr itmeyen hususların bigaraz müslümanlar mahzarında hakk u adl üzere teftiş ve tefahhus idüb hakikat vârid olan emr-i şerîf-i pâdişâhîye nazar kılub göresiz fi'l-vâki kazıyye arz olduğı gibi ise bade's sübût şer'a muhâlif zulmen alduğı nesnelere ashâbına hükm idüb alıvirdükden sonra ber-müceb-i fermân-ı pâdişâhî üzerine sâbit olan mevâddı ve alınan hukuku yazub bildiresiz hakk-ı sâriha tâbi olasız tezvirden ve telbisden ve şühûd-u zurdan hazer idüb kazıyyede medhali olmıyanları dahl itdirmeyüb müterridi sekidüb muhtâc-ı arz olanı yazub bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahiren fî evâil-i Muharremü'l-haram li sene isnâ ve elf.

be makam-ı Kastantiniyye

223a

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Karesi sancağında vâki' olan kadılar zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân Mehmed südde-i sa'âdetime gelüb taht-ı kazânuзда yigirmibin akçe zeâmet müteveffâ Çakır tahvilinden doksanseviz tarihinde kendüye tevcih olunub berât-ı şerîfimle tasarrufunda iken Hüsrev nâm kimesne bana dahi virilmiştir deyü nizâ' idüb iki def'a hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûnumla takarrür olub kat'-ı nizâ' olmuş iken girü bir tarikle berât itdirüb hususen bunun hakkı ise dahl itdirilmiye deyü hatt-ı hümâyûnum ile fermân-ı alîşânım sâdır olmuş iken girü hile ile mahsûlüne dahl eyledügin bildürüb âsitane-i sa'âdetime gelüb mürafa'a olmayınca zabt itdirilmiye deyü emr-i şerîfim üzere mezbûr Hüsrev âsitane-i sa'âdetime gelüb bununla mürafa'a olmayınca timârı mezbûru zabt itdirmiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i şehri Zilhicce'ti's-şerîfe li sene ihdâ ve elf. Mine'l-hicreti'n-Nebeviyye aleyhi efdalü't-tahiyye.

be makam-ı Kostantiniyye
el-mahrûse

223b

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhû ve kıdvetü'l-ilemâi'l-muhakkikîn hâlâ nefsi Balıkesri'de Fatma Hâtûn medresesinde fetvâya me'mur olan Mevlânâ Lütfullah zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliya dârendegân-ı fermân-ı hümâyûn Hacı Bayram ve karındaşı Mustafa nâm kimesneler bâb-ı sa'âdetime gelüb şöyle arz-ı hâl eylediler ki bundan akdem mezbûr Hacı Bayramın Şems nâm kulu ve mezkûr Mustafa'nın Keyvan nâm kulu firâr idüb zikr olunan kulları bunlar tasaddi (?) üzere iken mezbûr Hacı Bayram kazâ-i mezbûrde sâkin Bahaeddin-zâde nâm kadı yedinde kadîmi kulunu bulub ve mezkûr Mustafa Hatib İbrahim nâm kimesnenin yedinde Keyvan nâm kulunu bulub şer'le mezkûrlardan kulların da'vâ eyledükde virmekte hilâf-ı şer'-î şerîf inâd iderler imiş bu bâbda ellerinde fetvaları olub alıvirmesi bâbında emr-i şerîfim taleb eyledikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsil

ve'l-akrân Der-sa'adetim bevvablarından Hasan zîde kadruhû vardıkda husemâyı beraber idüb husûs-ı mezbûr bir def'a fasl olunmamış ve üzerinden onbeş yıl mürûr itmiş değil ise hak u adl üzere teftiş idüb fetvâlarına nazar kılub göresiz fi'l-vâki kazıyye arz olunduğu gibi ise ba'de's-sübût aliviresiz tezvirden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i Rebi'ü'l-ahir sene selâse ve elf.

be makam-ı Magnisa

224a

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sââmî mekân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân sitân hâkânî nefeze bi'l-avni'r-rabbanî hükmü oldur ki râfi' tevki'-i refi'-i saâdet nişân-ı hâkânî Pir Ali gelüb bundan akdem şehr-i Zol gönüllülerinden yigirmibirinci bölükde yevmî on akçe ulûfeye mutasarrıfa'ken sülüsân üzere altıbin altıyüz altmış akçelik timâra emr-i şerîf virilüb ve bir def'a halîf-i mâl-ı mirî tahsilinde sa'y zâhir olmuştur deyü bin beşyüz akçe terakkiye emr-i şerîf virilüb müyesser olub ve Kastamonu (?) sancağında onikibin üçyüz akçe timâr müteveffâ serasker Yusuf tahvilinden mahlûl emr-i şerîf virilüb ol dahi müyesser olmayub ve Karesi sancağında Fart Nâhiyesi'nde Bergoslu nâm karye ve gayriden altıbin dokuzyüz doksan sekiz akçe timâr muhafazada kalub fevt olan Ramazan tahvilinden mahlûldur deyü i'nâyet ricâ itmeğin mezkûr fevt olub mahlûl ise noksanı düşenden tekmlil olmak üzere tevcih eyliyesiz deyü emr-i şerîf virilmegin zikr olunan altıbin dokuzyüz doksansekiz akçe timâr müteveffâ Ramazan tahvilinden binyüz altmış akçe noksanıyla ber-vech-i tekmlil bin yüz altmış altı akçelik üzere tevcih olunub südde-i sa'âdetimden lâyıq görüb virdim ki ve buyurdum ki zikr olunur.

Kârye-i	Kârye-i	Kârye-i
Bergoslu tâbi'-i	Hisar nâm-ı diğer	Germiyan
Fart	Ortakçı tâbi'-i mezbûr	nâm-ı diğer
473	9987	Mah tâbi'-i mezbûr
hisseye		3490
2000		hisseye
		1000

Kârye-i Karabaşlı tâbi'-i Balıkesri 2200 hisseye 500	Çiftçilik der kârye-i Balıkesri 200	Kârye-i Bahadırlu tâbi'-i Temrezler 317	Kârye-i Güresi Fart 437
	Yekûn 6107		
Kârye-i Karesi nâm-ı diğerye Balıkesri tâb'-i mezbûr 4205	Kârye-i Duman nâm-ı diğerye Küldepe tabi'-i mezbûr 957	Kârye-i Bervic tâbi'-i mezbûr 3251	
(bir ibare okunamadı)	Yekûn 11583 hisseye 4500 cem'ân 6997 tekmil 8166		

Bade'l-yevm taht-ı yedinde olub şolki vazâif-i hidmat hüsrevâne-i mevfûredir. Mesâiy-i meşkûre asâkir-i mansûredir bî-kusur müeddi kıla ol bâbda hiç ehâd mâni' olmiya alâmet-i şerife itimâd kılalar. Tahriren fî 5 Cemâziye'l-evvel sene 987.

225a

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm zül-kadr ve'l-ihdirâm el-muhtass bi-mezid-i inâyeti'l meliki'l-allâm Karesi sancağı beğı dâme izzühû ve kıdvetü kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Balıkesri kadısı zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak malûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Hasan

nâm sipâhî dergâh-ı muallâma gelüb şöyle arz eylediki kazâ-ı mezbûrda berâtlı mutasarrıf olduğu Naldöken nâm karyesi sınırında İbrahim ve Abdurrahman nâm kimesneler kadîmden ziraat olunur yerleri nice zaman boz ve hâli koyub mahsûlüne gadr ve ta'addi iderler imiş imdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda husemâyı beraber idüb hak üzere onat vechile teftiş idüb göresiz arz itdüğü gibi ise timârı toprağında ziraat olunub öşri alınugelen yerlerden üç yıl alâ bilâ mâni' boz ve hâli kalan yerleri buna hükm eyleyesin ki kime dilerse tapuya vire haslarına ol vechile nizâ' itdirmiyesiz ve arz eyledüğü zikr olunan Karesi toprağında resmi buna hâsıl nakd iki bâb değirmen mezkûran taht-ı tasarruflarında olub defter mûcebince resm taleb eyledikde haraba müteveccih olmuştur deyü nizâ' iderler imiş anı dahi göresiz mezkûran değirmenler bunun timârı toprağında olub ismi defter-i cedîd-i hâkânîde buna hâsıl yazılmış ise haslarına ta'mir itmek teklif eyleyüb ta'mir itdirdüb ta'mire adem-i kudret izhar iderler ise defterde mukayyed olan resmin aldırasız resmin dahi virmeğe kudretleri yoğise ol değirmen ocakların sâhib-i arza hükm eylesin ki kime dilerse virüb ta'mir itdire ve arz eyledüğü timâr-ı mezbûrda yazılı ra'iyetleri göçüb gidüb âher tarafda temekkün itmekle mahsûlüne gadr ve ta'addi iderler imiş anı dahi göresiz ol kimesnenin bi'l-fiil defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed ra'iyetleri ise on yıldan berüde göçüb gidenleri kaldırmak olmaz oturdukları toprakda âhere raiyyet yazılmış değil ise oturdukları (devamı yok)

Kârye-i Dündar nâm-ı diğer Turmirab tâbi'-i Manyas 2569	Kârye-i Küçükçeltük tâbi'-i Boğazhisar 2718	Kârye-i Çandarlı ve Sağmanlı ve Azizoğlu tâbi'-i Edremid 3000
Kârye-i Koriküçük nâm-ı diğer Devebeli tâbi'-i Sındırgı 1007	Kârye-i Sındırgı tâbi'-i Manyas 3791	
Yekûn 22055	Hisse 21570	

226a

Ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şolki vazaif-i hidmat-ı mebrure ve mesâîf-i meşkûre asâkir-i mansûre ber-mûceb-i defter-i hâkânî müeddi kıla ve zeâmeti halkı mûmâ-ileyhi subaşı bilüb subaşılığa müte'allik umurda müraca'at ideler ol bâbda hiç ehâd mâni' olmiya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi 25 şehr-i Zilkade sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye
el-mahrûse

226b

Vech-i oldur ki Piyâle ve Memi nâm kimesnelerin tahrîr olunan esbâbını beyân ider.

Gümüşlü kılıç	kürek	kıbur	kaliçe-i beyaz	kaliçe-	Lahor (okunamadı)			
1	3	4	1	i	1			
				ahmer				
				2				
yay	tirkeş	eyer	çuka-i Niş	(okunamadı)	Kebe-i mai			
2	2	hağbesi	2	2	1			
		3			2			
Kilim-i alaca	(okunamadı)	(okunamadı)	göml	don	makreme	dülben	gömlek	don
1	3	2	ek	2	2	d	3	2
			2			3		
makreme-i sırma	makreme	bohça	dolama-e	ahmer	gömlek	don	bohça	
3	3	1	1	1	2	2	1	
Dolama-i mai	dolama	çakşur-ı	dolama-ı	ferace-i	Kaliçe	(okunamadı)		
1	1	ahmer	ahmer	ahmer	1	kuşak-ı		
		1	1	1		ahmer		

bir kutni kutudur ki içinde		<u>gömlek ve don</u>		<u>alaca bohça</u>	<u>kavuk-ı ahmer</u>
dört (okunamadı) <u>altun miskal</u> ve <u>inci küpe</u> çift		4	4	1	1
	1	1			
<u>çuka-i dinrek-i ahmer</u>		<u>ferace-i ahmer</u> (okunamadı)		<u>resmi kutni</u>	<u>hançer</u>
	1		1	1	1
<u>mor ferace</u>	<u>ferace siyah</u>	<u>alaca</u>	<u>mor ferace</u>	<u>alaca resmi</u>	<u>mor şalvar</u>
1	1	1	1	1	1
<u>çakşur</u>	<u>hayme direk</u>	<u>alaca</u>	<u>şalvar-ı</u>	<u>çakşur mor</u>	<u>sini</u>
1	1	1	<u>hakani</u>	1	1
			1		
<u>kaliçe-i beyaz</u>	(okunamadı)siyah	<u>at dorı</u>	<u>kır at</u>	<u>kır erkek katır</u>	<u>kır tay</u>
1	1	1	1	1	1
<u>bargir</u>	(silik)	<u>zincir</u>	<u>sahan</u>	<u>tencere</u>	<u>sini</u>
1	1	1	1	1	1
<u>yorgan</u>	(okunamadı)	<u>ferace kırmızı</u>	<u>Babuç kırmızı</u>		
1	1	1			

227a

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi mekân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni'r-rabbanî hükmü oldur ki sâbika Basra beğlerbeğisi Ahmed dâme ikbâluhû südde-i saâdetime mektub gönderüb mukaddemâ kedhüdası olan Bostan Çavuş oğlu Hüseyin bazı umur-ı mühimme ile Ruha'dan südde-i saâdete irsâl olundukda südde-i saâdetden olan Ömer kethüdâ nâm ademisininden zeâmet ve timara mutasarrıf olan adamlarının berât ve temessükâtın alub Karesi sancağında Balıkesri Nâhiyesi'nde Köteylü nâm karye ve gayriden işbu yigirmidörtbin dörtyüz doksandokuz akçe zeâmeti olan Abdullah oğlu râfi' tevki'-i refiü's-şân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan zîde kadruhû nâm ademisinin üzerinde olan zeâmeti rızâsı hiç yoğiken hile ile ferâğından karındaşı Hasan Çavuş'a berât itdirüb ba'dehû mezbûr Hasan Çavuş'un diğer karındaşı Yusuf Çavuş'a berât eyleyüb mezbûr Hasan'ın berâtına ferâgat kaydın yazdırub ve berâtını dahi zâyi' itmekle mezbûr Hasan ziyâde hayf ve gadr olduğun

bildirüb zeâmet-i mezbûre ibtida tarihinden mezbûr Hasan'a mukarrer kılınmak ricâsına arz itmekle ibtida tarihinden mukarrer olunmasın fermânım olub emrim üzere zeâmet-i mezbûreyi ibtida tarihinden mezkûr Hasan'a mukarrer idüb tezkiresin viresin deyü ihdâ ve elf. Zilkâ'desinin evâsıtında mukarrernâme virildikten sonra zikr olunan yigirmidörtbin dörtyüz doksandokuz akçe zeâmet ibtida tarihinden mezkûr Hasan'a mukarrer ve tevcih olunub südde-i saâdetimden virdim ki zikr olunur.

Kârye-i Köteylü tâbi'-i Balikesri 3000	Kârye-i Gözcülü nâm-ı diğêr Bayındır tâbi'-i mezbûr 913	Kârye-i Çölmekçi tâbi'-i mezbûr 3556
Kârye-i Yeni nâm-ı diğêr Dere tâbi'-i mezbûr 626	Kârye-i Emîr Çayırı tâbi'-i mezbûr 3440	Kârye-i Ömer oğlu çiftlik Karasulı (?) tâbi'-i mezbûr 2184
Kârye-i Kalender (?) nâm-ı diğêr Ali Beğ tâbi'-i mezbûr 920	Kârye-i Bazar nâm-ı diğêr Saruhallu ve mezra'-ı (okunamadı) Şeyh tâbi'-i mezbûr 2624	Kârye-i Bahar Yakub tâbi'-i Balikesri 250
Kârye-i Sal nâm-ı diğêr Handanlar tâbi'-i Fart 2532	Kârye-i Depe Tâbi'-i Manyas (okunamadı) 1915	Kârye-i Depe tâbi'-i mezbûr 424
Kârye-i Tolıca tâbi'-i Manyas 519	Kârye-i Yancık tâbi'-i Manyas 519	Kârye-i (kesik) (kesik) hisse 1000

Yekûn

24499

Ve buyurdum ki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şolki vazaif-i hidmat mebrure ve mevfure mesâiy-i meşkûre asâkir-i mansuredir ber mûceb-i defter-i hâkânî müeddi kıla ve zeâmeti halkı mûmâ-ileyhi subaşı bilüb subaşılığa mûte'allik umurda müraca'at eyleyeler hiç ehâd mâni' olmya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar

Tahrîren fi 17 Zilkade sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye
el-mahruse

228a

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Balıkesri ve Manyas kadıları zîde fazluhûma tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Hasan zîde kadruhû südde-i sa'âdetime gelüb Karesi sancağında Balıkesri Nâhiyesi'nde Köteylü nâm karye ve gayride yigirmi dörtbin dörtyüz doksandokuz akçe zeâmete mutasarrıf olub sâbıka Basra beğlerbeğisi olan emirü'l ümerâi'l-kirâm Ahmed dâme ikbaluhûnun adamlarından olub müârü'n-iley ile Basra'da iken bir ara mûmâileyhin âsitane-i saâdetimde kapu kethüdâlığı hizmetinde olan Ömer Kethüdâ'nın yanında olmağla müşârü'n-ileyhin kethüdâsı olan Bostan Çavuş oğlu Hüseyin'i bazı umur-ı mühimme ile Ruha'dan südde-i sa'âdetime irsâl eyledikde bunun zıkr olunan zeâmetinin berâtını mezbûr Ömer kethüdâdan alub ferâgatinden karındaşı Hasan Çavuş ba'dehû diğerkarındaşı Yusuf Çavuş'a berât itdirüb zulm ve hayf eylediği arz olundukda zeâmeti ibtida tarihinde kendüye mukarrer kılınub emr-i şerîfim mûcebince berât-ı hümâyûnum virildiğin bildirüb berâtı mûcebince zabt ve tasarruf olunan üç yıllık mahsûl alıvirilmek için emr-i hümâyûnum ricâ itmeğin buyurdum ki zeâmet-i mezbûreyi elinde olan berâtı mûcebince merkûm Hasan'a zabt ve tasarruf itdirüb min-ba'd mezbûran Hasan Çavuş ve Yusuf Çavuş'a dahl ve nizâ' itdirmiyesiz ve şimdiye değin ne mikdar mahsûlün almışlar ise ba'de's-sübût hükm idüb bî-kusûr alıviresiz ve mahsûl için dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Mehmed Çavuş mübaşir olub hadd-i şer'den tecâvüz itmiye şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timat kılarsız.

Tahrîren fi evâhir-i şehri Zilkade sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantiniyye
el-mahruse

229a

Müteveffa el-merhûm El-hâc Hüseyin bin Ali el-attar sâkin-i fî mahalle-i Okcî
kara min mahallât-ı Balıkesri an zevcet-i Halime bint-i Memi Şah ve an bintiye-i Hadice
ve Raziye ve an uhtiyeye-i li-eb ve ümm Mehmed ve Ahmed ref'ül kasef fi evâsıt-ı
şehr-i Şevvâl sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc Mustafa	El-hâc Halil İbn-i	El-hâc Yusuf	El-hâc Mahmud
İbn-i El-hâc Mehmed	Veli	İbn-i Mehmed	İbn-i Mehmed

El-muhallefât

Menzil-i	bağ	Merkeb	Kazgan	tabe	tencere
fi'l-mahalle-i	kıymet	Kıymet	2	2	kıymet
mezbûr	500	700	kıymet	kıymet	150
kıymet			1540	250	
8000					
diğer tencere	Gügüm	gügüm	sahan	yol' tas	tas
2	2	(kesik)	aded	2	3
kıymet	kıymet	kıymet	13	kıymet	kıymet
150	120	150	kıymet	200	60
			600		
tas	sini	Bakrac	Kapaklu bakrac	sini	(kesik)
kıymet	2	20	ma'a sini	kıymet	kıymet
(kesik)	kıymet		kıymet	250	100
	100		70		
aba yağmurluk	köhne mai	diğer mai	kır aba	mor çuka	aba
kıymet	çuka dolama	çuka	dolama	dolama	zirâ'
120	kıymet	1	kıymet	kıymet	2
	200	kıymet	80	350	kıymet

100

80

beyaz elbise 2 kıymet 200	kırmızı kilim kıymet 40	kilim köhne ma'a köhne halıçe kıymet 40	sofra kıymet 30	alaca kilim Kıymet 70	Kalıçe Kıymet 500	
kavuk 20 kıymet 100	köhne (kesik) kıymet 150	şiragan kıymet 150	hatab 300	buğday Kile 10 kıymet 300	dülbend kıymet 200	nakdiye adet 1300
esbâb-ı attaran der menzil ve dükkân mevcûd şüd. kıymet 17720				Yekûn Cem'ân 36810		

min-hâ

ve min beray-ı Hacı Mehmed Meblağ 3500 Yekûn 6810	deyn-i beray-ı Mehmed bin Ali meblağ 2710 el-baki 30000	resm-i kısmet ve hüccet ve harc-ı kâtib meblağ 600
--	--	---

min hâ

hisse-i Halime bint-i Memi zevcetü'l-merhûm meblağ 3750	hisse-i Hadice bint-i el-merhûm meblağ 10000	hisse-i Râziye bint-i el-merhûm meblağ 10000	hisse-i Mehmed ah-el-merhûm meblağ 3125
---	--	---	---

Hisse-i Ahmed
ah el merhûm
meblağ
3125

230a

Oldur ki kârye-i Mendehorya ve sâir mülhakatı olan karye ahâlisi meclis-i şer'e gelüb El-hâc Umur mahallesinden Halil bin Ali nâm kimesneyi üzerlerine lâzım olan hizmet-i Köprücilğe yigirmibin yediyüz akçeye isticâr idüb mezbûr dahi icâre-i mezbûreyi kabûl idüb hizmet-i merkûmeyi ta'ahhüd ve iltizâm idüb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Ali Çelebi Efendi

ve Ramazan Efendi

230b

Oldur ki mezbûre kârye-i mezbûreden İbrahim bin Pir Ali Turgud bin Lütfi ve Atnas'dan Osman bin Memi ve Hüdâverdi bin İsa ve Arvana'dan Abdulahad İbn-i Hasan kefil-i bi'n-nefs ve'l-mal oldukları kayd-ı sicill olundu.

Şuhûd el mezbûrun

230c

Oldur ki mahalle-i Sahn-ı Hisar ve sâir mülhakatı karye ahâlisi meclis-i şer'e hazırûn olub işbu mahalle-i merkûmeden olan Kuzıcı oğlu dimek ile ma'rûf olan Hüseyin nâm kimesneyi üzerlerine lâzım olan kürekcilik hizmetine ikibin yediyüz akçeye isticâr idüb mezbûr Hüseyin dahi meblâğ-ı merkûma hizmet-i merkûmeyi taahhüd ve iltizâm eyledükleri mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-ahir

Şuhûd el mezbûrun

230d

Oldur ki mezbûrun neufsine ve zarar-ı malına El-hâc Bekir bin Pir Ali ve El-hâc Hamza İbn-i El-hâc Mehmed ve El-hâc Mûsâ bin Abdi El-hâc Muhammed İbn-i El-hâc Salih El-hâc İbrahim bin El-hâc Mustafa (devamı yok)

Şuhûd el mezbûrun

230e

Kârye-i Zincirye mülhakatı olan karye ahâlisi meclis-i kazâyâ hazırûn olub işbu mahalle-i Şeyh Lütfullah sâkinlerinden olan Muhammed İbn-i Mübarek nâm kimesneyi emr-i pâdişâhî mücebince üzerlerine lâzım kürekçilik hizmetine ikibin beşyüz akçeye isticâr idüb mezbûr Muhammed dahi meblağ-ı merkûm ile vech-i meşrûh üzere icareyi kabûl ve hizmet-i merkûmeyi ta'ahhüd ve iltizâm itdügi kayd olundu.

Şuhûd

230f

Oldur ki kârye-i Zinciryeden Mehmed bin İlyas Halil bin Hasan Ali bin Hamza ve Ali bin Osman el-hatib kefil-i bi'n-nefs olub zarar-ı malına dahi kefil olduklarında mâ-vaka'akayd olundu.

Şuhûd

230g

Oldur ki kârye-i At ve mülhakatı olan karye ahâlisi meclis-i şer'e gelüb Sahn-ı Hisar mahallesinden olan Hızır bin İlyas nâm kimesneyi üzerlerine lâzım olan kürekçilik hizmetine ikibin beşyüz akçeye isticâr olunub mezbûr Hızır dahi vech-i meşrûh üzere icareyi kabûl idüb hizmet-i merkûmeyi meblağ-ı mezbûr mukabilesizde ve iltizâm itdüginde mâ-vaka'abi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-ahir

231a

Oldur ki Ali bin Hasan ve At köyünden İbrahim bin Gökçe ve Depe (?) köyünden Veli bin Mehmed ve At köyünden Hasan bin Mehmed ve İlyas bin Memi

(kesik) İbn-i Nasuh At köyünden ve Hamza bin Ali At köyünden mezbûrun ve malına kefil oldukda kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i (kesik)

Şuhûdü'l-hâl

Sancakdar Hasan

El-hâc

ve Mehmed

Mustafa

Mehmed

el-muhzır

el-muhzır

231b

Kârye-i Kesik ve Bayat ahâlisi ve sâir mülhakatı ahâlisi meclis-i kazâyaya gelüb üzerlerine emr-i pâdişâhî mücebince lâzım olan kürekçilik hizmetine Deynekciler mahallesinden işbu Hüseyin bin Süleyman nâm kimesneyi ikibin dokuzyüz akçeye isticâr idüb mezbûr dahi vech-i meşrûh üzere icareyi kabûl ve hizmet-i merkûmeyi müteahhid olduğu kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Muhzıran

ve re'is

231c

Oldur ki mahalle-i El-hâc İshak ve sâir mülhakâtı olan karye ahâlisi meclis-i kazâyaya gelüb mahalle-i mezbûrdan Ali bin Mehmed nâm kimesneyi emr-i pâdişâhî mücebince üzerlerine lâzım olan kürekçilik hizmetine ikibin beşyüz akçeye isticâr idüb mezbûr dahi vech-i meşrûh üzere icâreyi kabûl ve hizmet-i merkûmeyi (kesik)

Şuhûd

231d

Oldur ki mezbûrun neufsine ve zarar-ı malına mahalle-i merkûmeden El-hâc Hüseyin bin El-hâc Mehmed ve El-hâc Mehmed ve İbrahim bin El-hâc Hasan kefil olduğu kayd olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Cemâziye'l-ahir

Şuhûd

231e

Oldur ki kârye-i Eftelye ve sâir mülhakatı olan ahâlisi bu cânibe hazırûn işbu kârye-i mezbûreden olan Ahmed ibn-i Mahmud nâm kimesneyi üzerlerine lâzım olan kürekcilik hizmetine isticâr idüb ikibin beşyüz akçeye hizmet-i merkûmeyi mezbûr dahi ta'ahhüd ve iltizâm itdüği kayd olundu.

Şuhûd

231f

Oldur ki mezbûre kârye-i merkûmeden Ali ve Mustafa bin Hızır ve Süleyman bin Ahmed ve diğer Ali hizmet-i merkûmeyi edâ' idince kefil-i bi'n-nefs oldukları kayd olundu.

Şuhûd

231g

Oldur ki kârye-i Çağış ve mülhakatı olan karye ahâlisi meclis-i şer'e hazırân olub emr-i pâdişâhî ile kendülerine lâzım olan kürekcilik hizmetine işbu Sahn-ı Hisar mahallesinden olan Mustafa bin Mûsâ nâm kimesneyi ikibin sekizyüz akçeye isticâr idüb mezbûr vech-i meşrûh üzere icareyi kabûl idüb hizmet-i merkûmeyi ta'ahhüd ve iltizâm eylediği kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa bin Ali

el-muhzır

Re'is Kuzucuoğlu Hüseyin

232a

Oldur ki mezbûrun hizmet-i merkûmeyi edâ' idince nefsine ve zarar-ı malına Odabaşı oğlu Memi ve Kârye-i Kanraz'dan Eynel Fakih bin Sadık ve kârye-i Nergis'den Karaca İbn-i Ramazan ve kârye-i Akça'dan Mustafa bin Nasuh hakkına kefil oldukları kayd olundu.

Şuhûd

el-mezbûran

232b

Oldur ki kârye-i Kasvetler ve mülhakâtı olan karye ahâlisi meclis-i şer'de mahalle-i Karaoğlan'dan olan Keyvan bin Abdullah nâm kimesne emr-i pâdişâhî mûcebince üzerlerine lâzım kürekcilik hizmetine ikibin yüz akçeye isticâr idüb mezbûr dahi vech-i meşrûh üzere icareyi kabûl ve hizmet-i merkûmeyi ta'ahhüd ve iltizâm itdügi fî't-târihü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Bestan nâib-i

be Nâhiye-i Gelembe

Hasan bin Abdullah

er-râcil

232c

Oldur ki mezbûr Keyva'nın hizmet-i merkûmeyi edâ' idince nefsine ve zarar-ı malına mahalle-i Karaoğlan'dan Nasuh bin Ramazan El-hâc İsmail mahallesinden Ma'den bin İskender nâm azeb ve Kasvetler'den İlyas bin Tayyib ve Mûsâ bin El-hâc Bâli ve kârye-i Söb'den Hüseyin İbn-i Hasan ve Öyüklerden Kurd bin Veli ve Kayışlar'dan Hızır İbn-i Mûsâ ve Kilye'den Ali bin Hızır kefil oldukları kayd şüid.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Sinân el-naib

be nâhiye-i tevâbi'-i Gelembe

Hasan Beğ bin

Abdullah er-râcil

232d

Oldur ki kârye-i Gebeler ve mülhakatı olan karye ahâlisi emr-i pâdişâhî ile kendülere lâzım olan kürekcilik hizmetine işbu Martlu mahallesinden olan Mehmed bin Hamza nâm kimesneyi ikibin sekizyüz akçeye isticâr idüb mezbûr dahi vech-i meşrûh üzere kabûl eyledügi kayd olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-ahir

Şuhûd

232e

Oldur ki mezbûrun hizmet-i merkûmu edâ' idince nefesine ve zarar-ı malına mahalle-i mezbûreden Mehmed bin Hûdaverdi ve Hasan Sancakdar ve Re'is Kuzıcıoğlu Hüseyin bin Sülayman ve Odabaşı Mustafa kefil oldukları kayd olundu.

Şuhûd

233a

Kıdvetü'l ümerâi'l-kirâm umdetü'l küberâi'l-fihâm zülkadr ve'l-ihirâm el-muhtass bi-inâyeti'l-meliki'l-allâm Karesi Sancağı beği dâme izzühû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Balikesri ve İvrindi kadıları zîde fazluhûma tevkî-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki İvrindi kazâsından dârende-i fermân-ı hümâyûn İbrahim nâm kimesne südde-i sa'âdetime arz-ı hâl idüb Yusuf nâm kimesne kızı Emine nâm bâliğayı Ali nâm vekilim vâsıtasıyla bana tezvice rızâ virdikde mezbûre Emine hîn-i istimâ'da sâkine olub ve hakimü'ş-şer izniyle virilen mihr-i mu'acceli dahi kabûl idüb tarafeynden icab ve kabûl-ı vâki' olmağla akd-i mezbûr sahih olduğuna fetvây-ı şerîfe var iken Mustafa nâm kimesne şirret idüb mezkûr vekilim için sana mezkûreyi tezvice vekâletden ferâgat itmiş idi vech-i meşrûh üzere akd sahih olmadı deyü küfr idüb şer'le sâbit olmadın gayetimden mezbûr hüccet peyda itmekle mezbûreyi almağa hilâf-ı şer' mâni' olur şer'le görilmek taleb iderin deyü bildirdi buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda husemâyı beraber idüb bir def'a şer'le fasl olunmayub ve bila ömr-i şer'î onbeş yıl mürûr itmiş değil ise hak üzere teftiş idüb ve fetvây-ı şerîfe nazar idüb göresin kazıyye arz olunan gibi ise ol bâbda emr-i şer'-i kavîm ve fetvây-ı şerîfe ile amel idüb şer'-î şerîf üzere müteveccih olan menkuhesin hükm idüb şer'e muhâlif ta'allül itdirmeyüb alıviresiz şer'-î şerîfe ve fetvây-ı münife muhâlif mezkûru ve gayriyi asla dahl ve ta'arruz itdirmeyüb men' ü def' idesiz ve bâbda gereği gibi ihtimâm idüb tekrar şikâyet olunmalu eylemiyesiz tezvîr ve telbisten be şuhûd-ı zûrdan hazer idüb medhali olmayanı dahl itdirmiyessin mütemerridi sekidüb muhtâc-ı arz olanı bildiresiz deyü hükm-i şerîfi yedinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehri-i Şa'bân li sene ihdâ ve elf.

be makam-ı Kostantinniyye

233b

Bade-d dua ve't tâ'zîm inhâ olunan oldur ki bi'l-fiil berât-ı pâdişâhî ile mutasarrıf olduğum Söb nâm karyede üçbin akçe hissemiz olub kendümüz varmağda özrümüz olub Hacı Abdülkerim'i cânibimizden vekil idüb ol cânibe irsâl olundu bize (kesik) olan hakkımız her ne ise teslim idesiz i'nâd ve muhâlefet olunmıya anlara teslim olan bu cânibe teslim olur şöyle ma'lûm ola

el-fakir Arslan Ağa
müteferrikâ-i dergâh-ı âlî

233c

Oldur ki Memi bin Mustafa nâm kimesneye Köse Memi bin Şa'ban nâm kimesne kefil olduğu kayd şüd.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Ramazan

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin Beğ İbn-i

Ali

Osman İbn-i

Hasan

El-hâc İbn-i

İsa

Şa'bân bin

Mustafa

234a

Ramazan efendi oldur ki kazâ-i Kepsud'da Abbas (?) nâm kimesne ihtiyârı ile kasab tâ'yin olundu.

Tahrîren fi evâil-i Rebiü'l-evvel li sene isneyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin

Halim

Mustafa bin

Ali

234b

Tahrîren fi 21 min şehr-i Zilkade (okunamadı)

narh-ı helva	narh-ı arba kile	narh-ı hanber (?) dirhem
dirhem	280	200
60		

234c

Efendi hazretlerine alınan mum yağının vukiyyesin beyân ider

Kassab Bostan eş-şehr bayi bayisi

vukiyye teslim-i meblağ

5 40

ve bir vukiyye kasab Abdullah'ın

3

Kassab Çoban

Vukiyye dirhem kıymet

9 100 63

234d

Oldur ki Tulu Dellâl Satı nâm kimesne muvacehesinde ikrâr u i'tirâf mezbûr Satı ile Manisa'ya varmasına yüzseksen akçe ücret-i kadem kavlı eyledim idi hâlâ meblâğ-ı merkûmu bi't-tamâm teslim eyledim mezbûr Satı'nın ücret-i kademden bende bir akçe ve bir habbesi kalmadı didikde mezbûr Satı merkûm Tulu'nun ikrâr-ı meşrûhunu kabûl ve tasdik idicek mâ-hüve'l-vâki' kayd şüid.

Baba Sefer bin
Abdullah

Mehmed Çelebi İbn-i
Kasım

Mehmed bin
Abdi

Hasan bin
Sefer

ve gayruhum

234e

Ali bin Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb mezbûr Ali'yi ben İstanbul'da iken azeb bedelini yaturmağa tevkil idüb her ne harc iderse makbûlümdür didim idi hâlâ mezbûr Ali'nin zimmetinde yüz akçem olub meblağ-ı mezbûru hizmeti mukabilesinde ücret-i kademi virdim didikde gıbbe't-tasdik kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Kerim Çelebi

el-İmam

Abdi Çelebi

el-muhzır

ve gayrum

235a

Oldur ki Balıkesri tevâbi'inden kârye-i Mendehorya'da sâkine olan Fatma bint-i Abdi nâm hâtûn meclis-i şer'-î şerîfde Mustafa oğlu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i merâm kılub ahlâs-ı emvâlimden ikibin nakd rayic-i fi'l-vakt akçe vakf itdim ki her sene onu onbir buçuk üzere muâmele-i şer'îyye olunub ribhı kârye-i mezbûrenin tekâlif-i örfîyesine masrûfe ola ve mezbûr Mehmed'i mütevellî nasb idüb meblağ-ı merkûm ikibin akçeyi mütevellî-yi merkûm Mehmed'e teslim eyleyüb mütevellî-yi merkûm dahi tevliyeti hasebiyle meblağ-ı merkûmu vakf için zabt eyledikten sonra yine meclis-i mesfurda merkûme Fatma bint-i Abdi nakdin vakfı imâm-ı a'zâm katında sahîh ve mu'teber değildir deyü rücû' idüb vakf itdüğü meblağ-ı merkûmu mülküne idhâl itmek isterin deyü sadr-ı intikâl tevkî'-i mustazill ile mevki' olan hâkimü'l-vâkt huzurunda mütevellî-yi mezbûr ile mürâfa'a olduklarında mütevellî-yi mezbûr dahi hâkim-i mûmâ-ileyhden alâ kavli min-berâhi min-Allahû nakdin sıhhatine hükm taleb idicek müşârü'n-ileyh dahi delil-i sıhhatini ez-hücec ve akvâ görüb a'lâ bâ'l-hilâf-ı vakf-ı mezbûrun sıhhatine ve sıhhat-i lüzûmundan muârefi olmaz deyü zâhib olan imâmeyn-i hümâmeyn kavleri üzere lüzûmuna hükm itdi hükmi sahiha şer'an müttefik an aleyh filanca (Arapça ibâre okunamadı)

Hurrire fî evâsıt-ı şehr-i Receb sene ihdâ ve elf.

Fahru'l-kuzât Mevlânâ Ali Çelebi
el-ma'zul min kazâ-i Manyas

El-hâc Ali İbn-i El-hâc
Mustafa eş-şehr Bahtezâde

Hasan Beğ İbn-i
Abdullah

Nasuh İbn-i
Yusuf

235b

Oldur ki Balıkesri tevâbi'inden kârîye-i Çayırhisar sâkinlerinden olan Hasan Beğ bin Abdullah nâm yeniçeri işbu mah-ı Recebin yigirmi ikinci gecesi mecrûh oldukda irtesi üzerine varılıb ahâliy-i karye mahzarında keşf olundukda fi'l-vâki' sol kolunda omuzu yanında bıçak yarası olub mecrûh olduğu zâhir oldukdan sonra sebebinden sual olınacak merkûm Hasan Beğ cevâb virüb Derzi Yusuf ve Ahmed bin Hamza ve Hacı Hasan oğlu Mehmed sarhoşla ahşam zamanında gelüb benden hamr istedikde abes söyleme sarhoşluğu didüğümde merkûm Yusuf biz bunda bıçaklamağa öldürmege geldik deyüb ba'dehû Ahmed bin Hamza beni bıçak ile urub mecrûh itdi didügi bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Receb sene ihdâ ve elf.

Şuhudü'l-hâl

Mehmed Beğ
Yeniçeri

Diğêr Mehmed Beğ
Yeniçeri

Ali Beğ bin
Murad

Hasan Beğ İbn-i
Ali

235c

Oldur ki mezbûr Hasan Beğ İbn-i Mustafa ve Bilalbin Hüseyin

Ve Bâli bin Ahmed merkûm Ahmed bin Hamza mezbûr Hasan Beği bıçak ile sol kolunda omuzu yanında urub mecrûh itdi deyü şahâdet eylediklerinde şahâdetleri ba'de't-ta'dil hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ-vaka'akayd şüd.

Şuhudü'l-hâl el mezbûrun

235d

Oldur ki Mehmed bin El-hâc Hızır nâm kimesneden Hızır bin Kulu nâm kimesne ikiyüz akçe karz-ı hasen alduğına i'tirâf eyledikde i'tirâf mûcebince hükm olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa	Mehmed
el-muhzır	el-muhzır

236a

Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldur ki

Merhûm ve mağfûrûn-leh Bahaeddin zade Abdullah Efendi'nin oğlu fahr-ı erbâbü'l-fazl ve'l-ikbâl Abdullah Efendi hazretleri cânibinden husûs-ı atûü'z-zikre vekil olan fahrü'l-hutebâ İbrahim Çelebi İbn-i Mehmed meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub müvekkili mûmâ-ileyh Abdullah Efendi'nin işbu hâmilü'l-kitâb uzun boylu gök gözlü sol omuzunda ve sol kolunda eser-i cerahati olan Bosnaviyyü'l-asl Ferhad nâm abd-i memlûki muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezbûr-ı mevsûf Ferhad'ı vekâletim hasebiyle oniki yıla kitâbete kesdim kaçmayub ve hırsızlık itmeyüb edeb ve istikâmet üzere hizmet itdikden sonra itâknâmesin vireyim didikde merkûm Ferhad dahi kitâbet-i mürkûmeyi vicâhen kabûl ve hizmet-ı merkûmede hizmeti ta'ahhüd ve iltizâm eyledikde mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri Recebü'l-mübârek li sene ihdâ ve elf.

Şuhudü'l-hâl

Elhac Hamza	Mehmed Beğ	Sinân Halîfe	Mehmed	Muslihiddîn
İbn-i Mehmed	bin Hasan	İbn-i Mustafa	İbn-i Kasım	el-muhzır

236b

Oldur ki Balıkesri tevâbi'inden kârye-i Mendehorya'da fevt olan Dudu nâm hâtûnun zevci ve Süleyman nâm sagîrin babası olan Ali Oruc nâm kimesne meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub fevt olan mütevefây-ı merkûmenin kızı Âmine nâm yetime yed-i vasî olan Hasan Hoca bin Mehmed muvâcehesinde ikrâr u i'tirâf idüb müteveffâ zevcem mezbûre Dudu'nun muhallelâtından ve müteveffâ oğlum Süleyman bana irsle

intikâl iden hisseyi bî-kusûr vasî-i merkûm yedinden haklaştım min-ba'd husûs-ı merkûme muhalefâtından müte'allik da'vâ idersem inde'l-hükkâm mesmû' olmiya deyicek mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Receb sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Dağlı

Ali Çelebi

Recep Fakih

Mehmed Fakîh

Mehmed

İbn-i Sinân Beğ

el-İmam

ve gayruhum

mine'l-hazırîn

236c

Oldur ki Balıkesri muzâfatından kârîye-i Çayırhisar sâkinlerinden olan Hasan Beğ bin Abdullah nâm yeniçeri tarafından husûs-ı âtû'z-zikre vekil olub Halil bin El-hâc Hasan ve Ahmed İbn-i Abdullah nâm kimesneler şahâdetleri ile isbât-ı vekâlet iden dergâh-ı âlî yeniçerilerinden olan Ali Beğ İbn-i Murad meclis-i şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb nefsi Balıkesri sâkinlerinden Derzi Yusuf bin Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub bundan akdem müvekkilim Hasan Beğ mecrûh oldukda zikr olunan Yusuf ile husûs-ı merkûma müte'allik da'vâsı var idi hâlâ da'vâ-yı merkûmesinden ferâgat idüb zimmetini husûs-ı merkûma müte'allik davâdan ibrâ eyledi didikde merkûme Yusuf dahi vekil-i merkûm ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idicek mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Receb

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Beğ İbn-i

Hüseyin İbn-i

Ahmed İbn-i

Bayram İbn-i

Ali

Abdullah

Mehmed

Süleyman

ve gayruhum

mine'l-hazırîn

236d

Oldur ki Balıkesri muzâfatından kârye-i Çayırhisar sâkinlerinden olan Hasan Beğ bin Abdullah nâm yeniçeri tarafından husûs-ı âtiü'z-zikre vekil olub Yusu bin Ahmed ve Mehmed bin Abdullah nâm kimesneler şahâdetleri ile vekâleti sâbit olan Ali Beğ bin Murad nâm yeniçeri meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb El-hâc Hasan oğlu Mehmed nâm kimesnenin vekili Mehmed bin Ahmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub bundan akdem müvekkilim Hasan Beğ mecrûh oldukda merkûm Mehmed bin Hasan'dan husûs-ı merkûma müte'allik davâsı var idi hâlâ bâzı muslihûn tavassut idüb müvekkilim Hasan Beği da'vâ-yı merkûmesinden ferâgat itdirdiler deyüb zimmetini da'vâ-yı merkûmeden ibra eyledi didikde merkûmun ikrâr-ı meşrûhunu vekil-i merkûm Mehmed bin Ahmed tasdik idicek mâ-vaka'abi't-taleb kayd sicil şüid.

Fî't-târihi'l-mezbûr

Şuhûd el mezbûrun

237a

Kıdvetü'l ümerâ ve'l-ekâbir müstecmi' cemi'ü'l-maâlî ve'l-mefâhir sâbika Basra cânibinde defterdâr hâliya muhassilü'l-emvâl olan Mehmed Efendi dâme uluvvuhû hazretleri tarafından husûs-ı atü'z-zikre vekil olub şer'an vekâleti sâbit olan Kâtib Molla Mehmed Beğ İbn-i Muslihiddîn Karesi ve tevâbi' aklamından oniki kıt'a mukâta'ata vech-i iltizâm nâzır olan Tarhala kazâsına tâbi' kârye-i Basaklı'dan Hüseyin Çelebi İbn-i Alemşâh Beğ ile meclis-i şer'i şerîfe hazırân olduklarında merkûm Hüseyin Çelebi mezbûr Kâtib Molla Mehmed Beğ mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr u i'tirâf idüb işbu merkûm Kâtib Molla Mehmed'in müvekkili defterdâr-ı müşârün-ileyh Mehmed Efendi hazretlerine mukaddemâ be tarikü'l karz olduğum akçelerden bu ana gelince ba'de't-teslimât bi'l-aklam ve bilâ nizâ' hâliya yüzbin akçe ki tekidü'l-asl nısfı ellibin ve ribhı yigirmibeşbin akçe olub lâzımü'l edâ' ve vâcibü'l-kazâ deynim olub bundan esbâk müşârü'n-ileyh hazretlerine ve mektubuyla gelen ademlerine ve vükelâsına ve sâlyane eylediği bi'd-def'ât teslimatım hesablaşub hesabımızda bir akçe ve bir habbe kendüye ve ademlerine ve sâir sâlyane eylediği kimesnelere virdigümden noksan olmayub balada mestûr olduğu üzere badehû küll hesab bi'l-fiil yüzbin akçe deynim kalub lâkin hâliya mûmâ-ileyh hazretlerine edâ' ve teslim itmekge adem-i kudretim olduğu ecilden târih-i kitâbdan altı aya değin bî-kusûr ve lâ kûsûr vekil-i

merkûmun müvekkili defterdâr-ı mûmâ-ileyh hazretlerinin uhdemde olan yüzbin akçesin edâ'ı ideyim deyü mukarrir ve olduğu ikrârın vekil-i mezbûr talebiyle kayd olunub yed-i tâlibe vaz' u def' olundugına le'd el-hâce ihticâc ideler. Cera-zâlike ve hurrîre fî evâhir-i şehri Recebü'l mürecceb sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahru'l-kuzât Mevlânâ Muslihiddîn
Efendi İbn-i El-hâc Mahmud el-ma'zûl
an kazâ-ı İvrindi

Fahru'l-kuzât Mevlânâ Ahmed
Çelebi İbn-i Muslihiddîn el-ma'zûl
an kazâ-ı Fart

Kıdvetü'l-kuzât Mevlânâ
Muslihiddîn İbn-i El-hâc İbrahim
el-ma'zûl kazâ-i perakende-i
İvrindi

Fahrü'l-müderrişin Hamza
Çelebi İbn-i

El-hâc Hamza
İbn-i Mehmed

237b

Sebeb-i tahrîr sicil oldur ki Balada mestûrü'l-esâmi olan merkûm Hüseyin Çelebi vekili merkûm Kâtib Molla Mehmed mahzarında tav'an ikrâr u i'tirâf kılub müşârü'n-ileyh Mehmed Efendi mahzarından mukaddemâ ve hâliya nakd alduğım akçeler ve defter bahâsından ve zimmetinde bi'l-aklâm otuzbin üçyüz akçe lâzımü'l-edâ deynim olub meblağ-ı mezkuru târih-i kitâbdan bir aya değin müşârü'n-ileyh Mehmed Efendi teslim ve edâ'ı itmege müteahhid oldum didügi ikrârı bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târihi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

el-mezbûrun

237c

Oldur ki bâlâda mestûrü'l-esâmi olan merkûm Hüseyin Çelebi vekil-i mesfûr Kâtib Molla Mehmed mahzarında ikrâr u i'tirâf idüb ibtida-ı nezaretim tahvilinden bu

zamana gelince mûmâileyh defterdâr Mehmed Efendi hazretlerine ve ademlerine ve sâir vükelâsına virdüğim akçeler eger nakd-i isâleler için ve eger masârif-i hassa içündür cümlesi mahallerinde bulunub hâlâ görülen muhasebemde dâhil olmuştur min-ba'd kendülerden ve adamlarından da'vâ ve nizâum yoktur eger muhasebeden ziyâde mezkûr Mehmed Efendi Hazretlerine ve adamlarına ziyâde teslimât da'vâsın idersem lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmûa olunmayub cümle benim ve eminlerimin reâyâları paylarının teslimâtları mahallerinde bulunub deynlerine mahsûb ve muhasebemize dahil olmuştur eğer min-ba'd nakd ve at ve katır ve sâir esbâb taleb idüb ve sâir husus birine geçmeli deyü mektub ve temessük ibrâz idersem tezvir ve telbis olsun didüğü mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-tasdik kayd şüdü.

Fî't-târihi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl el-mezbûrun

237d

Oldur ki haber müddeti şâyi' olan Mûsâ nâm gâibin Seyfullah Çelebi nâm imâmında emânet tariki ile olan esbâbı ki bir Bağdadî al kaftan ve bir dülbend ve bir makreme ve bir mukaddem kuşaktır vâris-i ma'rûfesi olan karındaşı kızının kızı Fatma bint-i Ahmed'in vekili Mehmed bin Ma'dene meclis-i şer'de teslim eyledikte kayd-ı sicil olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Beğ

Yeniçeri

Hacı Mustafa

İbn-i Şa'bân

238a

Sûret-i nakl-i an asliha bilâ ziyâde ve'n-noksan ma'rifetü'l-fakir Mehmed bin Mustafa el ma'zûl-ı Burusa-i el-mahruse âfâ anhümâ

Sebeb-i tahrîr-i sicil oldur ki vilâyet Anadolu'da vâki' cizye-i yâve-i gebrân ve âzâde-gân ve haric-ez defter tâife-i Kıbtîyânın cizye ve resm-i arûsane ve cürm ü cinâyet ve sâir bâd-ı hevâlarına ber-vech-i iltizâm emin olan fahrü'l-akrân İbrahim Beğ bin Ali mahfil-i kazâyâ hâzır olub işbu sahibü'l-kitâb diğeri İbrahim bin Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mukâtaa-i mezbûre tevâbi'inden olub taht-ı

emânetimde olan kazâ-ı Magnisa ve kazâ-ı Tire ve kazâ-ı Marmara ve Akhisar ve Bergama ve Balıkesri ve Adala ve Mendehorya Nâhiyeleri ve zikr olunan kasabâtda sâkin olan cizye-i yâve-i gebran ve âzâdegân ve hâric ez defter Kıbtıyân tâifesinin cizye ve resm-i arûsane ve bâd-ı hevâların ve bi'l-cümle berâtımda mezkûr olan cemi' resmlerin dokuzyüz doksandokuz Zilkâ'desinin yigirminci gününden tahvilim âhir oluncaya degin mültezim-i mezbûr İbrahim'e tefviz itdim ol dahi mukabilede ber-vech-i maktu' yigirmibin akçeye kabûl ve iltizâm idüb dokuzbin akçesine tuta mâbeynimizde malûmü'l-esbâk abd-i memlûkunu virüb ben dahi kabz ve kabûl itdim bade'l-yevm kemâ-kân mutasarrıf olub kimesne mâni' ve mezâhim olmya didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunda mukarrun Lehü'l-merkûm bi'l-muvâcehe tasdik ve bi'l-müşâhede tahkik itdikden sonra bu vesîka-ı alâ mâ hüve'l-hakika ketb olunub yed-i tâlibe vaz'- olundu.

Cera zâlike Hurre fî evâhir-i Receb sene elf

Şuhûdü'l-hâl

Receb İbn-i

Süleyman İbn-i

Ali İbn-i

Ahmed İbn-i

Hamza

Abdullah

Abdullah

Mehmed

Mustafa İbn-i

Murad İbn-i

Abdullah

Abdullah

238b

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm vilâyet-i Anadolu'da vâki' kadılar zîdet fezâiluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem cizye-i yâve-i gebrân ve âzâdegân ve Kıbtıyân-ı hâric-ez-defter ve tevâbi' mukâta'asını semân ve seb'în ve tis'a mie Zilka'desinin yigirmisinden üç yıla yediyüz yigirmibin akçeye iltizâm eyleyen İbrahim İstanbul kadısı mahzarında sekiz nefer kimesneleri yüzellibin akçeye kefiler virdüğine defter getürüb lâkin İstanbul'da virilen kefile çenden makbûl olmayub tekrar kefil taleb olundukda Bozöyük kadısı mahzarında yarar kefiller virüb ve virilen kefâletin bir suretini sicill-i mahfûza kayd eyleyüb ve sûret-i aslın imzalayub ve mühürleyüb Der-sa'adetime gönderüb ba'dehü mukâta'aya mübâşeret itdiresin deyü sene elf Rebiü'l-evvelinin onüçüncü günü tarihiyle müverreh berâtına berât-ı şerîf ve ahkâm-ı hümâyûn virilüb gitmişdi hâliya divân-ı âliye

gelüb Bozüyük kadısı Mevlânâ Fahreddîn imzâsıyla ellidokuz nefer kimesneleri ikiyüzbin akçeye yarar kefiller virdüğine mümza ve memhûr kefilnâme ve arz getirüb zabtı için hükm-i şerîfim taleb eylemegin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda siz ki toprak kadılarısız bir an ve bir saat tehir ve tevakkuf itmeyüb her biriniz taht-ı kazâsında bulunan yâve-i kefere ve esir Kıbtiyân'dan ma-takaddümden eminân-ı sâbıkdan ne tarikle haklıyugelmişler ise mezkûru dahi elinde olan berât mücebince zabt ve tasarruf itdirüb ve malımın tahsili bâbında gereği gibi mu'avenet ve müzâheret eyleyüb eger reâyâ ve eğer yâve-i kefere ve Kıbtiyândır kanun-ı kadîm mücebince herbirinden vâki' olan hukuk ve rüsûmların bî-kusûr velâ kusûr cem' ü tahsil itdirüb kalemden kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki kondırmıyasın ve ne mikdar akçe irsâl olunduğın yazub bildiresiz ve bu husus için tekrar emr-i şerîfim göndermelü eylemiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Tahrîren fi'l-yevmü's-sâni' aşer min şehr-i Şa'banü'l-muâzzam sene elf

be makam-ı Kostantiniyye

239a

Sebeb-i tahrîr kitâb-ı şer'î oldur ki nefsi Balıkesri mahallâtından Hacı Umur mahalesinin tekâlif-i örfîyesine vakf olan akçelerin mütevellîsi olan Bestan oğlu İbrahim'in üzerine ahâlî-i mahallesinden Şa'bân bin El-hâc İsa ve Memişâh eş-şehir Yenicezâde ve Cihânşâh İbn-i Bekir nâm kimesneler davâ idüb mahalle-i mezbûremize tekâlif-i örfîye için yedibin akçe vakf olmuş iken merkûm mütevellî İbrahim beşbin akçedir ziyâde değildir deyü tekâlif-i örfî vâki' oldukda beşbin akçenin içinden mâ'âdasın sarf eylemez didiklerinde merkûm İbrahim beşbinden ziyâdesini inkâr idüb beyyine taleb eyleyecek fahrü's-sadât Seyyid Süleyman bin Seferşâh ve El-hâc Halil bin Veli li-ecli'ş-şahâde hazırân olub bade'l-istişhad mütevellî-yi merkûm İbrahim mahalle-i mezbûrenin tekâlif-i örfîyesi için yedibin akçe vakfdır tevliyetim hasebiyle yedibin akçeyi zabt ve istirbâh iderim bir senede ribhü binelli akçe olur deyü ikrâr eyledü idi edâ-i şahâdet-i şer'îye eylediklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mütevellî-yi merkûmun üzerinde tekâlif-i örfîye için vakf olmuş cem'ân yedibin akçe vakf olmasına hükm olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Şa'ban li sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Beğ bin
Ali

Mahmud bin
Ali

Mustafa bin
Ali

El-hâc Mehmed İbn-i
El-hâc İbrahim

Hızır bin
Nasuh

239b

Oldur ki Kasım bin Mehmed nâm kimesnenin mutallakası Halime bint-i Mehmed nâm hâmil meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub merkûm Kasım bin Mehmed üzerine farz nafaka-i iddet taleb eyleyecek kıbel-i şer'den yevmî ikişer akçe nafaka takdir olunub vakt-i hacetde merkûm Kasım bin Mehmed üzerinde izin virildikde mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Fi evâil-i şehr-i Şa'ban sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmet Çelebi
İbn-i Receb

Ali bin
Ayn-i Mehmed

Muslihiddîn El-muhzır

Mehmed bin
Kasım

ve gayruhum

239c

Oldur ki Hacı Nurullah'ın karındaşı ve şerîki olan El-hâc Mehmed'den bin akçeye dört vukiyye lök aldığın Hüsrev bin Abdullah ikrâr eyledikde mâ-vaka'akayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Muslihiddîn
el-muhzır

Mehmed İbn-i
Kasım

240a

Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldur ki Balikesri tevâbi'inden kârye-i Okuf sâkinlerinden Şa'ban Beğ bin Seydi Ali meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb kasırü'l-kame iki gözünde beyazı olan Bosnaviyyü'l asl kulu Yovan muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezbûr-ı mevsûf kölemi ondört yıla kitâbete kesdim kaçmayub ve hırsızlık itmeyüb istikâmet ile hizmet itdikden sonra i'tâknâmesin dahi vireyim didikde merkûm Yovan dahi kitâbet-i merkûmeyi kabûl idüb müddet-i merkûme hizmet itmegi müte'ahhid oldukda mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Şa'bân sene 1001

Şuhûdü'l-hâl

Hacı İbrahim İbn-i

El-hâc Hızır

Hacı Ali bin

El-hâc Mehmed

Mehmed

el-İmam

240b

Oldur ki Mehmed nâm müteveffânın sâbıkan zevcesi olan Oğlanpaşa nâm hâtûnun hâlâ zevci ve husûs-ı âtîü'z-zikre vekili olub şer'le isbât-ı vekâlet iden Veli bin Hüseyin meclis-i şerîfe hâzır olub müteveffâ-yı merkûmun oğlu Hüseyin kızları Cennet ve Râziye nâm sagîrelere vasî olan Ali bin Kasım muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub bundan akdem müvekkile-i mezbûre Oğlanpaşa nâm hâtûnun müteveffâ-yı merkûm Mehmed'in zimmetinde kaftan bahâsından bin üçyüzelli akçesi kalub hacrında olan evlad-ı sigarına kendü mallarından üçer akçe nafaka takdir itdirüb üzerinden üç ay mürûr idüb üç aylık nafakası vire gelmiş deyü zikr olunan akçeleri vekâletim hasebi ile davâ itmiş idim hâlâ muslihûn tavassut idüb vasî-i merkûm ile beni bin yüz akçeye vasî-i merkûmdan sulh eylediler vasî-i merkûm hâlâ altıyüz akçeye bir buzağılı inek virecek olub ve abd-i Ramazanda beşyüz nakd akçe virecek oldu bu minvâl üzere sulh olub ve husûs-ı merkûma müteallik davalardan ümmetini ibrâ eyledim didikde vasî-i merkûm Ali bin Kerim dahi vekil-i merkûmu kavı-ı meşruhûnda tasdik idicek cânibinden vâki' olan sulh bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târih el-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Beğ Yeniçeri

İbn-i Abdullah

Ali Beğ bin

Adil

Hacı Sinân bende-i an

cemaat-i Görkesağmar (?)

Durmuş İbn-i

Süleyman

Mehmed İbn-i

Durmuş

240c

Oldur ki nefsi Balıkesri mahallâtından Hacı Umur mahallesinin imâm ve mü'ezzin ve tekâlif-i örfîyesi için vakf olan akçelere sâbika mütevellî olan İbrahim bin Sinân nâm kimesnenin muhâsebesi görüldükde ahâlî-i mahallesi mezbûrun üzerine davâ idüb tekâlif-i örfîye için vakf olan akçe yedibin iken mezbûr İbrahim beşbindir deyüb ahâlî-i mahalleye hayf ider didiklerinde merkûm tevliyetin inkâr idüb ve ba'dehû hasbî mütevellîyim deyüb ba'dehû senede seksen akçe vâzife ile mütevellî olub zaman-ı tevliyetinden hizmeti mukâbilesinde her sene seksen akçe ulûfeye mutasarrıf olduğunu ikrâr idicek mâ-vaka' aahâlî-i mahalle talebi ile kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Mûsâ İbn-i

Ramazan

Seyyid Hamza

Mehmed İbn-i

Kasım

Muslihiddîn

el-muhzır

241a

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı şer'î budur ki nefsi Balıkesri mahallâtından Kasablar mahallesinde sâkin olan Mahmud bin Yusuf meclis-i şer'î şerîfe hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb El-hâc Ali ibn-i El-hâc Mehmed nâm bakkal üzerine da'vâ idüb bundan akdem merkûm El-hâc Ali'den dörtbin beşyüz akçeye ak sakallu Rusiyyü'l-asl Kasım nâm bir kul iştirâ itmiş idim. Akhisar kadısı Seyyid Ali bin Yusuf Efendi önünde mezbûr Kasım benim ile mürafa'a olub mukaddemâ Bâli nâm Mevlası kendüyi i'tâk eylediğin (kesik) idüb muvakkî eyliye kadı efendi i'tâkına hükm idüb eline i'taknâmesin virdi hâlâ (silik) merkûm dörtbin beşyüz akçeyi mezbûr El-hâc Ali bin Mehmed'den talep iderim deyüb da'vâ-yı merkûmesine muvâfık hüccet-i şer'îye ibrâz ile merkûm El-hâc Ali hüccet-i merkûmenin mazmununu isbât teklif eyledükde arz-ı

udûl-ı müslimînden ve sikat-ı muvahhiddinden El-hâc Mustafa bin Abdullah ve Mehmed bin Yusuf li-ecli'ş-şahâde hazırân olub bade'l-istişhad mezbûr Kasım Akhisar kadısı Seyyid Ali bin Yusuf önünde merkûm Mahmud İbn-i Yusuf muvâcehesinde da'vâ-yı itk idüb itkını isbât eyledikden sonra kadı-ı merkûm itâkına hükm eyleyüb yedine hüccet viridi deyü edâ-ı şahâdet-i şer'î eylediklerinden sonra şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub merkûm El-hâc Ali'nin üzerine meblağ-ı merkûm dörtbin beşyüz akçe müddei-yi merkûm Mahmud bin Yusuf'a istirdadla hükm olundu.

Tahrîren fî evâil-i (kesik)

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc İbrahim İbn-i

Mehmed bin

Muslihiddîn

El-hâc Hızır

Kasım

el-muhzır

241b

Sebeb-i tahrîr-i hurûf oldur ki Gök Mûsâ nâm Yörük cemâ'atinden Mehmed bin İbrahim meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olub Balıkesri tevâbi'inden karye-i Bayat sâkinlerinden İbrahim İbn-i Şehbâz muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub bundan akdem boynunun sol yanında bir beyaz beni ve ensesinde yular kesmiş yarası orta kesimde kısırağım kolunu olan dorı yundumu zâyi' itmiş idim hâlâ mezbûrun yedinde buldum deyüb zikr olunan yundu meclis-i şer'e ihzâr olundukdan sonra müddeî-yi merkûm İbrahim bin Şehbâz üzerine mezbûr yund mülkündür taleb iderim deyüb da'vâ itdükde merkûm İbrahim bin Şehbâz inkârla cevâb virüb beyyine taleb idicek Bâli bin İbrahim ve Bâli bin Mehmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şahâde hâzır olub bade'l-istişhad zikr olunan yundu müddeî-yi merkûmun mülkü ve yundu kolunu idüğüne şahâdet eylediklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub müddeî-yi merkûm Mehmed İbn-i İbrahim'e zikr olunan yundu ile'l-an mülkünden ihrâc itmedüğüne yemin virildikden sonra zikr olunan yundu müddeî-yi merkûm İbrahim'e hükm ve meclis-i şer'de teslim olundukda mâ-vaka'akayd-ı sicill olundu.

Fî evâsıt-ı şehr-i Şa'bân li sene ihdâ ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

el-Hoca

Hızır

Ali

Eftelye'den

Mustafa bin

İbrahim

242a

Narh-i piriñç der yed-i bakkal

Vukiyye gallat

1 nısf (?)

kıymet 68

6

Tahrîren fî't-târihü'l-mezbûr.

narh-ı piriñç

vukiyye

1

kıymet

5

Tahrîren fî evâil-i Recebü'l-mürecceb

242b

(kesik) bugünkü günden (kesik) tâ'yin olundu.

Fi 20 Muharrem sene isnâ ve elf.

242c

der beyân-ı mahsûl-ı muhzırbaşı âid-i muhzır Mehmed Çelebi ihdâ ve elf.

Şevvâlinin mahsûlü 22

ve mâh-ı Zilkâ'de mahsûl-ı muhzırbaşı 28

ve mâh-ı Zilhicce mahsûl-ı mezbûr 33

meblâğ-ı mezbûru bi't-tamâm Çavuş Beğ'e teslim olundu. Tahrîren fî şehri Muharremü'l-haram sene isnâ ve elf.

242d

(kesik) muhzır Mehmed mal-ı yedinden Rebiü'l-evvelinin mahsûlünü ikiyüz otuziki akçe mezbûr Mehmed mal-ı yedinden bi't-tamâm olub kabûl ve kabz eyledim deyü ikrârı kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa	Ali bin
el-muhzır	Mustafa

meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm Hacı Beğ'e teslim olundu

Tahrîren fî şehr-i Muharremü'l-harâm sene isnâ ve elf.

ve mahsûl-ı mezbûrdan mah-ı Muharremin ve Saferin dörtyüz ellidir Hacı Beğ'e teslim olundu.

242e

Ziyaretlü kasab Ertemel'in dükkânı Hasan Hoca'ya tayin olundu.

narh-ı sabun

Urla	Der zimmet-i İlyas	Der zimmet-i Receb
vukiyye	bin Doğan an vakf-ı	beray-ı kayd
1	fî-mahalle	200
kıymet	1200	
14		

242f

Mehmed bin Seydi Ali şehre sucu tâ'yin olundu.

Hacı Mustafa bin Hacı Salih şehre bakkal tâ'yin olundu.

tatlı

vukiyye

3,5

Süleyman bin Abdullah şehre sığır kassabı tâ'yin olundu.

Şuhûdü'l-hâl	
Mehmed Çelebi	Halil bin
El-mütevellî	İbrahim

242g

Muhzırbaşı Hacı Beğ meclis-i şer' de ikrâr u i'tirâf idüb muhzır Ali yedinden yigirmi iki günlük ihzâriye mahsûlün bi't-tamâm alub kabûl ve kabz eyledim eyyâm-ı mezbûreden mezbûrun zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı deyü ikrâr-ı kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl		
Mehmed Çelebi	Mustafa bin	Hasan bin
el-muhzır	Ali	Sefer

242h

Mezbûranın birbiri ile at bahâsından ve ihzâriye mahsûlünden bir akçeleri ve bir habeleri kalmadı deyü birbirinin ikrâr u tasdikleri ile mâ-vaka' akayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl
İlân

242ı

Mezbûr Hacı Beğ muhzır Mustafa' da resm-i ihzâriyeden ve gayri zimmetinden üzerinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhu mmukarrun lehü'l-mezbûr Mustafa kabûl ve tasdik idicek mâ-vaka' akayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl		
Hüseyin Çelebi	Mehmed Çelebi	Ali bin
en-nâib	Kasım	Mustafa

BİBLİYOGRAFYA

I. Arşiv Belgesi

692 No'lu Balıkesir Şer'ıye Sicili (Millî Kütüphane Eski ve Nadide Eserler Bölümü)

II. Kaynak Eserler

- AŞIKPAŞAZÂDE AHMED AŞIKÎ, Aşıkpaşaoğlu Tarihi, (Haz. N. Atsız) M.E. Basımevi, İstanbul 1992.
- HOCA SADEDDİN EFENDİ, Tâ'cü't-Tevarih I, (Haz. İ. Parmaksızoğlu), Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1992.
- PEÇEVİ İBRAHİM, Peçevi Tarihi II, (Haz. B. Sıtkı Baykal), I. Baskı Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1982.
- SELÂNİKİ MUSTAFA EFENDİ, Tarih-i Selâniki (971-1003/1563-1595) I, (Haz. Mehmet İpşirli) TTK Yay., Ankara 1999.
- SOLAKZÂDE MEHMED HEMDEMÎ ÇELEBİ, Solakzâde Tarihi II, (Haz. Vahid Çabuk) I. Baskı, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1989.

III. Araştırmalar

- AKDAĞ Mustafa, "Türkiye Tarihinde İctimaî Buhran Serisinden : Medreseli İsyancıları" İFM XI (1949-1950) No: 1-4, s. 360-387.
- _____, "Yeniçeri Ocak Nizamının Bozuluşu", A.Ü.D.T.C.F.D.,V., Ankara 1947, s. 291-309.
- _____, Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası Celâli İsyancıları, Barış Yayınevi, Ankara 1999.
- _____, Türkiye'nin İktisadî ve İctimaî Tarihi Tarihi (1453-1559), II, TTK Basımevi, İstanbul 1974.
- AKGÜNDÜZ Ahmet, "Osmanlı Hukukunda Vakıflar, Hükümler ve Çeşitleri" Türkler X, (Edt. H. Celal Güzel ve diğerleri), Ankara 2000, s. 447-460.

- _____, İslâm Hukuku'nda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi, TTK Basımevi, Ankara 1988.
- _____, Şer'iyeye Sicilleri, Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler I, II, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul 1988.
- _____, "Osmanlı Tarihi Hakkında Mühim Bir Kaynak" A.Ü.D.T.C.F.D., S:2, Ankara 1943, s. 89-96.
- AYDIN M. Akif, "Osmanlıda Hukuk", Osmanlı Tarihi II, (Edt. E. İhsanoğlu), İstanbul 1999, s. 375-429.
- BARKAN Ömer Lütfü, "Avarız" İA II, İstanbul 1979, s. 13-19.
- _____, "Edirne Askeri Kassamına Âit Tereke Defterleri (1545-1659) Belgeler, Türk Tarihi Belgeleri Dergisi III / 5-6, TTK Basımevi, Ankara 1968, s. 1-479.
- _____, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I, İskân Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zaviyeler", Vakıflar Dergisi, S.2, İstanbul 1942, s. 279, 386.
- _____, "Timar" İA XII/I, İstanbul 1974, s. 286-333.
- BAYRAK, M. Orhan, Türkiye Tarihi Yerler Kılavuzu, Genişletilmiş 4. Baskı, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1994.
- BELDİCEANU Nicoara, XIV. Yüzyıldan XVI. Yüzyıla Osmanlı Devleti'nde Timar (Çev. M. Ali Kılıçbay) Teröi Yay., Ankara 1985.
- BİLMEN Ö. Nasuhi, Hukuk-u İslâmiyye ve Istılahât-ı Fıkhiyye Kamûsu I, II, Bilmen Basım ve Yayınevi, İstanbul (tarihsiz); IV, İstanbul 1980.
- CEZAR "Mustafa, Osmanlı Tarihinde Levendler", Güzen Sanatlar Akad Yay., İstanbul 1965.
- CİN H. – AKGÜNDÜZ A., Türk-İslâm Hukuk Tarihi I-II., Timaş Yay., İstanbul 1990.
- ÇANTAY H. Basri, Kur'ân-ı Hakim ve Meâl-i Kerim I, İstanbul 1972.

- ÇELİK Bülent, “Osmanlı Sefer Organizasyonlarında Esnaf Temsilcileri : Ordular” Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi Y:1, S:1, Ankara 2003, s. 53-55.
- DARKOT Besim, “Balıkesir” İA II, İstanbul 1979, s. 276-277.
- DEVELLİOĞLU Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat (Yay. Haz. Aydın Sami Güneçal), 15. Baskı, Aydın Kitabevi Yay., Ankara 1998.
- DOĞAN Muzaffer, Balıkesir Şer’iye Sicilleri (692 No’lu Defter vr.1b-45b), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989.
- DURUKAN Aynur, “Balıkesir ve Çevresindeki Türk Dönemi Yapıları”, Bitez Kent: Balıkesir, I. Baskı, Yapı Kredi Yay., İstanbul 2003, s. 141-183.
- ELMALILI Muhammed Hamdi Yazır, Hak Dini Kur’ân Dili Meâli (Haz. Selahattin Kaya), İstanbul, (tarihsiz).
- ERKEN Sabih, “Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski Eserler II, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yay., Ankara 1977.
- ERGENÇ Özer, “Osmanlı Klasik Döneminde Eşrâf ve Âyân Üzerinde Bazı Bilgiler”, Osmanlı Araştırmaları III, İstanbul 1982, s. 105-113.
- _____, “Osmanlı Şehirlerindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, Osmanlı Araştırmaları IV., İstanbul 1984, s. 69-77.
- _____, “Osmanlı Şehrinde Esnaf Örgütlerinin Fizik Yapıya Etkileri”, Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi (1071-1920), Birinci Uluslararası Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Tarih Kongresi Tebliğleri (Edt. Osman Akyar-Halil İnalçık), Ankara 1980, s. 103-108.
- ERSOY Osman, “Şer’iye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru” AÜDTCFD S:1-4, c.21, Ankara 1963.
- ERTAN Kemal, “Balıkesir Camileri”, Balıkesir Halkevi Kaynak Dergisi, S.9, Balıkesir 1949, s. 11

- ERTEN, Hayri, Konya Şer'iyye Sicilleri Işığında Ailenin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı (XVIII. Yüzyıl İlk Yarısı), I. Baskı, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2001.
- FAROQHİ, Suraiya, "İstanbul'un İaşesi ve Tekirdağ-Rodosluk Limanı" ODTÜ Gelişme Dergisi 1979-1980 Özel Sayısı, Ağustos 1981, s. 139-141.
- GRAMMONT J. Louis Bacaue, "Osmanlı İmparatorluğu'nun Tarihi (Yay. Yön. Robert Mantran), Çev. Server Tanilli I. Baskı, Say. Yay., İstanbul 1992, s. 171-191.
- GÜLER, Mustafa, "Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıfları" Türler X., (Edt. H. Celal Güzel ve diğerleri), Ankara 2000, s. 470-482.
- GÜNAY Vehbi, H. 1159 (M.1746) Tarihli Karaferya Kazası Şer'iyye Sicili : Transkripsiyon ve Değerlendirme, (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 1993.
- HALAÇOĞLU Yusuf, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilâtı" Genel Türk Tarihi IV, (Edt. H. Celal Güzel-Prof. Dr. Ali Birinci) Yeni Türkiye Yay., Ankara 2002, s. 149-224.
- _____, XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı TTK Yay., Ankara 1991.
- HAMMER J. Von, Büyük Osmanlı Tarihi IV. (Çev. Mümin Ata), Yay. Haz. Mümin Çevik-Erol Kılıç by.ve bt.yok.
- HİNZ Walter, "İslâm'da Ölçü Sistemleri", (Çev. Sevim Acar), Marmara Üniversitesi Fen-Edb. Fakültesi Türklük Araştırmaları Dergisi S:5, (Yıl : 1989), İstanbul 1990, s. 1-82.
- İLGÜREL Mücteba, "Balıkesir" DİA C.V., İstanbul 1992, s. 12-14.
- _____, "XVII. Yüzyıl Balıkesir Şer'iyye Sicillerine Göre Subaşılık Müessesesi", VIII. Türk Tarih Kongresi II, Ankara 1981, s. 1265-1274.
- _____, "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru İ.Ü.E.F. Tarih Dergisi S: 28-29 (1974-1975), İstanbul 1975, s. 123-166.

- İNALCIK Halil, “Adaletnameler”, Belgeler Türk Tarih Belgeler Dergisi II/3-4 Ankara 1967, s. 49-145.
- _____, “Köy, Köylü ve İmparatorluk “Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi Üzerinde Arşiv Çalışmaları, İncelemeler Eren Yay., İstanbul 1993, s. 1-14.
- _____, “Mahkeme” İA VII., İstanbul 1970, s. 146-151.
- _____, “Osmanlı Tarihi Hakkında Mühim Bir Kaynak” A.Ü.D.T.C.F.D., S.2, Ankara 1943, s.89-96.
- _____, Osmanlı İmparatorluğu’nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi I (1300-1600), Çev. Halil Berktaş, İstanbul 2000.
- İPŞİRLİ Mehmet, “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı”, Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi (Devlet ve Toplum) I, İstanbul 1994.
- _____, “Osmanlı Esas Yapısının Bozulması ve Islahı Çalışmaları Üzerine Bazı Gözlemler”, Genel Türk Tarihi VI, (Edt. H. Celal Güzel-Prof. Dr. Ali Birinci), Yeni Türkiye Yay., Ankara 2002, s. 225-228.
- JUYNBOLL TH W., “Abid”, İ.A., I., İstanbul 1977, s. 110-114.
- KARAMAN Hayrettin, Mukayeseli İslâm Hukuku, 3. Baskı, Nesil Yay., İstanbul 1996.
- KAZICI Ziya, “Osmanlılarda İhtisâb Müessesesi, Kültür Basın Yayınları Birliği, İstanbul 1987.
- KORKMAZ Mustafa, Şer’iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılda Bor’da Sosyal ve Ekonomik Hayat (H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara 1995.
- KÖPRÜLÜ Fuat, “Vakıf Müessesesinin Hukukî Mahiyeti ve Tarihi Tekâmülü”, Vakıflar Dergisi, S.2, İstanbul 1942, s. 1-35.
- KUNT, İ. Metin, Sancaktan Eyalete 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerâsı ve İl İdaresi, I. Baskı, Boğaziçi Üniversitesi Yay., İstanbul 1978.
- KÜTÜKOĞLU Bekir, “Murad III”, İA VIII, İstanbul 1960, s. 615-625.

- KÜTÜKOĞLU Mübahat S., “Osmanlı İktisadî Yapısı” Osmanlı Devleti Tarihi II.,(Edt. E. İhsanoğlu), İstanbul 1999, s. 513-649.
- _____, Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik), Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 1994.
- _____, “Osmanlılar’da Narh Müessesesi ve 1640 Tarihli Narh Defteri”, Enderun Yay. Kitabevi, İstanbul 1983.
- MANTRAN Robert, XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında İstanbul Kurumsal, İktisadi, Toplumsal Tarih Denemesi II (Çev. M. Ali Kılıçbay-Enver Özcan), TTK. Basımevi, Ankara 1990.
- MERÇİL Erdoğan, İlk Müslüman Türk Devletleri Tarihi, III. Baskı, TTK. Yay., Ankara 1997.
- ORKON, C. Refik, Balıkesir Coğrafyası, Balıkesir 1936.
- ÖDEN, Zerrin Günel, Karesi Beyliği, TTK Basımevi, Ankara 1999.
- ÖZTÜRK Nazif, “Osmanlı Döneminde Vakıflar” Türkler X., (Edt. Celal Güzel ve diğerleri), Yeni Türkiye Yay., Ankara 2000, s. 433-446.
- SAHİLLİOĞLU Halil, “Bir Mültezimin Zimem Defterine Göre XV. Yüzyıl Sonunda Osmanlı Darphâne Mukâtaaları” İFM XXIII/1-2, İstanbul 1963, s. 145-218.
- _____, “Onbeşinci Yüzyılın Sonu ile Onaltıncı Yüzyılın Başında Bursa’da Kölelerin Sosyal ve Ekonomik Hayattaki Yeri”, ODTÜ Gelişme Dergisi 1979-1980 Özel Sayı Ağustos 1981, s. 67-138.
- _____, “Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1525 Yılı Sonunda İstanbul’da Fiyatlar” Belgelerle Türk Tarih Dergisi I, İstanbul 1967, s. 36-40.
- SALMAN Mustafa, Balıkesir Tarihi Coğrafyası, Balıkesir 1957.
- SEVİM Sezai, XVI. Yüzyılda Karesi Sancağı (Tahrir Defterlerine Göre), A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 1993.
- _____, “XVI. Yüzyılda Balıkesir Şehri ve Nüfusu Hakkında Bazı Bilgiler”, TDA 82, İstanbul 1993.

- SEVİNÇ Necdet, Osmanlılarla Sosyo-Ekonomik Yapı I, Kutsun Yayınevi, İstanbul 1978.
- SÜREYYA Mehmet, Sicill-i Osmanî (Yay. Haz. Nuri Akboyar) III, Türk Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1996.
- ŞEMSEDDİN SAMİ, Kâmûs-ı Türkî, 7. Baskı, Çağrı Yay., İstanbul 1996.
- TABAKOĞLU Ahmet, Türk İktisat Tarihi, I. Baskı, Emek Matbaacılık Yay., İstanbul 1986.
- TDK. Türkçe Sözlük II, Ankara 1988.
- ULUÇAY M. Çağatay, “XVII. Asırda Saruhan’da Eşkıyalık ve Halk Hareketleri”, Manisa Halkevi Yay., İstanbul 1944.
- UNAT, F. Reşit, Hicri Tarihleri Milâdi Tarihe Çevirme Kılavuzu, 4. Baskı, TTK. Yay., Ankara 1974.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, “Karesioğulları”, İA VI, İstanbul 1967, s. 331-335.
- _____, Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu Karakoyunlu Devletleri, II. Baskı, TTK. Yay., Ankara 1969.
- _____, Karesi Vilâyeti Tarihçesi, (Haz. Abdülmecit Mutaf), II. Baskı, Zağnos Kültür ve Eğitim Vakfı Yay., Balıkesir 2000.
- _____, Osmanlı Devleti’nin İlmiye Teşkilâtı, III. Baskı TTK. Yay., Ankara 1988.
- _____, Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı, TTK Basımevi, Ankara 1948.
- _____, Osmanlı Tarihi III, TTK. Yay., Ankara, 1951.
- _____, “Mekke-i Mükerrerme Emirleri, TTK Basımevi, Ankara 1972.
- ÜLKEN H. Ziya, “Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği” Vakıflar Dergisi S.9, İstanbul 1971, s. 13-17.
- ÜLKER Necmi, “Osmanlı Döneminde Balıkesir Tarihi ve Nüfus Hareketleri (1453-1920)” Bitek Kent : Balıkesir, I. Baskı, Yapı Kredi Yay., İstanbul 2003, s. 73-87.

- ÜNAL M. Ali, Osmanlı Müesseseleri Tarihi, II. Baskı, Kardelen Kitabevi, Isparta 1998.
- YALÇIN Aydın, Türkiye İktisat Tarihi, Ayyıldız Yay., Ankara 1979.
- YEDİYILDIZ Bahaeddin, “Osmanlı Toplumunu”, Osmanlı Devleti Tarihi II, (Edt. E. İhsanoğlu), İstanbul 1999, s. 441-499.
- _____, “Türk Vakıf Kurucularının Sosyal Tabakalaşmadaki Yeri 1700-1800”, Osmanlı Araştırmaları III, İstanbul 1982, s. 143-164.
- _____, “Vakıf” İA XIII, İstanbul 1986, s. 153-172.
- YÜKSEL Hasan, “Türk Toplumunda Vakıf Aile İlişkisi”, Türkler X,, (Edt. H. Celal Güzel ve diğerleri), Yeni Türkiye Yay., Ankara 2000, s. 461-469.
- ZACHARİADOV Elizabeth A., “Karesi ve Osmanlı Beylikleri İki Rakip Devlet”, Osmanlı Beyliği (1300-1389) Ed. Elizabeth A. Zachariadou Türk Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1997, s. 243-255.